

Riitta Hänninen

Puuterilumen lumo

Tutkimus lumilautailukulttuurista

JYVÄSKYLÄ STUDIES IN HUMANITIES 191

Riitta Hänninen

Puuterilumen lumo

Tutkimus lumilautailukulttuurista

Esitetään Jyväskylän yliopiston humanistisen tiedekunnan suostumuksella
julkisesti tarkastettavaksi yliopiston Historica-rakennuksen salissa H320
joulukuun 1. päivänä 2012 kello 12.

Academic dissertation to be publicly discussed, by permission of
the Faculty of Humanities of the University of Jyväskylä,
in building Historica, hall H320, on December 1, 2012 at 12 o'clock noon.

UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

JYVÄSKYLÄ 2012

Puuterilumen lumo

Tutkimus lumilautailukulttuurista

JYVÄSKYLÄ STUDIES IN HUMANITIES 191

Riitta Hänninen

Puuterilumen lumo

Tutkimus lumilautailukulttuurista

UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

JYVÄSKYLÄ 2012

Editors

Laura Stark

Department of History and Ethnology, University of Jyväskylä

Pekka Olsbo, Sini Tuikka

Publishing Unit, University Library of Jyväskylä

Jyväskylä Studies in Humanities

Editorial Board

Editor in Chief Heikki Hanka, Department of Art and Culture Studies, University of Jyväskylä

Petri Karonen, Department of History and Ethnology, University of Jyväskylä

Paula Kalaja, Department of Languages, University of Jyväskylä

Petri Toiviainen, Department of Music, University of Jyväskylä

Tarja Nikula, Centre for Applied Language Studies, University of Jyväskylä

Raimo Salokangas, Department of Communication, University of Jyväskylä

Cover picture: "Portrait of a Snowboarder" by Nemanja Obradovic. Published with permission of the photographer.

URN:ISBN:978-951-39-4923-5

ISBN 978-951-39-4923-5 (PDF), ISSN 1459-4331 (PDF)

ISBN 978-951-39-4922-8 (nid.)

ISSN 1459-4323

Copyright © 2012, by University of Jyväskylä

Jyväskylä University Printing House, Jyväskylä 2012

Style is knowing who you are, what you want to say, and not giving a damn.
-Gore Vidal-

ABSTRACT

Hänninen, Riitta

The Allure of Powder Snow – A Study on Snowboarding Culture

Jyväskylä: University of Jyväskylä, 2012, 143 p.

(Jyväskylä Studies in Humanities

ISSN 1459-43' %191)

ISBN 978-951-39-4922-8 (nid.)

ISBN 978-951-39-4923-5 (PDF)

English summary

Diss.

The late modern youth cultures that were formed after the Second World War influence young people's value choices in significant ways. In my study I ask who snowboarders are and why snowboarding is important to them. In addition, I describe the ways in which snowboarding is present in snowboarders' everyday lives, as well as the values and practices upon which snowboarding is founded.

The main method of my research is ethnography. The primary research material consists of thematic interviews and responses to two questionnaires. I have also observed snowboarders and collected photographic and article material related to the snowboarding culture. Geographically, the research area comprises two parts. In addition to Finnish snowboarders, I have also studied Scottish snowboarders.

In my study, I demonstrate that snowboarding can provide young people with a constructive starting point for contemplating their views on life. Even though snowboarders express attitudes of social criticism, they also perceive snowboarding as creating everyday alternatives to the traditional institutions of Western society rather than as expressing a desire to dismantle or replace them entirely.

What is essential in examining stylistic expression within snowboarding is the question of what is discussed through the practice of it, in other words, what kind of a reality does stylistic expression generate. In snowboarding culture, the ideological forms of style are anarchy and nostalgia. Anarchistic expression is an instrument of social criticism, used to communicate issues perceived as negative in snowboarding culture, both within and outside its system of meaning. Through social criticism, anarchy produces alternative ways to comprehend the surrounding reality. For that reason, it is often regarded as a metaphor for social change.

Through nostalgia, the history of the snowboarding culture is used as an element in constructing a sense of communality regenerated in the present. In the context of youth cultures, nostalgia is understood as a stylistic expression which produces mythic representations and through which the past is connected to current events and discourses. Nostalgia creates an imaginary world around snowboarding. This world maintains its authenticity and cherishes the core values of the snowboarding culture.

Keywords: snowboarding, style, youth culture, post-subcultural theory, subculture, nostalgia, anarchy

Author's address Riitta Hänninen
Department of History and Ethnology
P.O. Box 35
40014 University of Jyväskylä
riitta.j.hanninen@jyu.fi

Supervisors Professor Laura Stark
Department of History and Ethnology
University of Jyväskylä

Professor Hanna Snellman
Department of Philosophy, History, Culture and Art
Studies
University of Helsinki

Reviewers Professor Stig Söderholm
School of Humanities
University of Eastern Finland

Adjunct professor Jaana Lähteenmaa
Department of Social Research
University of Helsinki

Opponents Professor Stig Söderholm
School of Humanities
University of Eastern Finland

ESIPUHE

Väitöskirjatyö on pitkä prosessi. Sen aikana tutkija kohtaa oman rajallisuutensa kerta toisensa jälkeen samalla ylittäen itsensä. Koen että paras tapa ratkoa tieteellisiä kysymyksiä on keskustella niistä muiden tutkijoiden kanssa. Tuoreita näkökulmia ja osaamista ei voi saada käyttöönsä koskaan liikaa.

Olen työskennellyt tutkimusta tehdessäni useiden omien alojensa ehdottomien asiantuntijoiden kanssa. Väitöskirjani ohjaajia professori Laura Starkia ja professori Hanna Snellmania kiitän tarkkanäköisistä kommentteista ja ennen kaikkea kannustavasta ilmapiiristä, jonka ansiosta työni viimeistely oli täynnä oivalluksia ja tekemisen iloa. Totean lisäksi, että professori Laura Stark on pääohjaajana vertaansa vailla. Lämpimät kiitokset myös professori Pirjo Korkiakankaalle, jonka ajatukset erityisesti nostalgiaan liittyen ovat vieneet työtäni eteenpäin.

Kannustuksesta haluan kiittää professori emeritus Ilmari Vesteristä ja professori emeritus Bo Lönnqvistiä. Molemmat ovat opettaneet minulle paljon antropologiasta ja etnologiasta. Väitöskirjatyöni esitarkastajina ovat toimineet professori Stig Söderholm ja dosentti Jaana Lähteenmaa. Heidän asiantuntemuksensa on ollut minulle monella tapaa korvaamaton apu.

Tutkimustani ovat sen eri vaiheissa rahoittaneet Jyväskylän yliopiston humanistinen tiedekunta, Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitos, Suomen Kulttuurirahasto ja Emil Aaltosen Säätiö – kiitokset luottamuksesta. Samassa yhteydessä kiitän kaikkia artikkeliväitöskirjaani kommentoineita referee-arvioitsijoita.

Ilman akateemista anarkiaa, jota aina tarvitaan, tämäkin työ olisi kokonaan toisenlainen. Lämpimät kiitokset FT Nina Sääsikähdelle, YTT Tuija Virkille ja FM Pauliina Kinaselle viisaista sanoista ja hauskoista hetkistä pitkin matkaa. Anna Sinkkonen on huolehtinut työn englanninkielisistä käännöksistä ja Tarja Isokääntä kielentarkastuksesta.

Lumilautailun antropologia perustuu siihen, millä tavalla lumilautailijat kokevat oman arkensa. Kun vastaanotto on ollut joka käänteessä avoin, ei aineistokaan voi olla muuta kuin eläväistä ja värikästä. Kiitokset kaikille tutkimukseeni osallistuneille lumilautailijoille – teidän kanssanne on ollut mukava tehdä töitä.

Lopuksi haluan kiittää perhettäni ja erityisesti Paavoja ja Railaa, joiden huumorintaju ja peräänantamattomuus inspiroivat minua joka päivä. Suurkiitokset myös Tommille, joka on paras.

Jyväskylässä 30.9.2012

Riitta Hänninen

TAULUKOT

TAULUKKO 1 Harrastajamäärät suomalaisessa lumilautailussa 1997–2010.....	22
TAULUKKO 2 Suomalaisten tutkimusaineistojen sukupuolijakaumat.....	25
TAULUKKO 3 Suomalaisten tutkimusaineistojen ikäjakaumat	27
TAULUKKO 4 Skotlantilaisten tutkimusaineistojen sukupuolijakaumat	28
TAULUKKO 5 Skotlantilaisten aineistojen ikäjakaumat	29

VÄITÖSKIRJAAN SISÄLTYVÄT ARTIKKELIT

- I Hänninen, Riitta (2006) *Against the Odds. Snowboarding in Scotland*. *Ethnologia Fennica* (2006): 33, 48-64.
- II Hänninen, Riitta (2006) Lumilautailu elämäntapana ja tyyllisenä representaationa. *Nuorisotutkimus* 24: 4, 3-18.
- III Hänninen, Riitta (2004) *Snowboarding Culture and the Totality of Style*. *Ethnologia Scandinavica* (2004): 34, 75-88.
- IV Hänninen, Riitta (2005) *Perinteisen urheilun tuolla puolen. Lumilautailukulttuuri ja puuterilumen lumo*. *Kulttuurintutkimus* 22: 1, 33-46.
- V Hänninen, Riitta (2007) *Vapauden merkitys lumilautailukulttuurissa*. *Elore* 14: 2, 1-19. [http://www.elore.fi/arkisto/2_07/han2_07.pdf]

SISÄLLYS

ABSTRACT

ESIPUHE

TAULUKOT

VÄITÖSKIRJAAN SISÄLTYVÄT ARTIKKELIT

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	11
1.1	Tutkimuksen taustaa.....	11
1.2	Tutkimusasetelma ja -kysymykset.....	13
2	LUMILAUTAILUN LYHYT HISTORIA.....	15
2.1	Tulkintakehyksiä lumilautailun historiasta.....	17
2.2	Suomalaisen lumilautailukulttuurin vaiheita.....	19
2.3	Lumilautailun suosio Suomessa.....	21
3	AINEISTOT JA MENETELMÄT.....	24
3.1	Haastattelut, lomakekysely ja muut aineistolajit.....	24
3.2	Skotlantilaista lumilautailua käsittelevä tutkimusaineisto.....	28
3.3	Lumilautailu Suomessa ja Skotlannissa.....	30
3.4	Kenttätyön vaiheita.....	31
4	PAIKANTUMISIA - TUTKIMUKSEN METODOLOGIASTA.....	36
4.1	Monimenetelmällisyys ja lähdekritiikki.....	37
4.2	Lumilautailukulttuuri antropologisena tutkimuskenttänä.....	41
4.3	Itselfektioita - lumilautailua tutkimassa.....	46
5	NUORISO JA NUORUUS.....	50
5.1	Keitä nuoret ovat?.....	50
5.2	Länsimaisten nuorisokulttuureiden historiaa.....	52
6	KESKEISET KÄSITTEET.....	56
6.1	Kulttuurinen vastarinta ja tyyli.....	56
6.2	Tyyli ja <i>bricolage</i>	56
6.3	Anarkia.....	68
6.4	Nostalgia.....	70
6.5	Brittiläisen alakulttuuriteorian kritiikki ja tyyli.....	72
6.6	Myöhäismoderni alakulttuuriteoria.....	79
7	TUTKIMUKSIA LUMILAUTAILUKULTTUURISTA.....	83
7.1	Lumilautailu ja kaupallisuus.....	85
7.2	Tytöt ja naiset lumilautailijoina.....	90

7.3	Lumilautailu ja median representaatiot	95
7.4	Kilpaileminen ja talviolympialaiset	99
8	ARTIKKELIANALYYSIN LÄHTÖKOHTIA	103
8.1	Against the Odds – Snowboarding in Scotland (2006).....	103
8.2	Lumilautailu elämäntapana ja tyyllisenä representaationa (2006).....	104
8.3	Snowboarding Culture and the Totality of Style (2004).....	105
8.4	Perinteisen urheilun tuolla puolen – Lumilautailukulttuuri ja puuterilumen lumo	105
8.5	Vapauden merkitys lumilautailukulttuurissa	106
9	LOPPULUKU.....	108
	YHTEENVETO (SUMMARY).....	114
	LÄHTEET	118
	LIITTEET.....	135

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen taustaa

Lumilautailu on näkyvä osa nykypäivän länsimaisia nuorisokulttuureita. Suomessa lumilautailua on harrastettu jo 1980-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta lähtien ja se on myös muiden kuin nuorten keskuudessa suosittu talviurheilulaji. Alun perin lumilautailu syntyi 1960-luvulla Yhdysvalloissa ja se on omaksunut vaikutteita muun muassa surffauksesta ja rullalautailusta. Viime vuosina on arvioitu, että maailmassa olisi noin 70 miljoonaa lumilautailijaa.¹

Ennen lumilautailua tutkin leikkiä, vaikka toisinaan lumilautailusta kirjoittaessani tuntuu siltä, että en ole leikin maailmasta koskaan poistunutkaan. Teoksessa "Leikki – Ilmiö ja käsite"² (2003) analysoin leikkiä 1800-luvun vaihteesta, jolloin antropologia tieteenalana vakiintui, 1960-luvun tulkinnallisen käänteiden kautta nykypäivään.³ Keskityin tutkimuksessani siihen, miten leikki

¹ Esimerkiksi vuosien 1988 ja 2003 välisenä aikana lumilautailua harrastavien ihmisten määrä Pohjois-Amerikassa lähes nelinkertaistui, ja vuosituhannen alussa 2000-luvulla lumilautailu oli mantereen nopeimmin kasvava urheilulaji (Thorpe 2011, 2; Wark 2009). Laajemmin lumilautailijoiden määrästä on saatavilla vain vähän luotettavaa kansainvälistä tilastotietoa.

² Tutkimuksen lähtökohtana on filosofian lisensiaatin tutkintoa varten valmistelemani opinnäytetyö "Leikki kulttuuri-ilmiönä ja antropologisena käsitteenä. Filosofis-antropologinen tutkielma leikki-käsitteen vaikutushistoriasta" (2002).

³ Paradigmaattisesti analysoimiani tutkimussuuntauksia olivat evolutionismi ja diffusionismi, funktionalismi sekä tulkinnallinen antropologia. Dikotomioiden yhteydessä tutkin leikin ja työn, leikin pyhän sekä aikuisten ja lasten leikkien välisiä vastakkainasetteluita. Dikotomioissa on paljon yhtymäkohtia lumilautailututkimukseen, kuten leikki-ilmiössä muutenkin. Lähdin tutkimuksessani siitä, että leikki-ilmiötä tulkitsevat leikki-käsitteet ovat tutkimuksellisesti eri aikoina syntyneitä ja siten historiallisia konstruktioita. Paradigmaattisessa analyysissä asetin antropologisessa leikki-tutkimuksessa sovellettujen leikki-käsitteiden vertailukohtaksi hermeneuttikko Hans-Georg Gadamerin teoksessaan "Warheit und Methode" (2007) [1960] esittämän ajatuksen erityisestä "leikitapahtumasta". Leikitapahtuma viittaa filosofisen hermeneutiikan piirissä eläviin näkemyksiin yksilön ja yhteiskunnan sekä ihmisen ja todellisuuden välisistä suhteista. Gadamerin leikki-käsitteeseen (*Spiel*) liittyy lisäksi vahva tulkintateoreettinen painotus.

ilmenee erilaisissa kulttuurisissa konteksteissa ja miten sitä on eri aikoina tutkittu. Leikin vapaus ja jopa ilkkurinen voima tekivät minuun tutkijana vaikutuksen.

Työn valmistuttua etsin empiiristä tutkimuskohdetta, jonka puitteissa voisin jatkaa siitä, mihin kulttuurista leikkiä tutkiessani jäin. Halusin soveltaa oppimaani elävään kulttuuri-ilmiöön ja tutkia – ilmiön omilla ehdoilla – millaisia kulttuurisia muotoja leikki tai sitä sivuava kulttuurinen toiminta saa nykypäivän länsimaisessa yhteiskunnassa. Löysin etsimäni lumilautailusta, jossa leikin elementti on voimakkaasti läsnä.

Väitöskirjani koostuu käsillä olevasta johdannosta ja viidestä referee-artikkelista. Tutkimusasetelmat vaihtelevat artikkelikohtaisesti, mutta yleisellä tasolla lähestyn lumilautailua tyyli-käsitteen kautta. Tyyllinen ilmaisu on tärkeä osa lumilautailijoiden arkipäivää. Se on mukana pukeutumisessa ja musiikissa, ja lumilautailijat viittaavat siihen kuvaillessaan henkilökohtaista laskutyyliään tai arvojaan ja asenteitaan. Tyylin ala on käsitteenä laaja ja se kokoaa yhteen hajanaisen joukon ekspressiivisiä ja ideologisia aineksia, jotka yhdessä muodostavat lumilautailukulttuuriksi kutsumani kokonaisuuden.

Väitöskirjatyöni "Puuterilumen lumo – Tutkimus lumilautailukulttuurista" ei ole leikkitutkimusta, vaan lumilautailun antropologiaa, joka liikkuu poikkitieteellisesti nuorisotutkimuksen ja liikuntasosiologian kentillä. Ymmärrän lumilautailun ensisijaisesti kulttuuri-ilmiönä ja nuorisokulttuurina. Vasta toisena tulevat esimerkiksi leikkiin tai urheiluun liittyvät painotukset.

Nuorison ja nuorten oman kulttuurin merkitys on nykypäivän länsimaisessa yhteiskunnassa suurempi kuin koskaan aikaisemmin (Mørch 2005, 29–30). Toisen maailmansodan jälkeen, 1900-luvun jälkimmäisellä puoliskolla syntyneet jälkimodernit nuorisokulttuurit ohjaavat nuorten arvovalintoja voimakkaasti ja vaikuttavat yhteiskuntaan tätä kautta myös yleisemmin.

Ajattelen, että nuorisokulttuurit voivat tarjota nuorille myönteisen lähtökohdan jäsentää erilaisia elämäntyylyjä ja että nuorisokulttuurit eivät ole aina yhteiskuntakriittisiä, vaikka se toki mahdollista onkin. Lumilautailua tutkineet Tim Edensor ja Sophia Richards (2007, 101) toteavat, että lumilautailu on elämäntapa, joka edustaa antiteesiä arjelle. Voidaan puhua itseilmaisun, sosiaalisuuden ja huippukokemusten korostamisesta esimerkiksi työn, perheen ja koulun kaltaisten instituutioiden rinnalla. Ideologisesti on kuitenkin vaikea sanoa, mitä lumilautailu kokonaisuutena kritisoi tai millaisille asioille se etsii vaihtoehtoja. Kysymys on paremminkin siitä, että lumilautailijat hakevat arvovalintojensa kautta uudenlaisia tapoja jäsentää arkipäiväänsä.

Vastaavaan ilmiöön kiinnitti huomiota suomalaisen rock-musiikin yhteydessä jo 1980-luvulla kulttuuriantropologi Stig Söderholm. Hänen mukaansa yhteiskunnan poliittisen rakenteen ja rock-kulttuurin välillä ei ole pysyvää tai vakiintunutta konfliktia, vaan että rock-musiikin julkista arvostelua ilmenee yhteiskunnallisella tasolla yksittäistapauksina. Konfliktit palaavat usein yhteiskunnan sisällä vaikuttavien osa- ja alakulttuurien välisiin arvovieroksiin ja heijastuvat suhteellisen harvoin poliittisten ja hallinnollisten instituutioiden

toimintaan. (Söderholm 1989, 45–48, 50, 65–69; Katajala & Söderholm 1987, 79–80; Söderholm 1987.)

Kulttuurihistorioitsija Marshall Berman toteaa (1982; Wilenius 2000, 267), että ihmisen perimmäinen pyrkimys on modernisaation keskellä tehdä maailma "omaksi kodikseen", sopeutua muuttuviin olosuhteisiin sekä toisaalta luoda itse jotakin uutta. Lumilautailussa juuri tyyllinen ilmaisu heijastaa näitä strategioita, ja sitä mikä lumilautailukulttuurissa on lumilautailijoille kaikkein tärkeintä.

1.2 Tutkimusasetelma ja -kysymykset

Kuvaan lumilautailijoiden elämää tässä tutkimuksessa sillä tavalla kuin he itse näkevät oman arkensa. Keskeiselle sijalle analyysissa nousevat lumilautailijoiden tyyllinen ilmaisu sekä toisaalta lumilautailukulttuuriin liittyvä, aivan erityinen arvomaailma. Tutkimus rakentuu lumilautailun nuorisokulttuurista taustaa ja tutkimushistoriaa tarkastelevasta yhteenvedosta, jonka yhteydessä käyn läpi lisäksi tutkimuksen metodologisia perusteita. Kokonaisuuteen kuuluu myös viisi referee-arvioitua artikkelia ja loppuluku.

Yhteenvedossa perustelen niitä teoreettisia ja metodologisia lähtökohtia, joiden puitteissa analyysiosan muodostavat artikkelit ovat syntyneet vuosien 2004 ja 2007 välisenä aikana. Lumilautailu esiintyy analyysissä osana myöhäismodernien nuorisokulttuurien esiinnousua 1900-luvun jälkipuoliskolla.⁴ Artikkeleiden esitysjärjestys on kronologisen sijaan temaattinen. Järjestys luo artikkeleiden välille tarinallisen kaaren, jonka puitteissa ne täydentävät toisiaan.

Kysyn tutkimuksessani, keitä lumilautailijat ovat ja miksi lumilautailminen on laskijoille tärkeää. Keskityn työssäni lumilautailijoiden itse omaan toimintaansa liittämiin merkityksiin. Olen kiinnostunut siitä, millaisista arvoista ja käytänteistä laskijoiden arki on rakentunut.

Lumilautailijat käyttävät tyylin käsitettä kuvatessaan erilaisia laskemiseen liittyviä tilanteita, mutta myös silloin, kun kysymyksessä on jokin heidän elämäntapaansa tai -arvojansa koskeva seikka.⁵ Tyyli on autenttisuutta kuvaava käsite, joka määrittää kaikkea sitä, mitä lumilautailussa pidetään ideologisesti aitona, omakohtaisena ja siten vapaana toimintana. Lumilautailu ei voi, eikä se saa olla, minkään itsensä ulkopuolisen päämäärän, esimerkiksi mainonnan, väline. Tulkinallisesti tärkeitä ovat tässä lumilautailukulttuurin kaupallisilla rajapinnoilla elävät konfliktit, jotka heijastavat näiden kahden, osittain vastakkaisen arvomaailman yhteentörmäystä. Ristiriita kulminoituu autenttisuudessa, jota on mahdollista tutkia esimerkiksi juuri tyyllisen ilmaisun kautta.

⁴ Postmodernin nuorisokulttuurin sijaan sovellan tässä työssä käsitettä myöhäismoderni nuorisokulttuuri (ks. Lähteenmaa 2001). Käsitteiden välisistä eroista ks. esim. (Fornäs & Bolin 1995; Giddens 1991; Giddens 1990.)

⁵ Tyyli konstituoitui erottautumista ja rakentaa yhteisöllisyyttä. Antropologiassa erottautumisen ja yhteisöllisyyden yhteydessä puhutaan myös kulttuurisesta muutoksesta ja enkulturaatiosta (Blanchard & Cheska 1995, 25–26).

Käsittelyjärjestyksessä ensimmäinen artikkeli *Against the Odds – Snowboarding in Scotland* (2006a) sukeltaa lumilautailijoiden arkeen Skotlannissa. Artikkelisi esittelee lumilautailukulttuurin perusrakenteita ja toimii johdatuksena väitöskirjatutkimuksen muihin analyysihin. Kuvaan artikkelissa sitä, miten ilmastomuutoksen kaltainen globaali ilmiö vaikuttaa skotlantilaisten lumilautailijoiden paikallisiin oloihin ja kulttuurisiin selviytymisstrategioihin.

Artikkelissa *Lumilautailu elämäntapana ja tyyllisenä representaationa* (2006b) käsittelen lumilautailukulttuurissa eläviä ryhmittymiä erilaisten tyylien ja niihin liitettyjen arvojen näkökulmasta. Lumilautailijarepresentaatioiden yhteydessä kysyn myös, keitä nykypäivän lumilautailijat ovat ja millaista yhteisöllisyyttä lumilautailuminen kulttuuri-ilmiönä tuottaa.

Kolmas artikkeli *Snowboarding Culture and the Totality of Style* (2004) keskittyy tyylin käsitteeseen. Keskeisellä sijalla on tässä vertaileva asetelma, jossa tarkastelen lumilautailijoiden puheessa esiintyvän tyyli-käsitteen merkityksiä suhteessa tyyli-käsitteen tutkimuksellisiin määritelmiin. Tyyli kuvaa erottautumisen sekä toisaalta yhteisöllisyyden rakentumista lumilautailun maailmassa.

Lumilautailu yhtä aikaa on ja ei ole urheilua. Artikkelisi *Perinteisen urheilun tuolla puolen – lumilautailukulttuuri ja puuterilumen lumo* (2005) tarkastelee sitä, mitä lumilautailijat tarkoittavat urheilulla silloin, kun he asettavat sen aidon ja oikean lumilautailun vastakohtaksi.

Väitöstutkimukseni viimeinen artikkeli *Vapauden merkitys lumilautailukulttuurissa* (2007) kokoaa yhteen muiden artikkeleiden keskeisiä teemoja ja kertoo, miksi laskeminen on lumilautailijoille tärkeä asia. Sovellan artikkelissa tyylin ja autenttisuuden käsitteitä analysoidakseni lumilautailukulttuurissa keskeiselle sijalle nousevaa omaehtoisuuden ideaalia. Kuvaan myös, miten laskeminen ja kokemus vapaudesta liittyvät lumilautailukulttuurissa toisiinsa.

2 LUMILAUTAILUN LYHYT HISTORIA

Antropologian klassikko Edward B. Tylor toteaa teoksessaan "Anthropology: An Introduction to the Study of Man and Civilization 2" (1930, 59–61), että useimmat urheilulajit ovat itse asiassa kulttuurisiin tapoihin, kuten ravinnonhankintaan, liikkumiseen ja sodankäyntiin perustuvaa "käytännön urheilua". Esimerkkinä Tylor mainitsee jousiammunnan, joka on alun perin metsästyksen muoto mutta joka muuttui 1800- ja 1900-lukujen taitteessa suosituksi kilpailulajiksi. Myös hiihtäminen, pyöräily, ratsastus ja juokseminen ovat arkielämän tarpeista syntyneitä funktionaalisia urheilulajeja.⁶ (Heino 2000, 178; Ks. Anderson 1999.)

Lumilautailu ei palvele minkäänlaista käytännöllistä tarvetta.⁷ Hyödyn näkökulma ei tietenkään poissulje sitä, että lumilautailuun ei voisi liittyä muita tärkeitä elementtejä. Monien tutkimukseeni osallistuneiden lumilautailijoiden mukaan lumilautailussa on kysymys puhtaasta ilosta sen kaikkein vilpittömmässä muodossa:⁸

Lumilaudalla saa maapallosta otettua kaiken ilon irti. Lumilautailija jos kuka nauttii fysiikan laeista kirjaimellisesti. Lautailijan on vaikea kuvitella sitä hyvänolon tunnetta, jonka lautailija saa laskiessaan äänettömästi puuteririnnettä alas,

⁶ Norbert Elias liittää urheilulajien synnyn länsimaisessa sivilisaatioprosessissa kulminoituvaan pasifikaatioon. Pasifikaatiossa tosielämän käytäntöjä muistuttavat tai niistä kehittyneet pelit ja urheilu tarjosivat ohimenoväylän sellaisille fyysisille, psyykkisille ja kulttuurisille tendensseille, jotka olisivat muuten haitanneet hallinnollisten rakenteiden kehitystä Euroopassa. Yhteiskunnallisesti legimoitu urheilu ja kilpalajit merkitsivät varaventtiilimekanismin syntyä hallinnollisen suojeluksen alaisena. (Elias 1986, 38–40, 19–29.)

⁷ Teknisesti lumilautailu perustuu rullalautailuun ja lainelautailuun eli surffaukseen. Polynesiassa lainelautailu tunnettiin jo neljätuhatta vuotta sitten ja Yhdysvaltojen rannikolle, Hawaijille, laji kulkeutui polynesialaisten uudisasukkaiden mukana 700-luvulla. (Pearson 1979, 31–32.) Polynesialaisten surffaukseen liittyi uskonnollisia elementtejä ja kalvinistiset lähetyssaarnaajat kielsivätkin sen 1800-luvun loppupuolella sillä seurauksella, että surffausta hävisi Hawaijilta joksikin aikaa lähes kokonaan (Booth 1995, 189).

⁸ Väitöskirjatutkimukseni yhteenvedo-osassa esiintyvät sitaattit on tarkoitettu kenttätöaineistoani kuvaaviksi esimerkeiksi. Aineisto-otteet eivät esiinny tässä yhteydessä varsinaisen analyysin lähtökohtana.

ainoastaan tuulen suhina korvissaan. Se on kuin hyppelisi poutapilvillä taivaassa. (L1: 43, M80)

Ensimmäiset, yksinkertaiset lumilaudat, joiden kautta sitaatista välittyvää iloa tavoiteltiin, olivat käytössä jo 1920-luvulla. Varhaiset merkinnät kertovat puisista lankuista ja kelkoista, jotka saivat teollisen vastineensa vasta neljä vuosikymmentä myöhemmin. (van Tilburg 1998, 16; Humphreys 1996, 4.) Kulttuurisesti nykyaikaisen lumilautailun juuret palaavat 1960-luvulle aikaan, jolloin kehitettiin lumella surffaukseen tarkoitettu *Snurfer* (*Snow + Surfing = Snurfing*). Keksijänä mainitaan usein yhdysvaltalainen insinööri Sherman Poppen, jonka *Snurferista* tuli sittemmin ensimmäisen massatuotetun lumilaudan esikuva (Humphreys 1996, 5):

Oli jouluaatto 1965 ja Poppenin perheen jouluvalmistelut olivat täydessä käynnissä. Rouva Poppen pyysi miestänsä Shermania viemään lapset ulos lumileikkeihin, jotta hän saisi rauhassa valmistaa jouluaterian. Sherman lähti hakemaan tytöille kelkkaa. Hän ohitti autotallin, jolloin hänen katseensa kiinnittyi minisuksiin. Suksia oli vain yksi pari, mutta tyttöthän voisivat laskea niillä vuorotellen, hän ajatteli. Siihen he eivät suostuneet, vaan kumpikin otti yhden suksen ja yritti laskea sillä. Kun siitä ei näyttänyt tulevan mitään, Sherman keksi kiinnittää narun suksen kärkeen, ja nyt työllä oli jotain mistä pitää kiinni. (Areng & Willners 1996, 8.)

Tarinan puitteissa voisi todeta, että itse asiassa Sherman Poppenin tyttäret loivat lumilaudan talvileikeissään käyttämällä suksia uudella, innovatiivisella tavalla, ja että Sherman Poppen insinöörinä vain hieman paranteli tätä keksintöä lisäämällä siihen laskemista helpottavan narun. Joka tapauksessa *Snurferista* tuli pian naapuruston lasten suosituimpia leikkejä. (Areng & Willners 1996, 8; Ks. Howe 1998.)

Poppen myi keksintönsä keilailuvälineitä valmistaneelle Jem Corporationille ja ensimmäiset lumilaudat tulivat markkinoille talvikaudella 1966–1967. *Snurferin* nimi heijasti Jem Corporation -yrityksen pyrkimyksiä hyödyntää surffauksen 1960-luvulla saavuttamaa suosiota. Talviseen surffaukseen markkinoitua *Snurferia* myytiin kaupoissa kymmenestä kolmeenkymmeneen dollariin kappaleelta. Edullinen hinta heijasteli sitä, että *Snurfer* oli tarkoitettu, tai ainakin se aluksi miellettiin, lähinnä lasten leikkikaluksi. (Howe 1998, 6; Humphreys 1996, 5.)

Snurfer herätti kiinnostusta porvarillisen keskiluokan uudessa vapaa-ajanliikkeessä (*The New Leisure Movement*), joka haki vaihtoehtoja perinteiselle urheilulle ja sen arvomaailmalle.⁹ Käytännössä tämä tarkoitti hauskanpitoa ja vapaamuotoisuutta vastakohtana perinteisen urheilun vakavamieliselle suorituskeskeisyydelle. Ilmiöön liittyi myös extreme-urheilun nousu 1960-luvulla. (Donnelly 1988, 74).

Varsinaisen läpimurtonsa extreme-urheilu teki 1990-luvulla, kun Disneyn, ESPN:n, MTV:n ja Discovery Channelin kaltaiset televisiojätit Pepsi, Coca Cola ja Nike vanavedessään ottivat lajit osaksi ylikansallista markkinointikoneistoaan. Lumilautailu liittyi tähän kokonaisuuteen 1990-luvun puolivälissä, jolloin

⁹ Perinteisen urheilun käsitteestä ks. Hänninen (2005).

ESPN-televisiokanava lanseerasi Yhdysvalloissa extreme-lajeihin keskittyneen X-Games-kilpailutapahtuman.¹⁰ (Rinehart & Sydnor 2003, 3–4.)

2.1 Tulkintakehyksiä lumilautailun historiasta

Moderni länsimainen nuorisokulttuuri oli toisen maailmansodan jälkimainin-geissa voimistumassa ja haki muotoaan. Nuorisolla oli käytössään aikaisempaa enemmän vapaa-aikaa ja rahaa, mikä näkyi myös lautailulajeja vastaan esitetys-sä kritiikissä. Joutenolo ja tuhlailu olivat nyt osa rullalautailun ja surffauksen julkisuuskuva.¹¹

Määreet siirtyivät myöhemmin lumilautailuun, jonka huono maine olikin alun perin enemmän perittyä kuin hankittua.¹² Ennakkoluulojen myötä suuri osa 1960-luvun amerikkalaisista ja eurooppalaisista laskettelukeskuksista kielsi lajin kokonaan. Rajoituksia perusteltiin turvallisuusnäkökohdilla, mutta niillä oli myös lautailulajien anarkistiseen maineeseen perustuva yhteiskunnallinen tausta. Hieman myöhemmin, 1990-luvulta lähtien, anarkistinen maine perustui esimerkiksi hiphop- ja rap-kulttuureista rullalautailun kautta omaksuttuun katutyyliseen pukeutumiseen, aggressiiviseen käytökseen ja näyttävään riskinottoon, johon ei ollut totuttu laskettelurinteissä. (Howe 1998; Humphreys 1997, 148–149; Humphreys 1996, 7.)

Rajoitukset ruokkivat lumilautailun alakulttuurista statusta ja toivat laski-joiden toimintaan ylimääräisen jännityselementin. Toisaalta yhteiskunnallinen vastustus selkeästi hidasti lajin kehitystä ja kasvua. Pienille lumilautavalmista-jille laskettelukeskusten asettama kielto merkitsi taloudellisia vaikeuksia. (Humphreys 1997, 150.)

Lumilautailijoiden ydinjoukko oli aluksi pieni ja tiivis. Uuden vapaa-ajanliikkeen (*The New Leisure Movement*) hengessä lumilautailuun suhtauduttiin

¹⁰ Lumilautailu levisi ESPN:n (Entertainment and Sports Programming Network) järjestämän Winter X-Games -kilpailun yhteydessä vuonna 1998 kaikkiaan 198 maahan 21 eri kielellä. Vuosi 1998 on sikäläkin merkityksellinen, että lumilautailu (half-pipe) oli silloin ensimmäistä kertaa mukana talviolympialaisissa. Suosiota lisäsivät myös PlayStationilla julkaistut pelit Cool Boarders ja Shaun Palmer Pro-Snowboarder. (Thorpe 2007b, 29.) Tämän jälkeen lumilautailuaiheisia pelejä on julkaistu paljon lisää. Maailmanlaajuisen ensi-iltansa lumilautailu sai kuitenkin jo vuonna 1985, kun laji esiintyi Roger Mooren tähdittämän James Bond -elokuvan 007 ja kuoleman katse (View to a Kill) aloituskohtauksessa. Extreme-lajit ovat muutenkin Bond-elokuvien suosikkiaihe. Esimerkiksi vuoden 1979 Bond-elokuvassa Rakastettuni (The Spy Who Loved Me) lajina oli base-hyppäminen, vuonna 1979 Kuuraketissa (Moonraker) las-kuvarjohyppy, vuonna 1995, 007 ja kultainen silmä -elokuvassa (Golden Eye) benji-hyppy, vuonna 2002 Kuolema saa odottaa (Die Another Day) surffaus ja vuonna 2006 Casino Royale -elokuvassa esiintynyt parkour. (Imdb [online].)

¹¹ Surffaus ja rullalautailu ovat edelleenkin hyvin samankaltaisia siinä, miten ne suhtautuvat kaupallisuuteen. (Ks. esim. Beal & Wilson 2004, 31–33; Booth 1994.)

¹² Rullalautailussa kehittymättömät välineet johtivat 1960-luvulla lukuisiin onnetto-muuksiin samalla tavalla kuin lumilautailussakin, ja esimerkiksi Kaliforniassa lääkä-riliitto määritteli rullalautailijat lääkäreiden painajaiseksi. Yhdysvalloissa 20 kau-punkia kielsi rullalautailun kaduilla ja jalkakäytävillä ja tavarataloja pyydettiin pois-tamaan rullalaudat valikoimistaan. (Harinen & al. 2006, 13.)

kuitenkin intohimoisesti. Keskeisiä arvoja olivat yhteistyö, itseilmaisus ja kilpailemisen vastustaminen vain kilpailun itsensä vuoksi. Lumilautailijat toki järjestivät kilpailuja, mutta käytännössä tapahtumat olivat enemmän sosiaalisia kokoontumisia ja niissä enemmänkin kisailtiin kuin kilpailtiin. Kilpailut pysyivät pitkään kaupallisen maailman ulkopuolella ja vahvistivat uuden vapaa-ajan liikkeen edustamia arvoja. (Humphreys 1997, 150.) Nykypäivän lumilautailukulttuuria tarkasteltaessa on selvää, että hauskanpidon, sosiaalisuuden ja itsensä toteuttamisen arvot ovat peräisin juuri lumilautailun historiasta. Mukana on myös merkkejä uuden vapaa-ajan liikkeen edustamasta ideologiasta.

Rullalautailun eli skeittauksen suosio synnytti 1970- ja 1980-lukujen vaihteessa erikoislehtiä, joiden kansallinen levikki oli Yhdysvaltojen mittakaavassa laaja. Lehtien sivuilla esiteltiin ammattiskeittaajia, jotka olivat hiljattain alkaneet lumilautailulla. Lumilautailulle skeittauksen hallitseva asema oli tärkeä, sillä laskeijoiden määrä alkoi vähitellen kasvaa, ja vaikka lumilautailu oli 1980-luvun alkupuolelle saakka kiellettyä, oli muutamia laskettelukeskuksia, jotka alkoivat suhtautua lajiin myönteisemmin. (Humphreys 1997, 152.)

Rullalautailu henkilöityi voimakkaasti yksittäisten skeittaajien katuuskottavaan imagoon. Lumilautailijat omaksuivat rullalautailusta tutun professionalismin osaksi omaa kulttuuriaan ja tulivat samalla ottaneeksi ensimmäisen askeleen kohti lajin kaupallistumista. Marginaalisuus ja anarkismi muuttuivat ehkä paradoksaalisestikin kaupalliseksi tuotteeksi, jonka kautta lumilautailijat toivat esille oman kulttuurinsa arvoja. Tätä edesauttoi myös pukeutumisessa ja käyttäytymisessä ilmaisunsa saava selkeä, tunnistettava tyyli. (Humphreys 1997, 152.)

Päinvastoin kuin esimerkiksi surffauksessa ja rullalautailussa kaupallisuus ei merkitse lumilautailijoille yksiselitteisesti kielteistä ilmiötä, vaikka sitä on toki kritisoitu ja kritisoidaan edelleen. (Humphreys 1997, 153; Humphreys 1996, 5.) Myönteisenä ilmiönä kaupallisuutta pidetään, koska se tarjoaa mahdollisuuksia lajin kehittymiselle. Kokonaisuutena tilanne herättää kuitenkin ristiriitaisia tunteita:

Lautailusta on tullut valtavaa bisnestä. En haluaisi ehkä sitä seikkaa muuttaa, on vain hienoa jos joku pystyy hankkimaan elannon (näinä päivinä varsin suurenkin) tekemällä sitä mitä rakastaa. Mutta ehkä liiallinen mainosten luoma imagotehtailu maistuu puulle ... Se että lautaileville nuorille voi myydä mitä vain millä hinnalla tahansa, koska oma lempilaskija pukeutuu samoin/laskee samoille merkeillä jne. Ehkä jokin epämääräinen aitouden käsite on minusta tässä kulttuurissa hakusessa, omana itsenään olo. Kun ammattilaskijoille rakennetaan mainosten kautta imagoa, tuntuu joskus että tavallisetkin lautailijat alkavat vetämään jotain roolia ... äh, en minä tiedä :) (L1: 95, M81)

Kaupallisuus on nostanut lumilautailun perinteisen urheilun rinnalle ja tehnyt siitä näkyvän osan myöhäismoderneja nuorisokulttuureita. Professionalismi on tässä asetelmassa itse asiassa ilmiö, johon lumilautailun kaupallistuminen ammattilaskijoiden mainosarvon kautta perustuu. Lumilautailu on saanut konfliktien myötä paljon näkyvyyttä, mikä on nostanut sen nuorisokulttuureiden marginaalista laajempien ihmisryhmien tietoisuuteen ja taannut näin kaupallisen maailman kiinnostuksen.

Uuden urheilun kaupallisuutta tutkineet liikuntasosiologit Hanspeter Stamm ja Markus Lamprecht (1997) näkevät lumilautailuun liittyvät konfliktit tärkeänä osana uusien urheilulajien elinkaarta. Vastakkainasettelut ovat tyypillisiä erityisesti silloin, kun laji on suhteellisen nuori ja harrastajia on vähän. Yhteistä konflikteille on, että niissä on toisena osapuolena jokin vallitsevaa yhteiskuntaa edustava, vakiintunut harrastajaryhmä, joka toimii samassa ympäristössä uuden tulokkaan kanssa. Tutkimuskirjallisuudessa on esimerkkejä muun muassa purjelautailijoiden ja kalastajien, uimareiden ja veneilijöiden sekä maastopyöräilijöiden ja vaeltajien välisistä ristiriidoista (ks. Marlovits 2001; Vaske et al. 2000; Humphreys 1997; Beal 1995; Booth 1994).

Lumilautailijoiden ja laskettelijoiden välinen vastakkainasettelu on tutkimusaineistossani näkyvä ilmiö. Selkeimmät konfliktitilanteet kertovat tosin lähes parinkymmenen vuoden takaisista tapahtumista, kun lumilautailu oli monissa laskettelukeskuksissa uutuus (ks. Humphreys 2003, 407). Vanha vastakkainasettelu heijastaa erityisesti sitä, miten eri tavalla lumilautailijat ja laskettelijat käyttäytyvät laskettelurinteessä:

Suurin osa suksijoista [laskettelijoista] on ns. harrastelija/satunnaislaskijoita kun taas lautailijoille [lumilautailijoille] rinne on toinen koti. Tämä tuo paljon näkemyseroja ja ristiriitoja. Toisaalta lumilautailijat ovat rennompaa ja letkeämpää porukkaa, eivätkä ole niin tarkkoja joka asiasta. Toisaalta varsinkin vanhemmat suksijat ovat edelleen sitä mieltä, että lautailijat etuilevat jonoissa, pilaavat nousuladut, istuvat keskellä rinnettä ja tekevät älyttömiä liikkeitä keskellä rinnettä. Nämä ovat kuitenkin asioita, jotka kuuluvat (etuilua lukuun ottamatta) nykyaikaiseen rinnekulttuuriin ja yhä useammat tämän myös ymmärtävät. Ns. temppuilevien suksijoiden lisääntyminen on madaltanut rajaa suksijoiden ja lautailijoiden välillä, ja tämä on pelkästään hyvä juttu! (L2: 111, N84)

Lumilautailijat ovat historiansa aikana joutuneet ikään kuin voittamaan laskettelijat ja laskettelukeskukset puolelleen. Nykyisin lumilautailun asema on vakiintuneempi, ja vastakkainasettelusta on siirrytty neuvotteluasetelmiin.

2.2 Suomalaisen lumilautailukulttuurin vaiheita

Lumilautailua on harrastettu Suomessa liki kolmenkymmenen vuoden ajan. Välineiden maahantuonti alkoi 1980-luvun jälkimmäisellä puoliskolla ja myös institutionalisoituminen tapahtui nopeasti. Maailman vanhimpiin lumilautailuliittoihin kuuluva Suomen Lumilautailuliitto Ry perustettiin vuonna 1988 (Areng & Willners 1996, 14).

Suomalaisiin tiedotusvälineisiin lumilautailu ilmestyi ensimmäistä kertaa vuonna 1984, jolloin Skimbaaja-lehti esitteli lukijoilleen eksoottisen, vierasperäisen lajin. Uutuusarvosta kertoo se, että vaikka innostusta lumilautailuun olisi ollut enemmänkin, oli välineet rakennettava itse. Kuten Skimbaaja-lehdestä käy seuraavassa sitaatissa ilmi, kauppoista ei ollut 1980-luvun puolivälissä saatavilla lumilautoja:

Snowboarding ei ole vain Kalliovuorten kävijöiden yksinoikeus vaan jo muutamia vuosia sitten Tärnabyin hiihtolukion oppilaat aloittivat lajin harrastamisen. Pojat rakensivat itse protoja hakien esimerkkejä surffauslehdistä, alan filmeistä ja huhupuheista - mitään valmista mallia ei ollut saatavilla... Lauta valmistettiin liimaamalla kolme vanerilevyä yhteen ja asettamalla ne puristuksiin sopivaan muotoon. Liiman kuivuttua ne sahattiin reilun metrin pituisiksi ja hiukan jalkaterän pituutta leveämmiksi. (Skimbaaja 1984, 39.)

Kotitekoiset laudat oli tarkoitettu metsäisten rinteiden upottaville hangille ja puuterilumelle. Hyvin nopeasti markkinoille tuli kuitenkin teollisesti valmistettuja välineitä ja harrastajamäärät alkoivat kasvaa. Varsinaisen läpimurtonsa lumilautailu teki Suomessa 1990-luvun alkupuolella. Tyyllisesti lumilautailua muokkasivat erityisesti rullalautailijat, jotka siirsivät skeittauksen ja punkin kaduilta lumelle.

Lumilautailun toinen tuleminen ajoittuu 1990-luvun jälkimmäiselle puoliskolle, jolloin suomalainen lumilautailukulttuuri siirtyi marginaalista massojen kansanurheiluksi. Harrastajamäärä kasvoi muutamassa vuodessa räjähdysmäisesti. Pukeutumisessa muutos näkyi erilaisten nuorisokulttuuristen tyylien yleistymisenä. Omatekoisesta tee-se-itse -ideologiasta siirryttiin goretexin myötä käytännöllisyyttä korostavaan funktionalismiin ja tehdasvalmisteisiin varusteisiin.

Tällä hetkellä lumilautailu on yleisesti hyväksytty talviurheilulaji muiden joukossa. Monille laskijoille lumilautailu ei tosin ole edelleenkaan urheilua, vaan elämäntapa. Toisaalta suosio tuo lajiin myös sellaisia laskijoita, joille lumilautailu on pelkästään harrastus. Vaikka takavuosien anarkistinen maine on monin paikoin väistynyt, lumilautailuun liittyy edelleen lajin ideologisia perusteita suojelevaa kulttuurista vastarintaa. Lumilautailijoilla on esimerkiksi omat, vakiintuneet kilpailutapahtumansa, joita järjestetään rinnakkain Kansainvälisen hiihtoliiton (FIS) organisoimien kilpailujen kanssa.

Lumilautailu vastustaa kaupallistumista edelleen samalla tavalla kuin kymmenen vuotta sitten. Ainoastaan kritiikin kohde on muuttunut: kun aikaisemmin kritisoitiin lumilautailun kaupallistumista ylipäätään, kohdistuu arvostelu tänä päivänä lähinnä siihen, kenen ehdoilla kaupallisuus toimii, ja kuka siitä hyötyy - kaupallinen maailma vai lumilautailija.

Lumilautailu eroaa wakeboardingista¹³ ja muista trendiurheilulajeista siinä, että se ei ole kaupallinen tuote, vaan syntynyt spontaanina ilmiönä kaupallisen maailman ulkopuolella. (Stamm & Lamprecht 1997.) Trendiurheilun joukossa lumilautailu sijoittuu niin sanottujen reaalisten trendilajien ryhmään, johon kuuluvat esimerkiksi rullalautailu eli skeittaus ja rullaluistelu. Keinotekoisista lajeista¹⁴ lumilautailu eroaa siinä, että se on syntynyt spontaanisti kaupallisen maailman ulkopuolella. Lisäksi lumilautailun alkuvaihetta leimaa marginaalinen alakulttuuristatus. Vertailevissa tutkimuksissa reaaliset trendilajit ovat

¹³ Vesihiihtoa muistuttavaa lautailua vesielementissä.

¹⁴ Puhtaasti kaupallisia eli keinotekoisia trendiurheilulajeja ovat muun muassa kiekko-golf ja lumipyöräily. Keinotekoisien trendiurheilulajien elämänkaari on usein lyhyt tai ainakin katkonainen niin, että lajin suosio vaihtelee vuosien varrella. Tavallista on myös, että laji jää suhteellisen pienen ryhmän harrastukseksi. (Stamm & Lamprecht 1997.)

osoittautuneet hyvin samankaltaisiksi. Syntyvaiheen jälkeen laji siirtyy teknologisten innovaatioiden kaudelle, jota seuraavat edelleen harrastajamäärän kasvuun keskittyvä vaihe, ja tämän jälkeen mahdollisesti vakiintumisen kausi. (Stamm & Lamprecht 1997.)

Juuri näin on käynyt myös lumilautailulle. Lajin keksimisen jälkeen 1950- ja 1960-lukujen taitteessa varusteet alkoivat vähitellen kehittyä. Erityistä huomiota kiinnitettiin lumilaudan, siteiden ja muiden varusteiden, kuten lautailuvaatteiden toiminnallisuuteen. Tässä vaiheessa lumilautailun ympärille muodostui myös varusteiden valmistukseen liittyvää teollista ja kaupallista toimintaa. Kasvuvaihetta elettiin Yhdysvalloissa ja Brittein saarilla 1980-luvun lopulla ja Suomessakin 1990-luvun puoliväliin mennessä. Yleinen mielipide alkoi muuttua lumilautailun osalta sallivammaksi, ja harrastajamäärät kasvoivat nopeasti. Kutsun tätä vaihetta lumilautailun toiseksi tulemiseksi. Kolmannen tulemisen aikana, 2000-luvun ensimmäisellä puoliskolla, jolloin itse tein kenttätöitä, lumilautailun suosio oli lähdössä uudelleen nousuun ja laji löi itsensä läpi suosittuna talviurheilulajina.

Lumilautailussa ei ole kysymys ainoastaan uudesta ideasta tai teknologisesta sovelluksesta, vaan niistä mielikuvitusta kiehtovista myyttisistä elementeistä, jotka houkuttelevat kokeilemaan lumilautailua harrastuksena tai jopa elämäntyylinä. Extreme-urheilu luo Stammin ja Lamprechtin (1997) mukaan niin sanottuja "karismaattisia tuotteita", joiden imagossa on jotakin sellaista, mikä vetää ihmisiä puoleensa. Kaupallisesti kysymys ei ole ainoastaan teknologiasta tai markkinoinnista. Karismaattisten tuotteiden suosio perustuu extreme-lajeja ympäröivään eksotiikkaan ja vaaran tunteeseen, jotka tekevät markkinoidusta tuotteesta haluttavan.

Reaalisia ja keinotekoisia trendilajeja tarkasteltaessa on muistettava, että kysymys on analyysin kautta syntyneistä käsitteistä, jotka kuvaavat nimenomaan lajin syntyprosessia, eivät niinkään harrastajien henkilökohtaista kokemusta. Se, että jokin ilmiö määritellään keinotekoiseksi, ei tarkoita, että siihen ei voisi liittyä kulttuurista ainesta, joka tekee siitä yhtä todellisen ja "aidon" kuin niin sanotuista reaalista trendilajeista. Kaupallisuudesta ei myöskään seuraa, että ilmiö, esimerkiksi lumilautailu, olisi jotenkin vähemmän kulttuurista verrattuna sellaisiin ilmiöihin, jotka eivät ole, mikäli mahdollista, lainkaan kaupallisia.

2.3 Lumilautailun suosio Suomessa

Neljän vuoden välein julkaistavassa Kansallisessa Liikuntatutkimuksessa (KLT) 3–18-vuotiaiden lasten ja nuorten lumilautailijoiden määräksi arvioitiin Suomessa 21 000 harrastajaa vuosina 1997–1998, 32 000 harrastajaa 2001–2002 ja 23 000 harrastajaa 2005–2006. Vuosina 2009–2010 harrastajia oli 10 500. Vastaavat luvut 19–65-vuotiaiden aikuisten keskuudessa olivat 8 000 harrastajaa vuosina

1997–1998, 17 500 harrastajaa 2001–2002 ja 29 000 harrastajaa 2005–2006. Vuosina 2009–2010 harrastajia oli 30 000.¹⁵ (KLT 2010a; KLT 2010b.)

TAULUKKO 1 Harrastajamäärät suomalaisessa lumilautailussa 1997–2010

Ajankohta	Lapset ja nuoret (3–18-vuotiaat)	Aikuiset (19–65-vuotiaat)	Yhteensä
1997–1998	21 000	8 000	29 000
2001–2002	32 000	17 500	49 500
2005–2006	23 000	29 000	52 000
2009–2010	10 500	30 000	40 500

Kansallisen Liikuntatutkimuksen mukaan Suomessa oli yhteensä 29 000 lumilautailijaa vuosina 1997–1998, 49 500 lumilautailijaa 2001–2002 ja 52 000 lumilautailijaa 2005–2006. Vuosina 2009–2010 laskijoita oli 40 500. Rullalautailussa luvut ovat vertailun vuoksi 3 500, 9 500, 11 500 ja 3 000 sekä vastaavasti laskettelussa 172 000, 150 000, 143 000 ja 141 000.¹⁶ (KLT 2010b; KLT 2010b.)

Merkille pantavaa harrastajamäärissä on se, että aikuisten 19–65-vuotiaiden keskuudessa luku oli aluksi, vuosina 1997–1998, suhteellisen pieni, vain 8 000 lumilautailijaa. Määrä on kuitenkin kasvanut koko sen ajan, kun tilastotietoja on ollut saatavilla. Suurin muutos aikuisten lumilautailussa tapahtui 2001–2006 aikana, jolloin harrastajamäärä liki kaksinkertaistui edelliseen tutkimusajankohtaan verrattuna. Hieman toisenlaiselta tilanne näyttää 3–18-vuotiaiden lasten ja nuorten vastaavissa luvuissa. Lumilautailijoiden määrä nousi 32 000 laskijaan talvikaudella 2001–2002, minkä jälkeen suosio on tilaston mukaan laskenut.

¹⁵ Suomen hiihtokeskustutkimuksessa (2011; 2010) arvio lumilautailijoiden määrästä liikkuu 200 000 ja 400 000 välillä. Suomen lumilautailiiton toiminnanjohtaja Mats Lindforsin (2012) mukaan Suomessa on tällä hetkellä noin 100 000 lumilautailijaa. Oman käsitykseni mukaan Kansallisen urheilututkimuksen arviot ovat huomattavan varovaisia. Suomen hiihtokeskustutkimuksessa, joka tilastoi lumilautailijoita hiihtokeskusten asiakkaina, mainitut luvut ovat perusteiltaan epäselviä ja varsin korkeita. Lindforsin arvio noin 100 000 lumilautailijasta on yhdenmukainen oman käsitykseni kanssa. Kansallisen Liikuntatutkimuksen tilaajana SLU:n Rainer Anttila (2012) toteaa, että hajonta harrastajamäärissä on määrittelykysymys. Osa "lumilautailijoista" kokeilee lajia, harrastaa sitä tai kilpailee lisenssillä.

¹⁶ Taloustutkimuksen Sponsorointi & urheilun arvomaailma 2008 ja 2009 -tutkimuksissa kolmasosa vastaajista arvioi, että lumilautailun arvostus tulee nousemaan tulevaisuudessa. Vuonna 2010 lumilautailu sijoittui tutkimuksessa ensimmäistä kertaa kymmenen arvostetuimman lajin joukkoon sijalle yhdeksän. Tutkimukseen vastasi 3231 iältään 15–79-vuotiasta suomalaista marras-joulukuussa 2010. Mielikuvat tutkittiin 29 urheilulajista. (Taloustutkimus. Sponsorointi & urheilun arvomaailma 2008, 2009 ja 2010.) Skotlantilaisista lumilautailijoista, joita käsittelem tarkemmin artikkelissa *Against the Odds – Snowboarding in Scotland* (2006a), vastaavia tilastoja ei ole saatavilla.

Lumilautailijoiden määrä on kuudentoista vuoden aikana vakiintunut noin 40 000–50 000 harrastajan tasolle. Lasten ja nuorten lumilautailu on vähentynyt ja aikuisten vastaavasti lisääntynyt. Lumilautailu on itse asiassa yksi niitä harvoja lajeja, jossa harrastajamäärät ovat aikuisten keskuudessa kasvaneet johdonmukaisesti vuodesta 1994 alkaen.¹⁷ (KLT 2010a; KLT 2010b.) Kokonaistilastossa (ks. Taulukko 1) näkyvä suosion jyrkkä nousu ja sitä tähän päivään tultaessa seuraava hieman loivempi lasku kuvaa hyvin harrastajamäärissä yleisesti tapahtuneita muutoksia. Marginaalisesta nuorison "alakulttuurista" on tullut yhä laajempien yhteiskuntaryhmien elämäntapa tai harrastus. Suomen tilanne seuraa yleisempää kehitystä, joskin esimerkiksi Pohjois-Amerikkaan verrattuna pienellä viiveellä.

Kansallisen Liikuntatutkimuksen mukaan lumilautailun suosio on kasvanut 19–64-vuotiaiden keskuudessa vuodesta 1997 lähtien. Lasten ja nuorten (3–18-vuotiaat) ryhmässä laskijoita on sen sijaan jonkin verran vähemmän. Olisi kiinnostava tietää, millaiset tekijät vaikuttavat lumilautailijoiden määrässä tapahtuneisiin muutoksiin, ja onko mahdollista, että osa lumilautailun nuorempaan aloittaneista laskijoista olisi siirtynyt ikäryhmästä toiseen. Tätä tilasto ei kuitenkaan kerro. Taustamuuttujista Kansallisessa Liikuntatutkimuksessa (2006a, 10) todetaan, että suosion laskua eri lajeissa selittää ainakin ikäluokkien pieneneminen. Nuoria 3–18-vuotiaita on lukumääräisesti vähemmän kuin aikaisemmin.

¹⁷ Vuoden 2005–2006 Kansallisessa Liikuntatutkimuksessa lumilautailun suosiota selitetään sillä, että laskettelun harrastajia on vastaavasti aikaisempaa vähemmän. Potentiaalisia harrastajia arvioitaessa tutkimuksessa todetaan, että omaksi ryhmäkseen erottuvat alle 36-vuotiaat ja nykyisin terveyden kannalta riittävästi liikkuvat ihmiset. Potentiaalisia naisharrastajia (6 000) on jopa enemmän kuin miehiä (5 000). (KLT 2006b, 10, 27; KLT 2006a, 36.) Tämä viittaa siihen, että naislumilautailijoiden määrä, joka on ollut tähän asti nousussa, tulee kasvamaan myös jatkossa.

3 AINEISTOT JA MENETELMÄT

Olen soveltanut tutkimuksessani etnografista tutkimusmenetelmää,¹⁸ jolle on tyypillistä useampien aineistotyyppien käyttäminen rinnakkain laadullisen analyysin tukena. Väitöskirjatutkimukseni pääaineisto koostuu teemahaastatteluisista ja kahdesta lomakekyselystä. Lisäksi olen havainnoinut lumilautailijoita ja kerännyt lumilautailukulttuuriin liittyvää valokuva- ja artikkeliaineistoa. Maantieteellisesti tutkimuskenttä jakautuu kahteen osaan. Suomalaisten lumilautailijoiden ohella olen tutkinut myös skotlantilaisia lumilautailijoita. Väitöskirjaan sisältyvistä viidestä artikkelista neljässä käsitellään suomalaista lumilautailua ja yhdessä kuvaus perustuu skotlantilaisten lumilautailijoiden arkeen Brittein saarten pohjoisosissa.

3.1 Haastattelut, lomakekysely ja muut aineistolajit

Haastatteluaineisto koostuu yhteensä 33 suomalaisen ja 23 skotlantilaisen lumilautailijan teemahaastattelusta. Yhteensä haastatteluja on 56 kappaletta. Kaksi haastatteluista on parihaastatteluja ja yhdessä ryhmähaastattelussa mukana oli kolme haastateltavaa. Haastattelujen pituus vaihtelee 45 minuutin ja kolmen tunnin välillä. Tavallisimmin yksittäisen haastattelun kesto on noin puolitoista tuntia.

Suomalaisia lumilautailijoita käsittelevät haastattelut on tehty vuosina 2002–2003 Jyväskylässä, Tampereella ja pääkaupunkiseudulla. Vastaajista 25 eli reilut kolme neljännestä on miehiä ja kahdeksan eli vajaa neljännes naisia. Sukupuolijakauma on muodostunut lomakekyselyn osalta spontaanisti siten, että vastaajat ovat saaneet vapaasti päättää osallistumisestaan tutkimukseen. Tältä

¹⁸ Etnografia (kreikk. *ethnos* = kansa, *graphein* = kuvata) tarkoittaa kansojen ja kulttuurien vertailevaa ja kuvailevaa tutkimusta, jossa tutkija ja informantti luovat yhdessä tutkimuksen kohteesta synteetin tai tulkinnan. Antropologi Clifford Geertz sivuaa etnografiaa käsitteensä *thick description* yhteydessä. (Suojanen 1996, 23–24; Geertz 1983, 19; Ks. Marcus 1998.) Etnografia voi viitata myös tutkimusmenetelmään tai tutkimustekstiin (Barnard 2000, 199, 208; ks. Fingerroos 2003, 2).

osin en ole itse halunnut vaikuttaa aineiston rakenteeseen. Teemahaastattelujen kohdalla olen tosin pyrkinyt varmistamaan, että myös naispuoliset lumilautailijat ovat aineistossa asianmukaisesti edustettuina. Sukupuolen osalta spontaanisti muodostuneessa kyselylomakeaineistossa 1 naisten osuus on hieman alle viidennes. Kyselylomakeaineistossa 2 vastaava luku on viisitoista prosenttia.

TAULUKKO 2 Suomalaisen tutkimusaineistojen sukupuolijakaumat (Teemahaastattelut n = 33, Lomake 1 n = 186 ja Lomake 2 n = 826)

	Haastattelut	Prosentit	Lomake 1	Prosentit	Lomake 2	Prosentit
Miehet	25	76	141	76	662	80
Naiset	8	24	37	19	122	15
Tyhjiä	0	0	7	5	42	5
Yht.	33	100	186	100	826	100

Kyselylomakeaineiston sukupuolijakauma heijastaa pääkohdiltaan sitä suhdetta, joka miespuolisten ja naispuolisten lumilautailijoiden välillä muutenkin vallitsee. Tarkkoja tilastotietoja naislaskijoiden määrästä Suomessa ei ole saatavilla, mutta arviot liikkuvat kenttätyöni aikana, 2000-luvun ensimmäisellä puoliskolla, yleisesti viidenneksen ja neljänneksen välillä. Nykyisin naispuolisten laskijoiden osuus lumilautailijoista on selkeästi kasvanut.

Lumilautailun julkisuuskuvaa valaiseva sanoma- ja aikakauslehtiaineisto koostuu useista sadoista suomalaista lumilautailua käsittelevistä artikkeleista 1980-luvun puolivälistä tähän päivään.¹⁹ Skotlantilaisen aineiston osalta olen rajoittanut aineiston The Scotsman -lehden, The Guardianin ja The Observer -lehden kirjoituksiin vuosina 1999–2005. Artikkeliaineiston tarkoituksena on ollut toimia haastattelu- ja kyselylomakeaineistoa taustoittavana vertailukohtana siellä, missä lumilautailijat havainnoivat omaa julkisuuskuvansa. Lisäksi olen hyödyntänyt artikkeliaineistoa teemahaastattelurungon ja lomakekyselyjen rakenteessa. Koska tutkimusasetelma perustuu lumilautailijoiden itse omaan toimintaansa liittämiin merkityksiin, varsinaista analyysia artikkeliaineistoista ei ole tässä tutkimuksessa tehty.

Joidenkin tutkimukseen osallistuneiden lumilautailijoiden osalta teemahaastattelu ja kaksiosainen lomakekysely yhdistyvät siten, että sama henkilö on vastannut yhteen tai molempiin kyselyihin, minkä lisäksi olen myös haastatellut häntä. Yleensä vastaus on tullut joko ensimmäiseen tai toiseen kyselyversioon, jonka teemoja olemme syventäneet teemahaastattelun puitteissa. Lomakekyselyjen kautta teemahaastatteluihin valikoitui yhteensä kaksitoista lumilau-

¹⁹ Aineisto on peräisin Yleisradion, Aamulehden, Helsingin Sanomien, Turun Sanomien, Keski-suomalaisen, Iltalehden ja Iltasanomien sekä Kalevan online-arkistoista.

tailijaa, joten tältä osin lomakekyselyillä on ollut tärkeä rooli myös haastatteluaineiston muodostumisessa.

Julkaisin lomakekyselyn molemmat versiot www-muodossa Nolla.net- ja Droppi.com-sivustoilla, jotka kuuluvat tai ovat kuuluneet, Suomen suurimpiin rulla- ja lumilautailijayhteisöihin.²⁰ Sivustot tarjoavat lautailuaiheisia uutisia, arvosteluja ja haastatteluja sekä tietysti mahdollisuuden keskustella muiden harrastajien kanssa. Puolistrukturoitu lomakekyselyaineisto koostuu yhteensä 1012 vastauksesta²¹, joista 49 on tyhjiä tai muuten tutkimukseen soveltumattomia.²² Vastaajista 963 on miehiä ja 804 eli noin viidennes naisia. Internet-pohjaisen lomakekyselyn ensimmäisessä versiossa tarkoitukseni oli aineistonkeruun lisäksi kokeilla erilaisia kysymystekniikoita ja teemoja, joita halusin myöhemmin hyödyntää varsinaisten haastattelujen yhteydessä. Lomakekyselyn ensimmäiseen osaan vastauksia tuli yhteensä 186 kappaletta, joista seitsemän oli tyhjiä tai muuten tutkimukseen soveltumattomia. Vastaajista 179 on miehiä ja 141 eli noin viidennes naisia. Yksittäisen vastauksen pituus vaihtelee yhden ja kuuden sivun välillä. Tavallisimmin vastaukset ovat olleet yhdestä kahteen liuskaa pitkiä.

Kyselyn ensimmäiseen versioon tuli lyhyessä ajassa runsaasti vastauksia, ja vain viikon jälkeen lomakkeen julkaisemisesta päätin muuttaa alkuperäisen lomakkeen runkoa siten, että vaihdoin teemat kokonaan uusiin. Internet-pohjaisten lomakekyselyjen haasteena on usein pitää rakenne riittävän tiiviinä, jotta vastaajan motivaatio riittää lomakkeen loppuun saakka. Pyrin ennakoimaan ongelman rajaamalla ensimmäisestä rungosta pois joitakin kiinnostavia, mutta ei niin keskeisiä teemoja, ja keskittymällä vain välttämättömiin kysymyksiin.

Kyselyn toisessa versiossa, joka julkaistiin ensimmäisen version tavoin Internetissä Nolla.net- ja Droppi.com-sivustoilla, minulle avautui mahdollisuus syventää aineistoa ottamalla mukaan sellaisiakin teemoja, jotka olivat jääneet kyselyn ensimmäisestä versiosta tilanpuutteen vuoksi pois. Vastauksia lomakekyselyn toiseen osaan tuli yhteensä 826 kappaletta, joista 42 oli tyhjiä tai muuten tutkimukseen soveltumattomia. Kyselyyn osallistuneista lumilautailijoista 662 on miehiä ja 122 naisia.

Kyselylomakkeen toisessa versiossa (826) on ensimmäiseen versioon (186) verrattuna huomattavasti enemmän aineistoa. Tämä johtuu siitä, että vaikka minulla pian lomakekyselyn toisen version julkaisemisen jälkeen oli riittävästi materiaalia tutkimustani varten, halusin nähdä, kuinka paljon vastauksia kertyisi pidemmän ajan kuluessa, mikäli tähän annettaisiin mahdollisuus. Aineis-

²⁰ Droppi.com-sivustoa ei ole enää olemassa siinä muodossa, jossa hyödynsin sitä kenttätyössäni.

²¹ Väitöskirjaan kuuluvissa artikkeleissa mainitaan, että lomakekyselyaineistoihin tuli 745 vastausta. Luvusta kuitenkin puuttuu tiettyjä osia aineistosta. Lomakevastauksien kokonaismäärä on suomalaisen kenttätyön osalta tekstissä mainittu 1012 vastausta.

²² Tarkoitan tyhjiä tai tutkimukseen muuten soveltumattomilla vastauksilla esimerkiksi sellaisia lomakkeita, jotka ovat saapuneet joko tyhjinä tai vaihtoehtoisesti kahteen kertaan. Mukana on myös muutamia lomakkeita, joiden vastaukset eivät vastaa tehtävänantoa, eikä niillä siten ole tutkimuksellista merkitystä.

ton kertyminen hidastui vähitellen, mutta se ei missään vaiheessa varsinaisesti lakannut. Lopulta päätin tämän vaiheen kenttätyötäni itse poistamalla kyselyn Internetistä. Lomakkeen ensimmäinen versio oli Internetissä 22.10.–28.10.2002 eli noin viikon ja toinen versio 28.10.2002–08.01.2003 eli hieman yli kaksi ja puoli kuukautta.

Kyselylomakkeen suomalaisista vastaajista 20 on syntynyt 1980-luvulla ja kolmetoista 1970-luvulla. Skotlannin osalta ikäjakauma painottuu hieman vanhempiin laskijoihin. Suomalaisista haastateltavista yksi on syntynyt 1990-luvulla, seitsemän 1980-luvulla ja viisitoista 1970-luvulla. Kyselylomakkeen ensimmäisessä versiossa 1990-luvulla syntyneitä on viisi, 1980-luvulla syntyneitä 157 ja 1970-luvulla viisitoista. Lisäksi tutkimukseen on osallistunut yksi 1950-luvulla syntynyt henkilö, joka vastaa alle prosenttia lomakekyselyn ensimmäisen version kokonaismäärästä. Yksi henkilö ei ilmoittanut ikäänsä.

Kyselylomakkeen toisessa versiossa 1990-luvulla syntyneitä on kahdeksantoista, 1980-luvulla syntyneitä 724 ja 1970-luvulla syntyneitä 24. 1960- ja 1950-luvuilla tutkimukseen osallistuneista lumilautailijoista on syntynyt kaksi eli alle yksi prosentti, joten heitä ei ole tässä laskettu prosentuaalisesti mukaan kokonaismäärään. Vastaajista kuusitoista ei ilmoittanut lomakkeessa ikäänsä.

TAULUKKO 3 Suomalaisen tutkimusaineistojen ikäjakaumat (Teemahaastattelut n = 33, Lomake 1 n = 186 ja Lomake 2 n = 826)

Ikäryhmä	Haastattelut	Prosentit	Lomake 1	Prosentit	Lomake 2	Prosentit
(synt.)						
1990-luku	0	0	5	3	18	2
1980-luku	20	61	157	84	724	88
1970-luku	13	39	15	8	24	3
1960-luku	0	0	0	0	1	> 1
1950-luku	0	0	1	> 1	1	> 1
Ei ilm.	0	0	1	> 1	16	2
ikänsä						
Tyhjiä	0	0	7	4	42	5
Yhteensä	33	100	186	100	826	100

Lähdekriittisesti ajatellen on mahdollista, että tutkimukseeni on esimerkiksi lomakekyselyjen kautta osallistunut ihmisiä, jotka eivät ole edes oman määrittelmänsä mukaan lumilautailijoita. Käytännössä tämä seikka ei ole kuitenkaan muodostunut ongelmaksi. Aineistossa on vain harvoja tapauksia, joista voi päätellä, että kyselylomakkeeseen olisi vastattu lumilautailukulttuurin ulkopuolelta vaikkapa vain huvikseen. Valtaosa kyselyihin osallistuneista henkilöistä on

käyttänyt vastaamiseen selkeästi aikaa ja vaivaa. Tämä viittaa siihen, että vastaajat ovat sitoutuneet vastaamaan kyselyyn ja että tutkimuksen aiheena oleva lumilautailu on heille tavalla tai toisella tärkeää.

Kokonaisuutena lomakekyselyjen kautta kerätty aineisto edustaa koko Suomea maan eteläosista Lappiin saakka. Yksittäisiä vastauksia saapui myös Virossa ja Kanadassa asuvilta suomalaisilta. Molempien kyselyversioiden yhteydessä pyysin vastaajia merkitsemään lomakkeeseen yhteystiedot, mikäli he halusivat osallistua teemahaastatteluun. Haastateltavia kertyi myös lumipalloon menetelmällä eli joko havainnoinnin tai haastattelutilanteiden yhteydessä jo tutuksi käyneiden lumilautailijoiden kautta.

3.2 Skotlantilaista lumilautailua käsittelevä tutkimusaineisto

Skotlantilaista lumilautailukulttuuria käsittelevä aineisto on rakentunut käytännöllisten seikkojen vuoksi hieman eri tavalla Suomessa keräämääni aineistoon verrattuna, vaikka tutkimusmenetelmät ja itse tutkimusasetelma hyvin samankaltaisia ovatkin. Lomakekyselyn ja teemahaastattelun yhdistelmä ei skotlantilaista lumilautailua tutkiessani toiminut kovinkaan hyvin, joten keskityin Pohjois-Skotlannissa tutkimieni viiden laskettelukeskuksen osalta teemahaastatteluihin ja havainnointiin.

Lomakekyselyn (ks. Liite 4) ongelmiin vaikuttivat lähinnä kyselyn julkaisemiseen liittyvät olosuhteet. Goneboarding.co.uk-sivustolle sijoitettu lomake oli oikeassa paikassa, Brittein saarten vilkkaimmalla lumilautailusivustolla. Se oli kuitenkin linkitetty suoraan keskustelualueelle siten, että se katosi melko pian muun, tuoreemman keskustelun alle. Jos lomake olisi sijoitettu näkyvälle paikalle suoraan sivuston rakenteeseen, kuten suomalaisessa kyselyssä meneteltiin, aineistoa olisi todennäköisesti kertynyt enemmän. Internet-ympäristössä lomakekyselyn etuna on se, että kysely tavoittaa ihmiset hyvin, jos se on rakennettu tarkoituksenmukaisesti ja julkaistu oikeassa paikassa. Tämä ei kuitenkaan yksin riitä. Onkin tärkeää kiinnittää huomiota siihen, millä tavalla julkaiseminen tapahtuu, jotta kenttätyö onnistuisi tältä osin mahdollisimman hyvin.

Vastauksia lomakekyselyyn tuli viisi kappaletta. Kaikki vastaajat olivat miehiä. Vastaajista kaksi oli syntynyt 1980-luvulla ja kolme 1970-luvulla. Teemahaastatteluja tein vuonna 2005 helmikuun ja kesäkuun välisenä aikana Invernessissä, Edinburghissa, Nevis Rangen laskettelukeskuksen kupeessa Fort Williamissa sekä Cairngormin laskettelukeskuksen alueella Aviemoreessa. Tutkimukseeni osallistui yhteensä 23 skotlantilaista tai Skotlannissa asuvaa lumilautailijaa, joista yhdeksäntoista oli miespuolisia laskijoita ja neljä naisia tai tyttöjä. Skotlantilaisten laskijoiden lisäksi haastateltavien joukossa oli myös yksi englantilainen ja yksi alun perin Etelä-Afrikasta kotoisin oleva lumilautailija.

TAULUKKO 4 Skotlantilaisten tutkimusaineistojen sukupuolijakaumat (Teemahaastattelut n = 34, Lomake 1 n = 5, Lomake 2 n = 0)

Sukupuoli	Haastattelut	Prosentit	Lomake 1	Prosentit
Miehet	19	83	5	100
Naiset	4	17	0	0
Yhteensä	23	100	5	100

Teemahaastattelujen ohella havainnoin skotlantilaisia lumilautailijoita, valokuvain heitä ja keräsin paikallislehdistä skotlantilaista lumilautailukulttuuria käsittelevää artikkeliaineistoa. Analyysin pääpaino on ensisijaisesti teemahaastattelussa ja havainnoinnissa. Artikkeliaineistoa olen hyödyntänyt lähinnä kenttätönn suunnitteluvaiheessa, kun halusin etukäteen tutustua siihen, millaista lumilautailukulttuuria Skotlannista voisi tutkimustani silmällä pitäen löytää – ja ennen kaikkea, mistä sitä olisi parasta etsiä.

TAULUKKO 5 Skotlantilaisten aineistojen ikäjakaumat (Teemahaastattelut n = 34, Lomake 1 n = 5, Lomake 2 n = 0)

Ikäryhmä (synt.)	Haastattelut	Prosentit	Lomake 1	Prosentit	Lomake 2	Prosentit
1990-luku	1	4	0	0	0	0
1980-luku	7	30	2	40	0	0
1970-luku	15	66	3	60	0	0
1960-luku	0	0	0	0	0	0
1950-luku	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	23	100	5	100	0	0

Skotlantilaisista lumilautailijoista yksi oli syntynyt 1990-luvulla, seitsemän 1980-luvulla ja viisitoista 1970-luvulla.

3.3 Lumilautailu Suomessa ja Skotlannissa

Sääoloiltaan vaihtelevaan Skotlantiin verrattuna Suomen talvi on yleensä suhteellisen pitkä ja runsasluminen. Brittein saarten kaikki viisi varsinaista laskettelukeskusta sijaitsevat Skotlannissa, jossa mahdollisuudet talvilajien harrastamiseen vaihtelevat erinomaisesta mahdottomaan. Puuton vuoristomaisema muistuttaa talviasussaan Suomen Lappia ja esimerkiksi Cairngormin laskettelukeskuksessa Invernessin lähellä, vaikutelmaa vahvistaa rinteillä vapaasti liikkuva, luonnonvarainen porotokka.²³ Pienempiä laskettelukeskuksia, joita Suomessa on maan eteläosia myöten kymmeniä, Skotlannissa ei ole lainkaan.²⁴ Luonnonlunta on ainoastaan korkealla vuorilla, missä myös laskettelukeskukset tämän vuoksi sijaitsevat.

Valitsin Skotlannin toiseksi tutkimuskenttäkseni, koska halusin tutkia lumilautailua sellaisessa paikassa, jossa talviurheilua harrastetaan vähemmän. Suomessa, Yhdysvalloissa tai monissa Keski-Euroopan maissa talviurheilun asema on niin vahva, että niiden osalta tutkimuksen tekemistä tuskin olisi tarpeellista erikseen perustella. Skotlannissa talviurheilu ei ole sääolosuhteiden vuoksi itsestäänselvyys. Laskijoiden arkipäivä on moniin muihin maihin verrattuna huomattavasti haasteellisempi – ja siitä huolimatta Skotlannissa elää aktiivinen ja laskemisesta innostunut lumilautailijayhteisö.

Kun aloitin kenttätöni Skotlannissa kevättalvella 2005, skotlantilaisia lumilautailijoita ei ollut tutkittu juuri lainkaan. Aiheesta oli kirjoitettu vain joitakin lumilautailutapaturmia käsitteleviä lääketieteellisiä artikkeleita. Maantieteellisesti Skotlanti on pieni ja tiivis alue. Esimerkiksi sosiaalisten verkostojen hahmottaminen on siellä helpompaa kuin monissa muissa maissa. Skotlannin kautta oli lisäksi mahdollistua tutustua lumilautailun "englanninkieliseen kulttuuriympäristöön", jolla tarkoitan tässä kirjaimellisesti juuri englanninkielisiä maita. Matkustaessaan lumilautailulle suotuisien sääolosuhteiden perässä esimerkiksi Kanadaan, Uuteen-Seelantiin tai Yhdysvaltoihin skotlantilaiset lumilautailijat eivät joudu luopumaan omasta äidinkielestään. Olikin mielenkiintoista tutkia lumilautailua nimenomaan sellaisessa ympäristössä, jossa informanttien äidinkieli on myös lumilautailukulttuurin "virallinen kieli" (ks. Hänninen 2006a).

Lumilautailukulttuuri on globaali eli maailmanlaajuinen kulttuuri-ilmiö, joka on levinnyt ympäri länsimaita. Hiihtoturismi ja matkustaminen ovat nykypäivänä olennainen osa lumilautailukulttuuria. Lumen perässä lähdetään Suomestakin sinne, missä sitä kulloinkin on. Skotlannissa lumilautailun tekee

²³ Kuvaan skotlantilaista lumilautailua tarkemmin artikkelissa *Against the Odds – Snowboarding in Scotland* (2006a).

²⁴ Perinteisten laskettelukeskusten ohella Brittein saarilla on useita sisälaskettelukeskuksia (Snow Domes), joissa lasketellaan ja harrastetaan lumilautailua ympäri vuoden. Skotlantia lähinnä oleva Snow Dome -keskus sijaitsee Manchesterissa. Pitkien välimatkojen vuoksi skottilumilautailijat eivät käytä palveluja säännöllisesti. Lumilautailijoille suunnatuista sisälaskettelukeskuksista ja urheilun kaupallistumisesta Ks. van Botterburg & Salome (2010).

mahdolliseksi vuoristoinen maasto. Korkealla vuorilla riittää lunta, vaikka merenpinnassa oltaisiinkin nollan yläpuolella. Sama ilmiö koskee myös monia Keski-Euroopan laskettelukeskuksia, ja esimerkiksi vuoristoisessa Kaliforniassa, jossa lumilautailu kulttuurina alun perin sai alkunsa, harrastetaan lumilautailua ja surffataan vain parin tunnin ajomatkan päässä toisistaan. Skotlannissa leudot talvet ovat vuosien varrella tehneet paikallisista laskijoista kekseliäitä, vaikka aivan viime vuosina lumitilanne on ollut ainakin hetkellisesti parempi. Jos lunta ei ole tai tuuliolosuhteet eivät salli lumilautailua, lumilautailijat lähtevät joksikin aikaa ulkomaille tai siirtyvät vaihtoehtoisesti muihin, korvaaviin lajeihin.

3.4 Kenttätöön vaiheita

Tutkimuksen kenttätöövaihe, joka ajoittuu suomalaisen lumilautailun osalta kevään 2002 ja syksyn 2003 väliselle ajalle, ja skotlantilaisten lumilautailijoiden arkeen kevätkaudella 2005, jakautuu menetelmien osalta kahteen osaan. Esitutkimusvaiheessa pyrin hahmottamaan lumilautailijoiden tärkeäksi kokemia teemoja seuraamalla lumilautailijayhteisöjen keskinäistä kanssakäymistä Internetissä. Erottelin virtuaalikeskustelujen perusteella laajempia aihekokonaisuuksia, vertailin niitä artikkeliaineistoihin ja laadin havaintojeni pohjalta myöhemmin teemahaastatteluja varten kysymysrunгон (ks. Liite 1).²⁵

Aineistolähtöisen lähestymistavan (Weller 1998, 402; ks. Spradley 1979) tavoitteena oli tehdä näkyväksi lumilautailukulttuuriin liittämiäni henkilökohtaisia ennako-olettamuksia ja parantaa näin tutkimusasetelmani avoimuutta suhteessa tutkimuskohteeseen eli lumilautailijoihin. Halusin, että lumilautailijat voivat tutkimuksen alusta asti itse vaikuttaa tutkimukseni keskeisiin teemoihin. Esitutkimusvaiheen ensimmäisissä teemahaastatteluissa kävin kysymyslistan vielä uudelleen lävitse yhdessä haastateltavien kanssa. Näin osa alkuperäisistä, Internet-yhteisöjen puitteissa syntyneistä ja artikkeliaineistoihin vertaamistani, teemoista sai kysymysrungon uudenlaisen muodon tai niiden tilalle nousi joukko lumilautailijoille tärkeitä aihealueita.

Kiinnitin esitutkimusvaiheessa huomiota esimerkiksi siihen, miten vaihtelevasti lumilautailijat suhtautuivat lumilautailun ja muun urheilun väliseen suhteeseen ja muotoilin tästä teemahaastattelulistaan oman kysymyksensä, jota käsittelen tarkemmin artikkelissa *Perinteisen urheilun tuolla puolen – Lumilautailukulttuuri ja puuterilumen lumo* (2005). Myös erilaisten lumilautailijaryhmien väliset suhteet ja niitä käsittelevä artikkeli *Lumilautailu elämäntapana ja tyylillisenä representaationa* (2006b) perustuu esitutkimusvaiheessa käymiini keskusteluihin lumilautailijoiden kanssa.

Tutkimuksen toisessa vaiheessa laadin teemahaastattelurunгон pohjalta puolistrukturoidun lomakekyselyn, jonka tarkoituksena oli laajentaa tutkimus-

²⁵ Myös englanninkieliset teemahaastattelut perustuvat Liitteessä 1. esiteltyihin teemoihin ja kysymyksiin. Englanninkielisiin teemahaastatteluihin ei viitata tässä tutkimuksessa erillisenä liitteenä. Skotlantilaisia lumilautailijoita haastatellessani käänsin kysymykset suomenkielisestä teemahaastattelulistasta suoraan englannin kielelle.

aineistoa aluksi lähinnä määrällisesti. Lomakekyselyn merkitys ulottui kuitenkin myös tutkimuksen toiseen päämenetelmään eli teemahaastatteluun, sillä osa haastattelemistani lumilautailijoista oli vastannut joko lomakekyselyn yhteen tai molempiin versioihin ja merkinnyt vastaukseensa samalla yhteystietonsa. Lomakekyselyjen tehtävä on tässä tutkimuksessa, kuten aikaisemmin totesin, kaksijakoinen: varsinaisen tutkimusaineiston lisäksi ne avasivat mahdollisuuden tehdä uusia teemahaastatteluja.

Puolistrukturoitu kyselylomake, jonka julkaisin kahtena erillisenä kysymyslistana (ks. Liite 2 ja Liite 3), seurasi aihealueiltaan teemahaastattelurungon pääpiirteitä, joskin kevennetysti, tutkimuksen keskeisimpiä teemoja painottaen. Tutkimuksen taustatiedot ja vastauslomake oli sijoitettu erikseen tarkoitusta varten perustetulle kotisivulleni, josta ne linkitettiin kahdelle lumilautailuaiheelle keskustelupalstalle ensin Nolla.net-sivustolle ja hieman myöhemmin Droppi.com-sivustolle.

Ensimmäinen versio osoittautui vain viikon jälkeen hyvin suosituksi, ja vastauksia kertyi nopeasti yli tarpeen: aineisto alkoi saturoitua eli kyllääntyä. Tämän vuoksi päätin julkaista lomakkeesta toisen version (ks. Liite 3). Myös toinen versio on rakentunut teemahaastattelurungon varaan, mutta nyt niin, että mukana oli ensimmäisen listan peruskysymysten lisäksi myös uusia kysymyksiä. Tällä tavalla sain lopulta siirrettyä teemahaastattelujen kysymysrunгон kokonaisuudessaan lomakekyselyyn.

Aineistonkeruumenetelmänä lomakekysely säästää usein sekä aikaa että taloudellisia resursseja. Menetelmän etu on, että se tavoittaa teemahaastattelua laajemman joukon vastaajia. Lisäksi lumilautailijoilla oli mahdollisuus valita vastaamista varten itselleen parhaiten sopiva aika ja paikka. Internet-ympäristössä julkaistuu www-muotoiseen lomakekyselyyn vastaaminen on vastaajan oman harkinnan varassa. Tämä on tutkimusprosessini kannalta tärkeä huomio, sillä se vaikuttaa olennaisesti siihen, millaisia lumilautailijoita aineisto edustaa. Molempien lomakekyselyversioiden johdanto-osassa, jossa esitelin muun muassa tutkimukseni tavoitteet, pyysin vastaajiksi sellaisia ihmisiä, jotka määrittelevät itsensä lumilautailijoiksi. Tältä osin tutkimukseeni osallistuneet lumilautailijat siis ikään kuin valitsivat tutkijansa, eikä päinvastoin, kuten esimerkiksi perinteisissä postikyselyissä pelkästään käytännön syistä usein tapahtuu.

Lomakekyselyjen ongelmana voidaan pitää sitä, että niissä tutkijan ja tutkittavien ihmisten vuorovaikutus ei toteudu samalla tavalla vastavuoroisesti kuin esimerkiksi haastattelutilanteessa. Väärinymmärryksen mahdollisuus on aina olemassa, kun tutkija ja tutkittava eivät voi esittää toisilleen tarkentavia kysymyksiä. Vuorovaikutuksen kannalta haastattelu onkin lomakekyselyä parempi tutkimusmenetelmä.

Teemahaastattelu on joustava aineistonkeruumuoto, jolle on ominaista haastateltavan ja haastattelijan välinen vuorovaikutus. Kysymyksiä on mahdollista korjata ja tarkentaa, ja haastateltavalla on aito mahdollisuus vaikuttaa haastattelutilanteen tapahtumiin. Tämä parantaa aineiston luotettavuutta ja varmistaa samalla, että tutkimuksen kohteena olevien ihmisten ääni tulee todel-

la kuulluksi tutkimusprosessin eri vaiheissa.²⁶ Haastattelija voi toimia myös havainnoijana ja tehdä huomiota haastattelutilanteesta, -ympäristöstä ja haastateltavasta. (Jyrinki 1977, 11–13.)

Tein haastattelemistani lumilautailijoista myös kenttämuistiinpanoja, joihin kirjasin muun muassa tapaamispaikkaa, haastateltavan pukeutumista ja joskus sosiaalisia verkostoja käsitteleviä huomioita. Mukana on myös haastattelutallenteiden ulkopuolella käytyjä keskusteluja. Havainnointipäiväkirjaa olen pitänyt lisäksi erilaisten lumilautailutapahtumien yhteydessä sekä tietysti Internetin lumilautailuaiheisilla keskustelupalstoilla, joista tutkimukseni alun perin esitutkimusvaiheessa lähti liikkeelle.

Internet ei ole lumilautailukulttuurin kohdalla yksinomaan tutkimusväline muiden joukossa vaan itse asiassa tärkeä osa lumilautailua kulttuuri-ilmiönä ja siten myös tutkimuksen kohde. Aluksi Internet tuki lähinnä kenttätöiden suunnittelua ja yleistä tiedonhankintaa. Myöhemmin virtuaaliympäristöjen merkitys on kuitenkin laajentunut. (Ks. Mann & Stewart 2002, 4–5; Hine 2000, 9.)

Tutkimuskohteen ja -välineen välinen ero on liukuva. Esimerkiksi Internetin keskustelupalstaa voi lukea pelkästään kontekstuaalisena tietolähteenä, jolloin se on tutkimuksen väline. Jos puolestaan keskustelupalstaa itsessään analysoidaan, se muuttuu tutkimuksen kohteeksi. Vastaavaan lopputulokseen on päätenyt ruotsalaisia rullalautailijoita ja lumilautailijoita tutkinut kasvatustieteilijä Åsa Bäckström väitöskirjassaan "Spår – Om brädsporkultur, informella lärprocesser och identitet" (2005). Bäckström (2005, 87–88; vrt. Christensen 2008) toteaa, että keskustelupalstojen seuraaminen on ollut tärkeä osa hänen tutkimustaan ja että se on pitänyt hänet mukana lumilautailukulttuurin ajankohtaisissa keskusteluissa ja tapahtumissa.

Internetin käyttöä on kritisoitu etnografisessa tutkimuksessa erityisesti sen vuoksi, että päällisin puolin se muistuttaa 1800-luvun pahamaineista nojatuoliantropologiaa (ks. Bäckström 2005, 87–88), jossa tutkijalla ei ole missään vaiheessa konkreettista *face to face* -suhdetta tutkimiinsa ihmisiin. Viimeisen vuosikymmenen aikana Internet on kuitenkin vakiintunut osaksi etnografista tutkimusta, mikä on perusteltua, sillä myös ihminen, jota etnografian keinoin tutkitaan, on nykyisin verkossa. Virtuaali-etnografiasta onkin saatavilla huomattava määrä erilaista, menetelmän erityispiirteisiin keskittyntä tutkimuskirjallisuutta (ks. esim. Weber & Bookstein 2011; Kozinets 2009; Boellstorff 2008; Hine 2005).

Itse ajattelen, että viime kädessä tutkimuskohde ja sen erityispiirteet määrittelevät, mikä tutkimusmenetelmä tai -kysymys soveltuu kunkin ilmiön tutkimiseen parhaiten. Internet on muuttanut paljon nuorisokulttuureiden symbolista ilmaisua ja sosiokulttuurisia rakenteita (Bennett 2004, 163), joten on vain luontevaa, että Internetistä on muodostunut oma tutkimuskenttänsä ja että sitä

²⁶ En tavoittele tutkimukseeni osallistuneiden lumilautailijoiden kokemusta sellaisenaan. Kysymys on paremmin siitä, että laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkittavien henkilöiden, tässä lumilautailijoiden, kokemuksia lumilautailusta, ja kuvaamaan näitä kokemuksia siten, että muutkin voisivat niitä ymmärtää. (Ks. esim. Perho 2006, 43.)

käytetään myös tutkimuksen välineenä.²⁷ Internet ja virtuaali-etnografia ovat tutkimusmenetelmiä siinä missä perinteinen etnografiakin. Jokaisella menetelmällä on vahvuutensa ja heikkoutensa. Tutkijan tehtävä on arvioida näitä tekijöitä valitsemansa tutkimusasetelman puitteissa.

Tutkijan velvollisuuksiin kuuluu myös tutkimusetiikan noudattaminen. Tässä tutkimuksessa kaikki tutkimukseen osallistuneet lumilautailijat esiintyvät tutkimuksessa aineistolajista riippumatta anonyymeina.²⁸ Kerroin menettelytavasta teemahaastattelujen alussa ja lomakekyselyn molempien versioiden johdannossa, jossa esittelin tutkimukseni taustaa. Valintani poikkeaa esimerkiksi liikuntasosiologi Holly Thorpen lumilautailijoita käsittelevästä väitöskirjatutkimuksesta "Boarders, Babes and Bad-Asses: Theories of a Female Physical Youth Culture" (2007a), jossa Thorpe antoi lumilautailijoiden itse valita, esiintyvätkö he tutkimuksessa omalla nimellään.²⁹

Vaihtoehtoina oli joko pysyä täysin anonyymina, tulla osittain identifioituksi (esimerkiksi ammatin ja/tai etunimen kautta) tai esiintyä tutkimuksessa täysin avoimesti omalla nimellään ja taustatiedoillaan, joita ovat ammatin lisäksi koko nimi, ikä ja kotimaa tai nykyinen asuinpaikka. Kahta pseudonyymia lukuun ottamatta kaikki Thorpen tutkimuksessa esiintyvät lumilautailijat on mainittu avoimesti omalla nimellään ja taustatiedoin varustettuina.³⁰ Itse aineistositaattien yhteydessä Thorpe (2007a, 56–58) viittaa informantteihin etunimellä.

Tutkimuksellinen avoimuus on tärkeä asia, ja on hyvä, että tutkimukseen osallistuvat ihmiset voivat vaikuttaa siihen, miten heitä koskevaa tietoa käytetään tutkimuksessa. Samanaikaisesti olen kuitenkin sitä mieltä, että tutkijalla on tutkimuskäytäntöihin perehtyneenä henkilönä velvollisuus tarkastella tutkimusprosessia kokonaisuutena ja ottaa kantaa siihen, mikä on kussakin tapauksessa tutkimukseen osallistuneiden ihmisten kannalta edullisin tapa toimia (ks. Vesterinen 1999, 100).

²⁷ Nuorisotutkija Iain Borden (2001, 118–119) toteaa rullalautailijoita käsittelevässä analyysissään, että Internetissä tavataan samanhenkisiä ihmisiä ja jaetaan kulttuurin sisäistä tietoa, mikä puolestaan tuottaa auktoriteettia ja sosiaalisia hierarkioita.

²⁸ Olen koodannut haastattelut ja lomakekyselyvastaukset siten, että koodista on suoraan nähtävissä huomautus aineistolajista sekä yksittäistä haastattelun tai lomakekyselyvastauksen yksilöivä, juokseva järjestysnumero. Koodin alku, esimerkiksi T4, viittaa teemahaastatteluaineiston neljänteen haastatteluun. Järjestysnumeroa seuraa koodissa lumilautailijan sukupuoli ja syntymävuosi siten, että esimerkiksi T4, M78 viittaa miespuoliseen lumilautailijaan, joka on syntynyt vuonna 1978. Samaa merkintätapaa olen soveltanut myös skotlantilaisia lumilautailijoita käsittelevässä artikkelissa *Against the Odds – Snowboarding in Scotland* (2006a), jossa koodin aloittava merkintä Ts ilmoittaa, että kysymyksessä on juuri skotlantilaisella tutkimuskentällä toteutettu teemahaastattelu. Lomakevastausten yhteydessä koodin aloittava L1 viittaa lomakekyselyyn 1 ja L2 lomakekyselyyn 2. Joissakin yhteyksissä viittaan tutkimukseeni osallistuneisiin ihmisiin kirjoitusteknisistä syistä pseudonyymeillä. Vastaavaan ratkaisuun on haastateltavien anonyymiteetin osalta päätynyt tutkimuksessaan myös Neil Elliot (2010, 143).

²⁹ Menettelytapa vastaa Waikaton yliopistossa (Uusi-Seelanti) sovellettuja tutkimuseettisiä periaatteita (Thorpe 2007a, 55).

³⁰ Tutkimusetiikan yhteydessä puhutaan usein siitä, miten laadullisessa tutkimuksessa tutkijan olisi suojeltava tutkimukseen osallistuvia ihmisiä esimerkiksi juuri anonyymiteetin keinoin. Usein tällaisissa yhteyksissä lähtöoletuksena on, että tutkittavat ihmiset eivät halua nimeään julkaistavaksi, mikä ei ole aina itsestäänselvyys (Saresma 2000).

Kysymys ei ole informanttien aliarvioinnista, vaan siitä, että kenen tahansa voi olla vaikea hahmottaa, mitä kaikkea henkilötietojen julkaiseminen tutkimuksen yhteydessä voi tuoda tullessaan. Edes tutkija ei voi tätä kokonaisuutta täysin ennakoida, saati kontrolloida. Omassa tutkimuksessani ratkaisu on, kuten jo mainitsin, se että anonymiteetti koskee kaikkia tutkimukseeni osallistuneita lumilautailijoita. Tutkimukseni kohdistuu ensisijaisesti lumilautailukulttuuriin merkitysjärjestelmänä, ei niinkään yksittäisiin lumilautailijoihin (ks. Sääskilähti 2011, 52). Eettisten näkökohtien lisäksi perustelen ratkaisuni siis myös sillä, että minulla ei ole ollut tutkimuksellista tarvetta toimia toisin. Kokonaisuutena tutkimusetiikkaa koskevat kysymykset ovat kuitenkin siinä määrin monitasoisia, että niitä on syytä arvioida tutkimuskohtaisesti.

4 PAIKANTUMISIA - TUTKIMUKSEN METODOLOGIASTA

Nuorisotutkija Vesa Puurosen mukaan termiä metodologia käytetään tieteellisessä tutkimuksessa usein epämääräisesti. Kapea-alaisimmillaan metodologia viittaa tutkimuksessa sovellettuihin menetelmiin. Käytännössä metodologia on kuitenkin laajempi kokonaisuus, jossa on huomioitava ainakin sovelletut menetelmät ja tutkimukselliset käytännöt, tulkintaprosessin teoreettiset ennakkoolettamukset sekä tutkijan toimintaa ohjaava ideologis-poliittinen viiter ryhmä. Luettelo on pitkä. Kun ajatellaan, että kaikki nämä seikat ovat tutkijan tekemiä valintoja erilaisten vaihtoehtojen välillä, voidaan todeta, että metodologia edustaa itse asiassa sitä kokonaisuutta, jonka puitteissa yksittäinen tutkimus on rakentunut ja jonka kautta tutkija lähestyy tutkimaansa todellisuutta. (Puuronen 2005, 15–16.) Kenttätyö ei ole faktojen mekaanista keräämistä, vaan moniulotteinen prosessi, jossa tutkija selvittää minkälaiset kokemukset ja arvot ovat tutkittaville henkilöille tärkeitä (Snellman 2003, 50).

Folkloristi Outi Fingerroos (2003, 5) viittaa samaan kokonaisuuteen käsitteellään refleksiivinen paikantaminen, jolla hän tarkoittaa paitsi tutkijan subjektiiviteettiä kiinnittyvää itsereflektiota myös niitä metodologisia ja epistemologisia eli tietoteoreettisia valintoja, joiden puitteissa tutkija työskentelee. Antropologi James Clifford (1986, 7) kirjoittaa klassikkoteoksessaan "Writing Culture", että etnografiset totuudet ovat aina ja luonnostaan sidoksissa tiettyyn näkökulmaan ja siten epätäydellisiä ja keskeneräisiä – sanalla sanoen osittaisia (*partial*), kuten Clifford asian ilmaisee.

Etnografisessa tutkimuksessa paikantaminen eli tutkimuksen metodologisten lähtökohtien kuvaaminen muodostaa tärkeän osan tutkimusprosessia. Folkloristi Lauri Hongon (1997, 249–250; ks. Fingerroos 2003, 6; Suojanen 1996, 13) mukaan replikoitavuus eli tutkimuksen toistettavuus tarkoittaa kulttuurien tutkimuksessa sitä, että sen kautta toinen tutkija voi tutustua käytettyyn aineistoon ja tarkastella kriittisesti sitä päättelyketjua, joka johtaa aineistosta tutkimuksessa esitettyihin tulkintoihin. Honko viittaa tässä tieteellistä tietoa yleisellä tasolla koskeviin vaatimuksiin, joita ovat toistettavuuden lisäksi validiteetti ja reabiliteetti.

Tutkimusmenetelmien kohdalla validiteetti tarkoittaa sitä, että menetelmä on valittu niin, että se pystyy kuvaamaan tutkimuskohdetta asianmukaisesti ja tarkasti. Reabiliteetti viittaa samassa yhteydessä tutkimuksen luotettavuuteen. Reabiliteetti koskee lähinnä sitä, onko valittua menetelmää, joka on olettavasti validi, sovellettu siten, että tutkimustulosta voidaan pitää luotettavana. (Barnard 2000, 38–39.)

Fingerroosin mukaan paikantamisen epistemologiset perusteet saavat suomalaisessa etnografiassa itsereflektioon verrattuna toissijaisen aseman. Metodologia, ja ennen kaikkea siihen liittyvä epistemologinen aines, ovat jääneet tutkimusprosessia käsittelevissä kuvauksissa vähemmälle. Tutkimuksen paikantaminen, Puurosen käsitteistössä yksinkertaisemmin metodologia, tarkoittaa sitä, että tutkija tunnistaa tietoteoreettiset lähtökohtansa ja sitoumuksensa ja pystyy kontekstualisoimaan esittämänsä väitteet suhteessa kysymyksenasetteluun, tutkimuksessa sovellettuihin käsitteisiin ja aineistoon. (Puuronen 2005; Fingerroos 2003, 7.)

Olen Fingerroosin kanssa samaa mieltä siitä, että itsereflektion asema on suomalaisessa etnografiassa ajoittain korostunut. Toisinaan voi käydä jopa niin, että henkilökohtaisuuksiin asti pureutuva itsereflektio menee sekaisin metodologisen refleksiivisyyden kanssa, vaikka itsereflektio ja metodologinen paikantaminen toki osittain päällekkäisiä prosesseja ovatkin. Tunnustuksellisuuden sijaan itsereflektiossa pitäisi mielestäni keskittyä sellaisiin asioihin, jotka liittyvät suoraan tutkimuksen metodologiaan ja jotka sitä kautta edistävät tutkimuksen validiteettia, rehabiliteettia ja toistettavuutta. Tämä on tärkeää erityisesti sellaisilla, esimerkiksi juuri etnografiaa hyödyntävillä tutkimusaloilla, joissa tutkijan persoona ja eri roolit vaikuttavat tutkimuksen rakentumiseen ratkaisevasti sen eri vaiheissa.

4.1 Monimenetelmällisyys ja lähdekritiikki

Folkloristi Päivikki Suojanen lähestyy lähdekritiikkiä tutkijan tiedonintressin eli tutkimuskysymyksen sekä toisaalta metodologisten valintojen kautta. Kun yhteen menetelmään perustuvassa tutkimuksessa ongelmaksi muodostuu tutkimusaineiston yksipuolisuus, on monimenetelmällisten tutkimusasetelmien haaste juuri aineiston laajuudessa ja siinä, miten eri aineistolajeja käytetään yhdessä. (Suojanen 1996, 11; Ks. Hirsjärvi & Hurme 2001, 37–38; Weller 1998, 365.)

Tässä tutkimuksessa monimenetelmällisyys on tietoisesti valittu tapa lähestyä tutkimuskohdetta eli lumilautailukulttuuria. Teemahaastattelujen, lomakekyselyn, havainnoinnin ja artikkeliaineistojen kautta minulle on avautunut mahdollisuus tarkastella lumilautailua monipuolisesti eri näkökulmien kautta. Parhaimmillaan aineistolajit täydentävät toisiaan ja parantavat myös tutkimuksen validiteettia ja luotettavuutta.

Tutkimukseni päämenetelmät ovat teemahaastattelu ja lomakekysely. Havainnointia ja artikkeliaineistoja olen käyttänyt ensisijaisesti haastattelu- ja lomakekyselyaineistoja täydentävinä apuvälineinä siellä, missä tulkinta on vaati-

nut lumilautailijoiden kertomasta irrallaan olevaa, ulkopuolista vertailukohtaa. Esimerkiksi visuaalisten seikkojen, kuten pukeutumisen ja käyttäytymisen, kohdalla havainnointi ja artikkeliaineisto ovat auttaneet tulkintaa tarjoamalla lähtökohtia tarkempaa analyysia varten. Haastatteluissa olen lisäksi suoraan kysynyt tutkimukseeni osallistuneilta lumilautailijoilta, mitä tietyt pukeutumiseen liittyvät seikat, jotka ovat jääneet minulle havainnointini yhteydessä epäselviksi, heidän mielestään tarkoittavat.

Etnografinen "ristiin tarkastaminen" eli triangulaatio on keskeinen osa tutkimusotettani. Triangulaatiolla tarkoitetaan saman menetelmän soveltamista erilaisissa tutkimustilanteissa tai vaihtoehtoisesti, kuten olen itse menetellyt, rinnakkaisten menetelmien sekä teoreettisten lähtökohtien soveltamista yksittäisessä tutkimuskohteessa (Korkiakangas 2005, 139; Hirsjärvi & Hurme 2001, 39; Eskola & Suoranta 1998, 69–72).

Lumilautailukulttuuriin liittyy paljon perinteisestä suullisesta perinteestä poikkeavaa kirjallista ja visuaalista ainesta, joka ei avaudu tutkijalle suoraan teemahaastattelujen tai lomakekyselyn kautta. Kenttätyö ei ole lumilautailukulttuurissa ainoastaan haastattelujen tai havaintomuistiinpanojen tekemistä sellaisena kuin dokumentoitava kohde tutkijalle näyttäytyy. Kysymys on laajemmasta kokonaisuudesta, jossa tulkintakonteksteja on rakennettava täydentävien aineistojen kautta koko tutkimusprosessin ajan.

Holly Thorpe (2010b, 372; Burawoy & al. 2000) puhuu kenttätyön yhteydessä globaalista etnografiasta, jolla hän tarkoittaa lumilautailukulttuurin kuvaamista sen luonnollisissa tulkintakonteksteissa Internet mukaan lukien. Oma tutkimusaineistoni sisältää kokonaisuutena runsaasti viittauksia esimerkiksi virtuaaliyhteisöissä käytyihin keskusteluihin, lumilautailua käsittelevään lehtikirjoitteluun, mainoksiin, www-sivustoihin, lumilautailutapahtumiin sekä edelleen muihin lajille tärkeisiin ilmiöihin, kuten rullalautailuun ja surffaukseen tai laajemmin nuorten yleiskulttuuriin.

Folkloristi Satu Apo toteaa tutkimuksessaan "Viinan voima - Näkökulmia suomalaisten kansanomaiseen alkoholiajatteluun ja -kulttuuriin" (2001), että moniaineistollinen lähestymistapa tuntuu hyödylliseltä silloin, kun tutkittavana on laaja-alainen, ihmisten moniin toimintoihin ja yhteisön monien jäsenten elämään punoutuva kulttuuri-ilmiö. Useiden ja monentyyppisten aineistojen käyttäminen tekee tutkimuksen rakenteesta vähemmän tiiviin kuin analysoitaessa vain yhtä osa-aineistoa. Kuitenkin se, mikä koheesiossa menetetään, voitetaan Apon mukaan näkökulmien runsautena. (Apo 2001, 32.)

Tässä tutkimuksessa kysymyksenasettelu ja tutkimuskysymysten operationalisointi esimerkiksi teemahaastattelulistan ja lomakekyselyjen puitteissa on ollut siinä määrin yhdenmukaista, että varsinaista hajontaa mainittujen aineistotyyppien välillä ei ole havaittavissa. Suurin ero näiden kahden aineiston välillä on lähinnä niiden keruutavoissa ja siinä, miten haastattelu- ja lomakekyselyaineistot ylipäättään poikkeavat toisistaan aineistolajeina. Merkittävämpiin eroihin triangulaation puitteissa olisi jouduttu, jos olisin halunnut verrata toisiinsa esimerkiksi sanoma- ja aikakauslehtiaineistojen kautta avautuvaa lumilautailun julkisuuskuvaa ja lumilautailijoiden omia käsityksiä lumilautailusta.

Tietyt kulturalistiset sosiologit suhtautuvat kielteisesti aineistotriangulaatioon eli monityyppisen tutkimusmateriaalin käyttöön (Apo 2001, 33). Apo mainitsee esimerkiksi David Silvermanin varoitukset siitä, että yhden aineiston virheitä tai puutteita voisi korjata toisen avulla. Silvermanin mukaan on myös arveluttavaa tavoitella sellaista kokonaiskuvaa, joka ylittää yksittäisten tutkimusaineistojen konkreettiset syntykontekstit. Eettisesti kestävämmäksi tutkimusasetelma muuttuu, mikäli tutkija yrittää lisätietojensa avulla ymmärtää kohdettaan paremmin kuin tutkittavat. (Apo 2001, 33; Silverman 1993, 156–158.)

Olen Apon kanssa samaa mieltä siitä, että Silvermanin varoitukset ovat suuresti liioiteltuja. Mekaanisen lähdekritiikin rakentaminen eri aineistolajien välillä ei ole useinkaan mahdollista ja sellaista moni tuskin edes yrittää tehdä. Toiseksi konkreettisen syntykontekstin ylittäviä tulkintoja, joilla Silverman tarkoittaa ilmeisesti yleiselle tasolle nousevia, käsitteellisiä konstruktioita, mielestäni voi, ja niitä pitääkin tehdä erilaisten aineistojen pohjalta (Apo 2001, 33). Uusien käsitteiden muodostaminen on yksi tieteellisen tutkimuksen perustehävistä.

Silvermanin tutkimuseettisestä ongelmasta ajattelen Apon tavoin niin, että tutkijan ja tutkittavien tasa-arvoisella suhteella, joka on yksi nykyaikaisen antropologian keskeisistä lähtökohdista, ei ole mitään tekemistä sen kanssa, että tutkija voi tietyissä kohdin ylittää yksittäisten informanttien tietämyksen määrätystä aiheesta. On vain luonnollista, että tutkija tietää, mitä muut tutkimukseen osallistuvat ihmiset tai muiden yhteisöjen ja kulttuurien jäsenet ovat tutkittavasta asiasta sanoneet. (Apo 2001, 33.)

Omassa tutkimuksessani havaitsin muun muassa, että kaikilla lumilautailijoilla ei ole kovin tarkkaa kuvaa lumilautailun historiasta, vaikka he siihen viittaavatkin kertoessaan esimerkiksi omista arvoistaan. Olennaisempaa tässä kohtaa on tietysti se, millaisia käsityksiä lumilautailijoilla on lajin historiasta ja miten nämä käsitykset vaikuttavat heidän toimintaansa. Toiselle sijalle jää, ovatko heidän tietonsa tuoreimpien tai luotettavimpien lähteiden mukaisia sellaisina kuin itse tutkijana arvioin tämän tyyppistä materiaalia. Lisäksi on selvää, että lumilautailijoilla on varmasti paljon sellaista "tietoa", joka on jäänyt kenttätyöni ulkopuolelle, tai jota en ole jostain muusta syystä täysin ymmärtänyt.

Yhteistä kaikille tutkimukseeni osallistuneille lumilautailijoille on se, että he eivät vain harrasta lumilautailua vaan että lumilautailu on heille jotakin enemmän. Asetelmaan liittyy kiinteästi ajatus siitä, että lumilautailijat ovat jollakin tavalla erilaisia kuin sellaiset ihmiset, jotka eivät ole lumilautailukulttuurin jäseniä. Tulkinnallisesti tilanne on yhtä aikaa sekä haastava että hedelmällinen: erilaiset arvolatautuneet teemat – esimerkiksi kysymys siitä, onko lumilautailu urheilua (ks. Hänninen 2005), ja millaisesta urheilulajista on kysymys – jakavat mielipiteitä. Vastaukset vaihtelevat sekä itse urheilustatuksen että perusteluiden osalta.

Yksi modernin antropologian ja etnografian keskeisimpiä lähtökohtia on pyrkimys tulkinnalliseen avoimuuteen tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Tarkoitin tällä sitä, että kysymyksenasettelu on tutkimuksen alkuvaiheessa riittävän väljä, jotta se voisi ottaa huomioon myös sellaisia tutkimuskohteesta nousevia

teemoja, jotka ovat tulkinnallisesti odottamattomia. *Grounded theory* -suuntausta tutkimusotteeni sivuaa sikäli, että olen halunnut rakentaa nimenomaan artikkeleikohtaisia tutkimusasetelmia, joissa tutkimuskysymys ja lumilautailu kulttuuri-ilmiönä ohjaisivat käsitteenmuodostusta *a priori* -teorioiden sijaan. (Charmaz & Mitchell 2001, 160.) Käsillä olevan tutkimuksen kannalta keskeisin esimerkki tästä on tyyli, joka esiintyy aineistossani lumilautailijoiden käyttämänä mitä erilaisimmissa asiayhteyksissä ja joka on yhdessä nuorisotutkimuksellisen tyylikäsitteen kanssa keskeinen osa tutkimusasetelmaani.

Vaikka tutkimukseni lähtökohta on etnografinen avoimuus, olen harkinnanvaraisesti kehittänyt haastattelutekniikkaani siten, että osa kysymyksistä sisältää varmuudella dualistiseksi osoittautuvan ennako-olettamuksen. Hyvä esimerkki tästä on edellä esiintynyt kysymys siitä, onko lumilautailu urheilua vai ei.

Kutsun tätä lähestymistapaa provokatiiviseksi kysymiseksi. Provokatiivinen kysymys täydentää etnografian avointa lähestymistapaa haastamalla informantia haastatteluteeman sisältämällä provokatiivisella eli ajatuksia herättävällä väittämällä. Se vie kysymyksenasettelua eksaktimpaan suuntaan siellä, missä tällaiselle on selkeä tulkinnallinen tilaus. Kysymyksessä "Onko lumilautailu urheilua?" mainitsemani väittämä koskee juuri sitä, että lumilautailu olisi ylipäätään urheilua – seikka, joka ei ole lumilautailukulttuurissa itsestäänselvyys. Lähestymistapa korostaa ajatusta, jonka mukaan haastatteluvastauksissa kaikenlaiset ideat ja perustelut ovat tärkeitä tutkimuksen keskeisiin teemoihin liittyen riippumatta siitä, vastaavatko ne tutkijan esittämään kysymykseen sillä tavalla kuin kysymyksenasettelu edellyttäisi. Näin erityisesti siinä tapauksessa, että haastateltavan vastaus tavalla tai toisella ylittää tutkimuskysymyksen sisältämän vastakkainasettelun. Tämä on toivottavaa, koska se antaa tutkijalle mahdollisuuden reflektoida omia ennako-olettamuksiaan suhteessa haastateltavan näkökulmaan.

Provokatiivinen kysyminen ei ole haastattelutekniikkana itsenäinen metodi, vaan osa perinteistä teemahaastattelumenetelmää. Avoimuuden esteeksi provokatiivisuus ei muodostu, mikäli kysymyksenasettelu sijoitetaan teemahaastattelutilanteessa joko temaattisesti kysytyä asiaa tavoittelevan teeman viimeiseksi osaksi tai vaihtoehtoisesti koko haastattelutilanteen loppuun. Provokatiivinen lähestymistapa voi tuottaa hedelmällisen lopputuloksen, kun haastateltava pohtii keskustelun aikana kysymyksen tuottamia eri näkökulmia oman kokemuksensa puitteissa. Erityisen hyvin provokatiivisuus toimii silloin, kun haastateltavan on vaikea päästä sisään haastattelutilanteeseen, ja juuri tämänkaltaisiin tilanteisiin olen työskentelytavan alun perin kehittänytkin.

Etnografinen tutkimusote korostaa toisinaan jopa liikaa, tai ainakin asiaa tarkemmin määrittelemättä, kysymisen avoimuutta. Tosiasia on, että jokainen kysymys sisältää, joukon juuri sellaisia ennako-olettamuksia, joita etnografiasa perinteisesti pyritään välttämään. Tämä koskee sekä tutkimuskysymyksiä että tutkimuskysymysten puitteissa operationalisoituja teemahaastattelu- ja analyysikysymyksiä. Ajattelen itse niin, että tutkimustilanteessa on parempi tiedostaa läsnä olevat ennako-olettamukset kuin pyrkiä niistä eroon, koska

tämä ei ole tietoteoreettisesti ajatellen mahdollista. Metodologisesti on tärkeä käyttää tätä tietoa tarvittaessa hyväksi tutkimuksen eri vaiheissa. Antropologi David Fetterman (2010, 1) toteaaakin, että etnografi astuu kentälle avoimin mielin, mutta ei suinkaan pää tyhjänä. Eettisesti hyväksyttävänä metodologisena käytäntönä pidän provokatiivista haastattelumenetelmää, mikäli provokaatio ei kohdistu tutkittavien ihmisten persoonaan tai muuten loukkaa heitä.

Teema- ja kyselylomakeaineistojen osalta yksi keskeisimpiä lähdekriittisiä havaintojani on ollut se, että tutkimusmateriaali on jakautunut tietoteoreettisesti kahtia niin, että erilaiset toiveet, haaveet, arvostukset ja intressit eivät aina suoraan vastaa arkipäivän kulttuurisia käytänteitä. Hyvä esimerkki tästä on *wannabe*-lumilautailijan³¹ käsite. Lumilautailijat puhuvat aineistossa toistuvasti lumilautailua harrastavista ihmisistä, jotka eivät ole "oikeita lumilautailijoita", vaan esimerkiksi harrastelijoita tai *wannabe*-lumilautailijoita. Käsite viittaa lajin pariin kaupallistumisen myötä siirtyneisiin ihmisiin, joille lumilautailu on vain yksi talviurheiluharrastus muiden joukossa (ks. Hänninen 2005). Kielteisimmillään *wannabe*-lumilautailija on laskija, joka harrastaa lumilautailua sen katuuskottavan julkisuuskuvan vuoksi ollakseen itsekin katu-uskottava tai muodikas ilman, että laskija syvällisemmin ymmärtää lumilautailun ideologista taustaa tai olisi edes kiinnostunut siitä.

En ole missään vaiheessa tutkimustani onnistunut löytämään sellaista henkilöä, joka määritteli itsensä *wannabe*-lumilautailijaksi. Haastattelu- ja kyselylomakeaineistossa tällaisiin ihmisiin tietysti viitataan, mutta oman sosiaalisen ryhmän ulkopuolella. Tämä on ymmärrettävää, koska käsite on perusteiltaan kielteinen. Tilanteelle on olemassa kuitenkin myös toisenlainen selitys. Vaikka on oletettavaa, että *wannabe*-lumilautailijan määritelmän täyttäviä henkilöitä todellakin on olemassa, on huomattava, että *wannabe*-lumilautailija on samanaikaisesti myös ideologisesti latautunut käsitteellinen konstruktio, joka toimii lumilautailussa erottautumisen välineenä. Kysymys on toisin sanoen lumilautailukulttuurissa elävästä representaatiosta, jolla ei ole aina tosielämään sijoittuvaa viittauskohdetta.

Wannabe-lumilautailijan tapaus kuvaa havainnollisella tavalla lumilautailijoiden arkea ja paljastaa samalla monia lumilautailukulttuuria muokkaavista ideologisista ristiriidoista. Tämän vuoksi olen pyrkinyt täydentämään teema-haastatteluja ja lomakekyselyitä havainnoimalla lumilautailijoita ja tarkastellut tulkintojani haastattelujen ja kyselyjen osalta myös muiden lähteiden valossa.

4.2 Lumilautailukulttuuri antropologisena tutkimuskenttänä

Klassisessa antropologiassa kenttää ja kenttätöitä määrittävänä tekijänä on toiminut pitkään ja toimii monessa tapauksessa edelleen paikka, jonka puitteisissa kenttätöissä ja koko tutkimusprosessi sijoittuu maantieteellisesti tiettyyn kartalla sijaitsevaan pisteeseen (Söderholm 1997, 110–111). Paikka on ikään kuin läh-

³¹ *wannabe* = Wants to be, but is not/ does not know how to be.

tökohta, josta tutkija siirtyy varsinaiseen ongelmanasetteluun ja tarkentaa tutkimuksensa rajauksia (Siikala 1997, 28).

Samanaikaisesti kentän määritelmään sisältyy myös monia toiseuteen viitattavia elementtejä. Kentälle lähtevä tutkija poistuu länsimaisen kulttuurin piiristä agraariseen, pastoraaliseen tai jopa villiin merkitysten viidakkoon, joka tarjoaa vertailukohdan tutkijan omalle länsimaalaisittain jäsentyneelle kulttuuritaustalle ja asettuu kodin dialektiseksi vastakohtaksi. (Söderholm 1997, 109–110; Gupta & Ferguson 1997, 8.)

Puhtaiden kulttuurimuotojen aika, jolloin yhteisön ja kulttuurin rajat seurasivat identtisinä toisiaan, on ohitse sikäli kuin sellaista on ylipäättään ollut olemassa. Toisaalta ihmisryhmät ovat kaikkina aikoina tarvinneet paikan, jonka puitteissa elää yhteisöllisesti. (Passaro 1997, 152; Malkki 1997, 88.) Olennaista uusista yhteisöllisyyden muodoista, kuten lumilautailusta ja siihen liittyvistä kulttuurisista käytänteistä, puhuttaessa on se, että ne purkavat paikan, ryhmän ja jopa toiseuden välillä vallitsevan klassisen asetelman ja kyseenalaistavat paikallisuutta perinteisesti määräävät valtio- ja kulttuurisidonnaiset rajoitukset. Tärkeää ei ole niinkään, mistä maasta lumilautailija tulee, vaikka kysymys onkin lähes kokonaan länsimaisesta kulttuuri-ilmiöstä. Olennaisempaa lumilautailun osalta on se, millaisia arvoja laskijat edustavat: mikä on heidän paikkansa länsimaisessa yhteiskunnassa ja lumilautailukulttuurin sisäisissä hierarkioissa.

Tutkimusotteeni lähenee kulttuuriantropologi George Marcusin monipaikkaista (*multi-sited*) etnografiaa, joka haastaa perinteisen etnografian holistisuuden. Marcusille kulttuuri-ilmiöt eivät ole selkeärajaisia kokonaisuuksia, eikä niitä pidä sellaisina kuvata. Etnografian konstruktivistinen kenttä rakentuu ajan ja paikan lisäksi myös erilaisten sosiaalisten statusten ja toimijuuden kautta. Metodologisesti monipaikkainen lähestymistapa on syntynyt tarpeesta kehittää etnografiaa niin, että se pystyisi kuvaamaan esimerkiksi globalisoituneita, myöhäismoderneja kulttuuri-ilmiöitä. (Marcus 1998, 35, 52–54.)

Lumilautailukulttuuriin liitetty kokemus yhteisöllisyydestä ei perustu välttämättä tiettyyn paikkaan tai ryhmään, vaan siihen globaaliin merkitysjärjestelmään, jonka puitteissa kokemus muuttuu merkitykseksi ja henkilökohtainen kollektiivisesti jaetuksi. Kentän kuvauksen kannalta keskeisellä sijalla ovat ne kulttuuriset merkitykset, joiden jäsentäminä paikka herää lumilautailijoiden omassa kokemuksessa henkiin.

Myös kulttuuriantropologi Mary des Chene (1997, 60–70) kritisoi kentän pysyvyyttä korostavia kuvauksia, joissa tutkimuskohde odottaa paikalle saapuvaa tutkijaa tullakseen tutkituksi ja valloitetuksi. Tämä on pelkästään metodologisesti kestämaton lähtökohta. Kulttuuri-ilmiöt ovat tutkimuskentän maantieteellisestä sijainnista riippumatta käytännössä yleensä aina heterogeenisiä ja ne elävät jatkuvassa muutoksessa. On myös harvinaista, että eri kulttuuri-ilmiöiden edustamat merkitysjärjestelmät olisivat millään tavalla selkeärajaisia tai täysin itsenäisiä kokonaisuuksia. Päällekkäisyydet ja vaihto kuuluvat kulttuurin perusluonteeseen.

Länsimaisesta ja etenkin myöhäismodernista länsimaisesta kulttuurista puhuttaessa ollaan tekemisissä hyvin epämääräisen käsitteen kanssa. Kysymys

ei ole ennalta määrätystä ihmisryhmästä tai maantieteellisestä alueesta, vaan kulttuurisen tai sosiaalisen järjestelmän osasta. Länsimaista kulttuuria on vaikea palauttaa yksittäiseen paikkaan tai populaatioon. Tässä suhteessa se onkin olennainen osa globalisaation kautta määrittyvää modernisuutta. (Eriksen 1995, 287.)

Kulttuurifilosofi Marshall McLuhan (1964) puhui jo puoli vuosisataa sitten erityisestä globaalista kylästä (*global village*), joka on modernin massamedian synnyttämä kulttuurinen tila. Globalisaation keskeisenä paradoksina on se, että se on tehnyt maailmasta yhtä aikaa sekä suuremman että pienemmän kuin koskaan aikaisemmin. Uusi teknologia on luonut laajan kommunikaatioverkoston, joka tuo kaukaisimmatkin kulttuurit ulottuville (Denzin 1997, xii; Eriksen 1995, 290–291) riippumatta siitä, onko etäisyys luonteeltaan maantieteellistä tai perustuuko se esimerkiksi kulttuuriin eroihin.

Kulttuurintutkija Stuart Hallin (2002, 57; Christensen 2001b, 3) mukaan globalisaatio on maailmanlaajuisella tasolla vaikuttava prosessi, joka ylittää kansalliset rajat ja muokkaa yhteisöjä ja organisaatioita uusiksi paikan ja ajan yhdistelmiksi. Globalisaatio ei ole uusi ilmiö, vaan itse asiassa osa laajempaa modernisaatioprosessia (Giddens 1990, 63). Ihmisten keskinäiset yhteydet tuottavat kulttuuristen koodien pirstoutumista, pluralismia ja tyylien moninaisuutta, jota voidaan kutsua globaaliksi myöhäismoderniksi. Kansakuntien välinen kulttuurinen vaihto ja globaali kuluttajuus luovat ajassa ja tilassa kaukanakin toisistaan sijaitsevien ihmisten kesken "yhteisten identiteettien" mahdollisuuksia, koska nämä kuluttavat samoja tavaroita ja palveluja ja elävät samojen viestien ja kuvien yleisönä. (Hall 2002, 60–61.)

Folkloristi Päivikki Suojanen toteaa, että oman kulttuurin ilmiöistä kiinnostuneen tutkijan suurin ongelma on se, että tutkimuskohde tulee liian lähelle tutkijan omaa kulttuurista taustaa. Tutkimuksellisten lähtökohtien selkiyttäminen voi olla vaikeaa, kun tutkimuskohteen edustamat tavat, säännöt ja normit piiloutuvat itsestäänselvyyksien verhon taakse. Länsimaista yhteiskuntaa tutkivan länsimaisen tutkijan onkin tärkeää kiinnittää huomiota ulkopuolisten näkökulmien rakentamiseen.³² (Suojanen 1997, 155.)

Ulkopuolisissa näkökulmissa on kysymys tutun kulttuurin etäännyttämisestä, joka on tietyllä tapaa eläytymisen vastakohta. Käytännössä etäännyttäminen ja eläytyminen ovat vastavuoroisia käsitteitä niin, että molemmat näkökulmat ovat osa sitä samaa tulkintaprosessia, jonka puitteissa tutkija työskentelee. Etäännyttäminen on kaiken kriittisen tutkimuksen perusedellytys. Se tarkoittaa kykyä tilapäisesti irrottautua omasta tunne-elämästä ja lakata tuntemasta yhteenkuuluvuutta suhteessa tutkimuskohteeseen. (Gothóni 1997, 142–143.)

³² Oman kulttuurin yhteydessä etnografian ongelmaksiksi voi nousta kysymys siitä, missä määrin länsimaisen yhteiskunnan ja kulttuurin ulkopuolisia yhteisöjä ja kansoja silmällä pitäen kehitetty metodologia toimii länsimaisen kulttuurin puitteissa. Hyvänä esimerkkinä tästä toimii tyyli-käsitteen yhteydessä (ks. luku "Keskeiset käsitteet") kuvaamani *bricolage*. Käsite on peräisin antropologi Claude Lévi-Straussilta (1968) [1962], mutta birminghamilaisen alakulttuuriteorian myötä *bricolage* tuli osa brittiläistä nuorisotutkimusta, jota on kritisoitu erityisesti siitä, että se soveltuu huonosti suomalaisen yhteiskunnan tutkimiseen.

Ihanteellisesti etäännyttäminen sijoittuu tutkimusprosessissa kenttätyön jälkeiseen aikaan, jolloin tutkimusaineisto ja -kirjallisuus tulevat kriittisen ajattelun tueksi. (Thorpe 2010b, 373; Gothóni 1997, 142–143.) Omassa tutkimuksessani etäisyyden rakentaminen perustuu kirjoittamisen lisäksi siihen, että lumilautailu oli minulle 1990-luvun puolivälissä vain harrastus. Elämäntapa se ei ole ollut minulle missään vaiheessa. Toiseksi 2000-luvun alussa, kun aloitin kenttätyötäni, oli kulunut aikaa siitä, kun olin aktiivisemmin seurannut lumilautailumaailman tapahtumia. Lumilautailussa oli tapahtunut paljon muutoksia, ja juuri näihin siirtymiin kiinnitin tutkijana ensimmäiseksi huomiota. Muutos tuottaa tulkinnallista etäisyyttä ja tekee asioita näkyväksi.

Antropologi Clifford Geertz (1973, 56–59) kuvaa vastaavaa asetelmaa käsitteidensä *experience-near* ja *experience-distant* yhteydessä. *Experience-near* tarkoittaa asioiden näkemistä tutkittavien näkökulmasta ja näiden omien käsitteiden kautta. *Experience-distant* puolestaan viittaa varsinaiseen tulkintaan, jonka tutkija luo "lähikokemuksen" perusteella.³³ *Experience-distant* ei ole tutkimuksen kohteena oleville ihmisille välttämättä lainkaan tuttu, mutta näkökulma mahdollistaa sen, että sekä tutkija että tiedeyhteisö pystyvät ylipäättään ymmärtämään tutkimuskohteen perusluonnetta. (Suojanen 1996, 18; Geertz 1973, 56–59.) Vastaava jako on läsnä myös tyyli-käsitteen kohdalla. *Experience-near* kuvaa tyyliä ilmiönä ja keskittyy siihen, mitä tyyli merkitsee lumilautailijoille. *Experience-distantin* tasolla tyyli on ensisijaisesti tutkimuksessa sovellettava käsite, jolla on oma, lumilautailusta erillinen historiansa. Molemmat tasot ovat tulkintaprosessissa välttämättömiä. (Ks. Hänninen 2004; Hänninen 2003.)

Tutkimuskentän ajallinen ulottuvuus jakaa paikan menneeseen ja nykyiseen. Lumilautailukulttuurissa tyylin yhteisöllisyys perustuu eri merkitysjärjestelmien liikkuvuuteen eli nomadismiin. Tyyli uusintaa satunnaisten ja vapaavalintaisten harrastus- ja elämäntapayhteisöjen varaan rakentuvaa yhteisöllisyyttä, jossa jokainen voi kuulua yhtä aikaa erilaisiin yhteisöihin ja vaihdella niitä omien mieltymystensä mukaisesti. (Sulkunen 1995, 78; Vrt. Noro 1991, 239–243.) Myös sosiologi Michel Maffesoli (1995, 44–46, 173) painottaa määritelmässään yhteisöllisyyden kontekstuaalista ja tilapäistä luonnetta ja toteaa, että yksilö voi liikkua melko vapaasti erilaisten ryhmien välillä ja yhteisöstä toiseen.

Lumilautailukulttuuri kokoa yhteen monenlaisia tyylejä ja vaikutteita, ja tämän vuoksi myös tutkija joutuu liikkumaan erilaisten tulkintakontekstien välimaastossa. Yksittäinen haastattelu voi sisältää lukemattoman joukon viittauksia erilaisiin lumilautailukulttuurissa tärkeisiin merkkihenkilöihin, tapahtumiin ja muihin nuorisokulttuuriin ilmiöihin.

Paikan lisäksi lumilautailukulttuuri sisältää monia ajallisesti jäsenyviä rakenteita. Nykyhetkessä elävät merkitykset ankkuroituvat lumilautailun historiasta nouseviin tapahtumiin ja arvoihin ja tekevät historiallisesta näin osan nykyhetkessä koettua todellisuutta. Viittauskohteet ovat usein peräisin lumilautailukulttuurin varhaisilta vuosilta, jolloin lumilautailu eli vielä virallisten lasketelukeskusten ulkopuolella kaupallisen maailman ulottumattomissa. Esimer-

³³ Antropologi Kenneth Pike (1990) viittaa vastaavaan jakoon termien *emic* ja *etic* puitteissa.

kiksi metsäisten rinteiden koskematon puuterilumi edustaa lumilautailussa autenttisuuden nostalgista symbolia. (Ks. Hänninen 2005, 42.)

Omassa tutkimuksessani "paikat" heräävät konkreettisesti henkiin laskijoiden henkilökohtaisissa muistoissa, joissa paikka voi vastaavasti olla esimerkiksi läheinen laskettelukeskus, lapsuuden kelkkamäki tai jokin kaukaisempi kohde ulkomailla. Lumilautailijoiden henkilökohtaisessa kokemuksessa paikka luo fyysiset puitteet yhteisille arvoille. Perinne ja historiallinen perspektiivi puolestaan liittävät nykypäivän lumilautailijat osaksi laajempaa kulttuurista kokonaisuutta, jossa lumilautailun autenttisuutta suojellaan ja uusinnetaan lajin ideologisten erityispiirteiden säilyttämiseksi. Kenttätöön kannalta paikan konstruktivisuus on tärkeä havainto, sillä se muistuttaa minua tutkijana siitä, että tutkimuskenttäni ei voi lopulta sijoittaa mihinkään maantieteelliseen paikkaan, vaikka suomalaisia ja skotlantilaisia lumilautailijoita tutkinkin. Kysymyksessä on laajempi kokonaisuus, joka levittäytyy lumilautailun imaginaariseen, konstruoituun todellisuuteen.

Myös antropologi Marc Augé (1995, 43, 51) puhuu tutkimuskentästä monitasoisena tutkimuksellisena konstruktiona. Kenttä rakentuu tietyn tutkimusintressin ja menetelmällisten ratkaisujen varaan, mutta myös tutkimuksen kohteella eli ihmisellä on sijansa tässä asetelmassa (ks. Shields 1992, 18). Etnografinen kuvaus ei ole suora representaatio kulttuurisesta todellisuudesta, vaan metodologisesti rakennettu asetelma, jossa ilmiö tulee tiettyjen tutkimuskysymysten puitteissa kuvatuksi. Käytännössä kenttä rakentuu tutkijan ja tulkinnan kohteen välisessä vuorovaikutuksessa. Kenttä on "*the common ground*", jonka puitteissa tutkija rakentaa tulkintaansa tutkimuskohteesta. Se ei ole koskaan ennalta määrätty, kuten psykoanalyttikko ja antropologi Michel de Certeau (1984) toteaa, eikä se voisiakaan olla sitä, sillä tila on sekin omalla tahollaan kulttuurisesti jäsentyvä rakennelma. Tilalliset käytänteet ovat osa tutkimuksen kohteena olevaa kulttuurista merkitysjärjestelmää, jonka kautta näitä käytänteitä on mahdollista tarkastella niille tyypillisissä konteksteissa.

Oma tutkimuskenttäni on konkreettisimmillaan laskettelurinteissä, lumilautailijoiden kodeissa, haastattelutilanteissa ja Internetin keskustelupalstoilla. Myös erilaiset lumilautailutapahtumat ovat syventäneet analyysia, samoin vierailuni muissa lumilautailijoiden suosimissa paikoissa. Tutkimuskentät Suomessa ja Skotlannissa tarjoavat hedelmällisen vertailuasetelman lumilautailukulttuurin paikallisen variaation ymmärtämiseksi. Perinteisen kenttätöön ohella olen seurannut lumilautailukulttuuria virtuaalisesti muun muassa keskustelupalstojen ja muiden lumilautailuaiheisten sivustojen välityksellä.

Virtuaalisten ja konkreettisten "paikkojen" vertaileminen on osoittautunut tutkimuksessani hedelmälliseksi erityisesti siksi, että se kertoo paljon "paikan" kulttuurisesta rakentumisesta. Tulkinnallisesti kysymys on prosessista, jossa suomalaiset ja skotlantilaiset lumilautailijat kiinnittyvät amerikkalaisperäiseen ja myöhemmin maailmanlaajuiseksi kasvaneeseen lumilautailukulttuuriin ilman, että heillä on varsinaisesti henkilökohtaista kokemusta tästä kokonaisuudesta (ks. Hänninen 2007; Hänninen 2006b; Hänninen 2005; Hänninen 2004). Maantieteellistä etäisyyttä tärkeämpänä tutkimuskentän määreenä pidänkin

tässä tutkimuksessa sitä, miten lumilautailijat keskinäisessä vuorovaikutuksessaan luovat yksittäisen laskijan yläpuolelle nousevan kokemuksen yhteisöllisyydestä. Suomalainen ja skotlantilainen lumilautailu ovat sekä päällisin puolin että arvojen tasolla niin samankaltaisia, että niiden kohdalla voidaan puhua yhdestä ja samasta kulttuuri-ilmioistä.

4.3 Itsereflektioita - lumilautailua tutkimassa

Kenttätyöni alkuvaiheessa keväällä 2002 halusin pitää avoimena kysymyksen siitä, kuka tai millainen ihminen on lumilautailija. Annoin asian tutkimukseeni osallistuvien henkilöiden itsensä päätettäväksi. Tässä tutkimuksessa lumilautailija on henkilö, joka osaa lumilautailua ja joka itse määrittelee itsensä lumilautailijaksi.

Lumilautailukulttuuri on muodostanut minulle alusta alkaen ristiriitaisen tutkimuskohteen. 2000-luvun ensimmäisellä puoliskolla, kun aloitin kenttätyöni, monet asiat vaikuttivat päällisin puolin tutuilta, vaikka en ollut seurannutkaan lajia aktiivisesti 1990-luvun puolivälin jälkeen. Paljon oli kuitenkin muutunut. Ammattilaskijoiden nimet olivat vaihtuneet minulle tuntemattomiin suosikkeihin, joiden kuulumisia oli nyt mahdollista seurata myös suomenkielisten lähteiden kautta. Aikaisemmin esimerkiksi lumilautailuaiheiset lehdet olivat lähinnä englanninkielistä tuontitavaraa, ja olisi ollut suuri tapaus, jos lumilautailua olisi esimerkiksi näytetty televisiossa, kuten nykyisin on tavallista.

Naispuolisia laskijoita liikkui rinteissä paljon - ja huomattavasti aikaisempaa kovemalla vauhdilla. Myös lumilautailukaupassa asioiminen tuntui hämmentävältä: omissa muistoissa vielä päällimmäisenä oleva kotikutoisuus oli jossain vuosien varrella vaihtunut uusien lautojen kiiltävään, laminoituun pintaan, goretex-varusteisiin ja edistyneeseen teknologiaan. Kaupallisuuden vaikutus oli muutenkin voimakkaasti läsnä. Osa vanhoista lautamerkeistä oli kadonnut ja tilalle oli tullut joukko uusia valmistajia. Laskettelukeskusten suorituspaikat olivat muuttuneet omatekoisista pikkuhyppyreistä huolellisesti ylläpidetyiksi parkeiksi (park) ja striiteiksi (street), jotka oli rakennettu nimenomaan lumilautailijoiden tarpeisiin. Lumilautailusta oli tullut yleisesti hyväksyttyä.

Vanhasta lumilautailuharrastuksesta on ollut tämän tutkimuksen tekemisessä selkeästi etua. Minulla oli jo ennestään alustava käsitys siitä, millaisia asioita lumilautailukulttuuriin liittyy. Kielenkäytön tuntemus auttoi haastattelutilanteissa, joissa saatoinkin keskittyä käsitteiden sijaan itse keskusteluun ja esittää tarkentavia kysymyksiä. Eteen tuli myös paljon uusia asioita, joita oli helpompi tarkastella aikaisempien tietojen ja kokemuksen puitteissa. Esimerkiksi lumilautailuun liittyvä ruumiillinen kokemus liikkeineen ja tuntemuksineen jää usein verbaalisen ilmaisun ulottumattomiin, koska se ei ole perusteiltaan kielellistä. Lumilautailuun liittyy lisäksi paljon visuaalista ainesta (valokuvaus ja lumilautailuelokuvat), jota voi sitäkin olla vaikea pukea sanoiksi. Näin erityisesti kun keskustellaan tyylliseen ilmaisuun liittyvistä ilmiöistä:

Sama juttu se on just tossa, jos kattoo noita leffoja, niin toinen [lumilautailija] on mun mielestä huono ja toi vetää todella hyvin ja mun mielestä toi on ihan hirveennäköistä. Siinä tulee ne tyyliseikat, vaikka ei katota sitä, miten teknisesti temppeu vedetään ... Siitä [tyylistä] ei voi kertoa. Ainekirjoituksessa sitä ei voi määritellä. ... kyl se on niinkun no, esteettinen seikka, mutta on siinä tietenkkin sitten, kun ite tietää noita trikkejä suunnilleen, että mikä on mitenkkin paha, niin joskus on, että no huhuh, että se [lumilautailija] laitto tollasen [haastateltava viittoo käsillään ja kuvaa temppeua ja tyyliä, jolla se on tehty], vaikka ei välttämättä olis niinkun ihan maailman hienoimmannäköinen, mutta tietää sen trikin mekanismin ja tietää, mitä se on siinä tehnyt. Se on niinkun, että huhuh ... (T8a-b, M76)

Usein tyyliä tai laskemiseen liittyvää kokemusta on lähestyttävä ikään kuin kiertoteitse erilaisten vertailuasetelmien kautta (ks. Elliot 2010, 141; Hänninen 2007, 11-12), tai todettava yksinkertaisesti, että lumilautailuun liittyy sellaista kokemuksellista ainesta, joka pitää itse kokea, jotta sen voisi edes jollakin tasolla jakaa muiden kanssa.

Tilanne on haastava myös silloin, kun tulkintayrityksessä sovelletut käsitteet peittävät alleen tutkimuskohteena olevan kokemuksen perusluonteen tai jäsentävät sitä harhaanjohtavalla tavalla. Havainto ei luonnollisestikaan koske ainoastaan lumilautailua tai vaihtoehtoisia urheilumuotoja. Kysymys on kaikkia ihmistieteitä yleisellä tasolla koskevasta ongelmasta.

Vastaavasti jos tutkimuskohde on tutkijalle ennestään tuttu voi käydä myös niin, että tulkintojen tekeminen osoittautuu erilaisten ennakkokäsitysten vuoksi vaikeaksi. Omassa tutkimuksessani yksi haastavimpia teemoja on ollut lumilautailun ja kaupallisuuden välisen suhteen selkiyttäminen. Aikaisempien kokemusteni valossa oli selvää, että lumilautailijat suhtautuvat kaupallisuuteen kriittisesti, vaikka he myös hyötyvät siitä, ja että lumilautailun ja kaupallisuuden välisessä suhteessa on kysymys yksinkertaisen vastakkainasettelun sijaan huomattavasti monitasoisemmasta ilmiöstä. Kului aikaa, ennen kuin ymmärsin, miten tärkeä teema kaupallisuus lumilautailukulttuuria tutkittaessa todellisuudessa on. Kaupallisuus ei ole vain yksittäinen tutkimusteema muiden joukossa, vaan lumilautailua merkitysjärjestelmänä määrittävä ilmiö. Se toimiikin eräänlaisena tulkinnallisena avaimena, joka tarjoaa hedelmällisiä näkökulmia moniin tutkimukseni keskeisiin teemoihin.³⁴

Lumilautailun historiassa on runsaasti esimerkkejä siitä, miten lajia on laskijoiden mielestä kritisoitu perusteettomasti tai yritetty hallita ja muokata siten, että se istuisi paremmin perinteisten urheiluorganisaatioiden, esimerkiksi Kansainvälisen Hiihtoliiton (FIS), edustamaan muottiin. Tämän valossa on ymmärrettävää, että lumilautailijoille on erityisen tärkeää, kuka lumilautailua nuorisokulttuurina, elämäntapana tai urheilulajina määrittelee.

Lumilautailijat ovat suhtautuneet tutkimukseeni myönteisesti. Päällimmäisenä asenteena on ollut uteliaisuus, minkä ansiosta haastateltavien löytäminen oli vaivatonta. Motivaatio heijastuu suoraan myös haastattelutilanteisiin, joissa haastateltavat ovat selkeästi ylpeitä harrastuksestaan ja elämäntavastaan lumilautailijoina. Lumilautailu on tutkimukseeni osallistuneille laskijoille tär-

³⁴ Keskeisistä käsitteistä tyyli, autenttisuus, nostalgia, anarkia ja elämäntyylit ks. luku "Keskeiset käsitteet".

keä aihe, josta on mukava kertoa asiasta kiinnostuneelle henkilölle. Toisaalta lumilautailijat haluavat aktiivisesti vaikuttaa siihen, millainen käsitys lumilautailusta heidän kertomansa perusteella muodostuu median julkisuuskuvaan verrattuna. Juuri tähän teemaan kiinnittää huomiota myös eräs lomakekyselyyn vastanneista lumilautailijoista. Hänen mukaansa julkisuuskuva korostaa liaksi epäolennaisia asioita:

Mielestäni mediassa esitetty lautailukuva on vain pieni osa koko lajia. Keskitytään liikaa epäolennaiseen kuten rinnemuotiin, massatapahtumiin ja siihen miten "lautailijat ovat elämäntapaurheilijoita". Kovimmat jutut eivät ole siellä missä on suuri määrä snoukkateinejä ja pari pro-laskijaa, vaan lähirinteessä tai Lapissa, porukassa tai yksin, ratalaudalla rinteessä, lumikengät selässä takametsissä tai paikallisen streetin tai pipen ilmatilassa ... Osaltasi Sinä olet akateemisen tutkimuksen harrastajanaa-vainasemassa lajin julkisuuskuvan muokkaamisessa. Toivotan onnea urakallesi, väittele hyvin ja monipuolisesti, muista että horisontti kattaa laajemman alan kuin ihmisen ahdas näkökenttä. (L1, 181, M76)

Lumilautailijoiden toivomuksena oli, että en käyttäisi tutkimuksessani stereotyyppisiä tai yleistäisiä liikaa asioita, vaan kertoisin lajista juuri lumilautailijoiden näkökulmasta. Minulta on odotettu avointa suhtautumista lumilautailukulttuuriin.

Kenttätökokemukseni poikkeaa suuresti esimerkiksi folkloristi Olav Christensenin (2001b) norjalaisia lumilautailijoita käsittelevästä väitöskirjatutkimuksesta. Christensen aloitti kenttätönsä vuonna 1995 Oslon lähellä sijaitsevassa Hemsedalenin laskettelukeskuksessa. Hänen suunnitelmansa oli haastatella lumilautailijoita laskettelukeskusten yhteydessä ja kerätä aiheeseen liittyvää lomakekyselyaineistoa pääkohdiltaan samalla tavalla kuin itse tein omassa tutkimuksessani. Ongelmaksi muodostui kuitenkin se, että lumilautailijat eivät olleet kiinnostuneita osallistumaan Christensenin tutkimukseen. Laskijat vaikuttivat kiireisiltä tai sitten he vain sivuuttivat haastattelupyynnöt kiinnittämättä niihin kunnolla huomiota. (Christensen 2008, 283.) Vastaavan kaltaisista kokemuksista puhuu purjelautailua väitöskirjassaan tutkinut sosiologi Belinda Wheaton (1997), jonka oli myös vaikea löytää tutkimukseensa haastateltavia.

Oman osansa Christensenin ongelmiin toi myös se, että hän tiesi lumilautailusta omasta mielestään vähän, eikä siksi osannut kysyä oikeita asioita. Lumilautailu oli 1990-luvun puolivälissä ilmiönä uusi, ja tietoa varsinaisesta tutkimustiedosta puhumattakaan, oli niukasti saatavilla. Taustatyötä oli vaikea tehdä, vaikka Christensen mainitseekin, että Internetistä oli tässä tehtävässä paljon hyötyä. Lumilautailijoiden oli vaikea ymmärtää, miksi miespuolinen henkilö, joka kertoo tekevänsä väitöskirjatutkimusta tohtorin tutkintoa varten, seuraa heitä kaikkialle, missä he liikkuvatkin. (Christensen 2008, 285.)

Oman hankaluutensa tilanteeseen toi se, että Christensen kertoi valmistuvansa tohtoriksi. Sana "tohtori" ymmärrettiin Hemsedalissa siten, että se viittaa lumilautailussa tapahtuvia tapaturmia, kuten nyrjähdyksiä ja katkenneita luita tutkivaan lääketieteeseen. Ilmeisesti joku paikkakunnalla vaikuttaneista lääkäreistä oli antanut lehdistölle lausunnon, jossa lumilautailu leimattiin vaaralliseksi lajiksi, ja siksi kaikki lääketieteeseen ja lääkäreihin viittaava sai paikalliset lumilautailijat hermostumaan. (Christensen 2008, 285.)

Monet lumilautailututkijat lumilautailevat – tai he ovat ainakin jossakin vaiheessa elämäänsä lumilautailleet myös itse. Etu on ilmeinen, kun puhutaan esimerkiksi kielenkäytöstä tai pukeutumisesta ja aineistonkeruusta, mutta tärkeimmäksi seikaksi tässä kokonaisuudessa nousee laskemiseen liittyvä kokemus. Yhteisesti jaetut kokemukset herättävät luottamusta ja auttavat luomaan luontevia suhteita tutkimuksen kohteena olevien lumilautailijoiden kanssa. (Ks. Thorpe 2007a, 60–61.)

Lajin alkuaikoina 1990-luvun ensimmäisellä puoliskolla valtaosa lumilautailijoista oli poikia ja miehiä. Nykyisin myös tyttöjä on paljon, ja erot harrastajamäärissä ovatkin viime vuosina kaventuneet niin, että miespuolisia laskijoita on todennäköisesti vain hieman naispuolisia enemmän. Omassa tutkimusaineistossani laskijoiden motivaatio eli se, miksi lumilautailu on heille tärkeää, on molemmilla sukupuolilla hyvin samankaltainen. Tutkimusasetelmani tosin keskittyy lumilautailukulttuurin perusrakenteiden selvittämiseen, joten en ole varsinaisesti etsinyt sukupuolieroja.³⁵

Kenttätyössä mietin usein, miten sukupuoleni ja roolini tutkijana vaikuttavat aineiston muodostumiseen. En kuitenkaan huomannut, että sukupuolesta olisi ollut lumilautailukulttuuria tutkiessani ainakaan merkittävää haittaa. Miespuoliset lumilautailijat käyttäytyivät haastattelutilanteissa samalla tavalla kuin naispuolisetkin lumilautailijat. Erot haastateltavien välillä ovat olleet lähinnä persoona- ja ikäsidonnaisia. Lähdekriittisesti voidaan ajatella, että naispuoliselle tutkijalle ei mahdollisesti kerrota mielellään tietyistä aiheista esimerkiksi sukupuoliteemaan tai lumilautailun miesvaltaisuuteen liittyen. Toisaalta asetelma voi olla aiheesta ja henkilöstä riippuen yhtä hyvin käänteinenkin. Aineistonkeruussa sukupuolta suuremmaksi tekijäksi nousee se, että olin kenttätyötä aloittaessani vuonna 2002 itsekin suhteellisen nuori, mikä helpotti tutkimustilanteita erityisesti nuorempien lumilautailijoiden kohdalla. Tärkeää on uskoakseni myös se, että en ollut lumilautailijoiden silmissä ainoastaan tutkija, vaan tutkija, jolla on myös henkilökohtainen suhde lumilautailuun.

Asiasta keskusteltiin teemahaastattelujen yhteydessä paljon myös siksi, että haastateltavat halusivat tietää, miten paljon tiedän lumilautailusta ennestään ja kuinka paljon heidän olisi erikseen selitettävä minulle esimerkiksi haastateluissa esille tulevaa käsitteistöä. Kerroin vanhasta lumilautailuharrastuksestani avoimesti ja aina kysyttäessä, mutta korostin samalla, että en ole missään tapauksessa lumilautailun asiantuntija. Selventävät kommentit olisivat joka tapauksessa tärkeä osa haastattelujen antia.

³⁵ Feministisestä ja/tai naispuolisia lumilautailijoita käsittelevästä tutkimuksesta ks. esim. Thorpe 2010a; Spowart 2010; Sisjord 2010; Sisjord 2009; Spowart & al. 2008; Thorpe 2008a; Thorpe 2008b; Thorpe 2006; Rinehart 2005; Thorpe 2005a; Thorpe 2005b; Anderson 1999.

5 NUORISO JA NUORUUS

5.1 Keitä nuoret ovat?

Sosiologi Pierre Bourdieun (1985, 129) mukaan biologinen ikä ei yksin riitä nuoruuden määrittelemiseksi, sillä vasta yksilön sijoittuminen tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään antaa biologiselle sen kulttuurisesti ja historiallisesti jäsentyvän kontekstin. Nuorisotutkija Vesa Puuronen (1997, 14) toteaa, että nuoruutta on käsitelty yhteiskuntatieteellisessä nuorisotutkimuksessa lähinnä myöhäis-modernina eli modernia teollistumista seuranneena ilmiönä. Nuoriso eriytyi omaksi, selkeästi tunnistettavaksi ryhmäkseen vasta äänilevyteollisuuden nousun myötä 1950-luvulla.³⁶ (Kaarninen 2003, 11; Heiskanen & Mitchell 1985, 10–15.)

Nuoruudelle on ikäkautena vaikea osoittaa yksiselitteistä alkua, ja juuri tämän vuoksi myös nuoriso, joka viittaa tässä tiettyyn enemmän tai vähemmän selkeärajaiseen ryhmään, jää vaille selkeää määritelmää. Nuorisotutkija Jaana Lähteenmaan mukaan nuoriso ei ole sisäisesti homogeeninen sosiaalinen ryhmä. Käytännössä esimerkiksi sukupuoli, etninen tausta, perhesuhteet ja alueelliset erot sekä niitä vastaava kulttuurinen ja sosiaalinen "perintö" hajottavat nuorison useiksi toisistaan poikkeaviksi alaryhmiksi ja -kulttuureiksi (Lähteenmaa 2001, 48).

Empiirisesti nuoriso käsittää kaikki ne henkilöt, jotka elävät tiettyä, nuoruudeksi määriteltyä elämänvaihetta. Nuorisolaissa (27.1.2006/72, 2 §) nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita henkilöitä. Opetusministeriön alaisen Valtion Nuorisoasiain neuvottelukunnan vuosittain julkaisemassa nuorisobarometrissa nuorisoksi määritellään 15–29-vuotiaat henkilöt. Täysi-ikäisiksi Suomessa tullaan 18-vuotiaana, ja koulutus- ja työllisyysaineistoissa aikuisuuden alkamisikä on viisitoista vuotta. (Kuussaari & al. 2010, 16–17.)

³⁶ Sosiologi Sinikka Aapola ja historioitsija Mervi Kaarninen toteavat, että nuoruus on huomattavasti varhaisempi ilmiö. Lainsäädännöllisesti nuoret muodostivat oman ryhmänsä jo 1300-luvulla. Selkeä oma elämänvaiheensa nuoruudesta on tullut kuitenkin viimeisen sadan vuoden aikana. (Aapola & Kaarninen 2003, 11–15.)

Sosiologi Karl Mannheimin sukupolvi-käsitteen puitteissa voidaan ajatella, että samassa elämänvaiheessa elävät yksilöt jakavat asenteiden, mielipiteiden, toimintamallien ja arvojen tasolla jotain yhteistä. Nuoruus rakentuu Mannheimin mukaan tietynikäisten ihmisten eli nuorten muodostamista ryhmistä, jotka muokkaavat yhdessä ja yhteisesti jakamiensa kokemusten kautta omalle sukupolvelleen tyypillisen tavan jäsentää arkitodellisuutta. (Mannheim 1952, 267–320, 204.)

Sukupolven käsite ei pysty selittämään sitä, miten asenteet, mielipiteet ja maailmankuva pirstoutuvat erilaisten tulkintakontekstien paineessa synnyttäen lukemattoman määrän toisistaan poikkeavia ajattelu- ja toimintatapoja. Yksilöt suhtautuvat yhteiskunnallisiin instituutioihin vaihtelevasti. Nuorisokulttuureiden homogeenisuus on ongelmallinen lähtökohta, sillä variaatiota yksittäisten ilmiöiden, kuten lumilautailun, sisällä on paljon. Lisäksi, jos tarkastellaan nuoruuden myöhäismoderneja teorioita, on selvää, että niiden puitteissa nuorison tai nuoruuden määritelmät eivät ole välttämättä lainkaan ikäsidonnoisia. Käsitteellisesti nuoruus on konstruktio siinä missä nuorisokulttuuritkin. (Firth 2004, 177.)

Lapsuuden historiaa tutkinut Philippe Ariès toteaa teoksessaan "The Centuries of Childhood" (1996), että suuri osa lapsuutta koskevista länsimaisista käsityksistä on suhteellisen viimeaikaisia ilmiöitä, joille on lisäksi vaikea löytää vastineita oman kulttuurimme ulkopuolelta. Merkkejä lapsuudesta on Arièsin mukaan havaittavissa jo 1200-luvulla, vaikka ikävaiheen käsite yleistyikin vasta 1400- ja 1500-lukujen vaihteessa. Lapsuus edustaa Arièsille lyhyttä ajanjaksoa ihmisen elämässä. Varsinaisena ikävaiheena Ariès sijoittaa nuorison synnyn 1800-luvun vaihteeseen.

Arièsin teosta on arvosteltu (ks. Mitterauer 1992, 13–15; Gillis 1981; Davis 1975, 108) siitä, että se keskittyy lähinnä säätyläisperheiden ja yläluokkaisen kulttuurieliitin elämään. Alempien yhteiskuntaryhmien ikäluokkaerottelu puuttuu Arièsin aineistosta kokonaan. Historioitsija Emmanuel Le Roy Ladurie ajoittaa länsimaisen nuoruuden vaiheet huomattavasti Arièsin arviota pidemmälle ajanjaksolle 1300-luvulta nykypäivään. Varhaiset nuorisoon viittaavat dokumentit kertovat antiikin Kreikan ja Rooman valtakunnan aikaisten kaupunkivaltioiden sosiaalisista hierarkioista ja taloudellisesta kehityksestä. (Puuronen 1997, 17–19, 26–27; Korkiakangas 1996; Le Roy Ladurie 1985.)

Esiteollinen nuoruus on lähdekriittisesti ongelmallinen tutkimuskohde siksi, että asiakirjalähteet eivät aina kykene valottamaan epävirallisia ryhmitymiä ja toimintatapoja, joista on säilynyt vain vähän tai ei lainkaan kirjoitettuja dokumentteja (Gillis 1981). Keskiaikaisen nuorisokulttuurin tutkimuksessa onkin huomioitava, että sosiaalista asemaa ja ikää, joka näyttää palvelleen eräänlaisena oikeudellisena välivaiheena lapsuuden ja yhteiskunnallisesta täysivaltaisuutta edustavan aikuisuuden välillä, on voitu ilmaista esimerkiksi pukeutumisen, puheen tai hiuslaitteiden välityksellä. (Puuronen 2006, 26–27.)

Vastaava metodologinen huomio koskee myös nykypäivän nuorisokulttuureja. Elämäntyylien ja kulutustottumusten puitteissa ilmaisunsa saava nuorisokulttuuri ei saa läheskään aina verbaalista tai etenkin tekstuaalista muotoa.

Etymologisesti ongelmalliseksi muodostuu lisäksi käsitteen, ja sitä vastaavan ihmisryhmän välinen suhde, eli kysymys siitä, voidaanko nuoriso-käsitettä pitää luotettavana osoituksena käsitettä vastaavan ihmisjoukon tai sosiaalisen statuksen olemassaolosta. (Ks. Schlegel & Barry 1991, 24.)

Antropologit Alice Schlegel ja Herbert Barry (1991) toteavat noin kaksisataa antropologista tutkimuskenttää käsittävässä vertailututkimuksessaan, että nuoruus on esiteollisissa yhteisöissä universaali sosiaalinen kategoria. Esiteollinen nuoruus on suhteellisen lyhyt elämänvaihe, mutta se on yhtä kaikki olemassa. Kokonaisuutena on kuitenkin huomattava, että vaikka nuoruudesta puhuttaisiinkin universaalina sosiaalisena kategoriana, ovat siihen liitetyt merkitykset joka tapauksessa kulttuurisesti sekä tiettyyn aikaan sidottuja.

1900-luvun vaihteen taloudellinen kehitys, tuotannon eriytyminen ja kuluksen kasvu synnyttivät länsimaissa tilanteen, jossa modernille yhteiskunnalle ominaisesta ammatillisesta kvalifikaatiosta ja professionalismista tuli yhteiskuntakehityksen kannalta välttämättömiä elementtejä. Nuoruus eriytyi näiden prosessien myötä itsenäiseksi elämänvaiheekseen ja sen erityispiirteeksi muodostui ainakin osittain yhteiskunnallisesti legimoitu vapaus tuotannosta. (Puuronen 2006, 36; Aapola & Kaarninen 2003, 21; Puuronen 1997, 37–43.) Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että 1900-luvun vaihteessa oli ensimmäistä kertaa modernin länsimaisen yhteiskunnan historiassa olemassa nuorista ihmisistä koostuva, sosiaalisesti hyväksytty ihmisryhmä, jolla oli aikaa ja myöhemmin elintason noustua myös taloudellisia resursseja oman kulttuurin kehittämiseksi.

5.2 Länsimaisten nuorisokulttuureiden historiaa

Teollinen vallankumous ja teollisuusyhteiskuntien rakenteellinen kehitys ohjasivat nuorisokulttuureiden muodostumista sellaisiksi kuin ne nykypäivänä tunnetaan. Myös tehokkaalla koulutusjärjestelmällä ja kohentuneella elintasolla on ollut oma roolinsa tässä kokonaisuudessa. Olennaista esiteollista ja modernia yhteiskuntaa vertailtaessa on se, että modernissa yhteiskunnassa yksilöltä odotettiin taloudellista tuottavuutta huomattavasti myöhemmin kuin esiteollisissa yhteisöissä. Yhteiskunnallisena ilmiönä nuoruus liittyy siis nimenomaan teollistumista seuranneisiin muutoksiin pitkällä aikavälillä. Muodollista koulutusta vaatineet käsityöläisammatit ja erikoistuminen johtivat länsimaissa nuoruuden pitenemiseen. Sama prosessi edesauttoi nuorison kehittymistä aikaisempaa tiiviimmäksi yhteiskunnalliseksi ryhmäksi. (Puuronen 2006, 44–45.)

Nuoruuden kehittymiseen elämänvaiheena vaikuttivat myös porvarillisen elämäntavan vakiintuminen, ydinperheen kehittyminen sekä nuorison pedagogisoiminen. Suomessa vastaava prosessi koski laajempia kansanryhmiä 1800-luvun loppupuolelta, ja kaupungistumisen osalta 1950-luvulta lähtien. (Stark 2006, 13; Apo 2001, 199; Markkola 1994, 12–13.) Tuotanto siirtyi kodin ja perheen ulkopuolelle, julkisen elämän piiriin ja teki perheestä korostetusti kuluksen suuntautuneen yksikön. Perhe ylläpiti jäsentensä välisiä tunnesiteitä ja varmisti toimeentulon. (Markkola 1994, 12–13.) Nuorisotutkija John Gillis (1981,

41) toteaa lisäksi, että teollistumiseen liittyneellä kaupungistumisella on tärkeä merkitys myöhäismodernien nuorisokulttuureiden muodostumisessa.

Suomessa nuorten määrä kasvoi voimakkaasti 1920-luvulla ja myöhemmin uudelleen 1960-luvulla. Enemmistö nuorista asui 1960-luvulle tultaessa edelleen maaseudulla. (Haapala 2003, 72–75.) Kuitenkin esimerkiksi uusimmat kansainväliset muotisuuntaukset ja musiikki virtasivat Suomeen juuri kaupunkien kautta. Ilkka Heiskasen ja Ritva Mitchellin (1985) mukaan nuorisokulttuurit eivät ole mikä tahansa kulttuurinen ilmiö, vaan itse asiassa yksi länsimaisen yhteiskuntakehityksen moderneista erityispiirteistä. Näkyvämmän jalansijan nuorisokulttuurit saivat Suomessa toisen maailmansodan jälkeen, jolloin taloudelliset ja kulttuuriset edellytykset nuorisomarkkinoille olivat jo olemassa.³⁷ Myös teknologiset innovaatiot ja globalisaatio luovat nuorisokulttuureille uudenlaisia elinympäristöjä. (Puuronen 1997, 37–43.)

Kulttuurisosiologi Bernice Martin näkee nuorisokulttuureiden nousun osana niin sanottua ekspressiivistä vallankumousta. Aluksi kapina kyti lähinnä pienten intellektuelliryhmien ja taidepiirien kokeiluissa, joista se levisi myöhemmin 1950-luvulla niin, että vastarinta kattoi ennen pitkää koko länsimaisen yhteiskunnan. (Martin 1981, 136–152; Ks. Lähteenmaa 1991a.)

Ekspressiivisen vallankumouksen ensimmäisessä vaiheessa kapina levisi työväenluokkaisen nuorison keskuuteen synnyttäen Brittein saarilla muun muassa tedeiksi ja rokkareiksi kutsutut alakulttuurit. 1960-luvun puolivälissä nuorisokulttuureiden liike tunnettiin myös alemman keskiluokan piirissä. Lopputuloksena muodostui esimerkiksi keskiluokkaisen elämän kulttuurisia piirteitä parodioinut mod-kulttuuri. Kolmannessa vaiheessa ylemmän keskiluokan ja keskiluokan hajanaiset avantgarde- ja under ground -liikkeet läpäisivät alemmat yhteiskuntaluokat ja saivat niissä uusia kannattajia. (Martin 1981, 136–152; Ks. Lähteenmaa 1991a.)

Lumilautailu ei olisi voinut syntyä missään muualla kuin juuri myöhäismodernia vaihetta elävässä länsimaisessa yhteiskunnassa. Elämäntapana lumilautailu edellyttää ensinnäkin asetelmaa, jossa pidentynyt nuoruus, koulutus- ja työskentelymahdollisuudet ja elintaso ovat sellaisia, että nuorilla on riittävästi aikaa sekä rahaa kuluttaa. Teknologisten innovaatioiden ja globalisaation myötä lumilautailu on levinnyt ympäri maailman, mikä on tyypillistä myös muille myöhäismoderneille nuorisokulttuureille.

Myöhäismodernismin vaikutus näkyy lisäksi, kun tarkastellaan lumilautailua kulttuurisena merkitysjärjestelmänä. Lumilautailu ei ole emokulttuuriaan yhteiskuntakriittisesti arvostelevana alakulttuuri. Tässä suhteessa tulkinta olisi

³⁷ Suomessa nuorten käytettävissä olevat varat ovat kasvaneet 1960-luvulta lähtien 1970- ja 1990-lukujen lamavuosia lukuun ottamatta yhtäjaksoisesti ainakin 2000-luvun puoliväliin asti, mahdollisesti pitempään. 1980-luvun loppupuolella nuorten kulutus alkoi kasvaa enemmän kuin muiden ikäryhmien kulutus, ja vuonna 1990 alle 30-vuotiaiden kulutustaso oli jo korkeampi kuin yli 30-vuotiailla. Tulot sen sijaan olivat selvästi matalampia, ja nuorten kulutus on jo 1980-luvulta alkaen ylittänyt heidän tulonsa, myös laman jälkeen. Koska nuorten velkaantuminen ei ole vastaavasti lisääntynyt, voidaan olettaa, että esimerkiksi vanhemmat tukevat nuoria taloudellisesti, ja että nuorilla on mahdollisesti muita, informaaleja tulonlähteitä. (Myllyniemi & al. 2005, 22.)

liian kapea-alainen. Voidaan kuitenkin todeta, että lumilautailu on ilmiönä osittain yhteiskuntakriittinen ja että lumilautailun yhteiskuntakritiikissä on monia myöhäismoderneille nuorisokulttuureille tyypillisiä piirteitä.

Nykypäivänä useimpien nuorisokulttuureiden ja kaupallisuuden välinen suhde on vastavuoroinen. Aina ei ole helppo määritellä, millaiset elementit ovat peräisin esimerkiksi lumilautailusta, ja mikä puolestaan on kaupallisesti tuotettua todellisuutta. Toisaalta aidon tai kaupallisen lumilautailukulttuurin erottaminen toisistaan ei ole tutkimuksellisesti välttämättä edes mielekästä. Kaupallisuus on joka tapauksessa keskeinen osa myöhäismodernia nuorisokulttuuria. Kysymys on analyttisestä ongelmasta, tai metodologisemmin siitä, kuka kaupallisuuden eri asiayhteyksissä määrittelee.

Kokonaisuutena kysymys on nuorisokulttuureiden omaehtoisuudesta. Kaupallisuutta ei pelkästään vastusteta, vaan se voi päinvastoin toimia myös voimavarana. Mainonnan ja markkinoinnin nähdään palvelevan lumilautailijoiden omaehtoista tekemistä ja kehitystä. Hyviä esimerkkejä tästä ovat ammatilaskijoiden sponsorointi ja mainosrahalla tuetut kilpailut.

Nuorisokulttuurit ylittävät luokan tai koulutuksen kaltaiset instituutiot ja tarjoavat nuorille symbolisia välineitä heidän oman, yksilöllisen identiteettinsä rakentamiseksi. Vaikka nuorisokulttuureissa on havaittavissa yhteiskuntakriittisiä piirteitä, niissä on paljon myös sellaisia elementtejä, joita ei voida pitää anarkistisina (ks. Hänninen 2006a, 55–56). Samanaikaisesti juuri kapinallisuus on yksi niistä tekijöistä, jotka tekevät lumilautailusta hedelmällisen lähtökohdan tutkia länsimaisen yhteiskunnan muutosprosesseja.

Yhdysvalloissa 1960-luvulla syntynyt lumilautailu ilmestyi länsimaisten nuorisokulttuurien kartalle suhteellisen myöhään, jos sitä verrataan moniin muihin toisen maailmansodan jälkeisiin nuorisokulttuureihin. Liikuntasosiologi Duncan Humphreysin (1996, 10–14) mukaan toista maailmansotaa seurannut postfordismin aikakausi ja muutokset länsimaisessa urheiluideologiassa olivat välttämättömiä lumilautailukulttuurin kehitykselle.

Postfordismia edeltänyt fordismi perustui globaalilla tasolla standardisoituun massatuotantoon. Postfordistisessa vaiheessa asetelma kuitenkin pirstoutuu, kun tuotanto muuttuu erikoistuneemmaksi ja kuluttajalähtoisemmäksi. (Thorpe 2007a, 108.) Fordistista massatuotantoa seuranneet joustavat postfordistiset tuotantomuodot suosivat mittakaavaltaan aluksi hyvin vaatimattomia lumilautamarkkinoita. Markkinat olivat pitkään lumilautailijoiden omassa hallinnassa vahvistaen siten lajin omintakeista, vapaaehtoisuuteen ja hauskanpitoon perustuvaa ideologiaa. (Humphreys 1996, 10–14.)

Samanaikaisesti sosialisaatiota ja jopa nationalismia korostavien urheilumuotojen rinnalle nousi toiminnan vapaamuotoisuuteen perustuvia lajeja, jotka eivät muodostaneet perinteisen urheilun tavoin organisoituja instituutioita, vaan asettuivat esimerkiksi jotakin ala- tai vastakulttuuria integroivaksi voimaksi. Urheiluperustaisia alakulttuureita tutkineen sosiologi Peter Donnellyn (1993, 134; ks. Humphreys 2003) mukaan surffaus ja rullalautailu, joiden pohjalta lumilautailu kulttuuri-ilmiönä alun perin syntyi, kuuluvat perinteisen urhei-

lun rationalismia, teknologisoitumista, byrokraattisuutta ja patriarkaalisuutta 1960-luvulta alkaen vastustaneeseen *The New Leisure* -liikkeeseen.

Nuorisotutkimuksen keskeisiä tutkimusteemoja on ollut pitkään kysymys siitä, miten nuorison käyttäytymistä ja toimintaa on ylipäätään mahdollista selittää tieteen keinoin. Metodologisesti tutkimuksen keskipisteessä ovat olleet nuorisotutkimuksen menetelmälliset ratkaisut, joissa objektiivisuuden vaatimus ja ajatus vastavuoroisesta kommunikaatiosta nuorten kanssa vaihtelevat. Yhteiskunnallisten muutosprosessien näkökulmasta tärkeäksi tutkimusongelmaksi muodostuu kysymys nuorten toiminnan ideologisista ja poliittisista reunaehdoista. Osassa tutkimuksesta nuoret esitetään passiivisina olentoina, tutkimuksellisten toimenpiteiden kohteina, joita yhteiskunnalliset instituutiot ylhäältä käsin ohjaavat. Vastakkaisissa käsityksissä korostuvat nuorten ja nuorisokulttuureiden luovuus, omaehtoinen tekeminen ja yhteiskunnallinen aktiivisuus. (Puuronen 1997, 8–9.)

Nuorisotutkija Sven Mørchin mukaan nuorisotutkimuksen kohteena oli 1950- ja 1960-luvuilla erityisesti ongelmanuoriso. Tutkimus oli kriminologisesti painottunutta ja se tavoitteli yhteiskunnallista rehabilitaatiota. Nuoriso haluttiin saattaa koulutuksen ja sosiaalipoliittisten toimenpiteiden kautta takaisin yhteiskunnallisen kontrollin piiriin. (Mørch 2005, 32–33.) Rock-musiikin maihinousu ja kaupallisten nuorisokulttuureiden muotoutuminen 1950- ja 1960-luvuilla sekä erilaiset sukupolvien väliset konfliktit vaikuttivat osaltaan siihen, että nuorison asema suomalaisessa yhteiskunnassa nähtiin ongelmallisena (Aapola 2003, 96).

Hieman myöhemmin, 1970- ja 1980-luvuilla, nuorisotutkimuksen painotukset muuttuivat siten, että aikaisemmin yhteiskunnalliseksi ongelmaksi määriteltä nuoriso nähtiin nyt joukkona neuvokkaita, ympäristöönsä aktiivisesti vaikuttavia yksilöitä. Tutkimus keskittyi kulttuuriseen vastarintaan ja kapinaan. 2000-luvulle tultaessa lähestymistavoissa tapahtuu jälleen siirtymä. Nuoret nähdään innovatiivisina toimijoina samalla tavalla kuin 1970- ja 1980-luvuillakin, mutta heitä ei Mørchin mukaan pyritä enää takavuosien tapaan hallitsemaan. Päinvastoin esimerkiksi sosiaalipoliittiset toimenpiteet, jotka ovat edelleen osa nuorisotutkimusta, ovat muuttuneet osallistuvammiksi. Nuoriso nähdään nyt päteväenä vastaamaan itseään koskeviin kysymyksiin. (Mørch 2005, 32–33.)

Äärimmilleen vietyinä nuorisokulttuureiden kapinallisuutta korostavat tutkimusasetelmat eksotisoivat ja jopa demonisoivat tutkimuskohteensa. Puhuttaasti deskriptiiviseen eli kuvailevaan tutkimusotteeseen perustuvalla tutkimuksella on myös tärkeä tehtävä, sillä se kyseenalaistaa poliittiseen vallankäyttöön ja kontrolliin perustuvia tutkimusintressejä. Nuoruus ei ole vain lapsuutta ja aikuisuutta yhdistävä välivaihe ihmisen elämässä, vaan itsessään kiinnostava ja tärkeä tutkimuskohde. Antropologisesti nuorisokulttuurit edustavat toiseutta länsimaisessa yhteiskunnassa ja tarjoavat siten väylän juuri länsimaisen itseymmärryksen parantamiseksi. (Amit-Talai 1995, 224; Wulff 1995, 1.)

6 KESKEISET KÄSITTEET

6.1 Kulttuurinen vastarinta ja tyyli

Huomattava osa lumilautailukulttuuria sivuavasta tutkimuksesta kuuluu yhteiskuntatieteellisesti painottuneen birminghamilaisen eli brittiläisen alakulttuuritutkimuksen kulturalistiseen teoriaperinteeseen.³⁸ Kulturalismi liitetään sekä suomalaisessa että kansainvälisessä keskustelussa tässä kohtaa usein tiettyihin sosiologisiin suuntauksiin, mutta käytännössä nykykulttuurin ilmiöistä kiinnostunut kulturalismi on monitieteinen tutkimusala. (Alasuutari 1996, 32–33.) Lumilautailututkimuksessa alakulttuurin käsite, johon itse suhtaudun tässä tutkimuksessa varauksellisesti, on ollut käytössä 1990-luvun puolivälistä 2000-luvulle asti. Viime vuosina lumilautailua ovat tutkineet erityisesti liikuntasosiologit, joiden uutta urheilua käsittelevissä analyyseissa korostuu kriittisen sosiologian näkökulma.

Tyylin käsite kuvaa tutkimuksessani miten ja missä tarkoituksessa lumilautailukulttuuri toimii merkitysjärjestelmänä. Olen kiinnostunut erityisesti seläisestä ilmaisusta, jonka kautta lumilautailijat erottautuvat omaksi ryhmäkseen ja rakentavat yhteisöllisyyttään. Kaikki tyylliseen ilmaisuun liittyvä aines ei välttämättä vastusta mitään, eikä sitä voida pitää yhteiskunta- tai kulttuurikriittisenä. Esittelen seuraavissa alaluvuissa tyylin teoreettisia perusteita sekä anarkian ja nostalgian käsitteet tyyllisen ilmaisun peruselementteinä. Sivuan analyyseissä myös autenttisuuden käsitettä sekä elämäntyyliin ja -tapaan liittyviä tulkintoja.

Folkloristi Olav Christensenin (2001b; vrt. Christensen 2001a) teos "Absolutt snowboard – Studier i sidelengs ungdomskulturer" on ensimmäinen lumi-

³⁸ Birminghamilaisessa eli brittiläisessä kulttuurintutkimuksessa tutkittiin nuoriso- ja alakulttuureita, mutta myös populaarikulttuuria ja mediaa. Kulttuurintutkimus tai birminghamilaisittain kulturalismi viittaa modernin yhteiskunnan eri ilmiöiden tutkimukseen näkökulmasta, jossa kulttuurille annetaan itsenäinen asema suhteessa esimerkiksi taloudellisiin lakeihin. Kulttuurintutkimuksessa ei ole kysymys selkeärajaisesta koulukunnasta, vaan suuntauksesta, joka yhdistää humanistiset tieteet ja sosiaalitieteet. (van Loon 2001, 273; Alasuutari 1996, 32.)

lautailua kulttuuri-ilmionä tarkasteleva väitöskirjatutkimus. Osallistuvaan havainnointiin ja haastatteluaineistoon perustuva analyysi keskittyy seuraamaan noin 40 nuoren aikuisen elämää Oslon lähellä sijaitsevassa Hemsedalín laskettelukeskuksessa neljän vuoden ajanjaksolla 1996–1999.

Hemsedalín lumilautailijat olivat elämäntapalaskijoita, jotka asuivat laskettelukeskuksen kupeessa asuntovaunuissaan. Christensenin teemoja ovat ruumiillisuus ja ruumiin estetiikka, miesvaltaisen lumilautailun sukupuoli-identiteetti, lajin julkisuuskuva sekä tyyli. Tutkimusasetelma poikkeaa useista muista lumilautailukulttuuria käsittelevistä tutkimuksista siten, että Christensenin asettaa siinä analyysinsä lähtökohdaksi lumilautailijoiden itse omalle toiminnalleen antamat merkitykset.

Kuvaan suomalaisten ja skotlantilaisten lumilautailijoiden arkipäivää etnografisesti samalla tavalla kuin Christensenkin. Christensenin ja oman tutkimusotteeni välillä on kuitenkin myös selkeitä eroja. Christensen keskittyy yksinomaan elämäntapalaskijoihin. Omassa tutkimuksessani laskijat eivät edusta mitään yksittäistä ryhmää tai kerrostumaa. Pikemminkin päinvastoin, tutkimukseeni osallistuneet lumilautailijat ovat itse määritelleet itsensä lumilautailijoiksi ja muodostavat siksi kirjavan joukon eri lähtökohdista tulevia ihmisiä.

Artikkelissaan *The Playing Collective. Snowboarding, Youth Culture and the Desire for Excitement* (1999) Christensen lähestyy lumilautailua sosiologi Roger Callois'n (1961) leikkiteorian puitteissa. Callois erottaa toisistaan leikin neljä ideaalityyppiä, jotka ovat *agôn*, *alea*, *mimesis* ja *ilinx*. Lumilautailu on Christensenin mukaan kilpailullista toimintaa (*agôn*) samalla tavalla kuin leikki, kuitenkin niin, että onnistumisen ensisijainen mittari on laskijan henkilökohtainen suoritus. Lumilautailijat kilpailevat enemmän itseään kuin muita laskijoita vastaan, eikä kilpailu ole lumilautailussa itsetarkoitus. (Christensen 1999, 114–118.)

Toisena kohtana Callois'n (1961) leikkiteoriassa tulevat lumilautailun tyyllinen ilmaisu ja arvot (*mimesis*), joihin lumilautailun maailma perustuu ideologisella tasolla. Christensenin analyysissä *mimesis* rakentaa imaginaarista maailmaa, joka näkyy lumilautailussa muun muassa lajikohtaisten medioiden toiminnassa. Calloisin leikkiteoriassa *mimesis* on jäljittelyn kautta tapahtuvaa eläytymistä. Ammattilaskijat ovat roolimalleja, joiden tekemistä seurataan ja jäljitellään. Lumilautailumedian välityksellä arvot ovat kaikkien laskijoiden saatavilla ja juuri tässä "katseessa" toteutuu myös *mimesiksen* toinen elementti: esityksellä, joita lumilautailulehdet ja elokuvat tässä edustavat, pitää olla yleisö. Kolmanneksi lumilautailu perustuu riskinottoon ja epävarmuuteen (*alea*) ja viimeisenä tulee esimerkiksi äärimmäisissä extreme-kokemuksissa realisoituvaan heittäytymiseen viittaava eskapismi ja itsensä kadottaminen (*ilinx*). (Christensen 1999; Callois 1961.)

Lumilautailun epävirallisia oppimisprosesseja tutkinut kasvatustieteilijä Åsa Bäckström (2005, 124) suhtautuu varauksella Christensenin tulkintaan jäljittelyyn perustuvan *mimesiksen* asemasta lumilautailun peruselementtinä. Kriittikin kohteena on näkemys, jonka mukaan *mimesis* kykenisi tuottamaan jäljittelyn kautta kokonaisia vaihtoehtoisia maailmoja, tai kuviteltuja yhteisöjä (*imagined communities*), joihin lumilautailijat siirtyvät esimerkiksi lumilautailuelokuvien

välityksellä. Itse olen sitä mieltä, että Christensenin analyysi *mimesiksestä* kuvaa hyvin sitä, mitä tapahtuu, kun lumilautailijat katsovat joko itseään tai toisia lumilautailijoita esimerkiksi videolta tai kun he lukevat lumilautailulehtiä. Lumilautailun suhde sen omaan historiaan on huomattavan nostalginen (ks. Hänninen 2005; Hänninen 2004), joten lumilautailukulttuuria voidaan pitää myös tässä suhteessa esimerkkinä imaginaarisesta, muistoihin ja jäljittelyyn perustuvasta yhteisöstä.

Holly Thorpe toteaa, että lumilautailussa sosiaalinen pääoma ja sen mukana tuleva status on ansaittava erilaisten ruumiillisten käytänteiden kautta. Arvostettuja ruumiillisia käytänteitä ovat esimerkiksi sitoutuneisuus, fyysiset ominaisuudet ja riskinotto, joihin myös laskijoiden tyyllinen ilmaisu perustuu. Kulttuuri-ilmiönä ruumiilla on symbolista arvoa, joka jakaa lumilautailun kulttuurisen todellisuuden hierarkkisesti erilaisiin sosiaalisiin ryhmiin ja erottaa lumilautailijat samalla lajin ulkopuolisesta maailmasta. (Thorpe 2004a, 181; Thorpe 2004b, 38.)

Tyyli, joka tarkoittaa tässä tietynlaista tapaa pukeutua, puhua, liikkua ja käyttäytyä, erottaa oikeat lumilautailijat harrastelijoista ja *wannabe*-laskijoista. Elämäntyylinä lumilautailu perustuu alakulttuurisesti jäsentyneeseen identiteettiin. (Thorpe 2004a, 184–186.) 1980-luvun lopulla vallalla ollut räjäjäinen grunge-tyyli asettui liikuntasosiologi Duncan Humphreysin mukaan vuoden 1987 pörssiromahduksessa kulminoitunutta juppikulttuuria vastaan. Esimerkiksi kierrätetyt vaatteet kritisoiivat ylenpalttista kulutusta ja glamour-elämää sekä käytännössä että symbolisella tasolla. (Humphreys 1997, 154.)

Vapaa-aikaa ja kaupunkikulttuuria tutkineiden Tim Edensorin ja Sophia Richardsonin mukaan lumilautailijoiden löysiin housuihin ja katutyyliin viittaava pukeutuminen sisältää retorisen väittämän, jonka mukaan lumilautailijat kuuluvat laskettelijoihin verrattuna alempaan yhteiskuntaluokkaan, vaikka tämä ei varsinaisesti pidä paikkaansa. Lumilautailijat ovat laskettelijoiden tavoin pääsääntöisesti keskiluokkaa ja muodostavat siellä oman tyyllisen ilmaisun kautta erottuvan ryhmänsä. Individualistisena ja nautintokeskeisenä ryhmänä lumilautailijat haluavat erottautua perinteisen urheilun nationalismista ja konservatiivisuudesta. (Edensor & Richardson 2007, 110–111.)

Siinä missä lumilautailijat vastustivat aineistoni mukaan aikanaan laskettelua, rullalautailun vastakohta keskiluokkaisen urheilun kentällä on golf. Arkkitehtuuriin perehtynyt historioitsija Iain Borden toteaa, että golf on kaikkea sitä, mitä rullalautailu ei ole. Se on keskiluokkaista, konservatiivista ja siten Bordenin mukaan vanhanaikaista, ja siltä puuttuu kokonaan rullalautailun katu-uskottavuus ja extreme-luonne. (Borden 2001, 137.) Lumilautailijat poikkeavat tästä vastakkainasettelusta ainakin omassa aineistossani, jossa on runsaasti viittauksia golf-harrastukseen. Osa lumilautailijoista haluaa golf-harrastuksensa kautta korostaa, että heidän ideologiansa on niin eklektinen ja avoin, että urheilumaailman perinteiset vastakkainasettelut eivät kosketa heitä.³⁹ Toiseksi golfis-

³⁹ Vastaava eklektisyys kattaa lumilautailukulttuurin kokonaisuutena. On tavallista, että tyylin perusnormeja rikotaan yksilöllisen ilmaisun puitteissa. Rikkomukset koskevat lähinnä pukeutumista, musiikkia ja muuta ekspressiiviselle tasolle kuuluvaa

sa ja lumilautailussa on paljon yhteisiä elementtejä ja haastattelemieni lumilautailijoiden mukaan ne tukevat lajeina toisiaan. Yhteisiä tasoja on havaittavissa muun muassa siinä, millaisen arvon hyvä tekniikka, keskittyminen ja yksilösuoritus sekä toisaalta yhteisöllisyys yksilöllisyyden vastavoimana saavat molemmissa lajeissa.

Lumilautailun tyyllinen ilmaisu oli 1990-luvulla sekoitus rullalautailusta, nuorisojengeistä ja punkista omaksuttuja vaikutteita. Pukeutumisen tarkoituksena oli erottautua laskettelukeskuksissa liikkuvista laskettelijoista, joiden keskiluokkainen olemus ja arvot olivat tässä symbolisen vastarinnan kohteena. (Thorpe 2004a, 184–186.) Lumilautailijat rakensivat marginaalista, tavanomaisesta poikkeavaa pukeutumistyyliä tarkoituksenaan erottaa lumilautailu perinteisestä urheilusta ja ehkäpä aiheuttaa jossain määrin myös pahennusta (Thorpe 2004b, 32–33). Konflikti oli läsnä myös lumilautailun sisällä: vastakkain olivat rullalautailuun perustuva free style ja surffauksesta vaikutteita ottava free riding sekä alppihiihtoa muistuttava ratalumilautailu (Humphreys 1996, 17). Ero näiden kolmen suuntauksen välillä on edelleen selkeä. Olen omassa tutkimuksessani keskittynyt lähinnä free style - ja free riding -laskijoihin.

Lumilautailun nopea kaupallistuminen lisäsi myös lajin suosiota. Pukeutumiseen tämä heijastui siten, että yhä useampi harrastaja omaksui lumilautailijoille ominaisen tavan pukeutua, eikä erottautuminen ollut aikaisempaan tapaan mahdollista. Kuka tahansa saattoi näyttää lumilautailijalta, vaikka ei olisi sitä ollutkaan. Pukeutumisen merkitys erottautumisen välineenä oli muuttumassa samalla, kun lumilautailuvarusteissa painotus siirtyi funktionaalisiin varusteisiin. Vastaava siirtymä on nähtävissä myös kielenkäytössä, joka muuttui samaan aikaan pukeutumisen kanssa osaksi nuorten yleiskulttuuria. (Thorpe 2004a, 189.) Värikkään lumilautaslangin rinnalla elää nykypäivänä vahvasti laskemisen tapaa, temppuja ja ruumiin eri asentoja kuvaava tekninen sanasto:

Temput on pakko lausua ns. "lyhenteillä" ja onhan se paljon hienompaakin sanoa trikin nimeksi cabalero femma korkkarina mellakalla kuin että tempun nimeksi sanois väärinpäin⁴⁰ laskea hyppyrille ja lähteä pyöriin etupuolen suuntaan yksi ja puoli kierrosta niin että pyöritään vasemman jalan takaa tai jotenki sinne päin ... (L2, 30 M83)

Samalla tavalla kuin aikaisemmin tyylin kohdalla myös lumilautailijoiden kielenkäyttöä voi olla vaikea täysin ymmärtää, mikäli sitä ei ole mahdollista yhdistää omaan, henkilökohtaiseen kokemukseen lumilautailusta tai ei tiedä, mihin termeillä viitataan (Thorpe 2004a, 189). Kysymys on tässäkin kohtaa erottautu-

ilmaisu. On myös mahdollista, että lumilautailijat ovat ideologisesti eklektisiä, mikä viittaa arvojen moninaisuuteen.

⁴⁰ Vasen- ja oikeakätisten ihmisten lisäksi on olemassa myös vasen- ja oikeajalkaisia ihmisiä. Valtaosa lumilautailijoista laskee vasen jalka edellä ja vahvempi, oikea jalka takana (regular). Vähemmistössä ovat goofy-laskijat, jotka lumilautailevat oikea jalka edellä ja vastaavasti vasen jalka takana. Sitaatissa mainittu "väärinpäin" tarkoittaa tässä sitä, että trikkien eli temppujen vaikeustasoa on mahdollista nostaa toteuttamalla temppu heikomman jalan puolelta, jolloin laskija liikkuu tavanomaiseen laskutapaansa verrattuna juurikin "väärinpäin".

misen tyyllillisistä strategioista.⁴¹ Tyyli muuttaa kaupallistumisen myötä muotoaan säilyttääkseen etumatkansa suhteessa massoitumiseen (ks. Green 2010, 38–39).

Sosiologi Pierre Bourdieu (1984, 215) puhuu urheilun yhteydessä erinomaisuudestaan kiinni pitävästä eliitistä, joka haluaa etäännyttää (*to distance*) itsensä eliittiä jäljittelevistä vulgaareista massoista. Tendenssi ajaa eliitin tavoittelemaan toiminnassaan jatkuvasti uusia tasoja, joihin myös tyyllinen ilmaisu olennaisesti kuuluu. Lumilautailussa suuntaus näkyy esimerkiksi pukeutumisessa, jossa lumilautailijoiden tyyli on muuttunut aikaisempaa hienovaraisemmaksi. Alakulttuuriset viittaukset punkkiin, rokkiin, räppiin ja muihin nuorisokulttuureihin, kuten rullalautailuun, ovat saaneet rinnalleen tekniseen pukeutumiseen liittyviä elementtejä. Samalla ilmaisun shokeeraava vaikutelma on vähitellen katoamassa.

Erottautuminen keskittyy nykyisin tiettyjen merkkien suosimiseen (ks. Hänninen 2005, 43–44), vaikka tämä on tietysti vain osa erottautumisen kokonaisuutta. Hienovaraisuus suojelee lumilautailun autenttisuutta tekemällä tyyllisen ilmaisun "lukemisesta" aikaisempaan verrattuna vaikeampaa. Tälle on myös selkeä tarve, sillä kaupallistumisen myötä lumilautailuvarusteita ostavat myös sellaiset ihmiset, jotka eivät ole lumilautailijoita. Olennaista tyyllisessä ilmaisussa on se, että lumilautailukulttuurista pitää nykyään tietää melko paljon, jotta sen välityksellä tapahtuvaa kommunikaatiota, jota tyyli lumilautailukulttuurissa edustaa, voisi havainnoida osallistumisesta puhumattakaan:

Lumilautailijat ovat merkkituloista väkeä. Heidät usein tunnistaa lumilautabrändien logoista vaatteissa ja vaatetuksesta yleensä. Esim. itse huomaan eron lumilautailijan ja rullalautailijan välilläkin, vaikka habitus saattaa tuntua samalta, jotkin aivan pienet yksityiskohdat saattavat ratkaista lumilautailijan tunnistamisessa. Toisaalta lumilautailijat eivät ole homogeeninen joukko, yhteistä dress codea ei ole missään luokiteltu, joten lumilautailija voi yhtä hyvin olla sen naapurin lökäpöksy kuin gootinuorikin. (L2: 93, M83)

Merkkipeli heijastelee lumilautailukulttuurin sosiaalista hierarkiaa: vain eliitillä on mahdollisuus vaikuttaa siihen, mikä on hyväksyttävää ja ajanmukaista. Lisäksi laskijan ulkoisesta olemuksesta on ainakin periaatteessa mahdollista nähdä, millainen sosiaalinen asema hänellä on lumilautailukulttuurissa. Strategia on toimiva ja se suojelee lumilautailun autenttisuutta tehokkaasti siirtämällä tyyllisen kommunikaation tasolle, josta sitä ei voi nähdä kokonaisuutena ulkopuolisesta näkökulmasta, esimerkiksi harrastelijalaskijoiden tai *wannabe*-lumilautailijoiden silmin.

Omassa kenttätyössäni olen liikkunut lumilautailijoiden keskuudessa Skotlantia lukuun ottamatta lähinnä omissa arkivaatteissani, joten en ole tässä suhteessa itse tutkijana osallistunut käynnissä olevaan tyylliseen kommuni-

⁴¹ Kielenkäytön teknisyys on lumilautailukulttuurissa osa erottautumisen strategiaa. Vaikeasti ymmärrettävä sanasto pitää ulkopuoliset loitolla. Toisaalta tekninen sanasto ilmaisee, vaikkapa tiettyä kilpailussa esitettyä temppeä eksaktisti niin, että kaikki tätä "kieltä" hallitsevat ihmiset ymmärtävät, mihin puhuja termillään viittaa. Tässä suhteessa lumilautailun tekninen kieli ei poikkea olennaisesti esimerkiksi tieteellisistä käsitteistä, joilla on lähtökohtaisesti sama funktio.

kaatioon, vaikka sitä tietysti aktiivisesti havainnoinkin. Liikuntasosiologi Holly Thorpe sen sijaan kertoo tutkimuksessaan, kuinka hän oli ostanut Oregonista kenttätönsä loppupuolella värinsä ja mallinsa puolesta häntä miellyttäneen lippiksen (Obey cap). Pian selvisi, että kyseessä oli portlandilaisten eliittilaskijoiden suosima merkki. Paikalliset laskijat huomasivat Thorpen päähineen ja kommentoivat sitä kysymällä, mistä lippis on peräisin, ja miten on mahdollista, että Thorpe, joka oli tuolloin ehtinyt olla Portlandissa vasta lyhyen aikaa, kulki jo parin päivän jälkeen Obeyn lippis päässään. Kommentit esitettiin myönteisessä hengessä ja Thorpen mukaan ne vahvistivat hänen katu-uskottavuuttaan lumilautailijoiden silmissä. (Thorpe 2007a, 60–61.)

Päinvastaisesta reaktiosta Thorpe kertoo Whistlerissä⁴² Kanadassa, jossa hän joutui välinepulmansa ratkaisemiseksi vuokraamaan laskettelukeskuksesta jo parhaat päivänsä nähneen lumilaudan. Laskijat suhtautuivat lautaan epäilevästi ja vaikka he eivät asiaa suoraan kommentoineetkaan, Thorpe koki, että hänen kenttätönsä kärsi siitä, että häntä ei otettu tämän vuoksi vakavasti. (Thorpe 2007a, 60–61.)

Michele Donnellyn (2006, 219, 224; Wheaton & Beal 2003) mukaan on tärkeää, että urheilun ja alakulttuurien tutkimuksessa ei keskitytä yksinomaan ilmiön "aitoihin" tai sisäkulttuurisesti tunnustettuihin ryhmiin, vaan myös niihin harrastajiin, jotka toimivat alakulttuuristen hierarkioiden reuna-alueilla. Tämä on merkittävää siksi, että urheilun ja nuorten alakulttuurit ovat ylipäättään läpeensä kaupallistuneita ilmiöitä, joissa myös harrastajien identiteetti vaihtelee juuri autenttisuuden perusteella. *Wannabe*-laskijat ja harrastelijat ovat tutkimuskohteena yhtä tärkeitä kuin eliittilumilautailijatkin.

6.2 Tyyli ja *bricolage*

Konkreettisimmillaan tyyli tarkoittaa tiettyä kulttuurisesti määrittyä tapaa pukeutua, puhua, liikkua ja käyttäytyä (ks. Kidder 2011, 67; Brake 1985). Tyylin kenttä on ilmaisullisesti laaja: se sulkee sisäänsä paitsi arvoihin ja asenteisiin (eettinen) myös pukeutumiseen, musiikkimakuun ja laskemiseen liittyviä (esteettinen) elementtejä. Kaikilla laskijoilla, ei vain ammattilaisilla, on oma henkilökohtainen tapansa liikkua ja ilmaista itseään. Merkitysjärjestelmänä tyyli viittaa kollektiiviseen ja siten yhteisöllisyyttä ylläpitävään toimintaan, jonka ohjaamana tyyli saa nykyhetkessä realisoituvan muotonsa. (Hänninen 2007, 12.) Tyyli liittyy läheisesti myös elämäntapaan ja nuorisokulttuuriin identiteetteihin. (Ks. Thorpe 2004a, 184–186.) Keskeinen kysymys tyylillistä ilmaisua tarkasteltaessa on se, millaisista asioista sen välityksellä halutaan puhua (Hänninen 2007, 15).

⁴² Suosittu laskettelukeskus Kanadassa.

Michel Maffesoli määrittelee tyylin uusheimo-käsitteensä kautta yhteisöllisyyden perusmuodoksi.⁴³ Birminghamilaisesta tutkimusperinteestä poiketen Maffesolin analyysi ei ole sidoksissa työväestöön tai yhteiskuntaluokkaan, vaan globalisaatioon ja tiedonvälityksessä tapahtuneisiin muutoksiin. Maffesolille individualismi ja yhteisöllisyys ovat enemmän kuin uusheimon perusrakennetta kuvaava dialektinen käsitepari. (Maffesoli 1995, 51; Sulkunen 1995, 81.) Nuorisotutkija Andy Bennett toteaa, että uusheimo on perinteistä alakulttuuria väljempi sosiaalinen yksikkö, joka viittaa enemmän tunnelmaan, mielentilaan tai elämäntyyliin kuin selkeärajaiseen kulttuuri-ilmiöön tai varsinkaan ihmisryhmään. (Bennett & Kahn-Harris 2004, 12; Ks. Bennet 1999; Maffesoli 1996, 98.)

Tyyllissä ei ole Maffesolin mukaan kysymys vain yksilön tai taiteen tyyllistä, vaan kulttuurin "kaikkien taiteiden" jakamista muodoista ja ominaisuuksista tietyn jälkikäteisesti nimetyn ajanjakson puitteissa. Visuaalisella tasollaan tyyli ilmenee esimerkiksi muodissa, pukeutumisessa ja ruumiillisesti elekielessä. Ideologisesti tyylin yhteydessä puhutaan representaatioista, kielellisistä käytän-teistä sekä arvojen yhdenmukaisuudesta. Tyyli on totaalista eli se koskettaa kaikkia inhimillisen yhteiselämän osa-alueita taiteesta arkipäivän ilmiöihin. (Maffesoli 1995, 40, 52, 75; ks. Hänninen 2004; vrt. Mauss 1990.) Haluan korostaa lisäksi, että tyyli on maffesolilaisittain sekä esteettinen että eettinen (ideologia) ilmiö.⁴⁴ Tarkoitin tällä sitä, että tyyllillisellä ilmaisulla, jonka voimme tavalla tai toisella havainnoida, on usein myös jonkinlainen sanoma.

Myöhäismoderni ruumiillisuuden estetiikka, joka liittyy esimerkiksi urheiluun, laihduttamiseen, muotiin ja ruokakulttuuriin, on merkki uudenlaisesta, myöhäismodernista kollektiivisuudesta. Maffesolin klassikkoteoksessa "The Time of the Tribes"⁴⁵ (1996) perusteeksi on, että myöhäismodernissa yhteiskunnassa vallitsee uusi orgiastinen yhteisöllisyys. Orgiastisella Maffesoli tarkoittaa nautintoa arkielämän normien tavoittamattomissa. Maffesolin teos kuvaa osuvasti omaa suomalaista arkipäiväämme, jossa orgiastinen tai myöhäismoderni yhteisöllisyys on menettänyt instrumentaalisen eli välineellisen luonteensa ja rakentuu nyt satunnaisten ja valinnanvaraisten kulutus-, harrastus- tai elämäntapayhteisöjen varaan. Tuotteita ja palveluita, mutta myös kulttuuria kulutetaan yhdessä ilman varsinaista päämäärää. Yhteisöt ovat hajanaisia ja kevyitä, ja jokainen voi kuulua moniin yhteisöihin tai vaihdella niitä oman halunsa mukaan. (Sulkunen 1995, 8–9.)

Jos ajatellaan esimerkiksi vapaa-ajan merkitystä ihmisten elämässä, on selvää, että Maffesolin myöhäismoderni yhteisöllisyys ei tarkoita tässä pelkäs-

⁴³ Maffesolin uusheimo ei ole sama asia kuin esimerkiksi klassisessa antropologiassa esiintyvä heimo, johon synnyttään ja jonka jäsenyyteen ei tällä perusteella liity aitoa valintaa. Uusheimo tai yhteisöllisyyden uudet muodot muistuttavat klassista heimoa kuitenkin sikäli, että molemmissa tapauksissa heimoon kuulutaan ja siihen kuulumista symboloidaan ideologisesti sen itsensä vuoksi ilman yksilöllistä tai historiallista päämäärää. (Sulkunen 1995, 9.)

⁴⁴ Lingivisti Patricia Calefato (1998) puhuu tässä kohtaa termin ilmiö rinnalla myös kulttuurisesta prosessista, joka korostaa tyylin ajallista, muutokseen viittaavaa ulottuvuutta.

⁴⁵ Ranskankielinen alkuteos "Le Temps des tribus, le déclin de l'individualisme dans la société de masse" (1988).

tään nuorisokulttuureita, vaan länsimaista yhteiskuntaa kokonaisuutena. Vapaa-ajan ja harrastusten puitteissa voidaan puhua esimerkiksi avantouimareista, elokuva- tai tietokonefriikeistä, maratoonareista, musiikki-ihmisistä, kirjallisuusharrastajista, puutarha- ja käsityöihmisistä tai vaikkapa huonekalujen entisöinnistä ja ranskalaisesta keittiöstä kiinnostuneista ihmisistä heimoina. Aktiiviteetit eivät välttämättä hallitse yksilön identiteettiä, vaikka tämä on toki mahdollista. Kokonaisuutena ne kertovat kuitenkin jotain siitä, mikä yksilölle on olennaista ja tärkeää juuri tällä hetkellä – tässä ja nyt. Huomenna tilanne voi olla jo kokonaan toinen, eivätkä erilaiset heimot ole toisiaan poissulkevia.

Maffesolin myöhäismoderni yhteisöllisyys heijastaa erityisen hyvin juuri nuorisokulttuurien kentällä tapahtuneita siirtymiä. Tämä on luonnollista, koska vapaa-ajan lisääntyminen on yksi niistä tekijöistä, jotka ovat vaikuttaneet modernin nuorison syntyyn yhteiskunnallisena ryhmänä. Maffesolin tarkoittamia heimoja ovat esimerkiksi lumilautailijat, rullalautailijat, fiftarit, larppaajat, veegaanit, hipit, gootit, punkkarit, pissikset, bodarit, hipsterit, emot, fruttarit, otakut, lolitat ja rokkarit vain muutamia esimerkkejä mainitakseni. Suuntauksen merkitys yksilön identiteetille tosin vaihtelee, eivätkä kaikki heimot ole peräisin pelkästään nuorisokulttuureiden maailmasta.

Tyyli on kollektiivinen eli yhteisesti jaettu kieli, jota käytetään nuorisoryhmien sisällä, mutta myös silloin, kun halutaan viitata tiettyyn ryhmään. "Kuuluminen" tapahtuu tässä tyyppitellyn tai koodatun kielen välityksellä. Tyyli ei ole vain kieltä, vaan jatkuvassa liikkeessä elävää puhetta, joka liittyy yksilön "tietyn tyyliseen" ryhmään. (Maffesoli 1995, 45.) Tässä yhteydessä voitaisiin puhua myös elämäntyylistä (*life style*), jolla tarkoitan yksilölle tyypillistä tapaa elää jokapäiväistä arkea. Elämäntyyli sulkee sisäänsä ne tavat, joiden puitteissa yksilö tekee kulutusvalintoja (sekä esteettisin että eettisin perustein) ja joiden kautta yksilö hyödyntää kulttuurisia resursseja ilmaistessaan omaa, yksilöllistä tyyliään. (Chaney 1996.) Elämäntyyli perustuu vapaaehtoiseen valintaan, eikä se ole siten sama asia kuin elämäntapa (*way of life*), joka viittaa vakaampiin yhteisöihin.⁴⁶ (Bennett 1999, 607; Kellner 1992, 158; ks. Hänninen 2004, 50.) Lumilautailijat eivät tee eroa elämäntavan ja -tyylin välillä. He käyttävät käsitteitä rinnakkain toistensa synonyymeina. Tutkimuksellisesti on sen sijaan tärkeää, millä tavalla elämäntapa ja -tyyli pystyvät käsitteinä kuvaamaan kulttuurista muutosta, ja samalla ilmaisemaan jotain siitä, mikä on jaettua ja yhteistä.

Sosiologi Jaana Lähteenmaan (1996, 105; Lähteenmaa 1991a, 93; ks. Hoikkala 1989) mukaan nuorisokulttuurisen tyylin tutkimus on perusteltua, jos se kykenee sanomaan jotakin kohteestaan ja vastaamaan sitä kautta laajempiin, länsimaista yhteiskuntaa koskettaviin kysymyksiin. Kulttuurinen kommunikaatio tapahtuu osittain ryhmäsidonnaisten roolien ja sosiaalisten verkostojen kautta. Yliyksilöllisyys viittaa tässä myös globalisaatioon: kansainvälinen mas-

⁴⁶ Nuorisotutkija Paul Hodkinsonin (2004, 140) mukaan alakulttuuria sivuavia käsitteitä ovat uusheimo (Maffesoli 1996; Bauman 1992), sosiologi David Chaneyn elämäntyyli (1996; ks. myös Shields, 1992), skene (Harris 2000) sekä postmoderni (myöhäismoderni) nuorisokulttuuri (Muggleton 2000). Käsitteiden välisistä suhteista tarkemmin ks. Bennett (2011).

samedia ja kaupallisuus ovat tärkeä osa kokonaisuutta, jonka keskellä lumilautailu merkitysjärjestelmänä elää.

Tyyli on kollektiivisesti jaettua kieltä siitä, mikä on lumilautailukulttuurissa aitoa ja hyvää sekä toisaalta kielteiseksi koettua. (Ks. Maffesoli 1995, 45; Hoikkala 1989.) Ideologisesti tyyli on kysymys arvoista ja niiden ilmaisemisesta:

Jos puhutaan hyvästä lumilautailijasta, tarkoitetaan usein taitavaa ja paljon temppuja osaavaa henkilöä, Myös tyyli on tärkeä. Itse kuitenkin määrittelen hyvän lumilautailijan samalla tavalla kuin hyvän ihmisen. Se millainen on hyvä ihminen voi jokainen tulkita omalla tavallaan. (L1: 22, M85)

Ei ole sattumaa, että sitaatin lumilautailija puhuu tyylin kohdalla varsinaisen laskutyylin lisäksi myös muunlaisista, kokonaisvaltaisemmista arvoista. Teema toistuu läpi koko tutkimusaineiston sekä lomakekyselyaineistossa että teema-haastatteluissa. Tässä suhteessa tyyli on maffesolilaisittain totaalinen käsite (ks. Hänninen 2004). Tarkoitan totaalisella tässä, kuten jo todettua sitä, että esteettisen eli visuaalisen lisäksi tyyli operoi myös eettisellä eli ideologioiden tasolla.

Tyyli on sukua muodille, jonka kulutusta ja muotia tutkinut sosiologi Colin Campbell (1987, 154–160) asettaa hyvän maun funktionaaliseksi vastineeksi. Muoti on kollektiivisesti jaettua kommunikaatiota, joka tuottaa samalla tavalla kuin tyyli, ainakin näennäistä konsensusta. Makuarvostelmana muoti muistuttaa traditionaalisia normeja, joiden muotokielessä ja funktioissa on myös makua ja tyyliä sivuavia elementtejä.⁴⁷ (Gronow 1997, 91–92.) Normien jäsentämä tapakulttuuri poikkeaa muodista siinä, että se edustaa suhteellisen vakiintuneita sosiaalisia käytänteitä. Tapa ei ole täysin pysyvä entiteetti, mutta yksilön näkökulmasta se on muotiin ja yksilölliseen makuun verrattuna vakaampi ilmiö. Muoti yhdistää ihmisiä pukeutumisen kautta. Erottautumisen ohella se ylläpitää yhteisöllisyyttä.

Kulturalistisen näkemyksen mukaan tyyli on alakulttuurisidonnainen ilmiö, joka tarjoaa symbolisia malleja yhteiskunnallisten epäkohtien ratkaisemiseksi. Erityisen voimakkaana tämä kriminologi John Clarken maagillisena ratkaisuna (*magical recovery*) tunnettu selitysmalli eli brittiläisessä nuorisotutkimuksessa 1980-luvulle asti. Suuntauksen klassikkoteoksessa "Resistance through Rituals" (1982) maagillinen ratkaisu, joka tarkoittaa tässä sitä, että konkreettisia yhteiskunnallisia ongelmia pyritään ratkaisemaan puhtaasti symbolisella tasolla, esiintyy yhtenä tyyliä kulminoituvan alakulttuurisen ilmaisan peruselementeistä.

Bricolage on kulttuuristen objektien uudelleen järjestämistä ja rekontekstualisaatiota, joka saa objektit merkitsemään uusia asioita laajemman symbolisen järjestelmän puitteissa. (Ehrnrooth 1988, 185.) *Bricolagen* lähtökohtana on aina jokin olemassa oleva diskurssi tai kulttuurinen rakenne, johon *bricolagen* on viitattava, jotta uusi merkitys voisi syntyä ja tulla ilmaistuksi. Nuorisokulttuurit

⁴⁷ Tarkoitan muodilla tässä yhteydessä arkipäiväistä katumuotia vastakohtana elitistiselle haute couture -muodille, vaikka näiden kahden suhde onkin viime vuosina lähentynyt.

käyttävät materiaalinaan tyyppillisesti juuri muotia ja pukeutumista. Varsinaisen raaka-aineen lisäksi nuoriso- tai alakulttuurinen tyyli edellyttää koherenttia ja siten tunnistettavaa "bricolorista logiikkaa", joka kykenee kannattelemaan tyyllistä ilmaisua. Bricolorinen logiikka kuvaa tässä niitä tapoja, joilla kulttuurisia symboleja ja muuta raaka-ainetta yhdistellään. Ehrnrooth (1988, 186–187; Lähteenmaa 1996, 102–103; ks. Clarke 1982, 177–178) korostaakin, että *bricolagen* harrastajat eivät ole koskaan täysin omavaraisia "semiologisia sissejä"⁴⁸ tai sankarisubjekteja, vaan uudelleen sovittajia.

Alakulttuuriteoriassa *bricolage* selittää sitä, miten tyyli toimii erottautumisen välineenä, ja mistä erottautumisessa on kysymys. Nuorisotutkija John Clarke (1982, 177) määrittelee *bricolagen* tietyn merkitysjärjestelmän puitteissa tapahtuvaksi uudelleen järjestämiseksi, joka antaa esineelle merkityksen asettamalla sen uuteen tulkintakontekstiin. Tässä yhteydessä tyyli näyttäytyy ilmiönä, jonka keskeinen "tapahtumapaikka" on muoti (esimerkiksi pukeutuminen ja musiikki). Hebdigen *bricolage* perustuu sosiologi Roland Barthesin (1994, 173–177) toisen asteen merkitysjärjestelmiä käsittelevään teoriaan, jossa kulttuurisia merkityksiä ja niiden muodostumista lähestytään myyttisenä kielenkäyttönä.⁴⁹ (Turner 1990, 18–19.)

Bricolage on tyyllisten elementtien kierrätystä, jossa nuorisokulttuureiden ilmaisu syntyy ja saa merkityksensä tiettyjen diskursiivisten käytänteiden puitteissa. Keskeistä *bricolagen* analyysissa on merkitysjärjestelmä, jonka puitteissa se toimii eli toisin sanoen se, millaisia raaka-aineita ja diskursiivisia strategioita *bricolagella* on käytettävissään.

Dick Hebdigen klassikkoesimerkki nuorisokulttuureiden *bricolagesta* on punkkareiden pukeutumisessaan ja lävistyksissään uudelleen kontekstualisoima arkipäiväinen hakaneula, jonka hän näki heijastavan kannanottoa teollistuneen kapitalismin mukanaan tuomiin yhteiskunnallisiin ongelmiin. Punkkarit hyödynsivät pukeutumisessaan myös jätesäkkejä, hakaristejä, osia koulununiformuista (valkoiset kauluspaidat ja solmiot), räikeän pinkkejä mohairtoppeja sekä vessanpytyn huuhtelemiseen tarkoitettuja, vedettäviä ketjuja. (Hebdige 1984, 106–112.)

Lumilautailussa punk-vaikutteita oli havaittavissa esimerkiksi lumilautailija Heikki Sorsan laskusuorituksessa Salt Lake Cityn olympialaisissa vuonna 2002. Kun monet kilpailijat käyttivät half-pipen finaalissa kypärää, joka oli tullut maailmancupissa samana vuonna pakolliseksi, Sorsa laski Suomen väreissä sinivalkoinen irokeesi päässään. Keskustelu kypäräpakosta kävi juuri noihin aikoihin kiivaana, koska lumilautailijoiden tempuista oli tullut vuosien mittaan yhä suurempia ja vaativampia, ja riskit olivat kasvaneet. Suuri osa lumilautaili-

⁴⁸ Semioottinen sissi viittaa alun perin semiootikko Umberto Econ (1979, 150) teoksessa "A Theory of Semiotics" esiintyvään käsitteeseen *guerilla warfare*.

⁴⁹ *Bricolage*-käsite on peräisin antropologi Claude Lévi-Straussin (1968) [1962] teoksesta "The Savage Mind". Lévi-Strauss kuvaa bricoleuria toimijaksi, joka kommunikoi kulttuuristen merkitysten ja muotojen välityksellä. Itse viestin lisäksi toimintaa ohjaavat bricoleurin henkilökohtaiset ja roolisidonnaiset mieltymykset, jotka vaikuttavat siihen, millaisia elementtejä tietyn kulttuurin rajallisesta repertoaarista valikoituu kommunikaatioon. (Lévi-Strauss 1968, 17, 21; Ks. Kaartinen 1997, 39.)

joista ei vastustanut itse kypärää, mutta kypäräpakkoa sen sijaan kyllä. Kysymys on tässäkin kohtaa siitä, kuka lumilautailijoiden asioista päättää: lumilautailijat vai jokin ulkopuolinen taho, kuten kilpailujärjestäjät.

Nuorisotutkija Andy Bennett toteaa, että alakulttuuriteoria suhtautuu tyyliin reduktionistisesti: työväenluokkaisten nuorisokulttuurien tyyliin on kysymys symbolisesta vastarinnasta brittiläisen yhteiskunnan rakenteellisia muutoksia vastaan ja tyylin funktio on tämän ristiriidan kuvaaminen brittiläistä alakulttuuriteoriaa lainatakseni "maagisella" tasolla. Kulutushyödykkeiden, kuten hakaneulan, rekontekstualisaatio eli *bricolage* nähtiin työväenluokkaisen nuorison pyrkimyksenä erottautua yhtä aikaa sekä kapitalistisesta talousjärjestelmästä että valtakulttuurin edustamasta vallitsevasta yhteiskuntajärjestyksestä. (Bennett 1999, 602) Reduktionistisena alakulttuuriteorian tyyli-käsitettä voi pitää myös sen vuoksi, että se ei aina huomioi nuorisokulttuureja esteettisistä ja eettisistä elementeistä rakentuvana kokonaisuutena. Nuorisotutkija Jeffrey Kidder (2011, 68) toteaa, että tyyli on enemmän kuin pelkkää ulkomuotoa tai pintaa. Nuoriso- ja alakulttuureiden tyyliin, jonka kautta nuoret ilmaisevat itseään, on kysymys kokonaisista merkitysjärjestelmiä konstituovasta ilmaisusta.

Homologia-olettamuksen mukaan yksittäisen nuorisoryhmän kulttuurisissa käytänteissä elävä tyyli on yhteensopiva ryhmän jakaman elämäntavan ja ideologian kanssa. Selkeärajaisten ryhmien lisäksi symmetriaa esiintyy arvojen ja tyylin visuaalisten tai muuten näkyvien tasojen välillä. Homologia-olettamuksen hallitseva asema johti aikanaan tilanteeseen, jossa tyyllillisen ilmaisun ja ideologisten seikkojen välillä eläviin ristiriitoihin kiinnitettiin nuorisotutkimuksessa huomiota vähemmän kuin olisi ollut tarpeellista. Näin myös ajatus siitä, että homologia ei ole suinkaan itsestäänselvyys, vaan paremminkin yksi mahdollisuus muiden joukossa, jäi analyysin ulkopuolelle. (Ehrnrooth 1988, 189.)

Sisäinen homologia, joka viittaa yksinkertaisimmillaan samaan asetelmaan kuin vanha iskulause, jossa todetaan, että "vaatteet on mun aatteet", ei kykene takaamaan tyylin ja ideologian välistä symmetriaa: tyylin esteettisten ja eettisten piirteiden välinen suhde voi olla satunnainen sikäli kuin näitä kahta tasoa on ylipäättään mahdollista erottaa toisistaan. Tarkoitin tällä sitä, että tyyllilliseen ilmaisuun ei välttämättä sisälly erityistä sanomaa.⁵⁰ Lisäksi on huomattava, että ideologiat ja niihin liittyvät arvot voivat olla tyyllillisen rekontekstualisaation eli yhdistelyn (*bricolage*) raaka-ainetta siinä missä esimerkiksi pukeutuminen ja musiikkikin.

Ajattelen nuorisotutkija David Muggletonin tavoin, että tyylin merkitys on löydettävissä jostakin alakulttuuriteorian ja myöhäismodernistisen teorioiden väliltä. Alakulttuuriteoriassa tyylin homologia ei pysty ottamaan huomioon sellaisia myöhäismoderneja nuorisokulttuureita, joissa tyyli ei suoraan liity tiettyyn ihmisryhmään ja joissa vaikutteita omaksutaan muista nuorisokulttuureis-

⁵⁰ Kysymys voi olla myös tyyllittelystä, joka tarkoittaa tässä juuri sitä, että erityistä sanomaa ei esimerkiksi visuaalisen tason ulkopuolella ole. (Ks. Salasuo & Poikolainen 2012, 11.)

ta puolin ja toisin.⁵¹ Toisaalta ei ole niin, kuten myöhäismodernistit ajattelevat, että tyyllinen ilmaisu olisi täysin sattumanvaraista tai merkityksetöntä. (Mugleton 2000, 103.) Tietty koherenssi kuuluu kulttuuriin pelkästään määritelmän tasolla.

Rekontekstualisaatio on tyypillistä myös lumilautailukulttuurille, joka työstää tyylin visuaalisten muotojen, esimerkiksi pukeutumisen tai hiustyylien lisäksi myös ideoita, ajatuksia ja asenteita. Tyylin merkitykset ovat visuaalisten painotustensa vuoksi osittain heikosti artikuloitua tutkimuskohde, sillä merkityksiä on ajoittain vaikea ilmaista verbaalisesti. Lisäksi makuarvostelmilla on taipumus nojata tautologisiin selitysmalleihin. Esimerkiksi rento pukeutuminen voi heijastaa lumilautailijoiden mukaan rentoa asennetta (ks. Hänninen 2007, 14–15). Tautologialla, joka yleensä viittaa argumentaation kehämäisyyteen, tarkoitan tässä sitä, että tyylin esteettinen ja eettinen taso voivat todella olla keskenään homologisia.

Olen sosiologi Peter Martinin (2004, 33) samaa mieltä siitä, että alakulttuuri olisi parempi ymmärtää tietynlaisten sosiaalisten suhteiden ja käytänteiden representaationa kuin selkeärajaisena kulttuuri-ilmiönä tai ryhmänä. Kiinnostavaa ei ole tässä niinkään, kuka tiettyyn kulttuuriin sosiaalisella tasolla kuuluu, vaan se millaisista arvoista ja käytänteistä (*the symbolic representations of the social world*) tietty nuorisokulttuuri on rakentunut.

Kun rekontekstualisaatiota (*bricolage*) tapahtuu, kysymys on siitä, että jotain siirretään joko kontekstista toiseen tai merkitysjärjestelmien välillä. *Jos* rekontekstualisaatiota tapahtuu, sille on yleensä jokin tarkoitus. Joskus voi olla niin, että alkuperäinen tarkoitus jää syystä tai toisesta analyysin ulottumattomiin. Näin on esimerkiksi, kun lopputulos näyttäytyy näennäisen järjettömänä tai triviaalina. Usein kysymys on kuitenkin siitä, että *bricolage* viestittää jotakin. Näin tyylin eettinen eli ideologinen taso on homologian osalta täysi, eli on olemassa sanoma, joka halutaan välittää.

Viestin jakelijana toimii esteettinen taso, esimerkiksi löysät housut, joka edustaa tyylin ekspressiivistä olomuotoa. Se representoi viestiä, nostaa sen ihmisten nähtävälle ja tekee viestistä ilmaisunsa kautta julkista, jaettua kommunikaatiota. Rekontekstualisaatio on lähtökohtaisesti aina homologista, muuten sillä ei olisi mitään "merkitystä".⁵² Jos esimerkiksi Heikki Sorsan irokeesi ei viestisi meille mitään lumilautailun ideologiasta, kuten se toki tekee, kampausta olisi vain yksi muiden joukossa – mahdollisesti puhdasta sattumaa tai henkilökohdainen päähänpisto, mitä se on ehkä myös ollut. Kokonaan toinen kysymys on

⁵¹ Jaana Lähteenmaa (2001, 33) puhuu tässä yhteydessä sukkuloinnista, joka tarkoittaa sitä, että nuori voi kuulua yhtä aikaa useampiin ryhmiin ja liikkua ryhmien välillä suhteellisen vapaasti.

⁵² Termi "merkitys" viittaa tässä kahteen päällekkäiseen ajatukseen rekontekstualisaation perusluonteesta. Ensimmäinen niistä on se, että rekontekstualisaatio ei olisi tärkeää tai olennaista, jos se ei samanaikaisesti täyttäisi homologian tunnusmerkkejä. Rekontekstualisaatiolla ei toisin sanoen olisi tällaisessa tapauksessa merkitystä. "Merkityksen" toinen taso on kirjaimellisempi, mutta se liittyy edelleen samaan asetelmaan. Rekontekstualisaatio tuottaa uusia merkityksiä. Jos tiettyssä kulttuuri-ilmiössä on kysymys rekontekstualisaatiosta, siihen liittyy aina jonkinlainen merkitys. Jos ei liity, kysymys ei ole rekontekstualisaatiosta, vaan jostakin muusta, joka ehkä ulkoisesti muistuttaa rekontekstualisaatiota.

tarkasti ottaen on rekontekstualisaatiota, ja mikä taas sattumaa. Homologia-olettamusta vastaan esitetty kritiikki on tärkeä osa metodologista pohdintaa tutkimuskohteesta riippumatta.

6.3 Anarkia

Tyyllinen rekontekstualisaatio (*bricolage*) ei ole myöhäismodernistisista määreistään huolimatta yksinomaan nykykulttuuriin rajoittuva ilmiö. Sen muodot ja merkitykset vaihtelevat kulttuurisen kontekstin perusteella ja historiallisesti. Anarkia⁵³ on sekä nuorisokulttuurisen tyylin että *bricolagen* keskeisiä elementtejä ja se toimii tyylin visuaalisena ja ideologisena lähtökohtana. Anarkia korostaa eritoten nuorisokulttuuristen tyylien kapinallisuutta, josta on sittemmin muodostanut yhteiskunnallisen muutoksen metafora. (Ks. Stahl 1999; Brake 1985, 58–59.) Itse määrittelen anarkian tässä työssä symboliseksi tai kulttuuriseksi vastarinnaksi, en niinkään kaaokseksi tai laittomuuden tilaksi.

Anarkia-käsitteen kritiikissä nuorisokulttuureiden tyyllinen ilmaisu nähdään vastarintaa laajempänä ilmiönä, mitä se usein onkin. Lumilautailuun liittyy anarkian lisäksi paljon tavanomaista, arkipäiväistä ja siten kulttuuristen konfliktien ulkopuolelle jäävää "näkömätöntä toiseutta" eli sellaista ainesta, jota ei voida määrittellä lainkaan vastarintaiseksi (Hänninen 2004, 79–84; Crosset & Beal 1997, 78–80; ks. Beal 1992; ks. Hänninen 2006a). Hyvä esimerkki tästä on se, miten lumilautailijat kuvaavat asioita, joita he itse arvostavat lumilautailussa eniten. Tärkeitä asioita ovat esimerkiksi itse tekeminen eli laskeminen sekä sosiaalisuus:

On ihanaa lähteä aikasin mäkeen kivalla pikku pakkasella, just silloin kun aurinko alkaa nousee. Käy streeillä testailemassa reilejä ja bokseja, vähän paippia myös. Sit sieltä laskemaan freeridea, metsäreittejä, mustia rinteitä [rinnekartassa vaativaksi merkitty reitti] jne. yleistä "jibbailua" [tempuilua]. Jossain vaiheessa pitää palata hetkeksi streeillä kattomaanku sikahyvät laskijat vetää hulluja ilmoja ja muutenkin tosi hyvin. Niille paljon rispektiä siitä, että ne hallitsee noi jutut niin hyvin. Silloin ku lasken yksin, kuuntelen kiksejä antavaa musiikkia ja treenailen uusia juttuja. Friendien kaa tulee enemmän lähinnä häröilyä ja pidettyä hauskaa. (L1: 23, N86)

Arkipäiväisyys näkyy siinä, miten tavanomaisista asioista useimpien lumilautailijoiden elämä koostuu. Haastattelujen yhteydessä keskustelimme yhtä hyvin työhön, opiskeluun tai koulunkäyntiin ja perheeseen kuin muihinkin elämän perusasioihin liittyvistä asioista. Teemat liikkuvat kaukana lumilautailun anarkistisesta tai spektaakkelinomaisesta julkisuuskuvasta. Lumilautailu on haasteltavien kertomana paremminkin eräänlainen "oma juttu", joka tukee arkipäi-

⁵³ Merriam-Webster-sanakirja määrittelee anarkian hallinnollisten rakenteiden puutteeksi, jota seuraa laittomuuden tai poliittisen epäjärjestyksen tila. Toiseksi anarkia viittaa utopistisiin yhteisöihin, joiden jäsenet elävät vapaina hallinnollisista auktoriteeteista. Anarkia voi tarkoittaa myös instituutioita tai auktoriteetteja vastaan suunnattua vastarintaa. (Merriam-Webster [online].)

vää ja joka antaa sille esimerkiksi sosiaalisten suhteiden kautta merkityksen. Lumilautailun kautta haetaan myös tietynlaista eksistentiaalista arvovaltaa omille elämänvalinnoille. Tarkoitan tällä lumilautailulle tyypillistä individualistista ideologiaa, jossa yksilö asettaa itsensä aktiiviseksi toimijaksi omassa elämässään ja tekee päätöksiä henkilökohtaista hyvinvointiaan silmällä pitäen vastoin ulkopuolista painetta.

Tyylille tyypilliset tulkintakontekstit jakautuvat kahteen pääryhmään. Anarkistisiksi määritellään yleensä vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä kriittisesti kommentoiva ilmaisu, joka on näkyvässä ristiriidassa kritisoidun yhteiskuntajärjestyksen kanssa.⁵⁴ Toisen ryhmän muodostaa sellainen ilmaisu, joka jäsenyyttä vallitsevan yhteiskuntajärjestyksen kautta hyvin arkipäiväisesti ilman anarkia-käsitteelle tyypillistä vastarintaa tai yhteiskuntakritiikkiä. Nuorisotutkija Keith Kahn-Harris (2004, 108) puhuu metallimusiikin yhteydessä siitä, miten nuorisokulttuureista nostetaan esille kulttuurin kaikkein värikkäimmät ja korostetuimmat (*spectacular*) muodot sillä seurauksella, että arkipäiväiset käytännöt, lumilautailussa esimerkiksi yhteisöllisyys ja kavereiden kanssa hengailu, jäävät kokonaan vaille huomiota (ks. Hänninen 2004).

Nuorisokulttuureiden historiassa on lukuisia esimerkkejä molemmista ryhmistä. Yhteiskuntakritiikin ohella nuorisokulttuureiden tyylilliseen ilmaisuun vaikuttavat myös valtakulttuurin ulkopuolella elävät merkitysjärjestelmät, tavallisimmin muut nuorisokulttuurit. Anarkia voi myös periä eli siirtyä merkitysjärjestelmästä toiseen. Lumilautailussa ideologiset lainat ovat peräisin lähinnä surffauksesta, rullalautailusta ja muista extreme-lajeista, mutta myös musiikkisuuntauksista, kuten grungesta, punkista, hiphopista⁵⁵ ja rap-musiikista.

Visuaalisesti tyylilliset lainat tarkoittavat esimerkiksi flanellipaitojen, huppareiden, pillifarkkujen, löysien housujen, pipojen, niittivöiden, laskettelulasien ja muiden pukeutumiseen liittyvien elementtien tietyin väliajoin, muodin mukana vaihtuvaa kokonaisuutta, jonka myötä katukulttuuri siirtyy lumilautailun kautta lumelle. Voidaan sanoa, että pukeutuminen kantaa mukanaan anarkistisia merkityksiä, ja että tätä kautta osa muiden nuorisokulttuureiden kulttuurisesta vastarinnasta on siirtynyt paitsi lumilautailun arvomaailmaan myös lajin julkisuuskuvaan.

Anarkia on semanttisesti suhteellinen ilmiö. Mitä keskeisempi osa vallitsevaa järjestystä *bricolage* on, sitä radikaalimpana sitä kommentoiva diskursiivinen strategia näyttäytyy (Lähteenmaa 1996 102–203; Becker 1963). Erottautumisen ja anarkian välinen suhde on kaksisuuntainen: tyylin kautta tapahtuva erottautuminen ei ole ainoastaan konkreettinen strategia, vaan yhtäaikaaisesti sekä

⁵⁴ Vallitseva yhteiskuntajärjestys viittaa tässä nuorisokulttuureiden tyylillisessä ilmaisussa rekonstruoituvaa merkitysjärjestelmään. Se on käsitteellinen konstruktio, joka ei ole lähtökohtaisesti olemassa tämän kontekstin ulkopuolella. Muut analyyttiset lähtökohdat voivat kuitenkin uusintaa vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä – edelleen käsitteellisenä konstruktiona – ja luoda siihen uudenlaisia näkökulmia.

⁵⁵ Hiphopista ks. esim. Jaana Lähteenmaan (1991b) tutkimus "Hiphoppareita, lähiöläisiä, kultturelleja. Nuorisoryhmistä 80-luvun lopun Helsingissä" sekä Vaattovaara (2012).

päämäärä että väline. Erottautuminen voi ilmetä esimerkiksi kollektiivisuuden tautologisena perusteluna. Yhteisöllisyys on, samoin kuin erottautuminenkin, tärkeää itsessään eli sen itsensä vuoksi. Erillistä sanomaa ei välttämättä tarvita.

Anarkian ulkopuolelle lumilautailukulttuurissa jäävät useimmiten vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä uusintavat käytänteet. Osa tyyllisestä ilmaisusta voi olla sekä anarkistista että konformistista eli säilyttävää. Tarkoiton tällä sitä, että sama tyyllinen elementti voi kritisoida vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä tietyistä näkökulmista, mutta samalla uusintaa sitä. Lumilautailijat suosivat esimerkiksi pukeutumisessa maskuliinisuutta korostavaa katutyylä tai sen elementtejä, jotka erottavat laskijat vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä edustavista laskettelijoista. Maskuliininen tyyli ei sinällään torju naisia tai tyttöjä, mutta edellyttää, että he pukeutuvat "yleisen standardin mukaan", eli maskuliinisesti.

6.4 Nostalgia

Nostalgia on historiallista, joskaan ei välttämättä ajan kronologisessa merkityksessä. Tyylin ajallinen, menneisyyteen kurottava perspektiivi, liittyy *bricolageen* myyttisiä piirteitä. Myytti on narratiivisen rakenteen varassa elävä diskursiivinen käytänte, jonka epistemologisia rakenteita voi löytää myös traditionaalisten kulttuurien ulkopuolelta, modernista länsimaisesta yhteiskunnasta. (Söderholm 1990, 96.) Patricia Calefaton (1998, 72) mukaan muoti on barthesilaisilainen esimerkki myöhäismodernista myyttisestä järjestelmästä. Myyttiset ainekset ovat tärkeä osa sekä nostalgian temporaalista (ajallista) että toisaalta semanttista eli merkitysisältöä koskevaa rakennetta.

Bricolage perustuu yleisinhimilliseen taipumukseen tulkita uusia kokemuksia olemassa olevien kategorioiden pohjalta. Jokainen uusi kategoria voidaan yhdistää vanhaan asettamalla se aikaisemman mallin erikoistapaukseksi, vastakohtaksi tai karikatyyriksi. (Kaartinen 1997, 39; Lévi-Strauss 1968, 17, 21.) Lopputuloksena on uudenlainen tapa jäsentää todellisuutta, ja tietyissä tapauksissa myös kulttuurinen parodia, jossa pääosaa näyttelevät länsimaisen yhteiskunnan rakenteelliset ristiriidat. *Bricolagen* ajallinen kerrostuneisuus painottaa tyylin historiallista perusluonnetta. Nostalgia elää menneisyyteen kurottavissa konstruktioissa, joiden kautta nykypäivään sijoittuva tyyli lävistää nuorisokulttuurit, tässä tapauksessa lumilautailun menneisyyden, kauttaaltaan.

Nostalgia hakee lumilautailussa vertailukohtansa esimerkiksi omasta, mutta myös muiden nuorisokulttuurien historiasta. Lumilautailijat viittaavat toistuvasti lajin alkuaikoihin 1960-luvulle ja siihen, miten tärkeää kavereiden kanssa yhdessä oleminen ja hauskanpito ovat nykypäivän lumilautailukulttuurissa. Ideologiset lainat ovat yleensä peräisin esimerkiksi rullalautailusta ja surf-fauksesta.⁵⁶

⁵⁶ Vrt. myös lumilautailun ensimmäinen tuleminen Suomessa 1990-luvun puolivälistä eteenpäin.

Lumilautailijat toteavat, että hyvällä lumilautailijalla on hyvä tyyli ja asenne, joka tarkoittaa tässä sitä, että he keskittyvät individualistisesti omaan tekemiseensä ja pyrkivät siinä täydellisyyteen, mutta toimivat samalla yhteisöllisesti opastamalla ja auttamalla muita lumilautailijoita. Vastaavasti pukeutumistyyliessä 1990-luvun jälkimmäisellä puoliskolla vallinnut löysä hiphop-tyyli, jonka vuoksi lumilautailijat edelleenkin tunnetaan "lökäpöksyistään", on peräisin tietysti hiphop-kulttuurista, mutta myös samaa hiphop-kulttuuria lainaavasta rullalautailusta. Näin siitäkkin huolimatta, että hiphop ei koske kaikkia laskijoita, ja että tyyli on ehtinyt vaihtua sittemmin moneen kertaan.

Nostalgia rakentaa imaginaarista kuvaa kaikkia lumilautailijoita yhdistävästä globaalista yhteisöstä. Käytännössä yhteisöllisyys onkin enemmän kuin vain yksilöllisyyttä korostavan individualismin vastakohta. Se on lumilautailun diskursiivisissa käytännöissä elävä, autenttisuuden merkitystä korostava konstruktio, ja siten yksi autenttisuuden ilmenemismuodoista.

Tarkoitin autenttisuudella tässä sellaista hauskanpidon ja laskemisen merkitystä itseisarvona korostavaa ideologista puhetta, johon lumilautailijat viittaavat kuvatessaan aidoksi (autenttiseksi) kokemiaan asioita lumilautailussa. Käsite viittaa nykyhetkessä tärkeisiin asioihin, kuten omaan tai toisten lumilautailijoiden motivaatioon, mutta myös lumilautailukulttuurin historiaan, josta autenttisuudelle haetaan esikuvia ja legitimaatiota.

Myytin tai ideologisen järjestelmän nostalgiset muodot palauttavat nykypäivästä etäännyneen menneisyyden tähän hetkeen. Nostalgia on paluuta johonkin, mitä ei enää ole, tai mitä ei ole koskaan ollutkaan. Lisäksi nostalginen asenne puhuu yhteisöllisyyden ja individualismissa kulminoituvan valinnanvapauden puolesta. (Knuutila 1994, 11–13.) Nostalgiaan liittyy anarkian ohella luonnollisesti myös konservatiivisia piirteitä. Etnologi Pirjo Korkiakangas toteaa, että nostalgia assosioituu arkipäivän yksinkertaisten asioiden – tutun ja turvalliseksi koetun – menettämiseen. Asetelman taustalla on usein ajatus kiihtyvistä teollistumisesta tai teknistymisestä sekä kuten lumilautailun kohdalla, kulttuuri-ilmiön kohtaamista kaupallisista paineista. Kysymys on vieraantumisesta, eräänlaisesta ontologisesta, tai jopa eksistentiaalisesta nostalgiasta, jossa kulttuurisen ja yhteiskunnallisen kehityksen koetaan etäännyttävän ihmisen omasta alkuperäiseksi ja aidoksi oletetusta ihmisyydestä. (Korkiakangas 2001, 97; Korkiakangas 1999, 171–173; Korkiakangas 1996; Ks. Hänninen 2005.)

Nuorisotutkija Angela McRobbien mukaan nuorisokulttuureille tyypillinen nostalgia poikkeaa käsitteen perinteisistä määritelmistä siinä, että se ei pyri rekonstruoimaan menneisyyttä sellaisena kuin se on joskus ollut. Nostalgia tuottaa myyttisiä representaatioita, joiden kautta menneisyys kiinnittyy nykyhetkessä ajankohtaisiin tapahtumiin ja diskursseihin. (McRobbie 1996, 147, 152–153.) Se luo lumilautailun ympärille imaginaarisen, ideologisesti autenttisen maailman, joka perustuu osittain lajin menneisyydessä elävään anarkismiin ja muihin vastaaviin arvoihin (esimerkiksi hauskanpito, lumilautailu laskemisen itsensä vuoksi sekä yhteisöllisyys). Nostalgia ei pyri toisintamaan lumilautailua sen "alkuperäisessä" muodossa, mutta muuten se hyödyntää lajin ideologista menneisyyttä järjestelmällisesti esimerkiksi juuri erottautumisen välineenä.

Lumilautailu suojelee autenttisuutta kaupallistumisen keskellä juuri tyyllilisen ilmaisunsa kautta. Anarkialla ja nostalgialla on tässä prosessissa tärkeä rooli, sillä ne uusintavat lumilautailun keskeisiä arvoja. Lisäksi ne määrittelevät lumilautailun suhdetta kaupallisuuteen ja kilpailemiseen siten, että autenttisuus säilyy ideologisilta perusteiltaan koskemattomana. Asetelma ei ole kuitenkaan täysin vastakkainen, eivätkä lumilautailijat suhtaudu kaupallisuuteen pelkäämään kielteisesti. Taloudellisten resurssien myötä esimerkiksi lumilautailijoille tarkoitetut suorituspaikat ovat vuosien varrella kohentuneet:

Paljon puhutaan myös siitä, kuinka laji on muuttunut niin kaupalliseksi, on olympialaisia, lautailijoita mainoksissa jne. Tärkeintä on kuitenkin se, että laskeminen on edelleen yhtä hauskaa kuin aikaisemminkin – laskupaikatkin ovat suosion kasvun myötä parantuneet huomattavasti 90-luvun alusta. (L1: 15, M78)

Olennaista lumilautailijoille on, että kaupallisuus ei hallitse lumilautailua, vaan ainoastaan palvelee lajin kehittymistä. Tämä on kuitenkin ideaali, jota autenttisuus säilyäkseen edellyttää, ei suinkaan koko totuus lumilautailukulttuurin nykytilasta.

Totesin jo aikaisemmin, että anarkia ja nostalgia toimivat erottautumisen välineenä, ja että erottautuminen koskee sekä lumilautailun sisällä eläviä ryhmiä että erottautumista vallitsevasta yhteiskuntajärjestyksestä. Yhteinen funktio selittää myös, miten tyyllinen ilmaisu voi olla yhtä aikaa sekä anarkistista että nostalgista. Kysymys on samankaltaisesta suhteesta, joka vallitsee erottautumisen ja yhteisöllisyyden välillä.⁵⁷ Anarkia ja nostalgia kertovat meille millaisista viittauskohteista ja missä tarkoituksessa *bricolage* rekontekstualisaationa toimii. Samalla käsitteet herättävät uudelleen kysymyksen tyylin homologiasta ja siitä, mikä on tyyllillisen ilmaisun ideologinen sanoma, jos sellaisesta voidaan ylipäättään puhua.

6.5 Brittiläisen alakulttuuriteorian kritiikki ja tyyli

Alakulttuurin käsite soveltuu myöhäismodernin lumilautailukulttuurin tutkimukseen heikosti. Silti joitakin alakulttuuriteoriaan perustuvia analyyseja on tehty vielä 2000-luvun vaihteessa. Liikuntasosiologi Holly Thorpen (2007a) mukaan brittiläinen alakulttuuriteoria on käsitteellisiltä lähtökohdiltaan liian yksinkertainen, jotta se voisi kuvata lumilautailun kaltaista monitasoista ilmiötä. Tämä on varmasti totta, jos ajatellaan median tai globalisaation roolia nykypäivän nuorisokulttuureissa. Lisäksi alakulttuuri on käsitteenä ongelmalähtöinen,

⁵⁷ En halua tässä yhteydessä rinnastaa anarkiaa erottautumiseen ja nostalgiaa yhteisöllisyyteen, vaikka käsitteet päällisin puolin tällaiseen jakoon viittaavatkin. Käsitteiden keskinäiset suhteet ovat sikäli monitasoisia, että yleistys rajaisi tarpeettomasti niiden alaa.

eikä se ainakaan sellaisenaan sovellu lumilautailututkimukseen, jossa esimerkiksi anarkia on vain yksi osa ilmiötä.⁵⁸

Kaikki lumilautailijat eivät ole edes kovin kiinnostuneita tyyllisestä ilmaisusta. Kysymys voi olla yksinkertaisesti hauskanpidosta ja kavereiden kanssa hengailusta, mikä on tietysti mukavaa, mutta johon ei suoraan liity sen paremmin kielteistä kuin myönteistäkään ideologiaa. Näin siis siinä tapauksessa, että hauskanpitoon liittyvää mukavaa yhdessäoloa ja sosiaalisuutta ei haluta itsessään laskea tällaiseksi sanomaksi, mikä on tietysti mahdollista. Analyysin kannalta tämä on tärkeä huomio siksi, että se muistuttaa tutkijaa ylitulkinnan vaaroista: tulkintojen kanssa työskennellessä erilaisia merkityksiä voi epähuomiossa nähdä myös siellä, missä niitä ei ole.

Alakulttuureiden luokkasidonnaisuuteen liittyi brittiläisessä nuorisotutkimuksessa 1970- ja 1980-lukujen taitteessa reduktionistisia piirteitä. Jokaisella alakulttuurilla oli oma työväenluokkainen emokulttuurinsa, jonka ongelmia tietty alakulttuuri pyrki ratkaisemaan. Tätä suhdetta pidettiin alakulttuuriteoriassa myös alakulttuurin tyyllistä ilmaisua ohjaavana tekijänä, johon kaikki kulttuuriset tulkintamallit palasivat.

Tommi Hoikkalan (1983, 41) mukaan birminghamilainen kulttuuri-käsitys näkee emo- ja alakulttuurin välisen suhteen yksisuuntaisena. Emokulttuurille alisteinen alakulttuuri kritisoi emokulttuuria symbolisessa ilmaisussaan. Alakulttuuri on emokulttuurin ja valtakulttuurin väliin sijoittuva suhteellisen itsenäinen kokonaisuus, jonka kulttuurisia erityispiirteitä määrittävät yhtäältä juuri kokonaista yhteiskuntaa hallitseva valtakulttuuri sekä toisaalta alakulttuuri-kohtainen emokulttuuri (Lähteenmaa 1996, 98).

Emokulttuurit eivät ainoastaan leimanneet alakulttuureja yhteiskunnalliseksi ongelmaksi. Ne pyrkivät kesyttämään nuorisokulttuureja trivialisoidulla ja eksotisoimalla niiden alakulttuurista ilmaisua ja symboleja. Alakulttuureiden yhteiskunnalliset vaikutusmahdollisuudet nähtiin heikkoina tai niitä pyrittiin vähättelemään. Hieman karrikoiden voidaan todeta, että se mikä oli totta ja käyttökelpoista 1960- ja 1970-lukujen Iso-Britanniassa, ei välttämättä päde nykypäivän nuorisokulttuureihin. (Hoikkala 1989, 37–38, 41.)

Kaksoisartikulaatio-oletus heijastaa voimakkaasti brittiläisen nuorisotutkimuksen ja sitä kautta myös alakulttuuri-käsitteen luokkasidonnaisuutta (Bennett & Kahn-Harris 2004, 7; Bennet 1999, 602). Emokulttuurin ja valtakulttuurin väliin sijoittuva alakulttuuri on, kuten jo todettua, hierarkkisesti rakentuneessa yhteiskunnassa elävä työväenluokkainen nuorisoryhmä. Valtakulttuuri-alakulttuuri-asetelma nousee brittiläisen nuorisotutkimuksen gramscilaisesta yhteiskuntakritiikistä, jossa sosiaalisten ryhmien yhteiskunnallinen asema määrittyy tuotantovälineiden omistussuhteiden kautta. Marxilaisen yhteiskuntateorian gramscilaisessa versiossa keskeinen hegemonia viittaa alakulttuuriteorian yhteydessä niihin diskursiivisiin strategioihin, joiden kautta kapitalistisen yh-

⁵⁸ Andy Bennettin ja Keith Kahn-Harrisin (2004, 10) mukaan alakulttuuriteorian klassikkoteoksessa "Resistance through Rituals" (1982) [1975] tätä seikkaa ei huomioida lainkaan.

teiskuntajärjestyksen hallitseva luokka ylläpitää ja uusintaa valtaansa. (Lähteenmaa 1996, 98, 121–122.)

Moderni länsimainen yhteiskunta rakentuu heterogeenisista kokonaisuuksista, joissa esimerkiksi uskonto, luokka ja etninen tausta vaikuttavat sosiaalisten alayhteisöjen muodostumiseen. Kulttuurinen aines ei jakaudu tasaisesti sosiaalisten ryhmien välillä. Se muodostaa hierarkkisia, mutta vain osittain ryhmäsidonnaisesti järjestyviä kerrostumia, joita kutsutaan alakulttuureiksi ja nuorisokulttuureiksi. Myöhäismoderni nuorisokulttuuri ei ole sama asia kuin esimerkiksi ikäkohortti tai alayhteisö. Siltä puuttuu selkeärajainen ryhmä tai populaatio, jonka kesken tietyt käytännöt ja arvot jaetaan. (Fine & Kleinman 1979, 1–3.)

Bennett ja Kahn vievät asetelman vieläkin pidemmälle ja kysyvät, missä määrin nuorisokulttuureissa on enää kysymys vain nuorten kulttuurista. Nuoruuden pidentymisen seurauksena nuorisokulttuureista on tullut viiteryhmä, johon halutaan kuulua, vaikka oltaisiin jo keski-ikäisiä. (Bennett & Kahn 2004, 10–11.) Sama kysymys tulee olemaan ajankohtainen lumilautailussa noin kymmenen, kahdenkymmenen vuoden periodilla. Silloin nähdään, miten kaupallistumisen jälkeen lajin pariin tulleet uudet lumilautailijat kokevat lajin osana arkipäiväänsä pidemmällä aikavälillä. Vaikuttaa siltä, että osa harrastajista kuuluu kategoriaan "kerran lumilautailija, aina lumilautailija", mutta kaikkien kohdalla näin ei varmastikaan ole.

Birminghamilaisen alakulttuuriteorian kritiikissä on kysymys funktionalismin kritiikistä, sillä se ei kohtele sosiaalisia ja kulttuurisia prosesseja tasarvoisina entiteetteinä: jompikumpi prosesseista asetetaan ensisijaiseksi, ja toinen jää heijastamaan lähtökohdaksi asetetun tason rakenteita ja dynamiikkaa. Antropologi Clifford Geertzin mukaan brittiläisessä sosiaaliantropologiassa ja sosiologiassa teoreettista ajattelua on perinteisesti hallinnut kulttuuriselle tasolle heijastuva sosiaalinen rakenne. Amerikkalaisessa antropologiassa asetelma on käänteinen. Sosiaalisten rakenteiden ajatellaan heijastuvan kulttuuriin, joka on tutkimuksen pääasiallinen kohde. Käytännössä sekä sosiaalinen että kulttuurinen muuttuvat reduktionistisissa muodoissaan ongelmallisiksi, jos niiden välistä suhdetta ei määritellä analyysin kannalta riittävän selkeästi. (Geertz 1973, 142–145; Ks. Vesterinen 1999, 83.)

Vakaissa, hitaasti muuttuvissa yhteisöissä kulttuurinen ja sosiaalinen myötäilevät toisiaan ja voivat olla hyvinkin samansuuntaisia. Tällaisissa yhteisöissä funktionalistinen teoria toimii hyvin. Nuorisokulttuureissa ja erityisesti myöhäismoderneissa nuorisokulttuureissa muutoksen elementti on kuitenkin aina läsnä. Muutosprosesseille ominainen dynaaminen katkonaisuus ja epäjatkuvuus sopivat heikosti funktionalismin staattiseen ja koherenssia korostavaan kulttuurikäsitteeseen. (Geertz 1973, 142–145.)

Geertz toteaa, että yksi tapa lähestyä funktionalismin ongelmaa ja erottaa kulttuurinen ja sosiaalinen toisistaan, on tarkastella kulttuuria symbolisen antropologian tapaan merkitysjärjestelmänä, joka tarjoaa puitteet ihmisten väliselle sosiaaliselle kanssakäymiselle. Kulttuurinen taso pitää sisällään uskomusten, symboleiden ja arvojen muodostaman viitekehysten, jonka kautta yksilöt il-

maisevat tunteitaan, muodostavat arvostelmia ja muokkaavat maailmaa itsensä näköiseksi. Kulttuuri on näitä kokemuksia jäsentävä merkitysten verkko, joka ohjaa inhimillistä käyttäytymistä. Sosiaalinen rakenne puolestaan edustaa toiminnan saamia kollektiivisia muotoja ja niiden realisoitumista esimerkiksi käyttäytymisessä. Kulttuurisen ja sosiaalisen välillä vallitseva ero on analyttinen, mikä tarkoittaa sitä, että molemmat tasot viittaavat samaan ilmiöön, mutta luovat siihen erilaisen näkökulman. (Geertz 1973, 144–145.)

Sosiaalisella tasolla nuorisokulttuurit koostuvat useista keskenään kommunikoivista alayhteisöistä ja ryhmistä. Nuorisokulttuureiden merkitysrakenteet heijastavat ryhmien välillä vallitsevaa diffuusi-ilmiötä, jossa paikalliset ryhmät kommunikoivat toistensa kanssa maailmanlaajuisen symbolisen järjestelmän – tässä tapauksessa lumilautailukulttuurin puitteissa. Kommunikaatio ei tapahdu suoraan, vaan yksilöiden ja ryhmien välillä vallitsevien monimutkaisten ja hierarkkisten sosiaalisten suhteiden kautta. Nuorisokulttuurit saavat muotonsa tässä kommunikaatiossa, jonka perusyksikkönä voidaan pitää kahden yksilön välistä viestintää. Myös tiedotusvälineillä ja medialla on nuorisokulttuureiden kommunikaatiossa keskeinen rooli. (Ks. Fine & Kleinman 1979, 8–10.) Media, esimerkiksi televisio, lehdet ja Internet, muovaa nuorisokulttuureita voimakkaasti.⁵⁹ Tätä seikkaa ei perinteisessä alakulttuuriteoriassa juuri huomioitu (Bennett & Kahn-Harris 2004).

Kaksoisartikulaatio-olettamuksen mukaan alakulttuurit edustivat, kuten jo todettua, symbolisella tasolla realisoituvaa ratkaisua emokulttuurin sosiaaliin ja yhteiskunnallisiin ongelmiin. *Bricolage* puolestaan on käsite, joka selittää, miten käsitteenä ongelmalliseksi osoittautunut alakulttuuri konkreettisesti paikantaa itsensä suhteessa emo- ja vastakulttuureihin ja uusintaa marginaalisuuttaan. (McGuignan 1992, 97.)

Claude Lévi-Straussin tuotannossa *bricolage* esiintyy kulttuurisena universaalina, joka ei tosin ole yksinomaan nuoriso- ja alakulttuureille tyypillinen ilmiö. Tarkasti ottaen *bricolage* onkin yleisnimitys niille lukemattomille tyyllisille strategioille, joiden puitteissa se saa ilmaisunsa. Nuorisokulttuureiden *bricolage* on tyyllittelevää ja kirjaimellisesti tyyllitietoista kierrätystä, jossa tyyli syntyy ja tulee uudelleen kierrätetyksi tietyn "bricologisen logiikan" puitteissa. Voidaan puhua esimerkiksi lumilautailuun liittyvän tyyllisen ilmaisun bricolorisesta logiikasta, vaikka lumilautailu ei määritelmällisesti alakulttuuri olekaan.

Tässä vaiheessa kysymys ei ole enää siitä, hyödyntävätkö nuorisokulttuurit *bricolagea* omaa todellisuuttaan määrittäessään, vaan siitä millaisia strategioita ne ovat omaksuneet. Keskeisellä sijalla on erityisesti symbolinen järjestelmä, jonka puitteissa nuorisokulttuurit toimivat sekä toisaalta se, millaisia raaka-aineita nuorisokulttuureilla on käytettävissään. Kaksi viimeksi mainittua kysymystä ovat oikeastaan jo edellisten kausaalisia selittäjiä, sillä ne vastaavat historiallisesti ja kulttuurisesti jäsentyvään kysymykseen siitä, miksi juuri nämä raaka-aineet ja nuo strategiat. *Bricolage* tuottaa uusia kulttuurisia merkityksiä:

⁵⁹ Median ja lumilautailun välisestä suhteesta ks. alaluku "Lumilautailu ja median representaatiot".

se on voimakas innovatiivinen voima, jonka kautta on mahdollista tutkia myös yhteiskunnallista muutosta.

Universalismin lisäksi *bricolage*-käsitettä on kritisoitu sen luovuutta ja kapinallisuutta liioittelevista painotuksista. Ylikorostamista on varmasti tapahtunut, mutta kysymys on tapauskohtaisesti myös *bricolagen* ja kritiikin kohteen välisestä valtasuhteesta. Mitä laajemmalle levinnyt ja hyväksytympi tietyn instituution, kulttuurisen rakenteen tai symbolin edustama arvo on, sitä rajumpana sen hajottamiseen ja uudelleen kokoamiseen perustuva *bricolage* näyttäytyy. *Bricolage* ei ole sattumanvaraista toimintaa, eikä se varsinaisesti tavoittele mieltävaltaa tai kaaosta – pikemminkin päinvastoin – *bricolage* tuottaa uudenlaista järjestystä. (Lähteenmaa 1996, 102–103.)

Itse pidän *bricolagea* käyttökelpoisena käsitteenä sen vuoksi, että se pystyy operoimaan geertziläisittäin juuri kulttuuristen merkitysjärjestelmien tasolla, eikä lähtökohtaisesti pyri funktionalistisiin selitysmalleihin. Lisäksi *bricolage* kuvaa mielestäni hyvin moderneja länsimaisia nuorisokulttuureita ja niiden tyyllisen ilmaisun erityispiirteitä. Alakulttuuriteoriassa *bricolage* heijastaa lähinnä yksittäisten objektien rekontekstualisaatiota emo- ja valtakulttuurista alakulttuuriin. Myöhäismoderneissa nuorisokulttuureissa *bricolage* voi tarkoittaa myös erilaisten elementtien lainaamista nuorisokulttuureiden välillä.

Alakulttuuriteorian homologia-oletuksen mukaan yksittäisen nuorisoryhmän tyyli vastaa saumattomasti ryhmän jakamaa elämäntyyliä tai eetosta. Homologiaan kuuluu myös ajatus siitä, että ulkoisen maailman objektit ja tapahtumat voivat olla symbolien, arvojen ja merkitysten kantajia. Esimerkiksi pukeutumisessa tietynlaiseen tyyliin liittyy sitä vastaavia arvoja tai ideologioita. Claude Lévi-Straussin strukturalistisessa antropologiassa, johon myös esimerkiksi Roland Barthesin *bricolage* perustuu, ei kuitenkaan tehdä tulkintoja ihmisryhmien ja niiden tuottamien kulttuuristen elementtien välisistä suhteista. Lévi-Strauss ei myöskään väitä, että eetokset tuottaisivat tietynlaista kulttuuria.⁶⁰ (Lähteenmaa 1996, 105; Hoikkala 1989; Lévi-Strauss 1968, 16–30.)

Tyyli voi toki sisältää elementtejä, jotka ovat ristiriidassa ryhmäeetoksen kanssa. Jos pitäydytään siinä, että on olemassa jonkinlaista sosiaalisella tasolla todettavaa ryhmäeetosta tai ryhmän sisäistä yhteenkuuluvuutta, herää kysymys siitä, onko ryhmää tarkoituksenmukaista lähestyä sisäisesti ristiriidattomana kokonaisuutena. Mikäli näin menetellään, jäävät symbolisella tasolla toimivan tyylin ja ryhmän sisäiset sekä näiden kahden välillä vallitsevat ristiriidat vaille huomiota. (Ehrnrooth 1988, 189.)

⁶⁰ Claude Lévi-Straussia ks. esim. "The Raw and the Cooked" (1986) [1964], "Structural Anthropology" (1963) [1958], "The Savage Mind" (1968) [1962] ja "Tropiikin kasvat" (2009) [1955] on kritisoitu siitä, että hänen mukaansa inhimillinen ajattelu ja siten myös kulttuuri on luonteeltaan dikotomista, eli että se perustuu yksinkertaisesti kylä-ei-asetelmiin. Kritiikin kärki, ks. esim. Maybury-Lewis & Almagor (1989) kohdistuu ajatukseen siitä, että tätä niin sanottujen primitiivisten kulttuurien kontekstissa syntyneitä väittämiä olisi mahdollista soveltaa länsimaiseen yhteiskuntaan. Itse olen sitä mieltä, että kiista dikotomisesta ajattelusta kulttuurisena universaalina on ratkaisematon. On mahdollista, että myös länsimainen ajattelu, eli tulkinta edellisestä, voi olla perusteiltaan dikotomista. Vastaava "analyttinen keveys" koskee myös Lévi-Straussiin liitettyä homologia-olettamista.

Tyylin ja sitä vastaavan ryhmän välisissä suhteissa on samalla tavalla kuin kulttuurisen ja sosiaalisenkin yhteydessä kysymys painotuserosta inhimillisen todellisuuden eri tasojen välillä, ei niinkään kahdesta erillisestä ilmiöstä. Jaana Lähteenmaan mukaan näiden kahden homologiaa voidaan arvioida vain siinä tapauksessa, että niitä tarkastellaan ensin sisäisen homologian näkökulmasta, ja siksi toisistaan irrallaan. Vasta tämän jälkeen tasot voidaan asettaa rinnakkain ja arvioida näkökulmien keskinäistä homologiaa sikäli kuin sellaista on havaittavissa. (Lähteenmaa 1996, 104; Ks. myös Willis 1978.)

Tyylin ekspressiivisen tason ja arvojen välillä vallitseva suhde on tutkimuskohteena haastava. Itse en usko, että edes kattava etnografinen kuvaus voisi kaikissa tapauksissa tuoda lisävalaistusta tähän tutkijan näkökulmasta jännittävään asetelmaan. Homologia-olettamuksen tuottamat kysymykset eivät ole useinkaan empiirisiä, vaan ensisijaisesti analyttisiä ja tietoteoreettisia ongelmia. Läheskään kaikki kulttuurinen aines ei ole luonteeltaan tarkoituksenmukaista, vaikka funktionalistinen kulttuuriteoria näin olettaakin. Homologia-olettamuksen yhteydessä tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa tyyllisellä ilmaisulla ja arvoilla ei ole mitään tekemistä toistensa kanssa. Tällaisissa tapauksissa homologia tuottaa virheellisiä tulkintoja. Varmaa sen sijaan on, että sosiaalisten ryhmien ja niitä vastaavan kulttuurin välinen suhde ei ole koskaan täysin homologinen.

Alakulttuuriteoriassa kulttuurisina toimijoina esiintyvät usein nuoret miehet. Tyttöjä ja naisia on käsitelty tutkimuksessa marginaalisesti maskuliinisten alakulttuurien kautta, tai ei ollenkaan. (Hoikkala 1989, 29; Brake 1985, 163; McRobbie & Garber 1976.) Varsinainen tyttötutkimus sai alkunsa alakulttuuriteorian feministisestä kritiikistä. Feministinen lähtökohta heijastuu tyttötutkimukseen muun muassa pyrkimyksenä osoittaa tyttöjen ja naisten kulttuurin erityislaatu. Kysymyksenasettelu perustuu sukupuolijärjestelmän käsitteeseen, joka on yksi keskeisimmistä yhteiskunnallista todellisuutta konstituovista tekijöistä. Maskuliinisessa maailmassa sukupuolella on väliä.⁶¹ (Puuronen 1997, 115; McRobbie & Garber 1997, 112–113; Lähteenmaa 1992, 210–211.)

Nuorisotutkija Paul Willis kuvasi tyttöjä moottoripyöräpoikia käsittelevässä tutkimuksessaan (1978) kiinnittymättömiksi "hengailijoiksi", joita yhdistää yhteinen halu kuulua miessukupuolen hallitsemaan alakulttuuriin. Motoristitytöt olivat Willisin mukaan kykenemättömiä viehättämään poikia pitkällä tähtäimellä tai solmimaan heidän kanssaan pidempiaikaisia ihmissuhteita. He olivat karkeampia ja vähemmän viehättäviä kuin niin sanotut kiinnittyneet tytöt, jotka eivät harrastaneet moottoripyöräilyä. Lähteenmaa kritisoi kulturalistista näkökulmaa siitä, että se estää tutkijoita huomaamasta tyttöjen kapinallisia tai luovia kulttuurimuotoja, joiden avulla tytöt merkityksellistävät omaa arki-

⁶¹ Sosiologi Vesa Puurosen (2006, 143) mukaan tyttö- ja naistutkimuksen tärkeimpiä kontribuutioita nuorisotutkimukselle on ollut metodologinen pohdinta ja itsekritiikki. Tyttötutkimuksesta ks. esim. artikkelikokoelmat "Letit Liehumaan" (1992), "Tulkintoja tytöistä" (2002) ja "Entäs tytöt: johdatus tyttötutkimukseen" (2011). Folkloristiikassa tytöistä ovat kirjoittaneet esimerkiksi Anttila (2009), Saarikoski (2009) ja (2008) sekä Ojanen (2011).

päiväänsä. Poikien alakulttuureissa yhteiskuntakritiikki saa näkyviä ja julkisia muotoja, mutta tyttöjen vastarinta jää ryhmän sisäiseksi asiaksi. Birminghamilaisten tyttötutkijoiden harjoittama patriarkaattireduktionismi on johtanut Lähteenmaan mukaan tyttöjen omien (ala)kulttuurien väheksymiseen. (Lähteenmaa 1989, 21–24; Ks. Puuronen 1997, 116.)

Tyttöjen alakulttuureja värittää kaksinkertaisen vastarinnan logiikka: esimerkiksi seksuaalisuus on monien tyttötutkijoiden mukaan tyttöjen kulttuurissa vastarinnassa sekä vastarinnan kohde että väline. Kritiikin kohteena on poikien alakulttuuri, mutta myös patriarkaalisen yhteiskunnan edustama seksismi. Tyttötutkimuksen ei tarvitse tyytyä siihen, että kaikki tyttöjen toiminta määrittäisi suhteessa miesvaltaiseen yhteiskuntaan. Sukupuolittuneesta vallasta ja yhteiskunnan epätasa-arvoisuudesta nousevat ilmiöt on kuitenkin pystyttävä huomioimaan tyttöjen kulttuureja tutkittaessa. (Puuronen 1997, 116–117.)

Lähteenmaa (1989, 22–24) kritisoi patriarkaattireduktionismia siitä, että kaikki tyttöjen toiminta määrittyy maskuliinisten sukupuolijärjestysten kautta. Samaa mieltä Lähteenmaa on McRobbin ja Garberin kanssa siitä, että feminististä tutkimusta olisi hyvä tehdä myös alakulttuuristen ryhmäilmiöiden ulkopuolella.

Norjalaista lumilautailua tutkineen folkloristi Olav Christensenin mukaan lumilautailussa on kysymys nuorten suosimasta urheilun alakulttuurista. Christensen on tietoinen siitä, että kaikki nuorisokulttuuri ei ole alakulttuuria, ja että brittiläisellä alakulttuuriteorialla on rajoituksensa myöhäismoderneja nuorisokulttuureita tutkittaessa. Christensen käyttääkin alakulttuuria termin kuvailevassa merkityksessä ja viittaa sillä tutkimiinsa lumilautailijoihin yhteisönä. (2001b, 22–25.) Ratkaisu on mielestäni perusteltu, koska siinä rajatussa merkityksessä, jossa Christensen on tutkimansa pienyhteisön puitteissa työskennellyt, kysymyksessä on käsitteen väljässä merkityksessä alakulttuuri – elämäntapalaskijoista koostuva pienyhteisö lumilautailukulttuurin sisällä.

Kuten tässä alaluvussa on käynyt selville, suhtaudun alakulttuuriin käsitteenä varauksellisesti. Christensen sen sijaan perustelee valintaansa sillä, että hänen tutkimansa lumilautailijat käyttivät alakulttuurin käsitettä median tavoin viitatessaan urheilun marginaali-ilmiöihin sekä myös itseensä. Pääkäsitteekseen Christensen nostaa taidon, joka on hänen mukaansa perustavampaa laatua oleva termi kuin esimerkiksi tyyli ja maku, jotka itse asiassa määrittävät taidon kautta.⁶² (Christensen 2001b, 22–25.) Omassa kenttätyöaineistossani alakulttuuri esiintyy käsitteenä satunnaisesti. Yleisesti ottaen tutkimukseeni osallistuneet lumilautailijat eivät miellä lumilautailua alakulttuuriksi.

Perustelen tyyliä käsitteellisenä valintana samalla tavalla kuin Christensen alakulttuuria: tyyli on käsite, johon lumilautailijat viittaavat, kun he puhuvat esimerkiksi lumilautailemisesta laskusuoritukseksi tai pukeutumisesta, käyttäytymisestä ja arvoistaan. Olen halunnut määritellä tyylin tässä tutkimuksessa uudelleen siten, että se vastaisi parhaalla mahdollisella tavalla lumilautailun erityispiirteitä kulttuuri-ilmiönä. Koska olen kiinnostunut tutkimuksessani siitä,

⁶² Käsitteen tyylin ja taidon välistä suhdetta muun muassa artikkelissa *Vapauden merkitys lumilautailukulttuurissa* (2007).

mitä lumilautailu on, ja miksi se on lumilautailijoille tärkeää, on myös keskeisten käsitteiden oltava sellaisia, että ne pystyvät tarttumaan näihin kysymyksiin.

Hyvällä lumilautailijalla on "hyvä" tyyli. Toiseksi tyylin käsite keskittyy lumilautailijoiden kulttuuriseen ilmaisuun hyvin laaja-alaisesti, mitä voidaan pitää etuna, kun ajatellaan sitä, kuinka monitasoisesta merkitysjärjestelmästä lumilautailussa on kulttuuri-ilmionä kysymys. Tyyli on tulkinnallisesti joustava käsite. Kolmanneksi tyylin tulkinnallinen voima heijastuu myös suoraan tutkimuksen teoreettiseen viitekehukseen, sillä se kokoaa yhteen kaikki artikkeleissa ja tässä johdannossa soveltamani alakäsitteet.

Taidolla ja tyyllillä on lumilautailussa useita yhtymäkohtia. Olen Christensenin kanssa kuitenkin eri mieltä siitä, että tyyli määrittäisi taidon kautta tai että taito olisi tyyliä laaja-alaisempi käsite. Kun katsotaan esimerkiksi tässä tutkimuksessa sovellettuja alakäsitteitä, joita ovat anarkia, nostalgia, elämäntapa ja autenttisuus, on selvää, että niiden yhteinen nimittäjä lumilautailukulttuurissa, jota ne kukin omasta näkökulmastaan kuvaavat, on juuri tyyli. Christensenin käsitevalinta selittyy osittain sillä, että hänen tutkimuskohteenaan ovat elämäntapalaskijat, jotka edustavat ammattilaskijoiden ohella lumilautailukulttuurin eliittiä. Omassa työssäni lumilautailijoiden tausta ja taitotaso vaihtelevat, ja tutkimukseen osallistuneiden lumilautailijoiden joukko on eliittiä heterogeenisempi.

Alakulttuuriteorian yhteydessä ajattelen, että tyyli ei ole käsitteenä, esimerkiksi juuri *bricolagen* näkökulmasta tarkasteltuna, luokkasidonnainen tai muutenkaan reduktionistinen käsite, vaikka sillä käsitteille tyypilliseen tapaan omat rajoituksensa onkin. Myöhäismoderneissa nuorisokulttuureissa tyylikäsitteen problematiikkaan ei liity samanlaisia, perustavanlaatuisia ongelmia kuin esimerkiksi alakulttuuriin tai perinteiseen alakulttuuriteoriaan yleisellä tasolla.

6.6 Myöhäismoderni alakulttuuriteoria

Alakulttuuriteoriaa 1990- ja 2000-lukujen vaihteessa seurannut myöhäismoderni alakulttuuriteoria (*Post-Subcultural Theory*)⁶³ perustuu ajatukseen, jonka mukaan nykypäivän myöhäismodernissa maailmassa nimenomaan globaalit valtakulttuurit sekä toisaalta paikalliset kulttuurit tuottavat uudenlaisia hybridejä (ala)kulttuureita. Uusia kulttuureita ei voi ymmärtää luokkaperusteisesti, sillä ne eivät synny luokka-aseman, vaan sukupuolen, etnisyyden, sukupuolisen suuntautuneisuuden tai musiikkimaun perusteella. (Bennett 2011, 493; Puuro-

⁶³ Vesa Puuronen viittaa *Post-Subcultural Theory* -suuntaukseen termeillä postmoderni alakulttuuriteoria, post-alakulttuuriteoria ja jälkialakulttuuriteoria. Itse viittaan *Post-Subcultural Theory* -suuntaukseen tässä yhteydessä termillä myöhäismoderni alakulttuuriteoria. Suuntauksen ensimmäisiä edustajia ovat muun muassa brittiläistä ravekulttuuria tutkinut nuorisotutkija Steve Redhead (1993) sekä tanssia ja klubikulttuureita tutkinut nuorisotutkija Sarah Thornton (1995). Aiheesta on kirjoitettu myös joukko myöhäismodernia käännettä tarkastelevia kokoelmateoksia ks. esim. Bennett & Kahn-Harris (2004); Muggleton & Wienzierl (2003); Fornäs & Bolin (1995).

nen 2006, 121.) Listaan voi lisätä myös lumilautailukulttuurin, joka sijoittuu tässä niin sanottujen urheiluperusteisten nuorisokulttuureiden laajalle kentälle.⁶⁴

Myöhäismodernin alakulttuuriteorian kritiikki toistaa samoja näkemyksiä, joita olen sivunnut alakulttuuriteorian yhteydessä jo aiemmin. Mukana on tosin myös uusia havaintoja. Alakulttuuriteoriassa ei nähty suuntauksen poliittisten painotusten vuoksi sitä, että nuorisokulttuureilla on taloudellista merkitystä. Ne osallistuvat kulttuuriteollisuuden taloudellisiin prosesseihin ja niillä on kulutukseen liittyviä tavoitteita. Lisäksi alakulttuuriteoria perustui ajatukseen siitä, että yhteiskunnassa olisi jonkinlainen mediasta vapaa tila, jossa nuorisokulttuurit elävät, mikä ei pidä paikkaansa. Media konstruoi ala- ja nuorisokulttuureja tukemalla ja mainostamalla niitä ja esittää nuorisokulttuureista hyvinkin sensaatiomaisia kuvauksia. Fragmentaariset, toisistaan eristäytyneet ryhmät ja tyyli-suuntaukset muuttuvat median representaatioissa yhtenäisemmiksi kuin ne todellisuudessa ovat. (Muggleton & Weinzierl 2003, 7–9, Ks. Thornton 1995, 116.)

Sosiologi Shane Blackman pitää myönteisenä sitä, että myöhäismoderni alakulttuuriteoria korostaa nuorten luovuutta ja aktiivista toimijuutta. Myöhäismoderneissa nuorisokulttuureissa nuoret hyödyntävät asemaansa kuluttajina luodessaan alistussuhteita vastustavia kulttuurisia merkityksiä. (Blackman 2005, 8–9; Ks. Puuronen 2003, 125; Bennett 2011, 494–495.) Lumilautailussa tämä on selkeästi nähtävillä, kun tarkastellaan esimerkiksi lumilautailun ja kaupallisuuden välisiä suhteita.

Ongelmallista Blackmanin mukaan on sen sijaan se, että osa myöhäismodernista alakulttuuriteoriasta jättää yhteiskunnan rakenteellisen tason huomiotta ja tukee näin lähinnä nuorisokulttuureiden individualistisia tulkintoja. Yksilöllisyyteen liittyy myös ajatus siitä, että nuorten kulttuuri olisi pelkkää nautinnonhalua ja pintaa, kun todellisuudessa kysymys voi olla nuorten arkea perustavanlaatuisilla tavoilla jäsentävistä arvoalinnoista. (Blackman 2005, 8–9; Ks. Puuronen 2003, 125; Ks. Bennett 2011, 494–495.) Lumilautailukulttuurissa asia on juuri niin kuin Blackman toteaa: tyyllillisen ilmaisun tavoite ei ole yksinomaan yksilöllisyyden, eikä varsinkaan pinnallisuuden korostaminen, vaikka individualismi toki tärkeä osa lumilautailua onkin. Kysymys on laajemmasta kokonaisuudesta, jossa yksilöllisyys ja yhteisöllisyys kytkeytyvät muun muassa erottautumisen kautta toisiinsa.

Blackman kritisoi nuorisotutkija Andy Bennettia (2000) ja Steven Milesia (2000) toteamalla, että heidän individualisminsa jättää nuorisokulttuureiden kollektiivisuuden kokonaan vaille huomiota. Esimerkkejä Blackmanin perään kuuluttamasta kollektiivisuudesta ovat nuorisofestivaalit, teknoravet ja kapitalismin vastaiset mielenosoitukset, joissa erilaiset enemmän tai vähemmän hajanaisia tai yhtenäisiä identiteettejä omaavat nuoret osallistuvat vastarintaisiksi luokiteltuihin rituaaleihin. (Blackman 2005, 13–14.)

⁶⁴ Liikuntasosiologi Belinda Wheaton (2007, 283–284) on kiinnittänyt huomiota siihen, miten vähän myöhäismodernia alakulttuuriteoriaa on hyödynnetty urheilun alakulttuureiden tutkimuksessa.

Bennett (2005, 255) vastaa Blackmanin kritiikkiin toteamalla, että hänen tarkoituksensa ei ole yksipuolisesti korostaa kuluttamisen merkitystä, vaan osoittaa, että kuluttaminen on "myöhäismodernin yhteiskunnan moottori ja yksilöiden keskeinen resurssi, kun ihmiset luovat sosiaalisia identiteettejä ja verkostoja". Bennettin mukaan Blackman määrittelee kulutuksen tavaroiden ostamisena liian kapeasti. Kuluttaminen on laaja kokonaisuus, johon kuuluu tanssimista, musiikin kuuntelua, televisio-ohjelmia ja lehtien lukemista. (Bennett 2005, 256–257; Ks. Puuronen 2006, 127.) Kysymys ei ole ainoastaan siitä, että hyödykkeet tai palvelut vaihtavat omistajaa, sillä myös kulttuuria on mahdollista kuluttaa. Jaan Bennettin ajatuksen siitä, että lumilautailussa ja nykypäivän nuorisokulttuureissa yleensä raha tai taloudellinen hyöty ei ole ainoa vaihdon väline, vaikka ne kulttuuri-ilmiöinä kauttaaltaan kaupallistuneita olisivatkin.

Käsitteellisesti Bennett pitää elämäntyylin sekä toisaalta Michel Maffesolin uusheimon käsitteitä alakulttuuria parempana lähtökohtana myöhäismodernien nuorisokulttuurien tulkitsemiseksi. Uusheimon vahvuutena Bennett näkee sen, että se tavoittaa alakulttuuri-käsitettä paremmin nykypäivän nuorisokulttuuriset ryhmät. Ryhmät voivat kerääntyä hetkeksi yhteen ja esittää erilaisia, kollektiivisiäkin vaatimuksia, mutta ne koostuvat eri elämänalueilla toimivista yksilöistä, joiden sosiaaliset taustat vaihtelevat. (Bennett 2005, 256–257.)

Merkittävin ero alakulttuuriteorian ja myöhäismodernin alakulttuuriteorian välillä on Bennettin mukaan siinä, miten ne selittävät nuorten ja kulttuurin välistä suhdetta. Alakulttuuriteoriassa yksilö on osa tiettyä luokkasidonnaista alakulttuuria ja siihen liittyvää ryhmää. Myöhäismodernissa alakulttuuriteoriassa asetelma on käänteinen: nuoret valitsevat erilaisten makuarvostelmien ja tyyllisten elementtien välillä ja päättävät itse, kuuluvatko he johonkin ryhmään, vai eivät. (Bennett 2011, 495; Ks. Bennett 1999.)

Nuorisotutkija Belinda Wheatonin mukaan Maffesolin uusheimo on rakennettu kuvaamaan myöhäismodernia kulutusyhteiskuntaa, jossa yksilöiden ja ryhmien väliset suhteet ovat luokkaperusteiseen yhteiskuntajärjestykseen verrattuna fragmentoituneita ja jossa nuorisokulttuurit elävät jatkuvassa muutoksen tilassa. Vaikka myös uusheimoa on kritisoitu siitä, että se keskittyy liikaa myöhäismodernin yksilön näennäiseen valinnanvapauteen ja sivuuttaa siten monia yhteiskunnan valtarakenteisiin liittyviä kysymyksiä, sillä on nuorisotutkimukselle joustavuutensa ansiosta myös paljon annettavaa. (Wheaton 2007, 289.)

Uusheimon teoreettinen arvo perustuu siihen, että toisin kuin perinteinen alakulttuuriteoria, se kykenee kuvaamaan nuorisokulttuureiden, median ja kaupallisuuden välisiä monimutkaisia valtasuhteita nykypäivän myöhäismodernissa kulutusyhteiskunnassa. Käsitteellisellä tasolla uusheimolla, elämäntyyllillä ja alakulttuurilla on kaikilla omat rajoituksensa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että kritisoidusta alakulttuurin käsitteestä ei voisi olla nuorisokulttuurija tutkittaessa hyötyä (Bennett & Kahn-Harris 2004; Hetherington 1998).⁶⁵

⁶⁵ Blackman (2005; ks. MacDonald & Shildrick 2006) toteaa, että osa alakulttuuriteoriaa vastaan esitetystä kritiikistä perustuu teoreettisiin väärinkäsityksiin, joita alakulttuu-

Toinen tärkeä seikka on se, että myöhäismoderneissa nuorisokulttuureissa voi olla yhtäaikaisesti läsnä kumpaakin – sekä alakulttuuriteoriaa että myöhäismodernia alakulttuuriteoriaa heijastelevia piirteitä. Esimerkiksi virtuaalista psykotrancea tutkineet sosiologit Tracey Greener ja Robert Hollands (2006, 413) toteavat, että Internet-pohjaiseen psykotrance-kulttuuriin kuuluu sekä homogeenisiä että fragmentaarisia elementtejä.

On siis mahdollista, että tutkimuskohteesta riippuen molempia suuntauksia tarvitaan tietyn ilmiön tulkitsemiseksi. Bennett (2011, 498, 502–503) peräänkuuluttaa tässä yhteydessä alakulttuuriteoriaa ja myöhäismodernia alakulttuuriteoriaa yhdistävää analyysia, jossa erityisesti myöhäismodernin käänteen 2000-luvun vaihteessa esiin nostamia käsitteitä, kuten joustavuus (*fluidity*), monipuolisuus (*multiplicity*) ja ajallisuus (*temporality*), voitaisiin tarkastella kriittisesti.

7 TUTKIMUKSIA LUMILAUTAILUKULTTUURISTA

Toiseus on yksi antropologisen tutkimuksen keskeisimmistä teemoista. Vaihtoehtoisina kulttuuri-ilmiöinä nuorisokulttuurit sijoitetaan usein länsimaisen yhteiskunnan marginaaliin tavanomaisen ja hyväksytyyn ulkopuolelle, toiseuden piiriin. Lumilautailukulttuuri edustaa tässä asetelmassa uuden ja perinteisen urheilun välimaastoon sijoittuvaa vaihtoehtoista elämäntyyliä, joka kokoaa yhteen vaikutteita muista nuorisokulttuureista.

Lumilautailun tieteellinen tutkimus on sekä suomalaisittain että kansainvälisesti tuore ilmiö. Ensimmäiset lumilautailututkimukset käsitelivät tapaturmia lääketieteen näkökulmasta 1990-luvun alussa. (ks. Lindahl 1998, 5).⁶⁶ Määrällisesti lääketieteellinen näkökulma hallitsee lumilautailun tieteellistä tutkimusta edelleen. Vähemmistöissä on sosiaalisia ja kulttuuria erityispiirteitä tarkasteleva tutkimuskirjallisuus, joka kattaa vain noin kahden vuosikymmenen ajanjakson 1990-luvulta tähän päivään. Näin siitäkin huolimatta, että lumilautailu sai alkunsa jo 1960-luvulla. Norjan, Yhdysvaltojen, Uuden-Seelannin, Iso-Britannian ja Ruotsin ohella lumilautailua käsittelevää tutkimusta on tehty jonkin verran Keski-Euroopassa ja Suomessa.⁶⁷ Valtaosa väitöskirjoista on lähtökohdiltaan etnografisia, mutta varsinaista antropologista tutkimusta lumilautailusta on saatavilla vain vähän (ks. Christensen 2001a; 2001b).

Lumilautailututkimuksessa näyttää pitävän paikkansa periaate, jonka mukaan kiinnostus tiettyä ilmiötä kohtaan herää silloin, kun ilmiö muuttuu tavalla tai toisella näkyväksi esimerkiksi juuri lääketieteellisenä ongelmana.⁶⁸ Lumilautailua on tutkittu erityisesti sellaisissa maissa, joissa laji on harrastuksena suosittu ja joissa se on näkyvä osa nuorten yleiskulttuuria. On ymmärret-

⁶⁶ Ks. myös Mike Langranin ja Sivasubramaniam Selvarajin skotlantilaista lumilautailua käsittelevä artikkeli *Snow Sports Injuries in Scotland: A Case-Control Study* (2002)

⁶⁷ Jyväskylän yliopistossa lumilautailua tai sitä sivuavia aihepiirejä ovat pro gradu -töissään tutkineet muun muassa Minna Jokinen (2007), Ilja Koivisto (2007, Anssi Kangas (2005), Jaakko Mannermaa (2004) ja Elina Hasanen (2001). Lisäksi olen itse julkaissut jonkin verran lumilautailua käsittelevää tutkimusta (Hänninen 2004; Hänninen 2005; Hänninen 2006a; Hänninen 2006b; Hänninen 2007).

⁶⁸ Tommi Hoikkalan ja Leena Suurpään (2005, 287) mukaan ongelmalähtöinen (sosiaalipoliittinen) kysymyksenasettelu oli tyypillistä suomalaiselle nuorisotutkimukselle erityisesti suuntauksen alkuaikoina, mutta osittain edelleenkin.

tävää, että varhaiset tutkimukset ajoittuvat 1990-luvun puoliväliin, sillä lajin suosio oli tuolloin voimakkaassa kasvussa.

Vuosituhanneen vaihteesta lähtien ja jossain määrin aikaisemminkin (ks. Humphreys 1997; Humphreys 1996; Humphreys 1995) lumilautailun tutkimusta ovat hallinneet uusiseelantilainen, kriittinen sosiologia ja feministiset tutkimusasetelmat, sekä sosiologian liikuntaan, urheiluun ja vapaa-ajantutkimukseen keskittyneet suuntaukset, joihin Holly Thorpe (2011, 4), yksi suuntauksen edustajista, viittaa termillä fyysinen kulttuuritutkimus (*Physical Cultural Studies*, PCS). Uusiseelantilaisen lumilautailututkimuksen puitteissa on valmistunut ainakin kaksi väitöskirjaa (Spowart 2010; Thorpe 2007a) sekä runsaasti muuta tutkimusta, jota tarkastelen seuraavaksi lähemmin. Ennen 2000-lukua lumilautailututkimus oli lähtökohdiltaan huomattavasti vaihtelevampaa. Alakulttuurin käsitettä käytettiin yleisemmin kuin nykyään ja tutkimuksen lähtökohtana oli usein anarkia ja kulttuurinen vastarinta.

Antropologinen tutkimus on keskittynyt nuorison osalta erityisesti ikään ja ikäryhmiin eri kulttuureissa.⁶⁹ Länsimainen nuorisokulttuuri puolestaan kuuluu nuorisotutkimuksen piiriin. Nuorison ja lasten antropologiassa keskeisenä ongelmana ei ole ollut niinkään se, että olemassa oleva etnografinen tutkimus olisi pelkästään sivuuttanut lapset ja nuoret ikäkausisidonnaisina ryhminä. Kysymys on paremminkin siitä, että lapset ja nuoret on nähty pitkään aikuisiin verrattuna toissijaisina yhteiskunnallisina ryhminä (Caputo 1995, 21–22; Amit-Talai 1995, 223–224).

Nykyisin tilanne on muuttunut, ja esimerkiksi urheilun antropologiassa nuorison, urheiluperustaisten nuorisokulttuureiden ja vapaa-ajan merkitys on tunnustettu ja niitä tutkitaan monenlaisissa teoreettisissa ja metodologisissa asetelmissa.⁷⁰ Etnografiaa käytetään nuorisotutkimuksessa erityisesti siellä, missä tutkimusasetelmien keskiöön on nostettu nuorten omaan toimintaansa liittämät merkitykset. Etnografia on siis ikään kuin tehnyt paluun myöhäismodernin koulukunnan kritiikistä takaisin nuorisotutkimuksen keskiöön. Tilanteeseen on omalta osaltaan vaikuttanut myös se, että nuorisokulttuureilla on nykyisin näkyvä asema sekä populaarikulttuurissa että länsimaisessa yhteiskunnassa yleisestikin. Tämä on selkeästi havaittavissa, jos tarkastellaan nuoria ja nuorisoa omana kuluttajaryhmänään, eikä vain ongelmanuorina.

Etnografian puolesta puhuu myös Holly Thorpe. Artikkelissaan *Beyond "Decorative Sociology": Contextualizing Female Surf, Skate and Snow Boarding* (2006) Thorpe toteaa, että urheilun sosiologiassa ei kiinnitetä riittävästi huomiota erilaisiin tulkintakonteksteihin ja tutkimuksen kohteena olevien ilmiöiden historiaan, jolloin kuva niistä jää yksiulotteiseksi. Ilmiön taustalla Thorpe näkee kulttuurisen käänteen, jonka myötä monet sosiologit ovat etäännyneet metodologiasta perinteestään. Tässä myöhäismodernissa, dekoratiivisessa sosiologiassa

⁶⁹ Ks. esim. kulttuuriantropologi Margaret Meadin "Coming of Age in Samoa" (1928) ja "Culture and Commitment" (1970).

⁷⁰ Ks. esim. Blanchard & Cheska (1995).

(*decorative sociology*)⁷¹ sosiaalinen ja kulttuurinen muutos jäävät yksiulotteisten tutkimusasetelmien jalkoihin. (Thorpe 2006.)

Dekoratiiviselle sosiologialle on tyypillistä, että se sivuuttaa tutkimaansa ilmiötä, esimerkiksi lumilautailua, koskevan historiallisen kontekstin ja siirtää ilmiön eräänlaiseen myöhäismoderniin (postmoderniin) hypertodellisuuteen, jossa aikaa ja paikkaa ei käsitteiden perinteisessä merkityksessä ole. Thorpe (2006, 205–206, 209) itse kannattaa sosiaalishistoriallista lähestymistapaa ja lumilautailun etnografista kuvausta, jossa aika ja kulttuurinen konteksti ovat asianmukaisesti läsnä.

Olen Thorpen kanssa samaa mieltä siitä, että konteksti on lumilautailututkimuksessa tulkinnallisesti tärkeä käsite ja että metodologisesti viitekehysten rakentaminen on olennainen osa analyysia, vaikka nämä ajatukset eivät esimerkiksi antropologiassa tai kulttuurintutkimuksessa uusia olekaan. Lumilautailusta on kirjoitettu 2000-luvulla useita etnografisia väitöskirjoja (Elliot 2010; Thorpe 2007a; Bäckström 2005; Christensen 2001b) sekä huomattava määrä muuta tutkimusta, jossa dekoratiivinen elementti ei muodosta Thorpen kuvaamaa ongelmaa, mutta jonka *Physical Cultural Studies* -suuntaus huomioi vain satunnaisesti.

Kontekstin lisäksi vaihtoehtourheilun sosiologisessa tutkimuksessa olisi Holly Thorpen ja Robert Rinehartin mukaan syytä ottaa huomioon myös kulttuurinen kokemus. Artikkelissaan *Alternative Sport and Affect: Non-Representational Theory Examined* (2010) Thorpe ja Rinehart toteavat, että fyysisen kulttuurin kriittisessä sosiologiassa kulttuurinen kokemus usein unohtuu tai se redusoidaan joukoksi diskursiivisia tai tekstuaalisia representaatioita. Vaikka ruumiillisuuden teema ja ruumis käsitteenä ovat tulleet monilla tieteenaloilla representationalististen teorioiden rinnalle, on kysymys kokemuksen tutkimuksellisesta asemasta edelleen avoin. Usein edes ruumiillisuuteen perustuvat teoriat eivät kykene tavoittamaan tutkimiensa ihmisten kokemusta sen konkreettisessa ja arkipäiväisessä merkityksessä. (Thorpe & Rinehart 2010, 1269.) Kokemusta on vaikea käsitteellistää, koska osa fyysisistä tuntemuksista ei ole perusteiltaan lainkaan kielellisiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, kuten olen jo edellä todennut, että kokemuksen jakamiseksi ei ole aina olemassa sanoja.

7.1 Lumilautailu ja kaupallisuus

Kaupallisuus ja kuluttaminen muodostavat tärkeän osan nykypäivän lumilautailukulttuuria ja niillä on keskeinen sija myös lumilautailua käsittelevässä tut-

⁷¹ Sosiologien Chris Rojek ja Bryan Turner (2000, 1) mukaan dekoratiivinen sosiologia viittaa nykysosiologiassa elävään suuntaukseen, jossa tieteenalan empiriaan perustuva metodologia on korvattu sosiaalisten ja kulttuuristen ilmiöiden tekstuaalisilla tulkinnoilla. Tutkijat peräänkuuluttavat empiiristä kulttuurisosiologiaa, joka perustuisi empiirisistä lähtökohdista nouseviin historiallisiin ja vertaileviin tutkimusasetelmiin.

kimuksessa. Uusia urheilulajeja tutkineiden Hanspeter Stammin ja Markus Lamprechtin (1997) mukaan lumilautailun, maastopyöräilyn ja surffauksen kaltaiset "trendiurheilulajit", joiden suosio on kasvanut tuntuvasti viimeisten vuosikymmenten aikana, ovat osoittautuneet tehokkaiksi markkinoinnin välineiksi. Liikuntasosiologi Duncan Humphreys (1995, i) on kiinnittänyt huomiota samaan ilmiöön ja kutsuu lumilautailun kaupallistumista kapinallisuuden kaupallistumiseksi.

Vielä 1990-luvun alussa käytännössä kaikki lumilautailua koskeva mainonta oli laskijoiden omassa hallinnassa. Rahoituksesta vastasivat lähinnä lumilautavalmistajat, ja muita toimijoita oli vähän. (Christensen 2002, 91.) Lumilautailun mainonta perustui legendaarisen aseman saavuttaneiden ammattilaskijoiden varaan. Lumilautavalmistajilla oli ja on edelleenkin ammattilaskijoiden mukaan nimetyt pro model -mallistot. Pro model -lumilauta on tiettyä lumilautavalmistajaa edustavan ammattilaskijan erikoislauta, ja on mahdollista, että ammattilaskija on osallistunut myös laudan tekniseen ja visuaaliseen suunnitteluun. Christensenin mukaan ammattilaskijat ovat juuri se tekijä, joka yhdistää lumilautateollisuuden ja lumilautailijat ideologisella tasolla. Lumilautailijoiden oma media on lajille tärkeä siksi, että se antaa laskijoille mahdollisuuden kontrolloida ja tarvittaessa vastustaa lajiin kohdistuvia ulkopuolisia muutospaineita. (Christensen 2008, 298-299; Christensen 2002, 91-92.)

Lumilautailijoiden symbolista vastarintaa tutkinut sosiologi Rebecca Heino (2000) toteaa, että mainonnan määrään suhteutettuna kaupallisuuden paine on lumilautailukulttuurissa huomattavan suuri, jos tilannetta verrataan lasketeluun tai muihin vastaaviin lajeihin. Mainontaa on 1990-luvun alun tilanteeseen verrattuna paljon. Lisäksi lumilautailulla mainostetaan enemmän sellaisia tuotteita, jotka eivät suoraan liity lumilautailuun kuin sellaisia, jotka ovat osa lumilautailun maailmaa. Urheiluvälineiden ja vaatetuksen lisäksi trendiurheiluun tyypillisesti liitetty vauhti ja vaara myyvät lähestulkoon mitä tahansa virvoitusjuomista kelloihin, pankkien talletustileihin, matkapuhelimiin ja tietokonepeleihin (ks. Thorpe 2010b, 380):

Lumilautailun kasvojenmenetyksen on aiheuttanut microsoftit ja noki, jotka mainostavat kännyköitään trendikkäästi lumilautailulla "cool-hunttereidensa" havaittua lajin olevan nuorten suosiossa. Suuret firmat ovat antaneet järkyttäviä summia lumilautailuun (summalla sähköistäisi Afrikan useita kertoja) vain sen takia, että populaarimedial ja globalisaation raiskaamat lapset ja nuoret käskevät vanhempansa ostamaan "megatrendikkään" puhelimen, pelikonsolin, tms. koska lumilautailivat. (L2: 23, M)

Ilmiö on selkeästi nähtävissä, kun tarkastellaan lumilautailukilpailujen taustalla toimivia isoja sponsoreita, ja onkin ymmärrettävää, että kehityssuunta herättää lumilautailijoiden keskuudessa kritiikkiä.

Uusien urheilulajien ja trendiurheilun yleistymiseen ovat vaikuttaneet yhtäältä nuoruuteen elämänvaiheena liittyvä vapaa-ajan lisääntyminen sekä toisaalta toisen maailmansodan jälkeen kohentunut taloudellinen tilanne. Trendiurheilu voidaan jakaa reaalsiin, marginaalisiin ja keinotekoisiiin lajeihin. Mainonnan ja kulutuksen tarkoituksiin kehitetyiltä keinotekoiselta trendiurhei-

lulta puuttuu spontaani syntyhistoria, joka takaa lajin omaleimaisuuden. Lisäksi niiden elinkaari on usein huomattavan lyhyt. (Stamm & Lamprecht 1997.)

Lumilautailussa, joka edustaa Stammin & Lamprechtin (1997) mukaan reaalista eli spontaanisti kaupallisuudesta riippumatta syntyynyttä trendiurheilua, kaupallisuuden rooli on, kuten edellä esitin, kaksijakoinen. Robert Rinehart toteaa artikkelissaan *Exploiting a New Generation: Corporate Branding and the Co-Optation of Action Sport* (2008), että lumilautailun kaltaisten uusien urheilulajien kaupallistamiseen liittyy ironisia piirteitä. Lumilautailua myydään ja sitä käytetään myynnin välineenä sen luovuutta ja yksilöllisyyttä korostavien elementtien vuoksi. Kuitenkin samaan aikaan mainonta tavoittelee laajoja ihmisjoukkoja luodakseen mainostetulle tuotteelle massamarkkinat ja/tai erottautuakseen massamarkkinoista yksilöllisen mainonnan ja tuotteen kautta. (Rinehart 2008, 74–75.)

Mainonnan ja eritoten brändäämisen perusajatuksena on myydä konkreettisten tuotteiden sijaan ideoita ja mielikuvia. Tämä on tyypillistä erityisesti uuden urheilun ja extreme-lajien kohdalla. Kaupallistumisen rinnalla lumilautailuun vaikuttaa myös toinen ilmiö: uusien urheilulajien "normalisoituminen". Rinehart määrittelee normalisoitumisen prosessiksi, jossa alun perin elämäntyylistä syntynyt kulttuuri-ilmiö, kuten lumilautailu, muuttuu kaupallistuessaan elämäntyylistä urheilulajiksi – yhdeksi lajiksi muiden perinteisten lajien joukossa. (Rinehart 2008, 76–77.)

Ilmiön taustalla vaikuttaa ristiriitainen tarve "normalisoida" kaupallistettavasta lajista sellainen, että se vetoaisi mahdollisimman suureen määrään ihmisiä. Varsinainen tuote, jota tässä tapauksessa myydään, tai jonka kautta asioita myydään, on kuitenkin "eksoottinen", jännittävä ja trendikäs lumilautailu, jonka mainonnallinen voima perustuu nimenomaan yksilöllisyyteen ja luovuuteen. Normalisointipyrkimykset selittävät myös sitä, miksi kysymys siitä, onko lumilautailu urheilua, jakaa voimakkaasti laskijoiden mielipiteitä. Perinteisen urheilun muodot ja kaupallistuminen edustavat lumilautailun arvoille vastakkaista maailmaa, johon laskijat suhtautuvat kielteisesti. (Ks. Hänninen 2005.)

Lumilautailijoiden ja laskettelijoiden välisiä konflikteja tutkineet liikuntasosiologit Emily Coates, Ben Clayton ja Barbara Humberstone (2010) toteavat, että lumilautailijat ovat yhtäaikaaisesti sekä kaupallisuutta vastaan että sen puolella. Yhteiskuntakritiikki on vuosien varrella vähentynyt sikäli kuin sitä on ylipäätään ollut. Lumilautailijat ovat osa lajia hyödyntävää kaupallista koneistoa, mutta passiivisia kohteita he eivät tässä prosessissa suinkaan ole. Lumilautailijat haluavat olla mukana kaupallisuudessa osittain juuri siksi, että kontrolli omaan kulttuuriin halutaan säilyttää. Osallistuminen on osa tätä logiikkaa, jonka kautta lumilautailijat haastavat kapitalistisen urheilumaailman arvot.⁷² (Coates & al. 2010, 1095–1096; Vrt. Bäckström 2005, 306.)

Liikuntasosiologi Duncan Humphreysin mukaan fordistista massakulutusta on viimeisten kolmenkymmenen vuoden aikana seurannut niin sanottu postfordistinen vaihe, joka vastaa hyvin kulutuksen eriytymistä seuranneisiin

⁷² Ks. van Bottenburg & Salome (2010).

haasteisiin. Lumilautailussa postfordistinen kulutusmalli ruokki uudenlaista individualismiin ja omaehtoisuuteen perustuvaa sosiaalista mielialaa (*Zeitgeist*) ja nosti grungen, rave-kulttuurin ja punkin kaltaiset alakulttuurit, kuten Humphreys näitä nuorisokulttuureita kutsuu, osaksi nykypäivän kaupallisia kulutusmarkkinoita. (Humphreys 1998, Humphreys 1997; Humphreys 1996.) Thorpen (2007a, 108) mukaan lumilautailu näyttäytyy postfordistisessa järjestelmässä ilmiönä, jossa lumilautailijat kommunikoivat kulttuurisia arvojaan juuri kulutusvalintojensa kautta.

Kun omaehtoinen tekeminen ideologiana kohtaa kaupallistumisen hahmossa kapitalistisen logiikan, jossa nuorisokulttuureiden arvot ja tyyllinen ilmaisu muuttuvat itseisarvosta välineeksi, joudutaan nuorisokulttuureiden autenttisuutta koettelemaan ristiriitatilanteeseen. Vastakkainasettelu koskettaa Humphreysin (1998) mukaan lähestulkoon jokaista nykypäivän nuorisokulttuuria, mutta erityisesti lumilautailua, jossa kaksijaksoisuus onkin selkeästi läsnä.

Kaupallistuminen on edesauttanut lumilautailukulttuurin kehitystä ja tarjonnut sille taloudelliset edellytykset omaehtoisuuteen perustuvan ideologian rakentamiseksi. Tärkein ajanjakso tässä prosessissa ajoittuu lumilautailukulttuurin osalta lajin syntyaikoihin 1960-luvulle. Humphreysin mukaan ensimmäiset lumilautailijat edustivat esimerkkiä hedonistisesta huolettomuuden ideologiasta. Vuosikymmentä myöhemmin 1970- ja 1980-lukujen vaihteessa 1960-luvun kumouksellisista oli tullut vallitsevaan yhteiskuntatilaan ja sen mahdollisuuksiin nihilistisesti suhtautuvia epäilijöitä ja 1980-luvulla suunta oli kääntynyt grunge-tyylin itsekeskeiseen apatiaan. (Humphreys 1997, 148.) Yhteistä mainituilla suuntauksilla on se, että ne ovat kaikki tavalla tai toisella vaihtoehtoisuuteen tai kapinallisuuteen perustuvia ideologioita. Niiden yhteiskunnallinen sanoma on anarkia, joka ei taivu kritisoimansa yhteiskunnan edessä.

Sosiologi Michele Donnelly (2006, 291) toteaa, että lumilautailu on muiden niin sanottujen extreme-lajien tavoin kauttaaltaan kaupallinen ilmiö. Lumilautailun autenttisuudessa on kysymys kulutustottumusten ja -valintojen kautta vakiintuneista aitouden tai epäaitouden muodoista (ks. Hänninen 2005). Donnelly (2006, 291) mukaan valtavirraksi määriteltyjen yhteiskuntajärjestysten ja lumilautailukulttuurin välille kuviteltu vastakkainasettelu kuvaa enemmän nuorisotutkimuksen teoreettisia lähtökohtia kuin nuorisokulttuureita ilmiönä.

Lähemmässä tarkastelussa käy ilmi ensinnäkin, että lumilautailijat ovat motivaationsa puolesta heterogeeninen joukko yhteisesti jakamastaan lajista eli lumilautailusta kiinnostuneita ihmisiä. Lumilautailijat eivät ole yksiselitteisesti "joko tai" - joko marginaalissa eläviä anarkisteja ja yhteiskuntakriitikoita tai passiivisia markkinavoimien ohjaamia kuluttajia. Toiseksi Donnelly (2006, 221) esittää kysymyksen siitä, missä määrin, jos lainkaan, lumilautailukulttuuria voidaan pitää vaihtoehtoisena tai vastarintaisena kulttuuri-ilmiönä.⁷³ Lumilautailu on historiallisessa mielessä nopeasti kaupallistunut myöhäismoderni nuorisokulttuuri. Lumilautailijat vastustavat kaupallisuutta sikäli kuin se asettuu

⁷³ Käsittelemme teemaa lähemmin artikkeleissa *Against the Odds – Snowboarding in Scotland* (2006a) ja *Perinteisen urheilun tuolla puolen* (2005).

lumilautailukulttuurin sisäisiä arvoja ja päämääriä (esimerkiksi hauskanpito ja tekemisen omaehtoisuus) vastaan (ks. Christensen 1999, 115). Samalla he kuitenkin ammentavat vaikutteita kaupallisuudesta.

Vaikka miehisyyden saa lumilautailukulttuurissa erilaisia muotoja perinteiseen urheiluun verrattuna, se on yhtä kaikki maskuliininen maailma, jossa tyttöjen ja naisten lumilautailu määrittyy usein kaupallisuuden kautta autenttisen vastakohtaksi (ks. Donnelly 2006, 223). Olen Donnellyn kanssa samaa mieltä siitä, että naisten ja tyttöjen asema ei ole aina ollut lumilautailussa tasa-arvoinen miesten ja poikien kanssa. Lumilautailukulttuuri uusintaa vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä paitsi sukupuolen myös kaupallisuuden välityksellä. Toisaalta asiat ovat muuttuneet tasa-arvoisempaan suuntaan, mitä se tarkasti ottaen tarkoittaakaan, sitä mukaa kuin naispuolisten lumilautailijoiden määrä on kasvanut esimerkiksi viimeisten kymmenen vuoden aikana.

Maskuliinisuuden teemaan liittyy myös sosiologi Kristin Andersonin (1999) esittämä ajatus autenttisen ja epäautenttisen sukupuolittuneesta suhteesta lumilautailukulttuurissa. Anderson näkee lumilautailun ensisijaisesti nuorten, valkoisten, keskiluokkaisten poikien harrastuksena, mitä se sekä tilastollisesti että silmämääräisesti laskettelurinteessä havainnoituna onkin. Naiset ja tytöt näyttävät tässä asetelmassa epäautenttisina harrastelijoina, jotka eivät ymmärrä lumilautailusta juuri mitään tai jotka harrastavat lajia vain, koska se on muodikasta.

Artikkelissaan *Snowboarding – the Construction of Gender in an Emerging Sport* (1999) Anderson kuvaa niitä sosiaalisia käytänteitä, joiden välityksellä lumilautailun kaltainen uusi urheilu rakentaa maskuliinisuuttaan suhteessa perinteiseen urheiluun. Andersonin toteaa, että katu-uskottava punk-tyyli (street punk) on esimerkki siitä, miten heikosti organisoitunut, uusiin urheilulajiin identifioitua lumilautailu pyrkii liioitellun aggression kautta korostamaan maskuliinista luonnettaan (1999). Oma käsitykseni ilmiöstä on se, että vaikka lumilautailua voidaan perustellusti pitää poikien ja miesten hallitsemana lajina, on street punk -tyylille olemassa myös muunlaisia tulkintoja.

Ensinnäkin Andersonin analyysi on peräisin yli kymmenen vuoden takaa, jolloin naisten asema lumilautailukulttuurissa oli nykypäivään verrattuna marginaalinen. Anarkistiset elementit olivat tuolloin selkeämmin läsnä. Toiseksi Andersonin maskuliinisuutta korostava analyysi jättää huomiotta laajemman kulttuurisen kontekstin, jossa street punk -tyyli näyttää yhteiskuntakritiikin välineenä – ei niinkään naisia ja tyttöjä sortavana kulttuurisena käytänteenä. Vaikka liioiteltu aggressio korostaisikin lumilautailun maskuliinisuutta, on tästä vielä matkaa siihen, että aggressio maskuliinisena voimana sortaisi naisia tai tyttöjä tai että se kohdistuisi heihin suoraan esimerkiksi väkivallan muodossa.

7.2 Tytöt ja naiset lumilautailijoina

Liikuntasosiologi Mari Kristin Sisjord toteaa, että naislaskijoiden määrä on kasvanut lumilautailussa viime vuosina nopeasti. Kokonaisuutena naiset ovat lumilautailukulttuurissa kuitenkin sekä määrällinen että sosiaalinen vähemmistö. Esimerkiksi hyvä lumilautailija määritellään edelleen maskuliinisten, voimaa ja nopeutta korostavien ominaisuuksien kautta. Painotus on selkeästi havaittavissa, kun tarkastellaan ammattilumilautailun maailmaa tai rinteissä liikkuvia sekä miehistä että naisista koostuvia lumilautailijaryhmiä. Myös tiedotusvälineissä miehet saavat lumilautailussa enemmän näkyvyyttä naislaskijoihin verrattuna. (Sisjord 2009, 1312.)

On ymmärrettävää, että mieslaskijat ovat tiedotusvälineissä enemmän esillä. Onhan heitä esimerkiksi ammattilaismaailmassa huomattavasti naisia enemmän. Kysymys ei kuitenkaan ole yksinomaan erityisestä "maskuliinisesta järjestyksestä", kuten Sisjord ajattelee. Vaikka Sisjord on oikeassa siinä, että monet lumilautailussa arvostetuista ominaisuuksista ovat edelleen maskuliinisia, on mahdollista tulla hyväksi lumilautailijaksi myös ilman maskuliinisia määreitä. Tarkasti ottaen Sisjordin määritelmä koskee ensisijaisesti ammattilaskijoita, joille mainitut ominaisuudet ovat välttämättömiä. Kuitenkin jos lumilautailukulttuuria tarkastellaan kokonaisuutena, tilanne ei ole yhtä kärjistynyt. Hyvä ja arvostettu lumilautailija voi olla yhtä hyvin tyylillisesti hyvä laskija tai hänen asenteensa heijastaa lumilautailun arvoja niin, että häntä arvostetaan sosiaalisten taitojensa ansiosta.

Kun määrän sijaan tarkastellaan sitä, millaista näkyvyyttä naislaskijat ovat saaneet, eli miten heitä käsitellään lumilautailusta kertovassa mediassa, tilanne muuttuu kokonaan toiseksi. Sosiologi Kristin Andersson (1999) toteaa, että suhtautuminen naispuolisiin laskijoihin on korostetusti seksististä ja vähättelevää. Vastaavaan havaintoon on päätyttyä myös suomalaisen Flashback-lehden naiskuvaa tutkinut sosiologi Elina Mikola (2003, 33; ks. Tiihonen 1996, 98), jonka mukaan lautailulehtien sivuilla rakentuva maskuliinisuus edellyttää lumilautailukulttuurissa erottautumista paitsi ei-maskuliinisesta feminiinisydestä myös niin sanotuista vääristä, yleiskulttuuria edustavista maskuliinisuuden muodoista. Mikola ei mainitse tarkemmin, mitä hän tarkoittaa maskuliinisuuden väärillä muodoilla, mutta hänen asettamansa kysymys on jatkotutkimusta ajatellen mielenkiintoinen: millaisia maskuliinisuuksia lumilautailuun tyypillisesti liittyy, jos otetaan huomioon, että lumilautailijat haluavat erottautua maskuliinisuuden "vääristä muodoista" ja miten "väärät muodot" suhteutuvat maskuliinisuuden eri muotoihin yleensä?

Palatakseen keskusteluun siitä, onko lumilautailu todella niin maskuliinista kuin Sisjord ajattelee, on täysin mahdollista, että näin ei ainakaan kokonaisuutena ole. Päinvastoin, lumilautailu poikkeaa rullalautailusta ja surffauksesta siinä, että lumilautailussa naiset ovat olleet mukana lajin alkua ajoista lähtien. Vastaava ero on nähtävillä myös, kun lumilautailua verrataan muihin extreme-lajeihin. Lumilautailun "sukupuolineutraali" luonne, sikäli kuin tätä voidaan

pitää osoituksena tasa-arvosta, perustuu 1990-luvulla uransa aloittaneisiin naisammattilaskijoihin, jotka toimivat roolimalleina vielä tänäkin päivänä. Naisten lumilautailua ovat tukeneet myös lumilautavalmistajat, jotka ryhtyivät valmistamaan naisille tarkoitettuja varusteita 1990-luvulla. (Thorpe 2005b, 61–63, 67.) Kärjistetysti voidaan todeta, että lumilautailun kaupallistuminen on lisännyt tasa-arvoa lajin sisällä.

Sosiologi Alana Young on tutkinut, miksi lumilautailu on naisten keskuudessa suosittu laji, kun taas esimerkiksi rullalautailu on lähes kokonaan miesten hallinnassa. Artikkelissaan *Being 'Alternative' in an Alternative Subculture: Gender Differences in the Experiences of Young Women and Men in Skateboarding and Snowboarding* (2004) Young toteaa, että miesvaltaisuus on useimpia extreme-lajeja koskeva ilmiö. Erityisen mielenkiintoiseksi kysymyksen tekee se, että rullalautailun arvomaailma sisältää pikemminkin feminiinisiä kuin maskuliinisia elementtejä.

Rullalautailulle tyypillinen yhteistyö, epäkilpailullisuus, itseilmaisun ja -kontrollin korostaminen ja tiukkojen sääntöjen tai hierarkkisten rakenteiden puute ovat Youngin mukaan feminiinisiä määreitä.⁷⁴ Young toteaa lisäksi, että naisten saama sosiaalinen tuki on lumilautailussa yleisempää kuin rullalautailuissa. Paradoksaalisesti rullalautailu on miesvaltaista ja se pysyykin miesvaltaisena, koska sitä pidetään yleisesti miesvaltaisena. Lumilautailussa sosiaalinen tuki esimerkiksi perheen tai ystävien piirissä on yleisempää, eivätkä lumilautailijat naiset koe, että heidän sukupuoli-identiteettinsä jollakin tavalla kyseenalaistettaisiin – seikka, joka koskee rullalautailua tässä kohtaa hyvinkin konkreettisilla tavoilla. (Young 2004, 69, 80.)

Asetelma herättää kysymyksen siitä, olisiko ehkä enemmän niin päin, että rullalautailussa juuri miesten sukupuoli-identiteetti, millaisia muotoja se saakaan, on enemmän vaakalaudalla kuin naisten. Joka tapauksessa se, että lumilautailuun liittyy enemmän sosiaalista tukea kuin rullalautailuun, johtuu siitä, että lumilautailun julkisuuskuva ja maine kulttuuri-ilmionä on rullalautailua parempi. Lajin pariin hakeutuu erilaisia arvoja edustavia ihmisiä, joiden taustat vaihtelevat, mikä tekee lumilautailusta heterogeenisen kulttuuri-ilmion. Lisäksi, kuten edellä totesin, lumilautailun kaupallistuminen on lisännyt tasa-arvoa lajin sisällä. Naisten määrä on kasvanut ja tehnyt heistä kaupallisesti kiinnostavan kohderyhmän, jolle halutaan tarjota tuotteita samalla tavalla kuin miehillekin, joskin postfordistiseen tapaan naisten tarpeisiin räätälöitynä.

Youngin kysymystä siitä, miksi naisia on lumilautailussa enemmän kuin rullalautailussa, voisi jatkaa kysymällä, miksi juuri lumilautailusta on tullut hyvin suosittu laji kaikenikäisten naisten ja miesten keskuudessa, kun rullalautailussa harrastajat ovat edelleen lähinnä nuoria poikia ja miehiä. Oman näemykseni mukaan syynä on se, että lumilautailu on rullalautailua helpommin

⁷⁴ Lumilautailussa suoritukseen liittyy vastaavankaltaisia feminiinisiä luokiteltuja elementtejä. Lumilautailu korostaa tyyliä ja itseilmaisua, jotka perustuvat paremmin ruumiinhallintaan ja estetiikkaan kuin puhtaaseen voimannäyttöön. Nuorisotutkija Stanley Cohen (1987, 186) kiinnitti huomiota nuorisokulttuureiden feminiinisiin piirteisiin jo 1980-luvulla ja totesi, että esimerkiksi mod-kulttuuri on enemmän feminiininen kuin maskuliininen.

lähestyttävä laji. Laskettelukeskukset eli paikka, jossa lumilautailua harrastetaan, ovat monille esimerkiksi laskettelun kautta ennestään tuttuja. Siirtymä suksilta laudalle on lyhyt.

Tällaisessa ympäristössä sosiaalinen tuki on laajempaa kuin rullalautailussa, jossa harrastusryhmät ovat suljetumpia ja perustuvat lähes kokonaan informaaleihin kaveriporukoihin. Lisäksi rullalautailu on teknisesti vaativa ja tapa-urheilun laji, jossa erityisesti harrastuksen aloittaminen on korkean kynnyksen takana: on täysin eri asia kaatua lumeen kuin asfaltille. Toisaalta jos lumilautailun suosiota tarkastellaan median näkökulmasta, on selvää, että lajin julkisuuskuva on tapahtunut selkeä muutos "anarkistisesta" marginaalilajista kohti yleisesti hyväksytympää mainstream-urheilua. Kysymys on osittain siitä, että vieras, outo laji on muuttunut vähitellen tutuksi, mutta myös siitä, että lumilautailu on hauskanpitoa ja sosiaalisuutta korostavana lajina houkutteleva vaihtoehto moniin perinteisiin urheilulajeihin verrattuna.

Liikuntasosiologi Holly Thorpe tutkii väitöskirjassaan "Boarders, Babes and Bad-Asses: Theories of a Female Physical Youth Culture" (2007a) nuorten naisten asemaa nykypäivän länsimaisessa yhteiskunnassa. Lumilautailevat naiset edustavat Thorpelle uudenlaista, ennennäkemätöntä tapaa olla keskiluokkaan kuuluva nainen miehissä maailmassa. Naiseuden problematiikka hallitsee Thorpen laajaa tuotantoa, jossa hän kiinnittää huomiota myös maskuliinisuuden käsitteeseen. Artikkelissaan *Bourdieu, Gender, Reflexivity, and Physical Culture: A Case of Masculinities in the Snowboarding Field* (2010a) Thorpe keskittyy hegemonisen maskuliinisuuden uudelleen arviointiin. Käsitteenä hegemoninen maskuliinisuus, joka tuli feministisessä teoriassa käyttöön 1980-luvun loppupuolella, kuvaa niitä tapoja, joilla miehet sukupuolensa kautta hallitsevat ja uusintavat valtaansa yhteiskunnan eri osa-alueilla. Artikkelin perusajatuksena on, että lumilautailukulttuuri sisältää myös sellaisia maskuliinisuuden malleja, jotka korostavat miesten ja naisten tasa-arvoa, ja että klassinen hegemoniateoria ei pysty huomioimaan tätä uutta kehityssuuntaa. (Thorpe 2010a, 177–180, 201.)

Maskuliinisuus ja feminiinisyys ovat lumilautailussa perinteisin sukupuolimalleihin verrattuna joustavia käsitteitä. Myös miehet voivat kokea asemansa lumilautailukulttuurissa roolistaan riippuen eri tavoin. Thorpe erottaa toisistaan nuoret, teini-ikäiset laskijat (grommets), fratriarkalaiset nuorten miesten muodostamat ryhmät (bros), tos miehet (real men) ja vanhemmat miehet (old guys). Grommetit⁷⁵ ovat tyypillisesti nuoria teini-ikäisiä laskijoita, jotka suhtautuvat lumilautailuun innostuneesti, vaikka heidän taitotasonsa ei vielä vastaa tätä intoa. (Thorpe 2010a, 184–185; Ks. Hänninen 2007, 7.) Omassa aineistossani lumilautailu on grommeteille elämäntapa, vaikka laskemisen perimmäisestä motivaatiosta usein kiistelläänkin:

... ja sitten on semmosia isompiakin ryhmiä ja sitten siihen kuuluu semmosta siis pahimmillaanhan lumilautailu oli joskus sillen kun sitä alko sillen joskus ysiviidestä [1990-luvun puolivälistä] eteenpäin niin siellä oli semmonen yks tyyppi joka osas laskee ja sit sen perässä oli kymmenen, jotka vaan istuu siellä rinteessä ja sano sitten,

⁷⁵ Myös nuoriin surffareihin ja rullalautailijoihin viitataan englannin kielessä termillä grommet (Thorpe 2010a, 206).

että määpäs harrastan lumilautailua ... se oli sitä silloin, mutta on siellä nytkin vielä semmosia, että siellä on just joku kaks tyyppiä, jotka laskee silleen ja se faniporukka siellä perässä, että pääsee sitten sanomaan että mä harrastan lumilautailua. Mä lasken sen kanssa siellä. (T2, M80)

Teini-ikäiset laskijat liikkuvat laskettelurinteissä erikokoisina ryhminä, joiden hierarkkinen rakenne perustuu taitoon. Parhaat laskijat johtavat kilpailuhenkisiä ryhmiä, joissa näyttämisenhalu ja riskinotto määrittävät laskijoiden toimintaa. (Thorpe 2010a, 184–185; Ks. Hänninen 2007, 7.) Fratriarkaatti viittaa ryhmään, jossa nuoret miehet kilpailevat rohkeudesta ja osaamisesta. Thorpe kuvaa brosin toimintaa fratriarkaalisesti maskuliinisuudeksi, jota voi tavata myös lumilautailukulttuurin ulkopuolella. Nuorten miesten (bros) hierarkiat perustuvat lisäksi fyysiseen voimaan ja riskinottoon. Kolmannessa ryhmässä tosimitietoiset (real men) laskevat laskettelukeskusten ulkopuolella, vuorilla ja metsissä, joissa vaara on laskettelukeskusten kontrolloituun ympäristöön verrattuna konkreettisempi. Old guys on ryhmä vanhempia lumilaskijoita, jotka ovat iän myötä jättäneet fratriarkaaliset ryhmät ja laskevat nyt enemmän itselleen kuin näyttääkseen. Valtaa pitävät tässä hierarkiassa brosit, jotka päättävät muun muassa lumilautailukulttuurin tyyllillisistä painotuksista. (Thorpe 2010a, 186–193, 202.)

Omassa aineistossani erottuvat fratriarkaattia sivuavana ilmiönä lumilautailukulttuurin toiminnalliseksi perusyksiköksi kutsumani kaveriporukat tai tiimit, jotka tarjoavat ryhmien keskinäiseen vastavuoroisuuteen perustuvan vaihtoehdon esimerkiksi institutionalisoituneille urheiluorganisaatioille. Laskijat ovat kaveriporukoissa yleensä keskenään samanikäisiä ja johtohahmoja lukuun ottamatta myös taidoiltaan tasaväkisiä. Kaveriporukoiden ja lumilautailijaryhmien kokoonpanoon yleisellä tasolla vaikuttavat jonkin verran myös tyyli- ja asennot (pukeutuminen, laskutyyli), mutta vähemmän, sillä ryhmät voivat olla tyylliltään yhtä hyvin eklektisiäkin. Selkeämpiä ryhmiä muodostavat elämäntapalautailijat, ammattilaiset ja trendsetterit, joista viimeksi mainitut vastaavat Thorpen jaottelussa lähinnä nuorten mieslaskijoiden (bros) ryhmää. (Hänninen 2006b, 9–15.)

Muita ryhmiä ovat *wannabe*-laskijat sekä tietysti naispuoliset laskijat, joista osa sijoittui omassa analyysissäni *wannabe*-laskijoiden kategoriaan (Hänninen 2006b, 12–14). Holly Thorpen (2005a) mukaan naispuolisia laskijoita kuvataan usein muotitietoisiksi teeskentelijöiksi ja miespuolisia ammattilaskijoita palveliksi faneiksi tai tyttöystäviksi, jotka eivät ole kiinnostuneita lumilautailusta lajin itsensä vuoksi vaan miellyttääkseen lumilautailuvia poikaystäviään. Vastaava teema toistuu eri muodoissaan myös suomalaisessa lumilautailussa:

Joskus mä olen kuullut jotain tällastakin, että joku tyttö on joskus tullut sanon mulle, että sä varmaan lasket vaan sen takii, että sä vaan haluat nähdä siellä rinteessä jotain poikii, jotain söpöjä poikii. Mun mielestä se on tosi naurattava ennakkoluulo, mutta sellaisiakin tyttöjä on siellä rinteessä tosi paljon. Se on tosi koomista ajatella, että joku kuvittelis, että mä sen takii jaksaisin olla rinteessä, että mä bongaisin sieltä jotain hyvännäköisiä poikia tai jotain. Tää on ehkä tyhmin tällanen ennakkoluulo, minkä mä olen kohdannut tässä joskus. (T16, N86)

Asenne näkyi tutkimuksessani myös "snoukkapimuja" käsittelevissä kuvauksissa. Naispuoliset lumilautailijat leimataan *wannabe*-laskijoiden tapaan viimeisintä muotia oleviin "pappa betalar -varusteisiin" pukeutuviksi "märkäperseiksi", joiden lumen kastelemista takamuksista voi päätellä, että he lähinnä istuskelevat laskettelurinteissä juoruillen, eivätkä ole niinkään kiinnostuneita itse laskemisesta.⁷⁶ (Hänninen 2006b, 12.)

Naiseus määräytyy tässä heteroseksuaalisen normin puitteissa aktiivisen toimijuuden vastakohdaksi ja uusintaa länsimaisittain vallitsevaa maskuliinista sukupuolijärjestystä. (Sisjord 2009; Thorpe 2005a; Thorpe 2005b.) Sisjord jatkaa typologiaa lisäämällä siihen kulttuurisesti näkymättömien naislaskijoiden ryhmän. He edustavat naislaskijoiden keskuudessa määrällistä enemmistöä, joka lautailee aktiivisesti, mutta jolla ei ole lumilautailukulttuurissa suurta valtaa. (Sisjord 2009.)

Lajiin vakavasti suhtautuvien tyttöjen ja naisten aseman Thorpe näkee ristiriitaisena. Yhtäältä erityisesti, jos lumilautailua verrataan perinteiseen institutionalisoituun urheiluun, naispuolisilla laskijoilla on ollut pitkään 1960- ja 1970-lukujen vaihteesta lähtien mahdollisuus kilpailla ja toteuttaa itseään lumilautailussa nimenomaan naisina. Pyrkimys naisten ja miesten tasa-arvoon on nähtävillä esimerkiksi naisten omissa kilpailuissa, palkintorahojen tasavertaisessa jaossa sekä naisten erityistarpeita silmällä pitäen kehitetyissä lumilautailuvälineissä. (Thorpe 2005a; Thorpe 2008a, 22–24.) Toisaalta se, että naisten lumilautailu on eriytyneenä omaksi maailmakseen uusintaa lajin maskuliinisuutta marginalisoimalla naisten aseman ja sulkemalla heidät "omaan maailmaansa". (Thorpe 2005a.) Thorpen (2005b, 74) mukaan naisammattilaiset ovat voittaneet naisille uskottavan aseman lumilautailukulttuurissa laskemalla aggressiivisesti ja kuromalla naisten ja miesten välistä eroa näin umpeen. Myös tämä teema on läsnä omassa aineistossani:

Kyllä mä olen ainakin pärjännyt ihan silleen, että ei mun tarte muuttaa mitenkään mun luonnetta tai mitään muuttaa [naispuolisena lumilautailijana], jos mä olen siellä [laskettelurinteessä]. Mutta kyllä musta hirveesti sellaisia tyttöjä tai ne tytöt, jotka just hyppii ja silleen enemmän, niin ne on kyllä aika semmosia poikamaisia, semmosia jätkämäisiä sitten ... ne on sellasii, miten mä nyt sanoisin, kyllä munkin housut itse asiassa roikkuu, kun mä lasken, mutta se on niinkun aika sellasta jotenkin hirveen poikamaisennäköstä ja sitten, kun näkee sellasii ihmisii vapaa-ajalla, kun ne pukeutuu vapaa-ajallakin löysiin housuihin ja on vähän silleen just poikamaisia ... (T16, N86)

Pyrkimys laskea samalla tavalla ja olla yhtä hyviä kuin miehet viittaa siihen, että naisilla ei ole tässä kohtaa edelleenkaan "oma kulttuuria". Vertailukohtana on aina maskuliininen sukupuolijärjestelmä. Toisaalta tutkimusaineistossani on paljon esimerkkejä siitä, kuinka naispuolisiin laskijoihin ja tyttöihin suhtaudutaan heidän omasta mielestään kannustavasti ja hyvin ilman sukupuolen kautta jäsenyviä ennakkoluuloja.

⁷⁶ Snoukkapimujen ohella lumilautailukulttuurissa puhutaan myös niin sanotuista pisiksistä ja pissismistä (ks. Paumo 2012).

Eriytymisen kaksinainen luonne nousee esille esimerkiksi kilpailemisessa, jossa eniten julkisuutta saa Thorpen mukaan näyttävä, mutta miesvaltainen Big Jump. Myönteisenä asiana Thorpe näkee lumilautailun maailmassa sen, että laji on miesvaltaisuudestaan ja siitä seuraavasta maskuliinisuudesta huolimatta osallistunut kokonaan uudenlaisten naiseuden ja miehisyyden mallien rakentamiseen. Lumilautailu ylittää työn, perheen ja jopa terveyden edustamat perinteiset arvot ja nostaa laskemisen jokapäiväistä arkea hallitsevaksi elämäntavaksi. Maskuliinisuus ja feminiinisyys määrittyvät tässä individualistisesti itsensä toteuttamisen ideologian puitteissa. (Thorpe 2005a; Ks. Sisjord 2009.)

Itsensä toteuttamisen merkityksestä lumilautailukulttuurissa puhuu myös liikuntasosiologi Lucy Spowart, joka on tutkinut äitiyttä ja lumilautailua. Väitöskirjassaan "Snowboarding Mums Carve Out Fresh Tracks: Collective Stories From the Mountains of Aotearoa/New Zealand" (2010) Spowart toteaa, että naisten urheilu- ja vapaa-ajan harrastuksia käsittelevä tutkimus on lisääntynyt viime aikoina. Huomiota on kiinnitetty erityisesti sellaisiin lajeihin, esimerkiksi bodaukseen, vuorikiipeilyyn ja moottoripyöräilyyn, jotka eivät ole perinteisesti naisten suosimia lajeja (Spowart 2010; ks. myös Spowart et al. 2008, 187).

Vapauden tavoittelu, hedonismi ja vastuuttomuus (Humphreys 1996) ovat määreitä, joita ei yleensä ainakaan myönteisessä mielessä liitetä äitiyden ideaaleihin. Spowart onkin kiinnostunut niistä tavoista, jolla hänen tutkimansa naiset rakentavat lumilautailun kautta uudenlaisia tapoja olla äiti (myöhäis)modernissa länsimaisessa yhteiskunnassa. Lumilautailu tarjoaa äideille väylän toteuttaa ja rentoutua perhe-elämän paineiden keskellä. (Spowart 2010.) En itse keskity tässä tutkimuksessa lumilautailukulttuurin naiskuvaan. Saata-villa olevan tutkimuksen perusteella voidaan kuitenkin todeta, että naisten asema on lumilautailukulttuurissa ristiriitainen. Naiset ovat tervetulleita harrastamaan lajia, ja heille on nykypäivänä tarjolla paljon erilaisia vaihtoehtoja toteuttaa itseään lumilautailun maailmassa. Toisaalta jos tarkastellaan esimerkiksi sitä, mitä hyvällä lumilautailijalla tarkoitetaan, on selvää, että vertailukohtat ovat ehkäpä sosiaalisuutta ja ekspressiivisyyttä lukuun ottamatta hyvin maskuliinisia, ja että myös naislaskijat itse pyrkivät kohti tiettyjä maskuliinisesti määrittyviä ideaaleja. (Vrt. Rönkä 2010, 14–15; Urponen 2009.)

7.3 Lumilautailu ja median representaatiot

Lumilautailijoita on käsitelty suomalaisissa tiedotusvälineissä pääasiassa kolmella kielenkäytöltään erilaisella tavalla. Oudoksuvalla diskurssille on ominaista lumilautailijoiden pukeutumisen ja puhetyylin kummastelu. Kannustavan diskurssin puitteissa lumilautailusta luodaan positiivinen kuva, joka pyrkii hälventämään lajiin vielä 2000-luvun puolivälissä kohdistuneita ennakkoluuloja. Kolmantena lähestymistapana tulee hieman ennen 2000-luvun puoliväliä kilpailua painottava diskurssi, joka esittää lumilautailun yhtenä kilpailulajina muiden joukossa. (Mannermaa 2004.) Näin siitäkkin huolimatta, että esimerkiksi

Salt Lake Cityn olympialaisissa vuonna 2002 muut, perinteisemmät talviurheilulajit ajoivat televisiossa lumilautailun edelle:

... silloin kun ne [half-pipen miesten finaali Salt Lake Cityn olympialaisissa] tuli niinkun, niin näytettiin jotain ampumahiihtoo Suomen kanavilta ja suomalaiset [lumilautailijat] oli finaalissa siinä. Ja sitten tota niin itekin pistin sinne Ylen meininkiin [katsojapalautetta] ja sitten ne näytti mitä se nyt oli, parin viikon päästä näytti sen sitten telkkarista, mutta tosiaan vaan pelkkänä koosteena. Ja suomalaiset ei pärjännyt ampumahiihdossa niinkun oli siellä yks ampumahiihtäjä ja se oli jotain vittu neljäskymmenes tai jotain. Ja sitten suomalaisia [lumilautailijoita] oli monta finaalissa. Huono meisinki ... (T4a-b, M78)

Sitaatin kuvaamaa närkästystä selittää omalta osaltaan myös se, että monet tutkimukseeni osallistuneista lumilautailijoista olivat järjestäneet finaalia silmällä pitäen erikokoisia "kotikatsomoita", joissa haluttiin yhdessä kannustaa omia suosikkeja. Pettymys oli suuri, kun koko illan mittaiseksi odotettu lähetys osoitautui lopulta vai lyhyeksi välähdykseksi muiden kisalajien lomassa. Nykyisin lumilautailulla on Suomessa eri televisiokanavilla suhteellisen tasa-arvoinen asema muihin talviurheilulajeihin verrattuna. Perinteisten kisamuotojen, kuten maailmancupin ja olympialaisten lisäksi tarjolla on myös esimerkiksi lumilautailijoiden oma Ticket to Ride -kiertue (TTR).

Varsinaista anarkistista diskurssia tiedotusvälineissä ei Jaakko Mannerman analyysissa esiinny. Oudoksuvan diskurssin kohdalla on lumilautailututkimuksen valossa oletettavaa, että tällainenkin diskurssi on olemassa. Mielenkiintoista analyysissa on diskurssien ajallinen järjestys: muutos lähtee oudosta, uudesta kulttuuri-ilmioistä ja liikkuu kohti yleisesti hyväksytyjä urheilulajeja.⁷⁷ Voidaan tietysti kysyä, kumpi on lopulta muuttunut: lumilautailu, lumilautailun julkisuuskuva vai, kuten itse ajattelen, mahdollisesti molemmat. Julkisuuskuvan näkökulmasta näyttää siltä, että uuden kulttuuri-ilmion kohdalla media tarvitsee aina tutun viittauskohteen, johon uutta voidaan verrata. Tämä selittää myös sitä, miksi lumilautailu rinnastetaan mediassa usein urheiluun. Huomion arvoista on kuitenkin, näennäisestä kronologiasta huolimatta, että kaikki edellä mainitut diskurssit ovat koskettaneet lumilautailua vaihtelevasti lajin alkuajoista lähtien, ja että näin tapahtuu edelleen.

Liikuntasosiologi Robert Rinehart on tutkinut lumilautailua myöhäismodernina vaihtoehto- tai extreme-urheilulajina.⁷⁸ Hän pohtii, voisiko extreme-urheilun vaihtoehtoinen luonne heijastaa paradigmaattista siirtymää perinteisestä, maskuliinisesti jäsentyvistä urheilusta kohti myöhäismodernia urheilua, jollaisena hän näkee lumilautailun. Artikkelissaan *Babes & Boards – Opportunities in New Millenium Sport* Rinehart toteaa, että suuri osa pohjoisamerikkalaisessa koulujärjestelmässä opetetuista urheilulajeista on perinteisiä lajeja (koripallo, jääkiekko, jalkapallo), jotka korostamalla nopeuden ja voiman kaltaisia elementtejä tulevat samalla uusintaneeksi yhteiskunnan maskuliinisia rakenteita. Naiset ja tytöt jäävät toiselle sijalle urheilussa, joka perustuu puhtaasti fyysiseen

⁷⁷ Ks. Tommi Hoikkalan (1989) analyysi nuorison julkisuuskuvasta tiedotusvälineissä.

⁷⁸ Ks. Christensen (2001b).

voimaan. Asia on tärkeä, sillä koulut välittävät liikuntaopetuksensa yhteydessä myös yhteiskunnallisia arvoja. (Rinehart 2005, 234.)

Naisten asema extreme-urheilussa vaihtelee lajikohtaisesti. On nähtävissä, että vaihtoehtoisessa urheilussa, jolla ei ole koulumaailmassa pedagogista asemaa, naispuolisten harrastajien on helpompi löytää oma paikkansa aktiivisina toimijoina. Rinehart kuitenkin epäilee, että viime kädessä myös vaihtoehtourheilu seuraa establiioituneen mainstream-urheilun maskuliinisia painotuksia. Media ja mainonta ovat tässä suhteessa hyvin perinteisiä. Ne uusintavat maskuliinisuutta korostavia representaatioita ja tulevat samalla määritelleeksi myös kuvaamansa todellisuuden maskuliinisten arvojen mukaisesti.⁷⁹ (Rinehart 2005, 239–241.)

Liikuntasosiologi Michele Donnelly (2007) päätyy vastaavaan lopputulokseen artikkelissaan "*Take the Slam and Get Back Up*" - *Hardcore Candy and the Politics of Representation in Girls' and Women's Skateboarding and Snowboarding in Television*. Donnelly analysoi naisten elämäntapaurheiluun keskittyvää reality-sarjaa *Hardcore Candy*, joka esittelee extreme-urheilun maailmassa eläviä "nais-sankareita" harrastustensa parissa. Donnelly toteaa, että päinvastoin kuin sarjan tekijät väittävät, ohjelma uusintaa miesten ja naisten välistä sukupuolieroa kuten muutkin extreme-urheilusta kertovat televisio-ohjelmat. (Donnelly 2007.)

Mediassa naiset ja tytöt ovat yhä edelleenkin alistetussa asemassa. Heidän toimintansa on seksuaalisoitua, esineellistettyä, trivialisoitua ja aliarvostettua (Kane & Greendorfer 1994, 36; ks. Donnelly 2003, 147). Myös rullalautailua ja lumilautailua käsittelevässä tutkimuskirjallisuudessa käsitys naisten alisteisesta asemasta elää vahvana. Donnellyn mukaan kaikki ilmiötä koskeva tutkimus on yhtä mieltä siitä, että lumilautailuun liittyy hegemonisen maskuliinisuuden piirteitä, ja että pojat ja miehet edustavat edelleen "ainoaa ja oikeaa" tapaa olla lumilautailija (Donnelly 2007, 128).

Donnelly (2007, 141) toteaa, että vaihtoehtourheiluun liittyvä teollisuus ja välinevalmistus perustuvat kokonaisuutena sukupuolieron varaan. Naisilla on omat lumilautailukilpailunsa, naisille räätälöidyt varusteet ja nykyisin myös monet lumilautailutapahtumat ovat naisille suunnattuja. Kun tietty tulkinnallinen kehys, tässä tapauksessa naisten ja miesten välinen sukupuoli, esiintyy kertaalleen median representaatioissa, sitä on hyvin vaikea muuttaa (Hall & al. 2000, 650). Media ja mainonta levittävät toiseuden sanomaa tehokkaasti. Sen avulla tavoitellaan ja on myös saavutettu taloudellista hyötyä.⁸⁰ Lisäksi nuoriso-

⁷⁹ Jacqui Stone ja John Horne ovat tutkineet laskettelun ja lumilautailun julkisuuskuvaava Brittein saarilla Torinon talviolympialaisten yhteydessä talvikaudella 2005–2006. Heidän mukaansa naislaskijoista kirjoitettiin vähemmän ja asiayhteyksissä, jotka eivät suoranaisesti olleet tekemisissä heidän urheilusuoritustensa kanssa. Sukupuolta koskevien erojen lisäksi myös urheilijoiden status vaikutti uutisointiin. Britannian joukkueessa oli yhteensä 38 urheilijaa, joista vain neljää eliittuurheilijaa käsiteltiin mediassa laajemmin. (Stone & Horne 2008, 108.) Stone ja Horne eivät kerro, oliko neljän eliittuurheilijan joukossa naispuolisia lumilautailijoita.

⁸⁰ Sukupuolieron lisäksi mediassa elää myös muita lumilautailun toiseutta korostavia representaatioita. Yksi tavallisimmista liittyy "lököpöksylumilautailijoiden" kapinallisuuteen ja marginaaliseen asemaan urheilun yleiskulttuurissa. (Ks. Hänninen 2006b, 40.)

tutkija Sarah Thorntonin (1995, 132) mukaan massamedia tarjoaa nuorille vertailukohdan, jonka kautta autenttisuutta on mahdollista arvioida ja jopa rakentaa.

Massamedialla on Thorpen mukaan vain vähän tai ei lainkaan käsitystä siitä, mistä lumilautailussa on kysymys. Lumilautailijat massamedia esittää usein nuorina, valkoihoisina kapinallisina, mikä synnytti erityisesti lajin alkuaikoina huomattavan määrän kielteistä julkisuutta. Esimerkiksi *The Time Magazine* -lehti julkaisi vuonna 1988 lumilautailun olevan "pahin" (the worst) uusista urheilulajeista. 1990-luvulla asenteet alkoivat kuitenkin muuttua, kun tuotantoyhtiöt ja mainosmaailma huomasivat lajin kaupallisen potentiaalin ja alkoivat kilpailla erityisesti nuorten miesten huomiosta. (Thorpe 2007a, 150; Thorpe 2011a, 7; Bruce & al. 2007.)

Lumilautailijoiden itse ylläpitämä lajikohtainen media koostuu erilaisista aikakauslehdistä, lumilautailuelokuvista ja Internet-sivustoista. Toimittajat, editoijat, valokuvaajat ja elokuvantekijät ovat joko entisiä tai nykyisiä lumilautailijoita. Lajikohtainen media nauttii lumilautailijoiden luottamusta ja sitä voidaan pitää tärkeänä osana niitä prosesseja, joiden kautta laskijat rakentavat omaa identiteettiään lumilautailijoina. (Thorpe 2007a, 150.)

Kolmas lumilautailun maailmassa elävistä medioista on ruohonjuuritasolla toimiva mikromedia, johon kuuluvat kotitekoiset lumilautailuelokuvat ja muu itse tehty materiaali. Toisin kuin lajikohtainen media mikromedia tavoittelee omaan kaveripiiriin kuuluvia laskijoita ja toimii lumilautailumaailman paikallisella tasolla. Merkille pantavaa mikrotasolla on se, että se saattaa suhtautua kriittisesti tai parodioiden paitsi massamediaan myös lajikohtaiseen mediaan – joka on itse asiassa monella tavalla mikromedian esikuva. (Thorpe 2007a, 151; Thornton 1995; Ks. Hänninen 2004, 80–81.) Tämä johtuu siitä, että vaikka lajikohtaista mediaa pidetään lumilautailumedioiden autenttisimpana muotona, sen rakenteet ovat nykyisin lähes yhtä kaupallisia kuin massamediankin. Omassa tutkimusaineistossani epävirallisten tiimien toimintaa arvostellaan juuri sillä perusteella, että ne muistuttavat liiaksi kaupallisessa maailmassa vaikuttavien virallisten tiimien toimintaa. Näin siitäkin huolimatta, että ne toisaalta kritisoivat representoimaansa todellisuutta. (Ks. Hänninen 2006b, 8–9.)

Nykypäivänä on vaikea löytää sellaista lumilautailukulttuuria, joka ei olisi tavalla tai toisella tekemisissä kaupallisuuden kanssa, vaikka esimerkiksi ruohonjuuritason mikromedia ei varsinaisesti kaupalliseen kategoriaan kuulukaan. Kysymys on valtataistelusta, jossa kamppaillaan siitä, kuka hallitsee mediaa ja kaupallistumista – lumilautailija vai jokin ulkopuolinen taho.

Kuten aikaisemmin totesin, lumilautailun mediakuva seuraa niitä sukupuolisia käytänteitä, jotka hallitsevat perinteistä urheilua. Artikkelissään *Foucault, Technologies of Self and the Media* (2008a) Holly Thorpe toteaa, että lumilautailussa elää joukko feminiinisyyden muotoja, jotka haastavat urheilun maskuliinisen maailman. Naispuoliset ammattilaskijat eivät enää välttämättä suoraan jäljittele miespuolisia laskijoita tai pyri heidän kanssaan samanlaisiin suorituksiin. He rakentavat omia tapojaan olla nimenomaan naispuolisia lumilautailijoita.

Massamediassa foucault'laiset eristämisen (*exclusion*) prosessit ovat selkeästi nähtävillä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että naislaskijoiden yhteydessä käsitellään tiedotusvälineissä muita kuin itse lumilautailuun liittyviä aiheita, esimerkiksi ulkonäköä ja seksuaalisuuteen liittyviä seikkoja, mikä ei edistä naisten asemaa lumilautailukulttuurissa. Naislumilautailun kasvun myötä massamedian rinnalle on tosin noussut myös naisiin "neutraalisti ja asiallisesti" suhtautuvia lajikohtaisia medioita, kuten lumilautailuaiheisia erikoislehtiä.⁸¹ (Thorpe 2008b, 204–206.)

Lajikohtaisen median heterogeenisuus on vapauttanut lumilautailun naiskuvan perinteisestä sukupuolijärjestyksestä. Uusissa käytänteissä naiset esiintyvät lumilautailukulttuurin täysivaltaisina jäseninä ja aktiivisina toimijoina. Thorpe (2008a, 208, 224–225) toteaa lisäksi, että kaikki seksistisiksi luokitellut representaatiot eivät välttämättä ole lainkaan seksistisiä. Hän viittaa tässä siihen, millaisia vaikutuksia feminiinisten diskurssien näennäisesti seksistisillä muodoilla on käytännössä naislaskijoiden kokemuksiin lumilautailusta ja itsestään lumilautailijoina. Olen Thorpen kanssa samaa mieltä siitä, että tutkijoiden seksistisiksi tai ylipäättään sukupuolisidonnaisiksi määrittelemät kysymykset eivät aina vastaa naispuolisten lumilautailijoiden omaa kokemusta.

7.4 Kilpaileminen ja talviolympialaiset

Lumilautailun julkisuuskuvaa Brittein saarilla Torinon olympialaisten aikana talvikaudella 2005–2006 tutkineet Stone ja Horne (2008, 108) toteavat, että lumilautailulla ei ole virallista järjestäytyntä rakennetta, vakiintuneita kilpailuorganisaatioita tai rekrytointistrategiaa. Väittäminen on virheellinen, sillä lumilautailulla on selkeä, lumilautailukulttuurin puitteissa järjestäytynyt rakenteensa ja joukko vakiintuneita kilpailuorganisaatioita.⁸² Suomessa lumilautailijoita rekrytoi esimerkiksi Suomen lumilautaliitto. Muita ammattilaisuuteen johtavia väyliä ovat lumilautavalmistajien omat "tiimit" ja lumilautailufilmejä kuvaavat tuotantoyhtiöt. Rekrytointi ei vastaa näissä tapauksissa suoraan perinteistä seuraurheilumallia, jota Stone ja Horne mahdollisesti rekrytoinnista puhuessaan tarkoittavat, mutta molemmilla on samankaltainen tehtävä: edistää lajia ja tarjota laskijoille mahdollisuus edetä urallaan. (Ks. esim. Hänninen 2007, 10–11; Hänninen 2006b, 11–13; Hänninen 2005, 38–39, 42.)

⁸¹ Naispuolisiin lumilautailijoihin keskittynyt tutkimus kamppailee samojen teoreettisten kysymysten keskellä kuin feministinen teoria yleensäkin. Tasa-arvofeministisessä suuntauksessa, jota Thorpen havainto tässä kohtaa edustaa, naiseus sisällytetään näennäisesti neutraaliin, mutta käytännössä maskuliiniseen ihmiskäsitykseen. Gynosentrinen eli naiskeskeinen naistutkimus kritisoi tasa-arvofeminismistä siitä, että se ei kyseenalaista ihmisenä olemisen maskuliinisia normeja. Jälkistrukturalistisessa perinteessä sukupuolen määritelmästä on luovuttu monin paikoin kokonaan. Tilalle on tullut naiseuteen liittyvistä kokemuksista ja sukupuolen yhteiskunnallisesta rakentumisesta kiinnostuneita suuntauksia. (Rönkä 2010, 14–15; Urponen 2009.)

⁸² Vrt. esimerkiksi Ticket to Ride -kiertue.

Liikuntasosiologi Kari Steen-Johansen puhuu lumilautailun yhteydessä organisoidun urheilun verkostoituneista muodoista. Norjan lumilautaliitto (Norwegian Snowboard Federation, NSBF) toimii Norjassa sekä lumilautailijoita että Norjan olympiakomiteaa (Norwegian Olympic Committee, NOC) palvelevana organisaationa. Näin sen vuoksi, että lumilautailijoiden ja olympiakomitean välillä vallitseva konflikti on niin suuri, että ne eivät kykenisi keskenään yhteistyöhön. Norjan lumilautaliiton rooli on tässä asetelmassa neuvotteleva. (Steen-Johansen 2008, 354–355.)

Verkostoitumisella Steen-Johansen viittaa strategioihin, joiden puitteissa Norjan lumilautaliitto pyrkii pitämään yhteyttä lumilautailijoihin ruohonjuuritason tasolla. Tehtävä on tärkeä, sillä vain tätä kautta se saa lumilautailijoiden tuen puolelleen. Samanaikaisesti Norjan lumilautaliitto on omaksunut monia perinteisille urheiluorganisaatioille tyypillisiä rakenteita. Olympiakomitea tukee Norjan lumilautaliittoa ja lumilautailijoita taloudellisesti ja tietotaitonsa kautta, mutta edellyttää samalla, että lumilautailijat osallistuvat esimerkiksi olympialaisiin.⁸³ (Steen-Johansen 2008, 355–356; Ks. Brekke 2003.)

Lumilautailu oli ensimmäistä kertaa mukana talviolympialaisissa vuonna 1998. Sosiologien Megan Popovich ja Don Morrow mukaan lumilautailu poikkeaa monista muista urheilulajeista siinä, että se ei itse varsinaisesti pyrkinyt olympialajiksi, vaan päinvastoin: tärkein sysäys olympiastatukselle tuli Kansainvälisen Olympia-komitean (KOK) ja Kansainvälisen Hiihtoliiton (Fédération Internationale de Ski, FIS) taholta. Popovichin analyysi Naganon olympialaisista on lumilautailun osalta synkkä: lumilautailu otettiin mukaan olympialaisten ohjelmaan lumilautailijoiden vastustuksesta huolimatta. (Popovich 2008, 170–171; Ks. myös Humphreys 2003.) FIS:n ja lumilautailijoiden välisessä konfliktissa on kysymys arvojen välisestä ristiriidasta:

FIS on muuten OK, mutta se teki lautailusta ammatin ja hieman likaisemman urheilun kuin mitä se oli. Se myös otti käyttöön omat säännöt ja vanha ISF (kv. lumilautailuliitto) meni konkurssiin sen takia. ISF:n säännöt olivat lautailijoiden itsensä tekemät ja suosivat laskijoita. FIS:n säännöt suosivat sen sijaan vain TV-pomoja ja alppihihtomoguleita. ISF:n idea oli kuunnella laskijoita. FIS kuuntelee jotain aivan muuta. FIS myös tuli mukaan vain ja ainoastaan rahan takia. Nykyisin lautailu on niin kaupallista ja vielä 1990-luvun puolivälissä rinteessä havaittava "reilu meininki" (= kaikki olivat kavereita, ikään, sukupuoleen, lautaan tai muuhun katsomatta) on kadonnut. Nuoret tuhlaavat suunnattomat määrät rahaa välineisiin ja varusteisiin sekä koko elämäntapansa muuttamiseen. (L1: 157, M83)

Oman osansa lumilautailun ja FIS:n väliseen konfliktiin toi 1990-luvulla lumilautailun ensimmäinen olympiavoittaja, kanadalainen Ross Rebagliati, joka pakotettiin Naganossa luopumaan kultamitalistaan, koska hänen dopingnäytteensä oli marihuanan vuoksi positiivinen. Lumilautailija itse väitti, että hän ei käyttänyt ainetta, vaan altistunut sille tilaisuudessa, jossa oli ollut paikalla marihuanaa polttavia henkilöitä. Marihuana ei ollut Naganossa kiellettyjen aineiden listalla, joten värikkäiden vaiheiden jälkeen Rebagliati sai pitää mitalinsa. Rebagliati kuitenkin ilmoitti pukeutuvansa kaasunaamariin kaikissa juh-

⁸³ Ammatilliumilautailun institutionalisoitumisesta ks. myös Ojala (2012).

lissa, joihin hänet vastaisuudessa kutsutaan. (Popovich & Morrow 2008, 170–171.)

Olympialaiset muodostavat Popovichille kokonaisuuden, jota hän kutsuu valtakulttuurin vallitsevia arvoja ja merkityksiä ylläpitäväksi urheilun hegemoniseksi instituutioksi. Kun vaihtoehtoinen urheilu siirretään sen "luonnollisesta kontekstista", joka esimerkiksi lumilautailussa perustuu vapauden ja luovuuden ideaaleihin, hegemonisen instituution hallintaan, ilmiöön liitetyissä merkityksissä tapahtuu muutos. Valtakulttuuri kontrolloi ja rajoittaa vaihtoehtoista kulttuuria ja neutraloi sen yhteiskuntakriittisiä elementtejä niin, että lopulta alkuperäinen konflikti katoaa. (Popovich 2006, 157; Bäckström 2005, 307.) Merkille pantavaa tässä prosessissa on samalla tavalla kuin edellä lumilautailun julkisuuskuvan yhteydessä sen suunta: vaihtoehtokulttuuri, tässä tapauksessa lumilautailu, alkaa muistuttaa valtakulttuuria eli se sopeutuu vallitseviin kulttuurisiin käytänteisiin. Antropologiassa puhutaan vastaavissa yhteyksissä enkulturaatiosta tai jopa assimilaatiosta sekä toisaalta kulttuurisesta vastarinnasta.

Lumilautailu oli tarkoitus liittää mukaan talviolympialaisten ohjelmaan jo Lillehammerissa vuonna 1994. Kansainvälinen olympiakomitea (KOK) halusi esitellä lumilautailua urheilukulttuuria rikastuttavana näytöslajina (cultural enrichment exhibit)⁸⁴, ja tutustuttaa yleisö lumilautailuun ennen kuin siitä tulisi virallisesti olympialaji. Käytännössä suunnitelma kaatui rahoitusongelmiin ja organisatorisiin konflikteihin.

Lumilautailijoiden vuonna 1989 perustama International Snowboard Association (ISA), joka vaihtoi nimensä vuonna 1991 Kansainväliseksi lumilautaliitoksi (The International Snowboard Federation, ISF), ajautui 1990-luvun alussa riitaan FIS:n kanssa. FIS organisoi ja hallitsee perinteisiä alppilajeja ja se halusi sisällyttää lumilautailun kilpailuohjelmaansa. (Popovich 2006, 160; Ks. Coates & al. 2010.) Vuonna 1994 FIS alkoi järjestää lumilautailun maailmancup-kilpailuja, ja samana vuonna KOK ilmoitti, että FIS tulisi organisoimaan myös lumilautailun olympialaiset Naganossa 1998. ISF ja siihen kuuluvat kansalliset lumilautaliitot vastustivat päätöstä, koska niiden mukaan FIS oli kiinnostunut ainoastaan rahasta, ei niinkään lumilautailun kehittämisestä. Lumilautailun puolestapuhuja Terje Haakonsen⁸⁵ vertasi Kansainvälistä olympiakomiteaa mafiaan ja kieltäytyi osallistumasta olympialaisiin. (Popovich 2006, 160–161.)

Duncan Humphreys selittää lumilautailijoiden olympiavastaisuutta sillä, että lumilautailu ei ole ensisijaisesti kilpailemiseen suuntautunut laji, vaikka siinä toki kilpaillaankin. Toiseksi olympialaisten luonteeseen kuuluu, että kilpailulajeilla on tiukat säännöt, joita noudatetaan. Lumilautailijat pelkäsivät ulkoa käsin saneltujen sääntöjen vaikuttavan lajiin kielteisesti. Kysymys oli tässä kohtaa varmasti myös siitä, kuka säännöt laatii: lumilautailijat vai kilpailujen

⁸⁴ Vrt. jo 1600-luvulta lähtien toimineet ja varhaisen imperialismin aikaiset kuriositeettikabinetit (Wunderkammer), jotka perustuivat oman aikansa "etnografisiin" kokelmiin (Lönnqvist 1999, 21). Vastaavasta ilmiöstä suoraan olympialaisiin liittyen ks. esim. (Brownell 2009).

⁸⁵ Norjalainen Terje Haakonsen on 1990-luvulla maailman parhaaksi rankattu lumilautailijalegenda. Hän toimii edelleen lumilautailun hyväksi, vaikka ei enää aktiivisesti kilpailekaan.

järjestäjä. (Humphreys 1995, 48–51.) Kolmanneksi lumilautailijat olivat huolissaan siitä, että lumilautailu muuttuu olympialaisten myötä nationalistisia arvoja uusintavaksi teatteriksi, jossa yksilöiden sijaan maat ja kansallisuudet kilpailevat toisiaan vastaan. Nationalistinen elementti on keskeinen osa perinteisen urheilun ideologiaa, mutta lumilautailun individualistisiin painotuksiin se sopii huonosti. Viimeinen ongelma oli luonteeltaan tyyllinen. Yksilöllisyydestään kiinni pitävät lumilautailijat eivät halunneet pukea päälleen olympiajoukkueille yhteistä kisapukua. Kisapuvut eivät vastanneet lumilautailijoiden käsitystä käytännöllisyydestä tai varsinkaan tyylistä. Univormut riistivät lumilautailijoilta mahdollisuuden yksilölliseen ilmaisuun, joka on yksi lumilautailukulttuurin peruselementeistä. (Humphreys 1995, 48–51.)

Lumilautailukilpailut ovat edelleen kaksijakoinen maailma. FIS hallitsee olympialaisia ja maailmanmestaruuskisoja, kun lumilautailijat puolestaan suosivat itse hyväksi katsomiaan kilpailuja, joista arvostetuimpia ovat muun muassa U.S. Open ja Ticket to Ride -kiertue sekä osittain myös ESPN:n (Entertainment and Sports Programming Network) järjestämä Winter X-Games. Kaksijakoista kilpailumaailmaa ruokkii myös se, että ammattilaskijoiden aika kuluu suurissa lumilautailuun keskittyvissä elokuvatuotannoissa. Tämän vuoksi FIS:n järjestämissä kilpailuissa ei ole välttämättä mukana kaikkia huippulautailijoita, vaikka kysymys olisi maailmancupin, olympialaisten tai maailmanmestaruuskilpailuiden tasoisista tapahtumista.

Toinen esimerkki lumilautailun ja kilpailemisen välisestä rennosti suhteesta on palkintorahojen splittauksena tunnettu ilmiö, jossa lumilautailijat jakavat palkintopotin keskenään ennen kisaa:

[Lumilautailukilpailuissa] on tosi rento meininki silleen että ei oo semmosta turhaa kiristelyä tai semmosta niinkun voittamis voittamisen meininkiä tai semmosta ei niinkun oo. En oo ainakaan ite havainnut missään kisoissa ja vielä semmosetkin että noin yleensä noi finalistit niin jakaa noi palkintorahat keskenään elikä ne jotka pääsee finaaliin, niin ne jakaa sen koko potin. Että jos puhutaan että voittajalle on vaikka tuhat euroa niin, jos kymmenen pääsee finaaliin niin jokainen saa satasen. ... se just kuvastaa sitä, että se on aika niinkun kaveripohjalta ja hengailupohjalta. ... Ja siis kyl-lähän noi jakaa ihan noin, mitkä kiertää niinkun maailmancuppia. (T4a-b, M78)

Palkintorahojen jakaminen heijastaa sitä, miten lumilautailijoiden "rento meininki" saa symbolisen arvonsa lisäksi myös konkreettisia muotoja. Kaupallisuutta ei vastusteta ainoastaan ideologisessa puheessa, vaan myös käytännössä. Sitaatin tuhat euroa on pieni summa, jos sitä vertaa kansainvälisissä lumilautailukilpailuissa liikkuviin palkintorahoihin. Lisäksi jos halutaan puhuta nuorisokulttuurien puitteissa, splittaus sijoittuu suoraan kilpailujen taloudelliselle tasolle kaupallisuutta vastaan.

8 ARTIKKELIANALYYSIN LÄHTÖKOHTIA

8.1 Against the Odds – Snowboarding in Scotland (2006)

Skotlantiin sijoittuvassa artikkelissa *Against the Odds – Snowboarding in Scotland* (2006a) kuvaan etnografian keinoin Pohjois-Skotlannissa elävää lumilautailijayhteisöä. Osoitan, että Skotlannissa ja Brittein saarilla todella harrastetaan lumilautailua, vaikka ne eivät varsinaisia "talviurheilumaita" olekaan. Artikkelin toiseksi teemaksi nousee ilmastonmuutos. Skotlantilaiset laskettelukeskukset, joita Ylämaalla on yhteensä viisi, joutuivat 2000-luvun puolivälissä sulkemaan ovensa jopa kesken vilkkaimman sesongin. Lumilautailijat ovat huolissaan elinympäristöstään ja luontoa nopeasti kohdanneista muutoksista, jotka kyseenalaistavat lumilautailukulttuurin tulevaisuuden Skotlannissa. Ankarien sääolosuhteidenmerkitys korostuu myös skotlantilaisten lumilautailijoiden henkilökohtaisessa kokemuksessa.⁸⁶ Lumilautailu ei ole vain nuorisokulttuuria, vaan tapa kunnioittaa luontoa ja nauttia siitä.

Kuvaan artikkelissa skotlantilaisten lumilautailijoiden paikallisia oloja ja selviytymisstrategioita. Niille lumilautailijoille, joille laskeminen on arkea kokonaisvaltaisesti hallitseva elämäntapa, ratkaisu vaikeisiin sääolosuhteisiin saattaa olla jonkin muun lautailulajin harrastaminen lumilautailun rinnalla. Osa laskijoista suosii raha- ja työtilanteen niin salliessa kausiluonteista oleskelua muun muassa Uuden-Seelannin ja Pohjois-Amerikan laskettelukeskuksissa.

Ilmastonmuutos heijastuu lumilautailun maailmaan antamalla puitteet sille, mikä koetaan nykytilanteessa mielekkääksi ja mahdolliseksi ja lisännyt lumilautailijoiden liikkuvuutta. Samalla esiin nousee nimenomaan skotlantilaisen

⁸⁶ Skotlannin ankarilla sääolosuhteilla viitataan tässä navakkaan tuuleen, joka yltyy eritoten vuorilla usein myrskylukemiin. Vaikka Skotlannin laskettelukeskuksissa olisi lunta, esimerkiksi aivan parin viime vuoden aikana lumitilanne on ollut hyvä, saattaa rinteissä liikkuminen olla ajoittain niin vaarallista, että rinteet on suljettava myrskyn ajaksi. Sulut kestävät yleensä muutamasta tunnista useampiin päiviin kerrallaan. Esimerkiksi Cairngormilla tuuli ja lumisade voivat yllättää minuuteissa. Kovassa, joskin tavanomaisessa myrskyssä ulkona ei voi oleskella ilman tuulenpitäviä goretex-varusteita, huppua ja laseja lainkaan.

lumilautailun erityislaatu. Vaikka talvikausi on Skotlannissa lyhyt ja vaihteleva, tutut vuoristomaisemat ovat laskijoille tärkeitä.

8.2 Lumilautailu elämäntapana ja tyyllillisenä representaationa (2006)

Lumilautailun suosio on kasvanut Suomessa nopeasti viimeisen parinkymmenen vuoden aikana. Mukaan on tullut ihmisiä, jotka harrastavat lumilautailua, mutta jotka eivät kuitenkaan ole varsinaisesti lumilautailijoita. Artikkelissa *Lumilautailu elämäntapana ja tyyllillisenä representaationa* (2006b) tarkastelen, keitä ovat "oikeat lumilautailijat" sekä toisaalta, millaisista ryhmistä puhutaan tämän kategorian ulkopuolella. Analyysin lähtökohtana on ajatus siitä, että kaikki lumilautailijat eivät ole samanlaisia.

Elämäntapalautailijoiden lisäksi lumilautailukulttuurissa on olemassa kirjava joukko erilaisia lumilautailua harrastavia ryhmiä, joita tutkimukseen osallistuneet laskijat eivät pidä "oikeina lumilautailijoina". Tarkastelen artikkelissa suomalaisessa lumilautailukulttuurissa eläviä lumilautailijarepresentaatioita ja niihin liittyviä ryhmiä. Kuvaan representaatioiden merkitystä lumilautailijoille ja kiinnitän huomiota erityisesti representaatioiden välisiin rakenteellisiin suhteisiin.

Tyyllillisen ilmaisun puitteissa oman ryhmänsä muodostavat rokkarit ja räppärit, lähinnä laskettelurinteiden ulkopuolella liikkuvat free ride -laskijat ja snoukkapimut. Ammattilaskijat, trendsetterit ja hiihtopummit edustavat lumilautailukulttuurissa tyyllillistä eliittiä. Ammattilaskijoiden ja trendsettereiden valintoja seurataan lumilautailukulttuurissa tarkasti. Hierarkian alemmille portaille asettuvat lumilautailukulttuurissa *wannabe*-laskijat ja "harrastelijat", joille laji on mahdollisesti vielä uusi. Kielteiset merkitykset eivät liity niinkään siihen, että laskijan taidot olisivat liian heikot, vaan siihen, että aloittelijan motivaatio on asetettu kyseenalaiseksi. *Wannabe*-laskija harrastaa lumilautailua, koska se on muotia, ei lajin itsensä vuoksi.

Kaveriporukka on lumilautailukulttuurin toiminnallinen perusyksikkö. Se kerää ympärilleen samanhenkisiä ihmisiä ja on samalla hyvä esimerkki siitä, mitä yhteisöllisyys merkitsee lumilautailijoille. Kavereiden kanssa oleminen ja hauskanpito mainitaan aineistossa toistuvasti ja eritoten silloin, kun tutkimukseen osallistuneet ihmiset kertovat motivaatiostaan suhteessa lumilautailuun. Sosiaaliset suhteet ovat tärkeä osa lumilautailua. Motivaatio tosin vaihtelee yksilökohtaisesti siten, että osa lumilautailijoista on mukana hyvinkin kokonaisvaltaisesti, kun toiset taas ovat enemmän "viikonloppulaskijoita" (ks. Hodkinson 2004, 136).

Lumilautailijarepresentaatioiden rakenne tiivistyy autenttisuudessa, joka määrittelee myös sen, keitä "oikeat lumilautailijat" ovat, ja millaiset ryhmät jäävät lumilautailukulttuurin ulkopuolelle. Hyvä esimerkki representaation konstruktivistisesta luonteesta on *wannabe*-lautailijan käsite. *Wannabe*-laskijoista

puhutaan lumilautailukulttuurissa paljon, mutta kukaan ei käytännössä tunnustaudu *wannabe*-laskijaksi. Tämä on käsitteen kielteisen merkityssisällön vuoksi tietysti ymmärrettävää. Pääasiassa tilanne johtuu kuitenkin siitä, että *wannabe*-lautailija on lumilautailukulttuurissa elävä käsitteellinen konstruktio, jolla ei edes tarvitse olla konkreettista, tosielämän vastinetta.

8.3 Snowboarding Culture and the Totality of Style (2004)

Artikkelissa *Snowboarding Culture and the Totality of Style* (2004) kuvaan lumilautailua tyyli-käsitteen kautta jäsentyvänä kulttuurisena merkitysjärjestelmänä. Alakulttuuriteoriassa tyyli on tärkeä tulkinnallinen väline, jonka puitteissa on tutkittu muun muassa nuorisokulttuureiden erottautumista sekä alakulttuureiden erilaisia ilmaisumuotoja, kuten pukeutumista ja musiikkia. Artikkelin keskeinen sanoma on, että tyyli on totaalista eli se on läsnä lumilautailijan kaikilla arkielämän osa-alueilla. Laskijat pukeutuvat tietyn tyylin mukaisesti tai erilaisia tyylejä sekoitellen. Sama koskee myös musiikkimakua sekä itse laskemista. Tyylin ansiosta lumilautailu ei ole vain liikkumisen muoto, urheilua tai yksi vapaa-ajanharrastus muiden joukossa. Se antaa lumilautailijoiden toiminnalle merkityksen ja toimii samanaikaisesti kommunikaation välineenä.

Tyylin päämuodot ovat lumilautailukulttuurissa anarkia ja nostalgia. Anarkistinen elementti korostaa lumilautailukulttuurin erillisyyttä muista nuorisokulttuureista ja länsimaisen yhteiskunnan perusrakenteista yleensä. Yhteiskuntakritiikin välineenä anarkia ilmaisee sellaisia asioita, joihin suhtaudutaan lumilautailukulttuurissa kielteisesti. Nostalgia on konservatiivinen elementti, joka tuottaa yhteisöllisyyttä ja autenttisuutta tukevia rakenteita. Viittauskohteita se hakee lumilautailun historiasta, mutta myös muista nuorisokulttuureista.

Tyylin kautta tapahtuva erottautuminen merkitsee lumilautailukulttuurissa paitsi yksilöllisyyttä myös yhteiskunnalliselle tasolle nousevaa kannanottoa siitä, miten esimerkiksi lumilautailun kaupallistuminen vaikuttaa lajin kehitykseen ja lumilautailukulttuuriin ideologisen järjestelmänä. Huomion keskipiste on lumilautailun alkuperäisessä tarkoituksessa eli siinä, mikä on lumilautailukulttuurissa aitoa ja hyvää. Myöhäismoderni individualismi on lumilautailukulttuurissa osa laajempaa yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden välistä dialektista peliä, jossa tyyli toimii erottautumisen välineenä.

8.4 Perinteisen urheilun tuolla puolen – Lumilautailukulttuuri ja puuterilumen lumo

Kenttätyöaineistoa kerätessäni kysyin lumilautailijoilta, onko lumilautailu heidän mielestään urheilua. Asetin kysymyksen tietoisena siitä, että se tulisi jakamaan lumilautailijoiden mielipiteet kahteen toisilleen vastakkaiseen ryhmään.

Olin kiinnostunut erityisesti siitä, miten myönteistä tai kielteistä kantaa perusteltaisiin. Tutkimuskohteeni tässä artikkelissa on juuri urheilun, ja myöhemmin aineiston kautta esille nousseen perinteisen urheilun käsite lumilautailukulttuurissa.

Perinteisen urheilun kritiikki kyseenalaistaa urheilun kilpailullisen perusluonteen ja suhtautuu kaupallisuuteen kielteisesti. Lumilautailu voi olla urheilua, mutta perinteistä urheilua se ei ole. Perusteita lumilautailun ja urheilun vastakkainasettelulle lumilautailijat hakevat lumilautailukulttuurin historiasta, joka ylläpitää lumilautailun autenttisuutta.

Analyysin ytimessä on antropologi Arjun Appadurain (1996) esittämä ajatus siitä, miten kaupallisuus voi vietellä länsimaisen ihmisen kaipaamaan asioita, joihin meillä ei ole välttämättä henkilökohtaista suhdetta ja joita emme siten ole voineet kaipauksen ilmaisemassa merkityksessä edes menettää (ks. Koivunen 2000, 328). Kuvaan nostalgia-käsitteen kautta suomalaisen lumilautailukulttuurin lähtökohtia 1960-luvun amerikkalaisesta lumilautailusta tähän päivään. Suomalaisessa lumilautailussa nostalgian kohde kiinnittyy usein marginaalisen alakulttuurin ja omaehtoisuuden ihannointiin. Marginaalinen menneisyys on myös autenttisuutta uusintava ideaali.

8.5 Vapauden merkitys lumilautailukulttuurissa

Lumilautailu ja leikki ovat rakenteellisesti, mutta myös laskijoiden motivaation näkökulmasta tarkasteltuna samankaltaisia kulttuuri-ilmiöitä. Artikkelissa *Vapauden merkitys lumilautailukulttuurissa* (2007) tarkastelen näitä yhtymäkohtia vapauden käsitteen kautta. Kuvaus keskittyy lumilautailijoille tärkeisiin teemoihin sekä toisaalta kysymykseen siitä, mikä nykypäivän lumilautailukulttuurissa on lumilautailijoiden mielestä mahdollisesti vialla.

Vapaus ilmenee lumilautailukulttuurissa monin eri tavoin. Uusien asioiden oppiminen on lumilautailijoille tärkeää siitä syystä, että paremmaksi laskijaksi tuleminen on pelkästään teknisessä mielessä vapauttava kokemus. Peruslaskemisen sujuessa lumilautailija voi keskittyä itseilmaisuuksiin ja tyylliseikkoihin. Vapauden toisena muotona tulee jännityksen tavoittelussa kulminoituva riskinotto. Uusi taito on hyppy tuntemattomaan pois tutusta ja turvallisesta ja siten jännittävä kokemus. Jännitykseen liittyy lumilautailukulttuurissa myös lajin extreme-luonnetta korostava tulkinta, joka nostaa vauhdin ja vaaran elementit osaksi vapauden kokemusta.

Vapauden kolmantena muotona tulee kilpaileminen, joka jakaa lumilautailun autenttisuutta korostavassa maailmassa mielipiteitä. Hyväksyttävää kilpaileminen on tilanteessa, jossa pääasiana on hauskanpito ja yhteinen ajanvietto muiden laskijoiden kanssa. Kilpaileminen on sekin tärkeää, mutta niin, että se palvelee esimerkiksi laskijan taitojen kehittymistä, eikä voittamista itsetarkoituksena. Vapauden neljäs muoto liittyy lumilautailukulttuurissa laskukokemukseen. Lumen ja laskijan välissä tapahtuu jotain sellaista, mitä on vaikea puhekeksi sanoiksi. Joillekin lumilautailijoille laskukokemus merkitsee henkistä tapah-

tumaa, jossa laskija vapautuu jokapäiväisen elämän rajoituksista. Toisille lumilautailuun voi liittyä esimerkiksi voimakas luontokokemus.

9 LOPPULUKU

Tutkimukseni aluksi totesin, että nuorisokulttuureiden merkitys on nykypäivän länsimaisessa yhteiskunnassa suurempi kuin koskaan aikaisemmin. Myöhäismodernit nuorisokulttuurit ohjaavat nuorten arkea ja arvovalintoja voimakkaasti ja vaikuttavat yhteiskuntaan näin yleisemmällä tasolla. Kysymys siitä, miksi lumilautailu on laskijoille tärkeää, ja millaisista arvoista ja käytänteistä se rakentuu, on laaja.

Osoitan tutkimuksessani, että lumilautailu tarjoaa nuorille rakentavan lähtökohdan heidän oman elämänsä jäsentämiseksi. Lumilautailun tarkoitus on, vaikka siihen liittyy myös yhteiskuntakriittisiä äänenpainoja, luoda vaihtoehtoja länsimaisen yhteiskunnan perinteisille instituutioille arkipäivää ajatellen, ei niinkään rikkoa tai täysin korvata niitä.

Uuden urheilun ja trendiurheilun yleistymiseen ovat vaikuttaneet vapaa-ajan lisääntyminen sekä toisaalta toisen maailmansodan jälkeen länsimaisittain kohentunut taloudellinen tilanne. Amerikkalaisperäinen lumilautailu ilmestyi länsimaisten nuorisokulttuurien kartalle 1960-luvulla eli suhteellisen myöhään, jos sitä vertaa toisen maailmansodan jälkeisiin nuorisokulttuureihin. Surfhaus ja rullalautailu, jotka edeltävät lumilautailua, ovat osa perinteisen urheilun rationalismia, teknologisoitumista ja byrokratiaa vastustanutta *The New Leisure* -liikettä.

Länsimaisessa urheiluideologiassa tapahtuneet muutokset vaikuttavat olennaisesti lumilautailun ja erityisesti lumilautailukulttuurin kehitykseen. Fordistista massatuotantoa seurannut joustava postfordismi suosi mittakaavaltaan aluksi vaatimattomia lumilautamarkkinoita. Kaupallisuus pysyi kuitenkin pitkään lumilautailijoiden omassa hallinnassa, mikä oli omiaan vahvistamaan omaehtoisuuteen perustuvaa individualismia. Lumilautailun peruslähtökohtia ovat omaehtoinen tekeminen eli laskeminen sen itsensä vuoksi sekä toisaalta hauskanpito. Myös vapauden tavoittelu ja siihen liittyvä tyyllinen ilmaisu ovat keskeisiä arvoja. Tyyli välittääkin tietoa siitä, mikä on lumilautailukulttuurissa tärkeää, aitoa ja tavoittelemisen arvoista.

Tyylin käsite on tässä tutkimuksessa maffesolilaisittain totaalinen. Tarkoitin totaalisella sitä, että tyylin ala on ilmaisullisesti laaja, ja lisäksi sitä, että tyyli

voi olla sekä kommunikaation ideologinen että visuaalinen lähtökohta. Tyyliin kuuluvat yhtä lailla arvot ja asenteet kuin esimerkiksi pukeutuminen, musiikkimaku ja laskemisen tapaan liittyvät elementit. Ideologinen ja visuaalinen taso elävät symmetrisessä suhteessa esimerkiksi silloin, kun lumilautailija kertoo, että hänen löysät housunsa heijastavat rentoa elämänasennetta. Täysin säännönmukaista symmetria (homologia) ei lumilautailukulttuurissa eikä muissa nuorisokulttuureissa kuitenkaan ole.

Tärkeä kysymys tyyliä tarkasteltaessa on, mistä sen välityksellä puhutaan, eli millaista todellisuutta tyyli tuottaa. Lumilautailukulttuurissa tyylin ideologiset muodot ovat anarkia ja nostalgia. Anarkistinen elementti korostaa lumilautailun erillisyyttä länsimaisen yhteiskunnan perusrakenteista. Anarkia on yhteiskuntakritiikin väline, joka ilmaisee kielteisiksi koettuja asioita sekä merkitysjärjestelmän sisällä että ulospäin. Yhteiskuntakritiikki rakentaa vaihtoehtoisia tapoja jäsentää ympäröivää todellisuutta ja siksi se esiintyy usein yhteiskunnallisen muutoksen metaforana.

Nostalgia asettaa lumilautailun historian nykyhetkessä uusinnetun yhteisöllisyyden rakennusaineeksi. Se luo lumilautailun ympärille autenttisuutta ylläpitävän imaginaarisen maailman, jonka keskiössä ovat lumilautailukulttuurin arvot. Konservatiivisena elementtinä nostalgia tuottaa yhteisöllisyyttä tukevia rakenteita. Samanaikaisesti siihen liittyy anarkian tavoin huomattava määrä kulttuurista luovuutta ja muutospotentiaalia, sillä myös nostalgia tuottaa vaihtoehtoisia tapoja jäsentää ympäröivää todellisuutta. Koska nostalgian sanoma ei perustu suoraan yhteiskuntakritiikkiin, eikä se asetu mitään instituutiota tai arvoa vastaan, se jää esimerkiksi mediassa usein vaille huomiota. Voidaan todeta, että yhteiskunnallisesti anarkia saa nostalgiaan verrattuna näkyvämpiä muotoja.

Anarkian käsitettä on arvosteltu alakulttuuriteorian yhteydessä laajasti siksi, että nuorisokulttuureiden tyylillinen ilmaisu halutaan nähdä yhteiskuntakritiikkiä laajempänä ilmiönä. Lumilautailussa on paljon arkipäiväistä ja siten kulttuurisen vastarinnan tuolle puolen jäävää "näkömätöntä toiseutta", johon ei liity minkäänlaista anarkistista elementtiä. Nostalgia on yksi esimerkki tästä toiseudesta. Lisäksi kun tyyliä tarkastellaan kokonaisuutena, käsitteen totaalisessa merkityksessä, on selvää, että lumilautailuun liittyy paljon sellaista ilmaisuja, jolla ei ole minkäänlaista selkeää sanomaa tai tavoitetta. Kulttuuriin sisältyy käsitteenä ajatus järjestelmällisyydestä ja koherenssista, mutta käytännössä kulttuurinen todellisuus on kaikkea muuta kuin järjestelmällistä.

Nuorisokulttuureihin liittyy epä johdonmukaisuuksia, irrationaalisuutta ja katkoksia. Tämä kuuluu määritelmällisesti minkä tahansa kulttuurin peruluonteeseen. Lumilautailussa katkoksellisuus on nähtävillä esimerkiksi siinä, miten epätasaisesti merkitysjärjestelmän eri tasot jakautuvat lumilautailijaryhmien välillä. Eliitti päättää monista tyylilliseen ilmaisuun liittyvistä perusasioista ja siit, mihin suuntaan tyyliä ilmaisun ja arvojen puitteissa viedään. Riippuu lumilautailijasta ja hänen asemastaan lumilautailukulttuurissa, millaisia asioita hän itse pitää lumilautailukulttuurissa tärkeänä, vaikka tietyt perusasiat, kuten vapauden kaipuu ja yhteisöllisyys eri muodoissaan toistuvatkin.

Sama pätee myös tyylliseen ilmaisuun. Lumilautailukulttuurissa tyyli on myöhäismoderni yksilöllinen valinta. Tähän teemaan liittyy myös ajatus siitä, että lumilautailukulttuuri on vain osittain eliitin ohjattavissa. Eliitin vastapainona elää määrällinen enemmistö laskijoita, jotka ottavat aktiivisesti kantaa siihen, onko eliitin osoittama suunta oikea, vai ei. Siinä missä pieni eliitti luo tyylin visuaalisia elementtejä ja vie lajia muillakin tasoilla eteenpäin, enemmistössä jokainen päättää viime kädessä itse omasta tyylistään, joko hyväksymällä tai hylkäämällä eliitin ratkaisut. Tyyli perustuu lumilautailussa vastavuoroisuuteen siis myös hierarkkisella tasolla.

Anarkialla ja nostalgialla on yhteinen funktio eli tehtävä. Erottautumisen lisäksi ne rakentavat yhteisöllisyyttä ja ylläpitävät lumilautailua merkitysjärjestelmänä. Yhteinen tehtävä selittää sitä, miten tyyli voi ehkä yllättäenkin olla yhtä aikaa sekä anarkistista että nostalgista. Suhde on samankaltainen kuin erottautumisen ja yhteisöllisyyden välillä. Anarkia ja nostalgia kertovat meille, millaisten viittauskohteiden puitteissa, ja missä tarkoituksessa tyyllinen ilmaisu toimii. Samalla ne herättävät uudelleen kysymyksen tyylin symmetriasta eli siitä, mikä on tyyllisen ilmaisun sanoma, jos sellaisesta voidaan ylipäätään puhua.

Nostalgia näyttää joissakin tilanteissa tuottavan yhteisöllisyyden ohella myös yhteiskuntakriittisiä diskursseja. Epäselvää sen sijaan on, millaisesta mekanismista tällaisissa tapauksissa on kysymys. Edelliseen liittyen olisi kiinnostava tietää, onko todella niin, kuten päällisin puolin näyttää, että anarkian ensisijainen tehtävä on erottautuminen, kun nostalgia puolestaan keskittyy yhteisöllisyyden rakentamiseen lähinnä sisäkulttuurisissa konteksteissa. Itse oletan, että tilanne on monitasoisempi kuin vastakkainasettelu antaa ymmärtää. Jos ajatellaan kokonaista merkitysjärjestelmää, johon luonnostaan liittyy anomalian elementti, muuttuu alakulttuuriteorian homologia-olettamuskin naiiviksi lähtökohdaksi tulkita myöhäismoderneja nuorisokulttuureita.

Lumilautailututkimusta on hallinnut vuosituhaten vaihteesta lähtien, ja jossain määrin aikaisemminkin, kriittinen sosiologia ja feministiset tutkimusasettelmat. Puhutaan myös fyysisestä kulturalismista eli kulttuurintutkimuksesta. Varhaisessa lumilautailututkimuksessa, ennen 2000-lukua, analyysseja oli vähemmän ja niiden lähtökohtana toimi usein gramscilaisittain värittyyn alakulttuuri-käsite ja kulttuurinen vastarinta. Yhteistä lumilautailututkijoille on se, että heidän päämetodinsa on usein etnografia.

Kun aloitin tutkimukseni 2000-luvun alkupuolella, lumilautailututkimus tapaili ensiaskeleitaan. Ainoa käytettävissä ollut väitöskirjatasoinen tutkimus oli folkloristi Olav Christensenin "Absolutt snowboard. Studier i sidelengs ungdomskulturer" (2001), jossa alakulttuurin käsite on myös läsnä, mutta onneksi irrallisena suhteessa tutkimuksen valtavaan aineistoon. Tutkimusotteessaan Christensen painotti enemmän laajaa etnografista deskriptiota kuin alakulttuurin käsitteeseen tiukasti pitäytyvää analyysia. Ratkaisu tekee hänen työstään monipuolisen kuvauksen lumilautailijoiden arjesta 1990-luvun lopulla, jolloin lumilautailu eli länsimaisen yhteiskunnan marginaalissa. Tyylistä on toki kirjoi-

tettu tämän jälkeenkin, mutta analyysin lähtökohdaksi se nousee lumilautailu-tutkimuksessa harvoin.

Työni alkuvaiheessa näytti siltä, että alakulttuurin käsite ei ole osa työtäni ainakaan sellaisenaan, vaikka tyylin käsite selkeästi sivuaa tätä suuntausta. Halusin löytää, ja tarvittaessa osittain rakentaakin, sellaisen käsitteen, joka voisi parhaalla mahdollisella tavalla kuvata lumilautailun erityispiirteitä kulttuuri-ilmionä. Jos tarkastellaan autenttisuuden ja elämäntavan käsitteitä tai anarkiaa ja nostalgiaa, ei ole vaikea nähdä, että niiden yhteinen nimittäjä on juuri tyyli.

Tyylillä on alakulttuuriteoriassa keskeinen asema yhteiskuntakritiikin kuvaajana. Jos tyyli kuitenkin irrotetaan tästä ongelmallisesta kokonaisuudesta, sen ala laajenee vastarinnan ulkopuolelle. Paradoksaalisesti alakulttuuriteorian hahmo, jonka alun perin hylkäsin ja johon edelleen suhtaudun varauksellisesti, on negatiivien kautta läsnä kaikkialla työssäni.

Suomessa on tähän asti tehty vain vähän antropologista tutkimusta myöhäismoderneihin nuorisokulttuureihin liittyen. Folkloristiikassa, etnologiassa ja nykykulttuurintutkimuksessa aihe on yleisempi. Antropologian kohdalla tilanetta selittää osittain tieteenalan tutkimusperinne, joka keskittyy lähinnä Euroopan ulkopuolisiin kulttuureihin. En näe kuitenkaan mitään estettä sille, miksi nuorisoa käsittelevää tutkimusta ei voitaisi tehdä antropologiassa ja sen lähi-tieteissä enemmänkin. Tutkimuskohteista ei ainakaan ole pulaa. Sosiologisessa nuorisotutkimuksessa tutkimusasetelmat ovat suuntauksen käytännöllisesti painottuneen tiedonintressin vuoksi jossain määrin ongelmalähtöisiä, mikä heijastuu edelleen perustutkimuksen määrään.

Kritiikkini kärki ei kohdistu tässä sosiologiseen nuorisotutkimukseen, vaan paremmin siihen, millaisia tietoteoreettisia lähtökohtia ongelmalähtöinen tutkimus tuottaa. Metodologisesti ajatellen olisi huolestuttavaa, mikäli tutkimus perustuisi kokonaisuutena soveltaviin tutkimusasetelmiin, joissa pääasia ei ole tutkittava ilmiö, vaan joukko sosiaalipoliittisia ongelmia. Näin on pelkästään, jos tarkastellaan tieteellistä teorianmuodostusta ja käsitteistöä. Perustutkimuk-sella on, samoin kuin soveltavallakin tutkimuksella, oma tärkeä roolinsa tieteen kentällä, ja kumpaan tarvitaan.

Lumilautailusta on tullut yleisesti hyväksytty talviurheilulaji ja elämänta-pa. Marginaali-ilmiö on siirtynyt osaksi länsimaisten nuorisokulttuureiden arkipäivää. Lajin suosio tuo lumilautailuun mukanaan myös *wannabe*-lumilautailijoita sekä sellaisia laskijoita, joille lumilautailu on pelkkä harrastus. Lumilautailuun liittyy edelleen sen ideologisia perusteita suojelevaa kulttuuris-ta vastarintaa, joka näkyy erityisesti lumilautailun ja kaupallisuuden välisissä suhteissa. Kymmenen vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna ainoastaan kri-tiikin kohde on muuttunut: nykypäivänä kaupallisuus on itsestäänselvyys, ja kritiikki kohdistuu lähinnä siihen, kuka saa päättää millä tavalla lumilautailua hyödynnetään mainonnassa, ja kenen hyödyksi asioita tehdään.

Kaupallisuus jakaa lumilautailijoiden mielipiteitä. Välinemarkkinoista huomattava osa sijoittuu edelleen lumilautailukulttuurin sisälle, jossa kaupalli-suuden vastakohdaksi asettava omaehtoinen tekeminen ja autenttisuus ovat keskeinen osa lajin perusideologiaa. Lajiperusteisilla markkinoilla laskijoiden

kulutustottumuksia ohjaa mainostoimiston sijaan lumilautailuleffojen, Internetin ja lajikohtaisten erikoislehtien välityksellä kommunikoiva tyyli.

Lumilautailijat ovat sekä oman kulttuurinsa kuluttajia että tuottajia. Lumilautailu on muuttunut kaupalliseksi tuotteeksi, joka ostetaan kaupasta siinä, missä muitakin hyödykkeitä. Kuluttajia ovat lumilautailun avulla mainostettuja tuotteita ostavat ihmiset, joilla ei ole mitään tekemistä lumilautailun kanssa, ja toiseksi lumilautailijat itse. Sama kaupallinen dekontekstualisaatio koskee kuluttajien lisäksi itse tuotetta. Tarkoitin dekontekstualisaatiolla tässä sitä, että lumilautailulla myydään mitä erilaisimpia hyödykkeitä kaikenlaisille ihmisille, joista vain osa on lumilautailijoita, koskee kuluttajien lisäksi itse tuotetta.

Tuote ei ole vain esine, kuten lumilauta, tai muukaan konkreettinen hyödyke tai palvelu. Tuote on hyödykkeen ympärille rakennettu brändi, jonka hallittavuutta pyritään lisäämään liittämällä siihen mainoksessa ilmaistu palanen lumilautailun ideologista sanomaa. Virvoitusjuoma tai matkapuhelin ei ole itsessään vapaa, hauska tai jännittävä, mutta lumilautailuun liitettynä siitä tulee sellainen, mikä lisää hyödykkeen arvoa tietyn kohderyhmän silmissä. Tämä on mainonnan peruslogiikkaa, eikä siinä ole sinällään mitään uutta. Mielenkiintoista on sen sijaan myöhäismodernissa alakulttuuriteoriassa elävä ajatus siitä, että nuorisokulttuureissa on hyödykkeiden tai palvelujen lisäksi mahdollista kuluttaa myös itse kulttuuria. Kaupallisissa nuorisokulttuureissa autenttisuuden käsite määrittänyt usein juuri kaupallisuuden ja nuorten oman kulttuurin rajapinnoilla.

Lumilautailijat suhtautuvat kaupallisuuteen kaksijakoisesti, ja on selvää, että vastakkainasettelu koskee myös monia muita nuorisokulttuureita. Olisikin kiinnostava tietää, mitä tarkasti ottaen tapahtuu sellaisille kulttuuri-ilmioille, jotka kaupallistuvat ja muuttuvat kaupallistumisen kohteiksi. Onko todella niin, kuten esittämäni kysymys olettaa, että lumilautailu on yksinomaan tämän prosessin kohde, vai voitaisiinko muodikkaasti ajatella, että lumilautailijat ovat aktiivisia toimijoita?

Alakulttuuriteoriassa nuorisokulttuurit nähdään nimenomaan symbolisina (*magical recovery*), ei niinkään käytännöllisinä ratkaisuyrityksinä konkreettisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin. On totta, että tyyllinen ilmaisu sijoittuu kulttuurin semanttiselle eli kulttuurisista merkityksistä rakentuvalle tasolle. Kuitenkin ajatus siitä, että tyyli jollakin tavalla redusoituisi itseensä eli että sillä ei olisi konkreettista "merkitystä" lumilautailun ulkopuolella, kuten alakulttuuriteoria olettaa, ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Tyyllinen ilmaisu on mitä suurimmassa määrin konkreettinen osa laskijoiden arkea.

Olen osoittanut tutkimuksessani, että elämäntavan ja -tyylin konteksteissa kysymys on viime kädessä yhteenkuuluvuuden tunteesta. Ihminen ei edes kaikessa myöhäismodernissa individualismissaan halua, eikä voi jäädä yksin. Siksi on vain luontevaa, että nuoret tarttuvat lumilautailun kaltaiseen kulttuuri-ilmioon ja käyttävät sitä henkilökohtaisen identiteettinsä rakennusaineena. Nuorisokulttuurit ovat olemassa juuri nuoria ihmisiä varten. Muuten niiden olemassaololla ei olisi edellä mainittua "merkitystä".

On mielenkiintoista nähdä, kuinka kevyesti nuoret liikkuvat erilaisten nuorisokulttuureiden ja tyylien välillä. Viime vuoden punkkari saattaa muuttua viikossa gootiksi tai lumilautailijaksi tai päättää, että hän on kaikkia näitä yhtä aikaa ilman minkäänlaista henkilökohtaista ristiriitaa. Tässäkin kohtaa on kysymys juuri siitä individualismin ja kollektiivisuuden välisestä dialektiikasta, josta yhteisöllisyyden tavoittelussa on lopulta aina kysymys. Voidaan puhua kulttuurisesta tai yhteiskunnallisesta muutoksesta, joka on enemmän innovatiivinen kuin destruktiivinen prosessi, vaikka nämä toki edellyttävät toisiaan ja jakavat yhteisiä piirteitä.

Sosiaalinen ja individualistinen ovat vastavuoroisia käsitteitä. Individualismin kääntöpuolella elää lumilautailukulttuurissa pyrkimys yhteisöllisyyteen. Vastaavasti yhteiskuntakritiikki ja nostalgia edellyttävät toisiaan ja toimivat yhteistyössä. Anarkia ja nostalgia ovat dialektinen käsitepari, joka ylläpitää lumilautailukulttuurin ideologista perusrakennetta.

En ole tähän mennessä tavannut sellaista kulttuuri-ilmiötä, jonka jäsenet eivät pystyisi itse määrittelemään, mistä heidän toiminnassaan on kysymys, jos heille annetaan mahdollisuus kertoa omasta elämästään. Tämä pätee myös lumilautailijoihin. He ovat valinneet lumilautailun sen vuoksi, että se on mukavaa, vauhdikasta ja jännittävää, ja koska lumilautailun kautta saa viettää aikaa sellaisten ihmisten kanssa, jotka arvostavat sitä, että meno on mukavaa, vauhdikasta ja jännittävää. Pääasia on kokemus vapaudesta ja kavereista, joiden kanssa lumilautailija voi jakaa arvonsa ja elämäntapansa kerta toisensa jälkeen – joka päivä uudelleen.

YHTEENVETO (SUMMARY)

The late modern youth cultures that were formed after the Second World War influence young people's value choices in significant ways and thus also have broader and lasting effects on society. The questions of why snowboarding is important to snowboarders, and what are its foundational values and practices, are broad ones.

In my study, I demonstrate that snowboarding offers young people a constructive starting point for contemplating their views on life. Even though snowboarders express attitudes of social criticism, they also perceive snowboarding as creating everyday alternatives to the traditional institutions of Western society rather than as expressing a desire to dismantle or replace them entirely.

New sports and trend sports have become more widespread due to the increase in free time as well as the post-Second World War improvement in Western living standards. Originating in North America, snowboarding appeared on the map of Western youth cultures in the 1960s, which was relatively late when compared to many other youth cultures arising after the Second World War. Surfing and skateboarding, which predated snowboarding, were part of the *New Leisure* movement which protested against the rationalism, technologisation and bureaucracy inherent in traditional sports.

Changes in the ideologies underlying Western sports have had a significant influence on the development of snowboarding and snowboarding culture in particular. The flexible post-Fordism that followed the Fordist era of mass production favoured the originally small snowboarding market. For a long time, commercialism was controlled by snowboarders themselves, which reinforced a sense of individualism arising from snowboarders' autonomy. The fundamental principles of snowboarding are still freedom, independent activity, i.e. practising snowboarding for its own sake, and having fun. In snowboarding culture, it is style which communicates what is important, authentic and worth pursuing.

What is essential in examining stylistic expression within snowboarding is the question of what is discussed through the practice of it, in other words, what kind of a reality does stylistic expression generate. In snowboarding culture, the ideological forms of style are anarchy and nostalgia.

Anarchistic expression is an instrument of social criticism and distancing (from e.g. the prevailing societal structures such as commercialism), used to communicate issues perceived as negative in snowboarding culture, both within and outside its system of meaning. Through social criticism, anarchy produces alternative ways to comprehend the surrounding reality. For that reason, it is often regarded as a metaphor for social change.

Through nostalgia, the history of snowboarding culture is used as an element in constructing a sense of communality regenerated in the present. Nostalgia creates an imaginary world that maintains the authenticity of a snowboarding culture with its core values. As a conservative element, nostalgia pro-

duces structures that support communality. At the same time nostalgia, like anarchy, involves a significant amount of cultural creativity and potential for change, because nostalgia generates alternative ways of understanding the surrounding reality. Since the message of nostalgia is not straightforwardly based on social criticism, nor challenges any institution or value, it often receives little attention in the media, for example. It can be said that in snowboarding, the societal forms of anarchy are more apparent than those of nostalgia.

In the context of subcultural theory, the concept of anarchy has been widely criticised because there is a desire to view the stylistic expression of youth cultures as a phenomenon broader than mere social criticism. There is a lot of mundane, “invisible otherness” present in snowboarding, which does not belong to the sphere of cultural resistance and does not involve anarchy. Nostalgia is an example of this type of otherness. Further, when style is examined in its entirety it is clear that snowboarding culture, like culture in general, involves a great deal of expression that is not aimed at an explicit message or goal. The concept of culture implies an idea of systematicity and coherence, but in practice, cultural reality is far from systematic.

Anarchy and nostalgia share similar functions. In addition to distancing, they generate a sense of community and perpetuate snowboarding as a system of meaning. Their common function provides an explanation for the somewhat surprising fact that style can be simultaneously anarchistic and nostalgic. Their relationship resembles the one between distancing and communality. Anarchy and nostalgia reveal the references within which stylistic expression takes place, and the purposes for which they are intended. At the same time, they raise questions about the symmetry of style, in other words the message of stylistic expression.

Since the turn of the millennium, and to some extent even earlier, research on snowboarding has been dominated by critical sociology and feminist research frameworks. References have also been made to physical culturalism, i.e. cultural research. Early snowboarding research published before the 2000s included fewer analyses and were often based on the concept of subculture and cultural resistance. What researchers of snowboarding have in common is that their primary method has often been ethnography.

When I began this study in the early 2000s, snowboarding research was taking its first steps. The only doctoral-level study available at that time was folklorist Olav Christensen’s *Absolutt snowboard. Studier i sidelengs ungdomskulturer* (2001). In his study, Christensen concentrated more on broad ethnographic description than on an analysis strictly focused on the concept of subculture. Consequently, his study provides a comprehensive description of the everyday life of snowboarders in the late 1990s, when snowboarding existed on the margins of Western society. Style has been addressed in studies also after Christensen, but seldom offers a starting point of analysis in snowboarding research.

In the early stages of my research, it seemed that the concept of subculture, at least as such, would not be a part of my research, even if the concept of style is clearly related to it. I wanted to discover, and if necessary to partly construct,

a concept that could describe the special characteristics of snowboarding as a cultural phenomenon as well as possible. When examining the concepts of *authenticity*, *way of life*, *anarchy* and *nostalgia*, it is not difficult to see that their common denominator is style.

Snowboarding has become a generally accepted winter sport and way of life. The once-marginal phenomenon has taken its place in the day-to-day life of Western youth cultures. The popularity of the sport attracts so-called "wannabe" snowboarders and those for whom snowboarding is only a hobby. Resistance against trends which would undermine the ideological foundations of the sport is still present in snowboarding, which can be observed particularly in the relations between snowboarding and commercialism. In the past ten years, only the target of criticism has changed: nowadays commercialism is taken for granted, and criticism is mainly found in questions of who may decide how snowboarding is used in advertising, and who benefits from this.

Commercialism is a controversial issue among snowboarders. A significant part of the equipment market is still located within the snowboarding culture, in which independent activity and authenticity, the opposites of commercialism, are an important part of the basic ideology of the sport. In the market based on the sport, the consuming habits of the snowboarders are not controlled by advertising agencies but instead by the style communicated through snowboarding films, specialist magazines and the Internet.

Snowboarders are both consumers and producers of their culture. Snowboarding has turned into a commercial product which can be bought in the shop just like any other commodity. Its consumers are, on the one hand, people who buy products advertised with the help of snowboarding and who have no relation to the sport, and on the other hand, snowboarders themselves. This commercial decontextualisation – the fact that snowboarding is utilised to sell all kinds of commodities to all kinds of people, only part of whom are snowboarders – concerns both the consumers and the product itself.

The product is not only an article, such as a snowboard or some other concrete commodity or service. The product is the brand build around the commodity, and in an advertisement, an attempt can be made to enhance its appeal by associating it with a piece of the ideological message of snowboarding. A soft drink or a mobile phone is not free, funny or exciting in itself, but when associated with snowboarding it becomes all that, which increases the value of the product in the eyes of certain target groups. This is how the basic logic of advertising functions, and there is really nothing new in it. What is interesting, however, is the idea entertained in late modern subcultural theory, according to which in youth cultures it is possible to consume not only commodities or services, but also culture itself. Thus in commercial youth cultures, the concept of authenticity is often defined in the interstices between commercialism and young people's own culture.

In subculture theory, youth cultures are seen as symbolic rather than as practical attempts to solve tangible social problems (*magical recovery*). It is true that stylistic expression is situated at the semantic level of culture, i.e. the level

of cultural meanings. Still, the idea that style can be reduced to itself, in other words, that it does not have a concrete "meaning" outside snowboarding - as subcultural theory suggests - is simply not tenable.

In my study, I have demonstrated that ultimately, the contexts of lifeways and lifestyles are about a sense of togetherness. Not even late modern individuals desire or are able to be alone. Thus it is entirely conceivable that young people become involved in cultural phenomena such as snowboarding and use it as a building block for the construction of their personal identity. Youth cultures exist for young people. Otherwise their existence would not have the "meanings" mentioned above.

It is interesting to observe the ease with which young people move between different youth cultures and styles. A person who was a punk rocker the year before can turn into a modern goth or snowboarder within a week or decide to be all three without any inner conflict. This, too, involves the dialectics between individualism and collectivity which always define the pursuit of communality. What may usually take place is a cultural or societal change which is innovative rather than destructive.

The social and the individualistic are reciprocal concepts. In snowboarding culture, the reverse of individualism is the pursuit of a sense of community. In the same way, social criticism and nostalgia depend upon each other for they share a similar function. Anarchy and nostalgia form a dialectical pair of concepts which perpetuates the ideological foundation of snowboarding culture.

LÄHTEET

- Aaltonen, Sanna & Honkatukia, Päivi (2002) (toim.) *Tulkintoja tytöistä*. Helsinki: SKS.
- Aapola, Sinikka (2003) *Murrosiän lyhyt historia Suomessa*. Teoksessa Sinikka Aapola & Mervi Kaarninen (toim.) *Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 909*. ss. 87-105. Helsinki: SKS.
- Aapola, Sinikka & Kaarninen, Mervi (2003) *Näkökulmia suomalaisen nuoruuden ja nuorison historiaan - Johdanto*. Teoksessa Sinikka Aapola & Mervi Kaarninen (toim.) *Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 909*. ss. 9-31. Helsinki: SKS.
- Alasuutari, Pertti (1996) *Kulttuurintutkimus ja kulturalismi*. Teoksessa Jari Kupiainen & Erkki Sevänen (toim.) *Kulttuurintutkimus. Johdanto*. Tietolipas 130. ss. 32-50. Helsinki: SKS.
- Amit-Talai, Vered (1995) *Conclusion: The 'Multi' Cultural of Youth*. Teoksessa Vered Amit-Talai & Helena Wulff (toim.) *Youth Cultures: A Cross-Cultural Perspective*. ss. 223-224. New York: Routledge.
- Anderson, Kristin (1999) *Snowboarding. The Construction of Gender in an Emerging Sport*. *Journal of Sport & Social Issues* 23: 1, 55-79.
- Anttila, Anna (2009) *Leikin asia: näkökulmia varhaisnuorten romanttiseen seurustelukulttuuriin*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Anttila, Rainer (2012) *Lumilautailijoiden määrä Suomessa*. Henkilökohtainen tiedonanto 20.02.2012.
- Apo, Satu (2001) *Viinan voima. Näkökulmia suomalaisten kansanomaiseen alkoholiajatteluun ja -kulttuuriin*. Helsinki: SKS.
- Appadurai, Arjun (1996) *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*. Minneapolis: Minneapolis University Press.
- Areng, Saga & Willners, Martin (1996) *Lumilautailu*. Helsinki: WSOY.
- Ariès, Philippe (1996) [1962] *Centuries of Childhood. A Social History of Family Life*. London: Pimlico.
- Augé, Marc (1995) *Non-Places: Introduction to Anthropology of Supermodernity*. London: Verso.
- Barnard, Alan (2000) *History and Theory in Anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Barthes, Roland (1994) *Mytologioita*. Helsinki: Gaudeamus.
- Bauman, Zygmund (1992) 'Survival as a Social Construct'. *Theory, Culture and Society* 9: 1, 1-36.
- Beal, Becky (1992) *Sex Segregation. The Subculture of Skateboarding. Beyond Social Resistance*. University Microfilms International. Painamaton väitöskirjatyö.
- Beal, Becky (1995) *Disqualifying the Official: An Exploration of Social Resistance Through the Subculture of Skateboarding*. *Sociology of Sport Journal* 12: 3, 252-267.

- Beal, Becky & Wilson, Charlene (2004) '*Chicks Dig Scars*': *Commercialisation and the Transformations of Skateboarders' Identities*. Teoksessa Belinda Wheaton (toim.) *Understanding Lifestyle Sports: Consumption, Identity and Difference*. ss. 31–54. New York: Routledge.
- Becker, Howard (1963) *Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance*. London: The Free Press of Glencoe.
- Bennett, Andy (1999) *Subcultures or Neo-Tribes? Rethinking the Relationship between Youth, Style and Musical Taste*. *Sociology* 33: 3, 599–617.
- Bennett, Andy (2000) *Popular Music and Youth Culture: Music, Identity and Place*. London: Palgrave Macmillan.
- Bennett, Andy (2004) *Virtual Subculture? Youth, Identity and the Internet*. Teoksessa Andy Bennett & Keith Kahn-Harris (toim.) *After Subculture. Critical Studies in Contemporary Youth Culture*. ss. 162–172. New York: Palgrave Macmillan.
- Bennett, Andy (2005) *In Defence of New-Tribes: A Response to Blackman and Hesmondhalgh*. *Journal of Youth Studies* 8: 2, 255–259.
- Bennett, Andy (2011) *The Post-Subcultural Turn: Some Reflections 10 Years on*. *Journal of Youth Studies* 4: 5, 493–506.
- Bennett, Andy & Kahn-Harris, Keith (2004) *Introduction*. Teoksessa Andy Bennett & Keith Kahn-Harris (toim.) *After Subculture. Critical Studies in Contemporary Youth Culture*. ss. 1–18. New York: Palgrave Macmillan.
- Berman, Marshall (1982) *All That is Solid Melts into Air. The Experience of Modernity*. London: Verso.
- Blackman, Shane (2005) *Youth Subcultural Theory: A Critical Engagement with the Concept, Its Origins and Politics, from Chicago School to Postmodernism*. *Journal of Youth Studies* 8: 1, 1–20.
- Blanchard, Kendall & Alyce Cheska (1995) *The Anthropology of Sport. An Introduction*. South Hadley: Bergin & Garvey.
- Boellstorff, Tom (2008) *Coming of Age in Second Life. An Anthropologist Explores the Virtually Human*. Princeton: University Press of Princeton.
- Booth, Douglas (1994) *Surfing 60s: A Case Study in the History of Pleasure and Discipline*. *Australian Historical Studies* 103, 267–279.
- Booth, Douglas (1995) *Ambiguities in Pleasure and Discipline: The Development of Competitive Surfing*. *Journal of Sport History* 22: 3, 189–206.
- Borden, Iain (2001) *Skateboarding. Space and the City*. Oxford: Berg.
- van Bottenburg, Maarten & Salome, Lotte (2010) *The Indoorisation of Outdoor Sports: An Exploration of the Rise of Lifestyle Sports in Artificial Settings*. *Leisure Studies*, 29: 2, 143–160.
- Bourdieu, Pierre (1984) *Distinction. A Social Critique of the Judgement of Taste*. London: Routledge.
- Bourdieu, Pierre (1985) *Sosiologian kysymyksiä*. Tampere: Vastapaino.
- Brake, Michal (1985) *Comparative Youth culture. The Sociology of Youth Culture and Youth Subcultures in America, Britain and Canada*. New York: Routledge.

- Brekke, Jan-Paul (2003) Utenfor løypa. Forsøk med direkte medlemskap i Norges snowboardfund. Rapport 2003: 3. Oslo: Institutt for Samfunnsforskning.
- Bruce, Tony & Falcou, Mark & Thorpe, Holly (2007) *The Mass Media and Sport*. Teoksessa Chris Collins & Steve Jackson (toim.) Sport in Aotearoa/New Zealand Society. ss. 147-164. Melbourne: Thompson.
- Burawoy, Michael & Blum, Joseph & George, Sheba & Gille, Zsuzsa & Gowan Teresa & Haney Lynne & al. (2000) *Global Ethnography: Forces, Connections and Imaginations in a Postmodern World*. Berkeley: University of California Press.
- Brownell, Susan (toim.) (2009) *The 1904 Anthropology Days and Olympic Games: Sport, Race, and American Imperialism*. (Critical Studies in the History of Anthropology). Lincoln: University of Nebraska.
- Bäckström, Åsa (2005) Spår. Om brödsportkultur, informella lärprocessar och identitet. *Studies in Educational Sciences* 74. Stockholm: HLS Förlag.
- Calefato, Patricia (1997) *Fashion and Worldliness: Language and Imagery of the Clothed Body*. *Fashion Theory* 1: 1, 69-90.
- Callois, Roger (1961) *Man, Play and Games*. New York: Free Press of Glencoe.
- Campbell, Colin (1987) *The Romantic Ethic and the Spirit of Modern Consumerism*. Oxford: Blackwell.
- Caputo, Virginia (1995) *Anthropology's Silent 'Others': A Consideration of Some Conceptual and Methodological Issues for the Study of Youth and Children's Cultures*. Teoksessa Vered Amit-Talai & Helena Wulff (toim.) *Youth Cultures: A Cross-Cultural Perspective*. ss. 19-42. New York: Routledge.
- de Certeau, Michel (1984) *The Practice of Everyday Life*. Berkeley: University of California Press.
- Chaney, David (1996) *Lifestyles*. London: Routledge.
- Charmaz, Kathy & Mitchell, Richard (2001) *Grounded Theory in Ethnography*. Teoksessa Paul Atkinson & Amanda Coffey & Sarah Delamont & Jon Lofland & Lyn Lofland (toim.) *Handbook of Ethnography*. ss. 160-174. London: Sage.
- des Chene, Mary (1997) *Locating the Past*. Teoksessa Akhil Gupta & James Ferguson (toim.) *Anthropological Locations: Boundaries and Grounds of a Field Science*. ss. 66-85. Berkeley: University of California Press.
- Christensen, Olav (1999) *The Playing Collective. Snowboarding. Youth Culture and the Desire for Excitement*. *Ethnologia Scandinavica* 29, 106-199.
- Christensen, Olav (2001a) *Absolutt snowboard. Kampen mot Kjedsomheten*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Christensen, Olav (2001b) *Absolutt snowboard. Studier i sidelengs ungdomskulturer*. Oslo: Universitet i Oslo.
- Christensen, Olav (2002) *The Tales of the Tribes. Communication and Consumption in Snowboard Culture*. Teoksessa Marit Hauan & Gry Heggli (toim.) *Younger Than Yesterday, Older Than Tomorrow*. ss. 74-99. NF Publications 1. Turku: Nordic Network of Folklore.

- Christensen, Olav (2008) "*Board with the World*": *Youthful Approaches to Landscapes and Mediascapes*. Teoksessa Marta Gutman & Ning de Cominck (toim.) *Designing Modern Childhoods. History, Space, and the Material Culture of Children*. ss. 282-300. London: Rutgers University Press.
- Clarke, John (1982) *Style*. Teoksessa Stuart Hall & Jefferson Tony (toim.) *Resistance through Rituals: Youth Subcultures in Post-War Britain*. ss. 175-191. London: Hutchinson.
- Clifford, James (1986) *Introduction. Partial Truths*. Teoksessa James Clifford & George E. Marcus (toim.) *Writing Culture. The Poetics and Politics of Ethnography*. ss. 1-26. Berkeley: University of California Press.
- Coates, Emily & Clayton, Ben & Humberstone, Barbara (2010) *A Battle for Control: Exchanges of Power in the Subculture of Snowboarding*. *Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics* 13: 7-8, 1082-1101.
- Cohen, Stanley (1987) [1972] *Folk Devils and Moral Panics. The Creation of the Mods and Rockers*. London: McGibbon & Kee.
- Crosset, Todd & Beal, Becky (1997) *The Use of "Subculture" and "Subworld" in Ethnographic Works on Sport. A Discussion of Definitional Distinctions*. *Sociology of Sport Journal* 14, 73-85.
- Davis, Natalie (1975) *Society and Culture in Early Modern France: Eight Essays by Natalie Zemon Davis*. Stanford: Stanford University Press.
- Denzin, Norman (1997) *Interpretative Ethnography. Ethnographic Practices for the 21st Century*. London: Sage.
- Donnelly, Michele (2003) *Sweet Sports and Eye Candy: Some Problems with Re-Interpreting Women's Extreme Sports Culture*. *Journal for the Arts, Sciences, and Technology* 1: 2, 147-150.
- Donnelly, Michele (2006) *Studying Extreme Sports. Beyond the Core Participants*. *Journal of Sport and Social Issues* 30: 2, 219-224.
- Donnelly, Michele (2007) "*Take the Slam and Get Back Up*". *Hardcore Candy and the Politics of Representation in Girls' and Women's Skateboarding and Snowboarding on Television*. Teoksessa Michael Giardina & Michele Donnelly (toim.) *Youth Cultures and Sport: Identity, Power, and Politics*. ss. 127-143. New York: Routledge.
- Donnelly, Peter (1988) *Sports as Sites of Popular Resistance*. Teoksessa Richard Gruneau (toim.) *Popular Cultures and Political Practices*. ss. 69-82. Toronto: Garamond.
- Donnelly, Peter (1993) *Subcultures in Sport: Resilience and Transformation*. Teoksessa Alan Ingham & John Loy (toim.) *Sport in Social Development, Traditions, Transitions, and Transformations*. ss. 119-145. Champaign: Human Kinetics.
- Eco, Umberto (1979) *A Theory of Semiotics*. Bloomington: Indiana University Press.
- Edensor, Tim & Richards, Sophia (2007) *Snowboarders vs. Skiers: Contested Choreographies of the Slopes*. *Leisure Studies* 26: 1, 97-114.

- Ehrnrooth, Jari (1988) Hevirock ja hevarit: myytit, tyyli, alakulttuuri. Tapaustutkimus hevareista Joensuun nuorisotaloyhteisöissä. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Elias, Norbert (1986) *Introduction*. Teoksessa Norbert Elias & Eric Dunning (toim.) *Quest for Excitement. Sport and Leisure in the Civilizing Process*. ss. 19–62. Oxford: Basil Blackwell.
- Elliot, Neil (2010) 'Soulriding' and the Spirituality of Snowboarding. University of Kingston. Painamaton väitöskirjatyö.
- Eriksen, Thomas Hylland (1995) *Small Places. Large Issues. Introduction to Social and Cultural Anthropology*. London: Pluto.
- Eskola, Jari & Juha Suoranta (1998) *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Fetterman, David (2010) *Ethnography: Step-by-Step*. London: Sage.
- Fingerroos, Outi (2003) *Refleksiivinen paikantaminen kulttuurien tutkimuksessa*. Elore 2/2003, 1–15.
- Fine, Gary Alan & Sherryl Kleinman (1979) *Rethinking Subculture. An Interactionist Analysis*. *American Journal of Sociology* 85: 1, 1–20.
- Firth, Simon (2004) *Afterword*. Teoksessa Andy Bennett & Keith Kahn-Harris (toim.) *After Subculture. Critical Studies in Contemporary Youth Culture*. ss. 173–178. New York: Palgrave Macmillan.
- Fornäs, Johan & Göran Bolin (1995) (toim.) *Cultural Theory & Late Modernity*. London: Sage.
- Gadamer, Hans-Georg (2007) [1960] *Warheit und Methode*. Berlin: Akademie Verlag.
- Geertz, Clifford (1973) *The Interpretation of Cultures. Selected Essays by Clifford Geertz*. New York: Basic Books.
- Geertz, Clifford (1983) *The Local Knowledge. Further Essays in Interpretative Anthropology*. New York: Basic Books.
- Giddens, Anthony (1990) *The Consequences of Modernity*. Cambridge: Polity.
- Gillis, John (1981) *Youth and History. Tradition and Change in European Age Relations, 1770–Present*. New York: Academic.
- Giddens, Anthony (1991) *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity.
- Gothóni, Rene (1997) *Eläytyminen ja etääntyminen kenttätutkimuksessa*. Teoksessa Anna Maria Viljanen & Minna Lahti (toim.) *Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätyöstä*. ss. 136–148. Helsinki: Suomen Antropologinen Seura.
- Green, Ken (2010) *Key Themes in Youth Sport*. London: Routledge.
- Greener, Tracey & Hollands, Robert (2006) *Beyond Subculture and Post-Subculture? The Case of Virtual Psytrance*. *Journal of Youth Studies* 9: 4, 393–418.
- Gronow, Jukka (1997) *Sociology of Taste*. London: Routledge.
- Gupta, Akhil & Ferguson, James (1997) *Discipline and Practice. The "Field" as Site, Method, and Location in Anthropology*. Teoksessa Akhil Gupta & James Ferguson (toim.) *Anthropological Locations: Boundaries and Grounds of a Field Science*. ss. 1–46. Berkeley: University of California Press.

- Haapala, Pertti (2003) *Nuoriso numeroina*. Teoksessa Sinikka Aapola & Mervi Kaarninen (toim.) Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 909. ss. 67–85. Helsinki: SKS.
- Hall, Stuart (2002) *Identiteetti*. Tampere: Vastapaino.
- Hall, Stuart & Critcher, Chas & Jefferson, Tony & Clarke, John & Roberts, Brian (2000) *The Social Production of News*. Teoksessa Paul Marris & Sue Thornham (toim.) *Media Studies. A Reader*. ss. 645–652. New York: New York University Press.
- Hall, Stuart & Jefferson, Tony (toim.) (1982 [1975]) *Resistance through Rituals: Youth Subcultures in Post-War Britain*. London: Hutchinson.
- Harinen, Päivi & Itkonen, Hannu & Rautopuro, Juhani (2006) *Asfalttiprinssit. Tutkimus skeittareista*. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu 159. Helsinki: Liikuntatieteellinen Seura.
- Harris, Keith (2000) *Roots? The Relationship between the Global and the Local within the Extreme Metal Scene*. *Popular Music* 19: 1, 3–30.
- Hasanen, Elina (2001) *Lumilautailun kulttuurinen merkityksenanto*. Liikuntatieteiden laitos. Jyväskylän yliopisto. Painamaton pro gradu -tutkielma.
- Hebdige, Dick (1984) *Subculture. The Meaning of Style*. London: Methuen.
- Heino, Rebecca (2000) *New Sports. What Is So Punk about Snowboarding?* *Journal of Sport and Social Issues* 23: 2, 176–191.
- Heiskanen, Ilkka & Mitchell, Ritva (1985) *Lättähatuista punkkareihin. suomalaisen valtakulttuurin ja nuorisokulttuurien kohtaamisen kolme vuosikymmentä*. Helsinki: Otava.
- Hetherington, Kevin (1998) *Expressions of Identity: Space, Performance, Politics*. London: Sage.
- Hine, Christine (2000) *Virtual Ethnography*. London: Sage.
- Hine, Christine (toim.) (2005) *Virtual Methods: Issues in Social Research in Internet*. London: Sage.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena (2001) *Teemahaastattelu*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hodkinson, Paul (2004) *The Goth Scene and (Sub)Cultural Substance*. Teoksessa Andy Bennett & Keith Kahn-Harris (toim.) *After Subculture. Critical Studies in Contemporary Youth Culture*. ss. 135–147. New York: Palgrave Macmillan.
- Hoikkala, Tommi (1983) *Brittiläinen kulturalismi ja nuorten alakulttuurien tutkimus*. *Tiede ja edistys* 1: 8, 38–43.
- Hoikkala, Tommi (1989) *Nuorisokulttuurista kulttuuriseen nuoruuteen*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hoikkala, Tommi & Suurpää, Leena (2005) *Finnish Youth Cultural Research and Its Relevance to Youth Policy*. *Young – Nordic Journal for Youth Research* 13: 3, 285–312.

- Honko, Lauri (1997) *Pakenevan tekstin merkitys*. Teoksessa Anna Maria Viljanen & Minna Lahti (toim.) *Kaukaa haettua*. Kirjoituksia antropologisesta kenttätöystä. ss. 248–267. Helsinki: Suomen Antropologinen Seura.
- Howe, Susanna (1998) *(Sick) A Cultural History of Snowboarding*. New York: St. Martin's Griffin.
- Humphreys, Duncan (1995) *Shredheads Go Mainstream? An Introduction to the Social History of Snowboarding*. University of Otago. Painamaton pro gradu -tutkielma.
- Humphreys, Duncan (1996) *Snowboarders: Bodies out of Control and in Conflict*. *Sporting Traditions* 13: 1, 3–23.
- Humphreys, Duncan (1997) *'Shredheads Go Mainstream?' Snowboarding and Alternative Youth*. *International Review for the Sociology of Sport* 32: 2, 149–160.
- Humphreys, Duncan (2003) *Selling Out Snowboarding. The Alternative Response to Commercial Co-Optation*. Teoksessa Robert Rinehart & Synthia Sydnor (toim.) *To the Extreme. Alternative Sports, Inside and Out*. ss. 407–428. Albany: State University of New York Press.
- Hänninen, Riitta (2002) *Leikki kulttuuri-ilmionä ja antropologisena käsitteenä*. Filosofis-antropologien tutkielma leikki-käsitteen vaikutushistoriasta. Etnologian laitos: Jyväskylän yliopisto. Painamaton tutkielma filosofian lisensiaatin tutkintoa varten.
- Hänninen, Riitta (2003) *Leikki. Ilmiö ja käsite*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 76. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Hänninen, Riitta (2004) *Snowboarding Culture and the Totality of Style*. *Ethnologia Scandinavica* (2004): 34, 75–88.
- Hänninen, Riitta (2005) *Perinteisen urheilun tuolla puolen. Lumilautailukulttuuri ja puuterilumen lumo*. *Kulttuurintutkimus* 22: 1, 33–46.
- Hänninen, Riitta (2006a) *Against the Odds. Snowboarding in Scotland*. *Ethnologia Fennica* (2006): 33, 48–64.
- Hänninen, Riitta (2006b) *Lumilautailu elämäntapana ja tyyllisenä representaationa*. *Nuorisotutkimus* 24: 4, 3–18.
- Hänninen, Riitta (2007) *Vapauden merkitys lumilautailukulttuurissa*. *Elore* 14: 2, 1–19. [http://www.elore.fi/arkisto/2_07/han2_07.pdf]
- Imdb, International Movie Database [online] *View to Kill* [<http://www.imdb.com/title/tt0090264/>.] Haettu 1.1.2012.
- Jokinen, Minna (2007) *Like a Sore Tindy. Representations of Women in Snowboarding Magazines*. Kielten laitos. Jyväskylän yliopisto. Painamaton pro gradu -tutkielma.
- Jyrinki, Erkki (1977) *Kysely ja haastattelu tutkimuksessa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kaarninen, Mervi (2003) *Nuoren tasavallan nuorison ongelmat*. Teoksessa Sinikka Aapola & Mervi Kaarninen (toim.) *Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 909*. ss. 217–237. Helsinki: SKS.
- Kaartinen, Timo (1997) *Numerot, nimet ja antropologinen käännöstyö*. Teoksessa Anna Maria Viljanen & Minna Lahti (toim.) *Kaukaa haettua*. Kirjoituksia

- antropologisesta kenttätyöstä. ss. 35–44. Helsinki: Suomen Antropologin Seura.
- Kahn-Harris, Keith (2004) *Unspectacular Subculture? Transgression and Mundanity in the Global Extreme Metal Scene*. Teoksessa Andy Bennett & Keith Kahn-Harris (toim.) *After Subculture. Critical Studies in Contemporary Youth Culture*. ss. 107–118. New York: Palgrave Macmillan.
- Kane, Mary & Greendorfer, Susan (1994) *The Media's role in Accommodating and Resisting Stereotyped Images of Women in Sport*. Teoksessa P. Creedon (toim.) *Women, Media and Sport*. ss. 28–44. Thousand Oaks: Sage.
- Kannas, Anssi (2005) *Pannukerholaisia, vapaalaskijoita ja hiihdonopettajia. Rinnekulttuureja ja yhteisöllisyyden ilmentymiä Laajavuoren hiihtokeskuksessa*. Liikuntatieteiden laitos. Jyväskylän yliopisto. Painamaton pro gradu -tutkielma.
- Kansallinen Liikuntatutkimus (KLT) 2005–2006 (2006a) *Aikuiset 19–65-vuotiaat*. SLU:n julkaisusarja 5/2006. Helsinki: Suomen Kuntourheiluliitto Kunto ry.
- Kansallinen Liikuntatutkimus (KLT) 2005–2006 (2006b) *Lasten ja nuorten liikunta*. SLU:n julkaisusarja 4/2006. Helsinki: Nuori Suomi ry.
- Kansallinen Liikuntatutkimus (KLT) 2009–2010 (2010a) *Lapset ja nuoret*. SLU:n julkaisusarja 7/2010. Helsinki: Suomen Liikunta ja Urheilu SLU ry.
- Kansallinen Liikuntatutkimus (KLT) 2009–2010 (2010b) *Aikuisliikunta*. SLU:n julkaisusarja 6/2010. Helsinki: Kuntoliikuntaliitto.
- Katajala, Kimmo & Söderholm, Stig (1987) *Rockkulttuuri ja kulttuurikonflikti – valtakulttuurin ja nuorisokulttuurin törmäys Suomessa vuonna 1978*. Teoksessa Stig Söderholm (toim.) *Näkökulmia rockkulttuuriin*. ss. 79–99. Helsinki: Otava.
- Kellner, Douglas (1992) *Popular Culture and the Construction of Postmodern Identities*. Teoksessa Scott Lash & Jonathan Friedman (toim.) *Modernity and Identity*. ss. 141–177. Oxford: Basil Blackwell.
- Kidder, Jeffrey (2011) *Style*. Teoksessa Patrick Williams (toim.) *Subcultural Theory. Traditions and Concepts*. ss. 65–82. Cambridge: Polity Press.
- Knuuttila, Seppo (1994) *Tyhmän kansan teoria*. Helsinki: SKS.
- Koivisto, Ilja (2007) *Hiihtopummien jäljillä. Alppien kausiasukkien alakulttuurin nomadinen elämäntyyl*. Historian ja etnologian laitos. Jyväskylän yliopisto. Painamaton pro gradu -tutkielma.
- Koivunen, Anu (2000) *Takaisin kotiin? Nostalgiaselityksen lumo ja ongelmallisuus*. Teoksessa Susanna Paasonen & Mari Pajala (toim.) *Populaarin lumo – mediat ja arki*. ss. 326–353. Turku: Turun yliopisto.
- Korkiakangas, Pirjo (1996) *Muistoista rakentuva lapsuus. Agraarinen perintö lapsuuden työnteon ja leikkien muistelussa*. Kansatieteellinen arkisto 42. Helsinki: Suomen Muinaismuistoyhdistys.
- Korkiakangas, Pirjo (1999) *Muisti, muistelu, perinne*. Teoksessa Bo Lönnqvist & Elina Kiuru & Eeva Uusitalo (toim.) *Kulttuurin muuttuvat kasvot. Johdatusta etnologiatieteisiin*. Tietolipas 155. ss. 155–176. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

- Korkiakangas, Pirjo (2001) *Esineiden nostalgisoituminen – ylevöityneen, arkisen ja kansanomaisuuden nostalgiaa*. Teoksessa Ilmari Vesterinen & Bo Lönnqvist (toim.) *Pandoran lipas. Virvatulia esineiden maailmasta*. ss. 75–101. Helsinki: SKS.
- Korkiakangas, Pirjo (2005) *Muistoista tulkintaan – muisti ja muisteluaineistot etnologian tutkimuksessa*. Pirjo Korkiakangas & Pia Olsson & Helena Ruotsala (toim.) *Polkuja etnologian menetelmiin*. ss. 129–147. Helsinki: Ethnos Ry.
- Kozinets, Robert (2009) *Netnography. Doing Ethnographic Research Online*. London: Sage.
- Kuussaari, Kristiina & Pietikäinen, Minna & Puhakka, Tiina (2010) *Nuoret ja aikuiset tilastojen ja kyselytutkimusten valossa*. Anu-Hanna Anttila & Kristiina Kuussari & Tiina Puhakka (toim.) Teoksessa *Ohipuhuttu nuoruus? Nuorten elinolot -vuosikirja*. ss. 16–61. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Langran, Mike & Selvaraj Sivasubramaniam (2002) *Snow Sports Injuries in Scotland: A Case-Control Study*. *British Journal of Medicine* 36, 135–140.
- Le Roy Ladurie, Emmanuel (1984) *Montaillou, ranskalainen kylä 1294–1324*. Helsinki: Otava.
- Lévi-Strauss, Claude (1963) [1958] *Structural Anthropology*. New York: Basic Books.
- Lévi-Strauss, Claude (1968) [1962] *The Savage Mind*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Lévi-Strauss, Claude (1986) [1964] *The Raw and the Cooked*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Lévi-Strauss, Claude (2009) [1955] *Tropiikin kasvat*. Helsinki: Loki-kirjat.
- Lindahl, Helena (1998) "The Culture of Snowboarding". *Subcultures, Social Movement, Collective Identity and Collective Action*. Working Paper 1998: 1. Östersund: European Tourism Research Institute.
- Lindfors, Mats (2012) *Lumilautailijoiden määrä Suomessa*. Henkilökohtainen tiedonanto 3.2.2012.
- van Loon, Joost (2001) *Ethnography: A Critical Turn in Cultural Studies*. Teoksessa Paul Atkinson & Amanda Coffey & Sara Delamont & Jon Lofland & Lyn Lofland (toim.) *Handbook of Ethnography*. ss. 273–284. London: Sage.
- Lähteenmaa, Jaana (1989) *Rockin seksuaalisuus*. Helsinki: Gaudeamus.
- Lähteenmaa, Jaana (1991a) *Alakulttuuriteoria*. Teoksessa Tommi Hoikkala & Jaana Lähteenmaa (toim.) *Törmäävät tulkinnat*. ss. 255–263. Helsinki: Gaudeamus.
- Lähteenmaa, Jaana (1991b) *Hip-hoppareita, lähiöläisiä, kulturelleja*. Nuorisoryhmiä 80-luvun lopun Helsingissä. Helsingin kaupungin nuorisosiainkeskuksen julkaisuja 1991: 1. Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisosiain keskus.
- Lähteenmaa, Jaana (1992) *Tytöt jännitystä etsimässä. Sukkulointia ja irrottelua*. Teoksessa Sari Näre & Jaana Lähteenmaa (toim.) *Letit liehumaan. Tyttökulttuuri murroksessa*. Tietolipas 124. ss. 155–170. Helsinki: SKS.

- Lähteenmaa, Jaana (1996) *Alakulttuuriteorian nousu ja tuho?* Teoksessa Leena Suurpää & Pia Aaltojärvi (toim.) Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin. Tietolipas 143. ss. 95–128. Helsinki: SKS.
- Lähteenmaa, Jaana (2001) Myöhäismoderni nuorisokulttuuri. Tulkintoja ryhmistä ja ryhmiin kuulumisen ulottuvuuksista. Väitöskirjan yhteenvedo. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 14. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Lönnqvist, Bo (1999) *Mitä etnologia on?* Bo Lönnqvist & Elina Kiuru & Eeva Uusitalo (toim.) Kulttuurin muuttuvat kasvot. Johdatusta etnologiatieteisiin. Tietolipas 155. ss. 13–33. Helsinki: SKS.
- MacDonald Robert & Schildrick Tracey (2006) *In Defence of Subculture: Young People, Leisure and Social Divisions.* Journal of Youth Studies 9: 2, 125–140.
- Maffesoli, Michel (1995) Maailman mieli. Yhteisöllisen tyylin muodoista. Helsinki: Gaudeamus.
- Maffesoli, Michel (1996) *The Time of the Tribes: The Decline of Individuality in Mass Society.* London: Sage.
- Malkki, Liisa (1997) *News and Culture: Transitory Phenomena and the Fieldwork Tradition.* Teoksessa Akhil Gupta & James Ferguson (toim.) Anthropological Locations: Boundaries and Grounds of a Field Science. ss. 86–101. Berkeley: University of California Press.
- Mann, Chris & Stewart, Fiona (2002) *Internet Communication and Qualitative Research. A Handbook for Researching Online.* London: Sage.
- Mannermaa, Jaakko (2004) Oudosta ilmiöstä seuratuksi urheiluksi: lumilautailu Helsingin Sanomissa ja Iltalehdessä 1988–2003. Viestintätieteiden laitos. Jyväskylän yliopisto. Painamaton pro gradu -tutkielma.
- Mannheim, Karl (1952) [1927] *Essays on the Sociology of Knowledge.* London: Routledge.
- Marcus, George (1998) *Ethnography through Thick & Thin.* Princeton: Princeton University Press.
- Markkola, Pirjo (1994) Työläiskodin synty: tamperelaiset työläisperheet ja yhteiskunnallinen kysymys 1870-luvulta 1910-luvulle. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura.
- Marlovits, Andreas (2001) *Snowboarding – Zur Psychologie einer Sportart und heraldischen Funktion seiner Gerätschaft.* Sportwissenschaft 31: 4, 425–436.
- Martin, Bernice (1981) *A Sociology of Contemporary Cultural Change.* New York: St. Martin.
- Martin, Peter (2004) *Culture, Subculture and Social Organization.* Teoksessa Andy Bennett & Keith Kahn-Harris (toim.) After Subculture. Critical Studies in Contemporary Youth Culture. ss. 21–35. New York: Palgrave Macmillan.
- Mauss, Marcel (1990) [1923] *The Gift: The Form and Reason for Exchange in Archaic Societies.* London: Routledge.
- Maybury-Lewis, David & Almagor Uri (1989) (toim.) *The Attraction of the Opposites.* Thought and Society in Dualistic Mode. Ann Arbor: University of Michigan.
- McGuignan, Jim (1992) *Cultural Populism.* New York: Routledge.
- McLuhan, Marshall (1964) *Understanding Media.* New York: Mentor.

- McRobbie, Angela (1996) *Postmodernism and Popular Culture*. London: Routledge.
- McRobbie, Angela & Garber, Jenny (1976) *Girls and Subcultures: An Exploration*. Teoksessa Stuart Hall & Tony Jefferson (toim.) *Resistance through Rituals. Youth Subcultures in Post-War Britain*. ss. 209–222. London: Hutchinson.
- McRobbie, Angela & Garber, Jenny (1997) *Girls and Subcultures*. Teoksessa Ken Gelder & Sarah Thornton (toim.) *The Subcultures Readers*. ss. 112–120. London: Routledge.
- Mead, Margaret (1928) *Coming of Age in Samoa. A Psychological Study of Primitive Youth for Western Civilisation*. New York: William Morrow and Company.
- Mead, Margaret (1970) *Culture and Commitment. A Study of the Generation Gap*. New York: Natural History Press.
- Merriam-Webster-sanakirja [online] <http://www.merriam-webster.com/dictionary/anarchy> Haettu 5.1.2012.
- Mikola, Elina (2003) *Paras suomalainen lehti elossa oleville. Maskuliinisuuden rakentuminen lautailulehti Flashbackissa*. Teoksessa Arto Jokinen (toim.) *Yhdestä puusta. Maskuliinisuuksien rakentuminen populaarikulttuureissa*. ss. 32–62. Tampere: Tampere University Press.
- Miles, Steven (2000) *Youth Lifestyles in a Changing World*. Buckingham: Open University Press.
- Mitterauer, Michael (1992) *A History of Youth*. Oxford: Blackwell.
- Muggleton, David (2000) *Inside Subculture: The Postmodern Meaning of Style*. New York: Berg.
- Muggleton, David & Weinzierl, Rupert (2003) *The Post-Subcultures Reader*. Oxford: Berg.
- Myllyniemi, Sami & Gissler, Mika & Puhakka, Tiina (2005) *Perustilastoaineisto*. Teoksessa Minna Autio & Petri Paju (toim.) *Kuluttava nuoruus. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 62*. ss. 13–53. Helsinki: Stakes.
- Mørch, Sven (2005) *Researching Youth Life*. Teoksessa Helena Helve (toim.) *Mixed Methods in Youth Research*. Finnish Youth Research Network. FYR Society Publications 60. ss. 29–56. Helsinki: Finnish Youth Research Network.
- Noro, Arto (1991) *Muoto, moderniteetti ja 'kolmas'*. Tutkielma Georg Simmelin sosiologiasta. Helsinki: Tutkijaliitto.
- Ojala, Anna-Liisa (2012) *Institutionalization in Professional Snowboarding: Organizing Models behind the Possibilities of Self-Expression*. Liikuntatieteiden laitos. Jyväskylän yliopisto. Painamaton artikkelikäsikirjoitus.
- Ojanen, Karoliina (2011) *Tyttöjen toinen koti. Etnografinen tutkimus tyttökkulttuurista ratsastustalleilla*. Helsinki: SKS.
- Ojanen, Karoliina & Mulari, Heta & Aaltonen, Sanna (2011) (toim.) *Entäs tytöt: johdatus tyttötytötkäyttöön*. Tampere: Vastapaino.
- Passaro, Joanne (1997) *You Can't Take the Subway to the Field!: Village Epistemologies in the Global Village*. Teoksessa Akhil Gupta & James

- Ferguson (toim.) *Anthropological Locations: Boundaries and Grounds of a Field Science*. ss. 147–162. Berkeley: University of California Press.
- Paumo, Milla (2012) *Paljon puhetta pissiksistä – tyttöys määrittelykysymyksenä*. Teoksessa Mikko Salasuo & Janne Poikolainen & Pauli Komonen (toim.) *Katukulttuuri. Nuorisoesiintymiä 2000-luvun Suomessa*. ss. 83–115. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 124. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Pearson, Kent (1979) *Surfing Subcultures of Australia and New Zealand*. St. Lucia: University of Queensland Press.
- Perho, Sini (2006) *Nuoret rasistisessa nuorisokulttuurissa – etnografinen haastattelu tutkimusvälineenä*. Teoksessa Terhi-Anna Wilska & Jaana Lähteenmaa (toim.) *Kultainen nuoruus. Kurkistuksia nuorten hyvinvointiin ja sen tutkimiseen*. ss. 39–55. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Pike, Kenneth (1990) *On the Emics and Etics of Pike and Harris*. Teoksessa Thomas Headland & Kenneth Pike & Marvin Harris (toim.) *Emics and Etics. The Insider/Outsider Debate*. ss. 28–47. Newbury Park: Sage.
- Popovich, Megan & Morrow, Don (2008) *Stomping the Shadow: The Elevation of Snowboarding to the Olympic Pedestal from Jungian Perspective*. *Sport History Review* 39, 170–191.
- Popovich, Megan (2006) *From Terje to the Flying Red Tomato: Snowboarding's Incorporation into the Olympic Games*. *Proceedings: International Symposium of Olympic Research, October 1, 2006*, ss. 157–168.
- Puuronen, Vesa (1997) *Johdatus nuorisotutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Puuronen, Vesa (2003) *Pihasakeista alakulttuureihin*. Teoksessa Sinikka Aapola & Mervi Kaarninen (toim.) *Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 909*. ss. 373–395. Helsinki: SKS.
- Puuronen, Vesa (2005) *Methodological Starting Points and Problems of Youth Research*. Teoksessa Helena Helve (toim.) *Mixed Methods in Youth Research*. Finnish Youth Research Network. FYR Society Publications 60. ss. 15–28. Helsinki: Finnish Youth Research Network.
- Puuronen, Vesa (2006) *Nuorisotutkimus*. Tampere: Vastapaino.
- Redhead, Steve (1993) *The End of the End-of-the-Century-Party*. Teoksessa Steve Redhead (toim.) *Rave Off: Politics and Deviance in Contemporary Youth Culture*. ss. 1–6. Aldershot: Avebury.
- Rinehart, Robert (2005) "Babes" & Boards: *Opportunities in New Millenium Sport?* *Journal of Sport and Social Issues* 29: 3, 222–255.
- Rinehart, Robert (2008) *Exploiting a New Generation. Corporate Branding and the Co-Optation of Action Sports*. Teoksessa Michael Giardina & Michele Donnelly (toim.) *Youth Culture and Sport. Identity, Power, and Politics*. ss. 71–89. New York: Routledge.
- Rinehart, Robert & Sydnor, Sylvia (2003) *Proem*. Teoksessa Robert Rinehart & Sylvia Sydnor (toim.) *To the Extreme. Alternative Sports Inside and Out*. ss.1–17. Albany: State University of New York Press.
- Rojek, Chris & Turner, Bryan (2000) *Decorative Sociology: Towards a Critique of the Cultural Turn*. *The Sociological Review* 48: 4, 629–648.

- Rönkä, Julia (2010) [online] Sukupuolten tasa-arvo suomalaisessa hyvinvointivaltiossa. Yhteiskuntatieteiden laitos. Itä-Suomen yliopisto. Painamaton lisensiaatintyö.
http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20110095/urn_nbn_fi_uef-20110095.pdf
- Saarikoski, Helena (2008) *Miten Spice Girlsä leikitään?* Teoksessa Kaarina Nikunen (toim.) *Fanikirja - Tutkimuksia nykykulttuurin fani-ilmiöistä*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 96. ss. 72-94. Jyväskylä. Jyväskylän yliopisto.
- Saarikoski, Helena (2009) Nuorten naisellisuuden koreografioita. *Spice Girlsin fanit tyttöyden tekijöinä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1230. Helsinki: SKS.
- Salasuo, Mikko & Poikolainen, Janne (2012) *Johdanto - monimuotoinen katukulttuuri*. Teoksessa Mikko Salaruo & Janne Poikolainen & Paulinen Komonen (toim.) *Katukulttuuri. Nuorisoesiintymiä Suomessa*. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 124. ss. 7-30. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Saresma, Tuija (2000) *Monologi dialogisuudesta eli matkalla kohti eettistä omaelämäkertatutkimusta*. *Kulttuurintutkimus* 17: 4, 3-18.
- Schlegel, Alice & Barry, Herbert (1991) *Adolescence. An Anthropological Inquiry*. New York: The Free Press.
- Shields, Rob (1992) *The Individual Consumption Cultures and the Fate of Community*. Teoksessa Rob Shields (toim.) *Lifestyle Shopping. The Subject of Consumption*. ss. 99-113. London: Routledge.
- Siikala, Anna-Leena (1997) *Toisiinsa virtaavat maailmat*. Teoksessa Anna Maria Viljanen & Minna Lahti (toim.) *Kaukaa haettua: kirjoituksia antropologisesta kenttätyöstä*. ss. 46-68. Helsinki: Suomen Antropologinen Seura.
- Silverman, David (1993) *Interpreting Qualitative Data: Methods of Analyzing Talk, Text and Interaction*. London: Sage.
- Sisjord, Mari Kristin (2009) *Fast-Girls, Babes and the Invisible Girls. Gender Relations in Snowboarding*. *Sport in Society* 12: 10, 1299-1316.
- Sisjord, Mari Kristin (2010) *Networking among Women Snowboarders: A Study of Participants at an International Women Snowboarding Camp*. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports* 20, 1-12.
- Skimbaaja (1984) *Pohjolan Beachboy*. ss. 38-39.
- Snellman, Hanna (2003) *Kansa tietää!* Teoksessa Pekka Laaksonen & Seppo Knuuttila & Ulla Piela (toim.) *Tutkijat kentällä*. Kalevalaseuran vuosikirja 82. ss. 44-61. Helsinki: Kalevala Seura.
- Spradley, James (1979) *The Ethnographic Interview*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Sponsorointi & urheilun arvomaailma -tutkimus (2008) [online] Taloustutkimus. Haettu 8.11.2011. [www.taloustutkimus.fi/?x1538426=1811276]
- Sponsorointi & urheilun arvomaailma -tutkimus (2009) [online] Taloustutkimus. Haettu 8.11.2011. [www.taloustutkimus.fi/?x1538426=1991792]
- Sponsorointi & urheilun arvomaailma -tutkimus (2010) [online] Taloustutkimus. Haettu 8.11.2011. [www.taloustutkimus.fi/?x1538426_2221675]

- Spowart, Lucy (2010) *Snowboarding Mums Carve Out Fresh Tracks: Collective Stories From the Mountains of Aotearoa/New Zealand*. University of Otago. Painamaton väitöskirjatyö.
- Spowart, Lucy & Hughson, John & Shaw, Sally (2008) *Snowboarding Mums Carve Out Fresh Tracks: Resisting Traditional Motherhood Discourse?* *Annals of Leisure Research* 11: 1-2, 187-204.
- Stahl, Geoff (1999) [online] *Still 'Winning Space?': Updating Subcultural Theory. Invisible Culture*. Haettu 23.5.2002.
[http://www.rochester.edu/in_visible_culture/issue2/stahl.htm]
- Stamm, Hanspeter & Lamprecht, Markus (1997) [online] *From Exclusive Life-Style to Mass Leisure: An Analysis of the Development Patterns of New Sports*. Conference Paper "Les politiques sportives a l'epreuve des nouveaux sports de rue". Haettu 20.9.2002.
[<http://www.access.ch./lssfb/trendengl.html>].
- Stark, Laura (2006) *Pitkospuita modernisaation suolle*. Teoksessa Hilikka Helsti & Laura Stark & Saara Tuomaala (toim.) *Modernisaatio ja kansan kokemus Suomessa 1860-1960*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1101. ss. 9-46. Helsinki: SKS.
- Steen-Johansen, Kari (2008) *Networks and the Organization of Identity: The Case of Norwegian Snowboarding*. *European Sport Management Quarterly* 8: 4, 337-358.
- Stone, Jacqui & Horne, John (2008) *The Print Media Coverage of Skiing and Snowboarding in Britain. Does It Have to Be Downhill All the Way?* *Journal of Sport & Social Issues* 32: 1, 94-112.
- Sulkunen, Pekka (1995) *Orgioiden aika: Michel Maffesolin postmodernismi*. Teoksessa Keijo Rahkonen (toim.) *Sosiologisen teorian uusimmat virtaukset*. ss. 76-95. Helsinki: Gaudeamus.
- Suojanen, Päivikki (1996) *Kulttuurien tutkijan arki. Kokemuksia omasta ja vieraasta*. Jyväskylä: Antrokirjat.
- Suojanen, Päivikki (1997) *Työkaluna tutkijan persoona*. Teoksessa Anna Maria Viljanen & Minna Lahti (toim.) *Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätyöstä*. ss. 149-157. Helsinki: Suomen Antropologinen Seura.
- Suomen hiihtokeskustutkimus (2010) [online] TNS Gallup. Haettu 8.2.2012.
[http://www.ski.fi/files/skifi/Tiedotus/SHKY_Hiihtokeskustutkimus_2010_Perusosio.pdf]
- Suomen hiihtokeskustutkimus (2011) [online] TNS Gallup. Haettu 8.2.2012.
[http://www.ski.fi/files/skifi/Tiedotus/SHKY_Perusraportti_2011FIN_AL_netto.pdf]
- Sääskilahti, Nina (2011) *Ajan partaalla. Omaelämäkerrallinen aika, päiväkirja ja muistin kulttuuri*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 105. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Söderholm, Stig (1987) *Rockmusiikki ja nuorisokulttuurien tyylit: modit, skinheadit ja punkkarit*. Teoksessa Stig Söderholm & Seppo Knuuttila (toim.) *Näkökulmia rock-kulttuuriin*. ss. 13-77. Helsinki: Otava.

- Söderholm, Stig (1989) *Rock ja kulttuurin trauma - seksuaalisuuden teesit rockmusiikkiin kohdistuvassa vastustamisessa*. Teoksessa Jaana Lähteenmaa (toim.) *Rockin seksuaalisuus*. ss. 45–70. Helsinki: Gaudeamus.
- Söderholm, Stig (1990) *Liskokuninkaan mytologia. Rituaali ja rocksankarin kuolema: Jim Morrison kultin etnografinen tulkinta*. Helsinki: SKS.
- Söderholm, Stig (1997) *Kartan piste vai moderni uusheimo?* Teoksessa Anna Maria Viljanen & Minna Lahti (toim.) *Kaukaa haettua - kirjoituksia antropologisesta kenttätyöstä*. ss. 107–115. Helsinki: Suomen Antropologinen Seura.
- Thornton, Sarah (1995) *Club Cultures: Music, Media, and Subcultural Capital*. Cambridge: Polity Press.
- Thorpe, Holly (2004a) *Embodied Boarders: Snowboarding, Status and Style*. *Waikato Journal of Education* (2004): 10, 181–201.
- Thorpe, Holly (2004b) *Snowboarding Bodies: Dressing for Distinction*. *Junctures* (2004): 3, 31–42.
- Thorpe, Holly (2005a) *Jibbing the Gender Order: Females in the Snowboarding Culture*. *Sport in Society* 8: 1, 76–100.
- Thorpe, Holly (2005b) *On Board or On Edge? Females in the Snowboarding Culture*. Teoksessa Ian Warren (toim.) *Gender, Theory and Sport: The Formative Years of Tennis and Snowboarding*. ASSH Studies 16. ss. 55–127. Melbourne: The Australian Society for Sports History.
- Thorpe, Holly (2006) *Beyond "Decorative Sociology": Contextualizing Female Surf, Skate, and Snow Boarding*. *Sociology of Sport Journal* (2006): 23, 205–228.
- Thorpe, Holly (2007a) *Boarders, Babes and Bad-Asses: Theories of a Female Physical Youth Culture*. Department of Sport and Leisure Studies. University of Waikato. Painamaton väitöskirjatyö.
- Thorpe, Holly (2007b) *Snowboarding*. Teoksessa Douglas Booth & Holly Thorpe (toim.) *Berkshire Encyclopedia of Extreme Sports*. Volume 1. ss. 290–294. Great Barrington: Berkshire.
- Thorpe, Holly (2008a) *Foucault, Technologies of Self, and the Media: Discourses of Femininity in Snowboarding Culture*. *Journal of Sport and Social Issues* 32: 2, 199–229.
- Thorpe, Holly (2008b) *Feminism for a New Generation: A Case Study of Women in Snowboarding Culture*. Teoksessa Camilla Obel & Toni Bruce & Shona Thompson (toim.) *Teoksessa Outstanding: Research about Women and Sport in New Zealand*. ss. 7–29. Waikato: Wilf Malcolm Institute.
- Thorpe, Holly (2010a) *Bourdieu, Gender, Reflexivity, and Physical Culture: A Case of Masculinities in the Snowboarding Field*. *Journal of Sports and Social Issues* 34: 2, 176–214.
- Thorpe, Holly (2010b) *The Psychology of Extreme Sport*. Teoksessa Tatiana Ryba & Robert Schinke & Gershon Tenenbaum (toim.) *The Cultural Turn in Sport and Exercise Psychology*. ss. 365–386. Morgantown: Fitness Information Technology.
- Thorpe, Holly (2011) *Snowboarding Bodies in Theory and Practice*. New York: Palgrave Macmillan.

- Thorpe, Holly & Rinehart, Robert (2010) *Alternative Sport and Affect: Non Representational Theory Examined*. *Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics* 13: 7–8, 1268–1291.
- Tiihonen, Arto (1996) *Urheilevat isä(n)kullat*. Teoksessa Marianna Laiho & Iris Ruoho (toim.) *Naisen naamio, miehen maski*. ss. 147–172. Helsinki: Kansan Sivistystyön Liitto.
- van Tilburg, Christopher (1998) *Backcountry Snowboarding*. Seattle: The Mountaineers.
- Turner, Graeme (1990) *British Cultural Studies. An Introduction*. *Media and Popular Culture* 7. London: Unwin Hyman.
- Tylor, Edward B. (1930) *Anthropology: An Introduction to the Study of Man and Civilization* 2. London: Watts & Co.
- Urponen, Maija (2009) [online] *Mitä naistutkimus on?* Minna - Valtakunnallinen naistutkimus- ja tasa-arvoportaali. Viitattu 31.01.2012.
<http://www.minna.fi/minna/naistutkimus/index.htm>
- Vaattovaara, Tiina (2012) *Lapin gangstat. Hiphop-harrastuksen vaikutus lappilaisen miehen kulttuuri-identiteettiin*. Teoksessa Mikko Salasuo & Janne Poikolainen & Pauli Komonen (toim.) *Katukulttuuri. Nuorisoesiintymiä 2000-luvun Suomessa*. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 124. ss. 142–168. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Vaske, Jerry & Carothers, Pam & Donnelly, Maureen & Baird, Biff (2000) *Recreation Conflict among Skiers and Snowboarders*. *Leisure Sciences* 22, 297–313.
- Vesterinen, Ilmari (1999) *Mitä kulttuuriantropologia on?* Bo Lönnqvist & Elina Kiuru & Eeva Uusitalo (toim.) *Kulttuurin muuttuvat kasvat*. Johdatusta etnologiatieteisiin. *Tietolipas* 155. ss. 88–141. Helsinki: SKS.
- Wark, Penny (2009) *Skiing: Fun on the Slopes or a risky business?* *The Times*, March 19.
- Weber, Gerhard & Bookstein, Fred (2011) *Virtual Anthropology. A Guide to New Interdisciplinary Field*. New York: Springer.
- Weller, Susan (1998) *Structured Interviewing and Questionnaire Construction*. Teoksessa Russell Bernard (toim.) *Handbook of Methods in Cultural Anthropology*. ss. 365–409. Walnut Creek: Altamira.
- Wheaton, Belinda (1997) *Consumption, Lifestyle, and Gendered Identities in Post-Modern Sports: The Case of Windsurfing*. University of Brighton. Painamaton väitöskirjatyö.
- Wheaton, Belinda & Beal, Becky (2003) *"Keeping It Real": Subcultural Media and the Discourses of Authenticity in Alternative Sport*. *International Review for the Sociology of Sport* 38, 155–176.
- Wheaton, Belinda (2007) *After Sport Culture: Rethinking Sport and Post-Subcultural Theory*. *Journal of Sport and Social Issues* 31: 3, 283–307.
- Wilenius, Markku (2000) *Elämä toisaalla ja tässä: rakenteiden murroksessa kohti uutta vuosituhatta*. Teoksessa Tommi Hoikkala & J. P. Roos (toim.) *2000-luvun elämä. Sosiologia teorioita vuosituhannen vaihteesta*. ss. 267–280. Helsinki: Gaudeamus.

Willis, Paul (1978) *Profane Culture*. London: Routledge.

Wulff, Helena (1995) *Introducing Youth Culture in Its Own Right. The State of the Art and New Possibilities*. Teoksessa Vered Amit-Talai & Helena Wulff (toim.) *Youth Cultures: A Cross Cultural Perspective*. ss. 1–18. New York: Routledge.

Young, Alana (2004) *Being the 'Alternative' in an Alternative Subculture: Gender Differences in the Experiences of Young Women and Men in Skateboarding and Snowboarding*. *Avante* 10: 3, 69–81.

LIITTEET

Liite 1 Teemahaastattelurunko

1. TAUSTATIEDOT

- Nimi
- Ikä
- Asuinpaikka
- Koulutustausta
- Muut harrastukset

2. MITEN TULIT ALOITTANEESI LUMILAUTAILUN

- Milloin aloitit/kuinka kauan olet lumilautailut?
- Miksi tulit valinneeksi juuri lumilautailun?
- Harrastaako moni ystävästäsi lumilautailua?
- Millainen julkisuuskuva lumilautailulla oli silloin, kun aloitit sen harrastamisen?

3. MILLAINEN LUMILAUTAILIJA ITSE OLET?

- Kuinka usein lasket? (kauden pituus, laskemiskerrat viikossa/kuukaudessa)
- Missä lasket ja miksi? (vakiorinne, matkat)
- Millaisilla välineillä lasket ja miksi juuri niillä?
- Mitä muita lumilautailuun tarkoitettuja varusteita käytät?
- Entä muut lumilautailutuotteet, esimerkiksi lehdet ja videot?
- Käytkö usein lumilautailutapahtumissa? (leirit, kisatapahtumat, messut, yms.)
- Millä tavoin lumilautailu näkyy rinteen ulkopuolella/muussa elämässäsi?
- Kuinka paljon käytät Internetiä lumilautailuun liittyen?
- Millaisilla sivustoilla käyt ja kuinka usein? Miksi?
- Onko Internetin käyttö käsityksesi mukaan yleistä?
- Kuinka paljon rahaa käytät lumilautailuun ja varusteisiin?
- Millaisia lumilautailuaiheisia lehtiä seuraat ja miksi?

4. YHTEISÖLLISYYS

- Lumilautailenko yksin vai porukassa? Millaisissa tilanteissa?
- Millainen lumilautailuporukkanne on, jos sellaista on?
- Miten ja milloin se on syntynyt?
- Kuinka paljon ryhmän kokoonpano vaihtelee ja mistä syystä?

- Millaiset seikat vaikuttavat ryhmän muodostumiseen?
- Miksi lasket juuri siinä porukassa, jossa lasket?
- Millaisia asioita teette yhdessä?
- Valokuvaatko/videoitteko laskemistanne?
- Ovat lumilautailuporukat tavallisia vakituudessa lumilautailupaikassanne?
- Millaisia muita ryhmiä rinteessä voi nähdä?
- Mitä mieltä olet heistä?
- Tunnetko lumilautailevia "porukoita" muista laskettelukeskuksista?
- Miten tuttavuutenne on syntynyt ja vietätkö aikaa yhdessä muutenkin kuin rinteessä? Millaisia asioita teette?

5. LUMILAUTAILU JA KILPAILEMINEN

- Onko lumilautailu urheilua?
- Millaisena näet lumilautailukilpailut verrattuna muiden lajien kilpailuihin?
- Miksi lumilautailussa mielestäsi kilpaillaan?
- Oletko itse/kaverisi osallistunut kilpailuihin tai onko sinulla/kaverillasi tällaisia aikeita?
- Mikä erottaa kilpailevan lumilautailijan muiden lajien kilpailijoista?
- Mikä tekee hyvän lumilautailijan?
- Seuraatko lumilautailua olympialaisissa tai muissa kilpailuissa?

6. AMMATTILAISUUS JA JÄRJESTÖT

- Mitä mieltä olet ammattilumilautailijoista?
- Keitä ammattilumilautailijoita tunnet tai arvostat ja miksi?
- Onko ammattilaisuus lajin kannalta hyvä asia?
- Mitä mieltä olet lumilautailun sponsoroinnista?
- Onko sinulla sponsoria tai tunnetko ketään, jolla olisi?
- Millaisia etuja/haittoja sponsorista voi mielestäsi olla?
- Kuulutko itse johonkin paikalliseen seuraan?
- Mitä mieltä olet siitä, että lumilautailijoilla on ollut kaksi lajiliittoa?

7. KAUPALLISUUS

- Oletko havainnut lumilautailussa kaupallisia piirteitä?
- Miten kaupalliset piirteet, jos olet sellaisia havainnut, mielestäsi ilmenevät?
- Mitä mieltä olet kaupallisuuden ja lumilautailun välisestä suhteesta?

8. LUMILAUTAILIJAN ELÄMISMAAILMA

- Miten kuvailisit lumilautailijoita verrattuna muihin ihmisiin yleisellä tasolla?
- Millaisia ominaisuuksia arvostat/ paheksut lumilautailijassa?
- Mitä mieltä olet laskettelijoista?
- Oletko havainnut ristiriitoja lumilautailijoiden ja laskettelijoiden välillä?
- Mistä arvelet ristiriitojen johtuvan?
- Voiko lumilautailijan tunnistaa esimerkiksi kadulla?
- Oletko lumilautailija myös kesällä? Miten kesät kuluvat?
- Onko Suomessa mielestäsi lumilautailukulttuuria? Mitä se mielestäsi tarkoittaa?
- Eroaako lumilautailijoiden käyttäytyminen muista rinteessä liikkujista?
- Eroaako lumilautailijoiden käyttäytyminen muista nuorista?
- Vastustaako lumilautailu mielestäsi jotakin?
- Mitä mieltä olet tyttöjen lumilautailusta?
- Onko iällä väliä? Vaikuttaako ikä esimerkiksi lautailutyylisiin tai muihin seikkoihin?

9. BRICOLAGE JA TYYLI

- Millaisiin seikkoihin kiinnität huomiota, kun ostat lumilautaa tai muita lumilautailuvälineitä?
- Tuunaatko lautaa jotenkin? (Tarrat, piirroksiset yms.)
- Millaista vaatetusta suosit?
- Mitä mieltä olet lumilautailijoiden lökäpöksymaineesta?
- Millaisia tyyliisuuntauksia lumilautailusta voi löytää?

10. LUMILAUTAILUN "KULTTUURINEN OLEMUS"

- Mikä lumilautailussa on tärkeintä?
- Mikä on kiellettyä tai vähemmän hyväksyttyä?
- Millainen on hyvä "asenne" lumilautailussa?
- Millaisia tuntemuksia lumilautaillessa voi kokea?
- Voiko lumilautaillessa koettuja tunteita verrata mihinkään?
- Millaisia asioita tekisit, jos et jostain syystä voisi lumilautailaa?
- Kerro mieleenpainunein muistosi lumilautailuun liittyen.

11. LUMILAUTAILUN HISTORIA JA TULEVAISUUS

- Millaisia muutoksia lumilautailussa on tapahtunut sinä aikana, kun olet itse ollut lajissa mukana?
- Millaisena näet lumilautailun tulevaisuuden?
- Näetkö itsesi lumilautailijana esimerkiksi 10–20 vuoden kuluttua?

Liite 2 Lomakekysely 1

Kirjoituspyyntö lumilautailijoille

Harrastatko lumilautailua? Onko lumilautailu mielestäsi urheilua vai elämäntapa? Liittykö lumilautailuun oma kulttuurinsa? Mistä lumilautailussa on mielestäsi pohjimmiltaan kysymys? Näihin ja moniin muihin kysymyksiin haetaan nyt vastauksia lumilautailijoilta itseltään. Kirjoituspyyntöön voivat vastata kaikki, jotka lumilautailevat ja pitävät itseään lumilautailijoina ikään tai sukupolven katsomatta. Sana on vapaa!

Kirjoituspyyntö muodostaa osan lumilautailukulttuuria käsittelevän kulttuuriantropologisen väitöskirjatyöni aineistoa. Tutkimus tapahtuu Jyväskylän yliopiston Historian ja etnologian laitoksessa. Toivotan lämpimästi tervetulleeksi erityisesti otsikossa mainitut "Tarinat ja sattumukset", joita saa lähettää minulle niin paljon kuin niitä suinkin mieleen juolahtaa.

Aineisto julkaistaan soveltuvien osien lumilautailukulttuuria tarkastelevassa väitöskirjassa. Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Kyselyyn vastanneiden henkilötietoja ei julkaista tai luovuteta ulkopuoliseen käyttöön.

Voit palauttaa vastauksesi suoraan sähköpostiini klikkaamalla lomakkeen lopusta löytyvää Lähetä-painiketta. Merkitse nimesi ja yhteystietosi lomakkeen alkuosaan, mikäli voin ottaa sinuun yhteydessä ja sopia henkilökohtaisesta jatkohaastattelusta.

Tutkija
Riitta Hänninen
Historian ja etnologian laitos
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto
e-mail riihanni@cc.jyu.fi
puh. 014 260 1236

1. HENKILÖTIEDOT (*vapaaehtoinen)

- Nimi*
- Osoite*
- Puhelin*
- Syntymävuosi
- Sukupuoli M/N
- Kotipaikka
- Muut harrastukset

2. MINÄ JA LUMILAUTAILU

- Lumilautailun aloitusvuosi (noin)?
- Missä lautailet ja kuinka usein?
- Onko lumilautailu mielestäsi urheilua? Perustele vastauksesi.
- Millaisia ominaisuuksia arvostat hyvässä lumilautailijassa?
- Kuvaile omaa pukeutumistasi ja lumilautailutyyläsi. Oletko pukeutunut aina samalla tavalla?
- Miten lumilautailu näkyy harrastuksen ulkopuolella muussa elämässäsi?
- Jos saisit kieltää jonkin lumilautailuun liittyvän piirteen, mikä se olisi? Perustele vastauksesi.
- Mikä on mielestäsi tärkeintä lumilautailussa?
- Millaisia asioita tekisit, jos et jostain syystä voisi enää harrastaa lumilautailua?

3. TARINOITA JA SATTUMUKSIA LUMILAUTAILUN MAAILMASTA

Kerro hauskin tai kauhein tapahtuma oman lumilautailijaurasi varrelta tai kuvaile millainen on mielestäsi täydellinen lumilautaillessa kulunut päivä. Voit kirjoittaa myös siitä, mikä sinua ärsyttää lumilautailussa tai tuoda julki mielipiteesi kohdallaan olevista asioista. Kaikenlaiset muistot, havainnot ja mielipiteet ovat tervetulleita. Esitystyylisi on vapaavalintainen: voit kertoa vitsin, runoilla tai olla suorasanaainen.

Kiitos vastauksestasi!

Liite 3 Lomakekysely 2

TARINOITA JA SATTUMUKSIA LUMILAUTAILUN MAAILMASTA

Kirjoituspyyntö lumilautailijoille

Harrastatko lumilautailua? Onko lumilautailu mielestäsi urheilua vai elämäntapa? Liittyykö lumilautailuun oma kulttuurinsa? Mistä lumilautailussa on mielestäsi pohjimmiltaan kysymys? Näihin ja muihin kysymyksiin haetaan nyt vastauksia lumilautailijoilta itseltään. Kirjoituspyyntöön voivat vastata kaikki, jotka lumilautailevat ja pitävät itseään lumilautailijoina ikään tai sukupolven katsomatta. Sana on vapaa!

Kirjoituspyyntö muodostaa osan lumilautailukulttuuria käsittelevän kulttuuriantropologisen väitöskirjatyöni aineistoa. Tutkimus tapahtuu Jyväskylän yliopiston Historian ja etnologian laitoksessa. Toivotan lämpimästi tervetulleeksi erityisesti otsikossa mainitut "Tarinat ja sattumukset", joita saa lähettää minulle niin paljon kuin niitä suinkin mieleen juolahtaa.

Aineisto julkaistaan soveltuvin osin lumilautailukulttuuria tarkastelevassa väitöskirjassa. Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Kyselyyn vastanneiden henkilötietoja ei julkaista tai luovuteta ulkopuoliseen käyttöön.

Voit palauttaa vastauksesi suoraan sähköpostiini klikkaamalla lomakkeen lopusta löytyvää Lähetä-painiketta. Merkitse nimesi ja yhteystietosi lomakkeen alkuosaan, mikäli voin ottaa sinuun yhteydessä ja sopia henkilökohtaisesta jatkohaastattelusta.

Tutkija
Riitta Hänninen
Historian ja etnologian laitos
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto
e-mail riihanni@cc.jyu.fi
puh. 014 260 1236

1. HENKILÖTIEDOT (*vapaaehtoinen)

- Nimi*
- Osoite*
- Puhelin*
- Syntymävuosi
- Sukupuoli M/N
- Kotipaikka
- Muut harrastukset

2. MINÄ JA LUMILAUTAILU

- Lumilautailun aloitusvuosi (noin.)
- Missä lautailet ja kuinka usein?
- Harrastavatko ystäväsi lumilautailua? Onko kaveriporukka sama rinteessä ja sen ulkopuolella?
- Voiko lumilautailijan erottaa kadulla muista ihmisistä, ja jos niin miten?
- Mikä pukeutumisessa on mielestäsi tärkeintä, kun puhutaan lumilautailusta?
- Onko lumilautailijoilla mielestäsi omaa slangia? Millaisia ilmauksia tai sanoja käytät itse eniten?
- Poikkeako lumilautailijan käyttäytyminen muiden laskettelurinteessä liikkuvien käyttäytymisestä, ja jos niin miten?
- Onko lumilautailijoiden välillä havaittavissa keskinäisiä eroja tai ryhmiä?
- Millaisia lautailutyynejä on olemassa? Onko omassa lautailutyylyssä tapahtunut muutoksia lumilautailuhistoriasi aikana?
- Seuraatko lumilautailua koskevaa uutisointia? Mitä mieltä olet lumilautailun julkisuuskuvasta?
- Kuvaile lumilautailussa kokemiasi tunteita. Voiko kokemusta verrata johonkin muuhun tekemiseen?
- Miten kiteyttäisit oman lumilautailufilosofiasi?

3. TARINOITA JA SATTUMUKSIA LUMILAUTAILUN MAAILMASTA

Kerro hauskin tai kauhein tapahtuma oman lumilautailijaurasi varrelta tai kuvaile millainen on mielestäsi täydellinen lumilautaillessa kulunut päivä. Voit kirjoittaa myös siitä, mikä sinua ärsyttää lumilautailussa tai tuoda julki mielipiteesi kohdallaan olevista asioista. Kaikenlaiset muistot, havainnot ja mielipiteet ovat tervetulleita. Esitystyyli on vapaavalintainen: voit kertoa vitsin, runoilla tai olla suorasanaisten.

Kiitos vastauksestasi!

Liite 4 Lomakysely 1, englanninkielinen versio

TALES AND MEMORIES FROM THE WORLD OF SNOWBOARDING

A questionnaire for snowboarders in Scotland

Are you into snowboarding yourself? Is it possible to define snowboarding as a sport, or is it perhaps something more of a lifestyle? Is there a particular snowboarding culture? What is snowboarding really about? How do you see yourself as a snowboarder? These and many other questions are presented in this questionnaire as a part of an attempt to try to understand snowboarding as a cultural phenomenon. The emphasis is on the snowboarder's point of view. The questionnaire is designed to be answered by anyone who regards himself/herself as a snowboarder. Age, gender, or level of expertise are not an issue here. Please feel free to express yourself without limitations.

The questionnaire is a part of my doctoral dissertation project at the University of Jyväskylä, Finland. So far, I have concentrated on Finnish snowboarders and snowboarding culture. The next phase is to do the same with snowboarding in UK, particularly in Scotland. Some parts of the research material that are suitable will be published in my doctoral dissertation which deals with the local aspects of both Scottish and Finnish snowboarding culture.

All answers to the questionnaire will be treated in strictest confidence. You can participate either anonymously or by including your name and other background information. The identities of the participants will remain anonymous in all circumstances and will not be passed on to a third party.

You can fill in the form and return it straight into my inbox by pressing the "Send" button at the end of the questionnaire. If you do not mind my contacting you for further questions, you can also fill in your full name and e-mail address.

Researcher, Lic. Phil.
Riitta Hänninen
Department of History and Ethnology
P. O. Box 35
40014 University of Jyväskylä
Finland

1. Background information (*optional)

- *Name
- *Address
- *Telephone
- Birth year
- Gender F/M
- Hometown
- Hobbies

2. Me and snowboarding

- The year you started snowboarding (approximately)?
- Where do you go snowboarding, and how often?
- Do you see snowboarding as a sport? Why/Why not?
- How would you define a good snowboarder? What would be the necessary characteristics?
- Describe your clothing and style of snowboarding. Have you always dressed the same way?
- Does your snowboarding hobby affect your life outside snowboarding? How?
- If there was a feature in snowboarding that bothers you or you would like to get rid of, what would it be? Why?
- What is in your opinion the most important thing in snowboarding?
- What would you do (/How would you feel) if for some reason you could not snowboard anymore?

3. What is the funniest or the most terrible thing that has happened to you while snowboarding? All kinds of memories, notes and opinions about the snowboarding culture are welcomed. Feel free to choose your own topic and way of expression: you can tell a a joke, write a poem or just go ahead and give the research a piece of your mind.

Many thanks for your answer!

ORIGINAL PAPERS

I

AGAINST THE ODDS - SNOWBOARDING IN SCOTLAND

by

Riitta Hänninen, 2006

Ethnologia Fennica (2006): 33, 48-64.

Reproduced with kind permission by Ethnologia Fennica.

Against the Odds – Snowboarding in Scotland

I must say I quite enjoyed my first ride on the funicular railway up to the Cairngorms ski resort in Scotland. The scenery was spectacular all the way with white peaks of the Blue Mountains stretching in every direction as far as one could see. According to one of the major tourist guides, the Cairngorm Mountains, which rise up to more than 1200 metres above the sea-level, are “a sub-arctic plateau with unique flora and fascinating wildlife offering good hiking, mountaineering and a wide range of other outdoor activities.” (Wilson & Murphy 2004, 300.)

At the same time, on top of the run, it was raining so hard that it felt almost as if sharp needles had been thrown at my face. Temperature had dropped to -3 degrees centigrade which was only slightly colder than down in the pine-covered valley of Glenmore, a small village about 45 minutes by car from Inverness. In practice, however, taking into account the effect of wind chill, the temperature at times felt as cold as -20 degrees centigrade. Although I have been snowboarding since the mid-1990s and have studied Finnish snowboarding for over four years now, I found myself somewhat weary wondering what it was exactly that was driving the Scottish winter sports enthusiasts forward. Thinking in retrospect, this question later also became an important part of the research problem outlined in this article. There has to be something valuable or important enough in snowboarding that impels so many people to incorporate the sport into their lifestyle, and furthermore, to insist on doing so even in a place such as Scotland where the snow conditions are often less than glamorous. The fact that I was

determined to produce an ethnographical description concerning the Scottish snowboarding scene based on these initial observations did not prevent me from worrying about the rocks, lichen and thick bushes of heather sticking out of the snow at the upper platform of the Cairngorms ski resort. Finally, however, encouraged by the cheerful attitude displayed by the other skiers around me, I too tightened my goggles and hit the slopes. (Fieldwork Journal, Scotland February 9, 2005.)

There are all together five ski resorts in Scotland scattered around the central and northern parts of the country. The resorts include Glenshee and the Lecht, as well as Nevis Range and Glencoe on the western coast of the Highlands. The Cairngorm Mountains on the east coast, near Aviemore, are regarded as the largest ski area in Scotland. Ben Nevis, which is situated next to the town of Fort William and rises 1344 metres above the sea level, is the highest mountain in Britain (Wilson & Murphy 2004, 311). Skiing and snowboarding in the United Kingdom is nowadays limited but by no means impossible. In addition to the Scottish resorts which rely mainly on natural snow coverage, there are also a wide range of dry ski slopes and artificially maintained snow domes throughout the British Isles that cater for those interested in snow sports.

According to some of the major Scottish and British snowboarding websites¹, as well as the local people I met, there are several reasons that have left the resorts to struggle with natural snowfall. One of the main differences between the Highlands and for example Finland is that snowmaking is not profitable in Scotland where this “white gold”

□□□□□

The Cairngorms funicular railway is on its way to the base station. The best runs in the area are ten minutes away, starting from the top of the Blue Mountains – a direct translation of the Gaelic Cairngorms. Photo: Riitta Hänninen.

can melt away over night. Additionally, most of the snowboarders I interviewed for my research insisted that it is not the lack of snowfall that causes the problem, but rather the fact that snow does not remain on the ground the way it used to. In the case of the Cairngorms which are situated in an area that was only recently established as a national park, artificial snowmaking is not possible because of the preservation of the unique wildlife.

The winter season in Scotland typically extends from December to April, although it is often unreliable. The snow conditions and temperature may change greatly within one day, but there is more to be said about the severe weather conditions. The consistent wind that blows throughout the country poses a serious disadvantage to the local ski industry. The wind speed can be as high as 60 miles per hour with occasional gusts exceeding 80 miles per hour. It is not unusual that the wind is also accompanied by horizontal rain, hail or mist which are likely to reduce visibility close to zero up in the mountains. On a fine day however, when it is sunny and the wind speed stays at a moderate level, Scotland is a good place not only for snowboarding but for all sorts of winter sports and outdoor activities.

What is there to do when one's world starts to melt down?

Initially, when I started my research on Finnish snowboarding and snowboarding culture, it was my intention to focus on describing the everyday life of the snowboarders. I was particularly interested in the almost mundane question of why people snowboard in the first place – a theme which in my opinion highlights the values and motivations behind the sport. At the same time I hoped to find another location that would resemble the Finnish snowboarding scene in that it would be relatively small with a reasonable number of local snowboarders living near the ski resorts. The size of the population presented an issue because I was also intrigued by the social organisation of the riders in comparison with the Finnish snowboarding culture. By that time I had also familiarised myself with studies on Finnish, North American, Norwegian and New Zealand snowboarding (Anderson 1999; Christensen 1999, 2002; Hasanen 2001; Heino 2000; Humphreys 1996, 1997, 1998, 2003) and realised that the existing research seemed to focus mainly on countries which had a strong winter sports tradition. Examining these two questions together, I was

excited to discover that even though the United Kingdom is hardly among the leading winter sports nations in the world, there nevertheless exists a committed snowboarding community on the British Isles. The snowboarding websites and forums are in fact crowded by Scottish, British and even Irish riders sharing their experiences, planning snowboarding trips or otherwise socially engaging with one another.

In the beginning of February 2005, there were birds singing in the green trees at the Inverness airport, while a taxi driver called Dave enthusiastically speculated upon the financial difficulties of the Scottish ski resorts. I soon noticed that under the circumstances in Scotland every person claims to be a licensed meteorologist. According to Dave, the winters had become worse by the year, and although he himself had regularly skied up in the mountains no more than fifteen years ago, his little daughter had never had the chance to go sledging down in the valley. (Fieldwork Journal, Scotland February 6, 2005.) Unfortunately enough, it is not the Scottish winter alone that is facing difficulties at the moment. Similar developments have taken place in other parts of Europe as well as globally, eliciting a cultural change. As in the rest of the world, the altitude matters considerably in Scotland: the higher a resort is, the better chances it has to maintain its snow coverage. These dismal prospects notwithstanding, snowboarders manifest a remarkable vigour in their search for ways of keeping themselves on board as well as in business.

Following a line of thinking characteristic to ecological anthropology, a discipline that specialises in the complex relationship between people and their environment, before extinction there is always a struggle for survival, and adaptation, which are also related to cultural meaning, and this is precisely what is happening in Scotland today. Contrary to the environmental determinism emergent for example in the cultural ecology school in anthropology, I argue that the relationship between people and nature is a reciprocal one. Culture is a collective system of meaning underlying all human action, and thus it shapes also the natural history of the physical environment around us. In the context of Scottish snow-

boarding, my interest lies in the lifestyle involved in snowboarding, as well as in the actual means riders employ while trying to come to terms with their changing environment.

By the concept of lifestyle, starting from a definition outlined by youth researcher Bo Reimer (1995, 124–125), I here mean a specific pattern of everyday activities that characterises an individual. Lifestyle describes the sensibilities employed by the individual in choosing certain commodities and patterns of consumption and articulating these cultural resources as modes of personal expression (Chaney 1994, 1996). Lifestyle is a “freely chosen game” and should not be confused with a “way of life”; the latter being typically associated with a more or less stable community (Bennett 1999, 607; Kellner 1992, 158.) In correspondence with other related concepts, such as subculture and neo-tribe, lifestyle thus describes the emancipation of an individual. The central observation here is that a fully developed mass society liberates rather than oppresses individuals by offering avenues for their personal expression through a range of commodities and resources which can be worked into particular lifestyle. (Chaney 1996.) Sociologist Michel Maffessoli’s (1996, 11) notion of emphatic sociality allows for the fact that such sites and strategies are in no way fixed, but may change both over time and in correspondence with the different groups and activities with which individuals engage in the course of their lives. (Bennett 1999, 607–608.)

Among the Scottish snowboarders, the everyday lives and cultural practices that contribute to Maffessoli’s emphatic sociality are in many ways apparent. Snowboarding is commonly regarded as an extreme or alternative sport related to an adrenaline rush and a sense of excitement which is further provoked by the actual possibility of death for those participating in it. In addition to this traditional definition of the concept, it seems that the “extreme” in Scottish snowboarding extends also into the spheres of physical surroundings and nature, as well as the social life of the riders. The alternative sports share a common history in the emergence of the New Leisure Movement in the 1960s, as do many other contemporary youth subcultures. According to Duncan Humphreys

□□□□□

Style plays an important role when purchasing the right gear. In the windy peaks of Scotland, however, hoods, goggles and waterproof materials are not only for show. Photo: Riitta Hänninen.

(1996, 13), a researcher in sports sociology and snowboarding, the New Leisure Movement involved individualistic, expressionistic and co-operative activities which placed emphasis on fun and personal growth rather than winning. Influences were drawn also from American women's physical education philosophies of the early 1900s as well as the gymnastic systems of nineteenth-century German and Sweden (Rinehart & Sydnor 2003, 3-4.) The re-organisation of these "new sports" under the heading "extreme" took place in the beginning of the 1990s (Humphreys 2003).

There have been snowboarders in Scotland at least since the late 1980s, which was roughly the time the sport was first introduced in Finland as well. From a comparative point of view, the Finnish and Scottish snowboarding cultures appear quite similar both in terms of the motivations and future aspirations of the riders. In Scotland snowboarders are also attracted by the sport because they want to have fun in contrast to the bourgeois work-oriented lifestyle, and many of them see themselves contributing to the sport also after their active years of riding. The main emphasis in this article is placed upon Scottish

snowboarding accompanied with the corresponding cultural and ideological contexts. The descriptions of the many similarities and differences between Finnish and Scottish snowboarding in this article thus serve as interpretative frames which foreground the original features characteristic to the Scottish snowboarding scene. The hedonistic quest for fun and amusement is indeed common among most young people and perhaps even in a greater extent if compared with adults. (Reimer 1995, 135.) It would be a mistake to say, however, that all snowboarders pursue their fun for the same reasons. The increasing popularity of the sport over the past few years has turned snowboarders into a heterogeneous crowd all over the world. One of the most striking developments here includes the process of commercialisation which has stripped snowboarding of its indigenous marginality and transformed it into a commodity.

Contemporary snowboarding culture is a global system of meaning and values originating largely from the Californian surfing scene of the 1960s, and it is precisely this worldwide distribution of the sport that constitutes the strong resemblance between Finnish and Scottish snowboarding.

From the local point of view, however, certain differences do emerge that go beyond the global consensus. Compared to the Finnish snowboarding scene, the facilities including half-pipes, snowboarding streets and jumps are not as diverse, thus forcing the riders to focus more on the all-terrain free riding and off-piste snowboarding outside official routes. Because of the obvious reasons outlined above Scottish riders are perhaps more prone to travel abroad to snowboard, although this possibility is not unfamiliar to Finnish snowboarders either.

My research material consists of theme interviews and participant observation conducted in Scotland during the spring season of 2005. My 23 informants represent a wide range of different kinds of snowboarders with various backgrounds. Many of them are employed in the Scottish ski industry, working in the resorts or holding other similar posts, while others head for the slopes more occasionally and mostly for recreational purposes. In this article I will concentrate on the riders who viewed snowboarding as their lifestyle and themselves consequently as active members of the Scottish snowboarding community. The way I discovered these people was almost a classical example of anthropological field work. Some of them I came across up in the mountains while riding myself, whereas others were introduced to me by people I encountered during my stay in Scotland. The participant observation covers mainly the Cairngorms and the Nevis Range area in the Highlands, in addition to which I made some more infrequent notes on snowboarders in other parts of Scotland. The Scottish snowboarding community also includes people originating from England, Wales and even as far as South Africa. Consistent with the general distribution of sex in snowboarding, approximately one quarter of the snowboarders who participated in the research were female riders.

I myself have been snowboarding since the early 1990s, and therefore I have a personal relationship to snowboarding separate from the academic impetus of this study. To me, being able to share some of the experiences of the snowboarders is very important, even though I do not believe that it would be impossible to understand snowboarding without this perspective. Furthermore,

from a critical point of view, I argue that possessing intra-cultural information is not necessarily only to one's advantage in a field work situation. Doing qualitative research within one's own culture is at any rate difficult enough, let alone in an environment where the object of study is enfolded in personal meaning and memories (Messerschmidt 1981, 8-9). In Scotland it was in my experience easier to gain access to the communal side of snowboarding as a lifestyle than it was in Finland. Because of the inconsistent snow conditions, an accommodation close to a ski resort was often considered a necessity in the Highlands. In addition, due to the relatively high living costs in Scotland, it was not unusual that a group of riders shared a house with each other, giving me an opportunity to observe also the more informal side of their lives outside the mountains. In Finland this kind of sociality did not emerge as commonly, probably because of the different societal backgrounds of the Finnish and Scottish societies in general. From a methodological point of view, it is also clear that in Scotland the local snowboarding scene, including the size of the population of snowboarders, was small enough for me to grasp the overall social organisation of the local snowboarding culture, which resulted in my having closer relations with the riders. In Finland the informants I associated with outside the interviews were so numerous that many of them I had a chance to meet only once without further contact.

Finding ways to do one's own thing

Besides snowboarding, Scottish riders often possess other related interests, such as skiing, mountaineering, surfing and hiking. Leading the kind of lifestyle described briefly above is commonly regarded as something that an outdoor-oriented person would do. A similar conception can also be found among Finnish snowboarders where alongside this image of the nature-loving back country rider there exists a more urban version of the sport. The lifestyle of the rebellious punk-like snowboarders draws influences from skateboarding, hip hop, rap music and other youth cultural

phenomena. From a comparative point of view, however, it appears that in contrast with the urban skate-oriented variations of the sport, Scottish snowboarding possesses a less commercialised, earthy quality to it. This is apparent both in the personal accounts of the riders I interviewed for my research, as well as in my field notes from the same time period.

According to my observations, Scottish snowboarders were generally not concerned with the commercial side of the sport, rather, they stressed the rough image often associated with the boarding sports. In fact, when I enquired what the riders thought about the history of snowboarding representing these qualities or the public image of the sport today, I was repeatedly told that personal experiences, and for example becoming a better rider were more important than keeping track of what other people outside the sport insisted snowboarding should be. In the case of Greg, a 28-year-old snowboarder currently travelling around the world for snowboarding, the significance of personal experience exceeded the up-to-date facilities provided by the European, American and New Zealand ski resorts. As Greg says:

I think in Scotland people that tend to do snow sports in Scotland it's more about being on the hill and less about the image and the culture I suppose. Because it's not as fashionable. It's not as high, the snow is not so good you know. Lifts are not so big you know. ... I have been to France a couple of times and America briefly and it's different. Well you now know as you have been to Scotland. It's less about the image of it. I recently did a season in New Zealand which was good. ... They have you know four half-pipes and a big sort of you know a boarder cross yeah we don't have this in Scotland because there's not enough snow. And it's I didn't enjoy it as much. I think what I like about it is just being on the hills. I think I prefer if there's less people doing it because. I dunno when there's fewer people it's quiet and well. (Ts14: M78.)

The glamour often associated with the extreme sports by for example the media and advertisement could not be further from the windy peaks

of the Scottish mountains. According to Scottish snowboarders, the experience of authenticity is created not by fashion or by maintaining a certain image, but through "just being on the hills". It is more important to really enjoy oneself while snowboarding than to generate a certain appearance. In the context of extreme sports, the authentic and the alternative are easily consumed by commercialisation and thus become altered by its motive. Consequently, alternative cultures also contribute to the growth as well as homogenisation of specific tastes of unique cultures in society.

According to skateboarding researchers Becky Beal and Lisa Weidman (2003), however, the desire to be a unique nonconformist can also become an invented conformist rhetoric. Whether this is true or not in the context of Scottish snowboarding, is a two-folded question. From the snowboarder's point of view, the emphasis given to personal experience over the public image of the sport does constitute a specific form of authenticity characteristic to the Scottish snowboarding culture. Critically thinking, it could also be argued that the authenticity of Scottish snowboarding is indeed conformist and rhetorical by its nature, and further, that the repudiation of the extreme image associated with snowboarding globally serves here as the ideological basis of the home-made, do-it-yourself quality of the Scottish snowboarding culture. Selling out, as a form of overdependence on capitalism while supporting one's lifestyle; a definition by Duncan Humphreys (2003, 415), can emerge as a problem only if there is enough capital to be gained or lost in that place. One of the major differences between Scottish and Finnish snowboarding is the fact that in Finland the winter season is longer and more reliable than in Scotland, which provides an ideal setting for competitions and development of a professional career. In Scotland where the slopes are "quiet and well" commercialisation determines the snowboarding industry only moderately, leaving more space to self-realisation and the riding itself.

The commercialisation of the sport in Scotland has followed the same general course as in the rest of the snowboarding world. It is now in many ways an every person's sport, in contradiction with the rough punk-rock-hippie outlook of

□□□□□

Human and nature co-existing side by side in the Cairngorm Mountains. Photo: Riitta Hänninen.

the previous snowboarding generations (Heino 2000). In comparison with the other boarding sports, snowboarding is a relatively accessible outdoor activity, which is partly why it has become one of the fastest growing sport industries in the world. Additionally, commercialisation has also changed the social distribution of the incoming crowd on the whole. Virtually all age groups, regardless of the sex or socio-economical position of the rider, are now represented in the snowboarding culture in Scotland and the United Kingdom. Nevertheless, it would be misleading to assume that snowboarding is fully accessible for all those interested. Financially, for instance, snowboarding is still a fairly expensive hobby and beyond the reach of those at the lowest levels of income.

The work and lives of the Scottish snowboarders

In Scotland, it is not easy to be a professional snowboarder, which is a term that usually refers to a rider who competes or does film shoots for a

living. Many of the riders I interviewed for my research reported that large numbers of young and talented snowboarders in fact suffer from a lack of funding essential for the practice of and competing in snowboarding on the international level. The significance of both public and commercial funding is considerable especially at the early stages of a snowboarding career, when many of the basic skills required for example in freestyle and half-pipe riding are still under development. Taking the sport seriously can also be pursued through other activities that contribute to the world of snowboarding. Contributing here involves multiple activities, such as photography and film shooting, organising events and working for the snowboard manufacturers, ski resorts or retail industry. Snowboarders' creative resources are also employed in gear design, participating in competitions, writing articles and reviews, as well as in maintaining the numerous related websites. Carina, a 29-year-old snowboarding enthusiast, worked at one of the major Scottish ski resorts for several years before relocating into the city with her boyfriend Nick:

I would say that the people that are doing it constantly you know travelling around the world constantly on that mission whereas for me it used to be the mainstay of my lifestyle. But now Nick and I have moved to Edinburgh and we are thinking of different career paths it [snowboarding] has become more of a hobby. So it's something we love to do in holidays and we spent a year in New Zealand and did quite a lot of snowboarding then. But I think if we had stayed in the industry you do have to be very committed because you can't earn that much money and the Scottish winters are not very good. You do have to want it quite badly whereas I'm happy to have a balance so to be able to have my free time and my holidays surfing and snowboarding and then also have a career as well. We do have friends who still live up north where the skiing is and they do work in the industry in the winters and they spend their summers doing other outdoor stuff basically waiting for the winter. Quite often they will travel to other countries and do ski seasons there where there is much better snow. So they are people that really are committed one hundred percent and that's their life (Ts11: F78.)

Carina's account above concurs with a multitude of other stories told by the Scottish snowboarders. The poor snow conditions and lack of financial resources are commonly described not as an obstacle, but rather a challenge to be overcome. In Scotland the people attracted by the snow sports represent "a different breed of skiers and snowboarders" who do it for themselves (Ts13: M77). There is also a clear shift in Carina's story from the serious one hundred percent committed snowboarding into a situation in which the other responsibilities in life, such as family and a career outside the snowboarding industry, eventually outweigh the passion for riding. Sometimes this is the only way a person can realistically come to terms with the prevailing weather conditions in Scotland. The continuation of a lifestyle of a serious snowboarder is also determined by the age of the rider. It is not realistic for a person in his or her thirties to pursue a career of a professional rider, while at the same time there are a limited number of positions available in the snowboarding industry as a whole.

Despite the obvious drawbacks, there exists a very tightly knitted community of snowboarders in the Highlands. While the personal histories of these enthusiasts vary, ranging from a British Liverpool football fan, a student and a secondary school teacher to a self-sufficient carpenter, there are also great similarities in the ways these people view their everyday lives. Mike, a 30-year-old snowboarder, describes his dedication to riding and other outdoor activities as the best thing that has ever happened to him:

It [snowboarding] is fun. I'm living the dream. I've been a skiing instructor since I was sixteen. I take people caving and mountain climbing and canoeing and sailing and walking and ... I love winter sports for my fun although all these other things I do have become work. ... It's [snowboarding] really you know. My kinda sport. ... I think I was pretty lucky in that when I was about sixteen I got a job as an outdoor instructor and I kinda realised that so many people in the world spend 75 percent of their lives doing something they hate. They go to work everyday and they really don't like it but they do so that so that this like 25 percent of their lives they've got to spare they've got money to have some fun and that's the reason for living for so many people but it does not work because you don't have time to have any fun. So it's much better to have a job you enjoy and don't get paid so much but be happy for 90 percent of you life ... (Ts13: M77.)

Reading between the lines, for a snowboarder taking part in the adventure sports industry brings together work and pleasure in a manner that differs greatly from the way an average ski tourist views snowboarding or skiing. The extreme quality associated with snowboarding as a lifestyle highlights the depth of involvement which is more in line with the idea of emphatic sociality than with the more traditional view that focuses on the danger-oriented aspect of the extreme sports. According to this interpretation, then, the subversive edge inherent in most of the alternative sports in fact also contributes to the snowboarders' communal life as well as their entire world view. Doing things in an alternative way does not necessarily involve

□□□□□

Equipment maintenance means everything if one wants to enjoy the ride. A snowboarder working for the industry at Nevis Range, Fort William. Photo: Riitta Hänninen.

spectacular qualities manifested for example in dress or otherwise provocative behaviour. A specific choice of values can be exhibited in a less visible manner to the public, for instance by adopting an unorthodox career path and thus separating oneself from people “who spend three quarters of their lives miserable waiting for their next holiday” (Ts13: M77). The Otherness intrinsic to the lifestyle outlined here is therefore not expressed through style alone but also in the cultural practices emerging from the everyday lives of the riders. Mike’s friend Pete is a 31-year-old engineer from the Highlands who graduated from university some years ago but did not want to follow the traditional course of a professional life characteristic to his education:

All my life I have never seen myself doing a nine-to-five job and I could not do it. It’s just not in me to do that kind of thing. I did my degree and stuff and I still can’t go and sit in an office and do my computing job. I just can’t do that sort of thing. It’s like being caged. It’s like trapped. I just couldn’t handle it. I think I’d go crazy. (Ts13: M75.)

In the light of the choices made by Carina, Mike and Pete as well as many others involved in the adventure sports industry in the Highlands, snowboarding is serious business. It is a lifestyle determining the hopes and values of those living in the snow-covered peaks of the Scottish mountains. Leading a lifestyle of a snowboarder is an ongoing struggle between time and money. In Carina’s case the issues concerning the snow conditions and finance were solved by her becoming involved in the snowboarding industry. Similar lines of thinking can also be found among the many outdoor instructors working in Scotland.

The adventure sports industry in the Highlands offers something for everybody throughout the year. Seasonal work is valuable to the local snowboarders and provides a much needed infrastructure to their lifestyle. The winter season in Scotland is in fact relatively slow especially if compared with the busy summer months. A short bus ride from the nearby village of Aviemore up to the Cairngorm Mountains provides an illustrative panorama of the variety of different activities available in the area. In the small valley beneath the

mountains it is possible to go dogsledging, kayaking, hiking or hill-walking, mountaineering, caving, quod biking, as well as skiing and snowboarding. Neighbouring areas also offer clay pigeon shooting, go karting, or alternatively if one travels as far as the coast, also surfing and dolphin cruises. In the village of Glenmore which lies in the vicinity of the Cairngorm ski resort there is also a reindeer centre which contains Scotland's only herd of wild reindeer roaming freely within the premises of the recently established national park. (Fieldwork Journal, Scotland February 14, 2005.) It appears almost as if the Scottish Highlands were at some point in the course of its history transformed into a huge outdoor amusement park. Tourists coming from the cities and abroad are enticed with a wide range of attractions. Some of these activities are sportive, stressing the importance of relaxation and physical exercise as elements of a healthy way of life, while others focus on other spheres of experience, such as enjoying the scenery or becoming acquainted with the specialities of the local history.

It seems that in snowboarding the corresponding experiences, which also foreground the different meanings attached to the extreme sports, fall into interrelated categories. Firstly, a certain consistency in the involvement in the sport is held important among snowboarders, in spite of the warm winters or otherwise challenging weather conditions. A committed snowboarder is never outwitted by the external circumstances, however overwhelming they might appear. Following this line of thought transforms the a priori's of the everyday life that are beyond human control, such as bad weather conditions, effectively from a necessity into a virtue. Consistency and long-term involvement also provide a basis for the second discourse that constitutes the Scottish snowboarding culture. The idea of personal growth in terms of becoming a better rider lays emphasis on the individual development of skill and strength. Thus "finding one's own way", a phrase known both in Scottish and Finnish snowboarding, can be seen to refer simultaneously to both the personal aspect of a snowboarder competing against him or herself and "the love of nature", which is the third category under analysis here. Becoming an

experienced snowboarder presupposes a certain level of skill and endurance, but also knowledge and appreciation of the physical surroundings. As Matt, a 36-year-old snowboarder who moved from England to Scotland in order to be able to go snowboarding as often as possible in the winter, says:

To me snowboarding is almost a spiritual thing. It's when you are out in the mountain and you are riding powder and you are on your own. It's literally like flying ... The snow, it's soft and you just fly across it and you can almost feel like you're up in the air to me it's just a spiritual thing. ... When the mountain goes quite quiet. When there's bad weather you always find me up in the mountain riding out and about. ... (Ts9: M70.)

Being on the mountains, either "just riding fast" (Ts9: M70) or "playing around and finding ways to make out of the natural formations of snow such as small jumps" (Ts1: M91), is repeatedly described as a source of excitement and joy. The mountains serve here as the natural equivalent of a manufactured amusement park which transcends the restrictions of the everyday life. The quest for excitement through speed and coming to terms with nature thus constitutes the fourth aspect of snowboarding as an extreme sport.

Following the snow

"Doing a season" somewhere else than in the Highlands seems relatively common in Scotland. Most of the riders I interviewed were familiar with this practice either through their own experience or of somebody they know. Doing a season entails travelling and living abroad for an extended period of time. Some of the riders raise money in advance by doing several jobs simultaneously, while others plan to work abroad as they move from one place to another. The concept of a ski bum refers to a person who has adopted this alternative lifestyle in the course of his or her search for better snow conditions and for company with similar interests. The vacancies available for these people usually include various odd jobs from op-

erating a ski lift to waiting tables at a local restaurant. Those with sufficient qualifications and experience may also work as ski instructors, often in the same resort which attracted them to do a season in the first place.

Going to the southern hemisphere to countries such as Chile or New Zealand in the summer is popular in Scotland, as well as in most other parts of Europe, including Finland. In the winter a good season can also be pursued closer to home in Europe or North America. Some people relocate within the United Kingdom from southern parts of the country to Scotland in order to enjoy better snow conditions. In addition, snow domes and dry slopes provide an artificial alternative to natural snow coverage. Indoor snow domes with their handrails, jumps and live disc jockeys appeal particularly to young snowboarders who are interested also skateboarding and doing tricks. A Friday-night at a snow dome can very much resemble a party as it is accompanied with music and a bar open until late. The carnival atmosphere is also maintained through small competitions, theme nights and meeting with friends.

The technology present in the snow domes has developed a totally new way of thinking about the availability of snowboarding in countries like Scotland and England. Snowmaking machines, outdoor dry slopes and other innovations lengthen the season for those interested in snowboarding, but it is the indoor snow domes that have changed the idea of winter sports as a whole. Snow domes such as the Xscapes in Milton Keynes, Castleford and Glasgow, as well as the Tamford Snowdome have an ultimate dream on display and for sale: the summer is gone and it is gone for good. The idea of a never-ending winter with superb snow conditions all year around enables the rider to transcend in many ways the constraints of the everyday life. Corresponding to the big outdoor amusement parks up in the Scottish mountains, also the snow domes offer a variety of other activities, many of which are extreme in their nature.

Following the snow while at the same time travelling around the world offers Scottish snowboarders a good opportunity to pursue the sport they love. As a cultural practice, doing seasons closely resembles the commercial world of snow-

boarding where professional riders constantly move from one competition or film set to another. Travelling from one country to another involves a concrete change of place, although leaving one's home behind is not the only outcome of doing seasons. As a metaphor, travelling brings forward an escapist function served by all the extreme sports. According to Robert Rinehart and Sylvia Sydnor (2003, 10), X-sport enthusiasts live a global utopia, as they constantly move between the mundane world of work and the extreme sports. Escapism here involves a reconstruction of the traditional boundaries between leisure and work in a way that in fact opts fun, excitements and travelling instead of career and family-oriented way of life. Travelling around the world while simultaneously following the snow can also be seen as a form of ecological utopia, a quest that is further reinforced by global warming. Thus snowboarders, as "the nomads of this ecological imaginary", are not simply escaping the social order predominant in the Western society or shopping for a meaning to their existence from the global supermarket of contemporary youth cultures. On the contrary, even though the interpretations above concur with the snowboarding culture, ecologically thinking, the purpose of doing seasons lies in the promotion of winter, the white season, over summer, and thus creating new opportunities for the riders who would otherwise suffer from the poor snow conditions.

According to many classic studies in sport psychology, anthropology and sociology, sport is universal in societies which are safe, secure and have capital and at least some kind of a division of labour (Suits 1990). Other researchers, such as sociologist Norbert Elias (1986), take the argument even further by claiming that many games and sport in fact serve a civilising function. Whether this is true or not one thing appears evident enough: in the beginning of the twenty-first century alternative sports are practised only to a small degree in diaspora or warring nations. (Rinehart & Sydnor 2003, 10–11.) In the Scottish snowboarding culture, doing seasons takes place predominately in the English-speaking countries throughout the world. In comparison for example with Finnish snowboarding, it seems clear that among Scottish

snowboarders doing seasons is often viewed as an almost natural, and in some cases even necessary, choice, whereas in Finland the snow conditions are more consistent. Complementary to this difficulty, there is yet another factor that has influence on the global aspects of the sport. Speaking English as one's mother tongue is an advantage almost anywhere one might want to go to do a season. Being able to use one's mother tongue in a foreign country makes it also easier to interact with people, or to attain a much-needed job. In geographical terms, the Scottish snowboarding culture is not restricted to a specific area or period of time. On a global scale, Scottish snowboarders who do a season and travel abroad follow the financial and cultural infrastructure represented by the British Commonwealth. Although there are obvious exceptions to this rule, including for example the Nordic countries, Central Europe and the Spanish and Portuguese-speaking South America, it is clear that the old imperialistic regime does give a sense of direction to the cultural practice of doing seasons within the Scottish snowboarding scene.

From the delinquent to the concept of extreme

The media today in Scotland, as well as in Finland, often pictures snowboarding as some sort of a pastime or outdoor activity that people "just tend to do" in their leisure time. Depicting snowboarding merely as one of many outdoor activities does not seem to convey much meaning. On the whole, however, especially if one looks at the marginal past of snowboarding culture, it is obvious that the public image of contemporary snowboarding culture contains several controversial aspects. In fact, there is an entire set of interpretative frames which reflect the history of snowboarding, ranging from the early image of children's play to the rebellious activity of the young and finally to the commercial world of trend sports.

The alternative status associated with snowboarding as an extreme sport is a cultural construction that reflects the marginality of the board-

ing sports in the Western world (Donnelly 1988, 74). At the same time, however, the amount of broadcasting time and the number of spectators are growing all over the world, as is the crowd of those interested in snowboarding as a hobby. Snowboarding used to be something that not everybody would engage in, and it is precisely this state of Otherness that literally makes the difference here. To regard something as delinquent or anarchistic, qualities commonly attributed to many youth subcultures, is to say that there exists a specific opposition which complements their marginality. It implies that there is a threat which defies the collectively established concepts of the good and the desirable, as well as the more popularised form of this order known as the "mainstream". Delinquency is thus a culturally structured counterpart of a given social order (Fornäs 1995, 120).

Youth culture researcher Bo Reimer (1995, 135) argues that leisure, which is often associated with popular culture, and further, with the category of youth, is often regarded as an opposite to institutions such as family, school and work, and it thus reconstructs the boundaries of this traditional regime. According to Stanley Cohen (1972, 9), a member of the Birmingham Centre for Contemporary Cultural Studies, the media creates this "moral panics" by representing the deviation and its effects in an exaggerated and perhaps even fallacious way. At the same time, following an interpretation by Ulf Boëthius (1995, 41-42), a culture of exploitation begins to assert itself when different interests, such as commercialisation for instance, try to make use of the phenomenon in question.

The rise of the alternative extreme sports from the 1960s onwards, further reinforced by the process of popularisation, has changed the anarchistic image of snowboarding by offering a new frame of interpretation for the understanding of the motivations behind the sport. The representations which render the extreme image of snowboarding public are interpretative in their nature in that it is through them that snowboarding becomes comprehensible to the world outside the sport. From the snowboarders' point of view, however, it is often the physical activity, such as snowboarding, surfing and skateboarding, that brings together

the otherwise ambiguous stylistic accounts expressed through for example dress, music and behaviour. There are several different perspectives which define the concept of extreme sports. Alongside with the peak experiences often associated with the riding itself, there can also be found an alternative quality in the respective lifestyle of snowboarders. According to this interpretation, the emphatic forms of being together reflect the postmodern condition of the Western world as a whole and postulate a new social order which is opposed to the more traditional structures of communal life. The third aspect related to the concept of extreme is an ecological one concerning the severe weather conditions and the physical environment characteristic to Scottish snowboarding.

The chronology reflected in the public representations of snowboarding described briefly above brings forward an important aspect concerning the extreme sports. Being a participant in an extreme sport implies almost by definition a positive attitude towards snowboarding. This interpretation suggests that there is something to be admired and pursued in snowboarding; a certain quality that also serves as a commercial point of reference. The other related and already mentioned concepts, anarchistic, delinquent and rebellious, are more ambiguous in their meaning, and thus generate a more negative atmosphere. Delinquent behaviour is by definition action directed against something, such as the prevailing cultural order, whereas in the case of the extreme, the opposition is less clear. The difference of meaning manifests itself also through cultural practice. In spite of the many subdivisions existent in snowboarding as a whole, it cannot be regarded as a politically active movement in the manner of for example the hippie and punk philosophies between the 1960s and the 1980s.

As for the extreme, it is not only the symbolic expression mediated through, for example, behaviour and dress that marks the difference between the alternative and the predominant. Rather, it seems that, despite the significant overlap between these two representations, it is often the concrete presence of physical danger that gives snowboarding its extreme quality. The danger-oriented quest for excitement is viewed as something alter-

native in comparison with the ordinary everyday life. Pushing the limits of the human body and mind is a part of the overall process of becoming a better snowboarder; a value that is held important for its own sake in both the Scottish and Finnish snowboarding cultures. Riding “bigger and faster” is regarded as fun, and prestigious, although to actually transcend those limits often requires a considerable amount of risk taking. It is not always the physical activity alone, however, that constitutes the snowboarders’ “living on the edge”, but also the attitude that accompanies it. Finding one’s own way when snowboarding in the mountains therefore represents an extended ideological system expressed also in the social sphere of everyday life.

A struggle between nature and the human nature

A sense of excitement created by the physical aspect of danger serves as the common denominator between the different adventure sports and snowboarding. Scottish snowboarders commonly associate riding with other outdoor activities, such as mountain climbing, hill-walking, surfing, mountain biking, grass boarding, kayaking and wake boarding. The similarities are obvious also if one compares these different sports in terms of corporeal experience. There appears to be something special in the sensation of gliding on a natural surface provided for example by water or snow, as well as in the physical stress of climbing on top of a mountain only for the sake of being able to come down again. The family resemblance continues also at the ideological level of these extreme sports which promote alternative ways of thinking about the family, friends, work and the more existential problematic of human life.

In the light of my research material gathered among Scottish snowboarders, it nevertheless seems that the concept of extreme is not restricted solely to the idea of excitement through danger, and further, that it entails a whole set of interpretative frames that highlight the core values of the snowboarding culture in the Highlands. Beside the quest for excitement and the similarities in

□□□□□

Rocking on the chairlift. The slopes at Nevis Range are narrow but steep. Photo: Riitta Hänninen.

corporeal experience in general, there is yet another element shared by snowboarding and the other outdoor activities referred to above. Many of the snowboarders I interviewed for my research insisted that it was not snowboarding in itself alone that made them “to give it go” in the first place, but rather their love for the outdoors and especially towards the Scottish mountains. Following this line of thinking, the landscape is valued for its peace and quiet alongside with fresh air and the beauty of the natural surroundings. Natural elements such as wind, water and snow, and nature in general, are not to be conquered but respected and cherished by human beings. There is something almost spiritual in being up in the mountains or riding down the hill all alone with the snow thrashing about and the wind howling in one’s ears – in the nature’s demand to be taken seriously.

The importance bestowed on “the love of nature” overlaps with another important aspect of the Scottish snowboarding culture. Riding faster and more skilfully as well as developing a personal

style of doing things is all about finding a path of one’s own up in the mountains and having the confidence to follow it. At the same time it brings forward the desire of an individual rider for self-betterment and originality of expression. Coming to terms with the changing weather conditions is the third theme that contributes to the concept of extreme in the Scottish snowboarding culture and emphasises further the experience of freedom held important by the riders. Bad weather is no excuse to stay at home and watch television. On the contrary, it is the rider’s obligation to make the best of the existing conditions and find his or her own way through the mountains. According to this interpretation, enjoyment is thus viewed not so much as an external state of things exemplified by superb facilities or a lovely sunshine, but rather, as a part of the specific attitude associated with snowboarding.

Snowboarding in the Scottish mountains is risky as such regardless of the speed or skill of the rider. Deep gullies and strong winds pose a serious danger to those brave enough to try it in the first

place. Similar difficulties are also generated by the poor visibility and dramatic changes in the weather conditions up in the mountains. The message delivered by nature is literally an extreme one: just one mistake that underestimates the significance of the physical surroundings and it can all be over – for you. The idea of snowboarding as an activity associated with the love of nature represents in a literally extreme form the ancient struggle between human and nature. According to this classical opposition, the humanity with its culture has alienated itself from its original communion with nature, thus forcing human beings to develop new ways to bridge this seemingly eternal rupture. In accordance with this line of thought, Scottish snowboarders often view themselves as a different breed compared to other riders. In the Highlands there is no infrastructure to protect a rider who does not realise the danger riding in the wilderness involves. A Scottish snowboarder is thus considered a person who is always ready to face the worst while riding up in the mountains and never abandons the dream of becoming a better snowboarder. Such as snowboarder's preferences and style of riding are closely linked with the all-terrain and freestyle snowboarding in general, demarcating a specific group of riders, whether on board or on skis, who prefer the wilderness such as the mountains to the urban style in snowboarding which focuses on half-pipe riding and doing tricks.

Alongside with the notion of an individualistic hero finding his or her way through the mountains for the sake of personal pleasure and growth also a strong idea of preservation emerges from the accounts of Scottish snowboarders. Environmental issues, such as global warming and the concern over the well-being of the Scottish mountains, play an important role in the everyday realities of Scottish snowboarders. As a value system, being a Scottish snowboarder entails a strong environmental awareness which contributes to the alternative lifestyle that is reflected also through other cultural practices, such as doing seasons or the choice of working for the snowboarding industry instead of holding a nine-to-five job for the sake of regular income. The traditional institutions of the Western society can thus be criticised

not only on the basis of commercialisation or the capitalist logic immanent in the opposition of work and leisure, but also in terms of other large scale phenomena such as the changing climate – a global theme that, regardless of our nationality, social status or value preference in one local form or another, effects us all today.

In Scotland, doing a season abroad provides necessary means to cope with the bad winters at home. As a cultural practice, doing seasons serves a special goal among Scottish snowboarders in that it creates new opportunities for riders to accomplish what they have set their minds on. In ideological terms, it is interrelated with new kinds of forms of sociality associated with many contemporary youth cultures. In snowboarding finding ways to do one's own thing involves multiple activities, many of which express a physical similarity with the sport itself. The ideological alternative of snowboarding is also reflected in new kinds of forms of sociality which are in contrast with the prevailing cultural order of the Western society. In this context, traditional institutions, such as work and family, are accompanied with or even replaced by emphatic forms of sociality created through the collaboration of for example snowboarding friends and acquaintances, or the variety of professional posts which contribute to the development and ideological integrity of the sport as a whole.

Although the relationship between the local and the global is often a reciprocal one, it is clear that the local variations of snowboarding are in many ways determined by the global distribution of the commercialised world of the sport. The investments at the competitive level of snowboarding, for example, however controversial in the light of authenticity or the ideological independence of the sport, have undoubtedly had their effect on the public image of snowboarding and lifted it from the margins of rebellious youth cultures into the limelight of popular spectator sports. As a field of anthropological enquiry, snowboarding culture is thus a very complex one as it consists of a multitude of interests and agents. The dialectics between the global system of meaning and the local variations of the sport, both in terms of the physical surroundings as well as the everyday experi-

ences of an individual snowboarder, produce an alternative lifestyle that transgresses the traditional boundaries of the Western society. It is very difficult to perceive a real difference between Scottish

and Finnish snowboarding at the ideological level of the culture. In both cases it is held important for a snowboarder to preserve the values of having fun and doing one's own thing in spite of the obstacles.

NOTES

- 1 There are various websites serving the needs of snowboarders and skiers in Scotland and the United Kingdom, including for example www.snowlife.org.uk/, www.goneboarding.co.uk/ and www.soulsports.co.uk/

RESEARCH MATERIAL

Wilson, Neil & Murphy, Alan 2004. Lonely Planet Scotland.

Fieldwork Journal, Scotland: February 6, 2005; February 9, 2005; February 14, 2005

Theme Interviews, Scotland:

Bob	Ts1:	M91
Matt	Ts9:	M70
Carina	Ts11:	F78
Mike	Ts13:	M77
Pete	Ts13:	M75
Greg	Ts14:	M78

BIBLIOGRAPHY

Anderson, Kristin 1999. Snowboarding. The Construction of Gender in an Emerging Sport. *Journal of Sports and Social Issues* 23 (1), 55–79.

Beal, Becky & Wiedman, Lisa 2003. Authenticity in the Skateboarding World. In Robert E. Rinehart & Sylvia Sydnor (eds.) *To the Extreme. Alternative Sports, Inside and Out*, 337–352. Albany: State University of New York Press.

Bennett, Andy 1999. Subcultures or Neo-Tribes? Rethinking the Relationship between Youth, Style and Musical Taste. *Sociology* 33 (3), 599–617.

Boëthius, Ulf 1995. Youth, Media and Moral Panics. In Johan Fornäs and Göran Bolin (eds.) *Youth Culture in Late Modernity*, 39–57. London: Sage Publications.

Chaney, David 1994. *The Cultural Turn: Scene-Setting Essays On Contemporary Cultural History*. London: Routledge.

Chaney, David 1996. *Lifestyles*. London: Routledge.

Christensen, Olav 1999. The Playing Collective. *Ethnologia Scandinavica* 1999 (29), 106–119.

Christensen, Olav 2001. *Absolutt snowboard. Studier i sidelengs ungdomskulturer*. Acta Humaniora nr. 118. Det historisk-filosofiske fakultet. Oslo: Universitet i Oslo.

Christensen Olav 2002. The Tales of the Tribes – Communication and Consumption in Snowboard Subculture. In Marit Anne Hauan & Gry Heggli (eds.) *Younger Than Yesterday, Older Than Tomorrow*. NNF Publications 11, 75–99. Turku: Nordic Network of Folklore.

Cohen, Stanley 1972. *Folk Devils and Moral Panics. The Creation of Mods and Rockers*. London: MacGibbon & Kee.

Donnelly, Peter 1988. "Sport as a Site of 'Popular Resistance'". In Richard Gruneau (ed.) *Popular Cultures and Political Practices*, 69–82. Toronto: Garamond Press.

Elias, Norbert 1986. Introduction. In Norbert Elias & Eric Dunning (eds.) *Quest for Excitement. Sport and Leisure in the Civilizing Process*, 19–62. Oxford: Basil Blackwell.

Fornäs, Johan 1995. *Cultural Theory & Late Modernity*. London: Sage Publications.

Hasanen, Elina 2001. *Lumilautailun kulttuurinen merkityksenanto. Liikunnan sosiaalitieteiden laitos. Liikuntasosiologian pro gradu -tutkielma*.

Heino, Rebecca 2000. New Sports. What Is So Punk about Snowboarding? *Journal of Sport and Social Issues* 24 (2), 176–191.

Humphreys, Duncan 1996. Snowboarders: Bodies Out of Control and In Conflict. *Sporting Traditions* 13 (1), 39–71.

Humphreys, Duncan 1997. "Shredheads Go Mainstream?" Snowboarding and Alternative Youth. *International Review for the Sociology of Sport* 32 (2), 149–160.

Humphreys, Duncan 1998. *Boarders, Punks and Ravers: an Introduction to the History of Commercialised Rebellion*. Master's Thesis in Physical Education. University of Otago.

Humphreys, Duncan 2003. Selling Out Snowboarding. The Alternative Response to Commercial Co-optation. In Robert E. Rinehart and Synthia Sydnor (eds.) *To the Extreme. Alternative Sports, Inside and Out*, 407–428. Albany: State University of New York Press.

Kellner, Douglas 1992. Popular Culture and the Construction of Postmodern Identities. In Scott Lash and Jonathan Friedman (eds.) *Modernity and Identity*. Pp. Oxford: Blackwell.

Maffesoli, Michel 1996. *The Time of the Tribes. The Decline of Individualism in Mass Society*. London: Sage Publications.

Messerschmidt, Donald 1981. On Anthropology “at Home”. In Donald Messerschmidt (ed.) *Anthropologists at Home in North America. Methods and Issues in the Study of One’s Own Society*, 3–14. Cambridge: Cambridge University Press.

Reimer, Bo 1995. Youth and Modern Lifestyles. In Johan Fornäs & Göran Bolin (eds.) *Youth Culture in Late Modernity*, 120–144. London: Sage Publications.

Rinehart Robert E. & Sydnor, Sylvia 2003. Proem. In Robert E. Rinehart & Sylvia Sydnor (eds.) *To the Extreme. Alternative Sports, Inside and Out*, 1–17. Albany: State University of New York Press.

Suits, Bernard 1990. *The Grasshopper: Games, Life and Utopia*. Boston: David R. Godine Publishers.

□□□□□

Internet Sources

www.snowlife.org.uk/
www.goneboarding.co.uk/
www.soulsports.co.uk/

□□□□□

Key words: snowboarding, youth culture, style, Scotland

II

LUMILAUTAILU ELÄMÄNTAPANA JA TYYLILLISENÄ REPRESENTAATIONA

by

Riitta Hänninen, 2006

Nuorisotutkimus 24: 4, 3-18.

Reproduced with kind permission by Nuorisotutkimus.

Lumilautailu elämäntapana ja tyyllisenä representaationa

Riitta Hänninen

Tarkastelen tässä artikkelissa suomalaisen lumilautailukulttuurin piirissä eläviä lumilautailijarepresentaatioita eli sitä, miten lumilautailijat jäsentävät omaa todellisuuttaan erilaisiin lumilautailijaryhmiin liittämiensä merkitysten kautta. Tutkimuskohteenani ei ole lumilautailun sosiaalinen todellisuus sellaisenaan vaan pikemminkin ne tulkinnat, joita lumilautailijat siihen kiinnittävät oman arkipäivänsä käytänteissä. Aineistolähtöisten havaintojeni mukaan kaikki lumilautailijat eivät ole samanlaisia ja kysynkin tässä artikkelissa, keitä lumilautailijat oikeastaan ovat.

Vain pieni osa lumilautailijoista muistuttaa edes kaukaisesti tiedotusvälineiden ja kaupallisen maailman ylläpitämää kuvaa populaarikulttuurin trenditietoisista kapinallisista. Lisäksi monet tutkimukseeni osallistuneista lumilautailijoista määrittelevät omaa laskemistaan vertaamalla sitä muihin lumilautailukulttuurissa vaikuttaviin lautoilijaryhmiin. Yksittäisen laskijan kaveri- tai tuttavapiiriin voi kuulua monenlaisia persoonallisuuksia sunnuntailaskijoista räppäreihin, rokkareihin, *wanna be*-laskijoihin, snoukkapimuihin, hiihtopummeihin ja elämäntapalautailijoihin vain muutamia representaatioita mainitakseni. Jopa kaveriporukalla on käsitteenä aivan erityinen merkitys lumilautailun maailmassa:

Sun ei tarvii olla lumilautailija ollaksesi lumilautailija [naurua]. ... mun mielestä on niinku tosi paljon semmosia lumilautailijoita, ketkä ei oo niin lumilautailijoita, vaan ne on perusihmisiä. Koska mä jaottelen kuitenkin silleen, että niinku lumilau-

tailija, jos se on niinku lumilautailija, niin se on sit se, että elämä liittyy lumilautailuun. Ja sit on tää peruslumilautailija, ketkä käy vaan sunnuntaina mäessä. (T33, M80.)

Lumilautailun suosio on kasvanut viimeisen parin vuosikymmenen aikana nopeasti ja monet tutkimukseeni osallistuneista harrastajista arvioivatkin, että lumilautailijoita on tällä hetkellä lähestulkoon yhtä paljon kuin laskettelijoitakin. Lajin harrastajamääristä ei ole saatavilla tarkkoja tilastotietoja, mutta vuodesta 1996 lähtien arviot ovat liikkuneet lähteestä riippuen 40 000 ja 100 000 välillä¹. Julkisuudessa harrastajakunnan määrällinen kasvu on siirtänyt lajin nuorisokulttuurisesta marginaali-ilmöstä yleistä hyväksyntää nauttivien urheilulajien joukkoon (vrt. Hänninen 2005). Lumilautailu tunnetaan ja sitä harrastetaan nykyisin lähestulkoon kaikkialla maailmassa. Erilaisten lumetustekniikoiden, kuivamäkien ja sisähallien ansiosta laji on

levinnyt sellaisillekin alueille, joissa ilmasto ei muuten suosisi talviurheilulajeja. Harva tulee ajatelleeksi, että esimerkiksi Skotlannissa, Libanonissa tai Etelä-Afrikassa harrastetaan lumilautailua. Kuitenkin se on täysin mahdollista ja suurimmaksi osaksi jopa korkeiden vuorenhuippujen tarjoamalla luonnonlumella.

Tieteellisessä tutkimuksessa nuorisokulttuureja on kuvattu ilmiöstä ja tutkimusperinteestä riippuen vaihtoehtoisesti joko alatai vastakulttuureina, ideologisina liikkeinä tai uusheimoina (Pilkington 1994, 7–43). David Chaney (1994) asettaa sosiologi Michel Maffesolin (1996) uusheimon elämäntyyli- ja elämäntapa-käsitteiden kautta jäsenyvään tulkintakontekstiin. Elämäntyyli (lifestyle) Chaney tarkoittaa niitä arkielämän tasolla realisoituvia tapoja, joiden välityksellä ihmiset ilmaisevat itseään esimerkiksi kulutusvalintojensa kautta. Elämäntyyli avautuu tässä eräänlaisena vapaaehtoisesti valittuna pelinä, jossa yksilö vaeltaa nomadin tavoin ryhmästä toiseen erilaisten merkitysjärjestelmien välillä ja poimii niistä aineksia oman elämismailmansa rakennusaineiksi. (Chaney 1996.)

Elämäntavan (way of life) Chaney määrittelee yleensä enemmän tai vähemmän vakaaksi yhteisöllisyyden muodoksi (1994, 92). Lumilautailukulttuuri sijoittuu tässä asetelmassa lumilautailijoiden vaihtelevaa motivaatiota enemmän elämäntyylinä ja elämäntavan välimaastoon. Elämäntyylinä laskeminen tarjoaa vaihtoehdon länsimaisen yhteiskunnan vallitsevia instituutioita edustavalle elämäntavalle. Toisaalta lumilautaileminen muodostaa monille lumilautailijoille heidän arkipäiväänsä kokonaisvaltaisesti hallitsevan elämäntavan.

Lumilautailu antropologisena tutkimuskenttänä

Klassisessa antropologiassa kenttää ja kenttätöitä määrittävänä tekijänä on perinteisesti toiminut ja toimii osittain edelleenkin maantieteellinen paikka, joka sijoittaa aineistonkeruun ja sen myötä koko tutkimusprosessin kartografisesti tiettyyn kartan osoittamaan pisteeseen (Söderholm 1997, 110–111). Kenttä on lähtökohta, josta tutkija siirtyy yleisempään ongelmanasetteluun ja joka vaikuttaa myös tutkimuskysymyksiin ja metodologisiin ratkaisuihin (Siikala 1997, 28). Maailmanlaajuisesti levinneessä lumilautailukulttuurissa elävän lumilautailijan ”paikka” ei kuitenkaan jäsenny aina maantieteellisesti vaan seuraa usein arkipäiväisessä kokemuksessa syntyviä tulkintoja. Maantieteellisiä etäisyyksiä tärkeämmäksi lumilautailukulttuuria tarkasteltaessa nouseekin kokemuksellinen välimatka eli se, miten laskijat asettuvat laskemiseen henkilökohtaisesti liittämiensä merkitysten välityksellä osaksi länsimaista yhteiskuntaa ja sen edustamia arvoja. Tämän artikkelin ”paikat” löytyvät laskettelurinteistä, lautailukauppojen takanhuoneista ja lautailuaiheisista Internet-yhteisöistä sekä toisaalta niistä tulkinnoista, joilla tutkimukseen osallistuneet lumilautailijat kuvaavat näitä omassa arkipäivässään keskeisiä tiloja, arvoja ja asenteita.

Käsillä olevan artikkelin tutkimuskohteenä onkin samalla länsimaisen yhteiskunnan nuorisokulttuurin rajapinnoilla elävä *Toiseus*. Tämä toiseus muistuttaa antropologiaa tieteenalana siitä, että se mitä kutsutaan länsimaiseksi kulttuuriksi ei ole homogeeninen kokonaisuus, vaan antropologiassa tavoitellun kulttuurisen itseymmärryksen kannalta hedelmällisiin ilmiöihin voi törmätä myös oman yhteiskuntamme piirissä. Lumilautailijarepresentaatioita käsittelevä analyysi perustuu et-

nografiseen, kuvailevaan tutkimusasetelmaan, jonka myötä olen lähestynyt lumilautailijoiden arkipäivää nimenomaan laskijoiden itse omaan toimintaansa liittämien merkitysten kautta. Tulkintaprosessissa minulle on ollut suureksi eduksi se, että lumilautailu on minulle liikkumismuotona, harrastuksena ja kulttuuri-ilmiönä omien kokemusteni valossa tuttu: aloitin lumilautailun 1990-luvun puolivälissä. Teemahaastattelujen (n=35) lisäksi olen havainnoinut lumilautailijoita ja lumilautailukulttuurista erilaisissa tilanteissa ja kerännyt teemahaastattelujen kysymyslistaa apuna käyttäen laajan lomakekyselyaineiston (n=745). Yhteistä kaikille tutkimukseeni osallistuneille lumilautailijoille on se, että he ovat itse määritelleet itsensä lumilautailijoiksi. Vaikka aineiston painopiste on nuorissa 15–30-vuotiaissa lumilautailijoissa, mukana on laskijoita ympäri Suomea teini-ikäisistä aikuisiin. Naisia tai tyttöjä on tutkimusaineistossani esiintyvistä lumilautailijoista noin neljännes².

Lumilautailuun perinteisesti liitetystä marginaalisista painotuksista huolimatta lajin pariin hakeutuu nykyisin myös peruslumilautailijoiden kaltaisia ”tavallisia” ihmisiä, joille laskeminen ei merkitse sen paremmin alakulttuuria, intohimoa kuin elämäntapaakaan. Tässä asetelmassa popularisoituminen tekee anarkistisesta ikään kuin yleisesti hyväksytyksi ja kääntää eksoottisen samalla tutuksi. Lumilautailun nauttima kansansuosio on jakanut lajin hämmäntävästi kahteen toisistaan poikkeavaan maailmaan, sillä kuten eräs väitöskirjatutkimustani varten haastattelemani informanteista asian aloitussitaatissa ilmaisee: ”nykypäivänä lumilautailijan *ei (enää) tarvitse* olla lumilautailija ollakseen lumilautailija” (T33, M80). Toisin kuin esimerkiksi rullalautailussa, osa laskijoista harrastaa lumilautailua satunnaisemmin talviharrastuksenaan tai kuntourheiluna. Lumilautailu on rullalautailuun verrattuna suhteellisen helposti lähestyttävä liikkumismuoto.

Laskettelijat ja lautailijat laskevat samoissa rinteissä, eikä peruslautailuun liitetä ainakaan mielikuvien tasolla skeittaukselle tyyppillisinä pidettyjä riskejä. Mielikuviin liittyy osittain myös rullalautailukulttuurin extremeä ja kapinallisuutta tihkuva julkisuuskuva, joka on ylläpitänyt lajin marginaalisuutta uusien harrastajaryhmien kustannuksella jo lajin varhaisista vaiheista 1960-luvulta lähtien. Vastaavia elementtejä löytyy toki myös lumilautailukulttuurista ja lajien yhteisen historian valossa on selvää, että merkittävä osa lumilautailun anarkistisista elementeistä on peräisin rullalautailusta ja surffauksesta. (ks. Humphreys 1997).

Kysymys onkin lähinnä siitä, miten näiden kahden lajin marginaalisuuteen suhtaudutaan julkisuudessa. **Stanley Cohen** (1980) luonnehtii näitä väkivaltaa, rikollisuutta ja epäjärjestyksiä ympärilleen kylviä koko kansan pikkupiruja (folk devils) tiedotusvälineiden tuottamiksi stereotyyppisiksi konstruktioiksi, jotka moraalisen paniikin (moral panics) muodossa luovat kollektiivista kuvaa länsimaisen yhteiskunnan torjumasta anarkismista. Lumilautailukulttuurissa anarkia, eksoottisuus, ja *extreme* ovat muuttuneet lajin yleistymisen myötä tavoiteltaviksi trendi-ilmiöiksi. Vaikka skeittaus on nuorison keskuudessa suosittu vapaa-ajanviettomuoto, siitä ei ole missään vaiheessa tullut ”koko kansan” lajia. Näin siitäkkin huolimatta, että rullalautailu on lumilautailuun verrattuna suhteellisen halpa harrastus. Keskiluokkaistuneessa lumilautailussa vastaava kehitys on edennyt toisella tavalla niin, että nykyisin lumilautailija voi olla lähestulkoon kuka tahansa ikään, sukupuoleen tai sosiaaliseen asemaan katsomatta.

Foucaultlaisittain voidaan ajatella, että lumilautailijoiden elämismaailmaa ja sen toimijoita koskevat diskurssit tuottavat tiettyjen representatiivisten käytänteiden kautta eräänlaista ”normaalin” rajapinnoilla, länsimaisen yhteiskunnan sisällä elävää Toiseutta. Lumi-

lautailukulttuurin kaupallistumisen myötä lumilautailijat ovat alkaneet ottaa aiempaa voimakkaammin kantaa laskemisen autenttisuutta sivuaviin kysymyksiin. Extremeä tihkuva eksoottinen julkisuuskuva ei tosin ole ainoa Toiseutta uusintava tulkintakonteksti lumilautailukulttuurissa vaan pikemminkin päinvastoin, sillä myös lumilautailijat itse pyrkivät ylläpitämään tätä vallitsevan ja marginaalisen kautta jäsenyvä eroa aidon ja epäaidon laskijan välillä. Kollektiivisesti jaetut merkitykset edustavat yksittäisen laskijan kokemuksessa esiintyviä kulttuurisia rakenteita. Todellisia ja siten havainnoitavissa olevia ryhmiä artikkelissa kuvaamistani representaatioista ovat ainoastaan paikallisrinteissä lautailevat kaveriporukat, tosin vain hetkellisesti, sillä tulkintaprosessin edetessä nekin väistämättä muuttuvat ideaalityypiksi konstruktioiksi.

Diskurssi on tiettyssä merkitysjärjestelmässä kollektiivisesti tuotettua tietoa ympäröivästä todellisuudesta ja sen toimijoista (Jokinen ym. 1993, 37). Olli Löytyn (1997, 27) mukaan diskurssi on myös mahdollista ymmärtää erityiseksi representoimisen tavaksi. Representaatio ei esitä asioita suoraan sellaisenaan, sillä se asettaa todellisuuden aina tietyn diskurssin konstruoimaan tulkintakehykseen (Huusko 2002). Stereotyypin Löytty (1997, 31) määrittelee karrikoiduksi representaatioksi, joka tulee arkiajattelun avuksi siellä, missä muuten kaoottiseksi tai fragmentaariseksi jäävä todellisuus halutaan pelkistää ymmärrettävämpään muotoon.

Kulttuureiden tutkija Stuart Hall (1999, 98, 194–195) kuvaa diskurssia tietyksi tavaksi, jolla jokin asia esitetään. Representaation tulkinnallinen sijamuoto onkin usein essiivi: se esittää jonkin jonakin. Kulttuurinen todellisuus näyttäytyy meille tässä asetelmassa aina tietyn ideologisen järjestelmän kautta ja siksi kysynkin edelleen, mitä artikkelissa kuvaamani representaatiot kertovat siitä, keitä

nykypäivän lumilautailijat ovat ja millaisessa maailmassa he elävät. Kollektiivisesti jaetut merkitykset edustavat yksittäisten laskijoiden kokemuksessa esiintyviä kulttuurisia rakenteita. Diskurssianalyttisen tutkimusotteen sijaan artikkelin tulkinnallinen pääpaino on kuitenkin tiettyjen lumilautailukulttuurille tyypillisten lautailejarepresentaatioiden etnografisessa kuvauksessa. Diskurssin rooli representaatioiden rakennusaineena on tässäkin asetelmassa keskeinen, mutta lähestyn sitä nyt siis representaatioiden kautta ikään kuin kiertoteitse.

Kaveriporukka lumilautailukulttuurin toiminnallisena perusyksikkönä

Lumilautailukulttuurin paikallista tasoa edustavat kaveriporukat eli posset ja tiimit tarjoavat epävirallisen, ryhmien keskinäiseen vastavuoroisuuteen perustuvan vaihtoehdon institutionalisoituneille urheiluorganisaatioille³. Laskijoiden välisessä solidaarisuudessa kiteytyvä vastavuoroisuus tukee kaveriporukan roolia lumilautailukulttuurin toiminnallisena perusyksikkönä:

Tampereella on oikeestaan niinkun siellä on semmosta nuorempaa porukkaa ihan niinku killistä, niinku jostain ala-asteikäisestä. Se ei ole niin semmonen niinku, se ei ole ryhmänä semmonen tiivis ... Sit löytyy tämä vähän vanhempi, no ne tuntee toisensa ... mutta ... ne ei välttämättä, ne voi olla vaan sellasii moi. Sitten löytyy siitä vähän vanhempi tämmönen niinku murrosikänen ryhmä suurin piirtein ... että siinä voi olla esimerkiksi viis, kuus, kymmenen riippuen keskuksen tai sen alueen koosta missä ollaan, mitkä laskee silleen kimpassa, että ne hyppii niinku yhdessä, on yhdessä, pelaa ja silleen. (T27, M77.)

Lähestulkoon jokaisella suomalaisella laskettelukeskuksella on paikallisista lumilautailijois-

ta koostuva lokaaliporukansa, joka ”lähtee mäkeen” säännöllisesti aina, kun siihen on mahdollisuus, parhaimmillaan jopa päivittäin. Satunnaisesta kävijästä lokaalin erottaa esimerkiksi koko talvikauden voimassaolevasta kausikortista tai tuttavista, joiden kanssa pysähdytään vaihtamaan kuulumisia laskemisen lomassa. Lähirinne on tärkeä kokoon-tumispaikka, jossa vietetään aikaa, tavataan muita samanhenkisiä ihmisiä sekä ”hypitään ja pelataan yhdessä” (T27, M77).

Lokaalien vapaamuotoiset ryhmittymät kokoontuvat yhteen koulusta, naapurustosta, sisaruksista ja laskettelurinteessä tavatuista tuttavista sekä muiden harrastusten kautta. Osa kaveriporukoista viettää vapaa-aikaansa yhdessä myös laskettelurinteiden ulkopuolella. Ryhmät laajenevat ja hajoavat suhteellisen helposti ja sukkulointi erilaisten ryhmien välillä on joustavaa (vrt. Lähteenmaa 1992, 161–162.) Laskijat ovat yleensä keskenään samanikäisiä ja myös taidoiltaan tasaväkisiä. Poikkeuksen muodostavat erityisen lahjakkaat nuoret lumilautailijat, joilla on tapana hakeutua ikäistään vanhempien ja kokeneempien laskijoiden seuraan. Selkeää tyylillistä jakoa kaveriporukoiden välillä ei kuitenkaan ole, eivätkä kaikki laskijat edes kuulu näihin esimerkiksi musiikin ja pukeutumisen kautta itsensä näkyväksi tekeviin suuntauksiin.

Kaveriporukka palvelee aineistoni perusteella monia hyvin käytännöllisiä funktioita. Kokeneemmat lautailijat opastavat nuorempiaan ja toimivat siten myös aloittelevien laskijoiden esikuvina. Leikkimielinen kilpailuhenki saa laskijat asettamaan itselleen uusia tavoitteita ja ponnistelemaan niiden saavuttamiseksi. Lisäksi muiden lautailijoiden suorituksia myös kuvataan myöhempää arviointia varten. Tärkeintä lumilautailussa on itse laskeminen ja siksi laskutaitoja ja tyyliä pyritään koko ajan kehittämään. Kaveriporukka tukee tätä oppimisprosessia tarjoamalla lumilautailijoille turvallisen ja kannustavan

ympäristön laskutaitojen parantamiseksi. Monet laskijoista harrastavat lajia vain omaksi ilokseen, mutta osa harjoittelee hauskanpidon lomassa suunnitelmallisemmin kilpailuja tai sponsorisopimusta varten.

Lumilautailu on kokonaisuutena suhteellisen kallis harrastus, sillä laskuvälineiden ja talvivarusteiden lisäksi rahaa kuluu myös hissilippuihin ja matkustamiseen. Tämän vuoksi esimerkiksi laskuvälineet ovat monille laskijoille sekä käyttö- että kierrätystavaraa. Ammatillaiset myyvät edellisen kauden varusteitaan kavereilleen edulliseen hintaan, jolloin ammatillistumisesta seuraava hyöty ikään kuin siirretään lumilautailukulttuurin sosiaalisessa hierarkiassa ylhäältä alaspäin paikallisrinteiden rivilaskijoille. Vastavuoroisuus elää myös lautailun paikallisissa muodoissa. Lautailijat pääsevät toisinaan osallistumaan omien suorituspaikkojensa suunnitteluun ja rakentamiseen ja saavat apuaan vastaan alennuksia tai kokonaan ilmaista laskuaikaa. Kolmas vastavuoroisuuden muoto liittyy matkustamiseen. Yhteisillä autokyydeillä ja Internet-yhteisöjen ja yhdistysten järjestämällä ”laskureissuilla” lumilautailu tulee useimmiten yksityismatkailua edullisemmaksi.

Lumilautailukulttuurissa suosittu kuvausharrastus on tärkeä osa laskijoiden teknistä ja tyylillistä kehitystä. Samalla se vahvistaa kaveriporukan yhteisöllisyyttä tuomalla sen yhteisen harrastuksen ympärille ja tarjoaa laskijoille mahdollisuuden ilmaista itseään myös visuaalisesti. Globaalin lumilautailukulttuurin näkökulmasta tarkasteltuna kuvaaminen liittyy paikallisrinteiden lokaalijengit ja kaveriporukat osaksi lajin maailmanlaajuisesti levinnyttä merkitysjärjestelmää. Esikuvat näihin omatekoisiin leffoihin haetaan filmien kerrontaa, leikkausta ja ensi-iltarituaaleja myöten kaupallisesti tuotetuista suuren budjetin lumilautailuelokuvista.

Kameran merkilliseen vetovoimaan olen törmännyt myös omassa kenttätyössäni. Ke-

väällä 2003 olin havainnoimassa erästä keskisuomalaista laskettelukeskusta, kun äkkiä huomasi joutuneeni varsin mielenkiintoisen huomion keskipisteeksi:

Kuvasin joitakin rinteiden käyttösääntöihin liittyviä kylttejä ja opasteita. Tämän jälkeen siirryin striitille boksien alapuolelle ja irrotin laudan jalastani. Ilta oli jo ehtinyt pitkälle ja rinteiden valot oli sytytetty. Valokuvaus oli valaistuksen puolesta hieman hankalaa, mutta seisoin yhtäkaikki hyppyreiden alapuolella kamera kaulassani ja seurasin hyppijöitä. ... Sitä mukaa, kun sain mahdolliset kuvakulmat kartoitettua, laskijoita tuli yhä enemmän ja puolen tunnin jälkeen oli selvää, että tempuat olivat myös muuttuneet selkeästi vaikeammiksi. (Kenttätyöpäiväkirja 22.3.2003.)

Salamavalo oli houkuttellut paikalle kymmenkunta laskijaa, jotka sanaa tai elettäkään kanssani vaihtamatta alkoivat ikään kuin tavoitella ”katsettan” ja esiintyä minulle. Tapahtuman jälkeen pohdin, keneksi kohtaamani lumilautailijat olivat minua luulleet. Olinko heille ehkä toimittaja tai uusia lahjakkuuksia paikallisrinteissä metsästävä kykyjenetsijä? Miksi kuvaaminen ja kuvatuksi tuleminen on lumilautailukulttuurissa ylipäätään tärkeää? ”Toisen katseessa eläminen” kiertyy lumilautailukulttuurissa useiden, keskenään hyvin erilaisten arvojen ympärille. Kuvaaminen ja kuvatuksi tuleminen on tärkeää siksi, että se tukee laskijan oppimista. Samanaikaisesti kuvat toimivat myös muistamisen ja muistelemisen välineinä. Ne edustavat tietyn kaveriporukan tai ystäväpiirin yhteisesti jakamaa kokemusta jostakin laskemiseen liittyvästä tilanteesta. Kolmanneksi nähdäksi tulemisella voi olla joissain tapauksissa myös taloudellista merkitystä.

Leffoissa on yleensä kysymys kavereiden keskinäisestä hauskanpidosta, mutta niiden kautta tavoitellaan myös ammattilaisuralla tarvittavaa julkisuutta. Michel Maffesolille (1995, 64) näyttäytyminen ja nähdäksi tuleminen viittaavat ennen kaikkea lumi-

lautailukulttuurissakin keskeisessä asemassa olevaan tyylliseen kommunikaatioon. Tyyli on väline, jonka avulla lumilautailijat määrittelevät itseään ja toisiaan ”nähdäksi tulemisen” kautta. Erottautumisen lisäksi tyyli palvelee siis myös yhteisöllisyyden tunteen rakentumista, sillä se siirtää yksilöllisen kokemuksen kollektiivisesti jaettujen merkitysten maailmaan ja antaa kokemukselle siten tunnistettavan muodon.

Kaveriporukoista ja tiimeistä löytyy runsaasti epävirallisen ja virallisen välimaastossa lautailevia puoliammattilaisia tai muuten ammattilaisuudesta haaveilevia laskijoita, joilla saattaa olla esimerkiksi pieneen välineavustukseen oikeuttava sponsorisopimus. Lajin kaupallistuminen, kuvausharrastus ja omatekoisten lumilautailuleffojen parantuneet julkaisumahdollisuudet ovat luoneet tilanteen, jossa osa kaveriporukoista haluaa erottautua muista lumilautailijoista omiksi tiimeikseen. Epävirallisten tiimien syntyyn ovat vaikuttaneet myös niin sanotut viralliset tiimit, joita jäljittelemällä kaveriporukoiden ja epävirallisten tiimien toimintaan on tullut mukaan monia ammattimaista lumilautailua muistuttavia piirteitä. Joidenkin laskijoiden mielestä t-paitojen, tarrojen, lautailuleffojen ja kotisivujen välityksellä olemassaoloaan julkistavat kaveriporukat ovat menneet jäljittelyssään jopa liian pitkälle:

... jokaisella pitää olla nettisivut ja oma t-paita, missä lukee joku pöljä-team ja sitten onkin äärettömän siistiä ... ehkä se aikoinaan tota niin lähti semmosesta tota niin tämmösillä tiimejähän on kuvattu, tehty leffoja ja sitte koska kamerat ja valokuvaaminen ja nettisivujen tekeminen on helpottunu pirusti muutaman vuoden sisällä, niin siin aina ... tohon kulttuuriin on kuulunut tiukasti semmonen, asioitten tuota kuvaaminen ja sitten niitten tuotteiden tietysti muille näyttäminen tietyllä tavalla, että kuinka hyviä ollaan ... (T32, M78.)

Kuvaaminen ei ole lumilautailukulttuurissa sinällään uusi ilmiö; kysymys on pikemmin-

kin kuvaamisen kulttuurisissa merkityksissä tapahtuneesta siirtymästä. Arvostelun kohdeeksi nouseekin tässä asetelmassa erityisesti kaveriporukoiden ja epävirallisten tiimien omaehtoisen tekemisen ylittävä toiminta. Hyvänä esimerkkinä tästä ovat Internetissä toimivat tiimit, jotka etsivät joukkoonsa uusia jäseniä kotisivujensa kautta mainostamalla. Uusien jäsenten värväämisen katsotaan muistuttavan liiaksi kaupallisessa maailmassa vaikuttavien virallisten tiimien toimintaa. Teknisesti taitavat lumilautailijat keskittyvät useimmiten siihen, minkä he osaavat parhaiten eli laskemiseen. Tiimien Internet-sivut tarvitsevat kuitenkin jatkuvaa päivittämistä ja ylläpitoa. Lisäksi lumilautailusta kiinnostuneita harrastajia löytyy usein myös lumilautailulehtien ja -sivustojen toimittajista ja kuvaajista. Kokonaisuutena kaveriporukan sisäinen työnjako antaa yksittäiselle laskijalle mahdollisuuden oman paikkansa löytämiseen lumilautailun maailmassa.

Tyylin viemää: räppärit ja rokkarit

Ei sillä ole mitään väliä oletsa räppäri, rokkari vai mitä sä teet. Eihän kaikki ole edes sellaisia, mutta meitsille itelle maistuu ehkä eniten tuo rokkimusiikki. ... [Heikki] Sorsa on rokkiäijä, vaikka sillä onkin isot housut, mutta se tykkää kuunnella rokkia. ... Periaatteessa kaikki laskukamat on niin samanlaisii, niin eihän siitä kovin paljon erotu ja siis on nyt parempi laskee isoilla housuilla, kun pienillä, niin ei kiristä, kun hyppää. (T22, M84.)

Lumilautailukulttuuriin tyypillisesti liittyvää musiikkia hallitsee tällä hetkellä kaksi tyylilistä pääsuuntausta: *rap* ja *rock*. Rap on ollut tärkeä osa lumilautailun tyylillistä ilmaisua Suomessa jo pitkään, yli kymmenen vuoden ajan. Laajempaan suosioon rap-suuntaus nousi 1990-luvun alkupuolella *grunge*-kauden

jälkeen (Humphreys 1997, 154). Vaikutteita on haettu myös muista musiikillisista suuntauksista, joista näkyvämpään asemaan ovat viime vuosina nousseet erityisesti *punk* ja *rock*. Räppärit eli räpit pukeutuvat ”rennosti” isoihin housuihin ja muutenkin löysiin vaatteisiin. Hupparit, pipot, lippikset ja muut ulkoiset yksityiskohdat, kuten metalliketjut, huivit ja niittivyöt, liittävät räppärit osaksi *hiphop*-kulttuurin merkitysjärjestelmää. Käytännössä tämä kuitenkin tapahtuu usein välillisesti, sillä monet lumilautailukulttuurin tyylillisistä lainoista ovat kulkeutuneet lajiin rullalautailukulttuurin kautta⁴.

Rap-musiikin vallitsevasta asemasta lumilautailukulttuurissa kertovat eritoten skeittareihin ja amerikkalaisperäiseen katukulttuuriin viittaava termi *gangsta* (vrt. Anderson 1999). Rap- tai hiphop-tyyliin pukeutuviin laskijoihin *gangsta*-termillä viitataan lumilautailukulttuurissa silloin, kun kyseessä olevasta suuntauksesta omaksuttuja aineksia on paljon tai kun niiden katsotaan olevan tavalla tai toisella epäautenttisia. Yleensä epäautenttisiksi määritellään sellaiset laskijat, joiden ulkomuoto, käyttäytyminen ja arvomaailma eivät pysty vakuuttamaan muita lumilautailijoita. Henkilökohtaisen tyylin katu-uskottavuus elää usein hyvin intuitiivisten arvostelmien varassa.

Lumilautailun julkisuuskuvaan liittyviä termejä ovat lajin visuaalisiin elementteihin kiinnittyvät termit hoppers ja lökäpöksy. Osa tutkimukseeni osallistuneista lumilautailijoista kritisoi hoppers- ja lökäpöksy-nimitysten yleistävää pohjavirettä: kaikki lumilautailijat eivät ole kiinnostuneita hiphopista tai räpistä, eivätkä he myöskään näytä ”lökäpöksyiltä”. Lumilautailun sisällä lökäpöksynimitystä voidaan käyttää myös myönteisen itseironian välineenä. (vrt. Hänninen 2005).

Toinen tärkeä huomio lumilautailukulttuurin tyylillistä repertoaaria tarkasteltaessa liittyy siihen, millaista reittiä yksittäinen lai-

na kulkeutuu lumilautailukulttuurin piiriin. Rullalautailukulttuuri on yksi lumilautailun pitkäaikaisimmista tyylillisistä ja ideologisista esikuvista. Pukeutumisen lisäksi rap- ja hiphop-kulttuureiden vaikutus heijastuu myös laskijoiden musiikkimakuun, laskutyylisiin ja moniin muihin yksityiskohtiin. Skeittipunkista, *rock*-musiikista ja hevistä vaikutteitaan ammentavien rokkareiden pukeutumistyyli on räppäreihin verrattuna niukkalinjaisempaa. Farkkutakit, ketjut, niittivyöt, musta väri sekä niin sanotut ”pillifarkut” poikkeavat näkyvästi räppäreiden rennommasta tyylistä, mutta myös näissä elementeissä on havaittavissa lainojen sekoittumista. Esimerkiksi alun perin 1970- ja 1980-lukujen punkista peräisin olevaa niittivyötä käyttävät nykyisin sekä räpit että rokit ja ajoittain vaikuttaa siltä, että se on räppien keskuudessa rock-suuntaukseen verrattuna jopa yleisempää.

Old school- ja *new school*-nimitykset jakavat lumilautailukulttuurin tyylillisen historian kahteen pääjaksoon. *New school*-laskijoiden ”uusi koulu” koostuu yleensä nuoremmista tai 1990-luvun puolivälin tienoilla lumilautailun aloittaneista laskijoista. Musiikillisista suuntauksista *new school* edustaa räppiä ja hiphoppia. Vanhan koulukunnan *old school*-laskijan tunnistaa lähinnä laskutyylisiä ja tietyistä lumilautailun historiaan kuuluvista trikeistä eli tempuista, joita nuorempi sukupolvi ei tunne lainkaan tai joita harrastetaan yleensä vanhoja hyviä aikoja muistellen retroilumielessä. Vanhan koulun trikit ovat *new school*-temppeihin verrattuna teknisesti vaatimattomampia, mutta näyttävämpiä. Toinen *new school*- ja *old school*-kouluja erottava tekijä onkin juuri parkkien (park) ja striittien (street) yleistymisen suomalaisissa laskettelukeskuksissa 1990-luvun jälkimmäisellä puoliskolla. Erilaisten trikkien ja laskutyyliden väliset erot ovat usein hyvin hienovaraisia ja siksi niiden perusteella lumilautailijoita ryhmittelevätkin yleensä vain

lautailijat itse. Rokin ja räpin tyylillinen ilmaisu on sekä näkyvää että kuuluvaa *old school*- ja *new school*-suuntauksiin verrattuna, mutta ideologisesti aatteet eivät aina vastaa vaatteita:

... joku aika sitten hiphop oli huomattavasti tuota niin isompi, niin nyt sit ollaan menossa tollasee rock-kulttuuriin, mikä näkyy just tossa Transworldin [lautailulehti] mainostamisessa. Mitä oon ite huomannut, että vaihtuu semmosesta hiphopista välillä sitten tuo... jos sit mennään takaisin siihen alkupe räiseen kysymykseen, että mikä noita ihmisiä yhdistää, niin mun mielestä se, että halutaan olla siellä rinteessä ja sitte tietynlainen hauskanpito. ... se on se, mikä yhdisti silloin [suomalaisen lumilautailun alkuaikoina 1990-luvun alkupuolella] ja yhdistää edelleen, että se on hauska mennä kaatumaan rinteeseen. (T32, M78.)

Tyyli on lumilautailukulttuurissa tärkeä erotautumisen väline, jonka avulla lumilautailijat rakentavat itselleen omaa, ulkopuolisesta todellisuudesta poikkeavaa maailmaansa. Erilaisten tyylien välillä on sen sijaan käytännössä mahdotonta tehdä selkeää eroa, eikä sitä toisaalta pidetä edes kovin tärkeänä⁵. Kaveriporukat ovat vain harvoin tyylillisesti homogeenisia, eikä lumilautailukulttuurin sisällä elävien suuntausten välillä ole havaittavissa merkittäviä ideologisia ristiriitoja. Yhteistä kaikille lumilautailukulttuurissa hyödynnetyille tyylillisille suuntauksille on se, että ne ovat ainakin joskus olleet tavalla tai toisella marginaalisia. Toisaalta vaikka lumilautailumiseen liittyvät nuorisokulttuuriset suuntaukset eivät aina ole anarkistisia, niiden taustalta löytyy yleensä jokin kulttuuri- ja yhteiskuntakriittinen sanoma. Punk, grunge, rock, rap, hiphop, surffaus, rullalautailu ja extreme-urheilu kurottavat kukin omista lähtökohdistaan tavanomaisen arkielämän tuolle puolen. Tyyli palvelee lumilautailukulttuurissa yhteisöllisyyden rakentumista, joskaan ei välttämättä tietyn suuntauksen kautta suoraan sellaisenaan. Tärkeintä on itse laskeminen,

joka tuo erilaiset suuntaukset yhteen ja antaa tyyllille sen itseisarvoisesti tärkeäksi nousevan ideologisen latauksen: laskemisella ei ole, eikä sillä saa olla, itsensä ulkopuolista päämäärää. Lumilautailussa on kysymys kavereista, hauskanpidosta, itseilmaisuudesta, uusien asioiden oppimisesta, rentoutumisesta ja laskijan omaa persoonaa ja ruumista koskevien rajoitusten ylittämisestä.

Elämäntapalautailijat, ammattilaiset ja trendsetterit

Ammattilaskijat ja tyylin luojat, trendsetterit, ovat ”rivilautailijoiden” tyyllisiä esikuvia, joiden toimintaa seurataan lehtien, elokuvien ja Internetin välityksellä tarkasti. Lumilautailukulttuurin ideologinen eliitti on myös lajin kaupallistumista ohjaava voima. Ammattilaiset ja trendsetterit päättävät, millaiset elementit ovat tiettyssä vaiheessa pinnalla ja vaikuttavat oman esimerkinsä kautta lisäksi siihen, millaisia merkityksiä näihin kierrätettyihin elementteihin liitetään. Myös laskijan ikä, lautailuhistoria, kaveripiiri ja taloudelliset resurssit vaikuttavat yksilöllisen tyylin muodostumiseen. Paul Willis (1993, 85) kuvaa asetelmaa vastavuoroiseksi tapahtumaksi, jossa kaupallinen kulutustavara muuttuu aidoksi, kun laskija omaksuu sen esimerkiksi tyylin kautta osaksi arkipäiväänsä. Kaupallistumisen myötä myös erottautuminen on muuttunut aikaisempaa hienovaraisemmaksi peliksi, jossa esimerkiksi tiettyjen vaate- ja välinemerkkien suosiminen muiden tuotteiden kustannuksella on nykypäivänä merkittävä osa oman autenttisuuden rakentamista.

Vapaalaskuun (free riding) keskittyvät elämäntapalautailijat ”vetävät hirmumummon villamyssy päässä pitkin Kilpisjärven rinteitä sinne, missä tai minne pitää itse kävellä lumi-

kengät jalassa” (T11, M78) eli virallisten rinteiden ulkopuolella tuntureissa ja vuorilla. Elämäntapalaskijoihin kuuluu muitakin ryhmiä: ammattilaisille ja rinteissä päivittäin laskeville paikallisille kausikorttilaisille lumilautailu on tärkeä osa jokapäiväistä elämää, vaikka he eivät vapaalaskua harrastaisikaan. Lumilautailukulttuurissa elämäntapalautailijoita kuvataan usein aidosti lajista kiinnostuneiksi laskijoiksi, jotka eivät harrasta lumilautailua muodin vuoksi vaan siksi, että he rakastavat sitä (L2:16, N87). Oma kokonaisvaltainen elämäntapansa on myös lähinnä Keski-Euroopan, Uuden-Seelannin ja Pohjois-Amerikan laskettelukeskuksissa ”hengailevilla” hiihtopummeilla, joihin liitetään kulttuurisina toimijoina jopa boheemeja piirteitä:

Hiihtopummihan on tosi vanha käsite, että on niinkun elänyt tosi kauan semmonen juttu, että jengi niinkun lähtee ihan hyvikseen vaikka vuodeks johonkin Alpeille ilman mitää rahotusta, ilman majotusta ja sit sä oot hiihtopummi. Sen näkee, että sä tykkäät laskee. Sit sä oot muuten vaan pummi, siellä niin sit sä oot hiihtopummi. ... Kyllähän sitäkin kutsutaan hiihtopummiksi, jos sä meet vaan jonnekin ja oot vaikka siellä duunissakin ja silleen. Lasket vaan, niin sitäkin sanotaan silleen. (T5, M83.)

Elämäntapalaskijoiden ryhmä muodostaa keskeisen osan lautailumaailman ideologista eliittiä. Representaationa elämäntapalautailijan hahmo kiinnittyy usein juuri kokemuksellisuutta korostaviin diskursseihin. Tyylliset suuntaukset vaihtelevat, samoin laskijoiden ikä, sukupuoli ja lautailuhistoria, mutta aidon lautailijan erottaa aina: tosilautailija ”tykkää laskea” (T5, M83) ja lautailee nimenomaan laskemisen itsensä vuoksi. Autenttisuutta uusintavia representaatioita syntyy usein erityisesti siellä missä tietty merkitysjärjestelmä on tavalla tai toisella uhattuna (vrt. Hall 1999). Lumilautailukulttuurissa keskeisen aseman saavat erityisesti kaupallisuuteen liitetyt kielteiset merkitykset:

Alkaa tulla semmosia ihmisiä, jotka on vahvasti lumilautailun parista ja alkaa, tekee tapahtumia ja lautoja ja vaatteita ja ihan kaikkea, mitkä siihen lajiin liittyy. Niin kuitenkin, on aina päässyt tavallaan, pääsee vähän käärmee paratiisiin, kun on kuitenkin huomattu, että siellä pyörii isot rahat ja ihmiset on halunnut änkeä itensä sinne mukaan, niin sit siellä on kyllä ollut tavallaan niinkun väärä ihmisiä tekemässä ihan pelkästään sen rahan takia. (T8, M75.)

Maahantuojoportaan ”väärit ihmiset” ovat välikäsiä, joilta puuttuu henkilökohtainen suhde siihen tuotteeseen, jolla he käyvät kauppa lumilautailijoiden kanssa. Omaehtoisuuden säilyttämistä pidetään tärkeänä. Sosiaalinen hierarkia rajaa voimakkaasti, millaiset ihmiset pääsevät vaikuttamaan lajin kehitykseen ja sitä kautta myös sen ideologisiin perusteisiin. Aitous kannalta tärkeitä ryhmittymiä löytyy myös merkitysjärjestelmän muista rakenteista. Sponsorit, maahantuoajat, elokuvatuottajat ja toimittajat ovat mukana päättämässä, mihin suuntaan lajia tulisi kehittää. Lumilautailumaailman ”kerma” koostuu yleensä pro-laskijoista tai muuten lumilautailun parissa työskentelevistä harrastajista. *Pro*-laskija on lyhennys ammattilaista tarkoittavasta englanninkielisestä termistä *professional*. Erityisen osuvaksi nimitys muuttuu, jos se asetetaan lumilautailukulttuuria edistävän ideologisen eliitin muodostamaan tulkintakontekstiin: ammattilaskija tekee asioita *pro* lumilautailu – lumilautailun puolesta.

Sosiaalisia taitoja käsittelevissä diskursseissa lumilautailijat jaetaan kahteen ryhmään. Hyvä tyyppi tulee toimeen kaikkien kanssa ja jaksaa kannustaa myös aloittelevia laskijoita. Kielteisiä merkityksiä liitetään muita rinteessä liikkujia ”dissaileviin” eli arvosteleviin koviksiin, jotka vertailevat itseään muihin, lähinnä heikompi tasoihin laskijoihin sen sijaan, että he keskittyisivät omien laskutaitojensa kehittämiseen. Osa lumilautailukulttuurissa elävistä nimityksistä kuuluu nuorten yleiskulttuuriin (vrt. Hermonen 2001, 28), mutta

niillä on myös lajikohtainen, yhteisöllisyyttä uusintava funktionsa. Kokonaisuutena kielteiset representaatiot piirtävät kuvaa sosiaalisesta ”leikinrikkojasta” (vrt. Huizinga 1947), joka omalla käyttäytymisellään kyseenalaistaa lumilautailukulttuurin edustaman arvomaailman.

Wanna be -lautailijat ja tyttösnoukkaajat

Wanna be -lautailijoiden ryhmän muodostavat ”trendipellet”, ”märkäperseet”, ”peesajaat”, ja ”snoukkaapimut” ovat yleensä parin viime vuoden aikana lautailemisen aloittaneita laskijoita, jotka viettävät aikaansa laskettelurinteissä lähinnä uuden muoti-ilmiön houkuttelemisena. *Wanna be* -laskijoita kuvataan rinteessä juoruaviksi märkäperseiksi, joiden lumen kastelemista takamuksista muut lautailijat saattavat päätellä, että heidän aikansa on kulunut kaikkeen muuhun paitsi laskemiseen. Nimityksenä märkäperse viittaa lumilautailijoiden keskuudessa melko yleiseen tapaan istuskella rinteessä esimerkiksi omaa hyppyvuoroa odotellessa.

Wanna be -laskijat käyttäytyvät huonosti, polttavat tupakkaa ja viettävät aikaansa rinnekahiloissa koukeroisia seurustelusuheteitaan hoitaen. Märkäperseeseen tunnistaa kauden viimeisintä muotia olevista *pappa betalar* -varusteista, joita ei kuitenkaan osata hyödyntää asianmukaisella tavalla. *Wanna be* -laskijat voivat olla myös itseään taitavampia laskijoita jäljitteleviä peesaajia, joille näyttäytyminen ja nähdäksi tuleminen on laskemista tärkeämpää. Ajanhermolla elävän imagon rakentaminen on sekä kaupallisesti että symbolisella tasolla operoivaa ”merkkipeliä”, jossa kulutusvalinnat kerrostuvat osaksi lumilautailijan henkilökohtaista uskottavuutta.

Trendipellen epäautenttisuus syntyy kahden ehdon vallitessa. Jos lautailija käyttää

ilmaisussaan liikaa lumilautailukulttuurille tyypillistä symboliikkaa, merkitysjärjestelmä ikään kuin ylikuormittuu sillä seurauksella, että laskija muuttuu katu- ja rinneuskottavasta lautailijasta epäolennaisuuksilla koreilevaksi ”joulukuuseksi”. Lautailija tyytyy matkimaan lehtien sivuilla ja lautailuleffoissa elävää merkitysjärjestelmää sen sijaan, että hän saatavilla olevan materiaalin puitteissa loisi itse omaa kokemustaan vastaavan tyyliä. Mielikuvitus eli kyky sovitella asioita uudelleen on autenttisuuden kannalta tärkeä: trendipelle ei ole tyyliä ainoastaan sen takia, että hän tekee asioita väärin, vaan myös siksi, että häneltä puuttuu yksilöllinen näkökulma näiden sinänsä tavanomaisten asioiden tekemiseen. Muoto seuraa tässä sisältöä: mitä laajempaa suosiota lumilautailu suuren yleisön silmissä nauttii ja mitä suurempi sen kaupallinen arvo on, sitä tärkeämmän yhteisöllisen tehtävän erottautuminen saa autenttisuuttaan vaalivien lumilautailijoiden keskuudessa.

Ala- ja nuorisokulttuureissa esiintyviä tiiviitä ryhmittymiä pidetään miesten ja poikien keskuudessa melko yleisenä ilmiönä. Naisten ja tyttöjen kulttuureissa ne sen sijaan ovat harvinaisempia. (Lähteenmaa 1992, 160–162.) Valtaosa kaikista lumilautailijoista on poikia tai miehiä. Lautailevien tyttöjen määrä on lisääntynyt viime vuosina samassa tahdissa lajin yleistymisen kanssa, mutta suhteellisesti he edustavat edelleen vähemmistöä. Omassa tutkimusaineistossani naispuolisia laskijoita on noin neljännes kaikista informanteista. Laskettelurinteissä tytöt laskevat yleensä keskenään pareittain tai hieman isommalla kaveriporukalla. Poikien kanssa tyttöjä näkee joitakin seurustelevia pariskuntia lukuun ottamatta harvemmin.

Poikkeuksen muodostavat, samalla tavalla kuin nuorten lahjakkaiden poikienkin kohdalla, sellaiset naispuoliset laskijat, jotka ”treenaavat tosissaan” ja jotka siksi hakeutuvat itseään pidemmälle ehtineiden miespuolisten

laskijoiden seuraan. Myönteisissä tulkinnoissa lumilautailevia tyttöjä luonnehditaan kivoiksi kavereiksi, jotka laskevat hyvin ja joita toivotaan laskettelurinteisiin enemmänkin (vrt. T22, M84). Tytöt ovat lumilautailijoita siinä missä pojatkin. Kielteiset tulkinnat rakentavat kuvaa aivottomista ylimeikatuista snoukkapimuista ja ”pissaliisoista” eli ”pissiksistä”, jotka tulevat rinteeseen vain näyttätymään tai iskemään poikia. Snoukkapimut ja ”snoukkabeibet” pukeutuvat muodikkaasti, mutta usein epäkäytännöllisesti, eivätkä he laskijoina yllä samalle tasolle poikien kanssa.

Elina Mikola jakaa lautailukulttuureiden naisia ja tyttöjä koskevat representaatiot viiteen ryhmään. Lautailulehti *Flashbackissa* nainen kuvattiin Mikolan mukaan usein joko tyttöystävänä, seksiobjektina, mieslaskijoita rinteiden laidalla ihailevana fanina tai palkintona. Miesten tavoin aktiivisesti toimivan subjektin rooliin naiset ja tytöt nousivat vain silloin, kun he olivat osoittaneet olevansa taitavia, rohkeita ja siten vakavasti otettavia lumilautailijoita. (2003, 42.) Omassa aineistossani näiden naista esineellistävien representaatioiden pääkohdat esiintyvät jossain määrin hillityimmässä muodossa. Haastattelemani informantit pyrkivät välttämään laskijoiden seksuaalisuutta koskevia arvioita ja ajoittain mielipiteitä pyrittiin ehkäpä osittain oman sukupuoleni ja lumilautailuharrastukseni vuoksi kohteliaisuussyistä hieman vähentämäänkin.

Merkille pantavaa snoukkabeibeja koskevassa representaatioissa se, että suuri osa nimitystä käyttäneistä informanteista on tutkimusaineistossani itse naispuolisia lumilautailijoita. Laskettelukeskuksissa parveilevia snoukkapimuja kritisoidaan erityisesti sen vuoksi, että heidän ajatellaan pilaavan lajiin vakavasti suhtautuvien tyttöjen maineen muiden lumilautailijoiden silmissä. Seksuaalisten merkitysten lisäksi snoukkapimun hahmoon liitetään usein muotiin ja erityisesti liialliseen

trendikkyyteen viittaavia merkityksiä. Tässä suhteessa snoukkapimu muistuttaa läheisesti tosilaskijan vastakohtaksi asettuvaa wanna be -lautailijaa, joka kiinnittyy lumilautailuun nimenomaan lajin kaupallistumisen kautta.

Tosilaskijat ja harrastelijat

Laskemisen ilosta ja lautailemisen itsensä vuoksi lajia harrastavat ihmiset lukeutuvat lumilautailun maailmassa aitoihin lumilautailijoihin. Trendit tulevat ja menevät, mutta aidolle lumilautailijalle laji on enemmän kuin pelkkä harrastus. Wannabet, trendipellet, snoukkapimut ja muut feikit eivät ole oikeita lumilautailijoita. Autenttisuuden merkitys korostuu erityisesti nykypäivän lumilautailukulttuurissa, sillä kaupallisen suosion myötä lajin pariin on etsiytynyt myös niitä, joilla lautaileminen on vain yksi harrastus muiden joukossa. **Jan-Paul Brekken** (2003, 18) Norjan lumilautaliitolle tekemässä katsauksessa harrastelijalautailijat määrittellään uusiksi kokemuksia kerääviksi sunnuntailautailijoiksi (helgekjørerere), joille lumilautailu tarjoaa mukavaa vaihtelua muuten laskettelun tai esimerkiksi telemarkin parissa kuluvaan vapaa-ajanviettoon. Sunnuntailautailijat laskevat omaksi huvikseen virallisten kilpailu- ja lajiorganisaatioiden ulkopuolella. Harrastelijan ja tosilautailijan keskeinen ero tiivistyy juuri lautailemisen liitettyssä kokemuksessa: kaikki lumilautailijat eivät ole lumilautailijoita.

Sunnuntai-laskijat ovat lautailemaailman turisteja, jotka pistäytyvät rinteessä satunnaisesti, joskus vain muutamia kertoja vuodessa. Wanna be -lautailija eroaa sunnuntai-lautailijasta siinä, että wanna be -laskijalla on selkeä halu tulla osaksi lumilautailun maailmaa. Kilpailullisen ratalautailijoiden ryhmä puolestaan poikkeaa muista laskijoista näkyvästi esimerkiksi pukeutumisen, laskuvälineiden ja arvomaailman kautta. Ratalautailijat eivät

ole *free style*- ja *free ride* -laskijoiden keskuudessa elävien käsityksen mukaan oikeita lumilautailijoita, tai tarkemmin, ratalautailijat eivät ole lumilautailijoita samalla tavalla kuin tutkimusaineistossani enemmistöä edustavat laskijat. Väline ja laskualusta ovat lähtökohdiltaan samat, mutta muuten ratalautailu sijoittuu lautailemisen kentässä aivan perinteiseksi mielletyn kilpaurheilun tuntumaan (vrt. Hänninen 2005.)

Kaikki lumilautailijarepresentaatioiden kannalta merkittävät ryhmät eivät näyttäyty tutkimukseeni osallistuneiden lumilautailijoiden silmissä oikeina, aitoina laskijoina. Laskettelijoihin liitetyt kielteiset merkitykset esiintyvät nykypäivän lautailemisen puheessa lähinnä erilaisten kollektiivisesti jaettuun representaatioiden ja stereotyyppien kautta. Oma tekemistä jäsenetään siis myös muiden lajien välityksellä. Laskettelijoiden ja lumilautailijoiden väliset ristiriidat ovat laantuneet huomattavasti 1990-luvun avoimista konflikteista, joissa jopa semioottisen ”sisissodan” (vrt. Eco 1985) ylittävät avoimet ristiriitatilanteet olivat mahdollisia. Lumilautailuun on julkisuudessa liitetty kapinallisuutta ja joissain tapauksissa suoranaista anarkiaakin muistuttavia piirteitä. Laskettelun osalta tilanne on nykypäivänä kuitenkin kokonaan toinen parinkymmenen vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna. Laskettelun uudet suuntaukset (*free style*) ovat lähentyneet lumilautailua ja vaikutteita vaihdetaan puolin ja toisin.

Kokonaan oman lukunsa muodostavat viime vuosina suomalaisiin laskettelukeskuksiinsa tiensä löytäneet venäläisturistit, jotka ovat herättäneet käyttäytymisellään huomiota myös lumilautailijoiden keskuudessa:

No venäläiset ... no ne on ongelmia äh. Ne tuottaa aina ongelmia varsinkin just uudenvuoden ja joulun aikaan ... ja hiihtolomallakin niitä on joskus ja silleen. ... kuuluu vaan venäjää puhutaan joka

puolella. ... Laskettelee silleen jalat tälleen [näyttää asennon] ja ihan vaan laskee sitä mäkee alas, ei sitä koskaan tiedä tuleeko ne päälle vai ei. Ykskin laski kerran, pikkulapsi, tälleen [näyttää kädellään] meni tälleen mutkitteli. Sit tuli venäläinen täältä näin viuh, näin läheltä oikeesti, ihan täydellä vauhdilla olis tullut selkään. ... Siellä täytyy kirjoittaa joka puolelle niitä kylttejä, että tästä ei saa laskee. Sitten ne laskee siitä. Hississä ei saa mutkitella. Ne mutkittelee silti ja kaikkee tämmöstä. (T9, M80.)

Lumilautailu oli lajin alkuvuosina kiellettyä laskettelukeskuksissa, joten vapaalasku oli aluksi ainoa mahdollinen tapa harrastaa laskeamista. Lumilautailijat pukeutuivat ja käyttäytyivät muiden talviurheiluharrastajien silmissä oudosti, ja kun lautaileminen viimein sallittiin laskettelurinteissä, heidän liikkumistaan pyrittiin valvomaan vedoten rinneturvallisuuteen entistäkin tarkemmin (Humphreys 1997, 149–150). Venäläisturisteja vastaan esitetyssä kritiikissä on ehkäpä hieman ironisestakin se, että argumentaatio muistuttaa läheisesti lumilautailijoiden ja laskettelijoiden välillä vielä kymmenen vuotta sitten vallinnutta avointa konfliktia. Venäläisten laskettelukulttuuria pidetään vielä kehittymättömänä, eivätkä he tunne asianmukaista rinne-etikettiä. Venäläisten katsotaan käyttäytyvän sopimattomasti: he rikkovat rinnesääntöjä avoimesti ja aiheuttavat piittaamattomuudellaan tarpeettomia vaaratilanteita aivan samalla tavalla kuin lumilautailijoidenkin ajateltiin tekevän 1990-luvun alussa. Myös tavanomaisesta poikkeavaa pukeutumista ruotivat kannanotot korostavat venäläisten ulkopuolisuutta muihin rinteessä liikkuviin laskijoihin verrattuna. Representaationa venäläisturisti kääntää laskettelijoiden lumilautailijoidin kohdistaman kritiikin ikään kuin päälaelleen: rinneturvallisuus ei ole yksinomaan lumilautailijoiden asia, vaan laskettelijoidenkin täytyy kantaa vastuunsa.

Populaarikulttuurissa on ollut jo pitkään rullalautailusta, surffauksesta ja lumilautailusta omaksuttuja vaikutteita. Tyyliä on tar-

kasteltu nuorisokulttuureiden tutkimuksessa ennen kaikkea erottautumisen näkökulmasta, mitä se monessa tapauksessa onkin (ks. esim. Clarke 1976, 181–182; Ruohonen 2001, 160–161). Pelkän ulkomuodon perusteella lumilautailijaa on kuitenkin nykypäivänä vaikea erottaa katukuvassa. Vastaantulija saattaa näyttää lumilautailijalta, vaikka ei olisi lajia koskaan harrastanutkaan, eivätkä kaikki tosilaskijat ”roikota housujaan” eli pukeudu lumilautailijoille tyypillisenä pidetyllä tavalla löysiin housuihin. Vastaava ilmiö koskee myös muita toisen maailmansodan jälkeisiä nuorisokulttuureita. Marginaaliset alakulttuurit siirtyvät popularisoituessaan osaksi nuorten yleiskulttuurin valtavirtaa sillä seurauksella, että ainakin osa niiden aikaisemmin marginaalisista merkitysrakenteista välittyy kaupallisiin tuotteisiin. (Willis 1993, 87.)

Laskemisen ilossa kulminoituva autenttisuuden kaipuu näyttää tuottavat sekä myönteisiä että kielteisiä lumilautailijarepresentaatioita. Sunnuntailautailija on lumilautailun pariin lajin kaupallistumisen vanavedessä rantautunut muukalainen, ulkopuolinen, jonka läsnäoloa suvaitaan, mutta jota ei kuitenkaan täysin hyväksytä. Autenttisuuden puitteissa sunnuntailaskija määrittellään marginaalista vallitsevan puolelle ajautuneeksi turistiksi, jolta puuttuu kokonaisvaltainen käsitys siitä, mistä lumilautailemisesta on viime kädessä kysymys. Kielteisiä merkityksiä liitetään myös esimerkiksi muita laskijoita arvosteleviin koviksiin, wanna be -lautailijoihin sekä toisaalta moniin lumilautailukulttuurin ulkopuolisiin ryhmiin kuten laskettelijoihin ja suomalaisrinteissä erityisesti loma-aikoina liikkuviin venäläisturisteihin. Yhteiskunta- ja kulttuurikriittisten kannanottojen lisäksi representaatioihin sisältyy myös myönteisiä merkityksiä. Autenttisia laskijoita ovat lumilautailua kokonaisvaltaisesti arkipäivässään vaalivat tosilaskijat ja elämäntapalautailijat.

Merkille pantavaa erilaisia lumilautailija-

representaatioita tarkasteltaessa on erityisesti se, että kielteiset tulkinnat koskevat hyvin harvoin lumilautailijoiden omaa henkilökohtaista arkea. Snoukkapimut, märkäperseet ja muut kielteiset representaatiot piiloutuvat salaperäisyyden verhon taakse ja paljastavat itsensä lähinnä erilaisten kaukaisia tuttavuuksia tai kaverin kavereita pohtivien tarinoiden kautta. Tietyn sosiaalisen ryhmittymän ja representaatioiden välinen suhde ei ole lumilautailukulttuurissa täysin yksiselitteinen. Rinteissä keskenään touhuava kaveriporukka muodostaa empiirisesti helposti havaittavan ihmisryhmän, mutta peesaajan tai trendipellen kohdalla tilanne on jo monimutkaisempi. Arvosidonnaisina konstruktioina representaatiot jäsentävät ympäröivää todellisuutta ja tekevät sen siten ymmärrettäväksi, mutta niille ei ole aina helppo osoittaa faktista viittauskohdetta. Monitulkintaisen tutkimuskohteen representaatioista tekee myös niiden historiallinen kerrostuneisuus. Uusia konstruktioita syntyy jatkuvasti sitä mukaa, kun merkitysjärjestelmään liittyy uusia tulkintakontakteja.

Uusia yhteisöllisyyden muotoja vastaavien elämäntapojen rakentumista valottaa esimerkiksi Michel Maffesolin postmodernia aikalaiskuvausta tavoitteleva uusheimon käsite. Pekka Sulkusen mukaan uusheimo ei kuvaa yhteisöllisyyden uudelleen syntymistä vaan pikemminkin yhteisöllisyyttä hallitsevissa mielikuvissa ja symboleissa tapahtuneita muutoksia. Yhteisöllisyyden katoamista enteilevät ilmiöt, kuten nautinnon tavoittelu, kulutus, tyylittely sekä ruumiillisuus ja sen näyttäminen, eivät ole Maffesolille merkkejä individualismista, kuten usein ajatellaan, vaan päinvastoin hän näkee ne merkkeinä yhteisöllisyyden ”uudesta tulemisesta” (1995, 82). Uusheimo kuvaakin sellaisia länsimaista yhteiskuntaa nykypäivänä koskettavia muutosprosesseja, joiden myötä perinteinen moderni individualismi on väistymässä uudenlaisen orgiastisen eli kollektiivisesti jaettuun emootioihin perus-

tuvan yhteisöllisyyden tieltä. (Maffesoli 1996; Sulkunen 1995, 78, 82–83.) Nykypäivän kulutusyhteiskunnassa elävät ihmiset liikkuvat aikaisempaa joustavammin erilaisten ryhmien ja merkitysjärjestelmien välillä ja omaksuvat niistä aineksia oman identiteettinsä rakennusaineiksi (Shields 1992, 108).

Lumilautailijarepresentaatioissa on havaittavissa sekä elämäntyylistä että elämäntavasta kertovia elementtejä. Ferdinand Tönniesin (1974) *Gemeinschaftia* muistuttavana elämäntapana lumilautaileminen näyttäytyy esimerkiksi pro-lautailijoita ja muita niin sanottuja tosilaskijoita esittämissä representaatioissa, jotka määrittelevät lumilautailumisen kokonaisvaltaiseksi osaksi laskijoiden arkipäivää⁶. Käsitteenä elämäntapa korostaa lumilautailukulttuurissa ajoittain jopa tiukasti ryhmäsidonnaisia muotoja saavaa yhteisöllisyyttä. Elämäntyyli paikantuu tässä asetelmassa sosiaalisen tuolle puolen kollektiivisesti jaettujen merkitysten ja niistä rakentuvien merkitysjärjestelmien maailmaan. Lumilautailukulttuurin nykytilaa elämäntyyli kuvaa tässä artikkelissa pääasiassa kahdella tavalla. Harrastelijalumilautailijoiden edustamissa representaatioissa elämäntyylin ”vapaahetkellä” viitataan lähinnä sellaiseen toimintaan, jossa yksilö ikään kuin turistina puikkelehtii erilaisten merkitysjärjestelmien välillä ja rakentaa näin henkilökohtaista identiteettiään. Lumilautailukulttuuria merkitysjärjestelmänä aktiivisesti ohjaaville ”tosilaskijoille” lumilautaileminen sen sijaan on sekä tyylillisesti merkitysjärjestelmänä että sosiaalisen kautta elämäntapana arkielämää kokonaisvaltaisesti hallitseva ilmiö.

Viitteet

- 1 Lumilautaliiton puheenjohtaja **Arki Mentu** arvioi vuonna 1996, että Suomessa on yhteensä 40 000 lumilautailijaa, joista suurin osa eli noin 80 prosenttia kuului 10–24-vuotiaiden ryhmään. Kaksi kolmasosaa laskijoista oli tuolloin keskittynyt free style -lautailuun ja kolmannes ratalaskuun. (Areng & Willners 1996, 14.) Lumilautailminen on edelleen nuorten suosima laji. Aamulehden (24.2.1998 [online]; 26.2.1998 [online]) julkaisemien tietojen mukaan Suomessa olisi ollut jo vuonna 1998 yli satatuhatta 10–24-vuotiaista lumilautailijaa. Vuoden 2002 Suuri kansallinen liikuntatutkimus kertoo, että lumilautailijoiden määrä oli noussut vuosien 2000–2001 välisenä aikana yhteensä lähestulkoon 50 000:nteen. Vuosien 1997–1998 väliseen ajanjaksoon verrattuna harrastajakunta oli kasvanut miltei 20 000 lumilautailijalla. (Suomen Hiihtoliitto – Harrastajamäärät 2005 [online].) Tutkimuksissa ei mainita tilastojen laskennallisia perusteita, joten niitä ei tässä voida vertailla keskenään. Todennäköisesti lumilautailijalla tarkoitetaan tässä nimenomaan lumilautailijaa ihmisiä, ei niinkään itsensä lumilautailijoiksi määrittäviä laskijoita. Osa lähteistä on keskenään ristiriitaisia.
- 2 Tutkimuskohteekseni hahmottamaani merkitysjärjestelmää lähestyn lumilautailukulttuuria käsittelevää väitöskirjatutkimustani varten keräämäni kyselylomakeaineiston ja haastattelujen kautta. Analyysin taustalla on myös joitakin kenttätyöpäiväkirjaani merkitsemiäni havaintoja. Tutkimusasetelmani olen pyrkinyt rakentamaan mahdollisimman avoimeksi. Internetissä julkaisemiini kyselylomakkeisiin ja teemahaastatteluihin ovat saaneet osallistua kaikki sellaiset henkilöt, jotka määrittävät itse itsensä lumilautailijoiksi tai jotka muuten tuntevat kiinnostusta lajia kohtaan. Tutkimusaineistossani esiintyvät lumilautailijat ovat lähinnä vapaalaskuun ja free style -lautailuun erikoistuneita laskijoita. Aineistositaittien lähdeviitteisiin on merkitty informantin sukupuoli (M/N) sekä syntymävuosi (esim. 81) informantin ilmoittamalla tarkkuudella. Aineistolajikoodeista T viittaa teemahaastatteluun ja L1–L2 kahteen erilliseen lomakekyselyaineistoon.
- 3 Webster's New World Dictionary of American Language (1974, 1112) teoksen mukaan *posse* on lyhennys termistä *posse comitatus* (to be able to; to hold as property). Sillä tarkoitetaan Yhdysvaltojen erämaaseuduilla 1880-luvun jälkimmäisellä puoliskolla järjestystä ylläpitäneitä virallisissa muodoissaan sheriffin tai muun viranomaisen koolle kutsumia, mutta muuten paikallisista asukkaista muodostettuja miesjoukkoja. (Baker 1999 [online].)
- 4 Kuvamani representaatiot sisältävät ajoittain myös niin sanottuun nuorten yleiskulttuuriin (vrt. Hermonen 2001) ja populaarikulttuuriin viittaavia aineksia.
- 5 **Andy Bennet** (1999) korostaa omissa tulkinnoissaan sitä, että vastaava tilanne koskee myös monia muita nuorisokulttuurisia ilmiöitä ja että koherenssin ylikorostaminen johtuu lähinnä joidenkin nuorisokulttuureiden tutkimuksessa sovellettujen käsitteiden tietoteoreettisista ennako-olettamuksista.
- 6 Samankaltainen asetelma on havaittavissa myös Ferdinand Tönniesin klassisessa käsiteparissa *Gemeinschaft – Gemeinschaft*. Yhteiskunnasta (*Gesellschaft*) erilliseksi kokonaisuudekseen hahmottelemaansa *Gemeinschaftia* Tönnies kuvaa ihmisläheiseksi, yksityiseksi ja jopa muun elämän poissulkeväksi yhdessä olemiseksi. *Gemeinschaft* koostuu yleensä yhteisen tavoitteen puolesta paikallisella tasolla ponnistelevista yksilöistä, joiden yhteisöllisyys on luonteeltaan konkreettista ja epävirallista. (1974.) *Gemeinschaft* ja *Gesellschaft* ovat alun perin analyttisiksi jäsennystyökaluiksi tarkoitettuja käsitteitä ja siksi niille voi olla ajoittain hyvinkin vaikea löytää selkeitä ”tosielämää” vastaavia esimerkkejä. Herman Schmalenbach korostaa lisäksi käsiteparin dialektista luonnetta. *Gemeinschaft* ja *Gesellschaft* eivät ole toisilleen vastakkaisia käsitteitä ja sosiaalisessa todellisuudessa ne esiintyvät ilmiöinä yleensä rinnakkain. Itse asiassa niiden keskinäinen vuorovaikutus tuottaa uudenlaisia yhteisöllisyyden ja yhteiskuntaelämän muotoja. (1977, 67.)

Lähteet

- Aamulehti 24.2.1998 [www.aamulehti.fi, arkistohaku]
Lumilautailu villitsee nuorisoa. (Luettu 29.8.2002)
- Aamulehti 26.2.1998 [www.aamulehti.fi, arkistohaku]
Lautailija pukeutuu rennosti. (Luettu 29.8.2002)
- Anderson, Kristin (1999): Snowboarding. The Construction of Gender in an Emerging Sport. [www-dokumentti, EBSCO Academic Search Elite] Journal of sport and social issues 23: 1, 55–70. (Luettu 7.1.2002)
- Areng, Saga & Willners, Martin (1996) Lumilautailu. Helsinki, WSOY.
- Baker, Bonnie (1999): The Origins of the Posse Comitatus. [www-dokumentti Air & Space Power Chronicles 1.11.1999] <http://www.airpower.maxwell.af.mil/airchronicles/cc/baker1.html> (Luettu 21.4.2004)
- Bennett, Andy (1999): Subcultures or Neo-Tribes? Rethinking the Relationship between Youth, Style and Musical Taste. *Sociology* 33: 3, 599–617.
- Brekke, Jan-Paul (2003): Utenfor løypa? Forsøk med direkte medlemskap i Norges Snowboardfund. Rapport 2003: 3. Oslo, Institutt for Samfunnsforskning.
- Chaney, David (1996): *Lifestyles*. Lontoo, Routledge.
- Chaney, David (1994): *The Cultural Turn: Scene-Setting Essays on Contemporary Cultural History*. Lontoo, Routledge.

- Christensen, Olav (2001): *Studier i sidelengs ungdomskulturer*. Oslo: Universitet i Oslo.
- Clarke, John (1976): *Style*. Teoksessa Hall, Stuart & Jefferson, Tony (toim.): *Resistance through Rituals. Youth Subcultures in Post-War Britain*. Lontoo: Hutchinson & Co, 175–191.
- Cohen, Stanley (1980): *Folk Devils and Moral Panics. The Creation of the Mods and Rockers*. Oxford: Robertson.
- Eco, Umberto (1985): *Matka arkipäivän epätodellisuuteen*. Helsinki: WSOY.
- Ehmrooth, Jari (1988): *Hevirock ja hevarit: myytit, tyylit, alakulttuuri*. Tapaustutkimus hevareista Joensuun nuorisotaloyhteisössä. Karjalan tutkimuslaitoksen julkaisuja 83. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Hall, Stuart (1999): *Identiteetti*. Tampere: Vastapaino.
- Hebdige, Dick (1984): *Subculture. The Meaning of Style*. Lontoo: Methuen.
- Hermonen, Merja (2001): *Rationalistinen satanismi. Yksilö vastakulttuurisen heimon jäsenenä*. Teoksessa Suutari, Minna (toim.): *Vallattomat marginaalit. Yhteisöllisyyksiä nuoruudessa ja yhteiskunnan reunoilla*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkko/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 20. 13–48.
- Hoikkala, Tommi (1996): *Lopuksi. Väләhdys nuoresta miehestä Suomessa*. Teoksessa Hoikkala, Tommi (toim.): *Miehenkuvia: väләhdys nuorista miehistä Suomessa*. Helsinki: Gaudeamus, 362–368.
- Huizinga, Johan (1947): *Leikkivä ihminen (homo ludens)*. Yritys kulttuurin leikkiaineksen määrittelemiseen. Helsinki: WSOY.
- Humphreys, Duncan (1997): *'Shredheads Go Mainstream' Snowboarding Anterative Youth*. *International review for the sociology of sport* 32: 2, 149–160.
- Husa, Sari (1995): *"Foucaultilainen metodi"*. Niin & näin: filosofinen aikakauslehti 3/95. [www-dokumentti] <http://www.netn.fi/395/netn_395_husa.html> (luettu 18.8.2005).
- Huusko, Jukka (2002): *"Mikä Afrikkaa riivaa?"* Afrika lännen stereotyyppiöissa. [www-dokumentti] <<http://www.mv.helsinki.fi/home/jhuusko/texts/afrikkastereotyyppi.htm>> (luettu 18.8.2005).
- Hänninen, Riitta (2005): *Perinteisen urheilun tuolla puolen. Lumilautailukulttuuri ja puuterilumen lumo*. *Kulttuurintutkimus* 22: 1, 33–46.
- Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (1999): *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere: Vastapaino.
- Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (1993): *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino.
- Lähteenmaa, Jaana (1991): *Hip-hoppareita, lähiöläisiä, kulturelleja*. Nuorisoryhmiä 80-luvun lopun Helsingissä. Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisosaiankeskuksen julkaisuja 1991: 1.
- Löytty, Olli (1997): *Valkoinen pimeys. Afrika kolonialistisessa kirjallisuudessa*. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 55. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Maffesoli, Michel (1996): *The Time of the Tribes. The Decline of Individualism in Mass Society*. Lontoo: Sage Publications.
- Maffesoli, Michel (1995): *Maailman mieli: yhteisöllisen tyylin muodoista*. Helsinki: Gaudeamus.
- Mauss, Marcel (1999): *Lahja. Vaihdannan muodot ja periaatteet arkaaisissa yhteiskunnissa*. Helsinki: Tutkijaliitto.
- Mikola, Elina (2003): *"Paras suomalainen lehti elossa oleville"*. Maskuliinisuuden rakentuminen lautailulehti Flashbackissa. Teoksessa Jokinen, Arto (toim.): *Yhdestä puusta. Maskulaarisuuden rakentuminen populaarikulttuureissa*. Tampere: Tampere University Press.
- Pilkington, Hilary (1994): *Russia's Youth and Its Culture. A nation's Constructors and Constructed*. Lontoo: Routledge.
- Ruohonen, Sinikka (2001): *Nuorten pukeutuminen. Erottautumista, elämyksiä, harkintaa*. Joensuu: Joensuu University Press.
- Schmalenbach, Herman (1977): *Communion – a Sociological Category*. Teoksessa Lüschen, Gerd & Stone, Gregory P. (toim.): *Herman Schmalenbach: on Society and Experience* Chicago: The University of Chicago Press.
- Shields, Rob (1992): *The Individual, Consumption Cultures and the Fate of Community*. Teoksessa Shields, Rob (toim.): *Lifestyle Shopping. The Subject of Consumption*. Lontoo: Routledge.
- Sulkunen, Pekka (1995): *Orgioiden aika: Michel Maffesolin postmodernismi*. Teoksessa Rahkonen, Keijo (toim.): Helsinki: Gaudeamus.
- Suomen Hiihtoliitto – Harrastajamäärät (2005) <http://www.hiihtoliitto.fi/hiihtoliitto/info/tilastoja/harrastajamaarat/> (luettu 11.8.2005).
- Tiihonen, Arto (1999): *Oikeita miehiä – ja urheilijoita? urheilun miestutkimusta*. Teoksessa Jokinen, Arto (toim.): *Mies ja muutos: kriittisen miestutkimuksen teemoja*. Tampere: Tampere University Press.
- Tönnies, Ferdinand (1974): *Community and Association*. Lontoo: Routledge & Kegan Paul.
- Webster's New World Dictionary of American Language (1974): Guralnik, David B. (toim.): *Second College Edition*. New York: The World Publishing Company.
- Willis, Paul (1993): *Common Culture. Milton Keynes: Open University Press*.

III

SNOWBOARDING CULTURE AND THE TOTALITY OF STYLE

by

Riitta Hänninen, 2004

Ethnologia Scandinavica (2004): 34, 75–88.

Reproduced with kind permission by *Ethnologia Scandinavica*.

Snowboarding Culture and the Totality of Style

By Riitta Hänninen

The concept of style outlined in this article examines snowboarding as a collective system of meaning. The analysis focuses on two comparative schemes. On a conceptual level, the article proceeds in the tradition of youth and subculture theory. The central themes discussed in this context are the inclusiveness (totality), visibility, and differentiation of style. The other point of comparison moves away from theoretical contemplation towards the empirical world and focuses on snowboarding as a cultural phenomenon. A special emphasis has been placed on anarchy and nostalgia as stylistic features of snowboarding culture.

Peculiarities of dress, values and use of language make snowboarding an extremely visible and almost spectacular phenomenon. Thus, it is no wonder that this “trend of today” has also caught the attention of the media. The history of snowboarding dates back to the surfing of the 60s and California, where riding the wave always came first. Contemporary snowboarding, however, exists in a highly commercialised world surrounded with money, brands, and images. Snowboarders ride literally on the edge of two systems of meaning.

Recontextualisation is a functional element of style, reproducing itself in dress as well as other everyday praxes. However, not all traits of snowboarding culture are spectacular or even critical. There are also many less visible expressions that are common and mundane, rather than riotous or destructive. The style encloses a mixture of visual, bodily, and narrative experience. Criticism serves as a semantic tool that allows snowboarders both the means and the perspective for reproduction in their systems of meanings. Recontextualisation can also be identified through a nostalgia

defined as a positive longing for something or someone. It is through these processes that style encloses everyday life and burrows its way deep into the lived, experienced, and imagined world of the snowboarders.

British subculture theory places a special emphasis on the metacultural and societal functions of style. In anthropology, the inclusiveness or totality of style is associated with the study of everyday life, which binds style to the analyses of marginality and creativity. Cultural creativity is a potential for change that exists alongside the dominant order. In addition to the fragmentary aspects of style, inclusiveness also gathers the disjointed structures of meaning that constitute the basis of stylistic expression. The scientific and cultural meanings of style do not always find a common ground of understanding. Snowboarders have their own interpretations, while the researcher is bound to his or her own preferences. The boundary between the concept and the phenomenon remains an asymmetrical one.

Style as a Structure of the Everyday Life-world

Everyday life is a system of meaning dominated by norms and the normal, through which cultural experience becomes interpreted (see de Certeau 1984). According to Rita Felski (2000; see Schutz & Luckmann 1973: 208) the everyday is a phenomenologically, that is, an experientially defined relationship to the world. The everyday is a structure mediated by the ordinary, through which we as cultural beings are bound to our surrounding reality. As a concept, the everyday emphasises the significance of the subjective and experiential as basic elements of human reality (Eley 1995:ix;

Lüdtke 1995: 6). The everyday is not the opposite of work or the festive, but something more inclusive. It transcends the signifying categories of the sacred and high culture by including all aspects of human life.

Alfred Schutz and Thomas Luckmann (1973) strive to problematise the traditional binary oppositions of the concept of everyday life, and substitute them with the category of experientiality. Formally, everyday life resembles a cultural construct that consists of collective interpretations of reality. For Michel Maffesoli (1996: 40, 73) Schutz's natural attitude is based on a transparency that signifies the self-evident truths of work, action, and history. The existence of the world is taken into account but is seen as an unchangeable object that can be dominated and exploited (Sulkunen 1995: 84f). Maffesoli views style as the concrete projection of all emotions, thoughts, and actions (1995: 75). Thus, style gives expression to cultural structures, which in turn constitute the everyday life-world.

In British subculture theory, sociality is often referred to as a social group consisting of individuals who have a collectively shared sense of style. However, according to Maffesoli, style transcends all social classes and brings together emotionally kindred people. In terms of epoch, style is present in every representation of historical era, linguistic praxis, and ideology (Maffesoli 1995: 66f.; 50f). The same also applies to cultural communication, in which the inclusiveness of style makes itself visible through the aestheticisation of everyday life. Dress and fashion are only a small albeit important part of the cultural creativity culminating in style. The aestheticisation of the everyday transfers creativity from

the spheres of the sacred and high culture to the sphere of a basic element in the life-world. Human creativity becomes the starting point of not only the mundane but also of the unofficial and the spectacular residing within its confines (Willis 1993: 6, 128; Featherstone 1991: 25).

“What if There's Nothing else to do?”

Style is a central feature of the snowboarders' everyday reality¹. Its influence ranges from general behaviour to hobbies, use of leisure time, circles of friends, and other everyday activities. Notions of style and taste are also present in musical predilections and consumer habits. The most important thing, however, is having a good time:

Well, in my everyday life, snowboarding is about not having anything else to do, and the fact that it's fun, you just ride, rip through the snow and jump big, just sheer fun. And then you meet all your friends. I guess that's why you do it. (T6, M88)

The observation of snow conditions serves as a concrete example of the temporal and spatial structure of the experience. Geographical distances are not perceived in terms of the nearest town, but rather in terms of the nearest ski centre. The urban environment, with its leisure time, work, and school, is organised according to the opening hours of the slopes and other practical considerations. The Internet is full of web sites devoted to snowboarding and snowboarding culture. Discussion group topics range from value debates to technical issues and other current events. Everything is about the lure of snowboarding which follows the rider home from the slopes and even on to the streets of the

cities. The slopes beckon the riders regardless of weather conditions. Summer is for skateboarding and wakeboarding, but sometimes even the seasons can turn topsy-turvy. One does not need much snow, if riding is “in the blood”.

“A Chilled Vibe”

At home, cupboard doors are covered with snowboarding themed posters. Behind doors lie other materials: magazines, photographs, videocassettes and undeveloped rolls of film, mittens, gloves, broken snowboarding goggles, waxing gear, and other things. The greater part of any disposable income is used towards snowboarding. In fact, some of the older informants that I interviewed for my doctoral thesis maintained that snowboarding was one of the main reasons to hold down a job. Vacation trips are made to destinations in the northern hemisphere. The mountainous regions of Central Europe win out over exotic and sunny tourist locations, and on a good year, there is snow in Lapland even at the end of May. The ideal is a sense of freedom and casualness that transcends the world of obligations: style matters, but one should not worry about things too much. The important thing is to do what one wants to do and remember that snowboarding can only be practised the right way for its own sake. Not only the here and now matters in this scheme of things, as the future also makes the snowboarders consider their options:

I. ...Photography interests me. I've been doing a bit of that on an amateur basis. But I guess the dream has always been a profession in skateboarding or snowboarding. Not necessarily the traditional thing of being a professional rider and touring the pro circuit, doing photo shoots and

stuff: that is also kinda difficult 'cos even though there's quite a large market, the industry, is in the end, in the hand of quite a small group, so a. it's quite difficult to get a foot in and b. it's hard to start your own company as there are already quite a few of them. (T12, M84)

Communication is all-pervasive, but at the same time, there are also fragmentary elements that in fact make the holistic order possible. The everyday quality of style emphasises a late modern sociality that is built upon random and optional leisure and lifestyle communities. Everyone can belong to several different communities at the same time and change their preferences at will. Snowboarding culture unifies various styles and influences (Sulkunen 1995: 78; Maffesoli 1995; cf. Noro 1991: 239ff).

Many of these traits refer towards the stylistically constructed “dominant order” and other youth culture phenomena such as rock, punk, and hip-hop culture, surfing, skateboarding, as well as snowboarding itself as a historical phenomenon. Dress is a central feature of style, not only in the light of its symbolic aspects, but also because it is visible to the public. The bodily experience associated with the riding style is a good example of “the totality of style”:

I. Style is usually each snowboarder's way of riding and everyone has his or her own unique style. Good or bad style is a matter of opinion, like the riding posture, but usually it's based on calmness and purity, or just the gestures of the rider during the trick. The rider can also have a rap or rock style that also includes dress. But the most important thing is still the riding style. (L2:343, M85)

Style can be defined either as a collectively shared mode of speech that is used within snowboarding culture or as a mode of speech

Switch Front Side Rock. Photo: Samuli Ronkanen.

that is used when talking about the culture from the outside (cf. Maffesoli 1995: 45). As a signifying concept, the snowboarder's individual and social way of being also dovetails with semantic elements, attitudes, and behaviour. The features arising from dress, values, and behaviour are fragmentary, but also bear common features. Alongside the themes revolving around freedom and authenticity, snowboarding reproduces in many different forms the recurring idea of a playful sociality and the importance of personal relationships. The style constitutes the experience of sociality by giving it a symbolic form.

“Snowboarding and the Unofficial”
Snowboarding culture is not culturally specific in the traditional sense of the words. Rather, it consists of a multiplicity of loca-

lised meanings, which do not have one place but several ones. The diversity of place becomes apparent especially outside the ski centres. Snowboarding is carried out on the fringes of ski slopes, urban environments, backyards and other unofficial places, which make snowboarding at the same time both a local, specific, and spatially ambivalent phenomenon:

I. Well, I guess the scoping out of new places has always been a part of this, going to sandpits and stuff. The new thing now is touring the handrails around town. You know, checking out all the big stairs. And if there are good rails then we go out at night and get snow from the parking lot of an ice stadium with a trailer, start making an approach ramp and a landing area and then we just ride all through the night in summer:

R. Is this ice stadium thing something you picked up from TV or is it common practice?

I. It's common practice. Some of us have a pick-up truck that we lay a plastic cover on and then just load the snow on to it. Just the other weekend, I was at the premiere of a snowboarding movie in which they just went and unscrewed something from the inner yard of a shopping mall. It was a steel pipe formed a bit like this [gestures with hands] and it was like a rail in some kind of parking complex, they just went and unscrewed it and dragged it with some kind of trailer off to a field where they could lay it down for riding. (T15, M82)

The multiplicity of localities is part of the cultural structure of snowboarding. The degree of commitment varies on an individual basis, but at the same time, it also reflects the influence of social roles on cultural competence (Pearson 1979: 16f). The meanings attached to snowboarding range from the interpretations of the public media to the personal experiences of each individual rider. Age, snowboarding history, place of residence, taste, and gender are all

important experiential factors. The last mentioned element also structures the way in which snowboarding is viewed. In youth culture research, gender has only begun to receive wider attention during the past decade (McRobbie & Garber 1997; Puuronen 1997; Hoikkala 1989). The number of female riders in Finnish snowboarding has steadily increased from the early days of the sport. Exact figures are not available, although in 1996 around 20 percent of all Finnish snowboarders were girls (Areng & Willners 1996: 14; cf. Mikola 2003: 32). This corresponds to the results of a questionnaire I published on the Internet while gathering research material for my doctoral thesis. Female snowboarders sent one-fifth of the questionnaires submitted to me during the winter season of 2002-2003.

The Meaning of Style Revisited

According to Phil Cohen, style is a phenomenon bound to the subcultural: it offers symbolic models for solutions to problems caused by social inequality (cf. Clarke et al. 1982: 30f). Cohen's concept of magical recovery is especially powerful in the work *Resistance Through Rituals* (1982), in which it is positioned as a basic element of subcultural expression culminating in style. The style of the skinheads constructs a reproduction of the traditional working class community. An authentically defined reproduction of communality serves as compensation in a situation where the social status of the working class has weakened because of societal changes (Clarke 1982: 99; cf. Hebdige 1982: 877). The conflicts between the mainstream cultures and subcultures have gained a central place in subcultural theory (cf. Jefferson 1982: 85f).

A subcultural style is often tied to other

youth culture phenomena, which work depending on the comparative scheme either as a source of identification or separation (Hebdige 1982: 8; see Heiskanen & Mitchell 1985:30f). On the one hand, there is a general culture that is adapted to the dominant order while on the other there is a number of countercultures whose symbolic action transcends the boundaries defined by the general culture. Subculture constructs a world of its own separated from the ordinary, adult reality. Its culturally fixed points are defined by the youths' own systems of meaning (Hoikkala 1989: 30f; Hoikkala 1983: 40; Heiskanen & Mitchell 1985: 32). The concept of subculture is in many ways problematic. The central features that emerge for snowboarding are especially presuppositions regarding class, group, and gender. However, the relationships between the social and cultural are often random, and do not necessarily always cohere into a unified whole (Fine & Kleinman 1979: 1).

"Rap or Rock?"

The riders that represent the "old school" of snowboarding embraced the sport in the middle of the 1980s and the beginning of the 1990s. In Finnish snowboarding culture, the division is mainly along a northern-southern axle. In terms of dress, the snowboarders are divided into hip-hoppers and punks loosely following the self-same musical and youth culture styles. Differences can also be found in snowboarding styles. Rappers tend to favour the rails transferred from skating to snowboarding, as well as technically demanding stunts. The riding style of the rockers emphasises big snowboarding jumps and ramps, the spectacular, and "big air":

R. What kind of gear do you strap on when go out riding?

I. I stick on my Nitro boarding trousers with pockets, a snowboarding jacket, my cap and goggles. Then I'm all set. And of course my gloves and boots.

R. Do you classify yourself as a rocker?

I. I'm a rocker. Rock's my bag.

R. Okay

I. And then there are the rappers

R. Yeah, there are some of those as well.

I. I'm not really a rapper myself, but there are quite a few of them.

R. Describe a typical rapper for me

I. Well there's the big trousers and big headphones and goggles for a start. And well, I don't know, but it's like rappers do mostly rail slides. It's not like you can say for sure though. You just recognise them on the basis of their clothes, or maybe not on the slopes, since large trousers are cool there. For instance, it's like I've got pretty normal trousers, but then there are like dudes with looser trousers, maybe that's like the major difference. Or maybe rappers have a cooler style than the rockers. Like you know, a riding style.

R. Explain further.

I. Well, it's not like not like it's the same for everybody, but the rockers definitely like to do big airs and jump higher. It's not like you can say anything for sure, but it's just that the gear and the stance are a bit different, or maybe not the stance, but mostly the musical taste and the clothes that go with it. (T22, M84)

“Playful Dress”

Dress is stylistically mixed and playful. Expression varies according to the social status of individual taste judgements, but in such a fragmentary way that it is difficult to identify any contact surfaces. According to the homology assumption, a style that reproduces communality must be compatible with the lifestyle and ideology of the group. Snowboarding demonstrates, however, that the equivalence of the aesthetic and ethical dimension is at least ostensibly

random. The value base is shared and to some extent permanent, although its expression is fragmented and varies through time. The stratification that arises as recontextualisation gathers its material from past points of comparison makes the historical situation complex. The significance of expression appears as a polyphonic and occasionally chaotic structure, in which a present fixed by dress, musical predilections and ideological fragments, gains its meaning through the past.

Apart from visually apparent elements, snow boarding also “recycles” elements adopted from value systems which sometimes connect it with the surf culture of the 1960s, and sometimes with punk ideology, the American suburbs and other marginal phenomena. The articulation of structures becomes problematic because style can only partly be expressed in verbal terms. Visual emphases dominate stylistic expression and serve at the same time as a reflective surface for ideology. Loose trousers are casual and feel comfortable. The overall stance is casual as the whole vibe is easygoing and free. The taste judgments that accompany visual expressions do not directly try to legitimate the existence of the meaning system. They are not intended to explain or produce grounds for anything – they refer directly to their signs e.g. what they are and how they are experienced. The tautological explanation returns to itself, something that also alludes to the dominance of a playful end in itself. This tautological aspect also supports the view of the interwoven nature of the aesthetic and the ethical dimension.

Anarchy and Nostalgia

Bricolage is not a stylistic tendency in itself, but rather a part of the universal logic

of cultural style (cf. Stahl 1999 [online]; Brake 1985: 58f). Steven Connor (1989: 191) defines late modern bricolage as an improvisation in which incompatible and heterogeneous fragments are combined as a contrast to unity and coherence. Bricolage signifies a universal human tendency to interpret new experiences in terms of already existing categories. Each new category and explanatory model can be linked to older categories by virtue of being positioned as a rare exception, opposite or caricature of a previous model (Lévi-Strauss 1968: 17, 21; Kaartinen 1997: 39). The variation of the interpretative horizon gives the sign a new more arbitrary meaning in comparison to the previous system. The end result is a cultural parody in which the predominant role is played by the structural contradictions of western society (Ruohonen 1994: 33). By way of the temporal dimension meanings become multi-layered constructions that permeate the entire history of boarding sports.

The interpretative horizons that are typical of youth culture expression can be divided into two main groups. Phenomena that receive an anarchic classification usually comment critically upon the dominant system of meaning and are in clear contradiction to this order. There are numerous examples of this. The bricolage of British Ted culture in the 1950s was based on the remodelling of Edwardian style while the points of comparison for the mod culture of the 1960s were drawn from the button-down shirts and ties worn in business dress. The second group of stylistic expression is embodied in the meaning structures of other youth cultures (Hebdige 1984).

Semantic systems outside the so-called

mainstream culture can also affect the stylistic expression of snowboarding, although the most common influences are youth culture phenomena. Moreover, one must add that the symbolic anarchy associated with youth culture styles can be inherited or transferred from one semantic system to another. The surfing and skateboarding cultures are the key points of reference for snowboarding culture. As for musical genres, rap and rock cultures have gained a dominant position. The “skatepunk” that developed in skateboarding is the equivalent of punk within snowboarding culture, and is furthermore complemented by influences from surfing and other boarding sports.

“Delinquent Style?”

Subculture and anarchy are indeed intimately entwined concepts. Snowboarders view this anarchy as an artificial representation upheld by the media; it might tell us something about snowboarding’s past, but fits uneasily with the reality of the present. However, there also features in the style of snowboarding culture that adhere to a historically defined anarchic stance. Ideological conflicts that have been transferred from one semantic system to another are especially noticeable between snowboarding and skateboarding:

I. I at least used to think, and maybe that’s why I’ve stopped thinking about it lately, that the media views the snowboarders and skaters as the same crowd, a little grungy and alternative, which isn’t necessarily true, although in broad terms it isn’t much off the mark either. I’ve also come across people who think skaters and snowboarders just wreck places and mess up stuff. But you could find that kind of element and vandals and stuff in any kind of sport. Nowadays, I don’t think about what the media has to say about snowboarders, it’s like, whatever. But anyway,

the commercialism in snowboarding is definitely more of a negative thing than a positive thing. (T14, F86)

Anarchy is a context-bound phenomenon. The more central a structure of the dominant order bricolage reveals the more radical its discursive strategy becomes (Becker 1963; Lähteenmaa 1996: 102f). The relationship between differentiation and anarchy is a dialectical, two-way movement: differentiation that happens through style is not only a factual strategy, but also something that opens up on a semantic level and works simultaneously as both a goal and an instrument. The differentiation that emerges as an intrinsic value in terms of sociality manifests itself as a tautological explanation for collectivity; like communality, differentiation is of intrinsic importance – snowboarding is valuable for its own sake.

After the competition: winner takes the board.
Photo: Samuli Ronkanen.

“Alternative Structures”

Snowboarding also reproduces the structures of the dominant order. Attention has especially been paid to gender and the role it plays in western society. For instance, according to Kristin Anderson (1999), there are many similarities between snowboarding culture and the masculine structures dominant in western society. In snowboarding, the figure of the dominant order is constructed through the marginal and therefore its cultural determinants are always stylebound. Conflicts are part of the global history of snowboarding culture, through which they also affect contemporary praxes. Differentiation is an ideologically central theme that reproduces a value system based on freedom, authenticity, and communality. Both the dominant and the marginal define snowboarding culture:

I. I think all those riders who do a lot of jumps, and specifically slide rails, and ride in the pipe, like to have a laid-back and loose dress style. Most of the boys have a certain kind of ski cap, the kind that’s currently in fashion. You see a lot of them, but then there are like those with proper ski jackets and loose pants, or more or less so, anyway, but definitely a more loose kind of thing. But then again, if you think of casual riders and those who only visit the slopes once in a while and who might previously only have done some ordinary skiing, and don’t really see the need to buy any new gear, then they usually have the same kind of ski jackets like all the other skiers. It’s like a terrible word, skier. It’s not like a derogatory term, but still. The lamest skiers are like the Russians and stuff. Their clothes are just awful. I mean seriously, we’re talking pink ski overalls. It’s like an eighties thing or somethin’... it’s easy to make out those who ride a lot and those who only hit the slopes once in a while. (T13, F80)

The majority of the negative remarks are directed towards commercialism, competi-

tiveness, and the “traditional sports” outside snowboarding. The International Ski Federation (FIS) and the Olympics have also received their fair share of criticism. The discourses that serve as an instrument of differentiation overlap ideologically; on a symbolic level, they merge and form the dominant order that is alien from the perspective of snowboarding culture. Sport is viewed as a value system branded by commercialism and competitiveness, alongside which snowboarding builds its own alternative world. The opposition of commercialism is based on a critique of the capitalist economic system, but only partly so. Commercialism becomes a problematic phenomenon in the event that it strives to replace the semantic system of snowboarding with its own rationalism:

I. Commercialism is a bit like, well of course you're immediately like, when something is commercial, it seems as if to be in some way credible, you should at least in principle be against it, but I think it doesn't bring just bad things to the sport, for one thing it can raise the visibility of the sport and make it easier to get into. In the beginning, the interest was like nada [forms a zero with his fingers], it was a “you were allowed to be there if you behaved” kinda' vibe, now they invest millions of dollars... Of course, this also has its negative sides. I don't think competition suits the sport at all. As for saying more about competition, it's hard, as I'm involved in all kinds of sports. I've definitely got a competitive streak, in other words I need something to fight for.

But snowboarding like doesn't have to be about counting points and stuff, at least not in my opinion, or maybe I don't do it for that reason, but more because it's just so much fun. All other sports are based on that, at least in ball games, you count points and you have to have something to play for. It would feel a bit stupid otherwise, but riding's a different matter, so you don't necessarily need any judging, but I guess some people like it,

this is also something that divides people into camps. And then there's the other reason why riders do these things, the cold cash, since the top riders receive especially in the big tournaments pretty substantial sums. So that always gathers interest, no matter how much you're against commercialism and everything. (T24, M81)

Commercialism and competitiveness appropriate snowboarding for other ends than riding itself. The same also applies to the protestant work ethic which reduces snowboarding to a leisure activity as well as modernist individualism for which there are emic points of reference in snowboarding culture. Money, work and duty gain an instrumental value: their purpose is to serve as a realisation of the authenticity of being a snowboarder. Synchronic references point towards living contemporary styles. The nostalgic features of the systems of meaning assume their points of comparison from the history of snowboarding and western youth cultures (Donnelly 1993: 119).

Surfing and skating act mainly as positive sources of identification: they are part of the construction of the illusion of a global community uniting all snowboarders. In practice, communality is a living construction in the discursive praxis of a semantic system, which becomes materialised in the everyday reality of local groups. Communality is not the opposite of a non-conformist individuality, but rather a voluntariness through which individuals choose their communities themselves.

Style is at the core of culturally signifying practices. Keywords include overlapping, synchrony, and fragmentariness. Bricolage unifies the fragmented discourses of the “grand narratives of history” so that the present gains meaning through the past (cf. Söderholm 1990: 97). The paradox of

fragmentariness is that as an element of style it actually produces order. Style is a contradictory mixture of new and old (Maffesoli 1995: 51f). Bricolage makes history the central element of style. Myth also delineates the repertoire utilised by bricolage as well as the interpretative horizon in which the combination takes place. It is precisely through this temporal perspective that style gets its mythical and nostalgic features. The operational sphere of style is extensive; in addition to written discourses, photographs, films, print media, exhibitions, and advertising can also be approached as stylistic communication (Barthes 1973: 117; cf. Ehrnrooth 1988: 45).

Nostalgia returns a past estranged from the contemporary to the present moment. The classical definitions of the concept emphasise the value-charged aspects of cultural creativity: nostalgia evaluates the past as better than the present. It returns it to something which is not or something that has never even been in the first place. (Knuuttila 1994: 11ff). In snowboarding culture, nostalgia speaks on behalf of a freedom of choice culminating in both individualism and communality. Freedom is an indispensable starting point for cultural creativity, but only a communality based on collectivity turns nostalgia into a culturally con-structed emotion (Koivunen 2000: 345).

According to Angela McRobbie, the nostalgia of youth culture differs from the traditional definition of the concept in that it does not strive after authenticity or try to reconstruct the past as it sometimes used to be. Nostalgia is a tool producing mythical representations, which it exploits and through which it attaches itself to topical

discourses of the moment (1996: 147, 152f). The hermeneutic kinship between nostalgia and anarchy explains partly why both qualities can be linked to an individual object or discourse (Hutcheon 1998 [online]). Attribution does not happen according to the particular, but rather between the signifying subject and discourse within the interpretative event. As a qualifier associated with the interpretative event, the contradictory relationship between nostalgia and anarchy reverts to the parallel existence of two interpretative horizons.

Social utopia represents a point of departure from the contemporary and real. It is the imaginary counterpart of the present. In snowboarding culture, the concepts are hierarchically ordered: anarchy can live in a subordinate relationship to nostalgia and utopia and vice versa. The anarchistic functions of nostalgia are apparent especially where the history of snowboarding serves as an instrument of differentiation. In analogy to surfing culture's "eternal summer", utopia and nostalgia produce a discourse of eternal winter representing the inclusive aspects of snowboarding culture. Another product of this differentiation is the image of an anti-commercial communality which Linda Hutcheon (1998 [online]) sees as "the by-product of an individualism born out of the constricts of modernism and late modernism".

"Finnish gangsta-boys"

The contradiction between the global and the localised level of snowboarding culture makes both these definitions of nostalgia imaginary. Classical nostalgia is defined as a longing that is directed towards the past. The late modern version of nostalgia adheres itself to the historical reference point of this

longing and asks what kind of relationship it can have to an object which is so estranged from the interpreter that he or she could not have lost it in the first place (Hutcheon 1998 [online]; Knuuttila 1994). The same applies to Finnish snowboarding culture as there are both American and domestic elements in its nostalgic forms.

The authenticity of foreign influences fosters critical interpretations within Finnish snowboarding culture. It is a long way from the American suburbia to the Finnish mind-scape, and not only in terms of geographical distance. Even a modest sense of community is sufficient for a contact surface, although the necessary points of convergence are not always easy to find:

I. ...It's a bit like the skate scene, there are two schools, there's like a heavy/punk type thing and then there's another with like tight jeans, metal-studded belts and ripped sleeves, the stereotypical pink sneakers and all that. Then there's like a loose hip-hop/rap crowd with like a bling bling, yo yo vibe, and the Trulls [a Finnish snowboarding team] who at least in Finland have been pretty serious trendsetters when it comes to this bling bling side of things, their pants like droop, and their waistline is somewhere above their knees and stuff. It's just their thing.

R. Does this have anything to do with the world associated with this dress style?

I. That's a pretty difficult thing to answer because now they're trying to promote this kind of black ghetto youth image from MTV or somethin' that includes bling bling gold chains or whatever and a bitchin' merc that's so customised that the tail pipe drags along the ground and the rims of the wheel are so big that they nearly pop out of the mudguards, and the drooping pants and, of course that friggin' jacket that's open so that they can show off the bling bling jewellery and all that. (T28, M76)

Historical reality is not fixed, but rather something imagined and under continuous construction. Nostalgia and anarchy tell us from what kind of repertoire and to what purpose the elements utilised in recontextualisation have been selected. At the same time, they again raise the question of the homologies of snowboarding culture. The relationship between expression and values is not always stable. Relationships can vary from the presupposed coherence of the homology thesis to quite considerable inner contradictions (Hebdige 1984: 126f). It is clear, however, that the visible forms of style, as well as the whole phenomenon, direct our attention to the constitutive elements of snowboarding culture.

Visibility and Contradiction

The visibility of style arises from the interplay of two or more semantic systems. Thus, it becomes culturally visible either through conflict or through its historical context. The public's attention can quickly subside, however, when its interest in style lessens and diffuses into part of the dominant order (Clarke et al. 1982: 14). Transparency can make style both visually and culturally non-declarative or in other words invisible, whereupon its existence is based on a weakly objectified or otherwise discretely constructed praxis (Krogstad 1990: 250). The forms of signification are also entities subject to change. Their significance is especially emphasised in the functionality of semantic systems that have moved from the marginal to the dominant order. The growing popularity of snowboarding has divided snowboarding culture into two parts (cf. Christensen 2001).

Marginality can be a part of the dominant order and at the same time maintain its

intrinsic motivation. Style comments upon questions about the nature of the dominant order. It comments, questions or rebels. The everyday quality represented in the aesthetic and the ideological forms of style is in both cases one and the same phenomenon. Visibility is that which causes the contradictory situation and makes the phenomenon obvious by implying a deviation from the norm.

The phenomenon differentiates, or as is often the case in the context of media and commercialism, is differentiated from the dominant order to form its own world. Apart from visibility, opposition is also a culturally visible element of many youth culture phenomena. Visibility acts as the opposite of obviousness and can be transformed into the obvious in the same way as the unofficial becomes popularised and moves from the margin to the official. The unofficial becomes part of the everyday life of the self-evident. Visibility transforms once again into obviousness and the phenomenon disappears from the interpretative horizon.

Marginality and resistance live side by side in contemporary youth culture. In the wake of branding, the marginal becomes increasingly often a part of the dominant culture. This contradictory situation arises from competing interpretative horizons; youth culture seems to exist simultaneously in both the guise of marginality and as a legitimised capitalistic product. Snowboarders ride on the edge of two systems of meaning. Marginality springs from a subordinate relationship in which the dominant strives to maintain its position either by absorbing the subordinate as part of its own order or making the marginal invisible, e.g. ignoring it (Connor 1989: 194f). Thirdly,

the dominant order can resort to exoticizing or purposely upholding the marginality associated with otherness.

Visual and cultural visibility alludes to the communal base of style serving as the interpretative context of individual emphases. In the world of media and advertising, style is linked to a system of exchange operating on a larger symbolic level (ibid). Totality permeates the collectively shared semantic system of snowboarding on all its levels. The branded forms of marginality are about the terms of exchange between the dominant and the unofficial. According to Jean Baudrillard, a symbolic order dominated by totality is typical of a marginal phenomenon: it is directed towards something other than the pursuit of financial gain. In a capitalistic system, the symbolic lives in a subordinate relationship to economic rationalities. Its values serve either directly or indirectly as a means of financially defined benefit. In western societies, semantic systems that can be equated with pre-industrial systems of exchange are only likely to be found in marginal symbolic systems (1990; cf. Mauss 1990).

The commercial pursuits of the dominant order are directed towards the economic benefit arising from branding. Symbolical exchange has moved from the Marxist dichotomy of the oppressor and the oppressed to a new horizon of meaning. For snowboarding, cultural visibility is an intrinsic value, through which it strives for not only economic benefit but also authenticity and cultural autonomy. The existence of popular culture phenomena is based on a reciprocal system of exchange (Connor 1989: 194f). It is precisely through this “web of contradictory meanings” that snowboarding culture constitutes a world of its own.

Riitta Hänninen
Assistant
Dept. of History and Ethnology
PB 35
FIN-40351 Jyväskylä

Translation: Jason O'Neill

Note

1 The references to source material are based on the fieldwork for my doctoral thesis on Finnish snowboarding. In addition to the themed interviews, I also published the responses to the questionnaire in a web environment. L1 and L2 refer to the questionnaire responses while T refers to the themed interviews. R refers to the researcher while I refers to the informant. The individual code of the informant is followed by the gender (F/M) and year of birth of the respondent. The background information in the responses to the questionnaire has been gathered according to the precision given by the informant. I wish to thank Samuli Ronkanen who has kindly provided me the visual material for this article.

References

- Anderson, Kristin 1999: Snowboarding. The Construction of Gender in an Emerging Sport. *Journal of Sport & Social Issues* 23: 1.
- Areng, Saga & Willners, Martin 1996: *Lumilautailu*. Helsinki: WSOY.
- Barthes, Roland 1973: *Mythologies*. London: Paladin Books.
- Baudrillard, Jean 1990: *Selected Writings*. Cambridge: Polity Press.
- Becker, Howard 1963: *Outsiders. Studies in the Sociology of Deviance*. London: The Free Press of Glencoe.
- Brake, Michael 1985: *Comparative Youth Culture. The Sociology of Youth Culture and Youth Subcultures in America, Britain and Canada*. London: Routledge.
- Christensen, Olav 2001: *Absolutt Snowboard. Studier i sidelengs ungdomskulturer*. Oslo: Universitetet i Oslo.
- Certeau, Michel de 1984: *The Practice of Everyday Life*. London: University of California Press.
- Clarke, John 1982: Style. In *Resistance Through Rituals. Youth Subcultures in Post-War Britain*, eds. Stuart Hall & Tony Jefferson. London: Hutchinson & Co.
- Clarke, John & Hall, Stuart & Jefferson, Tony & Roberts, Brian 1982: Subcultures, Cultures and Class: A Theoretical Overview. In *Resistance Through Rituals. Youth Subcultures in Post-War Britain*, eds. Stuart Hall & Tony Jefferson. London: Hutchinson & Co. S
- Connor, Steven 1989: *Postmodernist Culture. An Introduction to Theories of the Contemporary*. Oxford: Basil Blackwell.
- Donnelly, Peter 1993: Subcultures in Sport: Resilience and Transformation. In *Sport in Social Development. Traditions, Transitions, and Transformations*, eds. Alan Ingham & John Loy. Champaign: Human Kinetics Publishers.
- Ehrnrooth, Jari 1988: *Hevirock ja hevarit: myytit, tyylit, alakulttuuri. Tapaustutkimus hevareista Joensuun nuorisotaloyhteisöissä*. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Eley, Geoff 1995: Foreword. In *The History of Everyday Life. Reconstructing Historical Experiences and Ways of Life*, ed. Alf Lüdtke. Princeton: Princeton University Press.
- Featherstone, Mike 1991: *Consumer Culture & Postmodernism*. London: Sage Publications.
- Fine, Gary Alan & Kleinman, Sherryl 1979: Rethinking Subculture: An Interactionist Analysis. *American Journal of Sociology* 85: 1.
- Felski, Rita (2000) The Invention of Everyday Life. *New Formations* 39.
- Hebdige, Dick 1982: The Meaning of Mod. In *Resistance Through Rituals. Youth Subcultures in Post-War Britain*, eds. Stuart Hall & Tony Jefferson. London: Hutchinson & Co.
- Hebdige, Dick 1984: *Subculture. The Meaning of Style*. London and New York: Methuen.
- Heiskanen, Ilkka & Mitchell, Ritva 1985: *Läntähatuista punkkareihin. Suomalaisen valtakulttuurin ja nuorisokulttuurien kohtaamisen kolme vuosikymmentä*. Helsinki: Otava.
- Hoikkala, Tommi 1983: Brittiläinen kulturalismi ja nuorten alakulttuurien tutkimus. *Tiede ja edistys* 8 (1983): 1.
- Hoikkala, Tommi 1989: *Nuorisokulttuurista kulttuuriseen nuoruuteen*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hutcheon, Linda 1998: Irony, Nostalgia and the Postmodern. In *UTEL University of Toronto English Library* [online] Revised s.a. [Accessed 14.1.2004] Available in www-format: <URL: <http://www.library.utoronto.ca/utel/criticism/hutchinp.html>>.
- Jefferson, Tony 1982: Cultural Responses of the Teds: The Defence of Space and Status. In *Resistance Through Rituals. Youth Subcultures in Post-War Britain*, eds. Stuart Hall & Tony Jefferson. London: Hutchinson & Co.

- Kaartinen, Timo 1997: Numerot, nimet ja antropologinen käännöstyö. In *Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätyöstä*, eds. Anna Maria Viljanen & Minna Lahti. Helsinki: Suomen Antropologinen Seura.
- Knuutila, Seppo 1994: *Tyhmän kansan teoria*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Koivunen, Anu 2000: Takaisin kotiin? Nostalgiaselityksen lumo ja ongelmallisuus. In *Populaarin lumo – mediat ja arki*, eds. Susanna Paasonen & Mari Pajala. Turku: Turun yliopisto.
- Krogstad, Anne 1990: Punkare och symbolförändring: Från yttre provokation till inre moralism. In *Spelrum: Om lek, stil och flyt i ungdomskulturen*, eds. Peter Dahlén & Margareta Rönnerberg. Uppsala: Filmförlaget.
- Lévi-Strauss, Claude 1968: *The Savage Mind*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Lüdtke, Alf 1995: Introduction: What Is the History of Everyday Life and Who Are Its Practitioners. In *The History of Everyday Life. Reconstructing Historical Experiences and Ways of Life*, ed. Alf Lüdtke. Princeton: Princeton University Press.
- Lähteenmaa, Jaana 1996: Alakulttuuriteorian nousu ja tuho? In *Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin*, eds. Leena Suurpää & Pia Aaltojärvi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Maffesoli, Michel 1995: *Maailman mieli. Yhteisöllisen tyylin muodoista*. Helsinki: Gaudeamus.
- Maffesoli, Michel 1996: *The Time of the Tribes. The Decline of Individualism in Mass Society*. London: Sage Publications.
- Mauss, Marcel 1990: *The Gift: The Form and Reason for Exchange in Archaic Societies*. London: Routledge.
- McRobbie, Angela 1996: *Postmodernism and Popular Culture*. London: Routledge.
- McRobbie, Angela & Garber, Jenny 1997: Girls and Subcultures. In *The Subcultures Reader*, eds. Ken Gelder & Sarah Thornton. New York: Routledge.
- Mikola, Elina 2003: ”Paras suomalainen lehti elossa oleville”. In *Yhdestä puusta. Maskuliinisuuden rakentuminen populaarikulttuureissa*, ed. Arto Jokinen. Tampere: Tampere University Press.
- Noro, Arto 1991: *Muoto, moderniteetti ja 'kolmas'*. Tutkielma Georg Simmelin sosiologiasta. Helsinki: Tutkijaliitto.
- Pearson, Kent 1979: *Surfing Subcultures of Australia and New Zealand*. St. Lucia: University of Queensland Press.
- Resistance Through Rituals. Youth Subcultures in Post-War Britain* 1982: eds. Stuart Hall & Tony Jefferson. London: Hutchinson & Co.
- Puuronen, Vesa 1997: *Johdatus nuorisotutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Ruohonen, Sinikka (1994) Farkkujen myyttisen merkitykset. *Nuorisotutkimus* 12 (1994:) 3.
- Schutz, Alfred & Luckmann, Thomas 1973: *The Structures of the Life-World*. Evanston: Northwestern University Press.
- Stahl, Geoff 1999: Still 'Winning Space?': Updating Subcultural Theory. *Invisible Culture*. In *An Electronic Journal for Visual Studies* [online] Revised s. a. [Accessed 23.5.2002] Available in www-format: <URL: www.rochester.edu/in_visible_culture/issue2/stahl.html>.
- Sulkunen, Pekka 1995: Orgioiden aika: Michel Maffesolin postmodernismi. In *Sosiologisen teorian uusimmat virtaukset*, ed. Keijo Rahkonen. Helsinki: Gaudeamus.
- Söderholm, Stig 1990: *Liskokuninkaan mytologia. Rituaali ja rocksankarin kuolema: Jim Morrison kultin etnografisen tulkinta*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Willis, Paul 1993: *Common Culture. Symbolic Work at Play in the Everyday Cultures of the Young*. Milton Keynes: Open University Press.

IV

PERINTEISEN URHEILUN TUOLLA PUOLEN - LUMILAUTAILUKULTTUURI JA PUUTERILUMEN LUMO

by

Riitta Hänninen, 2005

Kulttuurintutkimus 22: 1, 33–46.

Reproduced with kind permission by Kulttuurintutkimus.

Lumilautailukulttuurin varhaiset vaiheet palaavat 1960-luvulle, jolloin surffaajat ja rullalautailijat ottivat lajin omakseen ja ryhtyivät kehittämään sitä myös teknisellä tasolla. Nykypäivänä näiden anarkismia ja marginaalisuutta korostavien elementtien rinnalle on noussut uusia, lähinnä kilpaurheilun ja kaupallistumisen kautta jäsenyviä tulkintoja, mutta onko lumilautailuminen urheilua ja mitä lumilautailijat oikeastaan tarkoittavat urheilulla silloin, kun he asettavat sen aidon ja hyvän lautailamisen vastakohtaksi? Kysymystä valaisevia vertailukohtia haetaan lajin julkisuuskuvasta, historiasta sekä lautailijoiden itse omaan toimintaansa liittämistä merkityksistä.

Perinteisen urheilun tuolla puolen

Lumilautailukulttuuri ja puuterilumen lumo

Riitta Hänninen

Alun perin lumilautailu ei ole urheilua. Tarkoitus oli vain pitää hauskaa ja nauttia. Monille snoukkaus on yhä juuri tuollaista ja se on hyvä. Silti monet "lätkäisät" yrittävät tehdä lajista vakavampaa, ja yrittävät saada lapsensa vain kisoihin ja pistää heidät laskemaan vaikka ei silloin huvittaisi. Tiedotusvälineet näkevät lautailusta vain kisat, vaikka se on oikeasti se pienin asia koko lajissa. Monet parhaista lautailijoista eivät edes käy kisoissa. Urheilusuorituksena lumilautailu on iso juttu. Hiki tulee ja lihakset kasvaa kun pumpppailee esim. paipissa. (L1:77, M89)

Lumilautailun historialliset juuret löytyvät 1960-luvun Yhdysvalloista, josta se on sittemmin levinnyt ympäri maailmaa. Lumilautailuun liitetään vanhastaan monia marginaalisia ja jopa alakulttuurisia piirteitä. Kaupallistumisen myötä lajin julkisuuskuvassa on tosin tapahtunut myös selkeitä muutoksia. Suomalaisissa tiedotusvälineissä lautailuminen määritellään usein lököpökyjen jännitystä ja eksotiikkaa

tiheväksi maailmaksi, mutta samanaikaisesti siitä uutisoidaan myös urheilun kontekstissa "yhtenä lajina muiden joukossa". Ulkoisesti laskemiseen liittyviä monia urheilulle tyypillisiä piirteitä: se on fyysisesti raskasta liikuntaa, jossa kilpaillaan, ja jossa tekninen taito ja voima yhdistyvät monitasoiseksi kokonaisuudeksi (vrt. Pearson 1979, 165–169). Aloitussitaatissa esitetyt kriittiset näkökohdat määrittelevät lumilautailuun urheilun vastakohtaksi ja tätä kautta omaksi maailmakseen. Täysin vastakkaisista ilmiöistä ei kuitenkaan ole kysymys. Urheilun muodolliset elementit ovat läsnä myös laskijoiden omassa lautailukuvauksissa, joissa "hiki tulee ja lihakset kasvaa", kuten internet-kyselyyni vastannut lumilautailija asian ilmaisee¹. Lähemmässä tarkastelussa vaikuttaa siltä, että arvostelun kohteena ei olekaan mikä tahansa

urheilu, vaan nimenomaan *perinteinen urheilu* sellaisena kuin se lumilautailun kautta näyttäytyy.

Lumilautailijat lähestyvät perinteistä urheilua usein kiertoteitse erilaisten vertailukohtien kautta. Yleisimpinä esimerkkeinä käytetään laajempaa kansallista merkitystä omaavia kestävyyslajeja, kuten hiihtoa, mäkihypyä ja jääkiekkoa, joilla on kullakin laaja ja vakiintunut kannattajakuntansa. Lumilautailun ja perinteisen urheilun keskeisin ero on tekemisen omaehtoisuudessa, jota lautailijat pitävät laskemisen välttämättömänä perusedellytyksenä. Kysymyksessä on leikin maailmaa sivuva analogia, jossa leikinrikkoja kieltää ilmiön erityislaadun liittämällä siihen ulkopuolisen, yleensä omiin merkitysrakenteisiinsa palaavan päämäärän (Huizinga 1947, 16). Doping-skandaalien tahrassa ”hikiurheilu” on ikävää, koska sitä harrastetaan verenmaku suussa sponsoreiden, valmentajien, vanhempien tai urheilukansan viihdyttämiseksi. Aito lautailija laskee aina laskemisen itsensä vuoksi, sillä kuten Johan Huizinga toteaa: ”pakollinen leikki ei ole enää mitään leikkiä. Korkeintaan se voi olla leikin jäljittelemistä”. (1947, 16.)

Artikkelini perustuu aineistolähtöiseen havaintoon, jonka mukaan perinteisen urheilun kritiikki toimii autenttisuuden käsitettä selittävänä

tulkinnallisena avaimena. Kaupallistuvan urheilun ja lumilautailun välinen vastakkainasettelu rakentaa historiallista tulkintakontekstia, jossa nykypäivän lumilautailukulttuuri käy nostalgista vuoropuhelua vanhojen hyvien aikojen kanssa. Ymmärrän autenttisuuden historiallisten viittauskohteiden ja laskemisen omaehtoisuuden varaan rakentuvaksi konstruktioksi. Autenttisuus uusintaa lumilautailukulttuurin yhteisöllistä perustaa ja toimii samanaikaisesti myös tyyliässä konkretisoituvan erottautumisen ideologisena lähtökohtana. Urheilun kontekstissa pohdin edelleen sitä, millaisesta nostalgiaista lumilautailukulttuurin kohdalla tarkasti ottaen on kysymys ja miten juuri nostalgia-käsite voi valaista tätä tiiviisti nykyhetkessä elävää kulttuuri-ilmiötä.

Lumilautailukulttuurissa autenttinen on omaehtoista ja omaehtoinen autenttista. Kaupallinen maailma on autenttisen tuolla puolen elävä merkitysjärjestelmä, jonka hahmo rakentuu lumilautailukulttuurin diskursiivisissa käytänteissä: se toimii organisatorisena välineenä, joka antaa perustelun perinteistä urheilua vastaan esitetyle kritiikille ja liittää sen osaksi tuotannon ja kulutuksen problematiikkaa. Autenttisuus on ideologisia ja symbolisia muotoja saava riippumattomuuden ilmaus, joka korostaa lumilautailukulttuurin

erityislaatua sen ulkopuolella olevaan todellisuuteen verrattuna. Käsitteenä se määritellään usein kopion, jäljennöksen tai väärennöksen vastakohtaksi. Konstruktivistisesti autenttinen on, silloinkin, kun sillä ei ole objektiivisesti tai historiallisesti tavoitettavissa olevaa olemusta se, mitä jäljitellään. Se on alkuperäiseksi määritelty viittauskohde, joka edeltää ajallisesti kaikkia toisintojaan, ja johon osittain juuri tämän suhteen nojalla liitetään myönteisiä merkityksiä.

Aitouden tai autenttisuuden käsite nousee keskeiseksi erityisesti siellä, missä lumilautailumista tarkastellaan nuorisokulttuureiden kaupallistumisen näkökulmasta. Simon Frith kuvaa teoksessaan *Rokin potku* Francis Leavisin mukaan nimettyä aitouden käsitettä. Leavisilainen autenttisuus on kaupallisesti tuotettua ja paikallisesti kulutettua (koettua) yhdistävä ideologinen diskurssi, jonka mukaan kaupallista hyötyä tavoitteleva tuotanto ei voi olla aitoa, vaikka se esittäisikin aitoja tunteita (1988, 46–47). Lumilautailukulttuurin autenttisuudessa on kysymys juuri tästä ristiriidasta. Voiko urheiluteollisuuden ja kaupallisen maailman läpäisevä kulttuurinen merkitys olla kokemuksellisesti aito? Entä miten se eroaa sellaisista merkitysrakenteista, jotka ovat syntyneet kaupallisiksi tuotteiksi, mutta joihin kulutuksen

(paikalliset tulkinnot) kautta liitetään henkilökohtaisia ja arkielämän käytänteissä realisoituvia merkityksiä?

Artikkelin aineistonäytteet perustuvat lumilautailukulttuurin tyyllistä ilmaisuä käsittelevän väitöskirjatutkimukseni kenttätöy materiaaliin. Pääpaino on lautailijoiden omakohtaisissa kokemuksissa, mutta mukana on myös lajin julkisuuskuva valaisevaa artikkeliaineistoa. Internetissä julkaistujen kyselylomakkeiden (L1 ja L2) saatekirjeessä osoitin aineistopyyntöni niille lautailijoille, jotka halusivat määritellä itsensä lumilautailijaksi. Kyselyihin tuli yhteensä 745 vastausta.

Tyypillistä lautailijaa on mahdotonta kuvailla, sillä sellaista ei varsinaisesti ole, mutta vastaajat edustavat kaikkia ikäryhmiä ala-asteikäisistä 50-vuotiaisiin laskijoihin asti. Sunnuntailautailijat harrastavat lumilautailua ulkoilumielessä silloin tällöin. Toisaalta on myös niitä joille lumilautailu on erästä informanttiani lainaten ”elämä”. Itse asiassa aineistosta ei löydy yhtään lautailijaa, jolle laskeminen ei olisi jollakin tavalla tärkeää. Perustelut vaihtelevat, mutta pääasiasia eli laskeminen pysyy samana.

Henkilökohtaiset kokemukset voivat myös muuttua. Oma lautailuharrastukseni alkoi 1990-luvun alussa, jolloin vietin rinteessä lähestulkoon kaiken vapaa-aikani. Nykyisin olen sunnuntailautailija, tosin sillä erotuksella, että

seuraan lajia aktiivisesti ja hyödynnän lautailukokemustani myös aineistokehityksen perustana. Teemahaastatteluiden (T) 35 informanttia olen löytänyt etsiytyessä sinne missä lautailijatkin liikkuvat: erikoisliikkeisiin, laskettelurinteisiin ja lautailutapahtumiin. Uusia tuttavuuksia on syntynyt myös kyselylomakkeiden välityksellä. Noin viidennes kaikista informanteista on tyttöjä tai naisia.

Lumilautailun kulttuuriantropologinen analyysi lähtee siitä, että kulttuurielämän kannalta mielenkiintoisia ilmiöitä löytyy myös länsimaisesta yhteiskunnasta. Tulkinnan herättävä Toiseus ei ole sidoksissa tutkimuskohteen maantieteelliseen sijaintiin, kuten tieteenalan klassisissa suuntauksissa on usein ajateltu (Söderholm 1997, 110–111). Soveltamani tulkitseva tutkimusote kysyy asioiden kollektiivisesti jaettuja merkityksiä eli sitä, miten lautailijat kokevat oman elämänsä lumilautailukulttuurin puitteissa (vrt. Geertz 1973). Tutkimuksen kohteena ei ole niinkään ryhmäsjonnainen yhteisöllisyys, vaan kollektiivinen merkitysjärjestelmä, joka yhdistää lautailijoiden kokemukset ja tekee lumilautailemisesta maailmanlaajuisen kulttuuri-ilmiön. Urheilua ja kaupallistumista koskevat käsitykset eivät muodosta yhtenäistä määritelmää, mutta niistä löytyy paljon lautailamisen kannalta keskeisiä

ristiriitoja ja yhtymäkohtia. Siinä missä konfliktit paljastavat itsestäänselvyyksiksi tai muuten näkymättömiksi jääviä merkitysrakenteita, on samankaltaisuuksien tehtävänä kontekstuaalisesti toisistaan poikkeavien rakenteiden yhteen saattaminen². Konfliktitilanteissa rakenteiden yhtymäkohtia voi tavoitella kysymällä mistä ollaan eri mieltä: ristiriidan osapuolilla on aina jotakin yhteistä, muuten niitä ei voi kuvata keskenään erilaisiksi.

Lumilautailun lyhyt historia

Lumilautailu on harrastettu Suomessa liki kahdenkymmenen vuoden ajan. Lautojen maahantuonti alkoi 1980-luvun puolivälin tienoilla, minkä jälkeen institutionalisoituminen eteni nopeasti: maailman vanhimpiin lautailuliittoihin kuuluva Suomen Lumilautaliitto Ry perustettiin vuonna 1988 (Areng & Willners 1996, 14). Laskijakunta oli aluksi valikoitunutta ja harrastukseen laskevia ”sunnuntailautailijoita” oli vielä hyvin vähän. Myös lajin tyyllinen ilmaisu haki muotoaan. Pukeutumisessa elettiin maassa maan tavalla; lautailuvaatteita oli saatavilla niukasti ja laskemiseen kelpasi mikä tahansa lämmin vaatekerta pilkkihaalareista toppahousuihin ja villasukkiin. Välinevalmistajia oli maailmanlaajuisesti

vain muutamia ja suurimman osan lautamerkeistä omistivat lautailijat itse. Amerikkalaisperäiset esikuvat vaikuttivat suomalaisen lumilautailuun alusta asti, onhan laji kotoisin juuri Yhdysvalloista, mutta näkyvämmän jalansijan visuaalisesti painottunut tyyllinen ilmaisu sai vasta myöhemmin.

Surffauksesta ja rullalautailusta alkunsa saanut lumilautailu tunnettiin 1970- ja 1980-luvuilla marginaalisena kulttuuri-ilmiönä ja siihen liitettiin jopa anarkistisia piirteitä. Tiedotusvälineissä arvostelun kohteeksi joutui erityisesti lautailulajien vastuuttomuus: tuhlailu ja joutilaisuus rikkoivat vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä vastaan ja tiivistyivät lopulta osaksi lautailulajien kapinallista julkisuuskuva. (Humphreys 1997, 152–153.) Lautailulajeja verrattiin yleisesti hyväksytyihin urheilumuotoihin: urheilun tehtävä ymmärrettiin eliasilaisittain olemassaolevien yhteiskuntarakenteiden uusintamisen kautta. (Elias 1986, 21–23.) Samat määreet siirtyivät myöhemmin myös lumilautailuun, jonka huono maine oli siis ainakin lähtökohtaisesti enemmän perittyä kuin hankittua (Humphreys 1997, 152–53). Rinteeseen lumilaudalla ei ollut asiaa, sillä amerikkalaisten lisäksi myös eurooppalaiset laskettelu- ja hiihtokeskukset luokittelivat sen turvallisuusriskiksi. Laskettelurinteet oli tarkoitettu ni-

mensä mukaisesti vain laskettelijoille. Rajoitukset ruokkivat lautailijoiden anarkistista mainetta ja toivat lajiin ylimääräisen jännityksen elementin. Välinevalmistajille lautojen heikkoihin laskuominaisuuksiin perustunut kielto merkitsi taloudellisia vaikeuksia ja osa niistä joutui lopettamaan toimintansa kokonaan. (Humphreys 1997, 152–53; vrt. Vaske et al. 2000, 297 [online].)

Varhaisten lumilautojen malleja haettiin surffauksen puolelta ja lajeja vertailtiin muutenkin toisiinsa. Kotikoiset laudat oli tarkoitettu metsäisten rinteiden hangille ja vastasataneelle puuterilumelle. Virallisissa rinteissä niillä ei juurikaan laskettu ennen 1980-luvun loppua, jolloin suomalainen lumilautailu siirtyi vähitellen laskettelukeskuksiin ja omatekoiset

Piirros: Jerri Ohtamaa.

laudat vaihtuivat teollisesti valmistetuihin välineisiin. Lasketteluun suosio oli maailmalla hiipumassa ja rinteisiin tarvittiin uusia asiakkaita, joten hissit vapautuivat nyt myös lautailijoiden käyttöön (vrt. Humphreys 1997, 152). Laji alkoi saada lisää näkyvyyttä ja uusia harrastajia. Ensimmäinen varsinainen läpimurto tapahtui 1990-luvun alkupuolella, jolloin surffaus sai rinnalleen myös muita esikuvia. Pukeutuminen oli aikaansa seuraten punk- ja rock-henkistä grungea. Uusia vaikutteita omaksuttiin pääasiassa lehtien ja lautailuleffojen välityksellä. Tyyllisesti lumilautailuun vaikuttivat erityisesti rullalautailijat, jotka siirsivät skeittauksen ja punkin yhdistelmänä syntyneen skeittipunkin lumelle (Heino 2000).

Lumilautailun toinen tuleminen ajoittuu Suomessa 1990-luvun jälkipuoliskolle, jolloin harrastajamäärät kasvoivat voimakkaasti ja laji siirtyi marginaalista massojen kansanurheiluksi. Pukeutumista hallitsevat nyt tehdasvalmisteiset lumilautailuvälineet. Erikoisliikkeiden lisäksi välineitä on saatavilla myös tavallisista urheilu-kaupoista ja marketeista. Omatekoinen tee-se-itse -ideologia on vaihtunut käytännöllisyyttä ja turvallisuutta korostavaan goretexiin. Tekniset vaatteet ovat kotitekoisia turvallisempia ja niiden käyttöominaisuuden ovat muutenkin

monipuolisemmat. Tyyllisesti lumilautailukulttuuria hallitsevat MTV:ssä ja lautailuleffoissa ”pyöriivät” rap- ja hiphop-kulttuurit, joita täydennetään rockista ja punkin viimeaikaisista suuntauksista omaksutuilla vaikutteilla. Nykylautojen ”esi-isä” Sherman Poppen näki 1960-luvun loppupuolelle ajoittuneessa Snurferissaan hula hula-vanteeseen rinnastettavan muotioikun, eikä uskonut sen pitkäaikaiseen suosioon. Ajan myötä väline kuitenkin löysi yleisönsä, tosin ei lasten leikkikaluna, jollaiseksi Poppen Snurferin alun perin suunnitteli, vaan osana länsimaisten nuorisokulttuureiden kenttää. (Howe 1998, 2.)

Lumilautailukulttuuri on kokenut lyhyestä historiastaan huolimatta monia muutoksia. Suomessa takavuosien marginaalikulttuurista tuli ensin trendi-ilmiöksi ja lopulta koko kansan talviurheilulaji. Lautailumista harrastavat nykyisin ”kaikki” ikään, sukupuoleen tai yhteiskunnalliseen asemaan katsomatta. Ainoa konkreettisesti merkittävä rajoitus näyttääkin olevan rahahissilipuista ja varustehankinnoista riippuvainen lumilautailu on suhteellisen kallis harrastus.

Musiikilla, elokuvilla ja tiedotusvälineillä on ollut merkittävä rooli lumilautailukulttuurin leviämässä. Uutuutena mukaan on tullut myös Internet, jota käytetään yhtäaikaisesti

sekä kommunikaatiovälineenä että eri puolilla maailmaa elävien laskijoiden kohtauspaikkana. Amerikkalaisperäiset vaikutteet seuraavat vanhastaan, ensimmäisen maailmansodan aikana vakiintuneita kulkureittejä (Silvennoinen 1994, 10, 15, 19–20). Lumilautailun osalta tiennäyttäjänä toimivat lisäksi muut, jo aikaisemmin Suomeen rantautuneet lautailulajit. Suomen ilmasto ei suosi surffausta, mutta skeittaus on saavuttanut suhteellisen laajan harrastajakunnan. Nykypäivän näkökulmasta juuri rullalautailu on vaikuttanut eniten lumilautailun tyylliseen ilmaisuun sekä toisaalta harrastajakuntaan, jossa skeittaus on edelleen yksi suosituimmista harrastuksista. Keskeisintä asetelmassa lienee kuitenkin laskettelukeskusten tekemä päätös hyväksyä lumilautailu ”rinnkelpoiseksi talviurheilulajiksi”. Lautailijat jakavat rinteiden laskettelijoiden kanssa, ja vaikka harrastajien välillä onkin esiintynyt konflikteja, ovat yhteiset harrastuspaikat myös lähentäneet lajeja toisiinsa.

Lumilautailun julkisuuskuvaan ja näkyvyyteen ovat vaikuttaneet erityisesti lajin institutionaalisissa rakenteissa tapahtuneet siirtymät. Suurin yksittäinen muutos ajoittuu vuodelle 1998, jolloin lumilautailijat kilpailivat ensimmäistä kertaa Olympialaisissa. Oma roolinsa on ollut myös tiedotusvälineillä, jotka

ovat nostaneet lumilautailun osaksi suomalaisten trendi-ilmiöiden maailmaa ja muokanneet samalla myös lajin julkisuuskuvaa. ”Oikeista” trendilajeista lautaileminen poikkeaa siinä, että se on syntynyt spontaanina keksintönä kaupallisen maailman ulkopuolella elisen elinkaari on ainakin lähtökohtaisesti ”luonnollinen” (Stamm & Lamprecht 1997 [online]). Lyhyen suomalaisen lumilautailun historiasta tekee moniin muihin kulttuuri-ilmiöihin verrattuna se, että vaikka laskuväline tunnettiin nykymuodossaan jo 1960-luvulla, laji saavutti laajemman kansainvälisen suosion vasta kaksikymmentä vuotta myöhemmin. Yhteiskuntaluokat ylittävänä ”kansanurheiluna” lumilautailua on harrastettu lajin ”toisen tulemisen” jälkeen 1990-luvun puolivälistä lähtien.

Lautailemisen kaksi maailmaa

1960- ja 1970-lukujen ensimmäiset kilpailutapahtumat keräsivät yhteen samanhenkisiä ihmisiä ja loivat lumilautailukulttuurille sen yhteisöllisen perustan (Howe 1998; Areng & Willners 1996, 13–14). Tapahtumissa tavattiin tuttavuuksia ja luotiin uusia ystävyyssuhteita. Virallisten rinteiden ulkopuolella järjestetyt kilpailut säilyivät pitkään epäkaupallisina ja vahvistivat näin lajin

omaehtoisuuden perustuvaa identiteettiä. (Humphreys 1997, 148–150.) Nykyisin erityisesti perinteiseen urheiluun assosioituva kilpaileminen jakaa mielipiteitä. Osa haastattelemistani lautaailijoista pitää sitä merkinä lajin kaupallistumisesta ja katsoo, että kilpaileminen on noussut viime vuosien aikana liiankin merkittävään asemaan. Näin erityisesti, kun tarkastellaan sitä, miten laji uutisoidaan ja mitä niin sanottu suuri yleisö siitä ajattelee. Lautailamisen pelätään muuttuvan yksinomaan kilpailemiseksi, jossa laskijoiden keskinäinen arvostus ja arvomaailma määräytyvät palkintorahojen ja maailmancup-sijoitusten perusteella. Naganon vuoden 1998 talviolympialaiset toimii tässä vedenjakajan roolissa: osa ammattilaskijoiden parhaimmistosta kieltäytyi ja kieltäytyi edelleenkin osallistumasta olympiakiisoihin. Toiset kelpuuttavat kilpailuista ohjelmaansa ne tapahtumat, jotka ovat kisaorganisaationsa puolesta lautaailijalähtöisiä. ”Pro-laskijoista” löytyy myös niitä, jotka keskittyvät pääsääntöisesti lautailemiskuvien kuvaamiseen.

Urheilu-käsitettä sivuavat merkitysrakenteet ovat päällekkäisiä ja niistä löytyy monia, osittain ristiriitaisiakin painotuksia. Elämäntapalautailijat tarkastelevat lautailemista omasta näkökulmastaan, samoin kuin ammattilaiset ja harrastusmielessä laskevat

sunnuntailautailijatkin. Laskijoiden lisäksi arvokeskusteluun osallistuvat myös maahantuoja, toimittajat sekä toisaalta Kansainvälisen Lumilautailun (ISF) kilpailunjärjestäjänä kesäkuussa 2002 syrjäyttänyt Kansainvälinen Hiihtoliitto (FIS). Tiedotusvälineet, välinevalmistajat ja kilpailuorganisaatiot jakautuvat kahteen ryhmään. Kaupallisten toimijoiden rinnalla elää lautaailijoista koostuva ”sisäpiiri”: erikoislehtien toimittajat ovat usein entisiä tai edelleen aktiivisesti laskevia lautaailijoita, jotka tarkastelevat lumilautailukulttuuria nimenomaan laskijoiden näkökulmasta. Vastaava lumilautailijalähtöisyys on läsnä myös muussa kaupallisessa toiminnassa: vanhimmat lautamerkit ovat pääsääntöisesti lautaailijoiden omistamia yrityksiä, ja vaikka ISF ei enää toimi kilpailunjärjestäjänä, on sen tilalle tullut muita lautaailijalähtöisiä kisaorganisaatioita. Kilpaileminen ja kaupallinen toiminta on hyväksyttävää, mutta vain sillä edellytyksellä, että lumilautailua harrastetaan ”oikeista syistä”:

No emmä tiä onks siinä [kilpaileminen] mitään pahaa, että ehkä sit siinä mielessä on, että siinä lähtee niinkun tosi isoja semmosia, joita ei niinkun kiinnosta lumilautailu yhtään niinkun. Puhutaan joku Salomon tai joku tämmönen, mikä on valmistanut suksia, tai no, Salomon nyt on huono, mutta joku Elan tai joku tämmönen näin niinkun suksimerkki, joka niinkun tajuaa sen, että ei helkkari, nyt on niinkun hyvät kaupat tässä

lumilautailussa, että niin paljon oon tullut uusia harrastajia ja muuta ja sitten väsää äkkiä jonkun laudan ja myy sitä halvalla ja sitte saa siitä rahaa. Semmosesta en tykkää, koska siinä ei ole minkäänlaista henkeä, eikä mitään muuta. (T4, M78)

Mikä tahansa lautamerkki ei kelpaa – tai ainakaan sen ei pitäisi kelvata. Lumilautailijat ovat aktiivisia toimijoita, jotka tukevat lajinsa omaehtoisuutta lompakollaan. Vääränlaisia merkkejä suosivat tämän tulkinnan mukaan ainostaan autenttisuuden ulkopuolella elävät aloittelijat, sunnuntailaskijat ja trendilajin omaksuneet wanna be -lautailijat. Kielteiseksi ilmiöksi kilpaileminen ja siihen läheisesti liittyvä kaupallisuus koetaan siitä syystä, että ne vääristävät lumilautailuun alkupe- räisesti kuuluvan omaehtoisuuden ja muuttavat aktiiviset toimijat persoonattomiksi kuluttajiksi. Tämän vuoksi epätoivottavana pidetään usein myös käytännöllisyyden ylittävää ja siten liiallista ”merkkien perässä juoksemista”. Kysymys on viime kädessä vapaudesta: kaupallinen maailma edustaa tulkinnallista ylärakennetta, jonka pelätään määräävän myös lautailijoiden arkipäiväisten kokemusten jäsentymistä. Asetelman ristiriitainen lataus johtuu viime kädessä siitä, että siinä etsitään tasapainoa lumilautailun ja kaupallisen maailman yhteensovittamiseksi. Oikeilla merkivalinnoilla halutaan taata lumilautailukulttuurin

omaehtoisuus myös tulevaisuudessa. Samanaikaisesti kilpaileminen nähdään myös myönteisenä asiana, joka tarjoaa uudenlaisia mahdollisuuksia kaikille lautailijoille ammatilaskijoista paikallisrinteissä viihtyviin lokaaleihin asti.

Suomi-urheilijoita ja lökäpöksyjä

Kokemuksellisesti urheiluun liitettyjen merkitysten ristiriitaisuus johtuu siitä, että lumilautailu ei ole sen enempää kuin urheilukaan mitään sellaista, jota kaikki harrastaisivat samalla tavalla. Tekemiseen liitetyt intressit vaihtelevat yksilökohtaisesti, joskin tietyn kulttuurisen kontekstin puitteissa. Arkisesti puhutaan esimerkiksi kilpaurheilusta, kansallisia painotuksia omaavasta suomiurheilusta, kansanurheilusta, työpaikka- ja koululiikunnasta, vapaa-ajan harrastuksesta, olympiaurheilusta tai extreme- ja trendiurheilusta. Urheilu-käsitteen sisältämät merkitysrakenteet ovat siis päällekkäisiä ja ideologisesti latautuneita. Ristiriitaiset merkitysrakenteet elävät usein, joskaan eivät välttämättä aina, dialektisissa joko – tai -suhteissa. Tarkoitan tällä sellaisia, käsitteellisesti yksinkertaistettuja tilanteita, joissa merkitysrakenne asettuu toisen vastakohtaksi. Lumilautailukulttuurin dis-

kursiivisista käytännteistä löytyy monia urheilu-käsitettä määrittäviä joko – tai -suhteita ja esimerkiksi perinteiseen urheiluun liitetyissä tulkinnoissa vastakkainasettelut ovat hyvinkin voimakkaita. Tiedotusvälineissä elävät merkitysrakenteet poikkeavat lautailijalähtöisestä näkökulmasta siinä, että ne jäsenyivät yleensä niin sanotun vallitsevan yhteiskuntajärjestyksen puitteissa, lautailumaailman ulkopuolella. Yhteistä tiedotusvälineiden ja laskijoiden edustamissa näkemyksissä on se, että ne ovat molemmat omalla tavallaan läsnä lumilautailukulttuurin merkitysrakenteissa.

Artikkeliaineiston valossa näyttää siltä, että lumilautailun julkisuuskuva hallitsee kaksi keskenään vastakkaista diskurssia. Lökäpöksy-metфора tarttuu pukeutumisen tyylillisiin erityispiirteisiin ja tiivistää lajin ”hiphop-nuorten eksoottiseksi puuhasteluksi”. Laskeminen on huimapäistä extremeä, joka asettaa kyseenalaiseksi kaikki tavanomaista ja normaalia rajoittavat reunaehdot. Lautailijat ovat kuolemanvaaraa, fyysisen lakeja ja yhteiskuntajärjestyksestä uhmaavia jännityshakuisia kapinallisia. Lökäpöksy-metפורan rinnalla elää myös lautailun urheilullisia piirteitä korostava diskurssi. Urheilu-metפורä käsittelee lautailumaailman tapah- tumia ”neutraalisti” eli se ei liitä lautailuun lökäpöksy-metפורan sisältä-

mää marginaalista latausta. Toinen lökäpöksy- ja urheilu-metafora erotava piirre liittyy siihen miten keskeistä roolia laskemisen ajatellaan arkipäiväisissä käytänteissä näyttelevän. Lökäpöksylautailijat ovat kokonaisvaltaisesti lautailumaailman piirissä toimivia elämäntapalaskijoita: työ, vapaa-aika ja sosiaalinen elämä järjestetään lautailun ehdoilla. Urheilu-metaforan puitteissa ei puhuta kokonaisvaltaisuudesta, vaan talvisesta vapaa-ajanharastuksesta ja kilpailutoimintaa harjoittavista ammattilaskijoista. Uutisointi keskittyy raportoimaan laskijoiden urheilusuurituksia ja yleistä kilpailumenestystä. Lumilautailu on tämän diskurssin puitteissa urheilua muiden urheilulajien joukossa.

Urheilun käsitteellä on lumilautailukulttuurissa tärkeä analyttinen tehtävä. Lautailijat määrittelevät sen kautta urheilemisen yleisiä, yleensä yhteiskunnallisesti ja institutionaalisesti jäsenyviä tehtäviä. Määritelmien sisältämät representaatiot kertovat yhtäältä perinteistä urheilua luonnehtivista asenteista ja arvoista, mutta niissä on havaittavissa myös lumilautailukulttuuriin ja erityisesti autenttisuuteen viittaavia merkitysrakenteita. Sama koskee myös elämäntapalautailua ja siihen läheisesti liittyvää lökäpöksy-metaforaa, joka on elämäntapalautailun merkitysrakentei-

siin kiinnittyvä julkinen stereotyyppi. Lautailijat suhtautuvat elämäntapamääritelmään yleensä myönteisesti. Henkilökohtaiset kokemukset sopivat hyvin yhteen kokonaisvaltaisuutta korostavan määritelmän kanssa. Poikkeuksiakin tosin on. Negatiivisissa kannanotoissa elämäntapa kuvataan kuluneeksi "sloganiksi", joka eksotisoi lajin liittämällä sen julkisuuskuvaan tarpeettomaksi koettua mystiikkaa ja extremeä.

Lökäpöksy-metaforan ja elämäntapamääritelmän pääkohdat ovat sisällöllisesti samansuuntaisia. Avainkohtana toimii tässä julkisuuskuvaan näkökulma: jokin yksittäinen, esimerkiksi pukeutumistyyliin liittyvä piirre tuodaan esille niin, että se muuttuu laajempaa yleisöä kiinnostavaksi eksoottiseksi kuriositeetiksi. Ilmiö on joko – tai, urheilua tai lökäpöksyille tyypillinen elämäntapa. Kategoriat ovat vastakkaisia, mutta kaupallisuuden teema antaa niille yhteisen, molempia ääripäitä määrittävän nimittäjän. Keskeistä tässä asetelmassa vaikuttaa olevan se, että lumilautailun julkisuuskuva hallitsevat kategoriat eivät suoraan kuvaa lautailijan kokemusta tai lumilautailukulttuuria, vaan paremminkin, lumilautailun ja sen ulkopuoliseksi jäävän todellisuuden välistä eroa.

”Myytävänä: lumilautailija”

Lumilautailukulttuurin ideologiset juuret ovat 1960- ja 1970-lukujen yhteisöllisyyttä ja luovuutta korostaneessa *The new leisure movement* -suuntauksessa: länsimaista yhteiskuntaa vastaan esitetystä kritiikistä haettiin uudenlaisia vaihtoehtoja oman aikansa vallitsevia urheilukäsityksiä edustaneille liikuntamuodoille. Rationalismin (suoritus-hakuisuus) ja byrokratisoitumisen (organisatoriset hierarkiat) tilalle haluttiin vapaamuotoisempaa ja yksilöllisempää toimintaa. Hot dog -hiihdon, kansantanssiharrastuksen ja itämaisestä filosofiaa ammentavien liikuntamuotojen rinnalle nousi joukko surffauksen kaltaisia riskialttiita extreme-lajeja. Tyypillistä näille uusille urheilumuodoille oli toiminnan vapaamuotoisuus: järjestäytyminen oli sanan institutionaalisessa merkityksessä vähäistä ja organisoivana yksikkönä saattoi toimia esimerkiksi jokin ala- tai vastakulttuuri. (Donnelly 1988, 74.)

Kriittistä näkökulmaa edustavat lumilautailijat pitävät urheilun kaupallistumista varoittavana esimerkkinä siitä, miten jokainen laji joutuu ennen pitkää taipumaan taloudellisten rationaliteettien edessä. Autenttisuuden vaatimus nostaa esille ajatuksen omaehtoisesta eli vapaasta lumilautailukulttuuris-

ta, jossa kaikilla olisi oikeus omaan henkilökohtaiseen kokemukseensa. Tilanne on ongelmallinen: temput ja suorituspaikat ovat vuosi vuodelta suurempia ja vaativampia, koska sponsorit, kuvaajat ja toimittajat haluavat lajiin lisää "katu-uskottavaa vaaraa" ja yleisöön menevää näyttävyyttä.

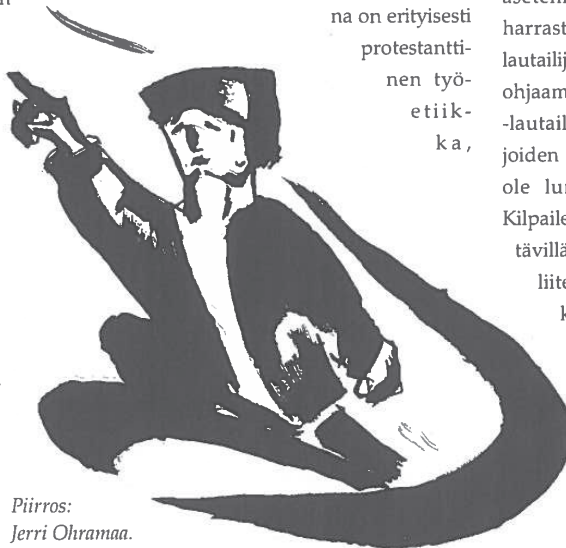
Katu-uskottavuus onkin muuttunut lautailijoiden tyylilliseen ilmaisuun ankkuroituneeksi keulakuvaksi. Lähemmässä tarkastelussa vaikutelma osoittautuu tosin pinta-puoliseksi, sillä epäautenttisilta representaatioilta puuttuu paikallinen, lautailijoiden henkilökohtaiseen kokemukseen ankkuroitava merkityssisältö. Vapaus ja omaehtoisuus muodostavat lumilautailukulttuurin ideologisen perustan, mutta niihin liitetyt merkitysrakenteet vaihtelevat historiallisen kontekstin perusteella:

Entiset hienot lumilautailijat elivät lumilautailulle, nykyiset ilman minkäänlaisia asenteita saati arvoja olevat kusipäät elävät lumilautailulla. Siitä on tullut heidän työnsä. Itse rahan saamisesta intohimostaan ei ole mitään pahaa, mutta lumilautailusta on tullut useimmille olympiakisoissakin käyville lumilautailijoille työ, on perustettu

järjestöjä, hierojan ammatteja, voitelijoita ... Innolla odotan milloin työvoimatoimistossa ilmoitetaan: vapaana lumilautailijan paikka. (L2:23, M)

The new leisure movement -suuntauksessa lähdettiin siitä, että organisoituneelle urheilulle oli löydettävä epävirallisempia ja vähemmän kilpailullisia vaihtoehtoja. Nykypäivänä kritiikin kohteena on erityisesti

protestanttinen työetiikka,

Piirros:
Jerrri Ohramaa.

joka määrittelee lumilautailun funktionalistisesti työelämää palvelevaksi vapaa-ajanharrastukseksi. Omaehtoisuus tarkoittaa tässä yhteydessä työn ja vapaa-ajan kentän ylittävää kokonaisvaltaisuutta, jossa työllä on, sikäli kuin se ei liity lautailumaailmaa palveleviin ammatteihin, välineellinen roo-

li. Lumilautaileminen on arkipäiväistä kokemusta jäsentävä keskipiste, joka määrittää myös työhön liitetyjä merkityksiä. Konkreettinen ongelma lajin "myyminen" on erityisesti työkeeseen laskeville ammattilaisille, jotka lautailivat kirjaimellisesti kahden maailman välillä. Sama autenttisuutta koskeva asetelma toistuu myös vapaa-ajan harrastuksena laskevien sunnuntailautailijoiden ja kaupallisen maailman ohjaama rinteisiin tulleiden *wanna be*-lautailijoiden kohdalla. Harrastelijoiden ja "trendipellejen" arvot eivät ole lumilautailukulttuurin arvoja. Kilpailamisen kaksijakoisuus on nähtävillä muun muassa olympialaisiin liitetyissä mielikuvissa. Kriittiset kannanotot rakentavat kuvaa perinteistä urheilua ja edelleen vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä uusintavasta instituutiosta, joka muuttaa lautailun omaehtoisesta tekemisestä voitelijoiden, hierojien ja ammattilaskijoiden harjoittamaksi professioksi.

Kent Pearsonin (1979,170) mukaan omaehtoisuuden korostaminen on tyyppillistä erityisesti sellaiselle urheilulle, joka ammentaa motivaationsa leikinkaltaisesta tarkoituksettomuudesta. Lumilautailukulttuurissa kaupallisuutta vastustetaan sellaisenaan lumilautailun nykypäivään kuuluva-

na elementtinä, mutta myös välillisesti kilpailemisen ja urheilun kautta. Analyttisesti kaupallisuudella voidaan nähdä kaksi diskursiivisesti yhteen kietoutunutta funktiota. Kaupallistuminen on kritiikin kohde, jota arvostellaan suoraan autenttisuutta vääristävänä elementtinä. Samanaikaisesti se kuitenkin toimii myös kilpailemista ja sitä kautta perinteistä urheilua kritisoivien kannanottojen perusteluna. Kaupallistuminen tuottaa kokemuksellisesti epäautenttisia merkityksiä, jotka uhkaavat lautailukulttuurin omaehtoisuutta. Sama koskee myös kaupallistuneeksi määriteltyä kilpailemista sekä toisaalta urheilua, jonka taloudelliset päämäärät jäsentyvät yhtäältä urheilun ja toisaalta urheilua nykypäivänä määrittävän kaupallisuuden näkökulmasta. Perinteisen urheilun käsite asettuu lumilautailukulttuurissa rakenteellisesti merkitsevään risteyskohtaan, jossa kilpaileminen, kaupallisuus ja tiedotusvälineiden stereotyyppiset representaatiot yhdistyvät laajemmaksi kielteisiä tunteita herättäväksi kokonaisuudeksi.

John Hargreavesin mukaan urheilun kaupallistumisessa on huomioitava erityisesti se millainen asema kaupallista toimintaa edustavalla pääomalla on lajin autonomiaan ja omaehtoisuuteen verrattuna. Kaupallistuminen on tyyppillistä erityisesti siellä, missä

tarkastellaan esimerkiksi laukkakilpailuihin tai nyrkkeilyyn rinnastettavaa instituutio- ja organisaatioperustaista kilpaurheilua. Epäsuorana Hargreaves pitää välinetuotannon ja muun palvelutarjonnan puitteissa elävää kaupallisuutta sekä toisaalta lajin ideologiaan ja julkisuuskuvaan kiinnittyvää liiketoimintaa, jossa keskeisen sijan saavat juuri urheilulajin eksoottiseen maineeseen tai ”katu-uskottavuuteen” kiinnitetyt arvostukset. Usein sponsorit ja mainostajat tavoittelevatkin, eivät yksinomaan taloudellista hyötyä, vaan myös tietynlaista esimerkiksi lumilautailijoiden edustamaa imagoa. Julkisissa representaatioissa esiintyvän elämäntavan ”lisäarvoa” on vaikea mitata rahassa. (1986, 114–115.)

Epäsuoran kaupallisuuden käsite valaisee monia urheilu-käsitteeseen liittyviä ristiriitaisuuksia. Yhtäältä voidaan ajatella niin, että se, mitä lumilautailukulttuurissa vastustetaan kaupallisuutena, on tyyppillisesti institutionalisoituneeseen urheiluun liittyvää taloudellista hyödyntavoittelua, joka on vallannut urheilulajin merkitysjärjestelmän itselleen ja hallitsee siten sen kaikkia yleisiä arvorakenteita. Urheilulajilta puuttuu kilpailemisen ja kaupallisen toiminnan ylittävä omaehtoisuus, jolloin siitä tulee itsensä ulkopuolisia päämääriä toteuttava väline. Sen sijaan epäsuoran kaupallisuuden käsite

korostaa taloudellisen toiminnan vastavuoroisuutta. Lumilautailukulttuuria käytetään mainonnan ja kaupallisen toiminnan välineenä, koska se ”myy”, mutta samanaikaisesti taloudellinen koneisto palvelee lajin kehittymistä ja tarjoaa lumilautailijoille uudenlaisia mahdollisuuksia lajin omaehtoiseen harrastamiseen.

Nojatuolinostalgia erotautautumisen välineenä

Ensimmäisiä teollisesti tuotettuja lumilautoja ei ollut tarkoitettu laskettelurinteisiin, vaan takamaastoissa ja vuorilla pölyyväälle puuterilumelle. Puuteri on koskematonta ja koostumukseltaan miellyttävää ”kertakäyttötavaraa”, josta pääsee nauttimaan Suomen olosuhteissa vain harvoin. Haaveiden, unelmien ja parhaimmillaan myös omakohtaisten muistojen kautta puuteri palauttaa mieleen lumipyryjä, aurinkoiset kevähänget ja rikkomattoman vapauden kokemuksen. Samalla se kiinnittää lautailijan osaksi lumilautailukulttuurin omaehtoisuuteen perustuvaan historiaa. Puuteri muistuttaa haaveilijoita myös siitä, että laskettelukeskusten hissilinjat ja huolletut rinteet eivät ole aina olleet lautailijoiden ulottuvilla. Autenttisuuteen tässä menneisyydestä ammentavassa vapauden metaforassa on se, mikä on alkuperäistä eli se mikä

on ollut aina niin kuin se on tänäkin päivänä (vrt. Knuutila 1994). Lautailija tavoittaa autenttisen kokemuksen osoittamalla lajiin vilpittöntyä kiinnostusta: laskeminen on ja sen pitääkin olla itse oma tarkoituksensa. Omaehtoisuuden näkökulmasta tarkasteltuna puuteri merkitsee henkilökohtaisen tien löytämistä merkittyjen rinteiden ulkopuolella ja omassa kokemuksessa.

Nostalgia kuvaa lumilautailukulttuurin menneisyyden vapauden sävyttämiksi ”kultaisiksi vuosiksi”, jolloin taloudelliset seikat eivät määränneet lumilautailijoiden henkilökohtaista kokemusta. Ajallinen perspektiivi toistaa menneen ja nykyisen välistä ristiriitaa: ensimmäiset lumilautailijat laskivat lautailamisen vuoksi, mutta nykypäivänä harrastajia on niin paljon, että joukkoon mahtuu myös epäaitoja laskijoita. Näkyvimmit ”leikinrikkojat” löytyvät tässä asetelmassa ammattilautailijoista, jotka kilpailevat tai kuvaavat lautailuleffoja yksinomaan rahasta. Aidolle lumilautailijalle työ on aina toisella sijalla. Se on väline, jonka kautta laskija voi tavoitella oikeasti tärkeiksi kokemiaan päämääriä. Vastakkainasettelu korostaa työn ja vapaa-ajan välistä jännitettä, mutta siihen liittyy myös lumilautailun kaupallistumista sivuavia merkitysrakenteita. Laskeminen ei ole joko–tai työtä tai huvia, vaan sekä–että, itsessään tärkeä intohimo, jonka avul-

la voi, jos niin haluaa, hankkia myös toimeentulonsa. Aitouden ydin ei siis ole riippuvainen siitä saavuttaako ammattilaskija tai -kuvaaja lumilautailun avulla taloudellista hyötyä, vaan siitä millaisten arvojen varassa laskijan motivaatio lepää. Autenttisen lumilautailijan hahmo lautailee työn, vapaa-ajan ja kaupallisen maailman välimaastossa.

1980-luvulla lautamerkit olivat vielä pääsääntöisesti laskijoiden omistuksessa (Egan 2002 [online]). Winterstick, Sims, Avalanche, Gnu ja Burton eroavat nykypäivän suurista yrityksistä siinä, että lautoja valmistettiin ennen muuta lautailijoilta lautailijoille. Kannattavuus ei ollut ainoa toimintaa ohjaava päämäärä. Merkkitietoisuus on ollut alusta asti tärkeä osa lautailun tyyllilistä ilmaisua, ja vaikka *do-it-yourself*-ideologia onkin tänä päivänä lähinnä nostalginen, kotikutoista luovuutta syyleilevä muisto, ei omaehtoisuudesta ole vielä luovuttu. Kuluttaminen merkitsee välttämättömiä varustehankintoja, mutta myös ideologista kannanottoa autenttisuuden puolesta:

... ehkä Burton on ollut sen takia uskottava, että se on Burton ja Sims että se on periaatteessa luonut lumilautailun. Ja se tietysti vähän huvittaa, että Rossignol, Salomon K2, Head, kaikki ne on isoja suksimerkkejä, niin ne on alkanut tehdä myös lumilautoja, mutta siihen se vaan menee. Kapitalismin huippu on se, että yks firma omistaa, vaan

yks firma maailmassa tekee lautoja ... ei sille voi mitään ... lumilautailupuolella on kumminkin harrastajia semmonen suurin osa, ehkä kaupasta ostajista ainakin niinku, mitä noitten Rossignolin tyyppien kanssa oon puhunu, on silti niitä sunnuntailaskijoita ja niille on ihan sama, kunhan se vaan on hyvä ja kohtuuhintainen tuote. (T32, M78)

”Alkuperäisten” merkkien rinnalle on noussut viime vuosina suksimerkkejä ja muita puhtaasti kaupallisia yrityksiä, joihin haastatteleman lumilautailijat suhtautuivat yleensä kriittisesti. Yksittäinen lautamerkki voi saavuttaa lautailijoiden hyväksynnän vain sillä edellytyksellä, että valmistaja vakuuttaa lautailijat tarkoituseriänsä vilpittömyydestä. ”Hommassa täytyy olla henkeä”, muuten se ei tunnu oikealta (T4, M78). Vilpittömyys kuvaa autenttisen toiminnan motivaatiota, mutta vasta alkuperäisyyden teema antaa sille ajallisen perspektiivin. Alkuperäisyyden myytti ylläpitää varhaisimpiin lautamerkkeihin liittyvää ajatusta niiden autenttisuudesta. Tuotteen pitkä historia luo sen ympärille nostalgisen ilmapiirin, joka liittyy autenttisuuden ja tuotemerkin toisiinsa. Se romantisoi lumilautailukulttuurin menneisyyden ja antaa nostalgian varassa elävälle merkille etulyöntiaseman muihin valmistajiin verrattuna. (Barthes 1994; Ruohonen 1994, 33–34.) Laskuvarusteiden ympärillä pyörivä ”merkkipeli” koskee erityisesti niitä laskijoita, jotka pitävät

autenttisuutta lautailukokemuksensa kannalta tärkeänä elementtinä. Sunnuntailaskijoille ja muille harrastajille lautailuvälineet ovat tämän tulkinnan puitteissa ensisijaisesti laskuvälineitä.

The new leisure movement -suuntauksessa kiteytyneen omaehtoisuuden ideologia juontaa juurensa 1960-luvulle, mutta artikkelissa esiintyvät lumilautailijat kuvaavat kokemuksiaan nykyhetken näkökulmasta. Ajatus herättää kysymyksen siitä miten esimerkiksi 1970-luvulla syntynyt ja parhaimmillaankin vasta 1980-luvun puolivälissä lautailuharrastuksensa aloittanut suomalaislaskija voi nostalgisoida 1960- ja 1970-lukujen tapahtumilla, etenkin kun otetaan huomioon, että lajia harrastettiin aluksi vain Yhdysvalloissa (vrt. Christensen 2001). Sama asetelma toistuu myös kaupallisuutta ja jopa globalisoitumista sivuavissa tulkintakonteksteissa. Kaupallisen kautta voidaan kysyä miten paikallisesti ja yksilön näkökulmasta henkilökohtaisesti koettu suhteutuu taloudellisia päämääriä palvelemaan merkitysjärjestelmään. Globalisoituminen on kiinnittänyt lumilautailukulttuurin maailmanlaajuiseen suosioon: vastakkainasettelu keskittyy amerikkalaisperäisen merkitysjärjestelmän ja sen paikallisten tulkintojen välisiin suhteisiin. Historiallisen näkökulman suhde edellisiin on kokoava: se antaa lumilautailu-

kulttuurissa tapahtuneille muutoksille ajallisen ulottuvuuden, jonka varassa nostalginen asennekin lepää.

Simon Frithin kuvaaman leavisilaisen aitouden käsitteen mukaan kaupallisesti tuotetusta kulttuurista puuttuu olemuksellisesti jotain sellaista, joka tekee ilmiöstä autenttisen. (1988, 46–47.) Näkemys korostaa kaupallisten nuorisokulttuureiden keinotekoisuutta ja ”juurettomuutta”. Ilmiö voi olla joko kaupallisesti tuotettua tai vaihtoehtoisesti – se voi kaupallistua eli muuttua kaupalliseksi. Paul Willisille (1978) nuorisokulttuureiden popularisoituminen merkitsee arkipäiväistä tapahtumaa, jossa merkityksiä luodaan ja tulkitaan yhtäaikaaisesti sekä kaupallisen maailman että nuorisokulttuurin puitteissa. Lautailijoiden kokemukset syntyvät vastaavankaltaisessa dialogissa. Kaupallistumisen konteksti korostaa lumilautailukulttuurin ja vallitsevan yhteiskuntajärjestyksen keskinäistä eroa tässä ja nyt, mutta historiallisissa vertailuasetelmissä autenttisuus rakentuu lautailukulttuurin epäkaupallisen menneisyyden kautta. Autenttinen voidaan tulkita leavisilaisittain historiallisesti alkuperäisen viittauskohteen omaavaksi ilmiöksi. Määritelmällisesti tämä näyttää viittaavan siihen, että kokemuksellisesti aito nostalgia edellyttää ainakin pääsääntöisesti, omakohtaisia, tiettyyn tapahtumaan liittyviä muistoja.

Mennyt aika ja sen edustama ideologia tulevat todeksi arkipäiväisten käytänteiden muovaamina toisintoina.

Arjun Appadurain (1996) nojatuolinostalgian käsite korostaa historiallisen alkuperän tavoittamattomuutta. Nojatuolinostalgian kaupalliset muodot viettelevät meidät kaipaamaan asioita, joihin meillä ei ole henkilökohtaista suhdetta, ja joita emme ole siis myöskään voineet menettää (Koivunen 2000, 328). Toisaalta voidaan ajatella myös niin, että jokainen muisto, oli se sitten henkilökohtaisesti koettua tai ei, sisältää aina myös nykyhetkeä heijastavia elementtejä. Lumilautailukulttuurissa autenttinen on omaehtoisesti koettua, tosin ei välttämättä suoraan, sillä myös toisen käden tulkinnat voivat muuttua henkilökohtaisiksi. Autenttisuus määrittyy ensisijaisesti lautailukokemuksen vilpittömyyden ja omaehtoisuuden perusteella. Historiallisesti ”alkuperäiset” viittauskohteet konstituivat lautailukokemusta lähinnä välillisesti maailmanlaajuisesti jaetun merkitysjärjestelmän kautta. Henkilökohtaisiksi merkitysrakenteet muuttuvat paikallisissa tulkinnoissa, jotka ylittävät merkitysjärjestelmän globaaleja rakenteita ja ajallisuutta seuraavan tulkinnallisen etäisyyden. Anu Koivusen (2000, 345) mukaan nostalgia on esimerkki kulttuurisesti rakentuneesta emootiosta, joka yhdistää inhimillisen

kokemuksen eletyn diskursiivisiin konstruktioihin. Tunneperäinen ja subjektiivisiin kokemuksiin liittyvä nostalgia on voimakas ideologisen toiminnan väline, joka uusintaa nykypäivän lumilautailukulttuuria selittämällä ja suojaamalla sen merkitysrakenteita. Myönteiset vertailukohtat haetaan muista lautailulajeista, kuten surffauksesta ja rullalautailusta. Vaikutteita otetaan myös lumilautailun menneisyydestä, muista nuorisokulttuurisista suuntauksista ja populaarikulttuurin maailmasta.

Lautaileminen on kilpailemisen, kaupallisuuden ja institutionaalisesti järjestäytyneen urheilun omaehtoisuuteen perustuva vaihtoehto, jonka autenttisuutta nostalgia uusintaa tarjoamalla henkilökohtaisille kokemuksille sisäkkulttuurisesti legitimoidun tulkintakontekstin. Käytännössä urheilua ja kaupallisuutta käsittelevät kannanotot ovat kuitenkin huomattavan ristiriitaisia ja ne levittäytyvät myös perusteensa osalta laajalle alueelle. Lisäksi on huomattava, että autenttisuuden tuottamia kulttuurisia käytänteitä voi olla vaikea erottaa itse käsitteestä. Nostalgia on mennyttä ihannoivaa kaipausta, mutta myös ideologisen toiminnan ja erottautumisen väline (Wolf-Knuts 1995, 192). Lautailukulttuurin kontekstissa se tuottaa kaipaukseen perustuvia metaforia, joiden

viittauskohteet herättävät myönteisiä tunteita. Perinteinen urheilu ja puuterilumi ovat molemmat nostalgisen asenteen synnyttämiä konstruktioita ja osa lumilautailukulttuurin vapautta konstituovaa merkitysjärjestelmää. Vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä edustaviin metaforiin nostalgia liittyy pääsääntöisesti kielteisiä merkityksiä.

Lautailukulttuurin historiankaipuu ei pyri menetetyin rekonstruktioon, vaan rakentaa imaginaarista tulkintakontekstia, jossa menneisyys ja nyky-päivä kohtaavat tässä ja nyt (Hutcheon 1998 [online]). Aika kulta muistot, mutta ei tosin suoraan sellaisinaan, vaan fragmentaarina ja uudelleen järjesteltyinä. Nostalgian rekonstruoiva autenttinen ei ole sidoksissa historialliseen kontekstiinsa samalla tavalla kuin käsitteen alkuperäisyyttä korostavat muodot. Asetelman toiminnallisuus perustuu puuterilumen kaltaisiin metaforiin, joiden puitteissa yksittäinen piirre siirtyy yhdestä merkitysjärjestelmästä toiseen ja sitä kautta uuteen tulkintakontekstiin. Työn kritiikki puolustaa lautailamisen kokonaisvaltaisuutta ja paikallisten tulkintojen sisäkkulttuurista erityisasemaa. Kaupallisuutta ja kaupallistumista vastustetaan autenttisuuden perusteella, mutta tässäkin perusasetelma säilyy samana: hyvän tai aidon lumilautailijan kokemus ei ole välttämättä

sidoksissa alkuperäiseen sellaisenaan kuin se historiallisesti ymmärretään. Myös historiallinen palaa aina viime kädessä nykyhetken eli siihen, mikä on henkilökohtaista ja omaa.

Viitteet

1. Informanttien sukupuoli (M/N) ja syntymävuosi (esim. 84) on merkitty vastaajan ilmoittamalla tarkkuudella aineistolajikoodin (T, L1-2) perään. Artikkeliaineisto koostuu suomalaisten tiedotusvälineiden vuosien 1984-2004 välisenä aikana julkaisemista lehti- ja www-artikkeleista.
2. Representaation ja diskurssiin rinnastettavissa oleva kulttuurinen merkitysrakenne on inhimillisen kokemuksen kollektiivisesti jäsentyvä perusyksikkö. Se on usein yhteisöllisestikin jaettu tietoa siitä, millaisesta maailmasta ympäröivässä todellisuudessa on kysymys. Kulttuurinen merkitysrakenne ei ole kognitiivisesti ihmisen päähän sisällä tapahtuva asia. Tietoteoreettisesti käsite lähtee merkitysrakenteista koostuvien merkitysjärjestelmien ylikäsitteellisydestä: yksittäinen toimija voi vaikuttaa merkitysjärjestelmän rakenteisiin, mutta kokonaisuutena kulttuuriset merkitykset ovat yksilöstä riippumattomia entiteettejä.

Lumilautailua käsittelevä kirjallisuus

Areng, Saga & Willners, Martin (1996) *Lumilautailu*. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Egan, Kari (2002) "History of snowboarding". *The olympics from about*. [online] Päivitetty s. a. [Haettu 6.2.2002] Saatavana www.muodossa.com/library/weekly/aa041901a.html. Aineisto kirjoittajan hallussa.

Howe, Susan (1998) *Sick. The cultural history of snowboarding*. New York: St. Martin's Griffin.

Tieteelliset lähteet

- Appadurai, Arjun (1996) *Modernity at large: cultural dimensions of globalization*. Minneapolis: Minnesota University Press.
- Barthes, Roland (1994) *Mytologioita*. Tampere: Gaudeamus.
- Christensen, Olav (2001) *Absolutt snowboard. Studier i sidelengs ungdomskulturer*. Oslo: Universitetet i Oslo.
- Donnelly, Peter (1988) "Sport as a site of 'popular resistance'". Teoksessa Richard Gruneau (toim.) *Popular cultures and political practices*. s. 69–82. Toronto: Garamond Press.
- Elias, Norbert (1986) "Introduction". Teoksessa Norbert Elias & Eric Dunning (toim.), *Quest for excitement. Sport and leisure in the civilizing process*, s. 19–62. Oxford: Basil Blackwell.
- Frith, Simon (1988) *Rockin potku*. Jyväskylä: Gummerus.
- Geertz, Clifford (1973) *The interpretation of cultures. Selected essays*. New York: Basic Books.
- Hargreaves, John (1986) *Sport, power and culture. A social and historical analysis on of popular sports in Britain*. Cambridge: Polity Press.
- Heino, Rebecca (2000) "New sports. What is so punk about snowboarding?" *Journal of sport & social issues* 23: 2, 176–191.
- Huizinga, Johan (1947) *Leikkivä ihminen (homo ludens) Yritys kulttuurin leikkiaineksen määrittelymiseen*. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Humphreys, Duncan (1997) "'Shreadheads go mainstream?' Snowboarding and alternative youth". *International review for the sociology of sport* 32: 2, 149–160.
- Hutcheon, Linda (1998) "Irony, nostalgia and the postmodern". *UTEL University of Toronto English Library* [online] Päivitetty s. a. [Haettu 14.1.2004] Saatavana [www.muodossa: <URL: http://www.library.utoronto.ca/utel/criticism/hutchinp.html>](http://www.library.utoronto.ca/utel/criticism/hutchinp.html). Aineisto kirjoittajan hallussa.
- Knuutila, Seppo (1994) *Tyhmän kansan teoria*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Koivunen, Anu (2000) "Takaisin kotiin? Nostalgiaselityksen lumo ja ongelmallisuus". Teoksessa Susanna Paasonen & Mari Pajala (toim.) *Populaarin lumo – mediat ja arki*. Turku: Turun yliopisto.
- Pearson, Kent (1979) *Surfing subcultures of Australia and New Zealand*. St. Lucia: University of Queensland Press.
- Ruohonen, Sinikka (1994) "Farkkujen myyttiset merkitykset". *Nuorisotutkimus* 12: 3, 32–40.
- Silvennoinen, Kari (1994) "Amerikkalaisperäinen nuorisokulttuuri Suomessa 1950-luvun alussa." *Nuorisotutkimus* 12: 3, 15–22.
- Stamm, Hanspeter & Lamprecht, Markus (1997) *From exclusive life-style to mass leisure: an analysis of the development patterns of new sports*. [online] Conference paper "les politiques sportives a l'epreuve des nouveaux sports de rue". Päivitetty s. a. [Haettu 20.9.2002] Saatavana www.muodossa: <URL: http://www.access.ch/lssfb/trendengl.html>. Julkaistu painettuna teoksessa *Glisser dans la ville*. Christophe Jaccoud & Yves Pedrazzini (toim.) Neuchatel: Editions CIES. Aineisto kirjoittajan hallussa.
- Söderholm, Stig (1997) "Kartan piste vai moderni uusheimo? Teoksessa Anna Maria Viljanen & Minna Lahti (toim.) *Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätutkinnasta*. s. 107–115. Helsinki: Suomen Antropologinen seura.
- Vaske, Jerry & Carothers, Pam & Donnelly, Maureen & Baird, Biff (2000) "Recreation conflict among skiers and snowboarders". *Leisure Sciences* 22, 297–313.
- Willis, Paul (1978) *Profane culture*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Wolff-Knuts, Ulrika (1995) "Drömmen om den gamla goda tiden. Om nostalgi i veckotidningar". Teoksessa Torunn Selberg (toim.) *Nostalgi og sensasjoner. Folkloristisk perspektiv på mediekulturen*. NIF Publications No. 29. Åbo: Nordic Institute of Folklore.

FL Riitta Hänninen toimii assistenttina Jyväskylän yliopiston Historian ja etnologian laitoksessa ja valmisteleekin kulttuuriantropologian tutkimuskenttään kuuluvaa väitöskirjatutkimusta lumilautailukulttuurin tyyllisestä ilmaisusta.

V

VAPAUDEN MERKITYS LUMILAUTAILUKULTTUURISSA

by

Riitta Hänninen, 2007

Elore 14: 2, 1-19.

Reproduced with kind permission by Elore.

VAPAUDEN MERKITYS LUMILAUTAILUKULTTUURISSA

Riitta Hänninen

Lumilautailijoiden arkea ja arvoja tutkivana kulttuuriantropologina olen usein pysähtynyt miettimään, miksi nuoret ovat kiinnostuneita lumilautailusta. Kysymys on noussut esille erityisesti silloin, kun lumilautailijat puhuvat lumilautailukulttuuriin sisältyvästä vapaudesta ja sen tavoittelusta. Oman tutkimusaineistoni puitteissa *vapaus* toimiikin tulkinnallisena avainkäsitteenä, joka kokoaa yhteen ja antaa merkityksen useimmille lumilautailussa tärkeinä pidetyille arvoille.

Vapauden analyysissa keskityn tarkastelemaan sitä, millaisia asioita lumilautailijat tyypillisesti arvostavat valitsemassaan lajissa ja minkä he itse kokevat lumilautailussa tärkeäksi. Hedelmällisiksi ovat osoittautuneet myös sellaiset keskustelut, joissa tutkimukseeni osallistuneet laskijat kertovat lumilautailukulttuurissa ajankohtaisiksi kokemistaan ongelmista ja epäkohdista. Vapauden tavoittelu, oman toiminnan autenttisuutta käsittelevä pohdinta ja sitä edelleen käsitteellisellä tasolla jäsentävä ulkoisen tarkoituksettomuuden ideaali ovat lumilautailukulttuurin ideologioita perusaineiksia. Tarkastelenkin tässä artikkelissa sitä, mitä lumilautailijat oikeastaan tarkoittavat puhuessaan vapaudesta.

Lumilautailun tekevät kiinnostavaksi sellaiset kulttuuriset käytänteet, joiden puitteissa laskijat erottautuvat tietyistä kielteisiksi kokemistaan instituutioista. Lumilautailun vaihtoehtoisuus avautuu lajia harrastavien ihmisten arkipäivässä erilaisten vapautta sivuavien tulkintojen, kuten kaupallisuuden, kulutuksen ja kilpaurheilun kautta. Näiden tulkintojen myönteisiksi vastinpareiksi nousevat esimerkiksi tyyli, tekemisen omaehtoisuus ja yksittäisen laskijan individualistisia pyrkimyksiä tukeva yhteisöllisyyden kaipuu. Kaupallistuminen – ja joissain tapauksissa myös kilpaileminen – määrittellään lumilautailukulttuurissa kielteisiksi ilmiöiksi yleensä sen vuoksi, että niiden katsotaan vääristävän lumilautailuun alkuperäisesti kuuluvaa vapautta, jolloin laskija muuttuu aktiivisesta toimijasta markkinavoimien hallitsemaksi kuluttajaksi (Hänninen 2005, 39). Kaupallisuuden vastustaminen edustaa tässä lumilautailun autenttisuutta puolustavaa diskurssia, joka esittää laskijan henkilökohtaiset kokemukset muodin ja kaupallistuneen massan vastakohtana.

Nuorisokulttuureiden tutkimuksessa *tyyli* määrittellään usein erottautumista palvelevaksi symboliseksi ilmaisuksi, joka antaa yhteisöllisyydelle visuaalisen tai muuten

esimerkiksi musiikissa tai tilallisten kategorioiden välityksellä näkyvän muodon (ks. esim. Heiskanen & Mitchell 1985; Gelder & Thornton 1997). Lumilautailukulttuurissa vapauden tavoittelu voidaan aineistoni mukaan ymmärtää esimerkiksi tyylin kautta ilmaisunsa saavaksi asenteeksi. Lumilautailijoiden puheessa tyyli ja vapaus esiintyvät usein rinnakkaisina teemoina. Yksilöllisyyden ilmaisuna tyyli tarjoaa laskijalle kokemuksen vapaudesta esimerkiksi pukeutumiseen tai henkilökohtaiseen laskemisen tapaan viittaavana käsitteenä. Muodollisena ilmaisulajina tyyllillä on kuitenkin aina myös tietty ideologinen, ja siten myös vapautta suoraan sivua sisältönsä, joka liittyy siihen millaisista asioista sen välityksellä halutaan puhua. Hieman yksinkertaistetusti voidaan siis todeta, että vapauden ideaali on yksi niistä tärkeistä arvoista, joita tyyllillisen ilmaisun, kuten pukeutumisen ja musiikin, merkitystä lumilautailijat haluavat yleisellä tasolla kommunikoida. Käytännössä on kuitenkin niin, että nämä kaksi teemaa – vapaus ja tyyli – ymmärretään lumilautailijoiden keskuudessa toisiaan vastavuoroisesti selittäviksi käsitteiksi.

Itseilmaisun ideologisella eli tietyn kulttuurin arvoja koskevalla tasolla tyyli ja sitä seuraava erottautuminen voivat muuttua yksilöllisistä ilmiöistä lumilautailukulttuuria yhteiskunnallisesti selittäviksi tulkintakonteksteiksi. Yhteisöllisyyden perinteisten muotojen rinnalla elää länsimaisessa, globalisoituvassa maailmassa erilaisia vaihtoehtoisia elämäntapoja ja -tyylejä. Lumilautailukulttuurin tavoitteen ne eivät useinkaan tunnusta esimerkiksi perinteisiä valtio- tai kansallisuusrajoja, vaan ruokkivat paikallisten tulkintojensa välityksellä aikaisempaan verrattuna uusia tapoja jäsentää ympäröivää todellisuutta. (Vrt. Featherstone 1990, 1–3). Lumilautailuminen ei ole sidoksissa laskijan kotimaahan tai kulttuuriin, vaan lumilautailukulttuurin mukana ympäri maailmaa levinneeseen arvojärjestelmään, jossa laskeminen nostetaan sekä kokemuksellisella tasolla että toimintana niin sanottujen perinteisten instituutioiden, kuten työn, perheen ja kodin, rinnalle osaksi lumilautailijoiden jokapäiväistä arkea.

LUMILAUTAILIJAT OMAN KULTTUURINSA TULKKEINA

Vapauden analyysi artikkelissa perustuu suomalaisten lumilautailijoiden parissa vuosien 2002–2003 välisenä aikana keräämäni kenttätutkimukseen. Teemahaastattelujen (n = 35) ja niiden pohjalta laatimieni kahden www-pohjaisen kyselylomakkeen (n = 745) lisäksi olen kerännyt lumilautailukulttuurin julkisuuskuvaa suomalaisen lumilautailukulttuurin alkuajoilta, vuodesta 1989 lähtien nykyhetkeen saakka valaisevaa artikkeliaineistoa, jota sivuan tässä analyysissä tosin vain lyhyesti (1). Artikkeliaineiston perusteella voidaan sanoa, että lumilautailun julkisuuskuvassa on tapahtunut viimeisten parinkymmenen vuoden aikana selkeä muutos. Ilmiö, josta vielä 1960- ja 1970-luvuilla Yhdysvalloissa puhuttiin lasten leikkikaluna, oli muuttunut Suomessakin 1990-luvun alkupuolella, jolloin laji vakiintui maassamme, nuorisokulttuuriseksi marginaali-ilmiöksi. Artikkeliaineiston perusteella ja lajin julkisuuskuvaa vasten näyttää myös siltä, että lumilautailun laajempi suosio ajoittuu Suomessa 1990-luvun loppuun ja 2000-luvun alkuun. (Vrt. Mannermaa 2004.)

Ammattilaisten ja muiden lumilautailukulttuurin hyväksi työskentelevien laskijoiden ohella tutkimuksessani on mukana paljon erilaisia harrastuksenaan lautailevia ihmisiä. Lähestulkoon kaikki teemahaastatteluissa ja kyselylomakkeissa mielipiteensä julkituoneista laskijoista määrittivät itsensä lumilautailijoiksi. Omalta osaltaan tämä johtuu todennäköisesti siitä, että en halunnut kenttätyöni alkuvaiheessa rajoittaa tutkimukseen osallistuvien laskijoiden joukkoa omien ennakkokäsitysteni perusteella vaan pyysin vastauksia kaikilta niiltä ihmisiltä, jotka itse kyseisellä hetkellä kokivat olevansa lumilautailijoita.

Oma huomioni on, että lumilautailukulttuuriin ideologisella tasolla liitetyt merkitykset ovat huomattavan samansuuntaisia riippumatta laskijan iästä, sukupuolesta tai lautailuhistoriasta. Lumilautailijat pitävät tärkeänä esimerkiksi sitä, että lumilautailua harrastetaan lumilautailun itsensä vuoksi eikä esimerkiksi jonkin ulkopuolisen päämäärän, kuten lajin trendikkyuden houkuttelemana. Erityisesti vapauden teema esiintyy aineistossa yleisenä lumilautailemiseen liitetynä arvona, vaikka siihen liitetyt merkitykset vaihtelevatkin lautailijasta toiseen.

Lomakekyselyaineisto (L1 ja L2) pohjautuu teemahaastattelurunkoon, jolla alun perin aloitin tutkimukseni (2). Teemahaastatteluvaiheen alussa, keväällä 2002, kiinnitin haastattelutilanteissa huomiota myös teemahaastattelurungon tarkoituksenmukaisuuteen lumilautailijoiden näkökulmasta; lumilautailijat pääsivät itse vaikuttamaan haastattelurungon rakenteeseen. Lomakkeeseen 1 (L1) valitsin myöhemmin sellaiset kysymykset, jotka ovat mielestäni olennaisia silloin, kun halutaan tietää, miksi lumilautaileminen on lumilautailijoille tärkeää, ja edelleen, millaisin keinoin he haluavat tuoda valintansa esille erilaisten ilmaisulajien, kuten pukeutumisen kautta.

Kyselyni osoittautui *www*-ympäristössä varsin suosituksi sillä seurauksella, että aineisto alkoi pian toistaa itseään. Tämän vuoksi koostin uuden kysymyslistan (L2) teemahaastattelurungon muista osista ja täydensin sitä tutkimusprosessin aikana muodostuneilla uusilla kysymyksillä. Toiseen lomakkeeseen valikoituneet kysymykset täydentävät alkuperäisen teemahaastattelurungon keskeisiä teemoja. Kaikki kolme mainittua aineistoa ovat alkuperäisen kysymyksenasettelunsa vuoksi sisällöllisesti hyvin samansuuntaisia, ja siksi olen käsitellyt niitä myös tämän artikkelin osalta toisiaan tulkinnallisesti täydentävinä kokonaisuuksina.

Aineistoni on laaja, joten olen ryhmitellyt sen temaattisiksi kokonaisuuksiksi. Käytännössä olen ensin lukenut koko aineiston läpi, jäsentänyt sen teemoihin ja muodostanut näin itselleni käyttökelpoisen tutkimusmateriaalin. Artikkelini kannalta keskeisiä aineistosta esille nousevia teemoja ovat juuri vapaus ja tyyli. Kun olen tällä tavalla kartoittanut lumilautailuun liittyviä merkityksiä, olen siirtynyt teemojen analyysiin. Artikkelissani esiintyvät aineistositaatit edustavatkin sellaisia esimerkkejä, jotka kuvaavat mielestäni erityisen valaisevalla tavalla vaikkapa jotakin vapauden kokemuksen kannalta tyypillistä perusteema. (Vrt. Hänninen 2004.)

Lumilautailijoiden joukko on muuttunut lajin popularisoitumisen myötä aikaisempaa heterogeenisemmaksi, ja siksi kulttuurista merkkienlukutaitoa ohjaava sosiaalinen hierarkia vaikuttaa entistä voimakkaammin siihen, *miksi* yksittäinen laskija kokee lumilautailemisen itselleen tärkeäksi. Käsillä olevassa analyysissä tämä ilmiö näyttäytyy lumilautailijoiden omaan toimintaansa liittämien merkitysten moninaisuu-

tena. Muutoksen teeman äärelle olen päätenyt myös omaa tutkijapositioniani käsittelevissä pohdinnoissa. Lumilautaileminen on vanha harrastukseni, vaikka varsinaisista aktiivivuosista laskemisen parissa onkin jo kymmenen vuotta aikaa. Lautailutausta on auttanut minua tutkijana ymmärtämään monia sellaisia asioita, joita en ehkä muuten olisi osannut etsiä tutkimuskentältäni. Liikuntamuotona lumilautailemiseen liittyy esimerkiksi ruumiillisuus ja liike, joihin on vaikea samastua ilman henkilökohtaista kokemusta. Tulkinnallista merkitystä on mielestäni myös sillä, että tunsin lumilautailijoita haastatellessani myös jonkin verran laskemiseen liittyvää perussanastoa.

Vanhan harrastuksen ohella lumilautaileminen on myös tutkimuskohteeni, jota nyt siis tarkastelen tässä hetkessä ikään kuin ulkopuolisen silmin entisenä lumilautailijana. Eläytymistä seuraa antropologisessa tulkinnassa aina etäännyminen, tai näin kaiketi ainakin pitäisi olla. Erilaiset itsestäänselvyydet ovat osa tutkimusprosessia erityisesti silloin, kun antropologi työskentelee oman kulttuurinsa parissa. Etäännyttymisen ymmärrän tässä kohtaa näiden itsestäänselvyyksien kyseenalaistamisena syvemmän tulkinnan muodostamiseksi. Lähdekritiikin kannalta edukseni on koitunut, että vaikka tutkinkin itselleni ennestään tuttua ilmiötä, lumilautaileminen on ehtinyt muuttua viimeisen kymmenen vuoden aikana niin, että ajallinen etäisyyteni lajiin entisenä harrastajana on tullut etäännyttymisen avuksi.

VAPAAUS LUMILAUTAILUN IDEOLOGISENA KULMAKIVENÄ

Erään tutkimukseeni osallistuneen laskijan mukaan ”lumilautailu symbolisoi vapautta, jonka voi vain kokea lautailussa itsessään” (L2: 501, M80). Sitaatissa kuvailtu ilmiö muistuttaa läheisesti leikkiä, jonka leikkitutkimuksen klassikkohahmo ja kulttuurihistorioitsija Johan Huizinga näkee teoksessaan *Leikkivä ihminen* (1947) ensisijaisesti juuri vapauden tavoittelun kautta jäsenyytensä toimintana: ”Pakollinen leikki ei ole enää mitään leikkiä [...] Siihen ei ryhdytä fyysisestä välttämättömyydestä, vielä vähemmän siveellisestä velvollisuudesta. Se ei ole mikään tehtävä.” (Huizinga 1947, 16–17.)

Leikin ja siihen liittyvän vapaudentavoittelun läheinen suhde nousee lajia yleisemmin määrittäväksi tulkintakontekstiksi myös folkloristi Olav Christensenin norjalaisia lumilautailijoita käsittelevässä tutkimuksessa (2002; 2001a; 2001b). Artikkelissaan ”Playing Collective. Snowboarding, Youth Culture and the Desire for Excitement” (1999) Christensen tarkastelee lumilautailua sosiologi Roger Cailloisin klassikkoteoksessa *Man, Play and Games* (1961) esiintyvän nelijaon puitteissa. Caillois on Huizingan kanssa samaa mieltä siitä, että leikki on vapaata, epävarmaa, säännönmukaista, taloudellisesti kannattamatonta ja ainakin osittain mielikuvituksen perustuvaa, mutta yhtäaikaan reaalista toimintaa (Hänninen 2003, 109). Varsinaisiksi leikkikategorioiksi Caillois määrittelee kilpailemista, taitoa ja voittamista painottavan *agônin*, erilaiset sattuman ja onnen kanssa tekemisissä olevat pelit, joita Caillois kutsuu termillä *alea*, sekä näyttelystä ja jäljittelyä korostavan *mimicryn*. Neljäntenä leikkikategoriana tässä asetelmassa tulee erilaisia epätasapainotiloja luova *ilinx*, joka yleensä viittaa ulkoisilta tunnuspiirteiltään *extreme*-urheilullekin tyypillisiin kokemuksiin, kuten liukumiseen, pyörimiseen ja vauhtiin.

Olav Christensenin rakentama vertailuasetelma leikin ja lumilautailun välillä on mielestäni valaiseva esimerkki siitä, että leikkitutkimuksen klassikoilla, kuten Johan Huizingalla ja hänen tuotantoaan omassa ajattelussaan soveltaneella Roger Cailloisilla voi olla paljonkin annettavaa esimerkiksi nykyhetken ilmiöistä kiinnostuneelle nuorisokulttuureiden tutkimukselle. Olav Christensen on osoittanut tutkimuksessaan muun muassa, että lumilautaileminen on monella tavalla, joskaan ei välttämättä aina, kilpailullista toimintaa (*agôn*), johon liittyy lisäksi *extreme*-urheilulle tyypillinen jännitys ja vauhdin hurma (*alea* ja *ilinx*). Fiktiivisen eli jäljitellyn todellisuuden (*mimicry*) maailmaan lumilautailijat siirtyvät Christensenin mukaan esimerkiksi samastuessaan lumilautailijoiden parhaimmistoa edustaviin ammattilaskijoihin. (Christensen 2001a; 2001b; 1999.)

Huizingan ja Cailloisin leikkikäsityksiä yhdistävänä teemana voidaan pitää sitä, että ne korostavat molemmat vapauden merkitystä yhtenä kulttuurisen leikin keskeisistä elementeistä. Keskeistä tässä asetelmassa on käsillä olevan artikkelin kannalta ensinnäkin se, että Cailloisin leikkiteorian nelijaossa mainitut teemat ovat yleisiä myös tutkimukseeni osallistuneiden lumilautailijoiden arvomaailmassa, ja siksi ne ovat näkyvästi esillä myös artikkelin alalukujen jäsennyksessä. Toisena tärkeänä seikkana on kuitenkin mainittava, että puhuessaan esimerkiksi *ilinxiin* tai *agôniin* liittyvistä kokemuksistaan, kuten jännityksestä ja kilpailemisen merkityksestä lumilautailukulttuurissa, tutkimukseeni osallistuneet laskijat määrittelevät lumilautailemisen vain harvoin leikiksi. Leikin sijaan tärkeämpää näyttää olevan vapaudentavoittelu, johon lumilautailijat viittaavat käsitteenä joko suoraan tai välillisesti erilaisten vapauden kokemuksta kuvaavien henkilökohtaisten esimerkkien kautta. Omassa tutkimuksessani näyttää Christensenin soveltaman nelijaon puitteissa lisäksi siltä, että se ei kykene kaikilta osin kuvaamaan oppimisen merkitystä yhtenä lumilautailijoille tärkeänä vapauden ilmenemismuotona.

LUMILAUTAILUKULTTUURI ENNEN JA NYT

Lumilautailukulttuurin historialliset vaiheet ovat sidoksissa surffaukseen ja rullalautailuun eli skeittaukseen, jota kalifornialaiset surffarit harrastivat 1950- ja 1960-lukujen Yhdysvalloissa silloin, kun sääolosuhteet eivät suosineet lainelautailua. (Pearson 1979, 31–32.) Vaikka lumilautaileminen oli vielä 1980-luvulle tultaessa useimmissa laskettelukeskuksissa ympäri maailman kiellettyä, oli taloudellisten vaikeuksien keskellä tuolloin painiskelleiden rinneyrittäjien suhtautumisessa jo tapahtumassa lumilautailijoiden kannalta myönteisiä muutoksia. (Humphreys 1997, 152.) Suomalaisiin tiedotusvälineisiin lumilautailu ilmestyi 1980-luvun puolivälin tienoilla, jolloin uutta lajia esiteltiin talviurheilusta kiinnostuneille muun muassa laskettelijoita palvelevan *Skimbaaja*-lehden (1984, 39) sivuilla:

Snowboarding on lainelautailun ja monoski-hiihdon risteytys, jota harrastetaan puuterilumessa hiihtoasusteisiin pukeuduttuna. Lajista on tullut

uusi villitys vannoutuneiden puuterinpölyttäjien keskuudessa: suosio on helposti ymmärrettävissä katsottaessa filmejä lainelautailusta: snowboarding on täysin vastaavaa touhua talvisissa oloissa ilman päällesortuvia tappavan vaarallisia maininkeja.

Varsinaisen läpimurtonsa lumilautaileminen teki Suomessa 1990-luvun alkupuolella, jolloin yhä useammat nuoret vaihtoivat lasketteluksensa lumilautaan. Jännitys ja vauhdikkuuden mukanaan tuoma vaara korostavat eksotiikkaa ja nuorisokulttuuristen ilmiöiden ”länsimaista toiseutta” samalla, kun ne rinnastavat lumilautailukulttuurin muihin viime vuosina yhä näkyvämmiksi muuttuneisiin *extreme*-lajeihin. *Extreme*-urheilun nykymuodot palaavat 1960-luvulla voimistuneeseen *The New Leisure Movement* -suuntaukseen, jossa perinteisen urheilun rationalistiset ja byrokraatisoituneet muodot saivat rinnalleen liikkumisen luovuutta korostavan ideologian (Humphreys 2003, 411). Vastaava painotus on nähtävillä myös lumilautailukulttuurissa, jossa suorituskeskeisyys ja urheilun funktionalistiset eli vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä esimerkiksi sosialisointimuodossa ylläpitävät merkitykset ovat korvautuneet hauskanpitoa, itseilmaisua ja tekemisen omaehtoisuutta korostavilla tulkinnoilla (vrt. Humphreys 1996, 13). Lumilautailemisen lisäksi myös surffausta, rullaluistelu, laskuvarjohyppy, küpeily, skeittaus ja bmx-pyöräily ovat esimerkkejä juuri sellaisista ”perinteisen urheilun tuolle puolen” (vrt. Hänninen 2005) kurottavista lajeista, joita rullaluistelua tutkinut Robert Rinehart kuvaa urheilun uusiksi, vaihtoehtoisiksi muodoiksi (2003, 27).

”JOS SÄ MEET, MÄKIN YRITÄN” – OPPIMISEN RIEMU JA VAPAAUS

Itse en helposti opi uusia asioita, samaa pitää jankata aika kauan. Mutta se on mahtava tunne kun asian todella saa onnistumaan ja kuulee kavereiden hurraavan. Yksin on vaikea snoukata, joten tavallaan lumilautailu on myös yhdistävä laji, siinä saa viettää aikaa frendien kanssa ja aina oppii jotain uutta kun tapaa uusia ihmisiä. (L1: 116, N85.)

Paremmaksi lumilautailijaksi tuleminen on lumilautailukulttuurissa yleisesti arvostettu tavoite, joka esiintyy sosiaalisen hierarkian kaikilla tasoilla. Ammattilaskijat kilpailevat itseään ja toisiaan vastaan kansainvälisissä kilpailuissa ja muilla julkisilla areenoilla. Paremmaksi lumilautailijaksi tuleminen kaipuu ajaa yleisesti myös paikallisrinteiden kaveriporukoita ja jopa sosiaalisessa hierarkiassa alimpana olevia harrastelijoita, joille laskutaitojen kehittäminen on usein nimenomaan henkilökohtaiseen oppimisen riemuun liittyvä tavoite. Uusien asioiden oppiminen kiinnittyy tässä asetelmassa oman itsensä ylittämistä korostaviin tulkintoihin. Tapahtumana se on osa prosessia, jossa lumilautailija muuttuu aikaisempaan verrattuna taidoiltaan paremmaksi tai monipuolisemmaksi laskijaksi (vrt. Hall 1999). Liikkumisen vapaus ja ilmaisun monipuolisuus ovat tämän tulkinnan mukaan sitä laajempia, mitä taitavamman laskijasta on kysymys. Varsinaiseen vapauteen kokemukseen laskijan taitotaso ei tässäkään kohtaa

kuitenkaan suoraan vaikuta. Liikkumisen vapaus on lumilautailukulttuurissa yksilön henkilökohtaisiin taitoihin kiinnittyvä kokemus, joka korostaa oppimisen merkitystä yhtenä lumilautailijoiden omaan tekemiseensä liittämänä perusarvona.

Kaveriporukat edistävät uusien asioiden oppimista tarjoamalla lumilautailijoille kannustavan ja välittömän ilmapiirin omien taitojen parantamiseksi. Oman laskemisen kehittämisessä tarvitaan muiden laskijoiden tukea joko suoraan lumilautailijalta lumilautailijalle tai välillisesti ammattilaskijoiden tarjoamien esikuvien kautta. Yksin laskeminen tarjoaa monille laskijoille oman harmonisen, esimerkiksi luonnossa liikkumiseen liittyvän nautintonsa, mutta samanaikaisesti muiden laskijoiden tukea pidetään edelleen yhtenä oppimisen peruselementtinä. Christensen (1999, 117: vrt. Gothóni 1997, 142–143) kuvaa ammattilaskijoiden ja paikallisrinteissä laskevan lumilautailukansan välistä suhdetta ”jäljitteleväksi ymmärtämiseksi” (engl. *mimetic understanding*), jossa rivilaskijat jakavat lautailuleffasta tai lehden sivuilta poimitun suorituksen vertaamalla sitä omiin henkilökohtaisiin laskukokemuksiinsa.

Kuvallisen ilmaisun merkityksestä lumilautailukulttuurissa kertoo omalta osaltaan myös niin sanottujen kotitekoisten lautailuleffojen yleistyminen. Omakohtaisessa tekemisessä ilmaisunsa saava autenttinen kokemus välittyy muille lumilautailijoille juuri visuaalisesti filmien ja valokuvien välityksellä. Samastumiseen ei välttämättä tarvita edes kielellisen ilmaisun verbaalista tasoa: ruumiillisuus ja siihen kommunikaatiivisesti liittyvät aspektit, kuten pukeutuminen ja muu tyyllinen ilmaisu, puhuvat yhteisöllisyyden sanatonta kieltä.

Ammattilaisuuden lisäksi lumilautailun parista löytyy myös muita rooleja, joiden kautta laskijat voivat osallistua lumilautailukulttuurin kehittämiseen. Keskeisintä oman paikan löytämisessä on se, että lumilautailua harrastetaan jokaisen henkilökohtaisista lähtökohdista käsin laskijan itse omalle toiminnalleen asettamien tavoitteiden puitteissa. Kokonaisuutena hyvän lumilautailijan muotokuva sisältää tutkimukseeni osallistuneiden lumilautailijoiden mukaan myös teknisiin ja sosiaalisiin taitoihin liittyviä ominaisuuksia. Kaveripiiriin ja muiden kanssalaskijoiden arvostamaa hyvää lumilautailijaa kuvataan tyypillisesti rohkeaksi, taitavaksi, monipuoliseksi ja tyylikkääksi laskijaksi, joka tulee toimeen kaikkien kanssa ja toteuttaa itseään omaehtoisuuden hengessä koko lumilautailukulttuurin yhteisen hyvän puolesta. Taitava laskija hallitsee välineensä kaikissa tilanteissa sääolosuhteista tai rinteiden kunnosta riippumatta. Hyvä lumilautailija tuntee omat rajansa ja kykenee lisäksi arvioimaan itsestään riippumattomien muuttujien, kuten maaston tai muiden rinteessä liikkujien, vaikutusta omaan suoritukseensa.

Jokaisella laskijalla on oma tyylin käsitettä välillisesti sivuava tapansa liikkua ja laskea, mutta vasta henkilökohtaiset kokemukset ja ennen kaikkea kokeneisuus tekevät lautailemisesta paitsi esteettisesti myös sanan omaehtoisuuteen viittaavassa merkityksessä aidosti tyylikästä. Kokonaisuutena näyttääkin siltä, että tyyli heijastaa laskijan yleistä asennoitumista lumilautailamiseen ja kertoo näin muille lautailijoille, onko tekeminen aitoa vai ei. Kokenut laskija voi esimerkiksi hallita tietyllä hetkellä suosittujen temppujen repertoarin, mutta se ei riitä. Aidon ja muiden laskijoiden arvostaman lumilautailijasta tekee juuri omaperäisyys ja ennen kaikkea aito laskemisen ilo. Tyyli on osittain myös makukysymys. Osa laskijoista arvostaa esimerkiksi van-

haa 1980-luvulta tuttua ilmaisua (engl. *old school*) tai vapaalaskua toisten keskittyessä ”*new schoolina*” tunnetun uuden koulukunnan tarjoamiin haasteisiin. Pukeutumisessa, laskemisen tavassa ja asenteessa ilmaisunsa saavaan tyyliin vaikuttavat myös monet musiikilliset suuntaukset (*rock, punk, hip-hop*) sekä toisaalta muut lautailu- ja *extreme*-lajit, joita harrastetaan vuodenkierron mukaan usein lumilautailamisen kanssa rinnakkain tai sen vaihtoehtona.

POLVET RENTOINA JA POKKA PITÄÄ RIITTÄÄ – RISKINOTTOA JA VAARALLISIA TILANTEITA

Serkeku huomasi hyvännäköisen nyppylän josta voisi kokeilla hypätä jotakin tyylikästä. Nyppylän takana ollut kuusi jäi huomaamatta. Sinne kosabi roikkumaan laudasta pääi alaspäin. Ja kyllä nauratti. (L1:12, M74.)

Oppimisen ideaalia omassa lautailemisessaan toteuttavat ”tosilaskijat” käyttävät laskettelurinteiden tarjoamaa tilaa eri tavalla niin sanottuihin harrastelijoihin verrattuna. Mielikuvituksella ei ole tämän diskurssin mukaan periaatteellisia rajoja, sillä kaikkea voi ja suorastaan pitääkin laskea. Suorituspaikat ovat aktiivisessa käytössä, ja usein lisäjännitystä haetaan myös rinteiden ulkopuolelta, metsäreiteiltä, hyppyreistä, reileistä (engl. *hand rail*) ja paipeista (engl. *half pipe*) (3). Virallisten laskettelurinteiden ulkopuolella kuten kaupungeissa lumilautailamiseen liittyy rullalautailusta omaksuttuja vaikutteita. Kaiteet, portaat ja erilaiset pudotukset suosivat näyttäviä temppuja, joiden *extreme*-laatu ei tosin perustu vauhdin hurmassa pölyävään puuterilumeen vaan ahtaiden, vähälumisten ja sen vuoksi erittäin riskialttiiden suorituspaikkojen tuottamaan jännitykseen.

Uuden asian opetteleminen on lumilautailemisessa samoin kuin *extreme*-urheilussa yleisemmälläkin tasolla konkreettinen hyppy tuntemattomaan, tutun ja turvallisen tuolle puolen. Tuntemattoman edessä koettu epävarmuus on pelkoa ruumiillisen hyvinvoinnin puolesta. Huolta kannetaan tapaturmista ja äärimmilleen vietyä jopa kuolemasta. Taitojensa ääri rajoilla liikkuvat laskijat ottavat rinteissä tietoisia riskejä. Näin siitäkin huolimatta, että hyvää lumilautailijaa kuvataan tässä suhteessa myös vastakkaisin termein maltillisiksi laskijaksi. Tasapainottelu riskien ja turvallisuuden välillä on osa omien rajojen koettelemista, ja siksi eriasteiset tapaturmat ovat lumilautailun maailmassa suhteellisen yleisiä. Pienempiä kaatumisia kuvataan usein oppimiseen liittyvänä välttämättömyytenä: mustelmat ja ruhjeet kertovat tapaturman vakavuudesta riippuen joko hausalla tai pelottavalla tavalla laskijan rohkeudesta kokeilla uusia asioita. Ruhjeet ovat konkreettisia muistoja menneistä tapahtumista, joista on vaaratilanteesta huolimatta lopulta selvitty ja joista on tulevien talvien varalle ehkä jopa opittu jotakin uutta. Lautailulehtien sivuilla tapaturmat esitetään osana ammattilaskijoiden työtä ja katu-uskottavuutta. Jutuissa kerrotaan tapaturmaan johtaneista olosuhteista, vammojen vakavuudesta ja siitä, miten nopeasti laskijan arvioidaan pääsevän takaisin yhteisen harrastuksen pariin.

Lumilautaileminen oli laskettelukeskuksissa ympäri maailman pitkään, 1990-luvun vaihteeseen saakka kokonaan kiellettyä, ja tämän jälkeenkin lumilautailijoiden liikkumista pyrittiin rajoittamaan niin, että rinteiden laskettelijat laskettelurinteiden varsinaisena asiakaskuntana asetettiin usein lumilautailijoiden edelle. Rajoituksia perusteltiin turvallisuusriskeillä, mutta käytännössä mukana oli myös lumilautailijoiden tavanomaisesta poikkeavaan pukeutumiseen ja käyttäytymiseen liittyviä ennakkoluuloja. Merkille pantavaa viidentoista vuoden takaisessa turvallisuuskeskustelussa on se, että kritiikki suuntautui tuolloin pääsääntöisesti lumilautailijoita ja lumilautailukulttuuria vastaan. Nykypäivänä huomion keskipiste on siirtynyt laskettelijoiden oikeuksista lumilautailijoiden henkilökohtaista turvallisuutta sivuaviin teemoihin:

[...] ei mulla omaa kypärää oo, mutta jos joku sellasen antas, niin kyllä mä ottasin, tottakai päätä pitää suojata. Mut sit paljon vahvemmat mielipiteet mulla on, että mitä mieltä mä oon kaikesta, että jos joku on pakollista. ... jos joku kattoo aiheelliseksi käyttää kypärää, niin sitten se käyttää kypärää ja nykyään trendi on aika hyvä, mutta tehkää siitä trendi, älkääkää tehkö siitä sääntöä. (T30, M78.)

Osa lautailukilpailuja järjestävistä organisaatioista, esimerkiksi Kansainvälinen Hiihtoliitto, on määritellyt kypärän pakolliseksi turvavarusteeksi. Kaikki lumilautailijat eivät kuitenkaan hyväksy tätä sääntöä. Keskeiselle sijalle konfliktissa nouseekin juuri omaehtoisuuden ylittävä pakko, joka on vieläpä lumilautailukulttuurin ulkopuolelle jäävän instituution asettama. Trendin ja säännön erottaa tämän tulkinnan mukaan toisistaan vapaaehtoisuuden aste. Trendinä lumilautailija voi halutessaan lisätä kypärän varustukseensa ja sitä kautta omaan tyyliinsä, mutta sääntönä kypärä rikkoo omaehtoisuuden ja siten myös vapauden ideaalia vastaan.

Jäljittelevä ymmärtäminen (engl. *mimetic understanding*) estetisoi tapaturmat ja liittää ne näin osaksi lumilautailukulttuurin kollektiivista merkitysjärjestelmää (Christensen 1999, 117). Lumilautailulehtien ja -elokuvien välityksellä kuka tahansa, jopa laskemisen vastikään aloittanut harrastelija, voi ihailta maailman korkeimman vuoren laelta avautuvaa lumista maisemaa tai laskeutua näyttävän tempun sulavasti ilman pienintäkään horjahdusta ja tuntea itsensä näin osaksi lumilautailijoiden globaalia yhteisöä. Hauskuus, jännitys ja pelko ovat lumilautailussa usein vain sentin tai sekunnin murto-osan päässä toisistaan. Tapaturmien estetisoituminen tarjoaa konkreettiseen tapahtumaan kiinnittyvän esimerkin jäljittelevän ymmärtämisen tuottamasta vaihtoehdoisesta maailmasta, joka romantisoi *extreme*-urheilulle liitetyn vaaran ja esittää riskien ottamisen esimerkiksi osana ammattilaskijoiden arkea tavoittelemisen arvoisena toimintana. Vaaran estetisoituminen palvelee oppimista: se kannustaa kokeilemaan uusia asioita. Jäljittelevä ymmärtäminen selittää myös lumilautailamisen kaupallista suosiota, sillä se tarjoaa mainoksia seuraavalle kuluttajalle myönteisiä samastumiskohteita.

TYHMÄ IHANA KILPAILEMINEN

Jotenkin ne [kilpailut] soivat lumilautailun peruseriaatteita vastaan. Varsinkin sellaiset, joissa todella kilpaillaan sanan varsinaisessa tarkoituksessa, mutta mikäli ”kisat” ovat vain ”kisat” että sinne mennään siksi että siellä on kaverit/ystävät joidenka kanssa pidetään hauskaa ja kilpaileminen on vain sivutuote niin sellaiset jotenkin menee. Mutta kilpailut joissa voittaminen on pääasia saa mielestäni kieltää vaikka heti. (L1: 125, N83.)

Lumilautailun *half pipe* oli lajina yksi Suomen selkeimmistä ennakkosuosikeista Salt Lake Cityn talviolympialaisissa vuonna 2002. Suomalaisittain synkäksi muodostuneet Lahden maailmanmestaruuskilpailut olivat dopingrikkomustensa vuoksi vielä tuoreessa muistissa, ja perinteiset talviurheilulajit hakivat tiedotusvälineissä entistä paikkaansa. Kilpaurheilun päämääränä on olympialiikkeen iskulauseen mukaisesti tehdä asiat ”nopeammin, voimakkaammin ja korkeammalle”. Ihmisruumiin rajoja koetellaan kilpaurheilussa joka päivä, eikä lumilautailuminen muodosta tässä suhteessa poikkeusta. Kilpailemisen etiikkaan lumilautailukulttuurissa sen sijaan suhtaudutaan perinteiseen urheiluideologiaan verrattuna poikkeavalla tavalla.

Lumilautailukulttuurin historiassa on runsaasti viittauksia lajin kilpailulliseen luonteeseen. Itse asiassa virallisten laskettelukeskusten ulkopuolella metsäisillä rinteillä järjestetyt kilpailut toivat lumilautailijat aluksi yhteen ja loivat lumilautailukulttuurille sen yhteisöllisen perustan. Tapahtumia kuvataan yhä edelleen myönteisessä sävyssä samanaikaisesti, kun perinteistä voitontavoitteluun perustuvaa kilpailemista kritisoidaan voimakkaasti. Näyttääkin siltä, että kilpailun ideologia on jakautunut lumilautailukulttuurissa kahtia. Lautailijoiden omissa tapahtumissa, esimerkiksi olympialaisia boikotoivan lautailijalegenda Terje Haakonsenin järjestämässä Arctic Challenge -kilpailussa, tavataan muita lautailijoita ja pidetään hauskaa. Laskijan aikaisemman menestyksen perusteella kutsutilaisuutena järjestetty Arctic Challenge edustaa suoraa jatkumoa alkuvuosien omaehtoisuuteen perustuvalla kilpailuperinteelle.

Toisena tässä asetelmassa tulevat maailmanlaajuisten kilpailuorganisaatioiden, kuten Kansainvälisen Hiihtoliiton, järjestämät kilpailut, joita tutkimukseeni osallistuneet lumilautailijat pitivät tyypillisesti liian kaupallisina ja siksi epätoivottavina tapahtumina. Hyväksyttävää kilpaileminen on näiden kahden maailman välissä, jos se ei muodosta koko lajia hallitsevaa pääasiaa vaan hauskan tapahtuman, jossa voi tavata muita samanhenkisiä ihmisiä ja viettää aikaa heidän kanssaan.

Kun kilpaileminen palvelee yhteisöllisyyden rakentumista, ovat vertailukohtana muut laskijat tai vaihtoehtoisesti lumilautailijan omat henkilökohtaiset suoritukset. Puhtaasti voittamisen vuoksi järjestetyt kilpailut sen sijaan rikkovat sisäisen motivaation periaatetta vastaan, jolloin laji muuttuu ulkopuolisia päämääriä palvelevaksi välineeksi. Lumilautailu esiintyy myös tässä tulkintakontekstissa työn vastakohtana, ei tosin suoraan sellaisenaan vaan vapaa-ajan kentän kautta yhtenä rentoutumisen muotona. Välineellistymiseen liitetyt kielteiset merkitykset kiteytyvät juuri näissä, ”perinteistä kilpaurheilua” kritisoivissa kannanotoissa. Niiden mukaan kilpailemisen kaupallistuneet

muodot riistävät lumilautailijoilta heille kuuluvan itsemäärittelyoikeuden korvaamalla sen omilla päämäärillään.

Uusien asioiden oppiminen on tärkeä osa lumilautailukulttuurin kilpailullista ideologiaa. Itsensä ylittämisen suhde länsimaisen yhteiskunnan vallitseviin järjestyksiin on luonteeltaan metaforinen: lautailijoilla on vapaus valita kahden toisistaan poikkeavan merkitysjärjestelmän välillä ja tehdä maailma tämän valinnan kautta omakseen. Keskeisen sijan tässä asetelmassa saa kokemus valinnan vilpittömyydestä. Käytännössä lumilautaileminen on monille laskijoille lajina hyvin kilpailuhenkinen, mutta toisella tavalla niin sanottuun perinteiseen urheiluun verrattuna. Keskeinen ero näiden kahden kilpailemisen ideologian välillä on useimpien tutkimukseeni osallistuneiden lumilautailijoiden mukaan se, että kilpaileminen samalla tavalla kuin lumilautaileminen yleensäkin tapahtuu nimenomaan laskemisen, eikä esimerkiksi voittamisen itsensä vuoksi. (Hänninen 2005.) Hyvä lumilautailija on vapaa, koska hän on valinnut omaehtoisuuden perinteisen kilpaurheilun edustaman pakon sijaan.

VAPAAUS ON OMAN KEHON RAJOISSA

Oppiminen tarjoaa laskijalle mahdollisuuden vapautua omaa ruumista koskevista rajoituksista. Ilmalento nostaa laskijan arkipäiväisen todellisuuden yläpuolelle, jossa painovoima menettää hetkeksi merkityksensä. Vapautuminen merkitsee mahdollisuutta toisenlaisen, aikaisempaan verrattuna vahvemman ja paremman minuuden kohtaamiselle. Muutoksen elementti nousee keskeiseen rooliin myös tässä tulkinnassa. Hyvältä laskijalta edellytetään tiettyä fyysistä suoritustasoa, jossa voima, notkeus ja tasapaino yhdistyvät tekniseen suoritukseen ja tekevät tempusta tai käännöksestä mahdollisen. Tekniikkaa ja laskemisen tyyliä voi hioa loputtomiin, eikä edes ammattilainen ole lumilautailijana koskaan valmis. Oppimisen ideaali onkin yksi lumilautailukulttuurin perustavimmista arvoista:

Hyvä lumilautailija ottaa muut rinteessä liikkujat huomioon. Hänellä on tarve kehittyä ja myöntää virheensä. Hyvä lumilautailija osaa soveltaa eri tilanteita ja paikkoja tarpeensa mukaan ja osaa toimia oikein tarvittavissa paikoissa. (L1: 186, N84.)

Tuntureissa ja vuorilla liikkuville vapaalaskijoille (engl. *free riding*) keskeisintä ei ole useinkaan se, kuinka monta tempua lautailija ”pystyy ländäämään” eli laskeutumaan kaatumatta tai onko hän tietoinen *half pipe* -maailman uusimmista suuntauksista. Tärkeää on sen sijaan tuntea lumen rakenne ja tuulen suunta sekä kyetä arvioimaan, millaisia kiviä tai kantoja valkoisen lumipeitteen alle saattaa olla piiloutuneena. Maastossa lautaillaessa mielenkiintoisina asioina mainitaan uusien kulkemattomien reittien löytäminen ja se, että laskija saa kirjaimellisesti jättää jälkensä sinne, missä kukaan muu ei ole vielä liikkunut. Laskutekniikka on tärkeä turvallisuuskysymys, mutta lumilautailijat liittävät siihen myös vapautta ja laskemisen nautintoa sivuavia merkityksiä. Täydellinen

käännös on pehmeä ja sulava, ja kaikkein mieluisimpia kokemuksia muistellaan vielä vuosia varsinaisen tapahtuman jälkeen. (Vrt. Csikszentmihalyi 1975; 1997; MacAloon & Csikszentmihalyi 1983.) Laskijan ja ympäristön välinen ero lakkaa hetkeksi olemasta, ja asiat alkavat tapahtua ikään kuin itsestään. Vapaus on vapaalaskijaa kannattelevaa pehmeää puuterilunta ja ilmaa onnistuneen hypyn alla. Kokemuksena se jäsentyy aina ”oman kehon rajoissa” (L2: 13, M83) subjektiivisesti:

[...] *kaikki talvella on hauskaa ja bienoo ja on ihan fiiliksisissä jostain ensimmäisistä lumisateista, niin sitten kaikki mikä liittyy lumeen, niin on jotenkin bienoo ja siellä rinteessä on vaan jotenkin kivaa ... se vaan jotenkin tuntuu bienolta. On siinä sitä vapauden tunnetta ja siinä on jotenkin jännä tunne. Emmä tiedä onko se ton laudan ja sen lumen välissä vai missä se on, mutta jotenkin silleen, että se tuntuu niin bienolta.* (T18, N79.)

Laudan ja lumen välissä tapahtuu jotakin sellaista, mitä on kokemuksena vaikea kuvailla sanoin. Siksi kommunikaatiolle on löydettävä toisenlaisia muotoja. Valokuvaamisessa ja videokuvauksessa sanoja ei tarvita, sillä kokemukset välittyvät ja niitä välitetään suoraan aistihavainnon – tai tarkemmin sanoen jäljittelevän ymmärtämisen – välityksellä lumilautailijalta toiselle. Vaihtoehtoinen tapa omien tuntemusten ja arvojen jäsentämiseksi on lähestyä niitä esimerkiksi rullalautailun tai muiden *extreme*-lajien kautta ikään kuin kiertoteitse. Käytännössä tämä voi tarkoittaa muun muassa sitä, että laskija vertaa lumilautailemista muihin samankaltaisiin lajeihin, joita hän mahdollisesti myös itse harrastaa.

Ruumiillisen kokemuksen jakaminen verbaalisesti on haastavaa, mutta kokonaan mahdotonta se ei kuitenkaan ole. Haastatteluihin ja lumilautailijoiden tekstimuotoisiin vastauksiin perustuvan tutkimusaineistoni valossa näyttääkin siltä, että vaikka visuaalisuus muodostaa keskeisen osan laskijoiden välistä kommunikaatiota, on myös puhutulla kielellä, johon lumilautailuun liittyvä erityissanastokin viittaa, tärkeä osa lajille tyypillisten kokemusten rakentumisessa. Yhteinen kokemuspohja lumilautailun ja muiden niin sanottujen *extreme*-lajien, kuten rullalautailun, surffauksen tai vuorikiipeilyn, välillä onkin selkeästi havaittavissa muun muassa tekemiseen liittyvän jännityshakuisuuden, yhteiskunnallisen marginaalisuuden ja erottautumisen tarpeen kautta.

YHTEISKUNNAN PALVELIJOISTA LUOVIKSI KULUTTAJIKSI

Tyylin kenttä on ilmaisullisesti laaja: se sulkee sisäänsä paitsi arvoihin ja asenteisiin myös pukeutumiseen, musiikkimakuun ja laskemisen tapaan yleisemmin liittyviä elementtejä. Kaikilla laskijoilla, myös aloittelijoilla, on oma henkilökohtainen tapansa liikkua ja olla. Merkitysjärjestelmänä tyyli viittaa kollektiiviseen ja siten yhteisöllisyyttä ylläpitävään toimintaan, jonka ohjaamana yksilöllinen tyyli saa nykyhetkessä realisoituvan muotonsa. Tutkimukseeni osallistuneet lumilautailijat tarkoittavat tyylillä monen-

laisia asioita pukeutumisesta laskemisen tapaan ja jopa laskijan arvoihin ja asenteisiin saakka. Käytännössä yksilöllinen tyyli ei ole kuitenkaan vain yksilön valinta, vaan osa laajempaa yhteisesti jaettua merkitysjärjestelmää.

Leikintutkimuksesta tunnetulle Helen Schwartzmanille leikkisyys on toiminnan laatuun liittyvää sisäistä motivaatiota, joka tuottaa kulttuurisia merkityksiä. Leikin kyseenalaistava voima on näkyvimmillään erilaisten normirikkomusten yhteydessä, ja esimerkiksi brittiläisessä alakulttuuritutkimuksessa nuorisokulttuureiden tyyllistä ilmaisua on tarkasteltu nimenomaan ritualisoidun vastarinnan näkökulmasta tietyn emokulttuurin puitteissa elävänä yhteiskuntakritiikin muotona (Schwartzman 1976, 109–110; Brake 1987, 58–62, 67–72; Pilkington 1994, 8–10, 18–25). Leikin imaginaarisessa maailmassa ”vallitseva” järjestellään uudella tavalla niin, että se saa tavanomaisesta poikkeavia merkityksiä, ja juuri siksi esimerkiksi Johan Huizinga (1947, 5, 67, 7–8) näkee normirikkomuksia tuottavassa leikkisyydessä voimakkaan kulttuurisen muutosvoiman. Dick Hebdige (1984) tarkastelee vastaavaa ilmiötä alakulttuureiden tyyllisen ilmaisun puitteissa yhteiskunnallisena kommentaarina. Tyyli on tietyn merkitysjärjestelmän ja siihen liittyvien diskurssien puitteissa tapahtuvaa merkkien uudelleen järjestämistä eli rekontekstualisaatiota (*bricolage*) (ks. Lévi-Strauss 1966; Clarke 1976). Vapaus on tässä asetelmassa leikkisyyden ja autenttisen tyylin elinehto: leikillä ei ole lähtökohtaisesti sen itsensä ulkopuolisia päämääriä, eikä välineellistettyä leikkiä heijastava tyylikään voi siksi olla aitoa.

Lumilautailukulttuurin osalta näyttää siltä, että esimerkiksi oppiminen ja sitä seuraava tyyllinen ilmaisu liittyvät myös kaupallistumista vastustavaan erottautumiseen. Diskursiivisena käytänteenä oppimisen ideaali edustaa lumilautailukulttuurissa laskijoiden keskeisinä kokemia arvoja, eikä se siis näytä palvelevan edellä mainittuja yhteiskunnallisia instituutioita. Ongelmalliseksi funktionalistisen ajattelumallin tekee tässä se, että suuntaus nostaa erilaiset konfliktit lumilautailukulttuuria hallitsevaksi arvoksi, jolloin laskijan henkilökohtainen kokemus jää helposti länsimaisen yhteiskunnan rakenteelliselle tasolle sijoittuvien kysymysten varjoon:

Nykyään vain toivoisin, että löytäisin edes kerran viikossa semmoisen olon, että on todella energinen olo ja tekee mieli hullutella tai yrittää uusia asioita. Olen nyt 19-vuotias ja jo tässä vaiheessa kaipaa tietynlaista nuoruudenintoa. 10 vuotta laskeneena suurin kehitys on jo tapahtunut. Joka kerta rinteeseen mennessä vapauden tunne on kuitenkin parasta. Sütähän lautailussa oli alunperinkin kysymys. Ei kapinoinnista tai hulluudesta, vaan vapauden tunteesta. (L1: 157: M83.)

Henkilökohtaisten kokemusten merkitykseen on kiinnittänyt huomiota myös nuorten arkipäivää ja kulutustottumuksia tutkinut Paul Willis, jonka mukaan kaupallisen populaarikulttuurin keskellä elävät brittinuoret ovat kaikkea muuta kuin passiivisia kuluttajia tai tietyn työväenluokkaisen emokulttuurin yhteiskunnallisia epäkohtia heijastelevia peilipintoja. Rakenteellisten seikkojen sijaan Willis haluaa korostaa kuluttamiseen liitettyjen merkitysten luovaa, spontaania ja nuorten omasta elämämaailmasta arvonsa ammentavaa erityisluonnetta. (Willis 1993, 86; vrt. Willis 1978, 170–171.) Uudet, tavanomaisesta poikkeavat merkitykset, joita esimerkiksi tyyli ja

tietyn tyylin mukainen kuluttaminen lumilautailukulttuurissa edustavat, muodostavat Willisille keskeisen osan arjen luovaa demokratiaa. Henkilökohtaisen tyylin merkitystä korostava diskurssi esittää tekemisen omaehtoisuuden muuten yhteisesti jaettujen merkitysten laskijakohtaisina tulkintoina. Yksilöllisyys ja yhteisöllisyys esiintyvät tässä asetelmassa perinteisten vastakkainasettelujen ja instituutioiden yläpuolelle nousevana vastavuoroisena käsitteparina.

ITSEILMAISUN DEMOKRATIAA

Aika rap pukeutumistyylillä mulla varmaan on. laskutyylillä mä en osaa sanoa mitään. rento? Ehkä. Toivottavasti. (L1: 131, M83.)

Lumilautailussa koetaan tärkeäksi, että jokaisella on näkökulmasta riippuen joko vapaus ja sitä kautta osittain jopa velvollisuus valita oma tapansa olla lumilautailija. Laskijat kuvaavat pukeutumistaan ja elämäntapaansa tyypillisesti rennoksi. Käytännössä rento voi tarkoittaa laskijasta riippuen monia asioita löysistä vaatteista arkielämään kohdistuvaan huolettomuuteen ja näitä kahta yleisemmällä tasolla yhdistävään vapauteen toteuttaa itseään paitsi rinteessä myös muilla elämänalueilla:

Minulle lautailusta on tullut elämäntapa. Kun tekee jotain muutakin niin sitä tekee yleensä juuri sen vuoksi että se on hauskaa. Ottaa asioita paljon rennommin eikä stressaa jokaisesta pienemmästäkin asiasta. Tuntuu että ihmisenäkin olen jotenkin vahvempi. (L1: 125, N83.)

Dick Hebdigen (1984, 102–103; vrt. Clarke 1976, 179) mukaan tyyli paljastaa alakulttuurin salaisen ”identiteetin” eli sen, millaisia arvoja se edustaa ja vastustaa suhteessa niihin instituutioihin, joista se haluaa erottautua. Tyyllinen kommunikaatio tuottaa vallitsevien järjestysten sisällä ja niiden rinnalla eläviä vaihtoehtoisia maailmoja, jotka tosin määrittävät usein vastavuoroisesti toinen toistensa kautta. (Becker 1963.) Myös lumilautailukulttuuri käyttää muiden merkitysjärjestelmien rakenteita oman kommunikaationsa raaka-aineina. Kaupallistumisen kaltaisten ilmiöiden vuoksi tyyllisessä ilmaisussa on mukana paljon länsimaista yhteiskuntaa yleisellä tasolla kommentoivaa kritiikkiä, mutta myös muihin nuorisokulttuuriin suuntauksiin, kuten esimerkiksi rullalautailuun viittaavia myönteisiä samastumiskohteita:

Parasta on oppia jotain uutta ja kehitettyä. Vaikean tempun onnistunut laskentuminen on upea tunne. Tietyksi on myös mahtavaa laskea hiljaisuudessa yksikseen pehmeällä puuterilla [vastikään satanutta koskematonta lunta]. Kokemukset ovat ainutlaatuisia, omaan suoritukseen liittyviä hyvinolontunteita. Ehkä skeittauksessa onnistuminen on verrattavissa lumilautailun onnistumiseen. (L2: 66, M84.)

Lumilautailukulttuurissa tyyllillä tarkoitetaan yleisesti ottaen sitä tapaa tai asennetta, jolla laskija ilmaisee itseään. Keskeiseksi kysymykseksi tyyllistä ilmaisua tarkasteltaessa

nousee se, millaisista asioista sen välityksellä halutaan puhua. Omaperäisyys ja luovuus ovat sosiaalisesti tärkeitä arvoja, jotka korostavat laskukokemuksen ja -tyylin yksilöllisyyteen nojaavaa suvaitsevaisuutta. Uusien asioiden opetteleminen on sekä laskijan että koko lumilautailukulttuurin kannalta keskeinen arvo. Myös riskinhallinta kuvastaa harkinnan ja itsetuntemuksen merkitystä oppimisprosessissa. Kilpailemisessa tärkeintä on tulla paremmaksi lautailijaksi, ja voiton sijaan monet laskijat tavoittelevatkin mukavaa fiilistä ja rentoa meininkiä. Hyvä lautailija ei ammenna toimintansa päämääriä perinteisen urheilun suorituskeskeisestä kaupallisuudesta vaan kokee asettavansa itse omat tavoitteensa:

Lautailu on kaikkea. Se on urheilun yläpuolella. Vaikka se on urheilua, mutta se on ainoa laji mulle, jota ei tarvitse harrastaa kunnan tai pakollisen väentämisen takia, vaan siksi että siitä tulee niin älyttömän hyvä fiilis, vapauden ja elämisen tunne. (L2: 129, N 84.)

Vapauden käsite jäsentää ja perustelee lumilautailukulttuurin ideologista perusrakennetta ja luo samalla pohjan preskriptiiviselle eli tiettyä arvojärjestelmää ylläpitävälle ilmaisulle. Se, mitä lumilautailukulttuurissa kutsutaan vapaudeksi, on aina vapautta jostakin – tai vaihtoehtoisesti vapautta johonkin (Berlin 1969). Vapauden kulttuuriset merkitykset ovat tässä asetelmassa siis joko–tai: kielteistä vapautta jostakin pois päin tai myönteisesti vapautta kohti jotakin. Vapaa-aikanaan lautailevalle harrastelijalle laskeminen tarjoaa hengähdystauon kiireisen työelämän keskellä, ja vaikka laskeminen ulkoa käsin tarkasteltuna täyttäisikin työn tunnusmerkit, saattaa esimerkiksi ammatillainen kokea sen kokonaisvaltaisemmin elämäntavakseen. Lumilautaileminen voi merkitä myös luovuutta, itseilmaisua, oppimista, vauhdinhurman siivittämää jännitystä, hauskanpitoa, omaehtoista harrastusta, tyyllistä esikuvaa, kavereita, yhdessäoloa, uutta jännittävää trendi-ilmiötä ja joillekin laskijoille jopa eräänlaista ”hengellistä” kokemusta.

Duncan Humphreys kuvaa lumilautailukulttuurin ideologista menneisyyttä 1960-luvun beatnik-filosofian puitteissa itseilmaisullisen demokratian kultakaudeksi, johon liittyi myös kaupallisuutta ja massatuotantoa kritisoinneita punk-vaikutteita. Punk-ideologia kritisoi ”beatnikkeja” ja hippien kukkaissukupolvea siitä, että ne olivat menettäneet uskottavuutensa sopeutumalla siihen kapitalistiseen yhteiskuntajärjestykseen, jota ne aikaisemmin kritisoivat. *Punk*-liike rehabilitoi kulttuurisen luovuuden siirtämällä sen bourdieaulaisesta eliitistä ”koko kansan” jokapäiväistä arkea demokraattisesti määrittäväksi arvoksi. (Humphreys 2003, 412–413; Bourdieu 1984, 13–14, 318.) Lumilautailukulttuurissa 1960-luvun ”uusi urheilu” ja sen myötä 1990-luvulla yleistyneiden *extreme*-lajien vaikutus näkyy juuri tekemisen omaehtoisuutta ja yksilöllistä tyyliä korostavina diskursseina. Humphreysin aatehistoriallisesta johdannosta tekee valaisevan edelleen se, että se antaa suomalaisen lumilautailun paikallisille muodoille maailmanlaajuisesti levinneeseen globaaliin merkitysjärjestelmään perustuvan tulkintakehyksen.

Vapauden kulttuurisiin merkitysrakenteisiin punkin vaikutus heijastuu lumilautailukulttuurin osalta juuri ”do-it-yourself”-tyyppisenä, tekemisen omaehtoisuutta

korostavana diskurssina. Punk-ideologia elää yksilöllistä tyyliä ja ”oikeaa asennetta” kostavissa tulkinnoissa lajin kaupallistumisesta huolimatta vielä tänäkin päivänä. Vastaava asetelma on havaittavissa myös monien lumilautailukulttuuriin vaikuttaneiden ala- ja nuorisokulttuuristen suuntausten välillä. Lumilautailukulttuuri ikään kuin lainaa ja uudelleen sovittaa omaan ideologiaansa mahdollisesti jopa 1950- ja 1960-luvuilta peräisin olevia arvokenteita ja ilmaisumuotoja. Keskeistä kaikille myönteisille viitetaukohteille on kuitenkin vapauden kokemus, joka jäsentyy lumilautailukulttuurissa aina laskijan henkilökohtaisen kokemuksen kautta.

VIITTEET

1. Tutkimukseeni osallistuneiden lumilautailijoiden sukupuoli (M/N) ja syntymävuosi (esim. 87) on merkitty sitaattien yhteyteen informantin ilmoittamalla tarkkuudella. Aineistokuvauksessa mainitsemani artikkeliaineisto koostuu suomalaisissa tiedotusvälineissä vuosien 1984–2005 aikana julkaistuista lehti- ja Internet-artikkeleista. Yllä kuvatusta tutkimusaineistosta olen merkinnyt lähdeluetteloon sitaateissa lainaamani aineistolähteet. Varsinainen analyysi perustuu aineiston laajuuden vuoksi teema-haastatteluiden ja kyselylomakeaineistojen pohjalta tekemiini muistiinpanoihin.
2. Teema-haastattelurungon perusrakenne jakautuu lomakekyselyssä 1 (L1) ja lomakekyselyssä 2 (L2) esitettyihin kysymyksiin. Ensimmäisessä kyselyssä tiedustelin lumilautailijoilta henkilö- ja taustatietoja ja sitä, missä ja kuinka usein he lautailevat. Kysyin, onko lumilautailu heidän mielestään urheilua, ja jos, niin miten he näkemystään perustelevat. Halusin tietää myös, millaisia ominaisuuksia laskijat arvostavat hyvässä lumilautailijassa. Pyysin heitä kuvailemaan omaa pukeutumistaan ja lumilautailutyylään ja siinä mahdollisesti tapahtuneita muutoksia. Laskijat kertoivat myös, miten lumilautaileminen näkyy heidän muussa elämässään. Lopuksi he kuvailivat sitä, mitä he mahdollisesti haluaisivat kieltää lumilautailukulttuurissa sekä edelleen sitä, minkä he kokevat lajin puitteissa kaikkein tärkeimmäksi asiaksi. Lomakkeen viimeisessä osiossa kysyin vielä, millaisia asioita lumilautailija tekisi, jos hän ei syystä tai toisesta voisi enää harrastaa lumilautailua. Molempien kyselylomakkeiden lopussa on mahdollisuus jatkaa vastaustaan omavalintaisilla aiheilla. Kyselylomakkeen toisessa versiossa tiedustelin tutkimukseeni osallistuneilta lumilautailijoilta, harrastavatko heidän ystävänsä lumilautailua ja voiko lumilautailijaa erottaa kadulla muista vastaantulevista ihmisistä. Lumilautailijat kertoivat myös uudelleen pukeutumisestaan sekä lumilautailukulttuurin kielenkäytöstä ja laskijoiden käyttäytymisestä. Kysyin myös, onko lumilautailijoiden välillä eroja tai muodostavatko laskijat erityisiä ryhmittymiä. Lomakkeessa käsiteltiin myös lumilautailua koskevan uutisoinnin seuraamista, lumilautailuun liitettyjä kokemuksia ja mahdollista ”filosofiaa”, jota lumilautailijat toteuttavat omassa laskemisessaan.
3. ”*Half pipe*” taipuu suomalaisittain paipiksi, joka on erilaisia trikkejä (engl. *trick*) eli temppuja varten rakennettu halkaistua putkea muistuttava luminen kouru. Boksilla (engl. *bax*) tarkoitetaan vastaavasti suurikokoisia, jyrkällä alastulolla varustettuja

hyppyreitä, jotka palvelevat niin ikään hyppimisestä ja ”isoista ilmoista” eli korkealle nousevista tempuista innostuneita laskijoita. Viime vuosina yleistyneessä reilauksessa (engl. *hand rail*) laskija liukuu erilaisten laskettelurinteeseen rakennettujen kaiteiden tai muiden esteiden päällä.

LÄHTEET

Tutkimusaineistot

Lehdet:

Pohjolan Beach boy. – *Skimbaaja* (1984): 2, 38–39.

Teemahaastattelut (T):

Teemahaastattelurunko ”Suomalainen lumilautailukulttuuri” vuodelta 2002–2003. Haastattelija: Riitta Hänninen. Haastattelunauhut ja litteraatiot ovat haastattelijan hallussa.

— T18, N79: nainen, 23 vuotta. Kotipaikka Helsinki. Haastateltu 23.11.2002.

— T30, M78: mies, 25 vuotta. Kotipaikka Helsinki. Haastateltu 4.2.2003.

Lomakekyselyaineistot (L):

Haastattelurunko 1 (L1)

”Tarinoita ja sattumuksia lumilautailun maailmasta 1” aikajaksona 22.10.2002–28.10.2002. (n = 186). Julkaistu Internetissä lumilautailusivustoilla Droppi.net ja Nolla.net. Kyselyn laatija: Riitta Hänninen. Aineisto tekijän hallussa.

— L1: 12; M75: mies, 27 vuotta. Kotipaikka Kotka. Vastaus 22.10.2002.

— L1: 116, N85: nainen, 17 vuotta. Kotipaikka Lappeenranta. Vastaus 25.10.2002.

— L1: 125, N83: nainen, 19 vuotta. Kotipaikka Kuopio. Vastaus 26.10.2002.

— L1: 186, N84: nainen, 18 vuotta. Kotipaikasta ei tietoa. Vastaus 29.10.2002.

Haastattelurunko 2 (L2)

”Tarinoita ja sattumuksia lumilautailun maailmasta 2” aikajaksona 28.10.2002–8.1.2003. (n = 559). Julkaistu Internetissä lumilautailusivustoilla Droppi.net ja Nolla.net. Kyselyn laatija: Riitta Hänninen. Aineisto tekijän hallussa.

— L2: 13, M83: mies, 19 vuotta. Kotipaikka Helsinki. Vastaus 19.10.2002.

— L2: 501, M80: mies, 23 vuotta. Kotipaikka Tampere. Vastaus 1.1.2003.

— L2: 66, M84: mies, 18 vuotta. Kotipaikka Kairala. Vastaus 4.11.2003.

Opinnäytteet, julkaisemattomat

MANNERMAA, JAAKKO 2004: *Oudosta ilmiöstä seuratuksi urheiluksi. Lumilautailu Helsingin Sanomissa ja Iltalehdessä 1988–2003*. Journalistiikan pro gradu -tutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, viestintätieteiden laitos.

Kirjallisuus

- BECKER, HOWARD 1963: *Outsiders. Studies in the Sociology of Deviance*. London: The Free Press of Glencoe.
- BERLIN, ISAIAH 1969: *Four Essays on Liberty*. Oxford: Oxford University Press.
- BRAKE, MICHAEL 1987: *Comparative Youth Culture. The Sociology of Youth Culture and Youth Subcultures in America, Britain and Canada*. London: Routledge.
- BOURDIEAU, PIERRE 1984: *Distinction: a Social Critique of the Judgement of Taste*. London: Routledge & Kegan Paul.
- CAILLOIS, ROGER 1961: *Man, Play, and Games*. New York: Free Press of Glencoe.
- CHRISTENSEN, OLAV 1999: The Playing Collective. Snowboarding, Youth Culture and the Desire for Excitement. – *Ethnologia Scandinavica* 29: 106–119.
- 2001a: *Absolutt Snowboard. Studier i sidelengs ungdomskulturer*. Oslo: Universitetet i Oslo.
- 2001b: *Absolutt Snowboard. Kampen mot kjedsomheten*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- 2002: The Tales of the Tribes – Communication and Consumption in Snowboard Culture. – Hauan, Marit Anne & Heggli, Gry (eds.), *Younger Than Yesterday, Older Than Tomorrow*. NNF Publications 1. Turku: Nordic Network of Folklore.
- CLARKE, JOHN 1976: Style. – Hall, Stuart & Jefferson, Tony (eds.), *Resistance through Rituals. Youth Subcultures in Post-War Britain*. London: Hutchinson & Co.
- CSIKSZENTMIHALYI, MIHALY 1975: *Beyond Boredom and Anxiety. The Experience on Play in Work and Games*. San Fransisco: Jossey-Bass Publishers.
- 1997: *Finding Flow. The Psychology of Engagement with Everyday Life*. New York: Basic Books.
- FEATHERSTONE, MIKE 1990: Global Culture: An Introduction. – Featherstone, Mike (ed.), *Global Culture. Nationalism, Globalization and Modernity. A Theory & Culture Society Special Issue*. London: Sage Publications.
- GELDER, KEN & THORNTON, SARAH (eds.) 1997: *The Subcultures Reader*. London: Routledge.
- HALL, STUART 1999: *Identiteetti*. Tampere: Vastapaino.
- HEBDIGE, DICK 1984: *The Meaning of Style*. London: Methuen.
- HEISKANEN, ILKKA & MITCHELL, RITVA 1985: *Lättähätuista punkkareihin: suomalaisen valtakulttuurin ja nuorisokulttuurien kohtaamisen kolme vuosikymmentä*. Helsinki: Otava.
- HUIZINGA, JOHAN 1947: *Leikkivä ihminen (homo ludens). Yritys kulttuurin leikkiaineksen määrittelymiseen*. Helsinki: WSOY.

- HUMPHREYS, DUNCAN 1996: Snowboarders: Bodies out of Control and in Conflict. – *Sporting Traditions* 13: 1, 3–23.
- 1997: ”Shreadheads Go Mainstream?” – *Snowboarding and Alternative Youth. International Review for the Sociology of Sport* 32: 2, 149–160.
- 2003: Selling out Snowboarding. The Alternative Response to Commercial Co-optation. – Rinehart, Robert & Sydnor, Synthia (eds.), *To the Extreme. Alternative Sports, Inside and Out*. New York: State University of New York Press.
- HÄNNINEN, RIITTA 2003: *Leikki. Ilmiö ja käsite*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 76. Jyväskylä: Nykykulttuurin tutkimuskeskus.
- 2004: Snowboarding Culture and the Totality of Style. – *Ethnologia Scandinavica* 34: 75–88.
- 2005: Perinteisen urheilun tuolla puolen. Lumilautailukulttuuri ja puuterilumen lumo. – *Kulttuurintutkimus* 22: 1, 33–46.
- LÉVI-STRAUSS, CLAUDE 1966: *The Savage Mind*. Chicago: The University of Chicago Press.
- MACALOON, JOHN & CSIKSZENTMIHALYI, MIHALY 1983: Deep Play and the Flow Experience in Rock Climbing. – Harris, Janet C. & Park, Roberta (eds.), *Play, Games and Sports in Cultural Contexts*. Champaign: Human Kinetics Publishers.
- PEARSON, KENT 1979: *Surfing Subcultures of Australia and New Zealand*. St. Lucia: University of Queensland Press.
- PILKINGTON, HILARY 1994: *Russia's Youth and its Culture. A Nation's Constructors and Constructed*. London: Routledge.
- RINEHART, ROBERT 2003: Dropping into Sight. Commodification and Co-optation of In-line Skating. – Rinehart, Robert & Sydnor, Synthia (eds.), *To the Extreme. Alternative Sports, Inside and Out*. New York: State University of New York Press.
- SCHWARTZMAN, HELEN 1976: Research on Children's Play: an Overview, and Some Predications. – Stevens, Phillip Jr. (ed.), *Studies in the Anthropology of Play: Papers in Memory of B. Allan Tindall*. Proceedings of the Second Annual Meeting of the Association for the Anthropological Study of Play. West Point: Leisure Press.
- WILLIS, PAUL 1978: *Profane Culture*. London: Routledge & Kegan Paul.
- 1993: *Common Culture*. Milton Keynes: Open University Press.

Filosofian lisensiaatti Riitta Hänninen valmistelee etnologian väitöskirjaa Jyväskylän yliopistossa.

- 1 KOSTIAINEN, EMMA, Viestintä ammattiosaamisen ulottuvuutena. - Communication as a dimension of vocational competence. 305 p. Summary 4 p. 2003.
- 2 SEPPÄLÄ, ANTTI, Todellisuutta kuvaamassa - todellisuutta tuottamassa. Työ ja koti television ja vähän radionkin uutisissa. - Describing reality - producing reality. Discourses of work and home in television and on a small scale in radio news. 211 p. Summary 3 p. 2003.
- 3 GERLANDER, MAIJA, Jännitteet lääkärin ja potilaan välisessä viestintäsuhteessa. - Tensions in the doctor-patient communication and relationship. 228 p. Summary 6 p. 2003.
- 4 LEHIKONEN, TAISTO, Religious media theory - Understanding mediated faith and christian applications of modern media. - Uskonnollinen mediateoria: Modernin median kristilliset sovellukset. 341 p. Summary 5 p. 2003.
- 5 JARVA, VESA, Venäläisperäisyys ja ekspressiivisyys suomen murteiden sanastossa. - Russian influence and expressivity in the lexicon of Finnish dialects. 215 p. 6 p. 2003.
- 6 USKALI, TURO, "Älä kirjoita itseäsi ulos" Suomalaisen Moskovan-kirjeenvaihtajuuden alkutaival 1957-1975. - "Do not write yourself out" The beginning of the Finnish Moscow-correspondency in 1957-1975. 484 p. Summary 4 p. 2003.
- 7 VALKONEN, TARJA, Puheviestintätaitojen arviointi. Näkökulmia lukioikäisten esiintymis- ja ryhmätaitoihin. - Assessing speech communication skills. Perspectives on presentation and group communication skills among upper secondary school students. 310 p. Summary 7 p. 2003.
- 8 TAMPERE, KAJA, Public relations in a transition society 1989-2002. Using a stakeholder approach in organisational communications and relation analyses. 137 p. 2003.
- 9 EEROLA, TUOMAS, The dynamics of musical expectancy. Cross-cultural and statistical approaches to melodic expectations. - Musiikillisten odotusten tarkastelu kulttuurien välisen vertailujen ja tilastollisten mallien avulla. 84 p. (277 p.) Yhteenveto 2 p. 2003.
- 10 PAAANANEN, PIIRKKO, Monta polkua musiikkiin. Tonaalisen musiikin perusrakenteiden kehittyminen musiikin tuottamis- ja improvisaatio-tehtävissä ikävuosina 6-11. - Many paths to music. The development of basic structures of tonal music in music production and improvisation at the age of 6-11 years. 235 p. Summary 4 p. 2003.
- 11 LAAKSAMO, JOUKO, Musiikillisten karakterien metamorfoosi. Transformaatio- ja metamorfoosiprosessit Usko Meriläisen tuotannossa vuosina 1963-86. - "Metamorphosis of musical characters". Transformation and metamorphosis processes in the works of Usko Meriläinen during 1963-86. 307 p. Summary 3 p. 2004.
- 12 RAUTIO, RIITTA, *Fortspinnungstypus* Revisited. Schemata and prototypical features in J. S. Bach's Minor-Key Cantata Aria Introductions. - Uusi katsaus kehitysmuotoon. Skeemat ja prototyyppiset piirteet J. S. Bachin kantaattien molliarioiden alkusoitoissa. 238 p. Yhteenveto 3 p. 2004.
- 13 MÄNTYLÄ, KATJA, Idioms and language users: the effect of the characteristics of idioms on their recognition and interpretation by native and non-native speakers of English. - Idiomien ominaisuuksien vaikutus englannin idiomien ymmärtämiseen ja tulkintaan syntyperäisten ja suomea äidinkielenään puhuvien näkökulmasta. 239 p. Yhteenveto 3 p. 2004.
- 14 MIKKONEN, YRJÖ, On conceptualization of music. Applying systemic approach to musicological concepts, with practical examples of music theory and analysis. - Musiikin käsitteellistämistä. Systemisen tarkastelutavan soveltaminen musikologisiin käsitteisiin sekä käytännön esimerkkejä musiikin teoriasta ja analyysistä. 294 p. Yhteenveto 10 p. 2004.
- 15 HOLM, JAN-MARKUS, Virtual violin in the digital domain. Physical modeling and model-based sound synthesis of violin and its interactive application in virtual environment. - Virtuaalinen viulu digitaalisella alueella. Viulun fyysikaalinen mallintaminen ja mallipohjainen äänisynteesi sekä sen vuorovaikutteinen soveltaminen virtuaaliodellisuus ympäristössä. 74 p. (123 p.) Yhteenveto 1 p. 2004.
- 16 KEMP, CHRIS, Towards the holistic interpretation of musical genre classification. - Kohti musiikin genreluokituksen kokonaisvaltaista tulkintaa. 302 p. Yhteenveto 1 p. 2004.
- 17 LEINONEN, KARI, Finlandssvenskt sje-, tje- och s-ljud i kontrastiv belysning. 274 p. Yhteenveto 4 p. 2004.
- 18 MÄKINEN, EEVA, Pianisti cembalistina. Cembalotekniikka cembalonsoittoa aloittavan pianistin ongelmana. - The Pianist as cembalist. Adapting to harpsichord technique as a problem for pianists beginning on the harpsichord. 189 p. Summary 4 p. 2004.
- 19 KINNUNEN, MAURI, Herätysliike kahden kulttuurin rajalla. Lestadiolaisuus Karjalassa 1870-1939. - The Conviction on the boundary of two cultures. Laestadianism in Karelia in 1870-1939. 591 p. Summary 9 p. 2004.
- 20 Лилия Сибберг, "БЕЛЫЕ ЛИЛИИ". ГЕНЕЗИС ФИНСКОГО МИФА В БОЛГАРИИ. РОЛЬ РУССКОГО ФЕННОИЛЬСТВА. ФИНСКО-БОЛГАРСКИЕ КОНТАКТЫ И ПОСРЕДНИКИ С КОНЦА XIX ДО КОНЦА XX ВЕКА. 284 с. - "Belye lilii". Genezis finskogo mifa v Bolgarii. Rol' russkogo fennoil'stva. Finsko-bolgarskie kontakty i posredniki s konca XIX do konca XX veka. 284 p. Yhteenveto 2 p. 2004.

- 21 FUCHS, BERTOLD, Phonetische Aspekte einer Didaktik der Finnischen Gebärdensprache als Fremdsprache. - Suomalainen viittomakieli vieraana kielenä. Didaktinen fonetiikka. 476 p. Yhteenveto 14 p. 2004.
- 22 JÄÄSKELÄINEN, PETRI, Instrumentatiivisuus ja nyky-suomen verbinjohto. Semanttinen tutkimus. - Instrumentality and verb derivation in Finnish. A semantic study. 504 p. Summary 5 p. 2004.
- 23 MERTANEN TOMI, Kahdentoista markan kapi-na? Vuoden 1956 yleislakko Suomessa. - A Rebellion for Twelve Marks? - The General Strike of 1956 in Finland. 399 p. Summary 10 p. 2004.
- 24 MALHERBE, JEAN-YVES, L'œuvre de fiction en prose de Marcel Thiry : une lecture d'inaboutissements. 353 p. Yhteenveto 1 p. 2004.
- 25 KUHNA, MATTI, Kahden maailman välissä. Marko Tapion *Arktinen hysteria* Väinö Linnan haastajana. - Between two worlds. Marko Tapio's *Arktinen hysteria* as a challenger to Väinö Linna. 307p. Summary 2 p. 2004.
- 26 VALTONEN, HELI, Minäkuvat, arvot ja menta-liteetit. Tutkimus 1900-luvun alussa syntynei-den toimihenkilönaisten omaelämäkertoista. - Self-images, values and mentalities. An autobiographical study of white collar women in twentieth century Finland. 272 p. Summary 6 p. 2004.
- 27 PUSZTAL, BERTALAN, Religious tourists. Constructing authentic experiences in late modern hungarian catholicism. - Uskontotu-ristit. Autenttisen elämyksen rakentaminen myöhäismodernissa unkarilaisessa katoli-suudessa. 256 p. Yhteenveto 9 p. Summary in Hungarian 9 p. 2004.
- 28 PÄÄJOKI, TARJA, Taide kulttuurisena kohtaamispaiikkana taidekavatuksessa. - The arts as a place of cultural encounters in arts education. 125 p. Summary 3 p. 2004.
- 29 JUPPI, PIRITA, "Keitä me olemme? Mitä me haluamme?" Eläinoikeusliike määrittely-kamppailun, marginalisoinnin ja moraalisen paniikin kohteena suomalaisessa sanomaleh-distössä. - "Who are we? What do we want?" The animal rights movement as an object of discursive struggle, marginalization and moral panic in Finnish newspapers. 315 p. Summary 6 p. 2004.
- 30 HOLMBERG, JUKKA, Etusivun politiikkaa. Yhteiskunnallisten toimijoiden representointi suomalaisissa sanomalehti uutisissa 1987-2003. - Front page politics. Representation of societal actors in Finnish newspapers' news articles in 1987-2003. 291 p. Summary 2 p. 2004.
- 31 LAGERBLOM, KIMMO, Kaukana Kainuussa, valtavyylän varrella. Etnologinen tutkimus Kontiomäen rautatieläisyhteisön elinkaaresta 1950 - 1972. - Far, far away, nearby a main passage. An ethnological study of the life spans of Kontiomäki railtown 1950 - 1972. 407 p. Summary 2 p. 2004.
- 32 HAKAMÄKI, LEENA, Scaffolded assistance provided by an EFL teacher during whole-class interaction. - Vieraan kielen opettajan antama oikea-aikainen tuki luokkahuoneessa. 331 p. Yhteenveto 7 p. 2005.
- 33 VIERGUTZ, GUDRUN, Beiträge zur Geschichte des Musikunterrichts an den Gelehrtschulen der östlichen Ostseeregion im 16. und 17. Jahrhundert. - Latinankoulujen musiikinopetuksen historiasta itäisen Itämeren rannikkokaupungeissa 1500- ja 1600-luvuilla. 211 p. Yhteenveto 9 p. 2005.
- 34 NIKULA, KAISU, Zur Umsetzung deutscher Lyrik in finnische Musik am Beispiel Rainer Maria Rilke und Einjuhani Rautavaara. - Saksalainen runous suomalaisessa musiikissa, esimerkkinä Rainer Maria Rilke ja Einjuhani Rautavaara. 304 p. Yhteenveto 6 p. 2005.
- 35 SYVÄNEN, KARI, Vastatunteiden dynamiikka musiikkiterapiassa. - Counter emotions dynamics in music therapy. 186 p. Summary 4 p. 2005.
- 36 ELORANTA, JARI & OJALA, JARI (eds), East-West trade and the cold war. 235 p. 2005.
- 37 HILTUNEN, KAISA, Images of time, thought and emotions: Narration and the spectator's experience in Krzysztof Kieslowski 's late fiction films. - Ajan, ajattelun ja tunteiden kuvia. Kerronta ja katsojan kokemus Krzysztof Kieslowskin myöhäisfiktiossa. 203 p. Yhteenveto 5 p. 2005.
- 38 AHONEN, KALEVI, From sugar triangle to cotton triangle. Trade and shipping between America and Baltic Russia, 1783-1860. 572 p. Yhteenveto 9 p. 2005.
- 39 UTRIAINEN, JAANA, A gestalt music analysis. Philosophical theory, method, and analysis of Iégor Reznikoff's compositions. - Hahmope-rustainen musiikkianalyysi. Hahmofilosofin teoria, metodi ja musiikkianalyysi Iégor Reznikoffin sävellyksistä. 222 p. Yhteenveto 3 p. 2005.
- 40 MURTORINNE, ANNAMARI, *Tuskan hauskaa!* Tavoitteena tiedostava kirjoittaminen. Kirjoittamisprosessi peruskoulun yhdek-sännellä luokalla. - Painfully fun! Towards reflective writing process. 338 p. 2005.
- 41 TUNTURI, ANNA-RIITTA, Der Pikareske Roman als Katalysator in Geschichtlichen Abläufen. Erzählerische Kommunikationsmodelle in *Das Leben des Lazarillo von Tormes*, bei Thomas Mann und in Einigen Finnischen Romanen. 183 p. 2005.
- 42 LUOMA-AHO, VILMA, Faith-holders as Social Capital of Finnish Public Organisations. - Luottojoukot - Suomalaisten julkisten organisaatioiden sosiaalista pääomaa. 368 p. Yhteenveto 8 p. 2005.

- 43 PENTTINEN, ESA MARTTI, Kielioppi virheiden varjossa. Kielitiedon merkitys lukion saksan kieliopin opetuksessa. - Grammar in the shadow of mistakes. The role of linguistic knowledge in general upper secondary school German grammar instruction. 153 p. Summary 2 p. Zusammenfassung 3 p. 2005.
- 44 KAIVAPALU, ANNEKATRIN, Lähdekieli kielenoppimisen apuna. - Contribution of L1 to foreign language acquisition. 348 p. Summary 7 p. 2005.
- 45 SALAVUO, MIikka, Verkkoavusteinen opiskelu yliopiston musiikkikasvatuksen opiskelukulttuurissa - Network-assisted learning in the learning culture of university music education. 317 p. Summary 5 p. 2005.
- 46 MAIJALA, JUHA, Maaseutuyhteisön kriisi-1930-luvun pula ja pakkojuutokaupat paikallisena ilmiönä Kalajokilaaksossa. - Agricultural society in crisis - the depression of the 1930s and compulsory sales as a local phenomenon in the basin of the Kalajoki-river. 242 p. Summary 4 p. 2005.
- 47 JOUHKI, JUUKA, Imagining the Other. Orientalism and occidentalism in Tamil-European relations in South India. -Tulkintoja Toiseudesta. Orientalismi ja oksidentalismi tamileiden ja eurooppalaisten välisissä suhteissa Etelä-Intiassa. 233 p. Yhteenveto 2 p. 2006.
- 48 LEHTO, KEIJO, Aatteista arkeen. Suomalaisen seitsenpäiväisten sanomalehtien linjapaperien synty ja muutos 1971-2005. - From ideologies to everyday life. Editorial principles of Finnish newspapers, 1971-2005. 499 p. Summary 3 p. 2006.
- 49 VALTONEN, HANNU, Tavallisesta kuriositeetiksi. Kahden Keski-Suomen Ilmailumuseon Messerschmitt Bf 109 -lentokoneen museoarvo. - From Commonplace to curiosity - The Museum value of two Messerschmitt Bf 109 -aircraft at the Central Finland Aviation Museum. 104 p. 2006.
- 50 KALLINEN, KARI, Towards a comprehensive theory of musical emotions. A multi-dimensional research approach and some empirical findings. - Kohti kokonaisvaltaista teoriaa musiikillisista emootioista. Moniulotteinen tutkimuslähestymistapa ja empiirisiä havain-toja. 71 p. (200 p.) Yhteenveto 2 p. 2006.
- 51 ISKANUIS, SANNA, Venäjänkielisten maahanmuuttajaopiskelijoiden kieli-identiteetti. - Language and identity of Russian-speaking students in Finland. 264 p. Summary 5 p. Реферат 6 c. 2006.
- 52 HEINÄNEN, SEIJA, Käsityö - taide - teollisuus. Näkemyksiä käsityöstä taideiteollisuuteen 1900-luvun alun ammatti- ja aikakausleh-dissä. - Craft - Art - Industry: From craft to industrial art in the views of magazines and trade publications of the early 20th Century. 403 p. Summary 7 p. 2006.
- 53 KAIVAPALU, ANNEKATRIN & PRUULLI, KÜLVI (eds), Lähivertailuja 17. - Close comparisons. 254 p. 2006.
- 54 ALATALO, PIRJO, Directive functions in intra-corporate cross-border email interaction. - Direktiiviset funktiot monikansallisen yrityksen englanninkielisessä sisäisessä sähköpostiviestinnässä. 471 p. Yhteenveto 3 p. 2006.
- 55 KISANTAL, TAMÁS, „...egy tömegmészárlásról mi értelmes dolgot lehetne elmondani?” Az ábrázolásmód mint történelemkonceptió a holokauszt-irodalomban. - „...there is nothing intelligent to say about a massacre”. The representational method as a conception of history in the holocaust-literature. 203 p. Summary 4 p. 2006.
- 56 MATIKAINEN, SATU, Great Britain, British Jews, and the international protection of Romanian Jews, 1900-1914: A study of Jewish diplomacy and minority rights. - Britannia, Britannian juutalaiset ja Romanian juutalaisten kansainvälinen suojele, 1900-1914: Tutkimus juutalaisesta diplomatiasta ja vähemmistöoikeuksista. 237 p. Yhteenveto 7 p. 2006.
- 57 HÄNNINEN, KIRSI, Visiosta toimintaan. Museoiden ympäristökasvatus sosiokulttuurisena jatkumona, säätelymekanismina ja innovatiivisena viestintänä. - From vision to action. Environmental education in museums as a socio-cultural continuum, regulating mechanism, and as innovative communication 278 p. Summary 6 p. 2006.
- 58 JOENSUU, SANNA, Kaksi kuvaa työntekijästä. Sisäisen viestinnän opit ja postmoderni näkökulma. - Two images of an employee; internal communication doctrines from a postmodern perspective. 225 p. Summary 9 p. 2006.
- 59 KOSKIMÄKI, JOUNI, Happiness is... a good transcription - Reconsidering the Beatles sheet music publications. - Onni on... hyvä transkriptio - Beatles-nuottijulkaisut uudelleen arvioituna. 55 p. (320 p. + CD). Yhteenveto 2 p. 2006.
- 60 HIETAHARJU, MIKKO, Valokuvan voi repiä. Valokuvan rakenne-elementit, käyttöympäristöt sekä valokuvatulkinnan syntyminen. - Tearing a photograph. Compositional elements, contexts and the birth of the interpretation. 255 p. Summary 5 p. 2006.
- 61 JÄMSÄNEN, AULI, Matrikkeliarteilijaksi valikoituminen. Suomen Kuvaamataiteilijat -hakuteoksen (1943) kriteerit. - Prerequisites for being listed in a biographical encyclopedia criteria for the Finnish Artists Encyclopedia of 1943. 285 p. Summary 4 p. 2006.
- 62 HOKKANEN, MARKKU, Quests for Health in Colonial Society. Scottish missionaries and medical culture in the Northern Malawi region, 1875-1930. 519 p. Yhteenveto 9 p. 2006.

- 63 RUUSKANEN, ESA, Viholliskuviin ja viranomaisiin vetoamalla vaiennetut työväentalot. Kuinka Pohjois-Savon Lapuan liike sai nimismiehet ja maaherran sulkemaan 59 kommunistista työväentaloa Pohjois-Savossa vuosina 1930-1932. - The workers' halls closed by scare-mongering and the use of special powers by the authorities. 248 p. Summary 5 p. 2006.
- 64 VARDJA, MERIKE, Tegelaskategoriad ja tegelase kujutamise vahendid Väinö Linna romaanis "Tundmatu sõdur". - Character categories and the means of character representation in Väinö Linna's Novel *The Unknown Soldier*. 208 p. Summary 3 p. 2006.
- 65 TAKÁTS, JÓZSEF, Módszertani berek. Írások az irodalomtörténet-írásról. - The Grove of Methodology. Writings on Literary Historiography. 164 p. Summary 3 p. 2006.
- 66 MIKKOLA, LEENA, Tuen merkitykset potilaan ja hoitajan vuorovaikutuksessa. - Meanings of social support in patient-nurse interaction. 260 p. Summary 3 p. 2006.
- 67 SAARIKALLIO, SUVI, Music as mood regulation in adolescence. - Musiikki nuorten tunteiden säätelyä. 46 p. (119 p.) Yhteenveto 2 p. 2007.
- 68 HUJANEN, ERKKI, Lukijakunnan rajamailla. Sanomalehden muuttuvat merkitykset arjessa. - On the fringes of readership. The changing meanings of newspaper in everyday life. 296 p. Summary 4 p. 2007.
- 69 TUOKKO, Eeva, Mille tasolle perusopetuksen englannin opiskelussa päästään? Perusopetuksen päättövaiheen kansallisen arvioinnin 1999 eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoihin linkitetyt tulokset. - What level do pupils reach in English at the end of the comprehensive school? National assessment results linked to the common European framework. 338 p. Summary 7 p. Sammanfattning 1 p. Tiivistelmä 1 p. 2007.
- 70 TUUKKA, TIMO, "Kekkonen konstit". Urho Kekkonen historia- ja politiikkakäsitykset teoriasta käytäntöön 1933-1981. - "Kekkonen's way". Urho Kekkonen's conceptions of history and politics from theory to practice, 1933-1981. 413 p. Summary 3 p. 2007.
- 71 Humanistista kirjoja. 145 s. 2007.
- 72 NIEMINEN, LEA, A complex case: a morphosyntactic approach to complexity in early child language. 296 p. Tiivistelmä 7 p. 2007.
- 73 TORVELAINEN, PÄIVI, Kaksivuotiaiden lasten fonologisen kehityksen variaatio. Puheen ymmärrettävyyden sekä sananmuotojen tavoittelun ja tuottamisen tarkastelu. - Variation in phonological development of two-year-old Finnish children. A study of speech intelligibility and attempting and production of words. 220 p. Summary 10 p. 2007.
- 74 SIITONEN, MARKO, Social interaction in online multiplayer communities. - Vuorovaikutus verkkopeliyhteisöissä. 235 p. Yhteenveto 5 p. 2007.
- 75 SIJERNVALL-JÄRVI, BIRGITTA, Kartanoarkkitehtuuri osana Tandefelt-suvun elämäntapaa. - Manor house architecture as part of the Tandefelt family's lifestyle. 231 p. 2007.
- 76 SULKUNEN, SARI, Text authenticity in international reading literacy assessment. Focusing on PISA 2000. - Tekstien autenttisuus kansainvälisissä lukutaidon arviointitutkimuksissa: PISA 2000. 227 p. Tiivistelmä 6 p. 2007.
- 77 KÖSZEGHY, PÉTER, Magyar Alkibiadés. Balassi Bálint élete. - The Hungarian Alcibiades. The life of Bálint Balass. 270 p. Summary 6 p. 2007.
- 78 MIKKONEN, SIMO, State composers and the red courtiers - Music, ideology, and politics in the Soviet 1930s - Valtion säveltäjiä ja punaisia hoviherroja. Musiikki, ideologia ja politiikka 1930-luvun Neuvostoliitossa. 336 p. Yhteenveto 4 p. 2007.
- 79 SIVUNEN, ANU, Vuorovaikutus, viestintä-tekniologia ja identifiointuminen hajautetuissa tiimeissä. - Social interaction, communication technology and identification in virtual teams. 251 p. Summary 6 p. 2007.
- 80 LAPPI, TIINA-RIITTA, Neuvottelu tilan tulkinnoista. Etnologinen tutkimus sosiaalisen ja materiaalisen ympäristön vuorovaikutuksesta jyvaskyläläisissä kaupunkipuhunnoissa. - Negotiating urban spatiality. An ethnological study on the interplay of social and material environment in urban narrations on Jyväskylä. 231 p. Summary 4 p. 2007.
- 81 HUHTAMÄKI, ÜLLA, "Heittäydä vapauteen". Avantgarde ja Kauko Lehtisen taiteen murros 1961-1965. - "Fling yourself into freedom!" The Avant-Garde and the artistic transition of Kauko Lehtinen over the period 1961-1965. 287 p. Summary 4 p. 2007.
- 82 KELA, MARIA, Jumalan kasvot suomeksi. Metaforisaatio ja erään uskonnollisen ilmauksen synty. - God's face in Finnish. Metaphorisation and the emergence of a religious expression. 275 p. Summary 5 p. 2007.
- 83 SAAKINEN, TAINA, Quality on the move. Discursive construction of higher education policy from the perspective of quality. - Laatu liikkeessä. Korkeakoulupolitiikan diskursiivinen rakentuminen laadun näkökulmasta. 90 p. (176 p.) Yhteenveto 4 p. 2007.
- 84 MÄKILÄ, KIMMO, Tuhoa, tehoa ja tuhlausta. Helsingin Sanomien ja New York Timesin ydinaseuutisoinnin tarkastelua diskurssi-analyttisestä näkökulmasta 1945-1998.

J Y V Ä S K Y L Ä S T U D I E S I N H U M A N I T I E S

- "Powerful, Useful and Wasteful". Discourses of Nuclear Weapons in the New York Times and Helsingin Sanomat 1945-1998. 337 p. Summary 7 p. 2007.
- 85 KANTANEN, HELENA, Stakeholder dialogue and regional engagement in the context of higher education. - Yliopistojen sidosryhmävuoropuhelu ja alueellinen sitoutuminen. 209 p. Yhteenveto 8 p. 2007.
- 86 ALMONKARI, MERJA, Jännittäminen opiskelun puheviestintätilanteissa. - Social anxiety in study-related communication situations. 204 p. Summary 4 p. 2007.
- 87 VALENTINI, CHIARA, Promoting the European Union. Comparative analysis of EU communication strategies in Finland and in Italy. 159 p. (282 p.) 2008.
- 88 PULKKINEN, HANNU, Uutisten arkkitehtuuri - Sanomalehden ulkoasun rakenteiden järjestys ja jousto. - The Architecture of news. Order and flexibility of newspaper design structures. 280 p. Yhteenveto 5 p. 2008.
- 89 MERILÄINEN, MERJA, Monenlaiset oppijat englanninkielisessä kielikylpyopetuksessa - rakennusaineita opetusjärjestelyjen tueksi. - Diverse Children in English Immersion: Tools for Supporting Teaching Arrangements. 197 p. 2008.
- 90 VARES, MARI, The question of Western Hungary/Burgenland, 1918-1923. A territorial question in the context of national and international policy. - Länsi-Unkarin/Burgenlandin kysymys 1918-1923. Aluekysymys kansallisen ja kansainvälisen politiikan kontekstissa. 328 p. Yhteenveto 8 p. 2008.
- 91 ALA-RUONA, ESA, Alkuarviointi kliinisenä käytäntönä psyykkisesti oireilevien asiakkaiden musiikkiterapiassa - strategioita, menetelmiä ja apukeinoja. - Initial assessment as a clinical procedure in music therapy of clients with mental health problems - strategies, methods and tools. 155 p. 2008.
- 92 ORAVALA, JUHA, Kohti elokuvallista ajattelua. Virtuaalisen todellisen ontologia Gilles Deleuzen ja Jean-Luc Godardin elokuvakäsityksissä. - Towards cinematic thinking. The ontology of the virtually real in Gilles Deleuze's and Jean-Luc Godard's conceptions of cinema. 184 p. Summary 6 p. 2008.
- 93 KECSKEMÉTI, ISTVÁN, Papyrusesta megabitteihin. Arkisto- ja valokuvakokoelmien konservoinnin prosessin hallinta. - From papyrus to megabytes: Conservation management of archival and photographic collections. 277 p. 2008.
- 94 SUNI, MINNA, Toista kieltä vuorovaikutuksessa. Kielellisten resurssien jakaminen toisen kielen omaksumisen alkuvaiheessa. - Second language in interaction: sharing linguistic resources in the early stage of second language acquisition. 251 p. Summary 9 p. 2008.
- 95 N. PÁL, JÓZSEF, Modernség, progresszió, Ady Endre és az Ady-Rákosi vita. Egy konfliktusos eszmetörténeti pozíció természetete és következményei. 203 p. Summary 3 p. 2008.
- 96 BARTIS, IMRE, „Az igazság ismérve az, hogy igaz”. Etika és nemzeti identitás Sütő András Anyám könnyű álmot ígér című művében és annak recepciójában. 173 p. Summary 4 p. 2008.
- 97 RANTA-MEYER, TUIRE, Nulla dies sine linea. Avauksia Erkki Melartinin vaikutteisiin, verkostoihin ja vastaanottoon henkilö- ja reseptiohistoriallisena tutkimuksena. - *Nulla dies sine linea*: A biographical and reception-historical approach to Finnish composer Erkki Melartin. 68 p. Summary 6 p. 2008.
- 98 KOIVISTO, KEIJO, Itsenäisen Suomen kanta-aliupseeriston synty, koulutus, rekrytointitausta ja palvelusehdot. - The rise, education, the background of recruitment and conditions of service of the non-commissioned officers in independent Finland. 300 p. Summary 7 p. 2008.
- 99 KISS, MIKLÓS, Between narrative and cognitive approaches. Film theory of non-linearity applied to Hungarian movies. 198 p. 2008.
- 100 RUUSUNEN, AIMO, Todeksi uskottua. Kansandemokraattinen Neuvostoliitto-journalismi rajapinnan tulkina vuosina 1964-1973. - Believed to be true. Reporting on the USSR as interpretation of a boundary surface in pro-communist partisan journalism 1964-1973. 311 p. Summary 4 p. 2008.
- 101 HÄRMÄLÄ, MARITA, Riittääkö *Ett ögonblick* näytöksi merkonomilta edellytetystä kielitaidosta? Kielitaidon arviointi aikuisten näytötutkinnoissa. - Is *Ett ögonblick* a sufficient demonstration of the language skills required in the qualification of business and administration? Language assessment in competence-based qualifications for adults. 318 p. Summary 4 p. 2008.
- 102 COELHO, JACQUES, The vision of the cyclops. From painting to video ways of seeing in the 20th century and through the eyes of Man Ray. 538 p. 2008.
- 103 BREWIS, KIELO, Stress in the multi-ethnic customer contacts of the Finnish civil servants: Developing critical pragmatic intercultural professionals. - Stressin kokemus suomalaisen viranomaisten monietnisisissä asiakaskontaktteissa: kriittis-pragmaattisen kulttuurivälisen ammattitaidon kehittäminen. 299 p. Yhteenveto 4 p. 2008.
- 104 BELIK, ZHANNA, The Peshekhonovs' Workshop: The Heritage in Icon Painting. 239 p. [Russian]. Summary 7 p. 2008.
- 105 MOILANEN, LAURA-KRISTINA, Talonpoikaisuus, säädyllisyys ja suomalaisuus 1800- ja 1900-lukujen vaihteen suomenkielisen proosan kertomana. - Peasant values, estate society and the Finnish in late nineteenth- and early

- and early twentieth-century narrative literature. 208 p. Summary 3 p. 2008.
- 106 PÄÄRNILÄ, OSSI, Hengen hehkusta tietostrategioihin. Jyväskylän yliopiston humanistisen tiedekunnan viisi vuosikymmentä. 110 p. 2008.
- 107 KANGASNIEMI, JUKKA, Yksinäisyyden kokemuksen avainkomponentit Yleisradion tekstitelevisiion Nuorten palstan kirjoituksissa. - The key components of the experience of loneliness on the Finnish Broadcasting Company's (YLE) teletext forum for adolescents. 388 p. 2008.
- 108 GAJDÓ, TAMÁS, Színháztörténeti metszetek a 19. század végétől a 20. század közepéig. - Segments of theatre history from the end of the 19th century to the middle of the 20th century. 246 p. Summary 2 p. 2008.
- 109 CATANI, JOHANNA, Yritystapahtuma kontekstina ja kulttuurisena kokemuksena. - Corporate event as context and cultural experience. 140 p. Summary 3 p. 2008.
- 110 MAHLAMÄKI-KAISTINEN, RIIKKA, Mätänevän velhon taidejulistus. Intertekstuaalisen ja -figuraalisen aineiston asema Apollinairen L'Enchanteur pourrissant teoksen tematikassa ja symboliikassa. - Pamphlet of the rotten sorcerer. The themes and symbols that intertextuality and interfigurality raise in Apollinaire's prose work L'Enchanteur pourrissant. 235 p. Résumé 4 p. 2008.
- 111 PIETILÄ, JYRKI, Kirjoitus, juttu, tekstilementti. Suomalainen sanomalehtijournalismi juttutyypin kehityksen valossa printtimedian vuosina 1771-2000. - Written Item, Story, Text Element. Finnish print journalism in the light of the development of journalistic genres during the period 1771-2000. 779 p. Summary 2 p. 2008.
- 112 SAUKKO, PÄIVI, Musiikkiterapian tavoitteet lapsen kuntoutusprosessissa. - The goals of music therapy in the child's rehabilitation process. 215 p. Summary 2 p. 2008.
- 113 LASSILA-MERISALO, MARIA, Faktan ja fiktion rajamailla. Kaunokirjallisen journalismin poetiikka suomalaisissa aikakauslehdissä. - On the borderline of fact and fiction. The poetics of literary journalism in Finnish magazines. 238 p. Summary 3 p. 2009.
- 114 KNUUTINEN, ULLA, Kulttuurihistoriallisten materiaalien menneisyys ja tulevaisuus. Konservoinnin materiaalitutkimuksen heritologiset funktiot. - The heritological functions of materials research of conservation. 157 p. (208 p.) 2009.
- 115 NIIRANEN, SUSANNA, «Miroir de mérite». Valeurs sociales, rôles et image de la femme dans les textes médiévaux des *troubairitz*. - "Arvokkuuden peili". Sosiaaliset arvot, roolit ja naiskuva keskiaikaisissa *troubairitz*-teksteissä. 267 p. Yhteenveto 4 p. 2009.
- 116 ARO, MARI, Speakers and doers. Polyphony and agency in children's beliefs about language learning. - Puhujat ja tekijät. Polyfonia ja agenttiivisuus lasten kielenoppimiskäsityksissä. 184 p. Yhteenveto 5 p. 2009.
- 117 JANTUNEN, TOMMI, Tavu ja lause. Tutkimuksia kahden sekventiaalisen perusyksikön olemuksesta suomalaisessa viittomakielessä. - Syllable and sentence. Studies on the nature of two sequential basic units in Finnish Sign Language. 64 p. 2009.
- 118 SÄRKKÄ, TIMO, Hobson's Imperialism. A Study in Late-Victorian political thought. - J. A. Hobsonin imperialismi. 211 p. Yhteenveto 11 p. 2009.
- 119 LAIHONEN, PETTERI, Language ideologies in the Romanian Banat. Analysis of interviews and academic writings among the Hungarians and Germans. 51 p. (180 p) Yhteenveto 3 p. 2009.
- 120 MÁTYÁS, EMESE, Sprachlernspiele im DaF-Unterricht. Einblick in die Spielpraxis des finnischen und ungarischen Deutsch-als-Fremdsprache-Unterrichts in der gymnasialen Oberstufe sowie in die subjektiven Theorien der Lehrenden über den Einsatz von Sprachlernspielen. 399 p. 2009.
- 121 PARACZKY, ÁGNES, Näkeekö taitava muusikko sen minkä kuulee? Melodiadiktaatin ongelmat suomalaisessa ja unkarilaisessa taidemuusiikin ammattikoulutuksessa. - Do accomplished musicians see what they hear? 164 p. Magyar nyelvű összefoglaló 15 p. Summary 4 p. 2009.
- 122 ELOMAA, EEVA, Oppikirja eläköön! Teoreettisia ja käytännön näkökohtia kielten oppimateriaalien uudistamiseen. - Cheers to the textbook! Theoretical and practical considerations on enhancing foreign language textbook design. 307 p. Zusammenfassung 1 p. 2009.
- 123 HELLE, ANNA, Jäljet sanoissa. Jälkistrukturalistisen kirjallisuuskäsityksen tulo 1980-luvun Suomeen. - Traces in the words. The advent of the poststructuralist conception of literature to Finland in the 1980s. 272 p. Summary 2 p. 2009.
- 124 PIMIÄ, TENHO ILARI, Tähtäin idässä. Suomalainen sukukansojen tutkimus toisessa maailmansodassa. - Setting sights on East Karelia: Finnish ethnology during the Second World War. 275 p. Summary 2 p. 2009.
- 125 VUORIO, KAIJA, Sanoma, lähettäjä, kulttuuri. Lehdistöhistorian tutkimustraditiot Suomessa ja median rakennemuutos. - Message, sender, culture. Traditions of research into the history of the press in Finland and structural change in the media. 107 p. 2009.
- 126 BENE, ADRIÁN, Egyén és közösség. Jean-Paul Sartre *Critique de la raison dialectique* című műve a magyar recepció tükrében. - Individual and community. Jean-Paul Sartre's

- Critique of dialectical reason* in the mirror of the Hungarian reception. 230 p. Summary 5 p. 2009.
- 127 DRAKE, MERJA, Terveysviestinnän kipupisteitä. Terveystiedon tuottajat ja hankkijat Internetissä. - At the interstices of health communication. Producers and seekers of health information on the Internet. 206 p. Summary 9 p. 2009.
- 128 ROUHIAINEN-NEUNHÄUSERER, MAIJASTIINA, Johtajan vuorovaikutusosaaminen ja sen kehittyminen. Johtamisen viestintähaasteet tietoperustaisessa organisaatiossa. - The interpersonal communication competence of leaders and its development. Leadership communication challenges in a knowledge-based organization. 215 p. Summary 9 p. 2009.
- 129 VAARALA, HEIDI, Oudosta omaksi. Miten suomenoppijat keskustelevat nykynovelista? - From strange to familiar: how do learners of Finnish discuss the modern short story? 317 p. Summary 10 p. 2009.
- 130 MARJANEN, KAARINA, The Belly-Button Chord. Connections of pre-and postnatal music education with early mother-child interaction. - Napasointu. Pre- ja postnataalin musiikkikasvatuksen ja varhaisen äiti-vauva-vuorovaikutuksen yhteydet. 189 p. Yhteenveto 4 p. 2009.
- 131 BÖHM, GÁBOR, Önéletírás, emlékezet, elbeszélés. Az emlékező próza hermeneutikai aspektusai az önéletírás-kutatás újabb eredményei tükrében. - Autobiography, remembrance, narrative. The hermeneutical aspects of the literature of remembrance in the mirror of recent research on autobiography. 171 p. Summary 5 p. 2009.
- 132 LEPPÄNEN, SIRPA, PITKÄNEN-HUHTA, ANNE, NIKULA, TARJA, KYTÖLÄ, SAMU, TÖRMÄKANGAS, TIMO, NISSINEN, KARI, KÄÄNTÄ, LEILA, VIRKKULA, TIINA, LAITINEN, MIKKO, PAHTA, PÄIVI, KOSKELA, HEIDI, LÄHDESMÄKI, SALLA & JOUSMÄKI, HENNA, Kansallinen kyselytutkimus englannin kielestä Suomessa: Käyttö, merkitys ja asenteet. - National survey on the English language in Finland: Uses, meanings and attitudes. 365 p. 2009.
- 133 HEIKKINEN, OLLI, Äänitemoodi. Äänite musiikillisessa kommunikaatiossa. - Recording Mode. Recordings in Musical Communication. 149 p. 2010.
- 134 LÄHDESMÄKI, TUULI (ED.), Gender, Nation, Narration. Critical Readings of Cultural Phenomena. 105 p. 2010.
- 135 MIKKONEN, INKA, "Olen sitä mieltä, että". Lukiolaisten yleisönasastotekstien rakenne ja argumentointi. - "In my opinion..." Structure and argumentation of letters to the editor written by upper secondary school students. 242 p. Summary 7 p. 2010.
- 136 NIEMINEN, TOMMI, Lajien synty. Tekstilaji kielitieteen semioottisessa metateoriassa. - Origin of genres: Genre in the semiotic metatheory of linguistics. 303 p. Summary 6 p. 2010.
- 137 KÄÄNTÄ, LEILA, Teacher turn allocation and repair practices in classroom interaction. A multisemiotic perspective. - Opettajan vuoronanto- ja korjauskäytännöt luokkahuonevuorovaikutuksessa: multisemioottinen näkökulma. 295 p. Yhteenveto 4 p. 2010. HUOM: vain verkkoversiona.
- 138 SAARIMÄKI, PASI, Naimisen normit, käytännöt ja konfliktit. Esiaviollinen ja aviollinen seksuaalisuus 1800-luvun lopun keskisuomalaisella maaseudulla. - The norms, practices and conflicts of sex and marriage. Premarital and marital sexual activity in rural Central Finland in the late nineteenth century. 275 p. Summary 12 p. 2010.
- 139 KUUVA, SARI, Symbol, Munch and creativity: Metabolism of visual symbols. - Symboli, Munch ja luovuus - Visuaalisten symbolien metabolismi. 296 p. Yhteenveto 4 p. 2010.
- 140 SKANIAKOS, TERHI, Discoursing Finnish rock. Articulations of identities in the Saimaailmiö rock documentary. - Suomi-rockin diskursseja. Identiteettien artikulaatioita Saimaailmiö rockdokumenttielokuvassa. 229 p. 2010.
- 141 KAUPPINEN, MERJA, Lukemisen linjaukset - lukutaito ja sen opetus perusopetuksen äidinkielen ja kirjallisuuden opetussuunnitelmassa. - Literacy delineated - reading literacy and its instruction in the curricula for the mother tongue in basic education. 338 p. Summary 8 p. 2010.
- 142 PEKKOLA, MIKA, Prophet of radicalism. Erich Fromm and the figurative constitution of the crisis of modernity. - Radikalismmin profeetta. Erich Fromm ja modernisaation kriisin figuratiivinen rakentuminen. 271 p. Yhteenveto 2 p. 2010.
- 143 KOKKONEN, LOITTA, Pakolaisten vuorovaikutussuhteet. Keski-Suomeen muuttaneiden pakolaisten kokemuksia vuorovaikutussuhteistaan ja kiinnittymisestäään uuteen sosiaaliseen ympäristöön. - Interpersonal relationships of refugees in Central Finland: perceptions of relationship development and attachment to a new social environment. 260 p. Summary 8 p. 2010.
- 144 KANANEN, HELI KAARINA, Kontrolloitu sopeutuminen. Ortodoksinen siirtoväki sotien jälkeisessä Ylä-Savossa (1946-1959). - Controlled integration: Displaced orthodox Finns in postwar upper Savo (1946-1959). 318 p. Summary 4 p. 2010.

JYVÄSKYLÄ STUDIES IN HUMANITIES

- 145 NISSI, RIIKKA, Totuuden jäljillä. Tekstin tulkin-
ta nuorten aikuisten raamattupiirikeskuste-
luissa. – In search of the truth. Text interpre-
tation in young adults' Bible study conversa-
tions. 351 p. Summary 5 p. 2010.
- 146 LILJA, NIINA, Ongelmista oppimiseen. Toisen
aloittamat korjausjaksot kakkoskielisessä kes-
kustelussa. – Other-initiated repair sequences
in Finnish second language interactions.
336 p. Summary 8 p. 2010.
- 147 VÁRADI, ILDIKÓ, A parasztpolgárosodás
„finn útja”. Kodolányi János finnországi
tevékenysége és finn útirajzai. – The “Finn-
ish Way” of Peasant-Bourgeoisization. János
Kodolányi's Activity in Finland and His
Travelogues on Finland. 182 p. Summary 3 p.
2010.
- 148 HANKALA, MARI, Sanomalehdellä aktiiviseksi
kansalaiseksi? Näkökulmia nuorten sanoma-
lehtien lukijuuteen ja koulun sanomalehti-
tiopetukseen. – Active citizenship through
newspapers? Perspectives on young people's
newspaper readership and on the use of
newspapers in education. 222 p. Summary 5
p. 2011.
- 149 SALMINEN, ELINA, Monta kuvaa menneisyy-
destä. Etnologinen tutkimus museokokoel-
mien yksityisyydestä ja julkisuudesta. – Im-
ages of the Past. An ethnological study of the
privacy and publicity of museum collections.
226 p. Summary 5 p. 2011. HUOM: vain verk-
koversiona.
- 150 JÄRVI, ULLA, Media terveyden lähteillä. Miten
sairaus ja terveys rakentuvat 2000-luvun
mediassa. – Media forces and health sources.
Study of sickness and health in the media.
209 p. Summary 3 p. 2011.
- 151 ULLAKONOJA, RIIKKA, Da. Eto vopros! Prosodic
development of Finnish students' read-aloud
Russian during study in Russia. – Suoma-
laisten opiskelijoiden lukupuhunnan prosodi-
nen kehittyminen vaihto-opiskelujakson
aikana Venäjällä. 159 p. (208 p.)
Summary 5 p. 2011.
- 152 MARITA VOS, RAGNHILD LUND, ZVI REICH AND
HALLIKI HARRO-LOIT (EDS), Developing a Crisis
Communication Scorecard. Outcomes of
an International Research Project 2008-2011
(Ref.). 340 p. 2011.
- 153 PUNKANEN, MARKO, Improvisational music
therapy and perception of emotions in music
by people with depression. 60 p. (94 p.)
Yhteenveto 1 p. 2011.
- 154 DI ROSARIO, GIOVANNA, Electronic poetry.
Understanding poetry in the digital environ-
ment. – Elektroninen runous. Miten runous
ymmärretään digitaalisessa ympäristössä?
327 p. Tiivistelmä 1 p. 2011.
- 155 TUURI, KAI, Hearing Gestures: Vocalisations
as embodied projections of intentionality in
designing non-speech sounds for communi-
cative functions. – Puheakteissa kehollisesti
välittyvä intentionaalisuus apuna ei-kielelli-
sesti viestivien käyttöliittymä-äänien
suunnittelussa. 50 p. (200 p.) Yhteenveto 2 p.
2011.
- 156 MARTIKAINEN, JARI, Käsitettävä taidehistoria.
Kuvälähtöinen malli taidehistorian opetuk-
seen kuvallisen ilmaisen ammatillisessa
perustutkinnossa. – Grasping art history. A
picture-based model for teaching art history
in the vocational basic degree programme in
visual arts. 359 p. Summary 10 p. 2011.
- 157 HAKANEN, MARKO, Vallan verkostoissa.
Per Brahe ja hänen klienttinsä 1600-luvun
Ruotsin valtakunnassa. – Networks of
Power: Per Brahe and His Clients in the
Sixteenth-Century Swedish Empire. 216 p.
Summary 6 p. 2011.
- 158 LINDSTRÖM, TUIJA ELINA, Pedagogisia merki-
tyksiä koulun musiikintunneilla peruso-
petuksen yläluokkien oppilaiden näkökul-
masta. – Pedagogical Meanings in Music
Education from the Viewpoint of Students
of Junior High Grades 7-9. 215 p. 2011.
- 159 ANCKAR, JOANNA, Assessing foreign lan-
guage listening comprehension by means of
the multiple-choice format: processes and
products. – Vieraan kielen kuullun ym-
märtämistaidon mittaaminen monivalinta-
tehtävien avulla: prosesseja ja tuloksia. 308
p. Tiivistelmä 2 p. 2011.
- 160 EKSTRÖM, NORA, Kirjoittamisen opettajan
kertomus. Kirjoittamisen opettamisesta
kognitiiviselta pohjalta. – The story of writ-
ing teacher. Teaching writing from cognitive
base. 272 p. Tiivistelmä 4 p. 2011.
- 161 HUOVINEN, MIKA, Did the east belong
to the SS? The realism of the SS demo-
graphic reorganisation policy in the light
of the germanisation operation of SS- und
Polizeiführer Odilo Globocnik. – Kuuluiko
Itä SS-järjestölle? SS-järjestön uudelleen-
järjestelypolitiikan realismisuus SS- ja poliisi-
johtaja Odilo Globocnikin germaanistamis-
operaation valossa. 268 p. Tiivistelmä 1 p.
2011.
- 162 PAKKANEN, IRENE, Käydään juttukauppaa.
Freelancerin ja ostajan kohtaamia journa-
lismia kauppapaikalla. – Let's do story
business. Encounters of freelancers and
buyers at the marketplace of journalism.
207 p. 2011.
- 163 KOSKELA, HEIDI, Constructing knowledge:
Epistemic practices in three television inter-
view genres. – Tietoa rakentamassa: epis-
teemiset käytänteet kolmessa eri
televisiohaastattelugenressä.
68 p. (155 p.) Yhteenveto 3 p. 2011.
- 164 PÖYHÖNEN, MARKKU O., Muusikon tietämisen
tavat. Moniälykyys, hiljainen tieto ja
musiikin esittämisen taito korkeakoulun
instrumenttituntien näkökulmasta. – The
ways of knowing of a musician: Multiple
intelligences, tacit knowledge and the art of
performing seen through instrumental
lessons of bachelor and post-graduate
students. 256 p. Summary 4 p. 2011.

- 165 RAUTAVUOMA, VEERA, Liberation exhibitions as a commemorative membrane of socialist Hungary. 251 p. Yhteenveto 3 p. 2011.
- 166 LEHTONEN, KIMMO E., Rhetoric of the visual – metaphor in a still image. – Visuaalisen retoriikka – metafora still-kuvan tarkastelussa. 174 p. Yhteenveto 1 p. 2011.
- 167 SARKAMO, VILLE, Karoliinien soturiarvot. Kunnian hallitsema maailmankuva Ruotsin valtakunnassa 1700-luvun alussa. – Carolean warrior values: an honour-dominated worldview in early-eighteenth-century Sweden. 216 p. Summary 11 p. 2011.
- 168 RYNKÄNEN, TAIJANA, Русскоязычные молодые иммигранты в Финляндии – интеграция в контексте обучения и овладения языком. – Russian-speaking immigrant adolescents in Finnish society – integration from the perspective of language and education. 258 p. Tiivistelmä 9 p. Summary 9 p. 2011.
- 169 TIAINEN, VEIKKO, Vähentäjää vähentämässä. Tehdaspuu Oy puunhankkijana Suomessa. – Tehdaspuu Oy in Finnish Wood Procurement. 236 p. Summary 5 p. 2011.
- 170 STOLP, MARLEENA, Taidetta, vastustusta, leikkiä ja työtä? Lasten toimijuus 6-vuotiaiden teatteriprojektissa. – Art, resistance, play and work? Children’s agency in a six-year-olds’ theatre project. 79 p. (142 p.) 2011.
- 171 COOLS, CARINE, Relational dialectics in intercultural couples’ relationships. – Kulttuurienvälisten parisuhteiden relationaalinen dialektiikka. 282 p. 2011.
- 172 SAARIO, JOHANNA, Yhteiskuntaopin kieliympäristö ja käsitteet – toisella kielellä opiskelvan haasteet ja tuen tarpeet. – The language environment and concepts in social studies – challenges and need of support for a second language learner. 290 p. Summary 7 p. 2012.
- 173 ALLURI, VINO, Acoustic, neural, and perceptual correlates of polyphonic timbre. – Polyfonisen sointivärin hahmottamisen akustiset ja hermostolliset vastineet. 76 p. (141 p.) Yhteenveto 1 p. 2012.
- 174 VUOSKOSKI, JONNA KATARIINA, Emotions represented and induced by music: The role of individual differences. – Yksilöllisten erojen merkitys musiikillisten emootioiden havaitsemisessa ja kokemisessa. 58 p. (132 p.) Tiivistelmä 1 p. 2012.
- 175 LEINONEN, JUKKA, The beginning of the cold war as a phenomenon of realpolitik – U.S. secretary of state James F. Byrnes in the field of power politics 1945–1947. – Kylmän sodan synty reaali poliittisena ilmiönä – James F. Byrnes suurvaltapolitiikan pelikentällä Jaltasta Stuttgartiin 1945–1947. 393 p. Yhteenveto 8 p. 2012.
- 176 THOMPSON, MARC, The application of motion capture to embodied music cognition research. – Liikkeenkaappausteknologian soveltaminen kehollisen musiikkikognition tutkimuksessa. 86 p. (165 p.) Yhteenveto 1 p. 2012.
- 177 FERRER, RAFAEL, The socially distributed cognition of musical timbre: a convergence of semantic, perceptual, and acoustic aspects. – Musiikillisen sointivärin jakautunut kognitio. 42 p. (156 p.) Yhteenveto 1 p. 2012.
- 178 PURHONEN, PIPSA, Interpersonal communication competence and collaborative interaction in SME internationalization. 72 p. (196 p.) Yhteenveto 7 p. 2012.
- 179 AIRA, ANNALEENA, Toimiva yhteistyö – työelämän vuorovaikutussuhteet, tiimit ja verkostot. – Successful collaboration – interpersonal relationships, teams and networks in working life. 182 p. Summary 4 p. 2012.
- 180 HUHTINEN-HILDÉN, LAURA, Kohti sensitiivistä musiikin opettamista – ammattitaidon ja opettajuuden rakentumisen polkuja. – Towards sensitive music teaching. Pathways to becoming a professional music educator. 300 p. Summary 2 p. 2012.
- 181 JÄNTTI, SAARA, Bringing Madness Home. The Multiple Meanings of Home in Janet Frame’s Faces in the Water, Bessie Head’s A Question of Power and Lauren Slater’s Prozac Diary. – Kodin monet merkitykset naisten hulluuskerptomuksissa: Janet Framen Faces in the Water, Bessie Headin A Question of Power ja Lauren Slaterin Prozac Diary. 358 p. Yhteenveto 7 p. 2012.
- 182 COPP JINKERSON, ALICIA, Socialization, language choice and belonging: Language norms in a first and second grade English medium class. – Sosiaalistuminen, kielen valinta ja jäsenyys: kielelliset normit englanninkielisessä alakoulun ensimmäisen ja toisen luokan opetuksessa Suomessa. 108 p. (197 p.) Yhteenveto 5 p. 2012.
- 183 RÄIHÄ, ANTTI, Jatkuvuus ja muutosten hallinta. Hamina ja Lappeenranta Ruotsin ja Venäjän alaisuudessa 1720–1760-luvuilla. – Continuity and the management of change: Hamina and Lappeenranta under Swedish and Russian rule from the 1720s to the 1760s. 279 p. Summary 12 p. 2012.
- 184 MIETTINEN, HELENA, Phonological working memory and L2 knowledge: Finnish children learning English. – Fonologinen työmuisti ja vieraan kielen taito: Suomalaiset lapset englannin oppijoina. 187 p. Yhteenveto 4 p. 2012.
- 185 FLEISZ, KATALIN, Medialitás Krúdy Gyula prózájában. – Mediation In Krúdy Gyula’s Prose. 204 p. Summary 2 p. 2012.
- 186 KARJALAINEN, ANU, Liikkuva ja muuttuva suomi. Diskursiivis-etnografinen tutkimus amerikansuomalaisten kielielämäkerroista. – The Finnish language in motion. An ethnographic and discourse analytic study of Finnish-American language biographies. 288 p. Summary 5 p. 2012.
- 187 HÄYRINEN, ARI, Open sourcing digital heritage. Digital surrogates, museums and knowledge. 134 p. (173 p.) Yhteenveto 3 p. 2012.

J Y V Ä S K Y L Ä S T U D I E S I N H U M A N I T I E S

- 188 SKINNARI, KRISTINA, "Tässä ryhmässä olen aika hyvä". Ekologinen näkökulma kielenopijaidentiteetteihin peruskoulun viidennen ja kuudennen luokan englannin opetuksessa. - "I'm quite good in this group". An ecological view to fifth and sixth graders' language learner identities in elementary school English language learning. 280 p. Summary 4 p. 2012. 187
- 189 ZAREFF, JANNE, Journalistinen komiikka. Teoreettisia ja käytännöllisiä avauksia. - Journalistic humor. Theoretical and practical suggestions. 266 p. Summary 5 p. 2012.
- 190 HERKAMA, SANNA, Koulukiusaaminen. Loukkaavat vuorovaikutusprosessit oppilaiden vertaissuhteissa. - School bullying. Hurtful interaction processes in students' peer relationships. 229 p. Summary 6 p. 2012.
- 191 HÄNNINEN, RIITTA, Puuterilumen lumo. Tutkimus lumilautailukulttuurista. - The allure of powder snow. A study on snowboarding culture. 143 p. (227 p.) Summary 4 p. 2012.